

Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních.

Svazek 143.

Sbírka nálezů nejvyššího soudu ve věcech občanských

Ročník XXVII.

V Praze 1947.

Majitel a vydavatel: Právníké vydavatelství JUDr. V. Tomsa, Praha XII., Římská 37.

Odpovědný redaktor JUDr. Tomsa, Praha XII., čp. 1453.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ročník dvacátý sedmý,

obsahující rozhodnutí od srpna do prosince ~~1945 a z roku 1946~~ 1947
(od čísla 1 do čísla 162 Sbns II.)

352 - 567

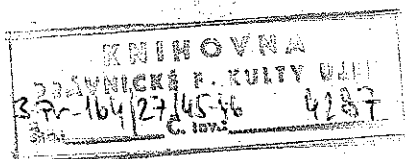
Na příkaz prezidia nejvyššího soudu pořádá redakční komise
nejvyššího soudu.

V Praze 1946.

Tiskem firmy Hejda & Zbroj v národní správě, Mladá Boleslav.

Veškerá práva,
zejména právo překladu, jakéhokoliv zpracování nebo použití,
jsou vyhrazena.

OBSAH:

	Str.
Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	V. - VI.
Seznam rozhodnutí podle spisových značek	VII. - VIII.
Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 1-162 Sbns II. 1-399	1 - 399
Věcný seznam abecední	401 - 449
Seznam ustanovení zákonných	450 - 460

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

	č.		č.
Rok 1945.			
Srpen 30. R I 41/45	1	Leden 16. Rv II 219/44	35
Žáří 7. Rv I 424/44	2	» 18. R II 55/45	36
» 7. Rv I 425/44	3	» 22. Rv I 835/44	37
» 13. R I 458/44	4	» 23. Rv II 98/45	38
» 13. R I 40/45	5	» 23. R I 86/45	39
» 20. R I 446/44	6	» 24. R I 273/44	40
» 29. Rv I 915/44	7	» 24. Rv I 54/45	41
Říjen 16. Rv II 345/44	8	» 24. Rv I 81/45	42
» 20. Rv II 37/44	9	» 24. Rv I 229/45	43
» 26. R I 443/44	10	» 29. R I 57/45	44
Listopad 3. R II 9/45	11	» 29. Rv I 18/45	45
» 8. Rv I 1198/43	12	» 29. Rv II 96/45	46
» 22. Rv I 469/44	13	» 31. R I 183/45	47
» 23. Rv II 59/45	14	Únor 6. R I 103/45	48
» 27. R I 157/45	15	» 7. Rv II 117/45	49
» 27. R II 52/45	16	» 8. R II 50/45	50
» 28. Rv II 212/44	17	» 13. R I 232/44	51
» 30. R II 44/45	18	» 19. Rv I 276/45	52
Prosinec 4. Rv I 280/45	19	» 19. Rv I 289/45	53
» 11. Rv I 862/44	20	» 20. R II 24/45	54
» 12. Rv I 767/44	21	» 20. Rv I 190/45	55
» 13. R I 253/44	22	» 20. Rv II 309/44	56
» 13. R II 125/44	23	» 21. Rv I 113/45	57
» 14. R I 342/44	24	» 21. Rv I 234/45	58
» 14. R I 410/44	25	» 26. R I 66/45	59
» 14. R I 454/44	26	» 27. R II 21/45	60
» 18. R I 335 — 337/44	27	» 27. Rv II 117/44	61
» 20. Rv II 44/45	28	Březen 6. R I 8/46	62
Rok 1946.			
Leden 8. R II 32/45	29	» 6. Rv II 63/45	63
» 9. R I 158/45	30	» 8. Rv I 187/45	64
» 9. R I 170, 171/45	31	» 9. R II 49/45	65
» 9. Rv II 99/45	32	» 13. R II 54/45	66
» 11. R I 99/45	33	» 14. R I 131/45	67
» 15. Rv I 6/45	34	» 23. Rv I 110/45	68
		» 27. R I 1/45	69
		» 27. R I 14/45	70
		» 27. Rv I 94/45	71
		» 28. Rv I 301/45	72
		» 28. Rv II 97/45	73

VI.

	č.
Duben 9. R II 17/46	74
» 24. Rv I 140/45	75
» 25. Rv I 189/45	76
» 25. R II 15/46	77
» 25. Rv II 102/45	78
» 30. R I 18/46	79
Květen 3. Rv I 29/46	80
» 15. R I 155/45	81
» 15. Rv II 109/45	82
» 16. Rv I 17/46	83
» 17. Rv II 22/46	84
» 21. Rv I 311/45	85
» 21. Rv I 2/46	86
» 22. R I 140/45	87
» 23. R I 20/46	88
» 27. Rv II 73/45	89
» 29. R I 61/46	90
» 29. R I 67/46	91
Červen 1. R I 48/46	92
» 1. R II 20/46	93
» 4. Rv I 41/46	94
» 5. R I 52/46	95
» 7. R I 14/46	96
» 7. Rv II 33/46	97
» 12. R I 101/44	98
» 12. R I 31/46	99
» 14. Rv II 1/46	100
» 21. Rv II 27/46	101
» 26. R II 61/46	102
Červenec 2. R I 23/46	103
» 3. R I 79/46	104
» 12. R II 57/46	105
» 12. R II 75/46	106
Srpen 29. Nd I 5/46	107
Září 6. Rv I 49/46	108
» 6. Rv I 112/46	109
» 11. R II 28/46	110
» 17. R I 88/46	111
» 17. Rv II 38/46	112
» 18. R II 76/46	113
» 19. R I 65/46	114
» 19. Rv I 140/46	115
» 19. R II 77/46	116
» 25. R I 46/46	117

	č.
Ríjen 2. Rv I 158/46	118
» 2. R II 61 — 62/45	119
» 2. R II 79/46	120
» 3. R I 94/46	121
» 3. R I 150/46	122
» 3. Rv I 163/46	123
» 8. R I 55/46	124
» 10. R II 1/46	125
» 11. Rv II 63/46	126
» 16. R II 80/46	127
» 17. Rv II 74/46	128
» 22. R I 188/46	129
» 24. R I 123/45	130
» 24. R I 145/46	131
» 24. Rv I 194/46	132
» 25. Rv I 68/46	133
» 29. Rv I 187/46	134
» 31. R I 144/46	135
» 31. R I 166/46	136
» 31. R I 178 — 179/46	137
Listopad 6. Rv II 68/46	138
» 7. R I 154 — 155/46	139
» 8. R II 95/46	140
» 13. R I 137/46	141
» 21. Rv I 173/46	142
» 26. R II 44/46	143
» 26. R II 121/46	144
Prosinec 3. Rv I 126/46	145
» 4. Rv I 274/45	146
» 4. Rv II 84/46	147
» 5. Rv I 148/46	148
» 7. R I 131/46	149
» 7. R II 146/46	150
» 12. R I 185/46	151
» 13. R I 170/46	152
» 13. R II 36/46	153
» 13. R II 91/466	154
» 13. Rv II 36/46	155
» 14. Rv I 287/45	156
» 14. Rv I 65/46	157
» 14. R II 30/46	158
» 17. R I 247/46	159
» 18. R I 173/46	160
» 20. R I 103/46	161
» 20. R I 136/46	162

Seznam rozhodnutí podle spisových značek.

	č.		č.
R I		R I 145/46	131
R I 101/44	98	» 150/46	122
» 232/44	51	» 154 — 155/46	139
» 253/44	22	» 170/46	152
» 273/44	40	» 173/46	160
» 335 — 337/44	27	» 166/46	136
» 342/44	24	» 178 — 179/46	137
» 410/44	25	» 185/46	151
» 443/44	10	» 188/46	129
» 446/44	6	» 247/46	159
» 454/44	26		
» 458/44	4	Rv I	
» 1/45	69	Rv I 1198/43	12
» 14/45	70	» 424/44	2
» 40/45	5	» 425/44	3
» 41/45	1	» 469/44	13
» 57/45	44	» 767/44	21
» 66/45	59	» 835/44	37
» 86/45	39	» 862/44	20
» 99/45	33	» 915/44	7
» 103/45	48	» 6/45	34
» 123/45	130	» 18/45	45
» 131/45	67	» 54/45	41
» 140/45	87	» 81/45	42
» 155/45	81	» 94/45	71
» 157/45	15	» 110/45	68
» 158/45	30	» 113/45	57
» 170, 171/45	31	» 140/45	75
» 183/45	47	» 187/45	64
» 8/46	62	» 189/45	76
» 14/46	96	» 190/45	55
» 18/46	79	» 229/45	43
» 20/46	88	» 234/45	58
» 23/46	103	» 274/45	146
» 31/46	99	» 276/45	52
» 46/46	117	» 280/45	19
» 48/46	92	» 287/45	156
» 51/46	95	» 289/45	53
» 61/46	90	» 301/45	72
» 65/46	114	» 311/45	85
» 67/46	91	» 17/46	83
» 79/46	104	» 29/46	80
» 88/46	111	» 41/46	94
» 94/46	121	» 49/46	108
» 103/46	161	» 55/46	124
» 131/46	149	» 65/46	157
» 136/46	162	» 68/46	133
» 137/46	141	» 112/46	109
» 144/46	135	» 126/46	145

	Č.		Č.
Rv I 140/46	115	R II 80/46	127
» 148/46	148	» 91/46	154
» 158/46	118	» 95/46	140
» 163/46	123	» 121/46	144
» 173/46	142	» 146/46	150
» 187/46	134		
» 194/46	132		
		Rv II	
R II		Rv II 37/44	9
R II 125/44	23	» 117/44	61
» 9/45	11	» 212/44	17
» 21/45	60	» 219/44	35
» 24/45	54	» 309/44	56
» 32/45	29	» 345/44	8
» 44/45	18	» 44/45	28
» 49/45	65	» 59/45	14
» 50/45	50	» 63/45	63
» 52/45	16	» 73/45	89
» 54/45	66	» 96/45	46
» 55/45	36	» 97/45	73
» 61 — 62/45	119	» 98/45	38
» 1/46	125	» 99/45	32
» 15/46	77	» 102/45	78
» 17/46	74	» 109/45	82
» 20/46	93	» 117/45	49
» 28/46	110	» 1/46	100
» 30/46	158	» 22/46	84
» 36/46	153	» 27/46	101
» 44/46	143	» 33/46	97
» 57/46	105	» 36/46	155
» 61/46	102	» 38/46	112
» 75/46	106	» 63/46	126
» 76/46	113	» 68/46	138
» 77/46	116	» 74/46	128
» 79/46	120	» 84/46	147

Č. 352.

K podání odporu podle zák. ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o změnu (zrušení) knihovního usnesení zástupcem je třeba plné moci vyhovující předpisům knihovního zákona.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, R I 354/47.)

E. F-ová byla knihovní vlastníci nemovitostí zapsaných ve vložce č. 432 poz. knihy pro kat. úz. L. Tyto nemovitosti byly příkazovacím výměrem německé tajné státní policie ze dne 15. června 1942 zabaveny a vloženo na ně vlastnické právo ve prospěch býv. německé říše.

E. F-ová zastoupená Dr F. V-em se nyní domáhá knihovní žádosti, aby vlastnické právo vložené na uvedených nemovitostech ve prospěch německé říše bylo podle zák. č. 76/1946 Sb. vymazáno a obnoven původní vklad vlastnického práva pro ni.

Knihovní soud návrhu vyhověl.

Rekursní soud návrh k stížnosti Fondu národní obnovy zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl stížnosti navrhovatelky.

D ů v o d y:

Žadatelka bytem v New-Yorku podává odporovou žádost knihovní podle zák. č. 76/1946 Sb. svým právním zástupcem podle plné moci vystavené v New-Yorku Dr F. V-ovi dne 6. června 1946. Jde o plnou moc speciální, kterou zmocňuje plnomocníka k určitému úkonu, a to, aby provedl knihovní pořádek, aby ji zastupoval ve věcech daňových a poplatkových, aby učinil vkladu schopné prohlášení, podával opravné prostředky, leč to vše jen pokud jde o nemovitosti speciálně určené. Tyto nemovitosti nejsou však v plné moci označeny ani uvedením čísla parcely, ani knihovní vložky, ani katastrálního území.

Je tedy speciální plná moc nedostatečná, na jejím základě nelze provést žádné zápisy pro E. F-ovou. Dodatečná úprava plné moci není přípustná a nebylo proto vyhověno dovolacímu rekursu již z tohoto důvodu, aniž bylo třeba zabývat se ostatním obsahem dovolacího rekursu (§§ 26, 27, 31, 77, 95—99 knih. zák., § 10, odst. 1 zák. č. 76/1946 Sb.).

Č. 353.

Nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22,

odst. 2 dekrete č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekrete č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, R I 457/47.)

Žalobou podanou proti Československému státu domáhá se E. Č., národní správce firmy E. R., zasilatelství v H., vydání nákladního auta v žalobě blíže uvedeného.

Prvý soud zrušil řízení pro zmatečnost a žalobu odmítl.

Rekursní soud zrušil, vyhradiv právní moc, k žalobcovu rekursu napadené usnesení a uložil prvému soudu, aby o žalobě po zákonu jednal. Z důvodů: V souzené věci jde o otázku, zda národní správce potřebuje k žalobě, o níž tu jde, schválení orgánu, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb.). Ježto jde podle žalobního tvrzení o akt řádné správy majetkové, totiž o nárok na vrácení věci půjčené, nepovažuje rekursní soud toto zmocnění za nutné. Avšak žaloba neměla být odmítnuta, pokud by první soud nebyl ustanovil lhůtu k odstranění nedostatku zákonného zmocnění, takže právní následky nepředložení zmocnění musily by být odsunuty až do doby, kdyby lhůta k tomu daná prošla marně. I kdyby šlo tedy o nedostatek zvláštního zmocnění, nebyla by to vada neodstranitelná (§ 6, odst. 2 c. ř. s.).

Nejvyšší soud vyzval žalujícího národního správce, aby předložil ve stanovené lhůtě svolení orgánu podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. a svolení Fondu národní obnovy k podání žaloby, a po marném uplynutí této lhůty zrušil z podnětu dovolacího rekursu Československého státu usnesení nižších soudů a žalobu odmítl.

Z důvodů:

Řízení je zmatečné. Ježto žalobu podává národní správce konfiskované firmy, jsou soudy z úřadu povinny zkoumat, zda národní správce má ke své žalobě potřebné svolení jak orgánu, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb.), tak i Fondu národní obnovy, jenž dohlíží na hospodaření národních správců (§ 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb.). Ježto se národní správce tímto zvláštním zmocněním nevykázal, ač mu byla soudem k odstranění nedostatku poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.), bylo podle § 7 c. ř. s. vyřknout usnesením zmatečnost dosavadního řízení a odmítnutí žaloby, ježto pro vyřízení věci není zapotřebí dalšího jednání (arg. §§ 478, odst. 1, 513 c. ř. s.).

Č. 354.

I když se manžel, žalující v době nesvobody o rozluky a dosáhnuvší v této době rozluky, znovu oženil (§ 1 (2) zák. č. 198/1946 Sb.), je přece

oprávněn domáhat se podle zákonů č. 76/1946 Sb. a č. 198/1946 Sb. změny výroku rozlukového rozsudku o vině, jímž bylo uznáno, že je na rozluce výhradně vinen.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, R I 463/47.)

Rozsudkem krajského soudu v H. ze dne 2. září 1944 bylo manželství A. a M. M-ových k žalobě M. M-ové rozloučeno z výhradné viny A. M-a.

Ve sporu, o němž tu jde, domáhá se nyní A. M. proti M. M-ové, aby uvedený rozsudek byl ve výroku o vině změněn tak, že na rozluce má vinu též M. M-ová, a tvrdí, že jen z obavy před národní persekucí nemohl v rozlukovém sporu přednésti skutečnosti (jež podrobně uvádí), zakládající vinu M. M-ové na rozluce.

Prvý soud prohlásil řízení za zmatečné a žalobu odmítl. Z důvodů: Žalobce domáhá se změny rozsudku zdejšího soudu z 2. září 1944 podle zák. č. 76/1946 Sb. Tento zákon byl doplněn ustanoveními zák. č. 198/1946 Sb. Podle § 1, odst. 2 tohoto zákona nelze rozhodnutí o rozluce odporovat, uzavřela-li zatím jedna ze stran nové manželství. Žalobce uzavřel 11. listopadu 1945 v J. sňatek s A. roz. P-ovou. Nemůže tedy rozsudek o rozluce manželství napadat, a to ani tehdy, když se domáhá pouze změny rozsudku ve výroku o vině. Podle ustanovení zák. č. 198/1946 Sb. nelze výrok o vině oddělovat od výroku v otázce rozluky samé. Svědčí o tom ustanovení § 3 cit. zák., které stanoví, že straně, která se nemůže domoci změny rozsudku o rozluce jen z toho důvodu, že druhá strana zatím uzavřela nové manželství, přísluší veškeré nároky, které by jí příslušely, kdyby bylo uznáno na rozluce z-vylučně viny druhé strany. Toto ustanovení bylo by zbytečným, kdyby se tato strana mohla domáhat změny výroku o vině jí nepříznivého ve výrok jí příznivý. Právě proto stanovil zákon její nárok tímto jasným ustanovením, obsaženým v § 3 cit. zák.

Rekursní soud zrušil k rekursu žalobce usnesení prvního soudu a uložil mu, aby ve sporu po zákonu dále jednal. Z důvodů: Rekursní soud považuje za mylný názor prvního soudu, že ustanovení § 1, odst. 2 a § 3 zák. č. 198/1946 Sb. vylučuje odpor (žalobu) podle zák. č. 76/1946 Sb. na změnu rozlukového rozsudku z doby nesvobody, i když je odporem napadena pouze otázka viny, protože jedna strana uzavřela zatím již sňatek. Zákon č. 198/1946 Sb. jak v § 1, tak i v § 3 výslovně ustanovuje jen o »rozhodnutí o rozluce«, nikde neustanovuje nic o nepřipustnosti odporu proti rozhodnutí o vině na rozluce. Je třeba uvážit, že již min. nař. z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., dosud platné, odděluje v § 11 výrok o rozluce od výroku o vině na rozluce, jestliže praví, že v rozsudku, kterým se manželství rozlučuje, musí být též rozhodnuto o tom, zda rozlukou manželství je vinen jeden nebo druhý manžel, zda oba nebo nikdo z nich. Podle stálé judikatury lze napadnout opravnými prostředky samostatně pouze výrok o vině na rozluce, při čemž výrok o rozluce samé zůstává nedotčen. Též žalobou o obnovu podle §§ 530 a násl. c. ř. s. lze samostatně napadnout jen výrok o vině na rozluce. Žaloba podle § 4 zák. č. 76/1946 Sb. je v podstatě žalobou o obnovu, platí o ní podle § 6 cit.

zák. přiměřené ustanovení civilního řádu soudního o žalobě o obnovu. Nemůže být konečně pochybnosti o tom, že úmyslem zákonodárce při vydání zák. č. 12/1946 Sb. bylo, aby byly odčiněny křivdy z doby nesvobody, aby mohl každý, kdo se z důvodné obavy před národní či rasovou persekucí nemohl náležitě bránit a uplatnit okolnosti pro sebe příznivé, takže bylo proti němu dosaženo nepříznivého rozhodnutí, dosíci podle zákonů o obnovení právního pořádku rozhodnutí spravedlivého, odpovídajícího ústavním a právním předpisům Československého státu, vydaným do 29. září 1938, zvláště pokud se týká práva osobního a rodinného (čl. 2 úst. dekr. presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, ve znění cit. zák. č. 12/1946 Sb.). Z těchto úvah vyplývá, že nelze odepřít možnost nápravy rozhodnutí o vině na rozluce manželství manželu, který je po případě povinen platit manželce výživné jen proto, že nemohl z obavy národní nebo rasové persekuce uplatnit ve sporu skutečnosti, svědčící o stejné, po případě i těžší vině manželky na rozluce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované.

Z d ů v o d ů:

Dovolací rekurs je přípustný přesto, že rekursní soud, zrušiv usnesení prvního soudu, tomuto soudu uložil, aby ve sporu po zákonu dále jednal, a tomuto rozhodnutí právní moc nevyhradil. Usnesení soudu druhé stolice je ve skutečnosti usnesením změnujícím, neboť otázka, zda uzavření nového sňatku znemožňuje žalobci domáhat se podle zák. č. 76/1946 Sb. a 198/1946 Sb. změny rozlukového rozsudku ve výroku o vině, je v něm rozhodnutá opačně než v usnesení soudu první stolice a tomuto soudu bylo vlastně uloženo, aby nyní vyřídil žalobu bez ohledu na vyslovený právní názor, že žalobu nutno odmítnout, protože žalobce po uzavření nového sňatku nemůže původnímu rozsudku odporovat ani v otázce viny na rozluce. Nepřichází tedy v úvahu předpis § 527, odst. 2 c. ř. s.

Napadené usnesení není nezákonné. Podle § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb. nemohla by žádná ze sporných stran odporovat rozhodnutí o rozluce, protože nynější žalobce zatím uzavřel nové manželství. Žalobce však odporuje rozhodnutí o vině na rozluce, tedy rozhodnutí, které se sice musí státi v každém rozsudku, jímž se manželství rozlučuje (§ 11 min. nař. č. 283/1897 ř. z.); které lze však zpravidla samostatně napadnout opravnými prostředky a které může proto jako každé jiné rozhodnutí vydané v občanských věcech právních být předmětem odporu podle zák. č. 76/1946 Sb.

Tomuto výkladu nebrání předpis § 3 zák. č. 198/1946 Sb., jehož účelem je, jak také plyne z důvodové zprávy (tisk 59 Ústavod. Nár. shrom. rep. Českosl. 1946), chránit zájmy manžela, který — zejména když bylo dohodnuto, že se rozlučka provede jen na oko — spatřoval v rozluce jen přechodné řešení na dobu nesvobody, spoléhaje na to, že po osvobození republiky bude mu umožněn návrat do manželského společenství. Jen takovému manželovi poskytuje zmíněný § 3 veškeré nároky, které by mu příslušely, kdyby bylo bývalo uznáno na rozlučku výlučně z viny manžela

druhého. Zákonodárce měl tu zřejmě na mysli případy rozluky manželství, kde jeden z manželů byl židovského původu a kde docházelo k rozluce jen z důvodné obavy před hrozící rasovou nebo politickou persekucí (§ 1 zák. č. 198/1946 Sb.), a to zcela právem bez viny stran, jestliže žádný z obou manželů se nedopustil poklesků, které by byly důvodem rozluky podle § 13 manž. novely. V těchto případech by se totiž rozlučená manželka, uzavřel-li její bývalý manžel nový sňatek, nemohla domáhat ani odporem podle zák. č. 76/1946 Sb. zrušení nebo změny rozsudku o rozluce, a to ani v otázce viny, poněvadž správně bylo uznáno, že žádná z obou stran rozlučku nezavinila, a proto byl pro tyto případy předpisem § 3 zák. č. 198/1946 Sb. z důvodu ekvity stanoven zvláštní odškodňovací nárok postiženého manžela.

O takový případ však v souzené věci nejde, neboť žalobce poukazuje skutkově v žalobě naopak na to, že rozlučka bylo dosaženo z výhradně jeho viny k jeho újmě způsobem, který se snaží právě napravit čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku, resp. § 1, odst. 1 in fine zák. č. 198/1946 Sb., t. j. proto, že se sám nemohl rozluce účinně bránit pro hrozící mu politickou persekuci. Zde je žalobce osobou, k jejíž újmě bylo podle žaloby dosaženo nepříznivého rozhodnutí v otázce viny na rozluce způsobem shora naznačeným. Jeho nárok na změnu rozlukového rozsudku v otázce viny není podle toho, co bylo předem uvedeno, vyloučen ani předpisem § 1, odst. 2, ani ustanovením § 3 zák. č. 198/1946 Sb., neboť nejde o případ, kde by se nynější žalovaná nemohla domoci změny rozhodnutí alespoň v otázce viny na rozluce jen z toho důvodu, že druhá strana zatím uzavřela nové manželství. Žalovaná by se mohla naopak za předpokladů v zákoně ustanovených takové změny domáhat, kdyby výrok o vině v rozlukovém sporu byl vyzněl v její neprospěch. Nelze proto ani žalobci upírat právo domáhat se nápravy z důvodů zákonem připuštěných.

Vzhledem k vývodům dovolacího rekursu se ještě poznamenává:

Stěžovatelka se mylně domnívá, že v nově zahájeném sporu by byla podle § 237 c. ř. s. oprávněna vzít rozlukovou žalobu zpět bez odpůrcova souhlasu. V obnoveném řízení bude se řešit toliko otázka viny na rozluce, kdežto výrok o rozluce zůstane nedotčen. Netřeba tu řešit, zda, kdyby výrok o vině měl rozhodující význam pro samo povolení rozluky manželství (srov. plen. rozh. č. 18298 Sb. n. s. I.), byla by vzhledem k druhému odstavci § 1 zák. č. 198/1946 Sb. změna původního rozsudku i v otázce viny vyloučena. V souzeném případě tomu totiž tak není, protože v původním sporu byla rozlučka povolena jednak pro hluboký rozvrat manželství (§ 13, písm. h) rozl. zák.), jednak z důvodů podle § 13, písm. e) rozl. zák., a žalobce netvrdí, že nemá viny na rozluce povolené z tohoto důvodu.

č. 355.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Nárok osoby, jež nabyla majetkově-právním jednáním podle § 1 uved. zákona věci, a již byla tato věc již úředně odňata, proti jejímu předchůdci (nástupci původního vlastníka) na vrácení tržové ceny není nárokem restitučním.

Ustanovení zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 227 Sb. se vztahuje i na případy, kdy se nároky promlčely až po 1. lednu 1946, jestliže překážky, které bránily včasnému uplatnění nároku, pominuly teprve po uplynutí promlčecí lhůty.

Lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, Rv I 282/47.)

A. K. koupil dne 25. října 1943 od firmy »A.«, akciové společnosti v N., automobil značka Praga-Piccolo a zaplatil za něj 26.130 K. Dne 10. září 1945 bylo mu Stráží národní bezpečnosti v K. s odvoláním se na předpis § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. nařízeno, aby automobil odevzdal L. Z-ové, vdevě po N. Z-ovi, jemuž bylo auto v době okupace Němci zabaveno. A. K. příkazu vyhověl.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se A. K. na firmě »A.« vrácení částky 26.130 Kčs, jež jí za auto zaplatil, a mimo jiné tvrdí, že mu v době koupě osoba původního vlastníka stejně jako i způsob, jakým tento vlastník auta pozbyl, nebyly známy.

Žalovaná firma namítla: 1. L. Z-ová nebyla oprávněna požadovat vrácení auta na žalobci, takže tím, že jí žalobce auto vydal, zavínil si sám škodu; 2. Příkaz Stráže národní bezpečnosti v K. neměl oporu v předpisech dekr. č. 5/1945 Sb. Žalovaná firma není pryč za postup tohoto orgánu odpovědná; 3. Žalobou je uplatňován nárok ze správy, jenž je promlčen, neboť nebyl uplatněn v šestinedělní lhůtě § 933 obč. zák.

Prv ý s o u d vyhověl žalobě. K otázce včasnosti žaloby uvedl v d ů v o d e c h rozsudku: Podle § 933 obč. zák. měl žalobce uplatňovat svůj nárok v šestiměsíční propadné lhůtě od koupi vozu. V této lhůtě nemohl však uplatnit svůj nárok z důvodu tlaku okupace, neboť tato lhůta končila ještě za okupace, vzhledem k tomu, že ke koupi vozu došlo dne 25. října 1943. Podle § 1 zák. č. 227/1946 Sb. může žalobce uplatnit svůj nárok ve lhůtě jednoho roku od nabytí účinnosti tohoto zákona. Tato lhůta byla v souzené věci zachována, takže žalobcův nárok není promlčen.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalované firmy. Z d ů v o d ů: Odvolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že prv ý s o u d uznal žalobcův nárok na zaplacení zažalované částky za odůvodněný jako nárok ze správy podle § 923 obč. zák., ač domáhání tohoto nároku nepředcházela žaloba o vydání auta a ač takový spor nebyl žalované opovězen. Podle odvolatelčina názoru uplatňuje nadto odpůrce svůj nárok opožděně, poněvadž propadná lhůta podle § 933 obč. zák. uplynula dnem 30. června 1946, kdežto žaloba došla k soudu 1. července 1946. O d v o l a t e l k a neprovádí odvolací důvod nesprávného právního posouzení po zákonu, neboť nevychází přesně ze skutkových zjištění prvního soudu, která

zůstala nenapadena, zejména nevychází ze zjištěné skutečnosti, že odpůrce bylo auto proti jeho neúspěšnému odporu vůči Stráží národní bezpečnosti v K. zabaveno a odňato s poukazem na předpis § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a bez jeho souhlasu převedeno na L. Z-ovou. Soud nemůže přezkoumat, zda se toto opatření správního úřadu stalo právem nebo neprávem a proto předčasně, protože jde o výrok správních úřadů. Soud musí proto vycházet ze skutečnosti, že auto bylo žalobci správním orgánem odňato. Proto není odvolatelčin poukaz na ustanovení § 931 obč. zák. případný, neboť proti tomuto policejnímu zákroku se nelze bránit podle uvedeného předpisu. Avšak ani poukaz k ustanovením § 367 obč. zák. a § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. není vhodný, neboť proti policejnímu zákroku žalobce těmito předpisy chráněn nebyl a také vindikační, po případě restituční nárok L. Z-ové proti němu nebyl uplatněn, nýbrž stráž národní bezpečnosti mu auto odňala s poukazem na předpis § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., aniž vyčkala vydání restitučního zákona. Odvolatelka dále vytýká, že šestiměsíční lhůta k uplatnění žalobního nároku podle § 933 obč. zák. uplynula vzhledem k ustanovení §§ 1 a 2 nařízení č. 228/1944 Sb. dnem 30. června 1946, kdežto žaloba došla na soud teprve dne 1. července 1946, a že ustanovení zákona č. 227/1946 Sb. nelze na souzenou rozepří použít, protože šestiměsíční lhůta neuplynula před prvním lednem 1946, nýbrž teprve po tomto dni, totiž dne 30. června 1946. Odvolatelka však přehlídí, že odpůrce mohl svůj nárok na zaplacení zažalované částky uplatňovat teprve po vydání zákona č. 128/1946 Sb., to je ode dne 17. června 1946, neboť teprve od tohoto dne mohl bezpečně zjistit a posoudit, jaké nároky má N. Z., pokud se týče jeho právní nástupci, a teprve od tohoto dne mohl seznat, že mu vznikla škoda, neboť teprve z ustanovení citovaného zákona vyplývalo, že žalobce nemůže požadovat vrácení automobilu, jež mu stráž národní bezpečnosti odňala, kdežto před vydáním tohoto zákona nemohl žalobce své právní postavení k autu posoudit.

Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalované strany.

Z d ů v o d ů:

D o v o l a t e l k a uplatňuje dovolací důvody § 503, č. 1 a 4 c. ř. s.

Zmatečnost podle § 477, č. 6 c. ř. s. spatřuje dovolatelka v tom, že žaloba je založena na nároku restitučním podle zákona ze 16. května 1946, č. 128 Sb., o němž v § 10 cit. zák. je stanoveno pokračovat podle zásad řízení nesporného.

Leč v daném případě nejde o restituční nárok majitele auta, který ho pozbyl pod nátlakem, proti jeho nabyvateli, nýbrž o nárok nabyvatele auta proti právnímu nástupci původního vlastníka auta a tudíž tu nejde o případ restituce podle zák. č. 128/1946 Sb.

První soud vychází z právního názoru, že jde o nárok ze správy podle §§ 922 a násl. obč. zák., jak zastávala sama žalovaná ve svých námítkách. Proti tomuto názoru prvního soudu žalovaná nebrojila ve svém odvolání a naopak i v odvolání zastávala právní stanovisko, že jde o nárok ze správy, tedy v tomto směru rozsudek prvního soudu nenapadla. Je proto třeba na její nynější tvrzení dovolací pohlízet jako na nepřipustnou novou

námítku, i když jinak je ponecháno soudu, aby po právní stránce věc posoudil bez ohledu na stanovisko stran a bez ohledu na to, že dovolatelka uplatňuje jinak dovolací důvod právní mylnosti (rozh. č. 11478 Sb. n. s. I.). Ostatně dovolatelka sama ve svém dovolání v rozporu se svým dřívějším dovolacím tvrzením uplatňuje opětně, že jde o nárok ze správy. Je tudíž vycházet z toho, že v souzené věci jde o nárok ze správy.

Neopovědění sporu podle § 931 obč. zák. — i kdyby se toto ustanovení dalo použít na sporný případ — nemá za následek ztrátu nároku proti předchůdci, ale způsobuje pouze, že předchůdce může užít proti příjemci všech námitek, kterých proti třetí osobě nebylo použito. Byl by tedy i v daném případě předchůdce zproštěn své povinnosti ze správy, pokud by bylo uznáno, že tyto jeho námítky by byly mohly způsobit jiné rozhodnutí proti třetí osobě. V tomto směru uplatnila žalovaná v prvé stelici pouze, že Z-ová nebyla legitimována požadovat na žalobci vydání auta, poněvadž v době její žádosti nebylo o tom zákonného předpisu, dále, že dekrét č. 5/1945 Sb. ani zákon č. 128/1946 Sb. se na případ nevztahují a konečně, že žalobcův nárok je promlčen podle § 933 obč. zák. Pouze v rámci těchto námitek se mohou pohybovat dovolací vývody, jinak jsou opožděné.

K přípustným dovolacím důvodům s hlediska právní mylnosti se uvádí, že žalobce podle zjištění nižších soudů nevydal Z-ové koupené auto dobrovolně, ale že mu bylo odňato strážní národní bezpečnosti. Z toho, co přednesla žalovaná v prvé stelici, nelze nijak dojít k úsudku, že kdyby žalobce byl nastoupil cestu administrativní stížnosti proti odnětí auta, že by jeho nárok měl úspěch.

Pokud jde o zánik žalobcova práva ze správy pro promlčení podle § 933 obč. zák. a otázku, zda lze na případ použít zákon z 21. listopadu 1946, č. 227 Sb., má dovolatelka mylně za to, že zákona toho lze použít jen v případech, kdy promlčení nastalo před 1. lednem 1946. Neboť § 1, věta druhá tohoto zákona vztahuje použitelnost zákona i na případy, kdy nároky se promlčely po 1. lednu 1946, ovšem, pak-li překážky, které bránily včasnému uplatnění nároku, pominuly teprve po uplynutí promlčecí lhůty. Poněvadž dovolatelka sama připouští, že promlčecí lhůta se končila 30. června 1946, byla by žaloba podaná 1. července 1946 podána včas, neboť byla podána do jednoho roku od účinnosti zákona č. 227/1946 Sb., kdyby použití tohoto zákona bylo vůbec směrodatné.

Ale dokud dekrét presidenta republiky z 19. května 1945, č. 5 Sb. nebyl proveden; co se týče uplatňování nároků, t. j. před vydáním zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., byly tu překážky, které bránily žalobci ve včasném uplatnění jeho nároků (§ 933, § 1489 obč. zák.), neboť nemohl vědět, zda nárok manželky původního majitele vůbec byl po právu.

Byla proto žaloba podána včas před promlčením nároku ze správy.

Nerohoduje, že zákon č. 128/1946 Sb. výslovně neobsahuje ničeho o změně nebo prodloužení lhůt uvedených v § 933 obč. zák.

Č. 356.

Dekret presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy.

Konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 uved. dekr., je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána. Pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.). Pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědicového práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, Rv I 381/47.)

Dne 9. září 1929 se provdala M. S-ová za A. P-a. A. P. převzal po sňatku stavitelskou živnost své manželky do provozu vlastním jménem, avšak provozoval ji prostředky své manželky M. P-ové, která mu svěčila za tím účelem svůj veškerý majetek do správy. Rozsudkem krajského soudu v N. ze dne 25. června 1940 bylo manželství A. a M. P-ových rozloučeno a v prosinci 1940 A. P. zemřel. K jeho pozůstalosti se přihlásila jako dědička ze zákona jeho sestra N. P-ová. Za trvání pozůstalostního řízení, jež není dosud skončeno, zemřela i manželka A. P-a M. P-ová a její pozůstalost byla odevzdána jejímu synovi z prvního manželství L. S-ovi.

Ve sporu, o něž tu jde, domáhá se L. S. žalobou proti pozůstalosti po A. P-ovi, zastoupené separačním opatrovníkem V. K-em, zaplacení částky 140.000 Kčs, t. j. majetku, jež prý M. P-ová svěčila svému manželovi A. P-ovi do správy.

K žalované pozůstalosti přistoupil Fond národní obnovy jako vedlejší intervenient a tvrdil, že jmění N. P-ové, dědičky A. P-a, podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb.

Prvý soud žalobě vyhověl.

Odvolací soud nevyhověl odvolání Fondu národní obnovy. Z důvodů: Vedlejší intervenient bere citovaný rozsudek v odpor v celém jeho rozsahu pro zmatečnost podle § 477, odst. 1, č. 4, 5 a 6 c. ř. s. S hlediska ustanovení § 477, č. 6 c. ř. s. má odvolatel za to, že rozhodování o nároku uplatněném touto žalobou nepatří na pořad práva z toho důvodu, že jmění dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti po A. P-ovi, bylo podle dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskováno, že vzhledem k předpisu § 547 obč. zák. je tím konfiskováno i jmění pozůstalosti po A. P-ovi a že podle § 5, č. 3 cit. dekr. o závazcích, náležejících ke konfiskovanému majetku nepřísluší rozhodovat soudům, nýbrž Fondu národní obnovy. V tom však nemůže odvolací soud s názorem odvolatelovým souhlasit. Přejítelova majetku na dědice podle ustálené judikatury nenastává již při-

jetím dědictví se strany dědicovy, nýbrž teprve odevzdáním pozůstalosti soudem podle § 819 obč. zák. Až do odevzdání pozůstalosti soudem je subjektem pozůstalostního jmění pozůstalost sama jakožto právnická osoba. Přihlášený dědic, nebo v případě oddělení separační správce, jsou pouze zákonnými zástupci ležící pozůstalosti. Z toho již plyne, že došlo-li ke konfiskaci dědicova jmění, zahrnuje sice tato konfiskace i nároky na pozůstalost, jež vzešly dědicům z dědického práva, nezahrnuje však pozůstalostní jmění jako takové, jehož subjektem není dědic, proti němuž konfiskace směřuje, nýbrž hereditas iacens jako osoba právnická. Pokud tedy odvolatel má za to, že konfiskaci jmění přihlášené dědičky nastala i konfiskace jmění pozůstalosti po A. P-ovi, nelze mu dát za pravdu a je již proto lichou výtkou, že věc nepatří na pořad práva, opírající se jediné o demnělou konfiskaci pozůstalostního jmění, jež prý nastala konfiskací jmění dědicova. Leč ani s hlediska § 477, odst. 1, č. 4 a 5 c. ř. s. není výtkou zmatečnosti oprávněna. Tuto výtku opírá odvolatel rovněž o svůj mylný právní předpoklad, že konfiskací majetku přihlášené dědičky nastala i konfiskace majetku ležící pozůstalosti. Stačí tu odkázat odvolatele na to, co bylo již řečeno při rozboru výtky zmatečnosti podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. Dodati lze ještě, že i kdyby skutečně bylo došlo ke konfiskaci majetku žalované pozůstalosti v průběhu tohoto sporu, nemělo by to vzhledem k ustanovení § 234 c. ř. s. vlivu na postavení dosavadních stran v rozepři a nemohl by proto také místo žalované pozůstalosti po A. P-ovi bez svolení žalující strany do sporu vstoupit Fond národní obnovy nebo národní správce jím zřízený. Když se tedy podle toho Fond národní obnovy nestal stranou ve sporu, nemůže vytkat jako zmatečnost, že jako strana v řízení nebyl zastoupen a že nezákonným postupem byla mu jako straně odňata možnost před soudem projednávat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Fondu národní obnovy.

Z d ů v o d ů:

Dovolání uplatňující dovolací důvody podle § 503, č. 1 a 4 c. ř. s., je bezpodstatné.

Konfiskací majetku přihlášené dědičky N. P-ové podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. výměrem okresního národního výboru v P. ze dne 25. března 1946 bylo zkonfiskováno sice také její dědické právo, nikoliv však žalovaná pozůstalost sama. Dědic totiž nabývá vlastnictví k pozůstalosti teprve jejím odevzdáním podle § 819 obč. zák. odevzdací listinou (srov. rozh. č. 9789 Sb. n. s. I.). K tomu v souzeném případě nedošlo a nebyla proto pozůstalost majetkem přihlášené dědičky ve smyslu § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. Konfiskací dědického práva vstoupil ovšem Československý stát, pokud se týče Fondu národní obnovy, do pozůstalostního řízení na místě dědičky, pak má však v řízení tom důsledkem toho jen ono právní postavení, jaké měla dědička. Proto jsou bezpodstatné výtky zmatečnosti řízení podle § 477, odst. 1, č. 4 a 5 c. ř. s. uplatněné proto, že separovanou pozůstalost (§ 812 obč. zák.) nezastupoval v řízení dovolatel, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku při-

hlášené dědičky, nýbrž separační opatrovník. Při těchto výtkách vychází dovolatel z předpokladu, že žalovaná pozůstalost je konfiskována proto, že bylo zkonfiskováno dědické právo přihlášené dědičky, kterýžto názor, jak již uvedeno, je mylný.

Z toho plyne, že nelze přisvědčit ani výtce zmatku podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s., jež shledává dovolatel v tom, že pořad práva je vyloučen se zřetelem na předpis § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., protože žalobou vymáhaná pohledávka není vůbec závazkem vázoucím na konfiskovaném majetku. Vlastnictví k zažalované pozůstalosti může nabýt Československý stát realizací konfiskovaného dědického práva, ale jen z titulu tohoto dědického práva na místě dědičky odevzdáním pozůstalosti, nikoliv z důvodů konfiskace tohoto pozůstalostního jmění podle dekretu č. 108/1945 Sb. Jsou proto právně mylné veškeré vývodv dovolání uplatněné také s hlediska dovolacího důvodu podle § 503, č. 4 c. ř. s., ježto vychází z nesprávného předpokladu, že žalovaná pozůstalost je konfiskována. Posuzuje-li se věc s právního hlediska zde zaujatého, nelze přisvědčit ani výtkám, jimiž dovolatel odporuje napadenému rozsudku, i pokud opřel své rozhodnutí podpůrně také o předpis § 234 c. ř. s., to je pro případ, že by došlo ke konfiskaci žalované pozůstalosti, kterýžto případ nenastal.

Č. 357.

K výkladu § 4, odst. 2 zákona ze dne 9. dubna 1946 Sb., č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody.

Třebas strana původního sporu zanechala dědice, nutno přece podat žalobu na opatrovníka ustanoveného podle uvedeného zákona, jestliže dědicové dosud nepodali dědickou přihlášku, nebo nebyla-li jejich přihláška soudem ještě přijata.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, R II 188/48.)

Žalobou podanou proti opatrovníkovi k provedení řízení podle zák. č. 76/1946 Sb. se domáhá M. B-ová, aby rozsudek krajského soudu v B. ze dne 26. listopadu 1940, sp. zn. Ck Ia 451/40, kterým bylo rozloučeno její manželství s V. B-em bez viny stran, byl zrušen.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu i celé předcházející řízení pro zmatečnost a odmítl žalobu. Z d ů v o d ů: Podle § 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. může žalobu podat strana původního sporu, její dědicové a ve veřejném zájmu také státní zástupce. Žalovanou stranou je strana původního sporu nebo její dědicové; není-li jich, ustanoví soud, u kterého je žaloba podána, opatrovníka k provedení řízení podle tohoto zákona. Prvý soud ustanovil opatrovníka k provedení řízení podle zákona č. 76/1946 Sb., ač žalující strana netvrdila, že zde není dědiců žalovaného. K odstranění této vady udělil odvolací soud žalující straně přiměřenou lhůtu k osvědčení, že žalovaný nezanechal žádných dědiců

a že je zde tedy předpoklad k ustanovení opatrovníka k provedení řízení podle citovaného zákona. Strana žalující v udělené jí lhůtě však neosvědčila, že zemřelý V. B. nemá dědiců, naopak z potvrzení ředitelství národní bezpečnosti v Brně, které předložila, vyšlo najevo, že po V. B-ovi zůstali dědicové, a to jeho bratr V. B., který se odhlásil do H. dne 29. února 1940, a rodičové V. a K. B-ovi, kteří odešli z B. dne 5. prosince 1941 se židovským transportem. Ježto tedy po V. B-ovi zůstali dědicové, měli být podle shora citovaného zákonného ustanovení jako strana žalování tito dědicové, nikoli opatrovník k provedení řízení podle zákona č. 76/1946 Sb. Straně, která podle § 4 cit. zák. měla být žalována, byla takto nezákonným postupem odňata možnost před soudem projednávat; došlo tedy k zmatečnosti řízení podle §§ 477, č. 4 c. ř. s. Byla proto podle §§ 478, 494 c. ř. s. prohlášena zmatečnost celého řízení a žaloba odmítnuta.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalobkyně usnesení odvolacího soudu a uložil mu, aby o odvolání žalované strany znovu rozhodl.

Důvody:

Podle § 494 c. ř. s. byl soud odvolací z úřadu oprávněn a povinen zkoumat, není-li tu některá ze zmatečností uvedených v § 477 c. ř. s., mýlí se však, pokud má za to, že řízení je zmatečné podle § 477, č. 4 c. ř. s., správně podle § 6 c. ř. s., protože bylo provedeno s opatrovníkem ustanoveným k provedení řízení podle zák. č. 76/1946 Sb., ač podle jeho názoru mělo být provedeno s dědici žalované strany původního sporu. Podle § 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. je v řízení o zrušení a o změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody žalovanou stranou strana původního sporu nebo její dědicové, a není-li jich, soudem ustanovený opatrovník k provedení řízení podle tohoto zákona. Soud odvolací vychází ze zjištění, že po žalované straně původního sporu V. B-em zůstali dědicové, a to bratr K. B., který se dne 29. února 1940 odhlásil do H., a rodičové V. a K. B., kteří odešli z B. dne 5. prosince 1941 se židovským transportem, a dospívá k závěru, že měli být podle § 4, odst. 2 cit. zák. žalováni tito dědicové a nikoli opatrovník.

S jeho názorem nelze souhlasit. Dědici mohou být žalováni vlastním jménem teprve, když jim byla pozůstalost pravoplatně odevzdána. Před tím by mohli být žalováni jen jako zástupci pozůstalosti, pokud podali dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata. V souzené věci nebyly zatím ani podány dědické přihlášky, jak vyplývá ze zprávy okresního soudu v B. jako soudu pozůstalostního ze dne 10. prosince 1947. Domnělí dědici nemohou proto být zatím žalováni a není věcí soudu, aby vyčkal, až podle stavu pozůstalostního řízení budou pasivně legitimováni. Řízení bylo proto prvním soudem právem provedeno s opatrovníkem. Pokud soud odvolací vycházel z jiného právního názoru, posoudil věc nesprávně po stránce právní. Bylo proto rekursu vyhověno, napadené usnesení zrušeno a soudu odvolacímu uloženo, aby nehledě k důvodu odmítnutí o odvolání znovu rozhodl.

Č. 358.

Dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu (Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihovního stavu, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly jimi sledovanými. Již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmiňované fondy) podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu proti kladnému vyřízení žádosti o povolení knihovního vkladu.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1948, R II 261/47.)

Usnesením ze dne 28. února 1947 povolil knihovní soud ve vložce č. 338 moravských zemských desk (velkostatek T.) vklad práva vlastnického J. H-ovi podle tržové smlouvy ze dne 29. května 1929.

Rekursní soud k rekursu Národního pozemkového fondu knihovní žádost zamítl. Z důvodů: Žadatel J. H. uzavřel dne 29. května 1929 s J. F-ovou jako prodávatelkou kupní smlouvu, podle níž mu J. F-ová prodala velkostatek T., zapsaný ve vl. č. 338 mor. zemských desk, za kupní cenu 6,570.000 Kč. Podle odst. IV. této smlouvy má účinnost této smlouvy pro obě strany nastoupit teprve dnem úmrtí prodávatelky J. F-ové. Tato smlouva je s právního hlediska bezvadná. J. F-ová byla prohlášena usnesením okresního soudu v B. ze dne 14. května 1946 za mrtvou a za den úmrtí byl stanoven 1. květen 1945. Toto usnesení je pravoplatné. Žadatel J. H., poukázav na shora uvedenou smlouvu i na úmrtí prodávatelky, jímž nastala účinnost smlouvy, podal dne 21. května 1946 žádost o knihovní provedení smlouvy. Prvý soud žádosti vyhověl. Finanční prokuratura v zastoupení Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství v P. brojí proti tomuto usnesení, poukazujíc na to, že prodávatelka J. F-ová byla Němka a že tudíž velkostatek T. byl dekretem č. 12/1945 Sb. konfiskován ve prospěch státu již samým zákonem, který nabyl působnosti dne 23. června 1945. Citovaný dekret praví v § 1, že se s okamžitou platností a bez náhrady konfiskuje zemědělský majetek osob německé národnosti bez ohledu na státní příslušnost. Podle odst. 2 téhož paragrafu nepodléhá konfiskaci pouze zemědělský majetek osob národnosti německé, které se aktivně účastnily boje za zachování celistvosti a osvobození Československé republiky. O tom, je-li zde taková výjimka, má na návrh příslušné rolnické komise rozhodnout okresní národní výbor, v případech pochybných pak rozhodne konečně — po dobrozdání zemského národního výboru — ministerstvo zemědělství v dohodě s ministerstvem vnitra. K témuž cíli směřuje § 5 dekretu č. 124/1945 Sb., podle něhož má knihovní soud, má-li důvodné pochybnosti, zda právní jednání, podle kterého se žádá o knihovní zápis, není vzhledem k osobám účastníků v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb., uložit žadateli, aby do přiměřené lhůty předložil osvědčení místního národního výboru o státní spolehlivosti osob zúčastněných na právním jednání. Prvý soud tuto cestu nastoupil a obrátil se

na zemský národní výbor, při čemž se věc stala i předmětem jednání v ministerstvu zemědělství. Také žadatel se pokusil dokázat, že jde o výjimku z dekretu č. 12/1945 Sb. Předložil potvrzení národního výboru v T. z 26. srpna 1946, že prodávatelka J. F-ová byla až do svého zatčení tajnou německou policií v prosinci 1941 politicky spolehlivá, jakož i prohlášení zemského národního výboru ze dne 17. července 1945, v němž tento úřad nic nenamítá proti tomu, aby se J. H. opět ujal držby svého velkostatku T., ovšem s výhradou možnosti změny tohoto opatření, které je vzhledem k ustanovení § 1, odst. 2 dekr. z 19. května 1945, č. 5/1945 Sb. opatřením pouze prozatímním. Příznivé účinky těchto vyjádření správních úřadů byly ale zmařeny výměrem zemského národního výboru ze dne 23. dubna 1946, v němž tento úřad prohlašuje, že se na J. F-ovou jako na osobu německé národnosti plně vztahují konfiskační účinky dekretu č. 12/1945 Sb., a že velkostatek T. je ex lege konfiskován. Podle těchto konečných výsledků jednání u správních úřadů nutno dojít k závěru, že nějaká výjimka u J. F-ové nebyla připuštěna a že tudíž velkostatek T. podléhá konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb. Podle dekretu č. 124/1945 Sb. jsou soudy v tomto směru vázány stanoviskem správních úřadů. Nutno proto přisvědčit mínění rekurentky, že vklad práva vlastnického nemohl být v době podání žádosti, t. j. v květnu 1946 v pozemkové knize zapsán, ježto vlastníkem sporného statku byl tehdy již následkem konfiskace stát. Kupní smlouva, uzavřená v roce 1929 mezi žadatelem a J. F-ovou, nabyla sice její smrtí dne 1. května 1945 účinnosti, avšak podle § 425 obč. zák. není právní důvod sám o sobě dostatečným podkladem k získání vlastnictví jako věcného práva, nýbrž musí následovat odevzdání. Za odevzdání u nemovitostí možno podle § 431 obč. zák. považovat jediné knihovní vklad práva vlastnického. K tomuto vkladu však do dne účinnosti dekretu č. 12/1945 Sb. nedošlo. Žadatelé příslušel tedy v době konfiskace statku proti J. F-ové nárok pouze obligační. Obligační nároky třetích osob budou pak podle citovaného dekretu vypořádány podle zvláštních předpisů, které dosud nevyšly. Není tedy přípustný knihovní vklad ve prospěch žadatele. Názor žadatele, že ke konfiskačnímu řízení dochází teprve tehdy, když správní úřad vyslovil přípustnost konfiskace, a že jinak ke konfiskaci nedochází, je mylný. Naopak konfiskace nastává ex lege, nastává jediné tehdy, jestliže správní úřady vyslovily, že jde o výjimku, což se v tomto případě nestalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelovu.

D ů v o d y:

K výtce dovolacího rekurenta, že Národní pozemkový fond nebyl k podání rekursu proti usnesení knihovního soudu oprávněn, se poznamenává, že dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je z konfiskace vyňat, nelze finanční prokuratuře odpírat právo domáhati se jménem státu, pokud se týče jménem Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu opravnými prostředky přípustnými podle knihovního zákona nápravy knihovního stavu, má-li za to, že povolení vkladu se stalo v rozporu

s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo cíly jimi sledovanými. Již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje vzhledem k veřejnoprávní povaze konfiskačních předpisů zmíněné fondy podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu proti kladnému vyřízení žádosti o povolení takového knihovního vkladu.

Krajský soud v B. jako soud knihovní, jemuž byl již 25. dubna 1946, tedy před podáním knihovní žádosti, o niž jde, zaslán opis výměru zemského národního výboru v B. ze dne 23. dubna 1946 na vědomí, musel mít důvodné pochybnosti, zda právní jednání, podle kterého se žádá o knihovní zápis, není vzhledem k osobě knihovny vlastnice J. F-ové v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. Právem uložil proto žadatelé (čl. II, § 5 dekr. č. 124/1945 Sb., příloha k vyhlášce č. 61/1946 Sb.), aby předložil potvrzení okresního nebo zemského národního výboru o tom, jaké národnosti byla zemřelá knihovní majitelka. Soud se měl podle citovaného zákonného předpisu spokojit s potvrzením místního národního výboru, ale na tom nesejde. Ježto navrhovatel prohlásil, že nemůže předložit potvrzení o tom, že zemřelá J. F-ová byla národnosti české, měl být knihovní návrh podle § 5, odst. 2 cit. dekr. č. 124/1945 Sb. a § 88, odst. 2 knih. zák. zamítnut. Ježto tak neučinil soud knihovní, vyhověl rekursní soud právem rekursu Národního fondu pozemkového.

Nesejde na tom, že výměr zemského národního výboru ze dne 23. dubna 1946 má povahu pouhého upozornění a není konfiskačním výměrem vydaným tímto úřadem v rámci jeho kompetence. Stačí, že soudu vzešly vzhledem k jeho obsahu důvodné pochybnosti o státní spolehlivosti jedné z osob zúčastněných na právním jednání. Tyto pochybnosti nemohla by rozptýlit ani úvaha, že navrhovatel byl podle kupní smlouvy ze dne 29. května 1929 před vydáním dekretu č. 12/1945 Sb. dne 21. 21. června 1945 držitelem velkostatku T. a že musí být pokládán za pravého vlastníka, protože nabytí držby na základě platného právního důvodu a pravým způsobem (§ 372 obč. zák.). O tom, zda fyzická osoba spadá pod ustanovení odst. 1, písm. a), b) dekr. č. 12/1945 Sb., rozhoduje výlučně zemský národní výbor, v jehož obvodě dotčená nemovitost leží (§ 3, odst. 2 cit. dekr.), a ani kvalifikovaná navrhovatelova držba podle § 372 obč. zák. nemění nic na tom, že k 23. červnu 1945 byla vzhledem k § 431 obč. zák. vlastníci nemovitostí Němka J. F-ová, neboť dokud není nabývací jednání týkající se nemovitosti zapsáno do veřejných knih, propůjčuje smlouva zřízená o nabytí věcného práva toliko právní důvod (plen. rozh. z 28. 10. 1908, jud. 186, Gl. U. NF. 4359, Z. Bl. sv. 27, č. 49).

Vzhledem k tomu nelze podle předložené kupní smlouvy povolit ani záznam práva vlastnického. Brání tomu tatáž překážka, která nedovoluje povolit vklad vlastnického práva, totiž možnost kolise s předpisy konfiskačního dekretu č. 12/1945 Sb.

Napadené usnesení vyhovuje zákonu i zjištěnému stavu věci.

Č. 359.

Zaměstnání právníckými pracemi u advokáta ve smyslu § 5, odst. 2 zákona ze dne 16. října 1946, č. 202 Sb. nelze nahradit jinou službou, byť i byla spojena s konáním právníckých prací.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1948, R II 294/47.)

Žádosti R. B-a, kandidáta advokacie, aby byl podle § 3 zák. č. 96/1868 ř. z. připuštěn k výkonu advokátní zkoušky, nevyhověl z e m s k ý s o u d rozhodnutím ze dne 7. října 1947. Z d ů v o d ů: Podle potvrzení Dr P-a, advokáta v O., ze dne 17. června 1947, potvrzeného výborem advokátní komory ze dne 20. června 1947, jste zapsán v seznamu kandidátů advokacie od 7. června 1945, takže předepsanou tříletou dobu pro připuštění k advokátní zkoušce dovršíte dne 6. června 1948. K předchozí bezplatné právní praxi, kterou jste konal podle potvrzení krajského soudu v O. z 11. října 1938 od 22. března 1937 do 21. září 1938, nemůže být v této souvislosti přihlédnuto (§ 5, odst. 4 zák. č. 40/1922 Sb.). Podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. může být absolventům práv, kteří s úspěchem vykonali historickoprávní a judičiální státní zkoušku a byli v době od 17. listopadu 1938 do konce nsvobody zaměstnáni právníckými pracemi u advokáta, započítána tato doba při splnění ostatních náležitostí do celkové doby předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce. Pro takovýto zápočet není u Vás předpokladů, ježto jste právnícká studia ukončil třetí státní zkouškou už dne 8. února 1937, pokud se týče dne 27. září 1938, kdy jste byl prohlášen na Karlově universitě v Praze doktorem práv; kromě toho jste nebyl zaměstnán za okupace právníckými pracemi u advokáta, nýbrž byl jste tajemníkem odboru právního a sociálního okresního vedení národního souručenství v O. Nemohlo by se proto přihlížet ani k ustanovení § 5, odst. 3 cit. zák., i kdybyste o takový zápočet žádal. Zatčení německou tajnou státní policií, v době od 6. prosince 1942 do 9. ledna 1943, které není prokázáno úředním potvrzením a o jehož zhodnocení nežádáte, mohlo by zkrátit dobu právní služby u advokáta jen o dobu skutečného zdržení, t. j. o 1 měsíc a 4 dny, kdyby Vás bylo možno považovat za účastníka národního boje za osvobození podle zák. č. 255/1946 Sb. Protože jste neprokázal předpoklady pro zkrácení doby předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce, nevyhověl zemský soud Vaší žádosti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žadatelovu.

Z d ů v o d ů:

Podle § 5, odst. 1 zák. č. 201/1946 Sb. zkracuje se osobám, které jsou účastníky národního boje za osvobození a jiným osobám, které byly zdrženy v nástupu nebo ve výkonu právní služby, předepsané pro zápis do seznamu advokátů a pro připuštění k advokátní zkoušce z důvodů politické persekuce nebo z jiných okupací zaviněných důvodů, doba této služby o dobu uvedeného zdržení. Při tom nerozhoduje, zda a jaké za-

městnání nebo jakou službu v době zdržení osoba ta vykonávala. Musí však být prokázáno, že zdržení nastalo právě z důvodů v zákoně uvedených a že jim bylo zabráněno právě v nástupu nebo ve výkonu právní služby výše uvedené. Takovému důvodu stěžovatel nejen neprokázal, ale ani netvrdí, krom okolnosti, ostatně rovněž neprokázané, že byl v době od 6. prosince 1942 do 9. ledna 1943 držen ve vazbě.

Podle vlastního přednesu žadatelova a předložených jím dokladů absolvoval stěžovatel právnícká studia na právnícké fakultě Karlovy university v Praze, kde vykonal i předepsané tři státní zkoušky (2. října 1933, 20. března 1936, 8. února 1937) a dosáhl hodnosti doktora práv dne 27. září 1938. Podle potvrzení presidia krajského soudu v O. z 11. října 1938 nastoupil 22. března 1937 bezplatnou soudní praxi a služby byl zproštěn 22. září 1938, vesměs tedy již před okupací. Po dobu okupace byl podle svého tvrzení zaměstnán jako tajemník právního a sociálního odboru okresního vedení národního souručenství v O., v kteréž funkci vykonával prý různé práce právnícké a praxi obdobnou praxi u advokáta. Čím se zaměstnával v mezidobí od 22. září 1938 do nastoupení tohoto místa, a kdy je nastoupil, stěžovatel ani neuvádí.

Z ničeho, co přednesl, tudíž nevyplývá, že by měl již tehdy v úmyslu dáti se zapsati do seznamu kandidátů advokacie a že by byl ve výkonu právní služby, předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce, nebo v nástupu do ní zdržen z důvodů politické persekuce nebo z jiných důvodů zaviněných okupací, když studium dokončil a měl i všechny státní zkoušky vykonány již za první republiky do 3. února 1937. Nemá proto významu ani to, co uvádí k podpoře své žádosti o omezení možnosti vstupu do služeb advokáta za okupace a před ní za t. zv. druhé republiky.

Pro úlevu stanovenou v § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. schází pak vůbec výslovně stanovený předpoklad prací u advokáta, jež nemůže nahradit služba u národního souručenství, třeba snad vykonával při ní i nějaké práce právnícké, zejména, když zákon nestaví tu na roveň právníckým pracem u advokáta ani jiné právnícké práce, třeba u soudu nebo ve službě správní.

Není tu tudíž ani případ § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb.

V obou uvedených případech jde o ustanovení výjimečná, jež nutno vykládat restriktivně.

Pak ovšem zemský soud právem stěžovatele k výkonu advokátní zkoušky nepřipustil.

Č. 360.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nsvobody.

Rozhodli-li o žalobě podle uvedeného zákona soud, jež rozhodoval v základním sporu jako soud odvolací nebo soud nastupující na místo soudu odvolacího podle § 3, odst. 2 uved. zák., je opravným prostředkem, jímž lze jeho rozsudku odporovat, dovolání.

Rozsudek bývalého německého soudu, jímž bylo manželství rozloučeno podle předpisů říšskoněmeckého manželského zákona, je stížen od-

Civilní rozhodnutí XXIX.

porovatelnosti podle čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946, aniž se jde na tom, že jím byla rozluka povolena z důvodu, který by stačil i podle československého právního řádu k povolení rozvodu nebo rozluky.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1948, Rv I 316/47.)

Rozsudkem bývalého německého zemského soudu v P. ze dne 25. ledna 1944 bylo manželství A. a A. M-ových podle § 55 německého manželského zákona rozloučeno. Odvolání A. M-ové proti tomuto rozsudku bývalý německý vrchní zemský soud nevyhověl rozsudkem ze dne 2. května 1944. Dovolání A. M-ové odmítl německý zemský soud jako nepřipustné usnesením ze dne 3. června 1944.

Po skončení okupace podala A. M-ová proti oběma uvedeným rozsudkům odpor u zemského soudu podle zák. č. 76/1946 Sb.

Zemský soud zrušil oba napadené rozsudky a postoupil věc krajskému soudu v K., aby po právní moci rozsudku dále po zákonu jednal a rozhodl. Z důvodů: Žalobkyně A. M-ová se právem domáhá zrušení obou rozsudků německých soudů. Ustanovuje totiž čl. 2, odst. 1 zák. č. 12/1946 Sb., že jsou naprosto z používání vyloučeny předpisy z doby nesvobody z oboru práva rodinného a čl. 6, odst. 1, písm. a) cit. zák., že veškerá i pravoplatná rozhodnutí soudů, která byla vydána v době nesvobody, nutno na návrh stran zrušit nebo změnit, byla-li vydána podle předpisů, které se příčí znění zásadám československé ústavy, t. j. podle předpisů, které jsou ustanovení čl. 2, odst. 1 cit. zák. vyloučeny z používání. Nemůže být pochybností, že spor o rozluku manželství vedený mezi stranami před německými soudy spadá do oboru práva rodinného. Je zjištěno, že německé soudy napadenými rozsudky vyslovily rozluku manželství sporných stran podle předpisu německého říšského práva rodinného, tedy podle předpisu neplatného, a proto bylo žalobě vyhověno a napadené rozsudky zrušeny, aniž bylo třeba se zabývat eventuálním návrhem žalobkyně na změnu rozsudků v tom smyslu, že se manželství stran rozlučuje z výhradné viny žalovaného.

Proti rozsudku zemského soudu podal A. M. opravný prostředek, označený jako odvolání.

Nejvyšší soud vyřídil tento opravný prostředek jako dovolání a nevyhověl mu.

Z důvodů:

Podle § 6 zák. č. 76/1946 Sb. platí v řízení o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody, není-li v citovaném zákoně ustanoveno jinak, přiměřeně ustanovení civilního řádu soudního o žalobě o obnovu (§§ 530 a násl. c. ř. s.).

Zemský soud v Praze, ježto není takových jiných ustanovení, rozhodoval tedy o souzené žalobě na zrušení rozsudků bývalého německého zemského soudu a bývalého německého vrchního zemského soudu o rozluku manželství stran ve smyslu § 535 c. ř. s. jako soud odvolací a o

opravném prostředku žalovaného proti napadenému rozsudku zemského soudu, označeném jako odvolání, nutno proto rozhodnout jako o dovolání.

Dovolání žalovaného, opírající se o dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503, č. 4 c. ř. s.), není důvodné.

Skutečnost, že rozsudek bývalého vrchního německého zemského soudu v Praze zjišťuje okolnosti, které by snad stačily i podle československého právního řádu k povolení rozvodu či rozluky, totiž že se manželé dopustili navzájem nevěry, nemůže mít za následek, aby žalobě na zrušení rozsudků, jimiž byla vyslovena rozluka manželství, nebylo v souzeném případě vyhověno. Vždyť žalobkyně se domáhá zrušení rozsudků, které byly vydány v době nesvobody, podle předpisů zavedených za doby nesvobody v oboru práva rodinného (manželského), t. j. podle předpisů říšskoněmeckého manželského zákona, tedy podle předpisů, které podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku jsou naprosto vyloučeny z používání. Ježto pak jde o předpis zavedený zvláště pro Němce, příčí se tento předpis svou povahou zásadě rovnosti státních občanů před zákonem (§ 106 úst. l.) a jde tedy o případ, který má na mysli ustanovení čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku, k němuž žalobkyně též zřejmě ve své žalobě poukazuje.

Okolnost dovoláním dále zdůrazňovaná, že řízení bylo před německými soudy provedeno řádně, bez nátlaku a že zjištění jsou bezvadná, je nerozhodná, když rozsudky byly zrušeny podle striktního předpisu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku a nikoliv podle čl. 6, odst. 1, písm. c) zmíněného dekretu.

Č. 361.

Nebylo-li zrušeno rozhodnutí německého úřadu z doby okupace, jímž byl vyloučen společník z veřejné obchodní společnosti, nelze se domáhat podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušení usnesení rejstříkového soudu, kterým bylo jeho vyloučení vyznačeno v obchodním rejstříku.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1948, R I 490/47.)

Návrh P. K-a, aby bylo podle zák. č. 76/1946 Sb. zrušeno usnesení býv. německého úředního soudu v L. ze dne 2. dubna 1940, jímž bylo v obchodním rejstříku vyznačeno, že P. K. je vyloučen z členství veřejné obchodní společnosti »K. a H. v L.«, zamítly soudy v všech stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Stěžovatel, který byl veřejným společníkem veřejné obchodní společnosti K. a H., byl jako žid za okupace ze společnosti vyloučen a jeho vyloučení bylo vyznačeno v obchodním rejstříku zároveň se zápisem nového veřejného společníka A. H-a a novým zněním firmy.

Stěžovatel se nyní domáhá, aby usnesení rejstříkového soudu, kterým byl povolen ve firemním rejstříku zápis o jeho vyloučení, bylo podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušeno a tento zápis vymazán, tvrdě, že k jeho vyloučení došlo na základě rozhodnutí tak zvaného vládního presidenta v Ú. z 11. října 1939, protože byl židem.

Ze znění a smyslu zákona č. 76/1946 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody plyne, že jeho účelem bylo zjednat nápravu tam, kde k poškození strany (účastníka) došlo vadným rozhodnutím soudu samým, neboť jen v tom případě může mít pro právní postavení postiženého význam, když soudní rozhodnutí bude zrušeno nebo změněno. Tento předpoklad je dán na př. v případech, kde soud řešil spor mezi stranami, konstatoval autoritativně práva nebo povinnosti určitých subjektů a v podobných případech, kde závadný stav, jímž se cítí odporovatel poškozen, má původ přímo v napadeném soudním rozhodnutí, jímž bylo o věci zcela nebo zčásti rozhodnuto, takže zrušením nebo změnou rozhodnutí dojde i ke změně závadného stavu založeného těmito rozhodnutími.

Usnesení rejstříkového soudu, povolující zápisy do obchodního (společenstevního) rejstříku, jsou však zpravidla právní povahy zcela jiné. Rejstříkový soud nerozhoduje v nich o právech a povinnostech účastníků, nýbrž zařizuje jen vyznačení určitých, jiným způsobem založených skutečností a poměrů. Nezakládají tudíž rejstříkové zápisy žádná práva a povinnosti, nýbrž jsou zásadně — až na některé výjimky, o něž však v daném případě nejde — povahy deklaratorní, majíce jen význam listinného osvědčení o skutečnostech a poměrech, které vyznačují. Základním předpokladem pro zrušení nebo změnu takových zápisů je proto změna skutečností nebo poměrů, jež k nim daly podnět; pouhým zrušením rejstříkových zápisů bez tohoto předpokladu nezměnilo by se vzhledem k vylíčené právní povaze rejstříkových zápisů nic na skutečném stavu, nýbrž došlo by se tím jen k rozporu mezi ním a stavem rejstříkovým, což rejstříkový soud nemůže připustit, ježto jeho povinností naopak je, aby, shledá-li takové rozpory, staral se i z úřední moci o jejich odstranění.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že stěžovatel nebyl poškozen usnesením, jímž byl povolen zápis o jeho vyloučení, nýbrž předchozím vyloučením samým, a rejstříkový zápis vyznačoval jen tuto skutečnost. Ke zrušení usnesení povolujícího tento zápis a k výmazu zápisu bylo by tudíž třeba, aby nejprve byly odstraněny ony základní akty, na jejich základě došlo k vyloučení stěžovatele ze společnosti, ať už to byla kupní smlouva či výlučně rozhodnutí vládního presidenta v Ú., jak tvrdí stěžovatel. Že by se to bylo už stalo, stěžovatel rejstříkovému soudu neosvědčil a nic takového ani netvrdil. Právnem proto nižší soudy jeho návrhu na zrušení usnesení povolujícího zápis jeho vyloučení ze společnosti a na výmaz tohoto zápisu nevyhověly.

Čís. 362.

Národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy.

Národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim.

Povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.).

(Rozh. ze dne 14. ledna 1948, Rv I 270/47.)

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se R. K. proti A. M-ově jako národní správce firmy E. L. vydání dvou osnovních stávek (v žalobě blíže popsaných) a tvrdí o nich, že je koupil v roce 1941 od firmy O. H. v P. Splnění této smlouvy prý však zmařil vnucený správce dosazený na majetek žalobcův za ckupace. Proto se prý žalobce dohodl s O. N-em, že tento koupí stroje na své jméno a že je po válce proti zaplacení vydá žalobci. N. prý stroje koupil a uskladnil pro žalobce u firmy E. L. Dne 8. července 1946 zaplatil žalobce podle této dohody kupní cenu O. N-ovi a ten mu dal svolení k vydání strojů. Žalovaná strana prý však odmítla stroje vydat.

Žalovaná strana namítla mimo jiné, že majetková podstata firmy E. L. byla zkonfiskována, takže pasivně oprávněn ke sporu je toliko Fond národní obnovy.

P r v ý s o u d zamítl žalobu. **Z d ů v o d ů:** Mezi stranami je nesporné, že osnovní stávky uvedené v žalobě byly odevzdány do držby firmě E. L., že na tuto firmu byla po revoluci uvalena národní správa a že národní správce byla ustanovena žalovaná A. M-ová. Podle žalované byla národní správa uvalena z důvodu § 1, č. 3 zák. č. 108/1945 Sb. Zatímni správou konfiskovaného majetku podle § 3 cit. dekr. je pověřen Fond národní obnovy, který zastupuje finanční prokuratura. Pokud byl majetek spadající pod tento dekret dán dříve pod národní správu podle dekretu č. 5/1945 Sb., stávají se dosavadní národní správci po vyhlášení konfiskačního dekretu, jak vyplývá z ustanovení § 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb., orgány Fondu národní obnovy. I kdyby však majetek firmy E. L. nepodléhal konfiskačnímu dekretu a byla naň uvalena národní správa jen podle dekretu č. 5/1945 Sb., i pak z ustanovení tohoto dekretu o postavení národních správců (§§ 18 až 23) jasně vyplývá, že národní správce má postavení pouhého veřejného orgánu. Nutným závěrem všech těchto ustanovení je, že národní správce nemůže být žalován ani osobně, ani jako takový, nýbrž, že žalována může být buď majetková podstata, na kterou byla uvalena národní správa, po případě Fond národní obnovy. Z těchto důvodů soud žalobu zamítl pro nedostatek pasivní legitimace, aniž potřeboval provádět nějaké další důkazy a zabývat se dalšími námitkami strany žalované.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl žalobcovu odvolání. **Z d ů v o d ů:** Žalobce setrvává důsledně na svém právním názoru, že je nezbytné žalovat národní správce, ať jde o konfiskovaný německý majetek či nikoliv, a to osobně. Ve svých vývodech dokazuje, že národní správce má stejnou funkci jako správce vnucený a nutno ho proto žalovat osobně,

jako je tomu prý u správce vnučeného. Nutno sice připustit, že národní správce majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů, jakož i některých organizací a ústavů podle §§ 7 a násl. dekr. pres. rep. z 19. května 1945, č. 5 Sb. je již způsobem svého zřízení orgánem úředním a i vnučeným, na př. bývalému německému majiteli znárodněného nebo konfiskovaného majetku, pokud tento zachoval i nadále svoji právní subjektivitu, přece v něm nelze však spatřovat analogii vnučeného správce v řízení exekučním. Vždyť posláním národního správce není, aby jako vnučený správce exekučního řízení vymáhal v zájmu vymáhajícího věřitele jakož i ostatních věřitelů prostřednictvím zřízení správy na bývalém německém majiteli jako dlužníku zaplacení či jinaké splnění jeho závazků souvisících nějak s majetkem znárodněným nebo dotčeným konfiskací. Národní správce má hlavně za úkol, aby jako dobrý hospodář pečoval o to, by svěřený mu majetek co nejvíce prosperoval, jakož i v mezích zákona zůstal uchráněn před požadavky věřitelů, jejichž nároky nejsou zcela nepochybné. Proto se podobá právě tak jako vnučený správce podle vl. nař. č. 87/1939 Sb. zřízený více obyčejnému smluvnímu zmocněnci podle §§ 1002 a násl. obč. zák., a proto, pokud by nebylo možno posuzovat jeho právní postavení jen podle předpisů dekr. č. 5/1945 Sb., bylo by třeba doplnovat shledané mezery především právě zmíněnými předpisy občanského zákoníka. Z toho plyne, že žalovaná nemůže být jako národní správkyň žalována vlastním jménem, nejsouc ke sporu pasivně legitimována, jako jí není smluvní správce dosazený podle ustanovení obecného zákoníka občanského, nebo vnučený správce zřízený podle vl. nař. č. 87/1939 Sb. Prvý soud posoudil tedy věc po stránce právní správně, když žalobu zamítl pro nedostatek pasivní legitimace žalované, ať již běží o konfiskát či nikoliv.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Ani kdyby se vycházelo z předpokladu, že firma, spravovaná žalovanou propadla konfiskaci, není řízení zmatečné podle §§ 7, 477, č. 5 c. ř. s., protože konfiskací se na postavení národního správce nic nemění (§ 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb.), a není ani zákonného předpisu, z něhož by plynulo, že národní správce musí být v takovém případě ve sporu zastupován Fondem národní obnovy, pokud se týče finanční prokuraturou. Není opodstatněn ani názor, že zde národní správkyň potřebuje souhlasu Fondu národní obnovy k vedení sporu, a to již proto, že dovolání přehlíží, že národním správcem je strana žalovaná, a nikoliv žalující (rozh. č. 248 Sb. n. s. II.). Odvolací soud ostatně správně poukázal i na to, že by tyto výtky mohla uplatnit žalovaná, nikoliv dovolatel.

Žaluje-li dovolatel A. M.-ovou jako národní správkyň firmy E. L., plyne z toho nepochybně, že ji žaluje v její vlastnosti jako národního správce uvedené firmy, nikoliv osobně. S opačným názorem odvolacího soudu nelze souhlasit.

Národní správce majetku daného pod národní správu není ovšem zástupcem nebo zmocněncem majitele tohoto majetku. Pro tento názor nelze se zejména dovolávat předpisu vl. nař. č. 87/1939 Sb., ježto tomu brání předpisy dekr. č. 5/1945 Sb., z nichž třeba při posuzování postavení národního správce jediné vycházet. Z předpisů těch, zejména z předpisu §§ 18, 19 dekr. je patrné, že národní správce, požívaje při výkonu své funkce postavení veřejného orgánu ve smyslu § 68 tr. z., je povinen spravovat svěřený mu majetek s péčí řádného hospodáře v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy. Tyto zájmy se nemusí krýt a také často se nekryjí se zájmem majitele majetku daného pod národní správu. Naopak, národní správce, aby vyhověl povinnosti uložené mu předpisem § 18 dekr. je nucen po případě jednat i proti zájmům majitelovým. Z toho plyne, že nemůže být zmocněncem nebo zástupcem majitelovým, nýbrž, že v rámci povinností uložených mu dekretem č. 5/1945 Sb. jedná vlastním jménem ve věcech dotýkajících se spravované věci, jež sama o sobě — a to ani po konfiskaci — nemá vlastní právní subjektivitu. Názor odvolacího soudu, že národní správce nemůže být ve vlastním jméně jako národní správce žalován a že nemá pasivní procesní způsobilost jen proto, že jí nemá obdobně ani smluvní zmocněnec podle §§ 1002 a násl. obč. zák., dosazený nebo vnučený správce podle vlád. nař. č. 87/1939 Sb., je tudíž právně mylný, a stejně je právně mylný v tomto směru i názor prvního soudu, jenž vedl oba soudy k zamítnutí žaloby.

Pasivně by nebyl národní správce procesně legitimován jen ohledně závazků váznoucích na konfiskovaném majetku, které převzal k vypořádání Fond národní obnovy, podle § 2, odst. 1, 2 zák. č. 31/1947 Sb. Podle 4. odstavce tohoto předpisu převzetím závazku ručení konfiskovaného majetku za ně zaniká. Brání proto tento předpis veřejnoprávní a nutící povahy, daný k ochraně konfiskovaného majetku a k němuž nutno hledět proto z moci úřední, opodstatněnosti žaloby proti národnímu správcí. O takový případ však v souzené věci nejde, neboť je podle žalobního přednesu žalováno a tvrzeno vlastnické právo na vydání věci uskladněných prý u firmy spravované žalovanou. Je-li toto tvrzení pravdivé, nespádají (právně) požadované věci pod národní správu, i kdyby byla na ně fakticky zavedena, jde-li o národní správu podle § 2 dekr. č. 5/1945 Sb., protože nejsou majetkem osob uvedených v § 4 dekr. Národní správce je povinen tyto věci vydat vlastníku, a k jeho pasivní legitimaci stačí, že je má ve své faktické moci. Na věci nic nemění, ani kdyby byla firma konfiskována, protože požadované věci, je-li pravdivé tvrzení žaloby, nepodléhají ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb., ježto by nenáležely firmě. Povinnost je vydati, již odpovídá nárok vlastníků je požadovat z důvodu vlastnického práva jako věcného práva vůči každému, není tudíž závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku ve smyslu § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.

Poněvadž oba nižší soudy zamítly žalobu jen proto, že měly mylně za to, že žalovaná nemá procesní pasivní legitimace ke sporu, aniž se zabývaly ve věci samé důvodností žaloby, je zrušující výrok opodstatněn

předpisem § 497, č. 3 c. ř. s. Při tom však bude také procesnímu soudu zkoumat z úřední moci i otázku aktivní legitimace žalobce se zřetelem na kogentní předpis § 1, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb.

č. 363.

K otázce, zda je navrhovatel oprávněn k návrhu podle § 10 zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. (§ 4, odst. 2 uveď. zák.), přihlédne i opravný soud z úřední povinnosti.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1948, R I 512/47.)

Manželé F. a K. P-ovi navrhli u okresního soudu v J., aby odevzdací listina bývalého německého úředního soudu v B. ze dne 25. dubna 1944, kterou byla odevzdána pozůstalost po F. P-ově Němce F. R-ové, byla zrušena. Svůj návrh odůvodnili tím, že pozůstalost se projednávala podle německých předpisů a že jim bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody znemožněno dostavit se k soudu a podat dědickou přihlášku.

Nižší soudy vyhověly návrhu.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu Národního pozemkového fondu jejich usnesení tak, že návrh zamítl.

Důvody:

Jde především o to, zda navrhovatelé jsou vzhledem k předpisu §§ 4, odst. 2 a 10 zák. č. 76/1946 Sb. k návrhu na zrušení rozhodnutí pozůstalostního soudu z doby nesvobody vůbec oprávněni. Zákon přiznává podle těchto ustanovení oprávnění k tomu jen osobám, které byly účastníky původního řízení ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. Okruh oprávněných osob, takto zákonem přesně vymezený, nelze rozšiřovat ani na případy, že se někdo nestal účastníkem proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v ústavním dekretu o obnově právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. Navrhovatelé však neměli postavení účastníků pozůstalostního řízení, neboť se nepřihlásili jako dědici k pozůstalosti a nebyli tudíž ani odevzdací listinou, ani usneseními pozůstalostního soudu jí předcházejícími přímo dotčeni ve svých právech.

Příčí se tedy jasnému a nepochybnému znění zákona č. 76/1946 Sb. a je tudíž nezákonné (čl. V zák. č. 251/1934 Sb. a zák. č. 314/1936 Sb.) napadené rozhodnutí i rozhodnutí prvního soudu, jímž bylo zrušeno usnesení pozůstalostního soudu z doby nesvobody k návrhu osob, které nebyly účastníky původního řízení. Nesejde na tom, že nezákonnost napadeného usnesení podle § 46, odst. 2 nesp. zák. nebyla stěžovatelem uplatňována právě z toho důvodu. Zákon č. 76/1946 Sb. stanoví v § 4, odst. 2 a § 10 kategoricky, kdo je v tomto řízení aktivně legitimován, takže nemůže záležet na tom, zda druhá strana uplatní nedostatek navrhovatelovy aktivní legitimace či nikoliv, neboť jde tu o jednu ze zákonných podmínek nároku, k nimž musí soud přihlížet v každém období řízení, obdobně

jako v řízení o obnovu, jehož ustanovení má být podle §§ 6 a 10, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. přiměřeně použito; soud zkoumá z moci úřední především svou příslušnost (§ 532 c. ř. s.), dále zda žaloba byla podána v zákonné lhůtě a zda je opřena o zákonný důvod (§ 538 c. ř. s.).

Bylo proto vyhověno důvodnému dovolacímu rekursu a usnesení nižších soudů změněna tak, že se žádost navrhovatelů pro nedostatek jejich aktivní legitimace zamítá.

č. 364.

S vrácením majetku podle § 24 dekretu ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., nejsou spojeny účinky, jež § 1409 obč. zák. spojuje s převzetím jmění nebo podniku.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1948, Rv I 345/47.)

Dne 26. dubna 1940 byl ustanoven K. P. podle nařízení o židovském majetku správcem k věrné ruce firmy »A. a S.«, jejíž dosavadním vlastníkem byl V. S. Kupní smlouvou z 21. října 1941 stal se K. P. majitelem této firmy. Po revoluci v roce 1945 byla na jmění K. P-a zavedena národní správa. Výměrem okresního národního výboru ve V. ze dne 29. května 1945 byla firma »A. a S.« vrácena synu původního majitele O. S-ovi podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se B. P. proti O. S-ovi jako přejímáři firmy »A. a S.« zaplacení částky 30.780 Kčs a tvrdí, že v době od 1. ledna 1941 do 31. prosince 1943 byl zaměstnán u této firmy jako kreslič a že po tuto dobu dostával mzdu o 855 K měsíčně nižší, než mu podle platných mzdových vyhlášek náležela. Žalovaný O. S. se bránil mimo jiné námitkou, že nepřevzal podnik podle § 1409 obč. zák.

První soud rozhodl mezitímním rozsudkem, jímž neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: V souzené věci nejde u žalovaného o převzetí podniku, jak předpokládá § 1409 obč. zák., o nějž se žaloba opírá. Formální kontinuita podniku provozovaného nyní žalovaným, vypadá totiž tak, že od r. 1911 existovala firma »A. a S.«, jež posléze těsně před okupací patřila jako jedinému majiteli otcí žalovaného V. S-ovi, který byl židovského původu. Po okupaci došlo jako důsledek protizidovských opatření ve smyslu nařízení z 21. června 1939 v dubnu 1940 k ustanovení Němce P-a správcem k věrné ruce židovského majetku, a tím ovšem byl prakticky dosavadní majitel vyloučen ze zásahů do obchodování podniku, i když po právu mu zatím podnik patřil dále. Právně pak došlo k jeho úplnému vyřazení, když tak zv. kupní smlouvou mezi zcizovacím správcem R-em (Němcem) a P-em nabyt K. P. celý podnik dosavadní firmy »A. a S.«. V pozemkové knize dokonce vážně příslušný zápis ve prospěch K. P-a dosud. To vše se dalo důsledkem rasové persequce a v rámci t. zv. arisace židovského majetku a spadá nyní pod t. zv. pozbylý majetek ve smyslu § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Žalovaný je nyní majitelem firmy podle opatření § 24 cit. dekr. Nesmí a nemůže myslit, že tato

restituce podle 1. odst. toho ustanovení se měla stát buď původnímu majiteli nebo jeho dědicům, pokud se týče ležící pozůstalosti, podle §§ 4 a násl. směrnic ministerstva průmyslu č. II/1-76733/1946, že však žalovaný dosud ani nepodal dědickou přihlášku a nebyla mu také svěřena správa ležící pozůstalosti. I když tedy nebyl dodržen postup § 5, odst. 4 a § 7 těchto směrnic, je tento formální nedostatek bez významu, neboť soud je vázán oním pravoplatným administrativním výměrem, jehož věcný přezkum mu nepatří. Pro soud je rozhodující, že byla provedena restituce firemního majetku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. žalovanému. Pak ovšem už ze samotné povahy tohoto opatření, právě, že jde o restituci, vyplývá, že žalovaný není přejímatelem P-ova podniku. A jen tehdy by obstál pořadem práva jeho nárok proti žalovanému. Mzdový nedoplatek vznikl totiž žalobci výlučně v době, kdy byl rozhodujícím činitelem u firmy »A. a S.« jedině P. V době od 1. ledna do října 1941 sice ještě po právu vlastníkem nebyl, nýbrž jen »treuhänderem«, je však nesporno, že už od zřízení »treuhändra« byl majitel firmy — tedy od dubna 1940 ještě před nastoupením žalobcovým — vyřazen z rozhodování v podniku. Otázka vlastnictví firmy nemá ostatně v tomto sporu, kde jde jen o nárok oblihační, rozhodující roli. Žalobce byl už přijat P-em a převážnou dobu svého zaměstnání v podniku strávil už za P-a jako vlastníka. Jde tedy o nárok, z něhož je primérně a výlučně zavázán jako dlužník P. Žalobci lze sice přisvědčit v názoru, jež opírá o stálou judikaturu, že s hlediska ručení za dluhy podle § 1409 obč. zák. stačí perfektní zcizení aspoň dílu majetku nebo zvláštní hospodářské podstaty. Leč zde právě chybí ono zcizení mezi P-em a žalovaným; nadto musí být zcizení perfektní včetně tradice, intabulace, cesse a j. (ozh. č. 17.628 Sb. n. s. I.). Jinak je pro převzetí podniku rozhodující úmluva mezi odstupitelem a nastupitelem; kde však nastupitel majetku nepřevzal a úmluvy o tom nebylo, nelze ani o převzetí podniku ve smyslu § 1409 obč. zák. mluvit (srov. rozh. č. 3739 Sb. nejv. s. I. s citací motivů). Žalovaný, jak zjištěno, nenabyl podniku žádnou úmluvou nebo ujednáním s P-em, nedošlo mezi nimi k žádné successi ani universální ani singulární. To je nejjasněji patrné z toho, že dnes po vymazání zápisu P-ova figuruje v obchodním rejstříku původní firma, třeba se žalovaný jako majitelem. Nabývacím titulem pro žalovaného je opatření veřejného úřadu v rámci § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. To však vůbec není nějaký soukromoprávní nabývací titul. Nelze tudíž ani ručení za závazky z doby předchozí posuzovat podle občanského zákoníka. U žalovaného by nejvýše mohlo jít o successi universální, ovšem nikoliv jako nástupce P-ova, nýbrž V. S-a. To je ovšem nebo bude po projednání pozůstalosti po V. S-ovi normální dědická posloupnost podle občanského zákoníka a proti žalovanému jako dědicovi bude ovšem možno uplatnit závazky, jež jsou upraveny soukromým právem. Avšak žalobní nárok není takto formulován, když dosud pozůstalost není projednána. Žalobce svůj nárok opírá jen o ručení žalovaného za P-a podle § 1409 obč. zák. Ze nelze převzetí, pokud se týče provoz nynějšího podniku žalovaným posuzovat s hlediska § 1409 obč. zák., o tom svědčí i skutečnost, že žalovaný provozuje podnik sice v týchž místnostech, ale podle nového a samostatného živnostenského listu, vydaného až v prosinci 1945. Před projed-

náním a odevzdáním pozůstalosti po V. S-ovi by tedy mohl býti žalovaný posuzován nejvýše jako přejímatel původní firmy »A. a S.«, nikoliv jako dědic. Ani pak ovšem žalobní nárok neobstojí, když je prokázáno, že žalobci nevznikl proti oné původní firmě, nýbrž až poté, kdy se jejího vedení v důsledku rasové persekuce zmocnil P. Právně nutno se na restituci dívat tak, že rozhodnutím podle § 24 dekr. není řešena jen otázka dalšího trvání národní správy, nýbrž i neplatnost právního jednání (§ 1, odst. 1 dekr.), totiž nabytí onoho podniku P-em. (Srov. pojednání Knappa-Hromady: Národní správa a vrácení majetku z národní správy, str. 73 a 134.)

Odvolaací soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Prvý soud správně vyložil, že převzetím podniku nebo jmění, jež má na mysli ustanovení § 1409 obč. zák., je jen převzetí uskutečněné aktem soukromoprávním, tedy úmluvou mezi zcizitelem a nabyvatelem. To plyne nejen z doslovu citovaného zákonného ustanovení, v němž se mluví o nabyvateli a »zciziteli«, nýbrž i z toho, že obecný zákon občanský upravuje jen práva soukromá, vyplývající ze soukromoprávních aktů občanů, nikoli práva vyplývající z veřejnoprávních aktů orgánů veřejných. Vrácení majetku podle § 24, odst. 1 a 3 dekretu č. 5/1945 Sb., o němž jde podle nesporného přednesu strany v souzeném případě, je aktem veřejnoprávním. Proto s ním nemohou býti spojeny účinky, jež § 1409 obč. zák. váže na převzetí jmění nebo podniku. Neodpovídá tedy podle § 1409 obč. zák. ten, komu byl podle § 24 cit. dekr. vrácen majetek, za dluhy náležející ke vrácenému majetku nebo podniku a kontrahované předchozím vlastníkem státně nespolehlivým, ani za takové, jež byly kontrahovány před tím, než jmění nebo podniku pozbyl původní vlastník v důsledku národní, politické nebo rasové persekuce. O jiný zákonný předpis než o § 1409 obč. zák. odvolatel svůj nárok ani podle svého skutkového přednesu nepřel. Poněvadž pak tu pro odpovědnost žalované strany za dluhy vráceného mu podniku není dán základní předpoklad § 1409 obč. zák., totiž soukromoprávní převzetí podniku, nemohl první soud jinak, než uznat, že žalobní nárok není po právu. Proto ani odvolání nemůže mít úspěch.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Oba nižší soudy vycházely ze správného předpokladu, že žalobce svůj domnělý nárok opírá výhradně o zákonné ustanovení § 1409 obč. zák.; ještě v dovolacím spisu dovozuje, že u žalovaného nemůže jít o nic jiného než o převzetí podniku a jmění bývalé firmy A. a S. singulární successi podle citovaného předpisu. Žalobcův výklad v dovolacím řízení, že žalovaný ručí za činy dřívějších majitelů jako nezmocněných jednatelů, po případě z důvodů náhrady škody nebo bezdůvodného obohacení, je proto nepřipustnou změnou žaloby, pokud se týče novotou, k níž nemůže soud dovolací přihlížet (§ 504, odst. 2 c. ř. s.).

Oba nižší soudy správně vyložily, že s vrácením majetku podle § 24, odst. 1 a 3 dekr. č. 5/1945 Sb. žalovanému nemohou být spojeny účinky, jaké § 1409 obč. zák. spojuje s převzetím jmění nebo podniku. Tento zá-

konný předpis předpokládá převod majetku smlouvou, t. j. zcizení tradicí se strany dosavadního majitele a převzetí se strany nabyvatele, vedle něhož ručí zcizitel (dosavadní majitel) dále (rozh. č. 3739, 5937, 15794, 16432, 17628 Sb. n. s. I.), kdežto při nabytí podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nejde vůbec o soukromoprávní smlouvu, nýbrž o správní akt, jemuž se musí podvolit i osoby třetí a podle něhož se vrací majetek dřívějšímu majiteli bez jakékoli účasti dosavadního držitele K. P. Nesejde na tom, zda rozhodnutí okresního národního výboru ve V., kterým byla provedena restituce podle citovaného dekretu, bylo formálně platným správním aktem, neboť i kdyby nebylo, nemohlo dojít k platnému převzetí podniku žalovaným a žaloba opřená o zákonné ustanovení § 1409 obč. zák. nemůže mít ani v tom případě úspěch.

Vzhledem k uvedenému jsou právní závěry napadeného rozsudku v podstatě správné a je nerozhodné vše to, co dovolání vytýká s hlediska dovolacího důvodu podle § 503, č. 2 c. ř. s.

Č. 365.

Zákon ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb. o uznání rozhodnutí v manželských věcech, vydaných soudy nebo úřady v cizině, v oblasti československého právního řádu.

Uznání rozsudku rakouského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství na podkladě vzájemného souhlasu stran odevzdáním rozvodového listu (§§ 133, 134 obč. zák.), se přiči předpisu § 4, odst. 1, č. 3 a odst. 2, č. 1, 2 cit. zák.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1948, N I 176/47.)

Krajský soud v P. navrhl dne 15. prosince 1947, aby bylo v oblasti československého právního řádu uznáno podle § 5 zák. č. 199/1946 Sb. rozhodnutí okresního soudu v N. (Rakousko) ze dne 16. února 1927, zn. sp. Nc I 51/27, jímž bylo rozloučeno (prohlášeno za zrušené) manželství W. T-a, obchodníka v C. (Rakousko), s G. rozenou A-ovou a rozhodnutí téhož soudu ze dne 10. října 1929, č. j. I Nc 257/29-3, jímž bylo rozloučeno (prohlášeno za zrušené) manželství W. T-a s K. rozenou B-ovou.

Nejvyšší soud neuznal uvedená rozhodnutí v oblasti československého právního řádu.

Důvody:

Rozhodnutí cizozemského soudu byla rozloučena (prohlášena za zrušená) obě manželství W. T-a, a to, jak je z obsahu obou rozhodnutí patrné, podle §§ 133, 134 obč. zák. na základě vzájemného svobodného souhlasu stran odevzdáním rozvodového listu. Předpisy, podle nichž se tak stalo, byly zrušeny v oblasti československého právního řádu usta-

ovením § 25 zák. č. 320/1919 Sb. Tomuto zákonu, jenž dovoluje vyslovit rozluku jen z důvodů výčetmo uvedených v § 13 cit. zák., není ani v podstatě blízký rozlukový důvod, z něhož došlo k rozlukám manželství W. T-a zmíněnými rozhodnutími, t. j. k zrušení manželství odevzdáním rozvodového listu na podkladě vzájemné dohody stran, a nemohlo proto ani těmto rozhodnutím povahou věci předcházet řízení, jež by aspoň v podstatě vyhovovalo předpisům předepsaným pro rozlukové řízení § 13, posl. odst. rozl. zák. Uznání rozhodnutí, o něž v souzené věci jde, v oblasti československého právního řádu by se podle toho přičilo předpisu § 4, odst. 1, č. 3 a odst. 2, č. 1, 2 zák. č. 199/1946 Sb., protože W. T. byl podle výsledků šetření československým státním občanem s nepřetržitým domovským právem v P., kde se narodil, a nic nepoukazuje na to, že nebyl československým státním občanem aspoň v době, kdy došlo k oněm soudním rozhodnutím.

Nejvyšší soud rozhodl proto bez slyšení účastníků (§ 7 zák.), jak ve výroku uvedeno, aniž potřeboval řešit otázku, jsou-li snad splněny v ostatním směru předpoklady zákona pro uznání řečených rozhodnutí v oblasti československého právního řádu.

Č. 366.

K odevzdání zboží dovozníkovi podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. nestačí pouhé zaslání účtu kupiteli s prohlášením, že zboží je u prodávatele k dispozici kupitelově, ani výzva dovozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl, nýbrž je třeba jeho odevzdání dovozníkovi.

Nemohl-li si kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvéztí koupené a zaplacené zboží ze skladiště prodávatele, byl prodávatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 15. ledna 1948, Rv I 398/47.)

V. S. objednal od firmy J. H., velkoobchod s technickými potřebami v P., 1000 m speciálního korundového papíru. Firma J. H. vyúčtovala V. S-ovi toto zboží účtem ze dne 27. dubna 1945 a oznámila mu, že papír je pro něho připraven ve skladišti v P. a že dala již speditorské firmě J. potřebné příkazy k provedení jeho přepravy. Firma J. však přepravu papíru neprovedla, ježto se za revolučních událostí v květnu 1945 papír ze skladiště v P. ztratil.

V. S. domáhá se nyní sporem proti firmě J. H., aby bylo uznáno právem, že je mu povinna dodat 1000 m speciálního korundového papíru. Žalovaná firma se brání mimo jiné námitkou, že papír odevzdala speditorské firmě J., čímž přešlo nebezpečí nahodilé ztráty, pokud se týče jeho zničení na kupitele.

Prvý soud žalobě vyhověl. Z důvodů: Zboží uvedené v rozsudečném výroku bylo koupeno žalovanou firmou od firmy S. podle účtu ze dne 27. dubna 1945, příl. 6 cop. Žalovaná firma vystavila na tento papír žalobkyni účet z 27. dubna 1945, znějící na částku 49.606 K, na němž žalovaná firma uvedla: »Zboží je připraveno ve skladišti v P. Dis-

posice k dopravě byly předány firmě J. « Dne 2. května 1945 zaslala žalovaná firma speditérské firmě J. dopis, příl. 5 cop., tohoto znění: »Prosím, vyzvedněte a převezměte do Vašeho skladu od firmy S. pro firmu V. S. korundový papír ve váze 3.000 kg.« Tento dopis odevzdal zaměstnanec žalované firmy svědek Ř. skladníku firmy J. dne 2. května 1945 na potvrzení. Na základě tohoto dopisu vypracoval svědek B. pro firmu J. příkaz k převzetí papíru. Bylo to v době, kdy se válka chýlila ke konci a kdy byly nálety velmi časté. Mimo to byl nedostatek pohonných látek a bylo nutno využít podle nařízení plně každé cesty. Papír měl být převzat v P. V sobotu dne 5. května 1945, jak je notoricky známo, vypukla revoluce a firma J. se dostala pro papír do P. až po revoluci po 9. květnu 1945. Papír však nepřevzala, ježto již tam nebyl. Firma J. obstarávala pro žalobkyni firmu V. S. veškerou spediční službu, šlo o speditéra žalující strany, která souhlasila, aby zboží určené pro žalobkyni bylo této firmě odevzdáno a žalovaná firma odevzdávala veškeré zboží určené pro žalobkyni firmě J. Žalobkyně pak žádala písemně žalovanou stranu o dodání zboží a dopisem z 1. května 1946 dala žalované straně dodatečnou lhůtu k plnění do 12. července 1946. Pro posouzení sporu je rozhodnou otázka, kdo nese škodu z nahodilé ztráty papíru. Žalobkyně firma V. S. zdůrazňuje, že nebezpečí spojené s přepravou zboží přechází na žalobkyni teprve skutečným převzetím zboží, nikoliv přijetím příkazu k odebrání. Žalovaná naproti tomu namítá, že přípravou zboží ve skladu v P. a dáním příkazu dne 2. května 1945 dopravci žalující firmy firmě J., která příkaz přijala, odevzdala zboží speditérovi a škoda, která po tomto převzetí zboží vznikla, stihá podle čl. 345 obch. zák. žalobkyni. Objednávkou příl. 2 orig. zjistil soud, že tato objednávka podepsaná zástupcem žalující firmy obsahuje mimo jiné zřetelnou doložku tohoto znění: »Ceny jsou franco Váš sklad (žalované) v P. . . , za zboží cestou poškozené neposkytujete (žalovaná firma) náhrady . . . ústní ujednání, pokud nejsou v tomto objednacím listě obsažena, nemají platnosti.« Místem plnění byl tudíž sklad žalované firmy v P. a zboží se mělo dopravit žalobci na jiné místo speditérem. V tomto případě přechází nebezpečí podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. na kupitele již tím, že prodávatel v místě plnění vydá zboží speditérovi. Kupitel nese tudíž nebezpečí, kterým je zboží postiženo teprve po odevzdání zboží speditérovi neb dovozníkovi. Z tohoto zákonného předpisu je zjevné, že nebezpečí přechází na kupitele teprve po skutečném odevzdání zboží prodávatelem. Dopis z 2. května 1945, příl. 5 cop., zasláný firmě J., aby vyzvedla a převzala pro žalobkyni zboží, byl pouze příkaz žalované firmy k převzetí zboží, nikoliv však skutečné převzetí a přijetí zboží speditérem. Nežli došlo k tomu, že firma J. zboží mohla převzít, zboží se ztratilo. Proto nese nebezpečí zkázy zboží žalovaná firma.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované firmy. Z důvodů: Odvolatelka dovozuje, že se odevzdání zboží stalo ve smyslu § 427 obč. zák. znamením, totiž jejím dopisem ze dne 2. května 1945 (příl. 5 cop.) na speditérskou firmu J. Avšak symbolické odevzdání podle § 427 obč. zák. je přípustné za dvou podmínek: 1. že hmotné odevzdání je přímo nemožné nebo 2. že hmotné odevzdání je spojeno s velkými obtížemi (srov. rozh. č. 10195 Sb. n. s. I.). V souzené věci však řádná z těchto

podmínek není dána. Odvolatelka tvrdí, že šlo o velké množství papíru, které pro velkou váhu a rozsah nedovoluje hmotně odevzdání odevzdáním z ruky do ruky, nýbrž jen odevzdání znamením, t. j. dopisem shora uvedeným. Podle skutkových zjištění šlo o speciální korundový papír různé šířky a různého zrnění ve váze 30 q v ceně 49.606 K, připravený již pro žalující stranu ve skladu žalované v P. Z dopisu žalované strany ze dne 2. května 1945 speditérské firmě J. je zjištěno, že žalovaná strana dává příkaz firmě J., aby vyzvedla a převzala do svého skladu od firmy S. pro žalující firmu korundový papír ve váze 3.000 kg. Zjištěno je mimo to, že firma J. chtěla celý náklad 30 q papíru odvézt najednou, aby nebyly později diference v počtu a váze, ale když po revoluci pro papír do P. přijela, nepřevzala papír, ježto podle sdělení papír tam už nebyl. Je tudíž již z těchto skutkových zjištění zřejmé, že hmotné odevzdání papíru nebylo »přímo nemožné« a že hmotnému odevzdání nemohly být na závadu množství a rozsah, neboť toto množství mohlo by mít jen v zápětí, že hmotné odevzdání vyžadovalo by poměrně delší čas, což nelze považovat za »zvláštní obtíž« ve smyslu § 427 obč. zák. (srov. rozh. č. 10719 Sb. n. s. I.). Že by šlo o věc hromadnou, odvolatelka netvrdí. Ježto tedy hmotné odevzdání bylo možné, nemohlo se platně stát odevzdání symbolické podle § 427 obč. zák., nehledíc ani k tomu, že v dopise ze dne 2. května 1945 (příl. 5 cop.) nelze spatřovat ani jednání, jež směřuje zvláště a výlučně k projevu určité převodní vůle a z něhož lze nepochybně seznat, že došlo k přechodu věci do vlády a moci nabyvatelovy (srov. rozh. č. 456 Sb. n. s. I.). Ani k odevzdání prohlášením podle § 428 obč. zák. nemohlo dojít, neboť nebylo skutkově zjištěno nic, co by mělo vztah k ustanovení § 428 obč. zák. a tvořilo jeho náplň. Ježto vzhledem ke skutkovým zjištěním prvního rozsudku a k tomu, co bylo uvedeno, žalovaná strana speditérské firmě J. zboží vůbec neodevzdala, dovolává se již z tohoto důvodu mylně ustanovení § 429, věta 2. obč. zák. Přihlédne-li se tedy ke skutkovým zjištěním a na nich založeným právním úvahám v prvním rozsudku, jakož i k tomu, co bylo shora uvedeno, jsou všechny odvolatelčiny vývody a závěry neopodstatněné. Bylo tudíž o odvolání rozhodnuto, jak je uvedeno v enunciatě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované strany.

Z d ů v o d ů :

Odvolací soud zevrubně dovodil, že újma vzešlá ztrátou koupeného, ale dosud neodebraného zboží od prodávatele nestihá žalující stranu z důvodu, že zboží nebylo jí ani jejím speditérovi odevzdáno, a že stihá prodávatele jako vlastníka zboží.

Dovolací soud schvaluje jeho právní stanovisko, neboť odevzdání zboží podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. je dokonáno teprve tehdy, když kupitel nebo jeho zmocněnec zboží od prodávatele převezme.

Z prodávatelovy povinnosti zboží odevzdati vyplývá, že nestačí pouze zaslání účtu s prohlášením, že zboží je u prodávatele k dispozici kupitelově, aby na něho přešlo vlastnictví koupeného zboží a risiko případného po-

škození nebo ztráty. Rovněž nestačí výzva povozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl, nýbrž teprve odevzdání věci povozníkovi.

Námítka žalované, že koupené zboží bylo podle výhrady vlastnictví obsažené v účtě vlastnictvím prodávatelovým jen do zaplacení zboží a že žalující stranu jako vlastnici zaplaceného zboží stihá újma vzešlá ztrátou zboží ve skladišti prodávatelově, je proto lichá.

Podle čl. 346 obch. zák. je kupitel povinen převzít zboží, jež má smlouvené vlastnosti (případně, vyhovuje-li zákonným požadavkům — čl. 335 obch. zák.), ihned, není-li něco jiného vymíněno, nebo místně obvyklé nebo okolnostmi vyžadováno.

V souzeném případě však bránily okamžitému převzetí zboží válečné poměry, pokud se týká boje v Praze, jak bylo nižšími soudy zjištěno, a neoctl se proto žalobce v prodlení s odebráním zboží, jež si měl odvézt ze skladiště žalované strany, i když tato na odvezení naléhala.

Pokud tedy kupitel pro mimořádné válečné poměry si nemohl ihned odvézt koupené zboží ze skladiště prodávatelova, byl tento povinen chovat je s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) a jde na jeho vrub jako vlastníka zboží, že se ztratilo.

Námítku nemožnosti plnění uplatňovala žalovaná strana v první stolici až ve svém seznání jako strana a své skutkové přednesy v tom směru neopřela o jiné důkazy než o své seznání jako strana, ač důkazní břímě spočívalo na ní. Leč oba nižší soudy podle jejího seznání nenabýly přesvědčení, že na její straně jde o dodatečnou nezaviněnou nemožnost plnění a jejich skutkovým zjištěním v tom směru je vázán i dovolací soud.

Č. 367.

O opravě rozhodnutí v otázce data zůstavitelova úmrtí (§§ 12, 14 dekr. č. 117/1945 Sb.) není oprávněn pozůstalostní soud rozhodnout ani jako o otázce předurčující.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1948, R II 265/47.)

O A. W-ové bylo usnesením krajského soudu v U. ze dne 10. prosince 1945, zn. sp. M 63/45 zjištěno, že zemřela dne 2. února 1943 v koncentračním táboře Birkenau-Osvěčim a že tudíž tento den nepřežila.

V pozůstalostním řízení po A. W-ové odkázal pozůstalostní soud přihlášeného dědice ze zákona O. W-a na pořad práva, aby vstoupil jako žalobce za účelem uplatnění svých dědických nároků proti zákonným dědicům C. B-ové, B. F-ovi a dalším zákonným dědicům žalobou podanou do jednoho měsíce od doručení usnesení, jinak že bude pozůstalost projednána bez ohledu na jeho dědické nároky. Z důvodů: Manžel zůstavitelky A. W-ové tuto dávno předemřel. Zůstavitelka měla jen společné děti se svým manželem A. W-em, které zemřely bez zanechání potomků dne 2. února 1943, tudíž se dědického nápadu nedožily. Otec zůstavitelčin A. W. předemřel v roce 1923 a její matka H. W-ová

zemřela dne 14. prosince 1943. Rodiče zůstavitelky M. W. a H. W-ová měli jediné společné dítě, zůstavitelku. Jiných potomků nemají. Napadlo tudíž celé dědictví zůstavitelčině matce H. W-ové, která zůstavitelku přežila, ale zemřela dne 14. prosince 1943, dříve než se mohla přihlásit k dědictví nebo je odmítnout. Transmisí vstoupili dědicové zůstavitelčiny matky v právo přihlásit se k tomuto dědictví nebo je odmítnout. Zůstavitelčina matka H. W-ová zanechala poslední pořízení ze dne 17. července 1934, které však pozbylo platnosti, ježto žádný z ustanovených dědiců se nedožil nápadu, takže podle zákona jsou jejími dědici C. B-ová, B. F. a další zákonní dědicové zůstavitelčiny matky. Pozůstalý bratranec O. W. popřel správnost úmrtí zůstavitelky a udal, že jeho otec B. W. byl bratrem otce zůstavitelky M. W-a. Za daného stavu věci však nepřichází pozůstalý bratranec O. W. jako dědic v úvahu. Jsou zde tedy odporující si přihlášky dědické ze zákona (§ 126 nesp. pat.) a je proto odkázán na pořad práva toho z dědiců, který, aby mohl býti pokládán za dědice, musel by vyvrátiti silnější delacní důvod svého odpůrce. Při odporujících si dědických přihláškách, které se opírají o delaci ze zákona, má silnější důvod dědic, který je zůstaviteli podle předpisů o posloupnosti zákonné bližší. Proto soud odkázal pozůstalého bratrance O. W-a na pořad práva.

Proti tomuto usnesení podal O. W. rekurs, v němž navrhl, aby bylo zrušeno a věc vrácena prvému soudu za účelem přerušení řízení až do doby, kdy bude vyřízen jeho návrh na opravu usnesení krajského soudu v U. sp. zn. M 63/45 ohledně pravděpodobného dne úmrtí zůstavitelky a za účelem nového jednání a rozhodnutí, nebo aby bylo změněno tak, že se na pořad práva poukazuje ostatní přihlásivší se dědicové.

Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a vrátil mu spis, aby vyčkav právní moci usnesení krajského soudu v U. ve věci M 63/45 o opravě usnesení o pravděpodobném dnu úmrtí A. W-ové o věci znovu jednal a rozhodl. Z důvodů: Den 2. února 1943 jako den, který pravděpodobně zůstavitelka nepřežila, byl ustanoven krajským soudem v U. v řízení podle dekretu č. 117/1945 Sb. Toto datum může však býti na návrh oprávněných osob podle § 12 uvedeného dekretu opraveno a tato oprava by pak byla účinná pro všechny účastníky a i pro pozůstalostní soud. Ježto stěžovatel tvrdil v řízení před soudem první stolice, že podal u příslušného soudu návrh na opravu původního usnesení podle § 12 dekr. č. 117/1945 Sb., měl pozůstalostní soud vyčkat výsledku tohoto řízení, a protože neměl spolehlivého podkladu pro rozhodnutí podle § 126 nesp. pat., neměl rozhodovati o tom, kdo z přihlášených dědiců má být poukázán na pořad práva. Proto je napadené usnesení předčasné a rekursní soud je zrušil a rozhodl, jak ve výroku uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu T. B-ové, B. F-a a dalších dědiců.

Důvody:

O A. W-ové bylo usnesením krajského soudu v U. ze dne 10. prosince 1945, zn. sp. M 63/45 zjištěno, že zemřela dne 2. února 1943 v koncentračním táboře v Birkenau-Osvěčim a že tudíž tento den nepřežila.

V pozůstalostním řízení po A. W-ové namítl bratranec zůstavitelky O. W., že datum úmrtí zůstavitelky je nesprávné a že tato svoji matku H. W-ou přežila, a žádal, aby s poukázáním přihlášených dědiců na pořad práva bylo posečkáno do té doby, než bude soudně opraveno, pokud se týče zrušení soudního rozhodnutí o datu úmrtí zůstavitelky, a v rekursu nabídl důkazy o tom, že zůstavitelka zemřela jiný den. O. W. návrh na opravu uvedeného usnesení podal již dne 24. května 1947, tedy před usnesením vydaným v této pozůstalostní věci prvním soudem.

Ježto uvedeným popřením data úmrtí zůstavitelky stala se spornou otázka, kdo z přihlášených dědiců má silnější delační důvod podle § 126, odst. 2 nesp. pat., a pozůstalostní soud by nemohl sám rozhodnout o tom, že zůstavitelka zemřela později než 2. února 1943, když řízení o opravě uvedeného usnesení je upraveno zvláštním zákonem v nesporném řízení (dekret presidenta republiky č. 117/1945 Sb.), právem rekursní soud zrušil napadené usnesení s tím, aby soud, vyčkav právní moci usnesení krajského soudu v U. ve věci sp. zn. M 63/45 o opravě usnesení o »pravděpodobném« dnu úmrtí — správně o dni smrti — o věci znovu jednal a znovu rozhodl.

Nebylo ani povinností O. W-a, aby osvědčoval v pozůstalostním řízení, že podal již návrh na opravu citovaného usnesení, neboť pozůstalostní soud měl sám okolnost tu podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb. vyšetřit.

Dovolací recurs není proto důvodný.

Č. 368.

Ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty. Pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1948, R II 180/47.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se V. S-ová proti E. K-ové vydání rozsudku, že žalovaná je povinna svolit ke vkladu vlastnického práva na realitu č. k. 183/3 zahrada, č. k. 183/6 role, č. k. 510 stavební plocha s domem č. p. 321, zapsané ve vl. ú. 570 poz. kn. kat. úz. Š., pro žalobkyni.

Žalovaná se nedostavila a byl proto prvním soudem vyneseno rozsudek pro zmeškání.

O dovolací soud zrušil k odvolání Fondu národní obnovy (Národního pozemkového fondu) napadený rozsudek s předcházejícím mu řízením pro zmatečnost a žalobu odmítl. Z důvodů: Rozsudek pro zmeškání žalované, jímž bylo žalobě vyhověno, byl stranám doručen dne 23. prosince 1945. Žalovaná odvolání z rozsudku nepodala. Odvolal se však

Fond národní obnovy, zastoupený finanční prokuraturou, toto odvolání bylo dáno na poštu dne 9. března 1946. V něm se uplatňuje zmatečnost podle § 477, č. 4—6 c. ř. s. Se zřetelem k vývodům odvolacího sdělení, které uvádí, že odvolání bylo podáno osobou, jež není stranou ve sporu, a nadto opožděně, je uvést toto:

Ze spisů plyne, že žalovaná podepsala zpáteční listky od doručení žaloby a kontumačního rozsudku jménem »E. K.«, a to německým písmem. Z toho se podávala důvodná domněnka, že jde o osobu německé národnosti, což bylo později dotvrzeno Okresní správní komisí a také obsahem odvolacího sdělení, v němž žalobkyně připustila, že žalovaná byla Němka. Jde tedy o osobu uvedenou v ustanovení § 1, odst. 1, č. 2 dekretu č. 108/1945 Sb., u níž proto, pokud jde o její majetek, nastaly důsledky tímto dekretem stanovené. Účinností citovaného dekretu byl totiž majetek osob uvedených v jeho § 1, a tedy také majetek žalované, konfiskován a vlastnictví k němu nabyt Českoslavenký stát. To je originální způsob nabytí vlastnictví, při čemž není rozhodující, že nebylo vydáno pravoplatné rozhodnutí příslušného správního úřadu o konfiskaci majetku ve smyslu § 1, odst. 4 cit. dekr. Takové rozhodnutí by totiž mělo povahu jen deklaratorní, vyslovujíc pouze to, co již před tím nastalo ze zákona. Naproti tomu zůstávají nedotčeny dluhy osoby, jejíž majetek byl konfiskován, a bylo toliko zůstaveno příští zákonné úpravě, v jakém rozsahu a jakým způsobem budou tyto dluhy a závady vypořádány Fondem národní obnovy. Tomuto fondu, který zastupuje příslušná finanční prokuratura, náleží, aby v oblasti země české a moravskoslezské obstarával úkoly souvisící se zatímní správou konfiskovaného majetku a s jeho rozdělením, jak jsou příkladmo vypočteny v ustanovení § 5, odst. 1, č. 1—5 a v odst. 2 téhož ustanovení. Fond má zejména učinit potřebná opatření o správě veškerého majetku konfiskovaného podle § 1 cit. dekr. a dozírat na jejich provedení, a dále požadovat vydání onoho majetku od neoprávněných držitelů, po případě náhradu za něj. Uváží-li se to, co bylo právě uvedeno, je jasné, že jmenovaný fond je povinen hájit veřejné zájmy, které sleduje konfiskační dekret, a zjednatí nápravu všude tam, kde by tyto zájmy byly ohroženy nebo kde by cizími zásahy do konfiskovaného majetku bez svolení fondu byl průběh a zdar konfiskace mařen nebo ztěžován. Za takový zásah nutno nepochybně pokládat, dožaduje-li se někdo bez svolení Fondu cestou žaloby rozsudku, kterým se majetek konfiskovaný již ze zákona pro Českoslavenký stát odnímá vlastníku, jenž jej nabyt konfiskací. Proto třeba hledíc k ustanovení a obsahu citovaného dekretu přiznat Fondu národní obnovy oprávnění k opravným prostředkům, a to i tenkrát, když obecná ustanovení o tom nemluví a vyhrazují toto právo jen stranám. Není tedy důvodu, jenž by bránil rozhodnutí o odvolání podaném Fondem národní obnovy. Se zřetelem k tomu, co bylo uvedeno o důsledku dekretu č. 108/1945 Sb. na majetek žalované, jakož i o rozsahu působnosti Fondu národní obnovy, měl být napadený rozsudek doručen tomuto fondu, pokud se týče příslušné finanční prokuratury. To se však nestalo a proto lhůta k podání odvolání ještě neprošla, takže odvolání podané dne 9. března 1946 je včasné.

Napadený rozsudek ve smyslu žalobní žádosti nahradil souhlas žalované ke vkladu vlastnického práva pro žalobkyni na nemovitosti označené blíže v rozsudku. Odvolací soud zde poukazuje na uvedené již vývody o dosahu konfiskace majetku žalované a způsobu, kterým se tento majetek stal vlastnictvím Československého státu. Tomuto stavu, který byl přiveden konfiskací, odporuje napadený rozsudek, jenž z vlastnictví státu vyjímá uvedené nemovitosti za předpokládaného souhlasu žalované, v důsledku jejího nedostavení k prvnímu roku, ačkoliv tento majetek byl žalované odňat z její právní i faktické dispozice. Jak již bylo řečeno, zůstávají dluhy a závazky týkající se takového majetku nedotčeny, má je sepsat a vypořádat Fond národní obnovy (§ 5, odst. 1, č. 3 dekretu) a příští zákonné úpravě je zůstaveno, v jakém rozsahu a jakým způsobem se to má stát. Dosah tohoto vypořádání je zřejmý z dodatku zmíněného ustanovení, podle něhož stát neodpovídá za závazky náležející ke zkonfiskovanému majetku, které nebudou vypořádány Fondem. Se zřetelem k tomuto ustanovení nutno tudíž vycházet z předpokladu, že Fond národní obnovy svým rozhodnutím, že nelze uspokojit závazek náležející ke zkonfiskovanému majetku, zproští Československý stát povinnosti plnit to, co by jinak měl plnit věřiteli dřívějšího vlastníka tohoto majetku. Ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekretu přiznává takto Fondu právo rozhodovat o existenci či neexistenci nároku věřitele konfiskovaného majetku, ovšem jen v poměru vůči státu jako nynějšímu vlastníku tohoto majetku. Jestliže je fond podle doslovu § 5 nadán takovou pravomocí, je též nutno považovat Fond národní obnovy za orgán, jemuž ve smyslu § 1 j. n. byla přikázána pravomoc ve věcech občanských, která by jinak příslušela řádným soudům. Správnost tohoto závěru vyplývá i z projeveného úmyslu zákonodárce upravit řízení o vypořádání závazků náležejících ke konfiskovanému majetku vládním nařízením, které ještě blíže vymezí rozsah práv přiznaných Fondu ustanovením § 5, odst. 1, č. 3 dekretu. Ježto tím bylo rozhodování o souzeném nároku žalobkyně odňato pravomocí řádných soudů a přikázáno jinému úřadu, totiž Fondu národní obnovy, jde o věc, která nepatří na pořad práva a jak uvedený rozsudek, tak i řízení jemu předcházející trpí zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. Pro tuto zmatečnost musilo být odvolání vyhověno již v neveřejném sedění (§§ 471, č. 5, 473, odst. 1 c. ř. s.) a vysloveno, jak uvedeno ve výroku.

Nejvyšší soud změnil k rekursu žalobkyně napadené usnesení tak, že se odvolání Fondu národní obnovy (Národního pozemkového fondu) odmítá.

Z d ů v o d ů:

Žalovaná E. K-ová, která ani konfiskací svého majetku neztrácí svou procesní způsobilost a může být stranou, je žalována podle znění žaloby o s o b n ě. K podání odvolání proti rozsudku, kterým bylo žalobě vyhověno, je tedy oprávněna jen ona, kdežto jiná osoba jen za předpokladu vedlejší intervence. Na tom nic nemění, že nemovitosti, o jejichž přepsání v pozemkových knihách na žalobkyni jde, propadly konfiskaci. Tato konfiskace má jen ten význam, že kdyby a pokud by nebyla zrušena, nemohla

by žalobkyně rozsudek vykonat, poněvadž konfiskací — které je dbáti z moci úřední; i když v pozemkové knize nebyla ani poznamenána —, vlastníkem nemovitostí se stal stát (Národní pozemkový fond), a proti němu nemůže být pro nikoho vloženo vlastnické právo na nemovitosti na základě listiny, která nezní proti němu, nýbrž proti žalované samotné (§ 94, odst. 1, č. 1 knih. zák. a § 9 exek. ř.).

Bylo proto rekursu vyhověno a napadené usnesení změněno tak, jak ve výroku uvedeno.

Č. 369.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Nájemní práva, zejména, jsou-li zajištěna v pozemkové knize a chráněna ochranou nájemníků, mohou být předmětem restituce.

Nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci. Pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituce nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínky, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.). Je-li restituční návrh podán toliko proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení.

Nárok na restituci nájemního práva k místnostem není vyloučen tím, že majitel domu uzavřel o nich po skončení okupace novou nájemní smlouvu s třetí osobou.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1948, R I 556/47.)

Nájemní smlouvou ze dne 3. července 1928 pronajali vlastníci domu čp. 383 v P. M. a H. S-ovi krám v tomto domě a jeden pokoj ve druhém poschodí manželům L. a K. K-ovým, a to na dobu, po kterou budou jakékoliv nájmy chráněny zákony o ochraně nájemníků a po dalších 5 roků po zrušení zákonů o ochraně nájemníků. Později bylo dodatečně umluveno (dne 31. května a 14. června 1938), že nájemní smlouva skončí 31. prosince 1942. Toto nájemní právo bylo vloženo do pozemkové knihy ve vl. č. 329 poz. knihy pro kat. úz. P. Usnesením krajského soudu v P. ze dne 11. dubna 1941 bylo nájemní právo vymazáno z příkazu t. zv. Zentralstelle für die jüdische Auswanderung. Nájemci manželé K-ovi zemřeli a jejich pozůstalosti byly projednány okresním soudem v P. pod sp. zn. D III 437/46 a 438/46 a odevzdány jejich dvěma synům P. a F. K-ovým, každému jednou polovicí.

Restitučním návrhem, o který tu jde, domáhá se syn nájemců K-ových P. K. proti K. Š-ovi, jemuž byl krám s pokojem v domě čp. 383 v P. po výmazu nájemních práv L. a K. K-ových pronajat, výroku 1. aby právní jednání, kterým odpůrce K. Š. získal nájemní objekt, najatý manžely L. a K. K-ovými v P. v domě č. 383 od manželů M. a H. S-ových, bylo prohlášeno za neplatné a 2. aby byl odpůrce povinen tento

nájemní objekt vyklidit a vyklizený tak, jak jej převzal, navrhovateli odevzdat do 14 dnů pod exekuci.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: I když by se připustilo, že manželé K-ovi pozbyli svých nájemních práv v důsledku okupace, pokud se týče rasové persekuce, nelze navrátit v předešlý stav nájemní právo, které bylo vůli stran časově omezeno a tudíž projitím doby by bylo stejně zaniklo. Násilným zásahem okupantů do práva manželů K-ových byl výkon tohoto práva znemožněn, avšak z provedeného řízení vyplývá, že by skončilo podle ujednání stran ku dni 31. prosince 1942. Nelze podle názoru soudu restituovat právo neexistující. Námitky navrhovatelovy, že nájemní poměr mohl být mlčky nebo výslovně obnoven i po dané lhůtě, jsou pouhé domněnky, ke kterým nelze vzít zřetel a jsou v daném případě nerozhodné, neboť navrhovatel je nemůže nijak prokázat. Soud vycházejí z tohoto názoru nezkomal, zda nájemní smlouva mezi manželými S-ovými a odpůrcem byla platně uzavřena, dále rovněž pokládá za nerozhodné výpovědi svědků A. S-ové, M. N-ové a K. Š-a.

Rekursní soud nevyhověl rekursu P. K-a. Z důvodů: Rekurs není důvodný. Stěžovatel si zřejmě neuvědomuje právní povahu předmětu restitučního nároku, která nepřipouští vyhovění restitučnímu nároku, je-li tento vznesen jen proti odpůrci jako dosavadnímu držiteli nájemního objektu, o jehož restituci jde, aniž by současně byl vykážán neb osvědčen souhlas nynějšího vlastníka domu k obnově původního nájemního poměru mezi ním a stěžovatelem jako opatrovníkem a dědicem L. a K. K-ových. Jak zjišťuje rekursní soud nahlédnutím do knihovny vl. č. 329 pozemkové knihy katastrálního území P., týkající se domu čp. 383 v P., je dosud knihovním vlastníkem býv. Vystěhovalecký fond, takže dosud restituce tohoto domu původním vlastníkům, resp. jejich dědicům není provedena. Ježto tu tedy není zmíněného souhlasu vlastníka domu, nelze již z toho důvodu restituci na vrácení nájemního objektu vyhovět, neboť tohoto souhlasu je zapotřebí již proto, že nájemní poměr vzniká mezi vlastníkem a nájemníkem objektu podle §§ 1090 a násl. obč. zák.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu P. K-a napadené usnesení i usnesení prvního soudu a vrátil věc soudu první stolice k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

V souzené věci jde o restituci nájemních práv v domě č. 383 v P., která měli manželé L. a K. K-ovi a která byla podle usnesení ze dne 10. července 1928 na tomto domě knihovně zajištěna. Manželé K-ovi zemřeli podle spisů okresního soudu v P., zn. sp. D III 437/46 a D III 438/46 a jejich pozůstalostí byly odevzdány odevzdacími listinami ze dne 13. listopadu 1946 dvěma jejich synům P. a F. K-ovým každému k polovici. V řízení pozůstalostním zastupoval F. K-a jeho bratr P. K. podle plné moci vystavené v B. (v jižní Americe) dne 23. srpna 1946.

Návrh restituční vznáší P. K. sám a to podle prohlášení jako dědic svých rodičů. Ježto právo nájemní je nedělitelné, vznikla odevzdáním nároku na jeho restituci dvěma osobám obligace podle § 888 obč. zák.

Není-li tedy návrh na restituci podán oběma dnes oprávněnými osobami, je dlužník povinen plnit jen za podmínek § 890, druhá věta obč. zák. Nebylo tyzeno a zjištěno, že předpoklady tohoto ustanovení zákonného byly splněny.

Návrh restituční je řízen proti K. Š-ovi, jenž dnes má nesporně v moci místnosti, o něž jde. Z přednesu obou stran je patrné, že K. Š. nenabyl práv k těmto místnostem přímo od manželů K-ových, nýbrž buď od tehdejších vlastníků domu manželů S-ových (jak tvrdí on) nebo od jejich nástupce Vystěhovaleckého fondu pro Čechy a Moravu (jak tvrdí navrhovatel). Tím, že skončilo užívání místností manželými K-ovými, nastalo uvolnění těchto místností pro majitele domu. Tito mohli místnosti buď sami používat, nebo dát je znovu do nájmu. V prvním případě byli oni osobami, které nabyly užívání místností pro navrhovatelích, a zřejmě musel by návrh na restituci směřovat proti nim jako odpůrcům. Dali-li však místnosti uvolněné do dalšího nájmu, stalo se tak jejich rozhodnutím a činností a i tu mohl být návrh podán proti nim. Nový nájemník je v tom případě jen jejich právním nástupcem a platí o něm podle § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb., že nelze proti němu nárok uplatnit, když je osobou státně spolehlivou a prokáže, že nevěděl ani vědět nemusil, že k majetkovému převodu nebo k jinému majetkově-právnímu jednání, z něhož se nárok odvozuje, došlo pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Ovšem podle výslovného ustanovení § 4 (2) zák. č. 128/1946 Sb. může návrh směřovat proti tomuto nástupci. Není-li současně podán i proti majiteli domu, nutno jej, resp. jeho representanta přibrat aspoň jako účastníka řízení, neboť zřejmě může být výsledkem řízení dotčen.

Nemůže být při tom pochybností, že nájemní práva, zejména jsou-li v pozemkové knize zajištěna a chráněna ochranou nájemníků, reprezentují majetkovou hodnotu a mohou být předmětem restituce podle zák. č. 128/1946 Sb.

Při zkoumání, zda má být obnoven předešlý stav, t. j. stav nájemní, jaký byl v době ztráty těchto práv — ať již právní nebo faktické — třeba zkoumat, za jakých průvodních okolností došlo k jejich ztrátě a za jakých je nabytí odpůrce.

Okolnost, že dodatečně (již po osvobození) uzavřel odpůrce nájemní smlouvu s dnešním dosavadním knihovním vlastníkem, reprezentovaným národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, nemůže zmařit nárok na restituci nájemních práv, byla-li skutečně pozbyta pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce a odpůrci jako nástupci se nezdařil důkaz podle § 4 (2) cit. zák.

Předpoklady pozbytí nájemních práv a nabytí odpůrcem nebyly však nižšími soudy vzhledem k jejich odchýlnému právnímu názoru probrány a zjištěny, zejména jakým způsobem a kdy zaniklo nájemní právo rodičů navrhovatelových, zda by je byla ochránila po případě před zánikem podle smlouvy znovu zavedená ochrana nájemníků a zejména, za jakých okolností nabytí odpůrce nového práva nájemního. Nezbylo proto než zrušit obě usnesení nižších soudů a vrátit věc k dalšímu jednání a rozhodnutí.

č. 370.

Dal-li zaměstnavatel zaměstnanci zákonnou výpověď a nepoužil-li důvodu k okamžitému zrušení služebního poměru, ač mu byl v čas dání výpovědi znám, třeba v tom spatřovat vzdání se oprávnění propustit zaměstnance bez výpovědi.

Výpovědi, k níž udělil souhlas úřad ochrany práce podle § 13, odst. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 1. října 1945, č. 88 Sb. dodatečně, se neruší pracovní poměr.

Vyhláška ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 1. dubna 1946, č. 967, Úřední list č. 58 o úpravě platových a pracovních podmínek zaměstnanců v obchodu. Jde-li o zaměstnance v odpovědném postavení s činností disposiční a dozorcí, náleží mu plat podle skupiny A 5, i když nejde o podnik s více než 100 zaměstnanci.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1948, Rv I 244/47.)

J. M. byl od 1. prosince 1945 zaměstnán u firmy »T.«, společnost s r. o., jako vedoucí nákupu a prodeje s platem 6.000 Kčs měsíčně. Dopisem ze dne 17. května 1946 dala firma »T.« J. M-ovi výpověď. Dopis zněl takto: »Dnešním dnem propouštíme Vás z našich služeb a končí se tudíž Váš pracovní poměr s námi podle zákonem stanovené 6týdenní výpovědní lhůty dnem 30. června 1946.« Okresní úřad ochrany práce udělil souhlas k rozvázání pracovního poměru s J. M-em výměrem z 5. června 1946. Na to poslala firma »T.« J. M-ovi dopis z 11. června 1946 tohoto znění: »Jelikož nám byl udělen souhlas k rozvázání pracovního poměru s Vámi výměrem Okresního úřadu ochrany práce v P. ze dne 5. června t. r., oznamujeme Vám, že s Vámi jakožto zaměstnancem firmy rozvazujeme pracovní poměr dnešním dnem, t. j. dnem 11. června 1946.«

Ve speru, o něž tu jde, domáhá se J. M. na firmě »T.« zaplacení částky 30.000 Kčs jako služného za měsíc květen, červen, červenec, srpen a září 1946. Žalovaná firma namítla, že žalobce byl důvodně propuštěn pro neschopnost, opilství a podvody.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Zrušení služebního poměru šestinedělní výpovědí ke 30. červnu 1946 bylo neplatné vzhledem k ustanovením dekr. č. 88/1945 Sb. Služební poměr tudíž trvá nadále bez ohledu na tento projev žalované strany, poněvadž žalobce s tímto zrušením nesouhlasil. Projev žalované strany z 11. června 1946 je sice platným rozvázáním služebního poměru, poněvadž rozvázání se stalo po předchozím souhlasu okresního úřadu ochrany práce, avšak je zde otázka, zda jsou dány důvody k okamžitému zrušení služebního poměru. Podle přednesu žalované strany byl žalobce propuštěn pro činy, kterých se dopustil. Služební poměr se žalobcem lze rozvázat pouze zákonnou řádnou výpovědí, takže služební poměr by mohl nejdříve skončit dnem 30. září 1946. Již z tohoto důvodu bylo žalobě vyhověno v celém rozsahu, když ostatní pro posouzení žalobního nároku rozhodné skutečnosti nebyly popřeny. Nutno ještě dodat, že žalovaná strana svým projevem ze dne 17.

května 1946, příl. B. orig. dala žalobci výpověď šestitýdenní ke 30. červnu 1946. Z toho vyplývá, že nechtěla použít přísnějších ustanovení § 34 zák. č. 154/1934 Sb. a je tudíž důvody propuštění, i kdyby tu byly, pokládat za prominuté.

Odvolací soud nevyhověl odvolání. Z důvodů: Je správné, že soud prvé stolice neprováděl důkazů o tvrzení žalované strany, že žalobce byl dne 17. května 1946 důvodně propuštěn pro ztrátu důvěry, poněvadž se opíjel, takže nebyl schopen jednat se zákazníky. Toto nebylo třeba a výtka neúplnosti řízení z té příčiny vznesená je bezdůvodná, poněvadž přípisem ze dne 17. května 1946 dala žalovaná firma žalobci výpověď. Tím, že neuplatnila právo ke zrušení pracovního poměru s okamžitou platností, nastala nevyvratitelná domněnka (§ 35, odst. 1 zák. č. 154/1934 Sb.), že propouštěcí důvody (§ 34, č. 1, 6 téhož zákona) byly prominuty. Dne 11. června 1946, byť i s předchozím souhlasem úřadu ochrany práce, jich žalovaná strana již nemohla užít, poněvadž zatím uplynula 8denní lhůta stanovená v § 35 zák. č. 154/1934 Sb. Není sporu o tom, že žalobce byl vedoucí osobou podniku žalované strany. Byl stále činný jako vedoucí nákupu a prodeje. Soud zjišťuje z přípisu žalované strany ze dne 28. dubna 1946, příl. D orig., jehož pravost byla uznána, že žalobce byl zařazen do platové skupiny A 5 vyhlášky č. 967/1946 Úř. listu I, s počátečním platem 5.000 Kčs a na rozdíl proti dosavadnímu platu, který činil hrubých 6.000 Kčs měsíčně, mu byl poskytnut vyrovnávací příspěvek 1.000 Kčs, takže hrubý měsíční příjem zůstal nezměněn. Žalovaná strana sama uvedla, že žalobce byl činný neustále jako vedoucí nákupu a prodeje a jako vedoucí síla podniku. Náleží proto do platové skupiny A 5 citované vyhlášky č. 967 Úř. I. I.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z důvodů:

Žalovaná přednesla ve svém odvolání, kterýžto přednes není podle § 33 zák. č. 131/1931 Sb. novotou, poněvadž bylo právem jednáno v řízení podle zák. č. 131/1931 Sb., že dala žalobci dne 17. května 1946 výpověď. To plyne také z dopisu žalované ze dne 17. května 1946, kde je výslovně uvedeno, že pracovní poměr žalobcův končí podle zákonem stanovené 6týdenní výpovědní lhůty. Poněvadž tedy žalovaná dala žalobci zákonnou výpověď a nepoužila důvodu k okamžitému zrušení služebního poměru, ač i z jejího přednesu plyne, že nepopírá, že jí v čas dání výpovědi byl tento důvod znám, třeba v tom spatřovat vzdání se oprávnění propustit žalobce bez výpovědi (rozh. č. 17886, 18065 Sb. n. s. I.), jak správně usoudil odvolací soud.

Výpověď ze dne 17. května 1946 však nebyla právně účinná, neboť podle § 13, odst. 1 dekretu č. 88/1945 Sb. lze pracovní poměr s právní účinností rozvázat jen po předchozím souhlasu příslušného okresního úřadu ochrany práce a v souzené věci bylo podle zjištění odvolacího soudu o tento souhlas žádáno až dne 20. května 1946 a udělen byl až výměrem ze dne 5. června 1946, tedy až po dání výpovědi. Trval proto i po dání této výpovědi pracovní poměr žalobcův dále.

Dopisem ze dne 11. června 1946, který byl žalobci zaslán až po souhlasu okresního úřadu ochrany práce s rozvázáním pracovního poměru žalobcova, zrušila sice žalovaná pracovní poměr žalobcův s okamžitou účinností, nikoliv však právem. Důvod, který podle přednesu měl žalované dne 11. června 1946 být příčinou k okamžitému rozvázání pracovního poměru žalobcova bez výpovědi, je týž, který žalovaná znala již dne 17. května 1946 při odeslání výpovědního dopisu a který byl, jak bylo již výše doloženo, prominut. Neměla-li tedy podle svého přednesu žalovaná k okamžitému rozvázání pracovního poměru jiného důvodu než důvod prominutý, nebyl pracovní poměr dne 11. června 1946 rozvázán s okamžitou účinností a žalobce se právem domáhá zaplacení služného za zákonnou výpovědní lhůtu.

Pokud jde o výši zažalovaného nároku, netřeba se obírat otázkou, zda plat žalobcův byl platně určen dopisem žalované ze dne 1. dubna 1946, poněvadž žalobci přísluší zařazení do skupiny A 5 podle vyhlášky ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 1. dubna 1946, č. 967, Úř. list č. 58.

Podle zjištění odvolacího soudu byl žalobce u žalované vedoucí osobou podniku a byl stále činný jako vedoucí nákupu a prodeje. Šlo tedy o zaměstnance v odpovědném postavení s činností dispoziční a dozorčí a patřil proto podle těchto znaků své činnosti do skupiny A 5 podle citované vyhlášky. Žalovaná se mýlí, tvrdí-li, že předpokladem pro zařazení do skupiny A 5 je, že jde o podnik s více než 100 zaměstnanci, neboť podle citované vyhlášky se toto omezení týká jen zařazení přednostů osobních oddělení v podnicích.

Poněvadž jiných námitek proti výši zažalovaného nároku nebylo, právem jej nižší soudy žalobci přiznaly.

Č. 371.

Proti usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu rozhodující o návrhu na zrušení soudního příklepu (§ 10 zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb.), je dovolací rekurs nepřipustný (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 23. ledna 1948, R I 595/47.)

Prvý soud zamítl návrh F. N-a proti odpůrkyni M. K-ové, aby soud zrušil usnesení o příklepu nemovitosti vydražené dne 30. listopadu 1939, zn. sp. E 1175/39 odpůrkyni, jakož i, aby byl zrušen převod koncese hostinské a výčepnické na odpůrkyni.

Rekursní soud nevyhověl navrhovatelovu rekursu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs navrhovatelův.

Důvody:

Stěžovatel navrhl u soudu první stolice, aby byl zrušen jako neplatný soudní výrok (příklep) v dražbě konané dne 30. listopadu 1939, v níž byl

prodán jeho hotel v L. čp. 186 a zároveň zrušen převod koncese hostinské a výčepnické na vydražitelku, a dovolal se k odůvodnění tohoto návrhu ustanovení ústavního dekretu ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb., a to důvodů uvedených v hlavě II, čl. 6, odst. 3 a), b) a dále ustanovení § 10 zákona č. 76/1946 Sb. První soud tento návrh zamítl, a to, pokud jde o zrušení převodu koncese hostinské a výčepnické, z toho důvodu, že věc patří před správní úřad. Stěžovatel tento názor prvního soudu ve svém rekursu proti jeho usnesení nenapadl a ani v dovolacím rekursu se s tímto názorem nevypořádává, nýbrž brojí věcně jen proti usnesení rekursního soudu, pokud jím nebylo vyhověno jeho rekursu v otázce zrušení soudního příklepu. Leč v tomto směru je dovolací rekurs nepřipustný podle § 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř., ježto směřuje proti potvrzujícímu usnesení soudu druhé stolice vydanému v řízení exekučním, jímž jest podle § 10 zákona č. 76/1946 Sb. i řízení o návrhu dovolacího stěžovatele na zrušení soudního příklepu.

Dovolací rekurs byl proto odmítnut.

Č. 372.

Shodný názor nižších soudů, že souhlas manželova opatrovníka nestačí k rozluce podle §§ 15, 16 zákona ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb., se nepříčí jasnému a nepochybnému znění zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

(Rozh. ze dne 23. ledna 1948, R I 722/47.)

Srov. rozh. č. 6804 Sb. n. s. I.

J. Š. navrhl pod sp. zn. Nc XVI 271/47, aby dobrovolný rozvod jeho manželství s Š. Š-ovou byl přeměněn podle § 15 rozl. zák. na rozluku.

Prvý soud návrh zamítl a odkázal navrhovatele na pořad práva. Z důvodů: Žadatel domáhá se přeměny rozvodu na rozluku pro nepřekonatelný odpor podle § 15 rozl. zák. Avšak ze spisů P 341/46 okresního soudu v Ř. bylo zjištěno, že manželka Š. Š-ová je úplně zbavena svéprávnosti pro duševní chorobu. V takovém případě nelze vůbec zjistit na straně manželky, zda souhlasí s rozlukou a zda je tu na její straně nepřekonatelný odpor, poněvadž to jsou pocity a projevy vůle čistě osobní, které nemůže za ni dát její opatrovnice, a nikdy by nebylo jisto, že její projev není právě jen důsledkem duševní choroby. Proto byla žádost podle § 16 a) a c) rozl. zák. zamítnuta a žadatel odkázán na pořad práva.

Rekursní soud nevyhověl rekursu J. Š-a. Z důvodů: Osoba zbavená úplně svéprávnosti není, pokud trvá opatrovnictví, bez ohledu na skutečný její duševní stav způsobilou ku právnímu jednání (rozh. č. 10295 Sb. n. s. I.). Podle § 16, písm. b) zák. č. 320/1919 Sb. je podmínkou rozluky, že oba manželé souhlasí s rozlukou. Nejedná se o žádný vzájemný odpor. Z §§ 15 a 16 cit. zák. plyne, že rozlukový zákon klade zvláštní důraz na to, aby se soud svým vlastním jednáním se stranami přesvědčil o oprávněnosti rozlukového důvodu a pravé vůli a zralé rozvaze druhého man-

žela při projevení souhlasu s rozlukou (srovnej rozh. č. 5900 Sb. n. s. I.). Opatrovník ustanovený odpůrkyni úplně zbavené svéprávnosti má podle zákona právo zastupovat ji ve všech věcech, zejména majetkových, výjmcou však případy, kde jde o její osobní právo v nejvlastnějším slova smyslu. V těchto případech je nutný souhlas odpůrkyně, a ten nemůže být nahrazen prohlášením opatrovníka. Ježto odpůrkyně je úplně zbavena svéprávnosti pro duševní chorobu, není tu podmínky § 16, písm. b) cit. zák., že by mohla projevit svou pravou vůli po zralé úvaze při projevu souhlasu s rozlukou a návrh byl proto právem zamítnut a návrhvatel odkázán na pořad práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu A. Š-a.

Důvody:

Stěžovatel uplatňuje v dovolacím rekursu nezákonnost ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. Nezákoným je podle čl. V zák. č. 251/1934 Sb. takové usnesení, které se přiči jasnému nebo nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo býti na případ užito. Stěžovatel ve svém dovolacím rekursu ani neuvádí ustanovení zákona, jehož jasnému nebo nepochybnému znění nebo smyslu se napadené usnesení přiči. Názor napadeného usnesení, že nestačí souhlas opatrovnice odpůrkyně k povolení rozluky ve smyslu § 16 rozl. zák., neodporuje ani znění zákona ani smyslu zákona a zvláště ne ustanovení § 16 rozl. zák. a čl. II vl. nař. č. 362/1919 Sb. (srov. rozh. č. 6804 Sb. n. s. I.).

Zmatečnosti, ku které by bylo hleděti z úřední moci, dovolací soud neshledal. Nebylo proto dovolacímu rekursu vyhověno.

Č. 373.

Znemožnil-li výměnkář, aby mu vlastník nemovitosti poskytoval byt a stravu, tím, že se odstěhoval z nemovitosti, není oprávněn požadovat náhradu v penězích, nebyla-li smluvna. Výměnkářské dávky (jejich část), jež nezávisí na výměnkářově pobytu v usedlosti osoby povinné k poskytování výměnku (šatstvo, prádlo, obuv), je tato osoba povinna plnit, i když s ní výměnkář nebydlil, ledaže by si sám zavínil, že mu tyto dávky nemohly být odvedeny.

Nemohla-li si osoba zavázaná k plnění výměnkářských dávek záležitích v poskytování šatstva, prádla a obuvi, opatřit vzhledem k předpisům o řízeném hospodářství v plném rozsahu předměty potřebné ke splnění svého závazku, je povinna poskytovat za nesplněné naturální dávky peněžní relutum.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1948, Rv II 162/47.)

Notářským spisem ze dne 22. března 1921 a ze dne 4. dubna 1929 bylo Š. B-ovi zajištěno na nemovitostech zapsaných ve vl. č. 39 kat. úz. S. právo výměny pozůstávající ze společného bytu s majiteli domu čp. 8 v Ž. J. a A. N-ových ve společné domácnosti jejich při jednom stole,

světla a teple, při čemž se hospodáři zavázali poskytovat výměnkáři potřebný oděv, obuv, prádlo, posluhu a lékařské ošetřování a vypravit mu po smrti slušný, stavu přiměřený pohřeb. Mezi stranami došlo k neshodám, v souvislosti s nimiž se Š. B. z nemovitosti N-ových vystěhoval.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Š. B. na J. a A. N-ových náhrady v penězích za výměnkové dávky za dobu od listopadu 1943 do dne podání žaloby (v první polovici r. 1946) v celkové částce 36.000 Kčs. Žalovaní namítli, že jsou povinni poskytovat žalobci výměnu in natura, tento závazek prý stále, pokud žalobce vyhověl smluveným podmínkám, plnili a nedali prý podnět k jeho odstěhování se, k němuž neměl ani vážných důvodů. Nejsou prý proto povinni k náhradnímu plnění v penězích. Pokud žalovaní nesplnili svoji povinnost k plnění rozsahu, bylo prý jim v tom zabráněno předpisy o řízeném hospodářství.

Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobce napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu potud, pokud se týkaly náhrady za neposkytnutí šatstva, prádla a obuvi, a vrátil věc soudu první stolice k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalobce, jak zjištěno soudy nižších stolic, odešel od žalovaných dobrovolně a odstěhoval se do vzdálenějšího místa. Tím znemožnil žalovaným poskytovat mu jako výměnek společný byt při společném světle a teple a celodenní stravu při společném stole. Zavínil si proto sám, že výměnek stran těchto dávek nemůže pobírat in natura. Žalovaní nemožnost tohoto plnění nezavínil, není tu proto ani právního důvodu pro změnu tohoto výměnkářského plnění, kteroužto změnou mohl by závazek žalovaných po případě být i značně stížen (srov. rozh. č. 12955 Sb. n. s. I.). Tím, že si žalovaní ocenili pro futuro tuto výměnu při sestavování přiznání pro účely dávek z majetku a majetkového přírůstku, nevznikla novace ve smyslu §§ 1376 a násl. obč. zák., jak správně už uvedl odvolací soud, a to tím spíše, že dovolatel netvrdí, že mezi ním a žalovanými došlo k nějakému jednání, tím méně k dohodě o úpravě tvrzeného závazku. Není proto v této části výměnkářského závazku dovolání odůvodněno a nižší soudy proto právem v tomto směru žalobu zamítly.

Jinak je tomu pokud jde o šatstvo, obuv a prádlo. O prádlo však jen tehdy, jde-li o prádlo určené k osobní potřebě žalobce a ne o prádlo sloužící k potřebě užívání společného bytu. Poskytování těchto dávek je nezávislé na žalobcově pobytu v usedlosti žalovaných, jsou proto žalovaní povinni tyto dávky žalobci poskytovat, i když s nimi spolu nebydlel, jen když sám nezavínil, že mu tyto dávky nemohly být žalovanými odvedeny. Žalovaní též tyto věci žalobci částečně poskytovali, i když u nich nebydlel, ovšem ne v plném rozsahu — prý proto, že v době vázaného hospodářství všechny věci si nemohli opatřit. To však je při nezavínění žalobcově od jejich povinnosti neosvobozuje; právem proto v tomto případě požaduje žalobce za nesplněné naturální plnění peněžní relutum. V tomto směru nižší soudy věc řádně neprobraly a skutkový stav náležitě

nezjistily. Byl proto v této věci napadený rozsudek — a ježto touto vadou trpí i rozsudek soudu první stolice, i tento rozsudek — zrušen a rozhodnuto, jak se stalo.

Č. 374.

Smlouvou o požárním pojištění, kterou uzavřel v srpnu roku 1945 o nemovitosti, podléhající konfiskaci podle dekretu presidenta republiky z dne 21. června 1945, č. 12 Sb. její bývalý německý vlastník, není vázán národní správce dosazený později na nemovitost, i když bývalý vlastník až do zavedení národní správy na nemovitosti fakticky hospodařil.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1948, Rv I 252/46.)

Pojišťovna X., nyní národní podnik, uzavřela v srpnu 1945 s dřívějším německým vlastníkem usedlosti čp. 30 v U. K. K-em tři pojistné smlouvy, jichž předmětem byla uvedená usedlost (požární pojištění), a doručila mu příslušné pojistky.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se pojišťovna na R. H-ovi, národním správci usedlosti čp. 38 v U., jenž byl po uzavření pojistných smluv na tuto nemovitost dosazen, zaplacení prémie za rok 1945 264 Kčs a vznesla mezitímní návrh určovací, že pojistné smlouvy, z nichž odvozuje žalobní nárok, jsou mezi spornými stranami po právu.

První soud zamítl mezitímní návrh určovací i žalobní žádost na zaplacení prémie. Z důvodů: Rozhodující otázkou pro rozhodnutí sporu a mezitímního návrhu určovacího je, zda pojišťovací smlouvy uzavřené mezi žalující stranou a Němcem K. K-em na podkladě pojišťovacích návrhů z měsíce července 1945 zůstávají v platnosti a zavazují založaného. Z pojišťovacích návrhů příloh B, C, D a z přednesu stran je nepochybné a soud považuje za zjištěno, že se pojistné smlouvy týkají usedlosti čp. 38 v U., jež náležela Němci K. K-ovi a byla podle dekretu č. 12/1945 Sb. zkonfiskována. Tento konfiskační dekret vstoupil v platnost a účinnost dnem svého vyhlášení, t. j. dnem 23. června 1945, tedy přede dnem, kdy byly pojišťovací návrhy podepsány. Z toho vyplývá, že v době podpisu pojišťovacích návrhů nebyl již K. K. vlastníkem usedlosti a předmětů pojišťovaných. Byl v té době toliko jejich faktickým držitelem a vlastníkem podle § 6 cit. dekr. až do odevzdání zemědělskému přídelci stal se Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství. Za tohoto stavu věci nelze poměr mezi spornými stranami posuzovat podle §§ 64—66 zák. č. 145/1934 Sb., neboť tato ustanovení předpokládají pojistnou smlouvu mezi pojišťovnou a skutečným vlastníkem pojištěné věci a nikoliv jejím pouhým detentorem.

Odvolací soud vyhověl k odvolání žalující strany mezitímnímu návrhu určovacímu. Z důvodů: Žalovaný je národním správcem zemědělské usedlosti čp. 38 v U. Tato usedlost do dne, kdy byla konfiskována podle dekretu č. 12/1945 Sb., patřila vlastnický Němci K. K-ovi. Vzhle-

dem k tomu, že vlastnictví podle tohoto konfiskačního dekretu zaniká ke konfiskované věci ex lege a Československý stát k ní nabývá vlastnictví ex lege i před právním odevzdáním nebo převzetím či intabulací a intabulace má ráz jen deklaratorní a ne konstitutivní (viz Viktor Knapp: O konfiskaci nepřátelského majetku v Právní praxi, ročník X., str. 17), pozbyl Němec K. K. vlastnictví k této nemovitosti dnem, kdy uvedený konfiskační dekret nabyl účinnosti, to jest dnem jeho vyhlášení, tedy dnem 23. června 1945 (§ 14 tohoto konfiskačního dekretu č. 12/1945 Sb.). Z nenapadených zjištění prvního soudu plyne dále, že pojišťovací smlouvy týkající se této usedlosti a jak ze spisů plyne, týkající se pojištění požárního, podepsal zmíněný K. v červenci 1945, tedy v době, kdy již nebyl vlastníkem této usedlosti, ale kdy dosud na ní hospodařil. První soud zamítl žalobu především proto, že byl vzhledem k ustanovení §§ 64—66 zák. č. 145/1934 Sb. toho názoru, že pojišťovací smlouva je možná jen mezi pojišťovnou a skutečným vlastníkem pojištěné věci. Tento názor však není správný. § 69 zák. č. 145/1934 Sb. připouští výslovně pojištění věci na cizí účet, to jest věci, jichž vlastníkem není pojistník. Nezbytná podmínka je ovšem, aby pojistník v době, kdy počíná pojištění, měl právní zájem na pojištění (§ 63 zák. č. 145/1934 Sb., rozh. č. 18178, 18856 Sb. n. s. I.). Z připojených tří pojišťovacích návrhů vysvítá, že pojištění počalo dne 2. srpna 1945 a ne 3. srpna 1945. Z těchto pojišťovacích návrhů plyne také, že pojistné smlouvy (pojistky) byly dodány dne 13. srpna 1945 a dne 18. srpna 1945. Z nenapadených zjištění prvního soudu pak plyne, že pojistné smlouvy byly dodány K-ovi. Tehdy K. zřejmě dosud hospodařil na této usedlosti a zřejmě hospodařil na ní i v době dřívější, kdy pojištění počalo, to je dne 2. srpna 1945, po případě 3. srpna 1945. K. měl tehdy právní zájem na pojištění. Nebyl sice již vlastníkem nemovitosti, již se pojištění týkalo, ale dosud na ní hospodařil. Dekret č. 12/1945 Sb. nemá výslovně ustanovení, že osoby, jichž majetek byl konfiskován a které i po konfiskaci na něm dále hospodaří, jsou povinny na něm hospodařit řádně až do jeho převzetí státem, jak to výslovně ustanovoval § 6 zák. č. 215/1919 Sb. o zabrání velkého majetku pozemkového. Odvolací soud však je přesto toho názoru, že je samozřejmou povinností Němců, jichž majetek byl konfiskován, aby v mezidobí od doby konfiskace do doby, kdy majetek ten bude převzat státem, na tomto majetku hospodařili řádně; jsou v tomto mezidobí jeho správci a ustanovení § 6 zák. č. 215/1919 Sb. nutno použít analogicky. Mezi povinnosti řádného hospodaření náleží zřejmě i pojištění pro případ požáru. Proto K. měl právní zájem na pojištění konfiskované usedlosti a věci na ní se nalézajících proti požáru, poněvadž tím splnil svoji povinnost, řádně na této usedlosti hospodařit. Dekret č. 5/1945 Sb. ustanovuje v § 20, že právní jednání majitelů, držitelů a správců majetku spadajících pod národní správu, týkající se podstaty těchto majetků a provedená po účinnosti tohoto dekretu, jsou neplatná, jiná jejich jednání tohoto majetku se týkající tedy platná jsou. Pojištěním se na podstatě majetku daného pod národní správu nic nemění a pojištění se tudíž netýká podstaty majetku pojištěného a proto pojištění dosavadním držitelem Němcem K. je platné. Proto nutno pojištění s ním uzavřené též považovat za platné.

Nejvyšší soud obnovil k dovolání žalovaného a Československého státu — Národního pozemkového fondu, jenž přistoupil jako vedlejší intervenient na straně žalovaného, rozsudek prvního soudu.

Z důvodů:

Žalovaný uplatňuje v dovolání dovolací důvody § 503, č. 3, 4 c. ř. s. a vedlejší intervenient důvody § 503, č. 4 c. ř. s.

Dovolací soud nepokládá žalovaného jako národního správce — ve kteréž vlastnosti je žalován — za zavázaného z pojištěk, o které jde, a není proto třeba zabývat se jeho námitkou vznesenou již v první stoličce a udržovanou v jeho dovolání, že není národním správcem, ale že je jen osídlenec podle dekr. č. 28/1945 Sb., s kterouž námitkou se nižší stoličce neobíraly.

Požární pojistky, o které ve sporu jde, byly uzavřeny v srpnu 1945 dřívějším německým majitelem usedlosti K. K-em. Avšak již dekretem č. 5/1945 Sb., tedy již od 23. května 1945, byla odňata německým majitelům dispozice s jich majetkem, týkající se podstaty těchto majetků, a převedena na národní správu. Konfiskace zemědělského majetku německého ex lege byla provedena dekretem č. 12/1945 Sb. s účinkem od 23. června 1945 a tímto dekretem byla i dispozice užitky konfiskovaného majetku jeho dosavadnímu majiteli odňata.

Je proto nerozhodné, zda uzavření požárních pojištěk spadá pod pojem obvyčejného hospodaření, či zda se týká podstaty hospodářství. I když bývalý majitel až do zavedení národní správy na hospodářství fakticky hospodařil, nebyl a nemohl být oprávněn uzavřít pojišťovací smlouvy, které by měly zavazovat nejen jeho osobně, ale i příštího národního správce a po případě i Národní pozemkový fond.

Ustanovením dekretu č. 12/1945 Sb. pozbyl dřívější majitel konfiskací jakékoliv dispozice s majetkem i užitky a tedy i oprávnění uzavírat smlouvy, které by se jakkoliv týkaly konfiskovaného majetku. Jinak by mohl dřívější majitel po případě i odprodávat zásoby a hospodářské výrobky na újmu národní správy z konfiskovaného majetku. Podle § 6 dekr. č. 12/1945 Sb. spravuje konfiskovaný majetek až do odevzdání přidělci Národní pozemkový fond.

S těchto hledisek je věc zralá k rozhodnutí, a je nerozhodná vyhláška Osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy v Praze z 15. března 1946, neboť tu jde o pouhé opatření interní.

Předpisy §§ 64, 65 pojišťovacího zákona nepadají tu v úvahu.

Pro nedostatek závazku žalovaného jako národního správce bylo proto nutno vyhovět dovolání pokud jde o napadený výrok o mezitímním návrhu určovacím.

Č. 375.

Rozsudek říšského soudu v Lipsku z doby nesvobody vydaný v manželském sporu, v němž v první stoličce rozhodoval soud ležící na území Československé republiky, nepotřebuje ke své účinnosti v oblasti českoslo-

venského právního řádu uznání podle zákona ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1948, N II 14/47.)

Dne 27. února 1947, navrhl okresní soud v O., projednávající spor žalobkyně M. V-ové proti F. V-ovi o výživné, aby byl rozsudek říšského soudu v Lipsku ze dne 13. července 1940, č. j. IV 78/40, jímž bylo manželství V-ových rozloučeno, uznán v oblasti československého právního řádu.

Nejvyšší soud návrh zamítl.

Důvody:

Z předpisu § 1, odst. 2 zákona č. 76/1946 Sb. je patrné, že se na území Československé republiky zásadně uznávají i rozhodnutí soudů vyšší stoličce mimo území Čech a Moravy, byla-li právní věc, o níž rozhodovaly, vyřízena v první stoličce soudem, majícím sídlo na území Čech a Moravy, a že lze v takovém případě docílit jen změnu nebo zrušení rozhodnutí soudu vyšší stoličce za předpokladů pro to stanovených čl. 6 a násl. dekretu o obnovení právního pořádku č. 12/1946 Sb. postupem, pro to předepsaným zákonem č. 76/1946 Sb., nebrání-li tomu předpis § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb. Z této zásady neučinil výjimku ani zákon č. 199/1946 Sb., z jehož ustanovení, zejména z předpisu § 3, odst. 1, č. 1, 2, 3, odst. 2 a § 4, odst. 1 plyne, že se zákon vztahuje toliko na ony případy, kdy v manželských věcech rozhodovaly již v první stoličce soudy a úřady v cizině. Tomu není tak v souzeném případě, protože v první stoličce rozhodoval krajský soud v N., v odvolacím řízení tehdy vrchní soud v Brně a k rozhodnutí říšského soudu v Lipsku došlo podle tehdejších předpisů, které jej k rozhodnutí povolávaly proto, že v době jeho rozhodování soud první stoličce ležel na odtrženém pohraničním území. Podle toho nejsou tu předpoklady pro výrok nejvyššího soudu podle § 5, odst. 1 zák. č. 199/1946 Sb.; důsledkem toho bylo rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Č. 376.

Podmínkou poskytnutí úlevy podle § 5, odst. 2 zákona ze dne 10. října 1946, č. 201 Sb. o úpravě některých otázek týkajících se advokacie je při splnění ostatních náležitostí zápis do seznamu kandidátů advokacie.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1948, R I 695/47.)

Zemský soud v Praze zamítl žádost Dr F. S-a o připuštění k výkonu advokátní zkoušky v prosincovém termínu 1947. Z důvodů: Ve své žádosti ze dne 19. září 1947 jste ani netvrdil, ani k výzvě zdejšího soudu ze dne 7. října 1947 nesdělil a neosvědčil, že jste, anebo jste byl kandidátem advokacie. Zákonným předpokladem pro připuštění k advokátní zkoušce podle § 3, odst. 1 adv. ř. a podle § 5, odst. 4 zák. č. 40/

1922 Sb. je, že žadatel musí býti kandidátem advokacie, který byl po 3 roky zaměstnán v praktické právní službě u advokáta a dosáhl hodnosti doktora práv. Ustanovení § 5 zákona ze dne 16. října 1946, č. 201 Sb. o úpravě některých otázek týkajících se advokacie, jehož se dovoláváte, připouští za daných tam předpokladů určité úlevy, zejména též pokud jde o zkrácení (odst. 1), či započtení (odst. 2) do doby rozhodné pro připuštění k výkonu advokátní zkoušky. Toto ustanovení však nelze vykládat tak, že by ho mohl použít ve svůj prospěch kdokoliv, kdo sice splňuje doslova jeho podmínky, není však kandidátem advokacie. Zákon č. 201/1946 Sb. — jak už z jeho nadepsání vyplývá — upravuje některé otázky týkající se advokacie, tudíž právní poměry dotýkající se advokátského stavu. Poněvadž příslušníkem tohoto stavu nejste, ani jste nebyl, bylo rozhodnuto, jak výše uvedeno.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Dr F. S-a.

Důvody:

Nejvyšší soud souhlasí s důvody napadeného rozhodnutí, jež jsou správné. Správnost jejich vyplývá i z těchto dalších okolností:

Před vydáním zákona č. 201/1946 Sb. nemohl býti připuštěn k výkonu advokátní zkoušky (kromě výjimky stanovené pro konceptní úředníky finančních prokuratur) nikdo jiný, než kandidát advokacie, který byl po tři roky prakticky zaměstnán v právní službě u advokáta (§ 3 vl. nař. č. 224/1932 Sb.), a byl tudíž také zapsán do listiny kandidátů advokacie (§ 30 adv. ř.). Na tomto stavu se nic nezměnilo ani vydáním zákona č. 201/1946 Sb., který upravuje jen nově některé otázky, týkající se advokacie a doplňuje dokonce i ustanovení § 30 adv. ř. o zápisu do seznamu kandidátů advokacie (§ 2, odst. 8). Zákon č. 201/1946 Sb. neupravuje také poměry jiných osob než právě advokátů a kandidátů advokacie. Jen pro ně jsou vydány jeho předpisy. Že pak pouhé zaměstnání právníckými pracemi u advokáta v době od 17. listopadu 1939 do konce doby nesvobody nemůže plně nahradit požadavek zápisu do seznamu kandidátů advokacie, plyne i z ustanovení § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb., který nic takového nepřipouští, nýbrž mluví výslovně jen o započtení uvedené doby při splnění ostatních náležitostí do celkové doby předepsané pro zápis do seznamu advokátů a pro připuštění k advokátní zkoušce.

Nebylo proto rekursu vyhověno.

Č. 377.

Národní správce konfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky váznoucí na konfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vypořádání podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb. Ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnout podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci.

Domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1948, Rv I 185/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se žalobce A. Š. proti národnímu správci německé firmy J. E. F. H-ovi zaplacení 653.316 Kčs tvrdě, že koupil od žalované dne 5. května 1945 různý nábytek a truhlářské řezivo a kupní cenu v zažalované částce zaplatil v hotovosti. Ježto žalovaná strana koupené věci nevydala, odstoupil žalobce dne 26. června 1945 od smlouvy a domáhá se vrácení kupní ceny.

Nižší soudy vyhověly žalobě.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalované strany napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

V souzené věci se žalobce domáhá vrácení zaplacené tržové ceny z tržové smlouvy ze dne 5. května 1945, od níž podle dopisu ze dne 26. června 1945 odstoupil. Jde tedy o peněžitou pohledávku, jejímž základním právním důvodem je tržová smlouva ze dne 5. května 1945, takže ji nutno pokládat za pohledávku, která svým právním důvodem vznikla před 10. květnem 1945. O zaplacení této pohledávky je žalován národní správce žalované firmy. Je posoudit, může-li býti vůbec národní správce o zaplacení takové pohledávky žalován.

Národní správce spravuje majetek daný pod národní správu s péčí řádného hospodáře v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy (§§ 18, 21 dekretu č. 5/1945 Sb.). Patří proto mezi jeho povinnosti také plnit závazky, které váznou na tomto majetku, a to zásadně bez ohledu na dobu jejich vzniku. Z toho plyne, že pokud zákon nestanoví jinak, lze tyto závazky vymáhat i proti národnímu správci pořadem práva, jsou-li soukromoprávní povahy, a nutno proto také přiznat národnímu správci v těchto případech pasivní legitimaci ke sporu. Tato zásada je prolomena, pokud jde o závazky váznoucí na zkonfiskovaném majetku a vzniklé před 10. květnem 1945, po případě i jiné závazky, pokud byly převzaty k vypořádání Fondem národní obnovy, ustanovením § 2 zák. č. 31/1947 Sb. Podle tohoto předpisu přejímá Fond národní obnovy ze zákona peněžité závazky vzniklé před 10. květnem 1945 a váznoucí na zkonfiskovaném majetku. I když tedy je národní správce ve sporu o zaplacení takové pohledávky pasivně legitimován, přece jen nemůže mít vzhledem k výše uvedenému předpisu § 2 zák. č. 31/1947 Sb. žaloba proti němu úspěch, neboť k tomuto ustanovení je jako k předpisu veřejného práva nutící povahy hledět z úřadu.

Je proto nutným předpokladem pro správné právní posouzení v tomto sporu zjištění, zda žalovaná firma byla či nebyla zkonfiskována. Na konfiskaci nelze v souzené věci usuzovat z toho, že dnes jde o firmu němec-

kou, neboť ze spisů plyne, že jde o bývalou t. zv. židovskou firmu, která by po případě mohla býti podle § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. vyloučena z konfiskace.

Posoudily tedy nižší soudy věc po právní stránce mylně. Pro toto mylné právní posouzení neučinily skutková zjištění potřebná k správnému právnímu posouzení, jejich řízení je také vadné a byly proto rozsudky nižších soudů zrušeny (§ 510 c. ř. s.).

V novém jednání bude na prvním soudě, aby řízení po případě po doatečném přednesu stran podle § 182 c. ř. s. doplnil zjištěním, zda žalovaná firma byla či nebyla pravoplatně zkonfiskována, a pak znovu rozhodl, řídě se výše uvedeným právním názorem.

Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, jsou ostatní vývody dovolání bez právního významu, poněvadž se netýkají podstaty věci.

Č. 378.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Nevznikla-li za řízení před nižšími soudy o státní spolehlivosti navrhovatelově pochybnost, zejména proto, že ji odpůrce nepopřel, není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), přiznaly-li nižší soudy restituční nárok, ač navrhovatel nepředložil potvrzení o státní spolehlivosti.

(Rozh. ze dne 5. února 1948, R I 658/47.)

O. K-ová se domáhala v restitučním řízení proti E. V-ovi prohlášení nájemní smlouvy uzavřené dne 23. května 1940 mezi E. V-em a R. a E. S-ovými za zrušenou a odevzdání obchodních místností v domě čp. 359 v Ř., které byly předmětem zmíněné nájemní smlouvy, navrhovatelům.

Návrhu vyhověly soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu odpůrce E. V-a a k otázce, o niž tu jde, uvedl

v d ů v o d e c h :

Předpokladem pro uplatnění restitučního nároku je také průkaz, že navrhovatel a jeho právní předchůdci, došlo-li mezi nimi k převodu po 29. září 1938, jsou osoby státně spolehlivé. Je správné, že se nižší soudy ve svých rozhodnutích nezabývají otázkou, zda navrhovatelé jsou státně a národně spolehliví. Neúplnost řízení je nezákonností, nebyly-li proti předpisu § 23 zák. č. 100/1931 Sb. vyšetřeny všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí. V řízení před první stolicí přednesli navrhovatelé, že jsou státně spolehliví, a navrhli o tom důkaz osvědčeními místního národního výboru, která však nepředložili v tomto řízení, nýbrž teprve po vznesení rekursu odpůrcem, který státní spolehlivost navrho-

vatelů nepopřel, v rekursu jen namítl, že navrhovatelé nepředložili potvrzení o státní a národní spolehlivosti podle § 4, odst. 1 rest. zák. č. 128/1946 Sb., takže nejsou k návrhu legitimováni.

K rozhodnutí o tom, zda jde o osoby státně spolehlivé, je podle § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. příslušný orgán uvedený v § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb., avšak jen, když jsou pochybnosti o tom, že jde o osoby státně spolehlivé. Jestliže navrhovatelé předložili osvědčení o své státní spolehlivosti vystavené místním národním výborem, a nikoliv orgánem uvedeným v § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., není to v rozporu se zmíněným zákonným ustanovením, ježto o státní spolehlivosti navrhovatelů nevznikla za řízení před nižšími soudy pochybnost, zejména když ji odpůrce nepopřel. Dodatečným předložením osvědčení místního národního výboru o státní spolehlivosti navrhovatelů byla tudíž vadnost, již řízení první stolice trpělo, odstraněna.

Dovolací rekurs není proto po právu.

Č. 379.

Opatrovnický soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otci, je-li pochybné, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal práva odvolat nebo změnit obmyšleci doložku znějící ve prospěch dítěte.

(Rozh. ze dne 5. února 1948, R I 698/47.)

V roce 1937 uložil F. R. do deposita soudu vedoucího opatrovnictví nad nezletilou V. R-ovou životní pojistku pojišťovny N., opatřenou obmyšleci doložkou ve prospěch V. R-ové.

Návrhem podaným u tohoto soudu se F. R. nyní domáhá, aby pojistka, jež prý je jeho vlastnictvím, byla devinkulována a jemu vydána a uvádí, že s vinkulací a deponováním jejím souhlasil jen přechodně vzhledem k válečným poměrům.

Prv ý s o u d návrhu vyhověl. Z d ů v o d ů: Matka nezl. V. B-ové R. R-ová znovu provdaná H-ová uvedla, že pojistku nelze devinkulovat, protože podle dohody, již s ní uzavřel F. R. u příležitosti rozluky jejich manželství, tvoří pojistka součást majetku nezl. V. R-ové a není pravda, že by F. R. souhlasil s vinkulací pojistky jenom přechodně, jak tvrdí. Kolísni opatrovnice se připojila k žádosti R. R-ové a navrhla, aby pojistka nebyla vydána F. R-ovi, poněvadž jeho úmyslem nebylo nezl. V. R-ovou obmyslit jen dočasně, nýbrž trvale. Soud zjistil ze spisu Ck Ia 292/37 krajského soudu v K., že mezi manžely F. R-em a R. R-ovou nebyla při rozluce učiněna ohledně pojistky žádná dohoda, a z dopisů pojišťovny »N.«, že v daném případě jde o prostou obmyšlovací doložku ve prospěch nezl. V. R-ové. Z těchto zjištění vyplývá, že nezl. V. R-ová nebyla svým otcem obmyšlena neodvolatelně, nýbrž šlo o obmyšlení prosté, a v takovém případě je ve smyslu § 127, odst. 1 a 2 zákona o pojistné smlouvě

ponecháno na vůli pojistníkovi, aby svým oprávněním až do pojistné příhody libovolně nakládal. Může obmyslit někoho jiného, než kdo byl původně označen, a může i ve smyslu citovaného zákona obmyšlení odvolat. Proto soud oprávněnému návrhu F. R-a vyhověl.

Rekursní soud návrh odmítl. Z důvodů: Je ovšem správný závěr prvního soudu, že F. R. je oprávněn ve smyslu § 127 zákona o pojistné smlouvě změnit obmyšlení své dcery v životní pojistce, když jde podle zjištění prvního soudu jen o doložku prostou a odvolatelnou. Leč v tom není jádro nynějšího řízení vyvolaného návrhem otcovým. Dosaďná opatření opatrovnického soudu (vinkulace pojistky a její soudní deposice) se stalo v rámci dozorčích opatření, jež vykonává opatrovnický soud nad jměním nespovědných dětí po rozluce rodičů dítěte (§§ 229, 236 obč. zák. a 202 nesp. pat.). Opatrovnictví nad nezletilou V. R-ovou, zahájené po rozluce jejich rodičů v roce 1937, dosud trvá. Mají tedy dosud účinnost i ona zajišťovací opatření, jež byla učiněna prvním soudem po dobu její nezletilosti. Formálně, pokud není V. R-ová zletilá, není důvodu k opatření, jež navrhl její manželský otec. Předčasnost takového opatření je odůvodněna jen tím, že vzhledem k obsahu doložky na životní pojistce je návrhovateli oprávněn k změně doložky, zejména tudíž i k zrušení obmyšlení nezletilé. Podle vyjádření matky dítěte vzdal se však svého času otec oprávnění na změnu nebo zrušení doložky a zavázal se, že ji neodvolá v dceřin neprospěch. Ta skutečnost sama o sobě, že v rozlučkových spisech taková dohoda rodičů nebyla zjištěna, nestačí ještě k závěru, že k ní nedošlo; mohlo k ní dojít mimosoudně. Z toho plyne, že jde ve sporu o to, zda svého času došlo k ujednání rodičů o dalším osudu životní pojistky a jakého obsahu toto ujednání bylo. Držba pojistky je podle povahy tohoto cenného papíru potud důležitá, že devinkulací pojistky a jejím vydáním otci je už rozhodováno o dispozici vlastnické a je tím aspoň částečně uznáván otcův nárok na její neomezené vlastnictví. Tím se však pustil opatrovnický soud do řešení věci, jež podle § 41, odst. 2, písm. d) nesp. zák. nepatří do nesporného řízení. Jen v rámci prejudiciality podle § 25 nesp. zák. by byl první soud oprávněn k řešení sporné otázky. Vydáním pojistky k pozdější realizaci výlučně otci nezletilé je však dotčeno i disposiční právo a držba pojistky. Je-li však mezi účastníky spor o legitimaci k těmto oprávněním, nezbyvá než vyřešit tuto spornou otázku pořadem práva. Proto bylo důvodnému rekursu nezletilé vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu otcovu.

Z důvodů:

S návrhem stěžovatelovým, aby opatrovnický soud zrušil vinkulaci životní pojistky č. 120.997 nyní pojišťovny »N.« — národního podniku v P. a jemu ji vydal ze soudní úschovy, nesouhlasila ani kolisní opatrovnické nezletilé z důvodu, že úmyslem otcovým nebylo obmyslit nezletilou dceru V. jen dočasně, nýbrž trvale, ani její matka R. H-ová, tvrdíc, že podle dohody uzavřené za rozluky s otcem nezletilé, tvoří pojistka sou-

část majetku nezletilé a jejího otce a že není pravda, že by otec souhlasil s vinkulací jen přechodně. Matka nezletilé v protokole z 15. května 1939, projevila souhlas s vinkulací ve prospěch nezletilé dcery V. R-ové jen pod podmínkou, že nebude vydána stěžovateli. Podle uvedeného byl by stěžovatel již tehdy musel nastoupit pořad práva, aby mu matka dítěte pojistku vydala, pakli mu ji neprávem zadržovala.

I když prvý soud ze zprávy pojišťovny »N.«, národního podniku v P., zjistil, že podle obsahu pojistky jde o obmyšleci doložku prostou a odvolatelnou, pakli matka nezletilé tvrdí, že pojistka podle dohody za rozluky uzavřené je majetkem nezletilé a jejího otce a že tento souhlasil s vinkulací trvalou, vzchází pochybnost, zda se snad stěžovatel podle tvrzené dohody a hledíc k navržené jím deposici a vinkulaci pojistky nevzdal práva odvolat nebo změnit obmyšleci doložku, třebaž o vyznačení neodvolatelnosti obmyšleci doložky v pojistce podle uzavřené dohody pojistitele ještě nepožádal (srov. § 127, odst. 1 zák. o poj. sml.).

Mimo to však nelze přehlédnout, že k soudní deposici životní pojistky a k její vinkulaci došlo nejen na návrh stěžovatelův, nýbrž i na návrh mateřské opatrovnice R. H-ové v zastoupení nezletilé a v její prospěch. Vždyť stěžovatel v písemném podání z 12. října 1940 výslovně žádá: »Deposice staniž se na jméno nezletilé V. R-ová a její otec.«

Nelze proto bez souhlasu kolisní opatrovnice nezletilé, která nabude zletilosti dne 14. května 1948, vydat stěžovateli ze soudního deposita pojistku za současného zrušení vinkulace. Ježto mezi účastníky řízení nebylo v tom směru dosaženo dohody, rekursní soud za tohoto stavu věci právem změnil usnesení prvního soudu, poukázav k ustanovením § 25, odst. 2 a § 41, odst. 2, písm. d), zák. č. 100/1931 Sb.

Č. 380.

I když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ni poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožen straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznan.

K účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovní žádosti o vklad vlastnického práva, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno. Tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vázne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby.

Jestliže strany stanovily v tržové smlouvě cenu prodávané nemovitosti číselně s výhradou, že platí jen, neustanoví-li cenový úřad cenu jinou, neponechaly tím určení tržové ceny třetí osobě ve smyslu § 1056 obč. zák.

(Rozh. ze dne 5. února 1948, Rv I 340/47.)

Srov. rozh. č. 18836 Sb. n. s. I.

Dne 2. září 1942 uzavřela firma B. s A. H-em tržovou smlouvu, podle níž jí A. H. prodal nemovitosti zapsané ve vložce č. 230 pozemkové knihy

pro kat. území H. s tím, že trhová cena bude činit částku stanovenou cenovým oddělením okresního úřadu v T., nejméně však 3K za 1 m². A. H. však odepřel smlouvu splnit a smlouvou ze dne 7. září 1942 prodal tytéž nemovitosti J. H-ovi. Tuto smlouvu schválil dne 14. října 1942 okresní úřad v T. podle vládního nařízení č. 218/1938 Sb. a dne 19. prosince 1943 bylo vloženo na zmíněné nemovitosti vlastnické právo J. H-ovi. Před tím, dne 23. září 1942, si však vymohla firma B. zatímní opatření zákazem zcizit, zatížit a propachtovat pozemky, o něž tu jde, jeho poznamenání v pozemkové knize, a dále i rozsudek krajského soudu v T. ze dne 7. září 1943, kterým byla pozůstalost po A. H-ovi uznána povinnou vydat firmě B. vkladuschopnou listinu, podle níž by bylo lze vložit na nemovitosti zapsané ve vl. č. 230 vlastnické právo pro firmu B. Tato listina byla schválena dne 23. ledna 1946 podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. okresním národním výborem v T. Usnesením zemského soudu jako rekursního ze dne 21. července 1944 byl povolen výmaz poznámky zákazu zcizení, zatížení a propachtování nemovitostí, o něž tu jde.

Žalobou podanou proti J. H-ovi domáhá se nyní firma B., aby bylo uznáno právem, že J. H. je povinen trpět, aby na zmíněných nemovitostech byl vložena výmaz vlastnického práva vloženého pro něj podle smlouvy ze dne 7. září 1942 a poukazuje na to, že vklad tohoto práva byl povolen v době, kdy na nemovitosti byl poznamenán zákaz jejího zcizení.

Žalovaný se bránil námitkou, že smlouva, kterou uzavřela firma B. s A. H-em, je prý neplatná pro neurčitost ceny, jejíž stanovení strany ponechaly třetí osobě (cenovému úřadu). Dále uplatňoval, že k nemovitostem nabytí vlastnictví podle § 440 obč. zák. vkladem do pozemkové knihy, čemuž prý není na překážku poznámka zákazu zcizení váznoucí na nemovitostech v době povolení vkladu, ježto prý byla později vymazána.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: V souzeném případě třeba se zabývat dvěma otázkami; jednak námitkou žalované strany, že ve smyslu § 1056 obč. zák. třeba hledět na smlouvu z 2. září 1942, jako by se nebyla stala, jednak otázkou, zda právo vlastnické vložené pro žalovanou stranu ve vl. č. 230 poz. kn. pro kat. úz. P. musí ustoupit vlastnickému právu žalující strany opírajícímu se o trhovou smlouvu z 2. září 1942, tedy o smlouvu z dřívějšího data, než je smlouva uzavřená se žalovanou stranou, proti výslovnému předpisu § 440 obč. zák., poněvadž si žalující strana vymohla v pozemkové knize poznámku dle § 382, č. 6 ex. ř. a § 384 ex. ř. Podle smlouvy z 2. září 1942 byly prodány pozemky za obecnou cenu, která bude stanovena úřadem, ovšem s výslovným podotknutím, že to bude nejméně 3K za 1 m². Bez uvedení této vyčíslené částky za 1 m² plochy byla by smlouva typem smlouvy, jak jí má na mysli § 1056 obč. zák., od níž lze odstoupit s účinkem, že se na ni hledí tak, jako by se nebyla stala. Právě proto však, že ve smlouvě byla vyznačena částka 3K za 1 m² jako minimální trhová cena, nutno mít za to, že správnímu úřadu nebylo přenecháno stanovení ceny, o jejíž výši se smluvci shodli, nýbrž jen přezkoušení s hlediska cenových předpisů, zvláště když doložka o schválení ceny byla vložena do smlouvy jen

z opatrnosti, aby snad nedošlo k pokutování, nikoliv tedy za tím účelem, aby úřadu — jako třetí osobě — byla dána možnost určit cenu. Tím, že obě smluvní strany se dohodly o této minimální ceně, uznaly ji i za přiměřenou jako obecnou cenu i v rámci cenových předpisů, takže se předpis § 1056 obč. zák. na souzený případ nevztahuje. Zbývá tedy jen posoudit, jaký vliv má na platnost vkladu vlastnického práva žalované strany skutečnost, že si žalující strana vymohla poznámku podle § 382, č. 6 ex. ř. Poznámka, na níž se žalující strana odvolává, má zvláštní význam v důsledku ustanovení § 384, odst. 3 ex. ř., podle něhož knihovní zápisy na základě dobrovolné dispozice odpůrce ohrožené strany, které se stanou po výkonu poznámky, zřizují právo proti ohrožené straně, jen tehdy, když nárok vznesený ohroženou stranou bude právoplatně odmítnut. Podle tvrzení žalující strany však tento případ nenastal, neboť její nárok nejen že nebyl odmítnut, nýbrž byl dokonce na jisto postaven rozsudkem schváleným okresním národním výborem (vl. nař. č. 218/1938 Sb.) a musí tudíž žalovaný se svým vlastnickým nárokem ustoupit žalující straně. Žalující strana má ovšem pravdu, pokud tvrdí, že se svým nárokem ke sporné nemovitosti nejen nepodlehla, nýbrž naopak zvítězila, neboť její nárok na to, aby podle trhově smlouvy z 2. září 1942 mohla zakročít o zavtělení vlastnického práva k pozemkům, byl jak uznán rozsudkem, tak i schválen správním úřadem. Hledíc k jasněmu předpisu § 384, odst. 3 ex. ř. by tudíž následné zápisy učiněné proti zákazu zcizení a zatížení, zřizující vlastnické právo žalované straně, nemohly obstát proti nároku žalující strany, kdyby ovšem poznámka záповědi nemovitosti zcizit a zatížit na nich dosud vážla. Je ovšem otázka, jak je tomu v souzeném případě, kdy poznámka záповědi byla na základě usnesení soudu právoplatně vymazána. Z ustanovení § 384, posl. odst. ex. ř. nelze vyvodit, že by taková poznámka měla za následek, že by zápisy, které se stanou po výkonu poznámky, byly již samy o sobě absolutně neúčinné, naopak znění citovaného ustanovení nejen s podobnými zápisy počítá, nýbrž je i připouští, ovšem s výhradou, že jejich právní účinnost je závislá na tom, že nárok osoby, která si poznámku vymohla, bude právoplatně odmítnut. Poznámka podle §§ 382, 384 ex. ř., tedy poznámka ve smyslu § 20 b) knih. zák., zakládá určitý právní účinek jak pro toho, kdo si poznámku vymohl, neboť jej chrání proti odpůrci ohrožujícímu jeho nárok na nemovitost, tak i pro toho, kdo nabytí knihovního zápisu po výkonu poznámky, jehož právo činí jen podmíněným. Aby se tento právní účinek projevil, předpokládá se ovšem, že poznámka dosud skutečně vážne. Jestliže však dojde k výmazu poznámky — po názoru soudu z jakéhokoliv důvodu — právní účinek svrchu vytčený pomíjí s následkem, že knihovní zápis učiněný po poznámce je zbaven podmíněnosti a projeví se v plné účinnosti a naopak nárok toho, jenž si poznámku vymohl, pozbude ochrany, kterou mu poznámka poskytovala, a nastane případ, kterým se právě zabývá předpis § 440 obč. zák. Z výkladu tohoto ustanovení plyne ovšem jasně, že sporné nemovitosti připadají žalovanému jako osobě, která dříve zažádala za vklad vlastnického práva. Je lhostejno, zda žalovaný jako nabyvatel věděl nebo vědět musel o tom, že tatáž nemovitost byla zcizena i žalu-

jíci straně, je také nerozhodné, komu nemovitost byla zcizena dříve a soudu není třeba zabývat se otázkou, zda žalovaný, který dříve zažádal o vklad svého vlastnického práva, jednal obmyslně, když žalující strana tuto skutečnost ani netvrdí, natož prokazuje.

O d v o l a c í soud nevyhověl odvolání. **Z d ů v o d ů:** Podle § 384, odst. 3 ex. ř. způsobilý výkon poznámky záповědi zcizit nemovitosti podmíněnost účinnosti zápisů práv, které se stanou po výkonu této poznámky, jen tehdy, když se staly podle dobrovolné dispozice odpůrcem ohrožené strany, učiněné proti zákazu, vydanému zatímním opatřením. Z toho plyne a contrario, že poznámka záповědi zcizit, obtížit nebo zastavit nemovitost není účinnou proti každému zápisu, učiněnému po jejím výkonu na základě dobrovolné dispozice odpůrcem ohrožené strany, nýbrž že naopak nemá vůbec nijakého účinku vůči takovým zápisům, učiněným po výkonu poznámky, jež se staly sice podle dobrovolné dispozice odpůrcem ohrožené strany, k níž však došlo před tím, než zákaz byl vydán a v pozemkové knize poznamenán.

Podle skutkového přednesu žalobního došlo k tržové smlouvě mezi žalovanou stranou a A. H-em dne 7. září 1942, kdežto zatímní opatření záповědi zcizení, zatížení nebo propachtování bylo povoleno teprve usnesením z 23. září 1942 a téhož dne bylo v pozemkové knize poznamenáno. Dispozice odvolatelčina odpůrcem, na základě níž ku spornému vkladu vlastnického práva pro žalovanou stranu došlo, stala se tedy před záповědí zcizení a tedy nikoliv proti zákazu, jak to má na mysli předpis § 384, odst. 3 ex. ř. V důsledku toho nemohla poznámka záповědi zcizení vůči onomu vkladu mít nijakého účinku. Zřízení vlastnického práva žalované strany nestalo se tak závislým na tom, že nárok vznesený odvolatelkou na nemovitost bude pravoplatně odepřen, nýbrž vklad vlastnického práva pro žalovanou stranu se stal hned účinným i proti odvolateli bez ohledu na povolené zatímní opatření a jeho poznamenání v pozemkové knize. Již podle samého skutkového tvrzení žalobního je tedy žalobní nárok bezdůvodný a první soud nepochybil, když žalobu zamítl, i když tak učinil z důvodů odchylných.

Nejvyšší soud změnil rozsudky nižších soudů tak, že žalobě vyhověl.

Z d ů v o d ů:

Po právní stránce nelze s názorem odvolacího soudu souhlasit. Nejvyšší soud vyložil již v rozh. č. 18836 Sb. n. s. I., že poznámka zákazu zcizení má účinky uvedené v § 384, odst. 3 ex. ř. vůči všem knihovním zápisům, jež se zákazu přičítají a staly se po poznámce, byť i na základě právního jednání z doby před poznámkou. Od tohoto rozhodnutí nemá důvodu se odchýlit ani v souzeném případě a odkazuje na jeho důvody. Nestáčí proto k zamítnutí žaloby, že k tržové smlouvě mezi žalovaným a odpůrcem žalobkyně A. H-em došlo již před povolením prozatímního opatření. Rozhodným je jedině, že ke vkladu vlastnického práva pro žalovaného došlo teprve po poznámce zákazu zcizení ve prospěch žalobce, která v té době již v pozemkové knize byla zapsána. Při tom je neroz-

hodné, kdy došlo ke schválení tržové smlouvy, uzavřené mezi A. H-em a žalovaným, správním úřadem, a není třeba se obírat ani otázkou, od kterého okamžiku lze smlouvu tu považovat za opatření ve smyslu § 384, odst. 3 ex. ř.

Podle tohoto ustanovení zákona nabytí žalovaný v poměru k žalobkyni vlastnického práva k nemovitostem jeho vkladem jen pod podmínkou, že nárok, který vznesla na nemovitosti, bude pravoplatně odmítnut. K takovému odmítnutí nároku žalobkyně nedošlo. Naopak, pravoplatným rozsudkem krajského soudu v T. ze dne 7. září 1943, Ck I 1/43, byl jí nárok ten přiznán a převod nemovitostí na ni okresním národním výborem schválen. Nesplnila se ani podmínka, na níž bylo nabytí vlastnického práva žalovaným závislé, a žalovaný, i když jeho vlastnické právo bylo do pozemkové knihy vloženo, práva toho nenabyt (§§ 696, 699 obč. zák.). Tomu bránila právě poznámka zákazu zcizení, která v době vkladu vlastnického práva pro žalovaného na nemovitosti byla vyznačena a musila nutně projevit svůj účinek v poměru mezi stranami již v důsledku principu publicity pozemkové knihy. Na tom nemůže zmínit nic ani okolnost, že poznámka byla dodatečně vymazána, byť na základě usnesení soudu o zrušení prozatímního opatření, zejména když k výmazu nedošlo proto, že soud považoval prozatímní opatření po provedeném »bezvýhradně« převodu nemovitosti na žalovaného za neúčelné pro změnu poměrů ve smyslu § 399, č. 2 ex. ř. Ani tímto zrušením prozatímního opatření soudem a jemu následujícím výmazem poznámky zákazu zcizení nemohl žalovaný nabytí vůči žalobkyni práva, které od počátku neměl. Rozhodným je jedině, že v době vkladu vlastnického práva pro žalovaného zákaz zcizení v pozemkové knize byl poznamenán (§ 93 knih. zák.). Pozdější výmaz této poznámky mohl by sice projevit účinky vůči třetím osobám, které by nabyly knihovního práva po něm v důvěře v pozemkovou knihu, nikoli však vůči žalovanému, jemuž v bezpodmínečném nabytí vlastnického práva vkladem již zabránila. Podle § 440 obč. zák. případně nemovitost přenechaná vlastníkem dvěma různým osobám tomu, kdo dříve zažádal za knihovní zápis. Byť snad k tomu svádělo znění § 440 obč. zák., nelze ustanovení to vykládat tak, že by stačila pouhá žádost za knihovní zápis o sobě, bez ohledu na to, jak bude soudem vyřízena, a bez ohledu na jiná ustanovení zákona. Vlastnického práva může i takový žadatel nabytí jen tehdy, když jeho žádost bylo také s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno. Že tomu tak v souzeném případě nebylo, bylo již vyloženo. Když v době vkladu vlastnického práva pro žalovaného zákaz zcizení byl v pozemkové knize poznamenán, není lhostejné, zda žalovaný věděl nebo musil vědět o tom, že táž nemovitost byla zcizena i žalobkyni, alespoň potud, že nutno vzhledem k ustanovení § 384, odst. 3 ex. ř. a §§ 7 a 94, č. 1, 2 knih. zák. (srov. i §§ 61, odst. 2 a 71 per anal.) předpokládat, že o nároku žalobkyně na nemovitost musil vědět. Bezúčinnost pro něho vloženo vlastnického práva vůči žalobkyni je pak již jen důsledkem tohoto předpokladu. Pak ale právo, které mu od počátku nepřislušelo, jsouc vázáno odkládací podmínkou, která se nesplnila, nemohlo nabytí účinnosti a státi se bezpodmínečným ani výmazem poznámky zákazu zcizení (zrušením prozatím-

ního opatření), pokud tu nebyl zároveň předpoklad § 384, odst. 3 ex. ř., o němž již výše byla řeč. Jen takovýto výklad odpovídá také ustanovení § 93 knih. zák.

Pokud jde o námitku odstoupení od smlouvy podle § 1056 obč. zák., schvaluje nejvyšší soud názor soudu první stolice, jímž se odvolací soud vzhledem k svému právnímu stanovisku neobíral. Nešlo tu vůbec o přenechání určení ceny třetí osobě ve smyslu § 1056 obč. zák., když jinak cena byla ve smlouvě stanovena (3 K za 1 m²) a měla platit pro případ, že cenový úřad nestanoví cenu jinak. Šlo tu tedy v podstatě jen o výhradu schválení ceny příslušným správním úřadem s hlediska nařízení č. 175/1939 Sb., které v době uzavření smlouvy platilo. Nelze tu proto použít ani výjimečného ustanovení § 1056 obč. zák. o odstoupení od smlouvy, takže projev, který snad v tom směru učinil A. H. (jeho pozůstalost), nemůže mít na platnost smlouvy vliv.

Č. 381.

Vládní nařízení ze dne 31. prosince 1942, č. 1 Sb. pro rok 1943 o čištění veřejných chodníků.

»Stavebním místem« ve smyslu § 3 cit. nař. dlužno rozumět pozemek ležící ladem nebo pozemek na němž je zřízena zahrada nebo jenž je jinak obděláván, jen když je podle schváleného stavebního plánu, třeba teprve pro budoucnost, určen k zastavení.

Vlastník nemovitosti hraničící s veřejnou silnicí (cestou) je povinen čistit pruh uvedený v § 4, odst. 1 uved. nař., třeba není ještě upraven jako řádná komunikace.

(Rozh. ze dne 5. února 1948, Rv I 376/47.)

Z. H-ová a M. F-ová jsou spoluvlastnicemi nezastavěné pozemkové parcely č. kat. 1796 v P. — zahrady, ležící v K-ově ulici, jež je jednou z hlavních ulic města P. Na straně uvedené parcely hraničící s K-ovou ulicí v P. není zřízen chodník. Na tomto pruhu parcely č. 1796 utrpěla A. N-ová dne 4. prosince 1943 zranění, uklouznuvši na jejím zledovatělém povrchu.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. N-ová náhrady škody v částce 40.000 Kčs proti spoluvlastníci Z. H-ové. Tato se mimo jiné hájila tím, že parcela č. kat. 1796 neleží v uzavřené části obce, a že i kdyby tomu tak bylo, byla by souvislost uzavřeného území nezastavěnou parcelou č. p. 1796 přerušena; na místě, kde došlo k úrazu žalobkyně není zřízen chodník, ani komunikace, kterou by bylo lze označit za pruh veřejné silnice, potřebný k bezpečné a snadné chůzi; žalobkyně prý si svůj úraz zavinila sama tím, že šla po pruhu rozestavěné silnice při zahradě č. p. 1796 v K-ově ulici, ač vývěska obce P. upozorňovala, že chůze po této straně ulice děje se na nebezpečí přecházejících osob.

Prvý soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Bezprávné je jednání nebo opomenutí, přičinilo se zákonnému příkazu nebo zákazu. Bezprávné opomenutí vidí žalobkyně v tom, že žalovaná dne 4. prosince 1943 neposypala pruh veřejné komunikace, hraničící s její pozemkovou parcelou č. kat. 1796. Tuto povinnost ukládá žalobkyni předpis §§ 1 a 4 vl. nař. z 31. prosince 1942, č. 1 Sb. z r. 1943. Podle § 1 cit. vl. nař. jsou vlastníci hraničících nemovitostí v obcích stanovených v § 3, odst. 1 povinni čistit veřejné chodníky v uzavřené části obce, při čemž podle § 4, odst. 2 obsahuje povinnost čištění mimo jiné i odklízování sněhu a posypávání hmotami, jež zdrsňují náledí. Uzavřenou část obce stanoví místní policejní úřad (§ 6, odst. 1, druhá věta), který se při tom musí řídit ustanovením § 3, odst. 2, v němž se uvádí, že jako uzavřenou část obce jest určit části území obce jen potud, pokud budovy jsou v podstatě prostorově souvislé, a že souvislost přerušují plochy užívané k polnímu nebo lesnímu hospodářství, nikoliv však nezastavěná stavební místa. Kdyby žalovaná porušila povinnosti uložené jí tímto vládním nařízením, dopustila by se vzhledem k tělesnému poranění žalobkyně opomenutí trestného podle § 335 tr. z., který obsahuje všeobecný předpis směřující k ochraně bezpečnosti života lidského, a není pochyby o tom, že by to bylo jednání porušující určitou právní normu, tedy jednání protiprávní podle třicáté hlavy občanského zákona jednající o náhradě škody. Podotýká se, že podle nesporného přednesu stran bylo proti žalované vedeno trestní řízení pro přečin podle § 335 tr. z., které však bylo v důsledku všeobecné amnestie z 31. července 1945 zastaveno. Žalovaná doznává, že dne 4. prosince 1943 neposypala pruh veřejné komunikace hraničící s její parcelou č. kat. 1796 v K-ově ulici, ač bylo na něm náledí a sněhový poprašek, odmítá však přes to odpovědnost za škodu, kterou žalobkyně klouznutím na tomto chodníku utrpěla. Namítá především, že v době okupace, kdy bylo vydáno vládní nařízení č. 1 z r. 1943 Sb., vykonávala v městě P. policejní pravomoc státní uniformovaná policie a že jedině tato byla ve smyslu § 6 vl. nař. č. 1/1943 Sb. povolána, aby určila uzavřenou část obce ve smyslu tohoto vl. nař. Touto námitkou chce žalovaná patrně naznačit, že určení uzavřeného obvodu města městským zastupitelstvem je nezákonné a proto nezávazné. Námitka tato není důvodná. Podle nesporného přednesu vydal starosta města P. dne 20. října 1943 »předpis o čištění chodníků v městě P.«, schválený usnesením městského zastupitelstva a výměrem okresního úřadu v P., v němž je uvedeno, že obvod města P., na který se vztahuje povinnost čištění chodníků, je vyznačen v plánu města, vyloženém k volnému nahlédnutí u městského hospodářského úřadu v P., a že tento předpis byl řádným způsobem vyhlášen. Zprávou místního velitelství sboru národní bezpečnosti ze dne 17. září 1946 je zjištěno, že v době okupace vykonávala policejní pravomoc v městě P. stále obecní uniformovaná policie a nikoliv státní uniformovaná policie. Ve smyslu § 35 zák. ze dne 16. dubna 1864, č. 7 z. z. pro království České, jímž se vydává zřízení obecní, může obecní zastupitelstvo v mezích zákonů vydávat nařízení policie místní se týkající, pokud vykonávání místní policie není zákonem vzneseno na orgány vládní, a podle § 59 téhož zákona pečuje starosta

obce o náležitě provádění místní policie v obci a je povinen učinit včas nevyhnutelná opatření. Poněvadž bylo zjištěno, že i v době okupace vykonávala policejní pravomoc v P. obecní policie a že tedy tato pravomoc nebyla přenesena na orgány vládní, určil uzavřenou část obce orgánem povolaný k tomu podle § 6, odst. 1 vl. nař. Žalovaná dále namítá, že nebyla povinna chodník čistit, poněvadž prostorová souvislost, nutná podle § 3, odst. 2 vl. nař., byla přerušena, neboť pozemek č. kat. 1796 je užíván k polnímu hospodářství. Ani tato námitka není odůvodněna. Nesporným přednesem stran je zjištěno, že K-ova ulice, s níž pozemek č. kat. 1796 hraničí, je jednou z hlavních dopravních tepen města P. Výpovědi svědka J. V-a je zjištěno a soudu je známo, že K-ova ulice je celá zastavená až na ojedinelé parcely. Přípisem místního národního výboru v P. ze dne 17. října 1946 je konečně zjištěno, že pozemek žalobkyně č. kat. 1796 je podle schváleného regulačního plánu považovat za pozemek stavební, že K-ova ulice byla usnesením městského zastupitelstva v P. pojata do uzavřeného obvodu podle vl. nař. č. 1/1943 Sb. a že je toto usnesení v právní moci. Z těchto zjištěných skutečností je patrné, že pozemek č. kat. 1796 není pozemkem polním, i když je snad dočasně jako takový používán, nýbrž že je s hlediska trvalého účelového určení, které je rozhodující, pozemkem stavebním a že jako takový byl také pojat do regulačního plánu města. Námitka žalované ohledně přerušování souvislosti uzavřeného obvodu je však bezdůvodná především z jiného důvodu. Zařazení K-ovy ulice do uzavřené části města stalo se usnesením městského zastupitelstva, tedy rozhodnutím správním. Závaznost takového rozhodnutí může soud zkoumat jen po stránce formální, nikoli však i hmotněprávní. K tomu jsou příslušny jen úřady správní v pořadí instančním. Neobstojí také tvrzení žalované, že předpis o čištění chodníků vydaný obcí neobsahuje žádné určení povinnosti sypat chodník, poněvadž v něm nejsou uvedeny jednotlivé ulice, na které se tato povinnost vztahuje. Vl. nař. č. 1/1943 Sb. nemá ustanovení, jakým způsobem má místní policejní úřad uzavřenou část obce určit, zejména neustanovuje, že se tak má státi výpočtem jednotlivých ulic ve vyhlášce vydané podle § 9, odst. 2. Určení toto může se státi způsobem jakýmkoliv, který umožňuje, aby osoby povinné čištěním nabyly vědomosti o tom, která místa tvoří uzavřený obvod. Účel tento byl dostatečně splněn, když obec ve vyhlášce odkázala na plán vyložený k veřejnému nahlédnutí u městského hospodářského úřadu.

Dále odmítá žalovaná odpovědnost proto, že v době nehody nebyl při jejím pozemku zřízen chodník a ani taková komunikace, kterou by bylo lze označit za pruh veřejné silnice, potřebný k bezpečné a snadné chůzi, poněvadž povrch tohoto pruhu byl neurovnaný, místy propadlý a místy na něm vyčnívaly kameny. Tuto námitku opírá o výklad ustanovení § 4, odst. 1 uvedeného vl. nař. Také tato námitka není důvodná. Podle tohoto ustanovení dlužno čistit chodníky sloužící veřejnému provozu, a kde není chodník zřízen, dlužno čistit pruh veřejné silnice, jež hraničí s nemovitostí, potřebný k bezpečné a snadné chůzi. Z tohoto předpisu nelze dovozovat, jak to činí žalovaná, že vlastník nemovitosti je povinen sypat pruh veřejné silnice, je-li tento pruh způsobit k bezpečné a snadné chůzi,

poněvadž tímto předpisem je stanoven toliko rozsah uvedené povinnosti v tom smyslu, jak široký pruh veřejné silnice má být posypán (arg. slova: »potřebný k bezpečné a snadné chůzi«).

Bezdůvodná je i další námitka žalované, že se nedalo pro nerovnost povrchu pruhu veřejné silnice normálním posypáním klouznutí zabránit. Žalobkyně netvrdí, že se žalovaná provinila tím, že opominula pruh veřejné silnice sypat prostředkem, který by vyloučil jakoukoliv možnost úrazu, že tudíž opominula abnormální opatrnost, nýbrž že opominula posypat pruh způsobem normálním tak, jak jí to ukládá vl. nař. č. 1/1943 Sb. Občanský zákon také v § 1297 předpokládá jen takovou míru bedlivosti a pozornosti, jaké může být užíváno za obvyklých schopností, tedy nic abnormálního. Je nepochybné a znalec J. Š. ve spisech Tk 17/44 — jak soud zjišťuje — připustil, že posypáním, třeba i jen popelem, lze nebezpečí klouznutí zmenšit a bezpečnost chůze zvýšit. Bylo tedy normální posypání způsobit zabránit úrazu. Nutno však mít za to, že kdyby byla žalovaná pruh posypala, že by byla žalobkyně neuklouzla a nebyla by jí způsobena škoda. Je tedy mezi opominutím žalované a škodou, kterou žalobkyně utrpěla, příčinná souvislost a tvrdí-li žalovaná opak, činí tak neprávem. Nelze rovněž přisvědčit tvrzení žalované, že si žalobkyně zavinila škodu sama. Výpovědi žalobkyně, slyšené k důkazu, je zjištěno, že jí byl znám špatný stav pruhu veřejné komunikace, hraničící s pozemkem č. k. 1796 a že dne 4. prosince 1943 před nehodou věděla, že povrch pruhu je kluzký a není posypán. Není však předpisu, který by zakazoval chodcům chůzi po chodníku, byť by chůze po něm nebyla bezpečná, a není proto na její straně žádného protiprávního jednání, jednala by naopak protiprávně, kdyby byla šla vozovkou K-ovy ulice — jak podle názoru žalobkyně měla jít — poněvadž by tím porušila předpis § 37 vl. nař. z 27. září 1939, č. 242 Sb. (doprav. řádu silničního), který nařizuje, že chodci mají používat chodníků. Nelze jí také přičítat jako neopatrnost, že nešla po protější chodníku, neboť i tam byly jednotlivé části chodníku neposypány — jak je prokázáno výpovědi žalobkyně — a bylo by to spíše neopatrnější, poněvadž by musela dvakrát přecházet vozovku K-ovy ulice, která také nebyla posypána, jak soud zjistil rovněž výpovědi žalobkyně.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované, schváliv v podstatě právní posouzení věci procesním soudem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z důvodů:

Ve skutečnosti jde jen o právní posouzení věci.

V tomto směru se nižší soudy se všemi právními otázkami žalovanou uplatněnými i s celým stavem věci, jak vyplynul ze skutkového zjištění, řádně vypořádaly. Nejvyšší soud souhlasí s právními závěry nižších soudů a odkazuje na jejich rozhodnutí. K vývodům dovolání stačí ještě podotknout:

Okolnost, že žalovaná sklízela snad ve své zahradě také trávu, je nerozhodná. Ustanovení § 3, odst. 2 nař. č. 1/1943 Sb. nevyžaduje pro pojem uzavřené části obce, aby budovy bezpodmínečně souvisely, nýbrž spokojuje se s tím, že »jsou v podstatě prostorově souvislé«. Výslovně uvádí, že jednotlivá nezastavěná stavební místa souvislost nepřerušují. »Stavební místa« staví jako protiklad k plochám užívaným »k polnímu nebo lesnímu hospodářství«. Z toho plyne, že pojem »stavební místa« nelze tu vykládat přísně technicky, a to ani ve smyslu § 10 stav. ř., nýbrž, že o takové místo jde i tehdy, leží-li pozemek ladem, je-li na něm zřízena zahrada, nebo je-li snad jinak obděláván, jen když je podle schváleného stavebního plánu městského již, třeba teprve pro budoucnost, určen k zastavění. Tomu tak je u pozemku žalované podle zjištění nižších soudů ze správy místního národního výboru v P. Ani z toho, že pozemek, o němž jde, je zapsán v pozemkové knize jako zahrada, stejně jako z toho, že se snad na něm sklízí i tráva, neplyne, že je to plocha, užívaná k polnímu nebo lesnímu hospodářství (role, les). To by pak nemohly být považovány za uzavřenou část obce ve smyslu cit. nař. ani vilové čtvrti, zejména s rozsáhlejšími zahradami nebo parky.

Ostatně místní národní výbor v P., jenž je také příslušným úřadem, nejen policejním ale i stavebním, potvrdil sám ve zprávě ze dne 17. října 1946, že pozemek žalované č. parcely 1796 je podle schváleného regulačního plánu města nutno považovat za pozemek stavební, který neporušuje souvislost ulice.

Z toho, že nasypáný banket ulice, který má sloužit jako chodník, nebyl v době nehody ještě řádně upraven, nelze vyvozovat, že tu nebyl pruh veřejné silnice, hraničící s nemovitostí a potřebný k bezpečné a snadné chůzi ve smyslu § 4, odst. 1 cit. nař. Stav jeho nižší soudy náležitě zjistily. Postačilo-li jim zjištění to k rozhodnutí, nepotřebovaly provádět ještě další důkaz místním ohledáním, zejména když na důkazu tom žalovaná sama ani netrvala, spokojivší se místo něho s provedením důkazu protokolem o místním ohledání ze spisů krajského soudu v P. Tk 17/47. Ani při zjištění, na něž se dovolatelka odvolává, nelze uznat, že by byl nemohl býti posypán alespoň určitý pruh silnice, hraničící s nemovitostí, pokud toho bylo třeba k bezpečné a snadné chůzi ve smyslu § 4, odst. 1 cit. nař. První soud správně rozpoznal, že předpisem tím neměl býti definován pojem nějakého náhradního chodníku, nýbrž stanoven toliko rozsah povinnosti vlastníků hraničících nemovitostí ve smyslu § 1, odst. 1 cit. nařízení. Tomu nasvědčuje i předpis § 4, odst. 2 téhož nařízení, podle něhož se má čištění provádět »v rozsahu úměrném významu chodníku pro pěší provoz«. Ustanovení § 4, odst. 1 je pak dáno přímo pro případ, »kde chodník není zřízen«. Nelze proto uznat, že by základním předpokladem pro vznik povinnosti čištění byla již řádně zřízená komunikace. Okolnost, že stav části silnice, určené pro pěší, nebyl zcela uspokojivý, nemůže vyloučit příčinnou souvislost zanedbání povinností žalovanou s nehodou. Vždyť při posypání příslušného pruhu bylo lze se vyhnout závadným místům a je obejít, a tak jej učiniti pro chůzi bezpečnějším. Pruh, vhodný pro chůzi, dal se i při zjištěném stavu věci

vybrat i mezi vyčnívajícími kameny. Teprve kdyby žalobkyně, přesto že na přilehlém pruhu byla pěšina takto upravena a posypána, se pohybovala mimo tento pruh, bylo by lze mluvit o tom, že snad tu nebyla příčinná souvislost nebo že žalobkyně si nehodu spoluzavinila. Pokud sypáno vůbec nebylo, je to vyloučeno, zejména když i přecházení jízdní dráhy bylo spojeno s nebezpečenstvím. S hlediska ručení žalované je nerozhodné, zda žalobkyně, jdouc po přilehlém pruhu ulice, jehož čištění a posypávání bylo podle vl. nař. č. 1/1943 Sb. povinností žalované, upadla následkem uklouznutí snad i z důvodu nerovnosti půdy, nebo proto, že tam vyčnívaly kameny, když pruh ten nebyl v době úrazu vůbec posypán, takže není vyloučeno, že by byla žalobkyně sklouzla a nehodu si přivodila, i kdyby byla stoupla na rovnou plochu půdy.

Vládní nařízení č. 1/1943 Sb. bylo sice vydáno v době nesvobody, přesto bylo ho však použít, ježto vyhovuje čl. II, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky z 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. ve znění zákona č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku, neboť se ani svým obsahem nepřiči znění nebo demokratickým zásadám Československé republiky (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny. Použitelnost nařízení toho nebyla ani jinak dosud zrušena.

Nebylo proto dovolání vyhověno.

Č. 382.

Ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třeba jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb.

I když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spolužalování nerozlučnými společníky v rozepři (§ 14 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 6. února 1948, R I 634/47.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se družstvo »H.« v Ž. proti žalované straně »1. Československému státu, zastoupenému finanční prokuraturou, 2. Fondu národní obnovy v Praze, zastoupenému finanční prokuraturou, 3. firmě W. G., zasílatelství v J., zastoupené národním správcem L. H-em v J.« zaplacení 46.920 Kčs.

K prvnímu roku se žalovaný ad 3 nedostavil a žalobce navrhl vydání rozsudku pro zmeškání.

První soud návrh zamítl. Z důvodů: Finanční prokuratura vystoupila při prvním roku též jako zástupce třetí žalované. K obstarávání

úkolů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného majetku je podle § 3 dekretu č. 108/1945 Sb. povolán Fond národní obnovy, jež zastupuje finanční prokuratura. Zastupování ve sporu je úkonem souvisejícím se zatímní správou. Je tedy třetí žalovaná řádně zastoupena podle zákona druhou žalovanou, kterou ze zákona zastupuje finanční prokuratura.

Rekursní soud vyhověl rekursu žalobcovu. Z důvodů: Výpočet úkolů, k nimž je povolán Fond národní obnovy, je obsažen v ustanovení § 5 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. Podle § 5, odst. 2 cit. dekr. má Fond mimo jiné právo dozírat na hospodaření národních správců, požadovat jejich odvolání a navrhopvat jejich ustanovení u příslušných orgánů. Konfiskací se tedy nekončí o sobě činnost správců, naopak konfiskace jejich ustanovení a činnost podmiňuje. Zřízením Fondu národní obnovy není trvání národní správy o sobě dotčeno, pokud tento Fond nevyvolá jejich odvolání. O zástupčím oprávnění národních správců, vystupovat před soudy a úřady správními v zastoupení a v zájmu konfiskovaných podstat, nemůže být pochybností vzhledem k ustanovení § 21 dekretu č. 5/1945 Sb., podle něhož národní správce zastupuje podnik nebo majetkovou podstatu, která mu byla do správy svěřena, a je oprávněn k opatřením, patřícím k řádné správě majetkové bez dalšího. K jiným aktům správním pak potřebuje schválení orgánu, který jej ustanovil (§§ 7, 22 cit. dekr.). Také v části první všeobecných směrnic pro národní správce (odst. 5) se praví, že národní správce zastupuje podnik nebo majetkovou podstatu, svěřené mu do národní správy, před soudy a úřady. Naproti tomu nelze ze zákona dovodit, že by Fondu národní obnovy příslušelo právo zastupovat konfiskované podniky a podstaty před soudy a úřady. Z § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. plyne, že jde o právo dohlédací a kontrolní, nikoli zástupčí. K zastoupení národní správy konfiskovaného majetku není oprávněna ani finanční prokuratura (rozh. č. 113 Sb. n. s. II.). Rok byl třetí žalovanou zmeškán, protože podle protokolu o prvním roku se nedostavila v čase ustanoveném k roku (§ 133, odst. 2 c. ř. s.). Řádné a včasné doručení bylo vykázáno, takže k návrhu strany žalující, která se dostavila, mělo být o žalobní žádosti rozhodnuto rozsudkem pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.). Jeho vydání konečně nebránilo ani ustanovení § 14 c. ř. s., protože účinek rozsudku, který je vynést, se ani podle povahy sporného právního předmětu ani podle zákonného předpisu nevztahuje ke všem společníkům, když vypořádání závazků konfiskátů se má státi jen v mezích § 5, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a za závazky při vypořádání neuspokojené stát ani Fond národní obnovy neodpovídá. Proto bude na prvním soudu, aby k návrhu žalující o žalobě, pokud směřuje proti třetí žalované, rozhodl rozsudkem pro zmeškání.

Nejvyšší soud 1. odmítl dovolací rekurs podaný Fondem národní obnovy jako orgánem nadřazeným národnímu správci firmy W. G. v J., 2. nevyhověl dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy podanému ve vlastním jméně.

Důvody:

I když Fond národní obnovy v Praze je podle § 5 posl. odst. dekretu č. 108/1945 Sb. orgánem nadřazeným národnímu správci majetku propadlého státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb., není tím opodstatněn závěr, že tento Fond má právo, aby na místě národního správce použil všech prostředků přiznaných procesním právem národnímu správci jako straně ve sporu. Naopak, to by se přičilo předpisům §§ 18, 20 — 22 dekretu č. 5/1945 Sb., podle nichž je jen národní správce povolán k tomu, aby spravoval majetek jemu do správy svěřený, aby vystupoval na venek jako samostatný právní subjekt ve výkonu této správy a aby v rámci této své funkce vystupoval i ve sporu jako žalobce nebo žalovaný, jde-li o plnění nároků týkajících se spravovaného jmění nebo vzniklých z provozu majetku daného do národní správy. Předpisy § 5, odst. 1, č. 2 a odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. (stejně i předpis § 5, odst. 3 dekretu č. 12/1945 Sb. a § 4, č. 1 vl. nař. č. 70/1945 Sb.) svědčí tomu, že ani vyslovením konfiskace nenastává v osobě národního správce a jeho postavení zásadně žádná změna. Z toho jen, že Fond národní obnovy dozírá, pokud nepřevzme konfiskát sám do vlastní správy, na hospodaření národního správce, že může požadovat jeho odvolání, po případě navrhnout jeho ustanovení u příslušných právních orgánů, ba dokonce odvolat (§ 13 zák. č. 31/1947 Sb.), neplyne, že má i právo jednat za národního správce, kterého ponechal na místě, a vykonávat na jeho místě práva, zejména práva procesní, která přísluší podle zákona jen národnímu správci. Fond národní obnovy nebyl proto ani oprávněn, aby podal na místě žalovaného národního správce tento dovolací rekurs, protože byl tento rekurs odmítnut jako nepřipustný.

Pokud spoluobžalovaný Fond národní obnovy podal dovolací rekurs vlastním jménem, dovozuje legitimaci k němu a jeho věcnou opodstatněnost z toho, že jde na straně žalovaných o nedílné společenství v rozepři ve smyslu § 14 c. ř. s., že účinek rozsudku pro zmeškání, jehož vydání navrhl žalobce proti žalovanému národnímu správci, se vztahuje ke všem společníkům rozepře, a že proto rozsudek pro zmeškání nemůže být vynesen, když spoluobžalovaní byli v procesu činní. Leč názor, že jde o takové nedílné společenství na straně žalovaných, je právně mylný, neboť zažalována je obyčejná pohledávka z dodávek učiněných žalobcem žalovanému národnímu správci, a bude-li po případě míti rozsudek pro zmeškání vydaný proti národnímu správci účinek i proti spolužalovanému Fondu národní obnovy, nešlo by o důsledek z povahy sporného právního poměru, jak ustanovení § 14 c. ř. s. předpokládá, nýbrž o důsledek vzájemného právního poměru mezi žalovanými, z nichž každý vykonává určité funkce ve správě majetku, na nějž se pohledávka vztahuje, ale jen jeden je povolán hájit zájmy tohoto majetku před soudy.

Dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy, podanému vlastním jménem, nebylo proto vyhověno.

Č. 383.

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo rozhodnuto o soudní správě pozůstalostního jmění podle § 382, č. 2 ex. ř. a § 127, odst. 2 nesp. pat., není dovolací rekurs přípustný (§ 402, odst. 2 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 6. února 1948, R II 356/47.)

Srov. rozh. č. 12902 Sb. n. s. I.

V pozůstalostním řízení po zemřelém M. S-ovi podala dědickou přihlášku z testamentu L. Š-ová. Pozůstalostní soud její přihlášku přijal a svěřil jí správu pozůstalostního jmění. Poté se přihlásil k pozůstalosti A. S. ze zákona, popřel pravost testamentu a navrhl, aby byla nařízena sekvestrace pozůstalostního jmění.

Pozůstalostní soud se usnesl, že se dědická přihláška A. S-a přijímá, a že se jeho návrh na sekvestraci pozůstalostního jmění zamítá, ježto neosvědčil ani subjektivní obavu, že bez sekvestrace by bylo uspokojení jeho nároků ohroženo.

Rekursní soud nevyhověl rekursu A. S-a proti zamítavé části usnesení.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs A. S-a.

Důvody:

Stěžovatel napadá usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno v odpor vzaté usnesení prvního soudu rozhodnutšího o návrhu stěžovatele na povolení zatímního opatření sekvestrací pozůstalostního jmění podle § 382, č. 2 ex. ř.

Takový dovolací rekurs je však nepřipustný, neboť proti rozhodnutím soudu druhé stolice o zatímních opatřeních není podle § 402, odst. 2 ex. ř. ve znění čl. II, č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. II, odst. 2 zák. č. 314/1936 Sb. již dalších opravných prostředků.

Byl proto dovolací rekurs jako nepřipustný odmítnut.

Č. 384.

Nevedl-li žadatel v žádosti o propůjčení práva chudých (§ 63 c. ř. s.) okolností potřebné k posouzení, zda se nejví zamýšlené domáhání nebo bránění práva svévolným nebo zřejmě marným, nelze právo chudých povolit.

(Rozh. ze dne 12. února 1948, N II 80/47.)

J. P. žádal u nejvyššího soudu o povolení práva chudých pro žalobu o zrušení rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 1941, zn. sp. Ck I 3/41 a ze dne 28. září 1943, zn. sp. Rv I 997/42, podle zák. č. 76/1946 Sb.

Nejvyšší soud vyzval žadatele, aby uvedl, z jakého důvodu zamýšlí rozhodnutí odporovat. Když J. P. výzvě nevyhověl, nevyhověl nejvyšší soud žádosti J. P-a o povolení práva chudých.

Důvody:

Předpokladem pro povolení práva chudých je, kromě dalších náležitostí, podle § 63 c. ř. s. ve znění vyhlášky min. sprav. č. 119/1947 Sb. také, že zamýšlené domáhání se nebo bránění práva se nejví svévolným nebo zřejmě marným. Je pak věcí žadatele, aby uvedl okolnosti nárok odůvodňující, aby soud mohl posoudit, je-li tu i uvedený předpoklad. Zvláštními náležitostmi odporu, který chce žadatel uplatnit, jsou okolnosti uvedené v § 2 zák. č. 76/1946 Sb. (čl. II, čl. 6, odst. 1, 3 a odst. 5, věta první zák. o obnově právního pořádku ve znění přílohy k zákonu z 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z r. 1946). Takové okolnosti, ani nic jiného, z čeho by vyplývala důvodnost zamýšleného odporu, žadatel nevedl, ač k tomu byl zvlášť ještě vyzván. Jeho opatrovník naopak prohlásil, že nemůže blíže odůvodnit, proč J. P. neměl v době nesvobody možnost úspěšně se bránit ve sporech, o něž jde. Také zmocnění ke sporu, jehož je třeba podle § 4 c. ř. s. (§§ 233, 282 obč. zák. a § 4 odst. 3 řádu o zbavení svéprávnosti č. 207/1916 ř. z.), nepředložil.

Nelze proto za tohoto stavu věci žádosti vyhovět, nehledíc ani k tomu, že rozhodnutí bývalých protektorátních soudů o částečném zbavení svéprávnosti J. P-a, jichž zrušení se chce žadatel rovněž domáhat, nejsou v žádosti ani blíže označena, takže nelze ani seznat, zda by byl nejvyšší soud k rozhodnutí v tomto směru příslušný (§ 3 zák. č. 76/1946 Sb.).

Č. 385.

Zákon ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě.

Požádá-li pojistník pojistitele podle § 123 druhé věty uvedeného zákona, aby plnil poškozenému, nevzniká tím poškozenému přímý nárok proti pojistiteli.

Tím, že pojistitel složil náhradu z odpovědnostního pojištění ve prospěch poškozeného ve staré měně k soudu, nezanikl nárok poškozeného proti pojistníkovi, jenž mu byl přisouzen v nové měně.

(Rozh. ze dne 12. února 1948, Rv II 199/47.)

V únoru roku 1945 utrpěla A. H-ová úraz. Rozsudkem krajského soudu v U. ze dne 3. dubna 1946 byla J. O-ová uznána povinnou zaplatit A. H-ové na náhradě škody způsobené tímto úrazem částku 11.240 Kčs s přísl. (v nové měně). Proti odpovědnosti z tohoto úrazu byla J. O-ová pojištěna u pojišťovny »S.«, která složila dne 20. února 1947 částku potřebnou k úhradě náhrady škody z úrazu u okresního soudu v K. ve staré měně jako vázaný vklad ve smyslu § 7 dekretu č. 91/1945 Sb. O tomto

složení byla A. H-ová soudem vyrozuměna, avšak složenou částku nepřijala tvrdíc, že má nárok na zaplacení v nové měně, a zavedla podle zmíněného rozsudku krajského soudu v U. exekuci proti J. O-ové.

J. O-ová se nyní domáhá sporem proti A. H-ové výroku, že nárok A. H-ové z rozsudku krajského soudu v U. zanikl tím, že pojišťovna »S.« složila k soudu částku ve výši přisouzené tímto rozhodnutím ve staré měně.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podstatou tohoto sporu — a to i v dovolacím řízení — je řešení právní otázky, jaký význam má ustanovení § 123 zák. o pojistné smlouvě poslední věty »pojistitel je však povinen platit třetí osobě, žádá-li o to pojišťovna« ve spojení s ustanovením § 7 měnového dekretu č. 91/1945 Sb. co do vázanosti vkladů a nároků na peněžité plnění pojistitelů (odst. 1 a 2) a co do přípustnosti převodu z vázaných vkladů (odst. 3) na jiný vázaný vklad téhož vlastníka a na vázaný vklad jiné osoby podle ustanovení § 16 téhož dekretu.

Právo pojistitelovo platit náhradu přímo třetí osobě po předchozím uvědomění pojištěného stává se povinností, když pojišťovna po požádání, aby platil přímo třetímu (poškozenému). Nejde tu o poukazku na placení podle § 1400 obč. zák., z níž by vzešly tři právní vztahy mezi třemi osobami, nýbrž o pouhou žádost pojišťovny, již je pojistitel vůči němu (pojištěnému) podle shora citovaného zákonného ustanovení povinen vyhovět.

Zákon tu v zájmu všech zúčastněných sleduje snahu, aby nároky poškozeného byly co nejdříve uspokojeny a to způsobem co nejvýhodnějším a nejlacinějším, což se může státi jen přímým placením poškozenému.

Třetímu (poškozenému) však ani v tomto případě nevychází bezprostřední nárok proti pojistiteli a nemůže proto ani žalovat pojistitele na zaplacení ani jeho věřitelé nemohou pojistný nárok zabavit. Je účelem odpovědnosti pojištění, aby si pojišťovna zjednal potřebné prostředky ke krytí následků budoucí škodné události. Avšak pojistnými premii získané prostředky ke krytí následků škodné události jsou vázány stejně jako úsporné vklady a z těch by žalobce stejně nemohl po uplynutí 14. února 1946 bez souhlasu věřitelova vyrovnat převodem na vázaný účet věřitelův jeho nárok na náhradu škody, přiznaný mu rozsudkem z 3. října 1946, č. j. Ck IIa 788/45 krajského soudu v U. v nové měně (Kčs). Došlo-li ke škodné události na jaře 1945, byl pojišťovna, po případě pojistitel za něho oprávněn podle § 1425 obč. zák. složit k soudu do 31. prosince 1945, po případě do 14. února 1946 — částku, kterou považoval za přiměřenou náhradu škody, aby si zajistil placení ve staré měně, když by žalovaný přijetí nabízené mu částky ve staré měně odepřel. Po uplynutí lhůty 14. února 1946 (podle vyhlášky min. financí z 22. prosince 1945 č. 649 Úřed. listu) nelze převodem na vázaný účet věřitelův bez jeho souhlasu vyrovnat nárok znějící na novou měnu (Kčs) a to ani,

když jej složil pojistitel podle § 123, věty poslední zák. o poj. smlouvě. Je-li podle § 7 měnového dekretu č. 91/1945 Sb. pojišťovna povinen spokojit se s výplatou náhrady převodem na vázaný účet, není této povinnosti u poškozeného, který není s pojistitelem v žádném právním vztahu a to tím spíše, když nárok, který byl mu za účinnosti měnového dekretu právoplatným rozsudkem přiznan, zní na novou měnu (Kčs). Tyto Kčs se sice hodnotou rovnají dřívějším Kč, K a Ks (§ 1, odst. 2 měnového dekretu), avšak dispoice vázanými vklady je omezena (§ 7 měnového dekretu) a právě v tom je podstatný rozdíl mezi plněním ve měně vázané a měně volné a nelze je proto uznat za totožné.

Ježto pojistitel nenabídl žalované plnění, k němuž byl žalobce jako pojišťovna v její prospěch odsouzen, nýbrž nabídl jí plnění převodem z vázaného vkladu na její vázaný vklad, právem plnění to odmítla a nemá proto ani složení pojistitelovo ve vázané měně k soudu podle § 1425 obč. zák. pro žalobce (dlužníka) účinek liberační (§§ 1412 a 1413 obč. zák., § 123 zák. o pojistné smlouvě a §§ 7 a 16 dekretu č. 91/1945 Sb.) a nárok exekuci vymáhaný trvá.

Č. 386.

Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní z části znárodněnému podniku.

(Rozh. ze dne 13. února 1948, R I 668/47.)

Ve vložce č. 295 poz. knihy pro kat. úz. T. povolil knihovní soud k návrhu S-ských závodů, národního podniku, tento zápis: Podle vyhlášky ministra výživy ze dne 3. března 1946 č. j. 30.113/V-4-1946 uveřejněné v Úředním listě republiky Československé ze dne 21. září 1946, částka 170, vkládá se vlastnické právo na jednu třetinu pro S-ské závody, národní podnik.

Rekursní soud zamítl k rekursu Osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy knihovní žádost.

Z důvodů: Navrhovatelé, opírajíce se o ustanovení § 14, odst. 1 dekr. č. 101/1945 Sb. a odvolávajíce se na vyhlášku ministra výživy z 3. března 1946, č. 30.113/V-4-1946 částka 170/1946 Úř. l., žádají za vklad vlastnického práva ve vložce shora uvedené. Podle citované vyhlášky byl podle § 1, odst. 1 a § 8, odst. 1, písm. c) uvedeného dekretu zřízení národní podnik »S-ské závody« a podle §§ 8 a 10 cit. dekr. a §§ 1 a 35 vl. nař. č. 77/1946 Sb. byla do něho pojata mimo jiné majetková podstata továrny »N.« v K. v rozsahu jejího znárodnění. Podle § 14 cit. dekr. má soud k návrhu národního podniku s odvoláním na tento dekret provést knihovní převod vlastnických a jiných práv. § 14 cit. dekretu však předpokládá, že rozsah znárodnění je již příslušným orgánem určen a vymezen. § 4, odst. 4 cit. dekretu určuje rozsah znárodnění v nejširší

míře, neboť jde o kapitálově silné podniky. Náleží-li totiž znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s r. o. nebo těžářstvu, které jsou kapitálově zvláště silné nebo u kterých jsou kapitálové účasti rozptýleny na značný počet účastníků, nebo jejich podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodnuje se veškerý majetek. V tomto rozsahu byly citovanou vyhláškou znárodněny toliko podniky uvedené v odst. V, č. 1 a 2 a v odst. VI, č. 1, mezi něž podnik továrna »N.« v K. nenáleží. U všech ostatních podniků se znárodnuje jen v omezeném rozsahu, podle § 4, odst. 2 a 3 uvedeného dekretu. V tomto případě se znárodnění týká pouze nemovitostí, které slouží provozu podniku a dále pomocných podniků a závodů, náležejících těmž vlastníku a veškerých podniků a závodů, které tvoří se znárodněným podnikem nerozlučný hospodářský celek. Dále je ministr výživy oprávněn podle § 4, odst. 5 cit. dekretu vyjmout ze znárodnění jednotlivé kusy, soubory, práva, pokud jich není nezbytně třeba ku provozu znárodněného podniku. Z toho plyne, že ministr výživy ve znárodnovací vyhlášce stanovil povšechně podle zákonných znaků rozsah znárodnění, avšak není tím určeno konkrétně, které nemovitosti slouží k provozu podniku a které nikoliv a není to uvedeno ani ve znárodnovací vyhlášce z 9. ledna 1946, č. 26, Úř. l. č. 5/1946. V souzeném případě lze podle všech objektivních znaků soudit na to, že majetková podstata továrny »N.« v K. je německou majetkovou podstatou, takže její majetek, pokud nepodléhá znárodnění podle dekr. č. 101/1945 Sb., je konfiskován dle § 1, č. 1—3 dekr. č. 108/1945 Sb. ve prospěch Československého státu a Fond národní obnovy je povolán k tomu, aby konfiskovaný majetek chránil proti případnému nesprávnému převedení do vlastnictví národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1 vl. nař. č. 45/1946 Sb.). Rozlišení majetku znárodněného a konfiskovaného nemůže provádět knihovní soud, neboť pro tak zv. delimitaci není v ustanovení § 4, odst. 2 a 3 dekr. č. 101/1945 Sb. dostatečný právní podklad. Teprve na podkladě rozhodnutí a vymezení rozsahu znárodněného podniku ve spojitosti se znárodnovací vyhláškou a převedením znárodněného podniku na národní podnik (delimitace) lze povolit vklad vlastnického práva. Takové rozhodnutí knihovními žadateli nebylo předloženo a poněvadž z knihovní žádosti, ani z pozemkové knihy nelze zjistiti, které nemovitosti slouží provozu znárodněného podniku a podléhají znárodnění a které nikoliv, pochybil knihovní soud, když na podkladě pouhé vyhlášky č. 1778/1946 Úř. l. povolil vklad práva vlastnického, aniž mu byla předložena listina o rozsahu znárodnění. Knihovní soud podle § 94, č. 1, 3, 4 knih. zák. neměl knihovní žádosti vyhovět.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Z důvodů:

Stěžovatel především neprávem upírá Fondu národní obnovy právo k rekursu proti usnesení soudu první stolice. Pro posouzení otázky, kdo je účastníkem řízení o knihovní žádosti (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.) a komu

přísluší právo k rekursu (§ 37 uvedeného zákona), je rozhodný obsah knihovní žádosti. V souzené věci není sporno, že nemovitosti, jež jsou předmětem knihovní žádosti, patřily německému podniku a že by tudíž, pokud nebyly znárodněny, podléhaly konfiskaci. Poněvadž pak šlo o nemovitosti připsané nezemědělskému podniku a stěžovatel sám ve své knihovní žádosti uvedl mezi účastníky, kteří mají být i provedení žádaného jím zápisu uvědomeni, výslovně Fond národní obnovy, byl obsahem knihovní žádosti opodstatněn názor rekursního soudu, že jde o majetek který pokud by nebyl znárodněn, byl by konfiskován podle dekr. č. 108/1945 Sb., neboť jen správa majetku podle tohoto dekretu konfiskovaného přísluší Fondu národní obnovy. Rekursní soud se tedy nespokojil v otázce legitimace Osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy pouhým tvrzením tohoto úřadu a Fondu v rekursu, jak mu vytýká stěžovatel, nýbrž považoval právem Fond národní obnovy za účastníka řízení oprávněného k rekursu na základě samé knihovní žádosti.

Pokud stěžovatel teprv v dovolacím rekursu dovozuje, že by mohlo jít nejvýše o konfiskaci podle dekr. č. 12/1945 Sb. a že proto k zastupování tohoto majetku a jeho ochraně proti neoprávněnému zásahu byl by příslušný Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství a ne Fond národní obnovy, nelze k jeho údajům ani k listinám, jež k osvědčení tohoto tvrzení připojil k dovolacímu rekursu, přihlížet, neboť podle § 126, odst. 2 knih. zák., který vzhledem k § 1, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. nepozbyl platnosti ustanovením § 40, odst. 1 téhož zákona, nesmějí ve stížnosti v knihovních věcech býti činěny ani nové údaje ani k ní připojeny nové listiny.

Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že stížnost proti usnesení prvního soudu měla býti odmítnuta proto, že ji nepodal Fond národní obnovy, nýbrž Osidlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze jako jediný úřad, který jako takový neexistuje. Stěžovatelovy vývody v tomto směru neobstojí již proto, že přes označení Osidlovací úřad a Fond národní obnovy v Praze, jež je vytištěno jen v záhlaví rekursu, je v rekursu uváděn dále jako stěžovatel jen Fond národní obnovy a rekurs je podepsán i Finanční prokuraturou v Praze, která je povolána zastupovat Fond národní obnovy (§ 3, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb.).

(V další části svého rozhodnutí uvedl nejvyšší soud v podstatě stejné důvody jako v rozh. č. 330 Sb. n. s. II.)

Č. 387.

Nelze přezkoumávat s hlediska nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný závěr nižších soudů, že podání je urážlivého obsahu (§ 15 téhož zák.).

(Rozh. ze dne 13. února 1948, R I 732, 733/47.)

V opatrovnické věci nezl. dětí D. a Z. Š-ových uložil první soud JUDr. F. R-ovi, právnímu zástupci otce nezletilých J. Š-a, pořádkový trest 500,— Kčs.

Z důvodů: V podání koncipovaném a podepsaném advokátem JUDr. F. R., t. j. stížnosti proti usnesení určujícímu znalečné, jsou tyto výroky: 1) ... »Normální člověk, tedy nikoliv bilanční konsulent (znalec) ...« 2) ... »ledabylost znalce ...« 3) ... »Přímo kouzelnictvím lze nazvat tvrzení znalce ...« 4) ... »Jen jedno lze bilančnímu konsulentovi doporučit, aby nežádal soudní znalectví z oboru práva ...« 5) ... »pan znalec ráčí uváděti ... lze pana znalce laskavě žádati ...« 6) »Nazvatí takovéto úvahy či „přesvědčení znalce“ labilními, bylo by pro pana znalce poklonou ...« 7) ... (znalec) »nemá nárok na odměnu za pomluvy u firmy N. ...« 8) ... »Znalce nechť si uhradí osoba jej takovýmto způsobem zřizující ...« (t. j. jednající soudce) 9) ... »združňuji, že postup soudu v této věci ... ohrožuje postavení soudu i v mravním a společenském řádu ...« Z celého obsahu podání, jeho slohu i z toho, že je koncipováno advokátem, má soud za to, že nejde v jednotlivých případech o nedovednost vyjadřovací nebo neschopnost koncipovat soudní podání, nýbrž každé slovo bylo zvoleno úmyslně. Všechny uvedené úryvky byly při právníkové formulaci postradatelné bez újmy práva strany. Byla jimi překročena mez oprávněné, věcné kritiky, jsou urážkami soudu, soudce a znalce, ať již přímo (sub 2, 3, 6, 8 a 9) nebo pohrdlivým či zesměšňujícím tónem (sub 4) nebo zesměšňující strojenou zdvořilostí (sub 5) a dvojsmyslností (sub 7). Je tu tedy důvod k použití pořádkového trestu.

Rekursní soud nevyhověl rekursu Dr. F. R-a. Z důvodů: Stěžovateli nelze přisvědčit, že prvý soud z osmnáctistránkové stížnosti nelogicky vyňal části bez jakékoliv souvislosti s celkovým obsahem stížnosti či aspoň jejich odstavců, jakož i vývodům stěžovatelovým, jimiž dovozuje, že jeho výroky, pro které byl potrestán, byly zcela přílehavé stavu věci a že je proto nelze považovat za důvod k uložení pořádkového trestu. Výroky, které prvý soud v důvodech napadeného usnesení uvádí, ať již se čtou samostatně anebo v souvislosti s ostatním obsahem rekursu, mají takový ráz, jak uvedl zcela správně soud první stolice a třeba je považovat jednak za zesměšňování znalce a jeho urážení, jednak za hrubý projev nevážnosti vůči soudu. Zástupci strany, který pominul právní prostředky, které měl po ruce, a uchýlil se k takovémuto způsobu psaní v rekursu, prvý soud právem uložil pořádkový trest. Rekursní soud proto rekursu nevyhověl a napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Dr. F. R-a.

Z důvodů:

Výtka nezákonnosti není důvodná.

Podle čl. V, § 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. je nezákonné jen takové usnesení, které se přiči jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ použito. Žádné z obou napadených rozhodnutí rekursního soudu se však nepřiči tímto způsobem ustanovení § 15 zák. č. 100/1931 Sb. a § 220 c. ř. s., jichž

mělo být při rozhodnutích použito. Tato ustanovení ponechávají soudcovské úvaze, co je pokládat za urážku znalce nebo soudu, neboť ustanovení sama je neprecisují a úvaha soudcovská v tomto směru je právním posouzením, jehož případná nesprávnost není důvodem mimořádného dovolacího rekursu po rozumu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Tvrzená neúplnost řízení z důvodu, že rekursní soud neprovedl důkazy o pravdivosti skutkového přednesu, pro který byly stěžovateli uloženy pořádkové tresty, není nezákonností, neboť tato pravdivost není pro rozhodnutí důležitá, když pořádkové tresty byly stěžovateli uloženy pro zesměšňování znalce, jeho urážení, za hrubý projev nevážnosti vůči soudu a urážky soudce. Nejde tu tedy o nezákonnost, která by dosahovala porušení zásady vyhledávací podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb.

Č. 388.

Odkázal-li zůstavitel v posledním pořízení své jmění »dobročinným, lidumilným a vlasteneckým spolkům«, jde o odkaz spolkům vymezeným jasně jejich účelem a jejich určitostí je možná podle § 651 obč. zák. volbou dědice nebo třetí osoby.

(Rozh. ze dne 13. února 1948, Rv I 472/47.)

Dne 27. ledna 1946 zemřela K. Ř-ová, zanechavši jednak poslední vůli ze dne 6. srpna 1936, v které ustanovila, aby »veškeré její jmění bylo rozděleno po 10.000 Kčs vlasteneckým spolkům a lidumilným«, a ze dne 21. července 1938, v které je rovněž zmínka o tom, že zůstavitelčino jmění se má rozdělit dobročinným spolkům.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Československý stát zastoupený finanční prokuraturou proti přihlášenému dědici A. S-ovi zjištění platnosti odkazů.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: O odkazech ustanovuje mimo jiné § 651 obč. zák., že zůstavitel může pamatovat odkazem na určitou skupinu lidí, jako na příbuzné, služebné nebo chudé, a může ponechat dědici nebo třetí osobě rozdělení, kterým z těchto osob a co má každé připadnout. Neurčil-li pak zůstavitel nic o tom, zůstává volba vyhrazena dědici. I když ustanovení § 651 obč. zák. používá výrazu »na určitou skupinu lidí«, dlužno mít za to, že pod pojem »lidí« dlužno zahrnout skupiny osob jak fyzických, tak právnických. Ustanovení § 651 obč. zák. připouští zřízení odkazu určité skupině osob, jejichž okruh je vymezen zůstavitelem, aby nebylo pochyb, které přicházejí v úvahu jako odkazem obmyšlené. Rozdělení odkazu mezi osoby takto zůstavitelem určeného okruhu může pak být ponecháno dědici nebo osobě třetí, a neurčil-li zůstavitel o tom nic, náleží volba dědici. I podle ustanovení § 651 obč. zák. se však k platnosti odkazu vyhledává, aby zůstavitel určil okruh osob odkazem obmyšlených způsobem nepochybným a jasným a dědici ponechal jen volbu z určitého okruhu určeného zůstavitelem. V daném

případě označila zůstavitelka v posledním pořízení ze dne 6. srpna 1936 odkazovníka výrazem »vlasteneckým spolkům a lidumilným«, a v posledním pořízení z 21. července 1938 výrazem »Vše nechť se rozdělí dobročinným spolkům«. Podle názoru soudu jde v obou těchto případech o pojmy tak nepřesné a neurčité, že nelze zejména bez bližšího teritoriálního vymezení spolků vlasteneckých, lidumilných a dobročinných, přesně stanovit okruh takovýchto spolků, které by podle tohoto zůstavitelčina projevu mohly přicházet v úvahu jako odkazem obmyšlené. Vždyť ani hranice okruhu osob nesmí být rozváděna příliš široce, jinak by se ztratila nutná určitelnost a nešlo by pak o výběr odkazovníků z určitého okruhu, nýbrž o svobodné jmenování obmyšleného dědicem, což by odporovalo ustanovení § 564 obč. zák., jehož platnost s tohoto hlediska nutno vztahovati i na instituci odkazů podle § 651 obč. zák. Poněvadž pořízení zůstavitelčina ze dne 21. července 1938 a ze 6. srpna 1936 postrádají vylíčených náležitostí, nelze je pro nedostatečnou náležitost jejich vnitřní formy považovat za platné odkazy podle § 651 obč. zák.

Odvolací soud vyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Při výkladu posledního pořízení nutno mít na mysli, že se má pokud možno zjednat průchod zůstavitelově vůli (favor testamenti, §§ 558, 655, 898, 700, 706, 817 obč. zák.). Proto nutno v pochybnosti uznat spíše na platnost než na neplatnost posledního pořízení a nelze-li některé nařízení přesně splnit, musí mu být alespoň podle možnosti vyhověno (§ 710 obč. zák.; srov. i komentář k obč. zák. Sedláček - Rouček, díl III., str. 74). Podle obsahu nesporných posledních pořízení — které jsou ve své podstatě dovětky, a oba platí vedle sebe, neboť se nevylučují (§ 714 obč. zák.) — bylo vůlí zůstavitelčinou, aby se její peněžité jmění dostalo »spolkům vlasteneckým a lidumilným« a »dobročinným«. Nejsou tedy odkazovníky spolky vůbec, nýbrž spolky určitého druhu, určité kategorie. Nelze proto souhlasit s názorem prvního soudu, že v posledních pořízeních není okruh obmyšlených spolků vymezen. Nutno arcí souhlasit s prvním soudem v tom, že poslední pořízení nemají bližšího místního určení, takže z nich není jasné, kde mají býti obmyšlené spolky. Leč i při výkladu posledního pořízení lze použít vykládacích ustanovení §§ 914 a násl. obč. zák. Pokud ke zjištění vůle nestačí formálně vyhovující poslední pořízení, lze ji vykládat i pomocí jiných písemností zůstavitelových (§ 582 obč. zák.; srov. komentář Sedláček - Rouček k obč. zák., díl III., str. 75). Proto, jak odvolatel správně vytýká, k vystižení skutečné vůle zůstavitelčiny lze v souzené věci podřídně použít jejího písemného pořízení ze dne 10. března 1945 přes to, že jí nebylo podepsáno a je formálně neplatné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Podle souhlasného přednesu obou stran je nesporné, že obě poslední pořízení ze 6. srpna 1936 a z 21. července 1938 byla uznána žalovaným v pozůstalostním řízení po K. Ř-ové za její právě poslední pořízení, že tato poslední pořízení jsou dovětky podle § 553 obč. zák. a že si navzájem

neodporují. Jádro sporu je v řešení otázky, zda okruh odkazovníků obmyšlených těmito dovětky je určitý (určitelný), či zda je tak nejasný, že pro svou neurčitelnost nejsou odkazy platné.

Kdežto § 564 obč. zák. předpisuje, že zůstavitel musí stanovit dědice, je u odkazovníků tento předpis zmírněn ustanovením § 651 obč. zák., podle něhož může zůstavitel vymezením okruh osob, které mohou přijít v úvahu jako soboy odkazem obmyšlené. V souzené věci vymezila zůstavitelka tento okruh osob na spolky určitého druhu, t. j. na spolky dobročinné, lidumilné a vlastenecké. Hranice okruhu těchto spolků není sice určena jejich sídlem, avšak spolky tyto jsou podle svého účelu jasně vymezeny, takže jejich určitelnost je volbou dědice či třetí osoby podle § 651 obč. zák. možná. Posoudil proto odvolací soud věc po stránce právní správně, když k odvolání žalující strany změnil rozsudek soudu první stolice tak, že žalobě vyhověl.

Názor napadeného rozsudku, že při výkladu obou dovětek a vůle zůstavitelky lze použít jako pomůcky jejího nepodepsaného posledního pořízení z 10. března 1945, není v dovolání napaden.

Dovolání není proto opodstatněno.

Podotýká se, že žalobce má právní zájem na brzkém určení platnosti odkazu; žalovaný totiž popírá vůbec právoplatnost odkazů týkajících se doposud přesně neurčených odkazovníků, oběma dovětky obdařených, takže jsou v souzené věci splněny podmínky žaloby určovací podle § 228 c. ř. s.

Č. 389.

Za podmínek § 16 dekretu č. 91/1945 Sb. byl restituent oprávněn splnit svůj závazek podle § 7, odst. 1 zákona č. 128/1946 Sb. ve staré měně. Lhostejno je, kdy bylo jednání prohlášeno soudem za neplatné ve smyslu § 1 restitučního zákona.

(Rozh. ze dne 13. února 1948, R II 162/47.)

Restitučním návrhem podaným proti městu O. se domáhá pojišťovna »N.«, národní podnik, vrácení domu čp. 643 v O., jež byla smlouvou uzavřenou v roce 1941 pod tlakem okupace donucena prodat německé pojišťovně »T.«, která jej ještě téhož roku dále zcizila městu O. za 640.000 K. Tuto částku poukázala navrhovatelka dne 13. února 1946 městu O. ve staré měně.

Město O. uznalo restituční nárok pojišťovny »N.«, uplatnilo však vzájemný nárok na vrácení kupní ceny ve výši 640.000 Kčs v nové měně.

První soud vyhověl restitučnímu návrhu pojišťovny »N.«, návrh odpůrcův na vrácení částky 640.000 Kčs však zamítl z těchto důvodů: Podle § 7, odst. 1 rest. zák. je povinen ten, kdo nárok uplatňuje, vrátit všechno, co z neplatného majetkově - právního jednání obdržel. Z přípisu národního výboru města O. zjistil soud, že odpůrce přijal od navrhovatelky částku 640.000 K ve staré měně. Tímto navrhovatelka splnila před-

poklady stanovené v § 7 cit. zákona, neboť vrátila všechno, co sama dostala. Žádost odpůrce, aby přijatá kupní cena byla vrácena v nové měně, je tudíž bezpředmětná, tím spíše, že požadavek, aby bylo placeno v nové měně, by byl požadavkem zřejmě tvrdým a povinnost k placení vzájemné pohledávky v měně nové nelze ani vyvodit z dekretu č. 91/1945 Sb. ani z restitučního zákona.

Rekursní soud nevyhověl rekursu odpůrcovu. Z důvodů: Podle § 16, odst. 1, písm. a) dekr. ze dne 19. října 1945 č. 91 Sb. o obnovení československé měny může dlužník do 31. prosince 1945 vyrovnat převodem ze svého vázaného vkladu na vázaný vklad věřitelův závazky, které dospěly před 1. listopadem 1945, a podle vyhlášky ministerstva financí z 22. prosince 1945 č. 649 Úř. l., byla tato lhůta prodloužena do 14. února 1946. Poněvadž převod domu navrhovatelky do vlastnictví pojišťovny »V.« a z vlastnictví této pojišťovny na město O. v době nesvobody byl prohlášen podle § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. za neplatný, byla navrhovatelka povinna vrátit to, co z důvodu neplatné smlouvy obdržela, takže byl správný její postup, jestliže dne 13. února 1941 vyplatila městu O. kupní cenu 640.000 K z vázaného vkladu. Rozhodnutí prvního soudu o restitučním nároku navrhovatelky, je rozhodnutím toliko deklaratorním, jímž se vyslovuje, že převod nemovitosti na pojišťovnu »V.«, a na město O. je ex tunc neplatný, ježto se stal pod tlakem okupace. Ostatně město O. v tomto řízení uznalo a dalo souhlas, aby navrhovatelka opět nemovitosti získala. V tomto zákoně ovšem není věc upravena blíže, pokud jde o placení vzájemného nároku podle § 7, odst. 1 rest. zák. ve staré či nové měně. Je však jasno, že by bylo nespravedlivé, kdyby navrhovatelka měla vrátit v nové měně kupní cenu 640.000 K, kterou sama obdržela v době nesvobody ve staré měně, jen z toho důvodu, že město O. otálelo nemovitosti vrátit. Tím by byl v mnohých případech zamýšlený účinek restitučního zákona úplně zmařen, neboť mnohý Čech, který za okupace byl donucen svoji nemovitost prodat, neměl možnost za přijatou kupní cenu koupit si novou nemovitost, a to tím spíše proto, že smlouvy, kterými by Čech měl nabýt nemovitost, musely být německými úřady schváleny a obyčejně schváleny nebyly. Proto v takovém případě mohl Čech přijatou kupní cenu uložit jen na vkladní knížku. V době účinnosti zákona č. 128/1946 Sb. je však tento vklad podle dekretu č. 91/1945 Sb. vázán a proto kdyby v tomto případě měl po restitučním usnesení zaplatit za opětné nabytí svého domu ztraceného v době nesvobody v nové měně, byla by v celé řadě případů restituční prakticky znemožněna, ježto by potřebnou částku v nové měně neměl vůbec po ruce. Nárok na vrácení kupní ceny 640.000 K dospěl před 1. listopadem 1945. Navrhovatelka poukázala ve lhůtě podle § 16, odst. 1, dekr. č. 91/1945 Sb., prodloužené do 14. února 1946, ze svého vázaného vkladu tuto kupní cenu městu O. Splnila tedy svůj závazek a nemá proto povinnosti splnit svůj závazek v měně nové.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu odpůrcovu.

Z d ů v o d ů:

Jako důvod dovolacího rekursu uplatňuje stěžovatel nezákonnost, kterou spatřuje v tom, že nižší soudy považovaly povinnost navrhovatelky k vrácení kupní ceny za splněnu tím, když kupní cenu poukázala stěžovateli ze svého vázaného účtu na jeho vázaný účet, místo aby jí uložily, aby kupní cenu vrátila v měně nové. Dovolacímu rekursu nelze přisvědčit.

Bylo-li určité jednání prohlášeno za neplatné, má to účinky ex tunc, t. j. vadně právní jednání se rozhodnutím úplně odklízí tak, jako by ho nikdy nebylo, a vzájemné vyrovnání se děje ke dni, kdy neplatné právní jednání bylo uzavřeno, pokud se týče splněno. V daném případě byly tržové smlouvy, jež byly prohlášeny za neplatné, uzavřeny v roce 1941. I když tedy navrhovatelka vrátila odpůrci kupní cenu už před vydáním restitučního zákona, nešlo o plnění předčasné, neboť nárok odpůrcův na vrácení kupní ceny vznikl už ke dni uzavření neplatné smlouvy (srov. § 1 dekr. č. 5/1945 Sb.). Šlo tudíž o závazek navrhovatelky, který dospěl před 1. listopadem 1946. Takový závazek mohla však navrhovatelka podle § 16 dekretu č. 91/1945 Sb. a vyhlášky ministra financí z 22. prosince 1945, běž. č. 649 Úř. listu I/1945, vyrovnat do 14. února 1946 převodem ze svého vázaného vkladu na vázaný vklad odpůrcův. To navrhovatelka také podle nenapadeného zjištění učinila dne 13. února 1946, čímž závazek obsažený v § 7 restitučního zákona splnila.

Č. 390.

Veřejnou dražbou ve smyslu § 367 obč. zák. jsou i dražby provedené notářem nebo správním úředníkem nebo i soukromou osobou, avšak s povolením správního úřadu.

(Rozh. ze dne 14. února 1948, Rv I 202/47.)

Bývalá německá firma »S.« byla vlastnící osobního automobilu typu Aero 30. V říjnu r. 1945 přešlo auto do držení J. P-a.

Ve sporu, o něž tu jde, domáhají se S-ské doly, národní podnik, na něž přešla znárodněním majetková podstata německé firmy »S.«, na J. P-ovi vydání uvedeného automobilu. Žalovaný J. P. se bránil mimo jiné též námitkou, že nabyl k vozu vlastnictví koupí od vojenské správy.

První soud žalobu zamítl.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu. Z důvodů: Z protokolu ze dne 24. října 1945, jež je veřejnou listinou (§ 292 c. ř. s.), zjistil odvolací soud, že automobilový park č. 1, technická správa, komisionálně prodala automobil, o něž tu jde, podle prodejních podmínek, vojenské správy za odhadní cenu 3.500 Kčs (a 2% daň z obrátu) žalovanému. Vychází-li se při právním posouzení z tohoto skutkového zjištění, je odůvodněn právní závěr, že žalovaného třeba považovat za poctivého

nabyvatele vozu. Podle § 367 obč. zák. se nemůže vlastnická žaloba úspěšně vznést proti poctivému držiteli věci movité, dokáže-li, že této věci nabyl ve veřejné dražbě. Dražbou nutno rozumět nejen soudní dražbu (§§ 270 a násl. ex. ř.), nýbrž i mimosoudní dražbu prováděnou notářem, správním úředníkem nebo třeba osobou soukromou, avšak s povolením správního úřadu. Totéž platí o prodeji, který byl vykonán podle § 268 ex. ř. z volné ruky odhadcem, úředníkem ke dražbě oprávněným nebo výkonným orgánem. Ve všech těchto případech jde o prodej movité věci pod záštitou státního úřadu, který buď prodej sám vykonává nebo k němu dává své svolení. O takový prodej prováděný správním úředníkem pod záštitou ministerstva národní obrany jde i v souzeném případě, kde vojenská správa komisionálně a po odhadu prodala žalovanému osobní automobil podle prodejních podmínek stanovených ve smyslu citovaného výnosu uvedeného ministerstva. Žalovanému svědčí tedy domněnka poctivého nabytí, která je podmínkou nabytí vlastnického práva podle § 367 obč. zák. Není tu objektivních skutečností, které by odůvodňovaly opak (§ 360 obč. zák.), nehledíc k tomu, že odvolatel, který měl prokázat nepoctivost držby (§ 328 obč. zák.), v řízení před prvním soudem neprokázal nepoctivost nabytí. Z té okolnosti, že jde o vůz československé výroby a že byl opatřen evidenčním číslem, ještě neplyne, že by žalující měla mít důvodné pochybnosti o nedostatku převodcovy vlastnictví. Koupí ze dne 24. října 1945 stal se žalovaný vlastníkem vozu, na jehož vydání je žalováno, a předchozí vlastník vlastnického práva pozbyl a zbývá mu jen podle druhé věty § 367 obč. zák. nárok na náhradu škody. Jde tedy u žalovaného o privilegovaný způsob nabytí vlastnického práva k věci movité, jímž je chráněn jako poctivý nabyvatel i proti vlastnické žalobě předchozího vlastníka vozu.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobcovu rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Hledíc k neustále vzrůstající pravomoci správních úřadů ve věcech soukromoprávních nelze pojem veřejné dražby podle § 367 obč. z. omezovat jen na dražbu soudní a veřejné prodeje jí podobné. Zákonodárným důvodem ustanovení § 367 obč. zák. o dražbě je ochrana důvěry občanů k autoritě státu a jeho orgánům a zřetel na publicitu dražebního aktu. Důvěru občanstva nutno chránit nejen vůči soudům, nýbrž i vůči každému úřadu (orgánu), který v rámci své zákonné pravomoci zcizuje věc bez ohledu na to, zda zcizovaný předmět je vlastnictvím státu či někoho jiného. Stačí, že jde o zcizovací akt, jehož podstatným a od běžného soukromoprávního jednání — smlouvy — odlišujícím znakem je, že se děje pod záštitou státu jako činitele veřejnoprávního, veřejně, obvykle licitací. Opačný výklad by vedl k závěru, že by osoba, která nabyla věci od živnostníka oprávněného k prodeji (§ 367 druhý případ obč. zák.), tudíž od osoby soukromé, požívala větší ochrany než ten, kdo nabyl věci od státu jako činitele veřejnoprávního v mezích jeho oprávnění a za pod-

mínek zvlášť pro takový prodej stanovených. Správně uvádí Randa (Právo vlastnické, vydání z r. 1922, str. 185), že veřejnou dražbou jsou i licitace provedené notářem nebo správním úředníkem nebo i osobou soukromou, avšak předsevzaté s povolením správního úřadu.

Leč z protokolu ze dne 24. října 1945, i když jeho pravost uznaly obě strany, nelze bezpečně seznat, který orgán komisionální řízení prováděl, zda k tomu byl státem zmocněn, zda tudíž jednal v mezích svého zástupčího oprávnění, zejména též, zda byl oprávněn osvědčit komisionální prodej veřejnou listinou (§ 292 c. ř. s.), a jaké právní povahy je komisionální řízení, o němž se tento protokol zmiňuje. Teprve, až budou tyto otázky probrány, bude lze posoudit, zda šlo v souzeném případě o veřejnou dražbu ve shora vyloženém smyslu. Aby se věc v tomto směru stala zralou k rozhodnutí, je třeba jednání v první stolici (§ 510 c. ř. s.). Soud prvé stolice doplní řízení v naznačeném směru používá podle potřeby postupu podle § 182 c. ř. s.

Kdyby arcif bylo zjištěno, že šlo o pouhé soukromoprávní jednání, při němž na straně prodatele nevystupoval stát jako činitel veřejnoprávní, nýbrž jako smluvce, nebylo by lze jej považovat za živnostníka oprávněného k uzavírání obchodů, jichž předmětem by byly ojeté automobily (§ 367 druhý případ obč. zák.). Tím ustanovením se míní činnost obchodní, jejíž rozsah a povaha je určena živnostenským listem, koncesní listinou a podobně.

Č. 391.

Použitelnost vládního nařízení ze dne 2. června 1942, č. 211 Sb. o zrušení soudních prázdnin byla zrušena dnem vyhlášení zákona č. 105/1947 Sb. (25. června 1947) bez výhrady a v plném rozsahu, tudíž i pro věci, v nichž bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti (před 1. srpnem 1947).

(Rozh. ze dne 19. února 1948, R I 734/47.)

Ve sporu R. M-ové proti J. M-ovi o 29.000 Kčs s přísl. prvý soud žalobu zamítl.

Odvolací soud odmítl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Rozsudek byl doručen žalující straně k rukám jejího právního zástupce dne 2. července 1947. Řízení ve věci, o níž tu jde, bylo »zavedeno« (čl. XI, odst. 2 zák. č. 105/1947 Sb.) podáním žaloby dne 3. července 1946, tedy přede dnem, kdy zákon č. 105/1947 Sb. nabyl účinnosti a třeba tedy v této věci postupovat podle dosavadních platných nebo přechodně použitelných předpisů. Nutno proto pro tuto věc použít předpisu vl. nař. č. 211/1942 Sb. o zrušení soudních prázdnin, přes to, že jeho použitelnost byla ustanovením čl. XII, odst. 2, č. 3 a čl. XIV, odst. 2, č. 1 zák. č. 105/1947 Sb. zrušena dnem vyhlášení zákona, neboť zrušení jeho použitelnosti stalo se podle výslovného znění čl. XII, odst. 2 cit. zák. s výhradou toho, co ustanovuje čl. XI, odst. 1, tedy s výhradou, že nejde o věc, ve které

bylo »řízení zavedeno« přede dnem, kdy zákon nabyt účinnosti, t. j. před 1. srpem 1947 (čl. XIV, odst. 1 cit. zák.). Z toho plyne, že pro tuto věc neplatí ustanovení civilního řádu soudního o soudních prázdninách, tedy také nikoliv ustanovení § 225 c. ř. s. o prodloužení lhůt. Běžela proto lhůta k podání odvolání nepřetržitě ode dne doručení rozsudku (§ 464 c. ř. s.) a skončila dne 16. června 1947. Odvolání však došlo na soud teprve dne 16. září 1947 a na poštu bylo podáno 15. září 1947, tudíž po uplynutí odvolací lhůty. Proto bylo vyhověno návrhu strany žalované, který učinila v odvolacím sdělení, a odvolání bylo pro opožděnost podle § 471, č. 3, § 474, odst. 2 c. ř. s. odmítnuto, poněvadž tak neučinil již prvý soud podle § 468, odst. 1 c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalobkyně usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, aby o odvolání dále po zákonu jednal.

Z d ů v o d ů:

Ustanovením čl. XII, odst. 2, č. 3 zákona ze dne 12. června 1947, č. 105 Sb. byla použitelnost vládního nařízení ze dne 2. června 1942, č. 211 Sb. o zrušení soudních prázdnin, zrušena. V odstavci druhém cit. zákonného ustanovení se uvádí, že použitelnost ta se zrušuje s výhradou toho, co je uvedeno v čl. XI, odst. 1 téhož zákona. Tento článek praví, že ve věcech, ve kterých bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabude účinnosti, se postupuje podle dosavadních platných nebo přechodně použitelných předpisů. Leč toto ustanovení není v souladu s ustanovením čl. XIV, odst. 2, č. 1, kde zákon stanoví odchylku od všeobecného ustanovení o nabytí účinnosti tohoto zákona tak, že ustanovení čl. XII, odst. 2, č. 3 nabude účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dnem 25. června 1947.

Nutno proto přikročit k výkladu citovaných zákonných ustanovení, o němž platí rovněž všeobecné zásady uvedené v §§ 6, 7 obč. zák., třebas jde o právo formální.

Podle vykládacího pravidla obsaženého v § 6 obč. zák. je hledět především k vlastnímu významu slov v jejich souvislosti a když tímto způsobem nelze dospět k cíli, k jasnému úmyslu zákonodávce. Pomůckou při tom je mimo to také podnět zákona a jeho účel a teprve podle výsledku celého tohoto zkoumání možno dospět k bezpečnému úsudku o smyslu a dosahu určitého právního předpisu.

Ze zprávy právního výboru Ústavodárného Národního shromáždění republiky Československé 1947, tisk. č. 639 plyne, že zákonodávce klade váhu na to, aby »ustanovení o opětném zavedení soudních prázdnin v zemích českých vstoupila v platnost co možná brzy, nikoliv až po 1. červenci, kdy soudní prázdniny podle § 222 c. ř. s. začínají«, takže podnětem a účelem odchylky od nabytí účinnosti tohoto zákona bylo, aby soudní prázdniny byly ihned obnoveny tak, aby dnem 1. července 1947 ustanovení civilního soudního řádu o soudních prázdninách ve znění zákona ze dne 19. ledna 1928, č. 23 Sb. mohla vejít v plném rozsahu v užívání.

Avšak i jinak s hlediska účelu zákona (ratio legis) nelze shledat žádné příčiny, proč by ve věcech, ve kterých bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyt účinnosti, se mělo v otázce soudních prázdnin postupovat jiným způsobem, než ve věcech napadlých za jeho účinnosti. Instituce soudních prázdnin byla zavedena v zájmu soudů a rovněž její opětové znovuzavedení se stalo v zájmu stran a soudů, jak je zřejmo z důvodové zprávy vládního návrhu Ústavodárného Národního shromáždění republiky Československé 1947, tisk. 492 k čl. XI, a má jím býti »opět upraven jednotně právní stav na území celé Československé republiky«. Má-li býti tento jasně vyslovený účel zákona dosažen, nutno ustanovení čl. XIV, odst. 2, č. 1 zák. ze dne 12. června 1947, č. 105 Sb. vykládat tak, že účinnost zrušení použitelnosti vládn. nař. ze dne 2. června 1942, č. 211 Sb. nastala dnem vyhlášení zákona ze dne 12. června 1947, č. 105 Sb., tedy dne 25. června 1947 bez výhrady a v plném rozsahu.

Je-li tomu tak, pak odvolání žalované podané dne 15. září 1947 je vzhledem k ustanovení § 225, odst. 1 c. ř. s. podáno včas, když rozsudek soudu prvního stádia byl žalobkyni doručen dne 2. července 1947, tedy v době soudních prázdnin, takže lhůta odvolací byla prodloužena o část soudních prázdnin, která při počátku lhůty ještě zbývala, a dne 14. září 1947, na kdy připadl konec lhůty, byla neděle (§ 126, odst. 2 c. ř. s.).

Č. 392.

Finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce zkonfiskovaného majektu.

Je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s., projednal-li soud spor s finanční prokuraturou jako zástupcem národního správce.

(Rozh. ze dne 19. února 1948, R I 748/47.)

Srov. č. 113 Sb. n. s. II.

Žalobě L. T-a proti národnímu správci firmy »J. S.« M. P-ovi pro 51.648 Kčs prvý soud vyhověl.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalované strany rozsudek prvního soudu a uložil mu, aby po právní moci zrušovacího usnesení dále jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu žalobce rekursu usnesení odvolacího soudu i s rozsudkem prvního soudu a s řízením jím předcházejícím počínajíc nařízením roku k ústnímu jednání na den 18. června 1947 jako zmatečné a vrátil věc prvnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Stěžovateli je přisvědčit, že finanční prokuratura nebyla oprávněna podat žalobní odpověď jménem národní správy žalované firmy, která je

podle nenapadeného zjištění nižších soudů konfiskátem. Ze znění předpisu § 1, odst. 3 a 4 zák. č. 97/1933 Sb., ani z předpisu § 1, odst. 2 a § 2 vl. nař. č. 82/1936 Sb. nelze totiž dovodit — ani přihlédne-li se k předpisu dekretu pres. rep. č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. v souvislosti s předpisy vl. nař. č. 70/1945 Sb. a č. 45/1946 Sb. — že je finanční prokuratura povolána k zastupování národních správců dosazených na nepřátelský majetek, třeba i zkonfiskovaný. K ochraně veřejných zájmů mohla by vystoupit jen jménem Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu, kdyby podle platných předpisů bylo přípustné zakročení těchto fondů a kdyby byla jimi o to požádána proto, že tu není jiného orgánu povolaného k zakročení. Nic takového v daném případě nebylo tvrzeno.

Přesto nemohl nejvyšší soud změnit usnesení odvolacího soudu, vydané s výhradou právní moci (§ 519, č. 3 c. ř. s.), neboť shledal z podnětu dovolacího rekursu, že napadené usnesení i s rozsudkem první stolice a řízením mu předcházejícím počínajíc nařízením roku k ústnímu jednání na den 18. června 1947 trpí zmatečností podle § 477, č. 4 c. ř. s., a to z těchto důvodů:

Procesní soud přijal žalobní odpověď podanou včas, ale podepsanou neoprávněným zmocněncem. Ježto soud má z úřední povinnosti v každém období právní rozepře hledět k nedostatku plné moci (§ 37, odst. 1 c. ř. s.), měl se soud procesní pokusit o nápravu a postupovat podle § 37, odst. 2 c. ř. s. Jestliže však nařídil ústní jednání a obeslal k němu na místo žalovaného finanční prokuraturu jako domnělého zástupce žalované strany, odňal národnímu správci, proti němuž žaloba směřuje, možnost před soudem projednávat a zatížil tak řízení zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s. Touto zmatečností trpí i rozhodnutí soudu odvolacího, protože ani tento soud zmatečnost neodstranil.

Bylo proto z podnětu dovolacího rekursu zrušeno nejen usnesení odvolacího soudu, nýbrž i rozsudek první stolice a celé dosavadní řízení, počínajíc nařízením roku po podání žalobní odpovědi. Na prvním soudě bude, aby v jednání pokračoval, zařídil svůj další postup podle toho, zda žalovaná strana v určené jí lhůtě zřídí a soudu pojmenuje advokáta a zároveň předloží jeho plnou moc (§ 37, odst. 2 c. ř. s.).

Č. 393.

Třebas byl příkaz pojistníkův, aby prvá pojistná prémie byla zaplacená poukazem z jeho vázaného vkladu na vázaný vklad pojišťovny, dán peněžnímu ústavu ještě před pojistnou příhodou, je přece pojistitel prost povinnosti splnit pojistnou smlouvu (§ 28, odst. 2 zákona o pojistné smlouvě), byl-li příkaz proveden až po této době.

(Rozh. ze dne 19. února 1948, Rv II 195/47.)

Dne 16. srpna 1945 uzavřeli manželé V. a M. V-ovi s pojišťovnou M. smlouvu o pojištění proti úrazu. První pojistná prémie byla splatná ihned

po doručení pojistky pojistníkům, k čemuž došlo dne 29. září 1945. Dne 4. prosince 1945 dal V. V. příkaz Spořitelně v D. k zaplacení první pojistné prémie převodem ze svého vázaného vkladu na vázaný vklad pojišťovny. Tento příkaz byl proveden dne 20. prosince 1945. Mezitím dne 12. prosince 1945 utrpěl V. V. úraz, který neprodleně oznámil pojišťovně M. Ta však odmítla hradit škodu vzešlou úrazem.

V. V. se nyní domáhá sporem proti pojišťovně M. náhrady škody, jež mu vzešla úrazem ve výši 42.480 Kčs s přísl.

Nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: První soud zjistil, že žalobce dal dne 4. prosince 1945 příkaz Spořitelně v D., aby z jeho vkladového konta odepsala a převodem zaplatila žalované pojišťovně prémii z pojistky proti následkům úrazu v částce 480 K. Zmíněná spořitelna dala dne 5. prosince 1945 tento příkaz dále Z-enské spořitelně. Prémie došla však žalované pojišťovně následkem svízelnosti tehdejší dopravy až po 12. prosinci 1945, kdy žalobce utrpěl úraz, o jehož odškodnění ve sporu jde. Žalobce byl dne 4. prosince 1945 oprávněn platit ve staré měně, neboť šlo o prémii splatnou před 1. listopadem 1945, (§ 16, odst. 1 písm. a) dekr. č. 91/1945 Sb.). To však nebylo možné poštou, nýbrž pouze převodem z vázaného vkladu. Tím, že Spořitelna v D. použila k tomuto převodu složenky zaslané svého času žalovanou žalobci k zaplacení prémie, nestalo se toto placení placením poštou. Už tím je vyloučeno použití mimořádného ustanovení § 25, odst. 1 zák. č. 145/1934 Sb., neboť prémie nebyla ani odeslána poštou, ani nebyla na poště poukázána nebo zaplacená. Toto ustanovení nutno vykládat restriktivně, neboť znamená jedinou výjimkou ze všeobecného pravidla (§ 24 cit. zák.), že prémie mají charakter přínosného dluhu. Restriktivní výklad tohoto ustanovení je odůvodněn důležitostmi doby placení prémie, jejíž nezaplacení má za následek ztrátu nároku. Použil-li žalobce vylíčeného způsobu zaplacení prémie, stalo se tak na jeho nebezpečí, a došla-li prémie, jak je zjištěno žalovanou, až po úrazu, nese žalobce následky podle § 28, odst. 2 cit. zák. Soud první stolice tedy nepochybil, zamítl-li žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Z důvodů:

Podle § 28, odst. 2 zákona o pojistné smlouvě je pojistitel prost závazku plniti, není-li první nebo jediná pojistná prémie ještě zaplacená v době, kdy pojistná příhoda nastala. Je tedy zákonným předpokladem ručení pojistitelova, aby první nebo jediná pojistná prémie byla zaplacená před dostavením pojistné příhody, neboť, pokud nebyla zaplacená, nezačalo ani pojistitelovo ručení.

Podle zjištění nižších soudů nastala pojistná příhoda 12. prosince 1945; placení dlužné prémie převodem z vázaného účtu žalobcova na vázaný účet žalované se stalo až po tomto datu. Nebyla-li dlužná první pojistná prémie zaplacená před 12. prosincem 1947, je žalovaná pojišťovna prosta závazku plniti z pojistné smlouvy. Nesejde na tom, že žalobce (po-

jistník) dal již 4. prosince 1945 příkaz Spořitelně v D. k zaplacení dlužné pojistné prémie převodem ze svého vázaného vkladu na vázaný vklad žalované, neboť podle čl. 15, odst. 1 všeob. poj. podm. jako podstatné součásti pojistné smlouvy jsou prémie i s vedlejšími poplatky splatny hotově u obchodního místa pojišťovny, které pojistku vyhotovilo, t. j. u pobočného závodu v B. Byla-li pojistníku s doručením pojistky odevzdána i vplatní složenka žalované, projevila tím jen souhlas, aby jí byla pojistná prémie poukázána poštou, po případě poštovní spořitelnou. Prodlením pojistníkovým s placením první pojistné prémie nastalo ex lege osvobození pojistitele od jakéhokoliv ručení, aniž bylo třeba s jeho strany nějakého formálního aktu. Nemůže proto býti příkaz daný pojistníkem dne 4. prosince 1945 Spořitelně v D. a tento jím zvolený způsob placení pojistné prémie uznán za smluvní způsob placení, hlavně však den 4. prosince 1945 za dobu placení, když podle zjištění nižších soudů byl převod z pojistníkového vázaného vkladu na vázaný vklad žalované uskutečněn až po dni, kdy nastala pojistná příhoda. Jde tu proto o dodatečné zaplacení první pojistné prémie, jež má jen účinky ručení pojistitele ex nunc (nikoliv ex tunc) jako tomu je, když pojistitel vymáhá žalobou zaplacení prémie před uplynutím tříměsíční propadné lhůty podle § 28, odst. 3 zák. o pojistné smlouvě).

Ustanovením § 7, odst. 3 a § 16 dekr. pres. republiky č. 91/1945 Sb. byla dlužníkům poskytnuta pouze možnost, aby závazky v nich uvedené vyrovnali převodem se svých vázaných vkladů na vázaný účet věřitelů a to do 31. prosince 1945, po případě do další vyhláškou ministra financí prodloužené lhůty 14. února 1946, nebylo však v něm nikde stanoveno (s výjimkou ustanovení § 16 (3) cit. dekr., jež se však týká závazku v odst. 1, písm. c) téhož paragrafu — o takový závazek tu nejde), že po celou tuto dobu nenastávají smluvní následky prodloužení, jež v tomto případě má v zápětí ztrátu nároků na pojistitelovo plnění, není-li první pojistná prémie zaplacená před dostavením pojistné příhody.

Č. 394.

Zákon ze dne 21. listopadu 1946, č. 227 Sb. o některých opatřeních v občanských věcech právních.

Ani proti usnesení, jímž byl návrh na odklad exekuce podle § 4 uvedeného zákona soudem druhé stolice zamítnut, není opravný prostředek přípustný.

(Rozh. ze dne 20. února 1948, R I 680/47.)

V exekuční věci vymáhajícího věřitele firmy C. proti povinné straně národnímu správci firmy R. R. L-ovi odložil první soud prodej zabavených věcí podle § 4 zák. č. 227/1946 Sb. do 31. prosince 1947.

Rekursní soud zamítl k rekursu vymáhajícího věřitele návrh na odklad prodeje.

Nejvyšší soud dovolací recurs odmítl.

Důvody:

V souzené věci jde o návrh finanční prokuratury, podaný jménem povinného národního správce na odklad exekuce podle § 4 zák. č. 227/1946 Sb. První soud tomuto návrhu vyhověl, soud druhé stolice jej zamítl. Podle § 9 zák. č. 227/1946 Sb. není však proti rozhodnutí soudu druhé stolice, vydanému podle ustanovení §§ 4 až 7, opravný prostředek. Toto ustanovení se vztahuje též na usnesení, jímž soud druhé stolice návrh na odklad zamítl, jak plyne z toho, že je v něm citován i § 7, který vypočítává případy, v nichž nelze odklad povolit a kdy nutno návrh na odklad zamítnout. Dovolací recurs byl proto odmítnut jako nepřipustný, aniž záleží na tom, že je v něm též uplatněna zmatečnost usnesení soudu druhé stolice, neboť ustanovení § 9 zák. č. 227/1946 Sb. v tom směru nerozlišuje a je jím nejvyššímu soudu odňat přezkum rozhodnutí soudu druhé stolice, vydaných podle ustanovení §§ 4 až 7, vůbec.

Č. 395.

Řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb.

Před obnovou původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společností uplatnit jen její společníci.

(Rozh. ze dne 20. února 1948, R I 726/47.)

Usnesením krajského soudu v P. ze dne 27. března 1941 bylo v obchodním rejstříku firmy »L.«, komanditní společnosti, zapsáno, že podle nařízení o židovském majetku z 19. dubna 1940 byl zřízen této firmě správce k věrné ruce O. R. Usnesením téhož soudu z 3. června 1942 byla k návrhu tohoto správce firma »L.« z obchodního rejstříku vymazána.

Po skončení okupace navrhla firma »L.«, aby její zápis v obchodním rejstříku byl obnoven podle zák. č. 76/1946 Sb.

Nižší soudy návrh zamítly.

Nejvyšší soud zrušil jejich usnesení i s celým řízením a návrh odmítl.

Z důvodů:

Souzeným návrhem domáhá se obnovy původních rejstříkových zápisů podle zák. č. 76/1946 Sb. komanditní společnost, která byla usnesením krajského soudu v P. ze dne 3. června 1942 z obchodního rejstříku vymazána. Jak doličil již nejvyšší soud v rozh. č. 158 Sb. n. s. II., zůstávají konkrétní rozhodnutí soudů a úřadů správních, vydaná v době nesvobody, podle čl. 6, odst. 5 dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku zásadně v platnosti. Proto je i shora uvedené rozhod-

nutí krajského soudu obchodního nadále platné a pro soudy závazné, neboť podle obsahu spisů nedošlo dosud k jeho zrušení neb změně.

Je-li tomu tak a došlo-li, jak nejvyšší soud zjišťuje z firemních spisů, k pravoplatnému výmazu navrhovatelky po provedené likvidaci, pak se nelze vůbec návrhem zabývat, neboť byl podán jménem osoby po právu neexistující a řízení je nenapravitelně zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s., § 34 zák. č. 100/1931 Sb.

Podle čl. 164 obch. zák. může sice společnost komanditní pod svou firmou před soudem žalovat a býti žalována, ale předpokladem tohoto ustanovení je, že jde o komanditní společnost zapsanou v obchodním rejstříku podle čl. 151 obch. zák. neb alespoň, že společníci provozují obchody pod společnou firmou. O nic takového však nejde podle obsahu spisu v souzené věci, kde skončením likvidace a výmazem navrhovatelky z obchodního rejstříku došlo ke skončení jakékoliv činnosti navrhovatelky a tím i k jejímu zániku jako subjektu oprávněného před soudem jednat. Práva zaniklé komanditní společnosti mohou dále uplatnit již jen její bývalí společníci a před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou tedy jen společníci vymazané komanditní společnosti uplatnit nárok podle § 10 zák. č. 76/1946 Sb.

Bylo proto z podnětu dovolacího rekursu rozhodnuto, jak uvedeno ve výroku, aniž bylo třeba se zabývat vlastními vývody dovolacího rekursu.

Č. 396.

Národní správce je způsobilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymožení závazků založených jeho činnostmi jako národního správce.

(Rozh. ze dne 20. února 1948, R II 270/47.)

Exekuční soud zrušil podle § 39, č. 6 ex. ř. exekuci vymáhajícího věřitele E. Z-a, proti »Národní správě usedlosti a hostince č. 66 ve V., zastoupené národním správcem A. B-em« pro 13.548,40 Kčs zabavením a prodejem svršků.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu usnesení prvního soudu s celým předchozím řízením pro zmatečnost a návrh na povolení exekuce odmítl.

Z důvodů: Podle § 7 ex. ř. smí býti exekuce povolena jen tehdy, lze-li z exekučního titulu seznat mimo osobu oprávněnou i toho, kdo je zavázán. Podle § 54 ex. ř. musí návrh na povolení exekuce mimo jiné přesně označit toho, proti komu má býti exekuce vedena. Podle § 1 c. ř. s. má procesní způsobilost každý, pokud se může samostatně platně zavazovat, ať již je to osoba fyzická, právnická, hereditas iacens, výjimečně i nasciturus. Za takovou osobu nelze považovat v daném případě povinnou stranu označenou jako »Národní správa usedlosti a hostince č. 66 ve V., zastoupená národním správcem«. Podle § 78 ex. ř. a § 6 c. ř. s. je hledět k nedostatku procesní způsobilosti z úřední povinnosti v každém

období rozepře a bylo proto podle § 7 c. ř. s. rozhodnuto, jak výše uvedeno.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele usnesení rekursního soudu a uložil mu, aby o rekursu znovu rozhodl.

Z důvodů:

I když rekursní soud zrušil celé dosavadní řízení, t. j. i všechny exekuční úkony, které byly vykonány pro vykonatelnou pohledávku, jako první soud, liší se jeho výrok od usnesení soudu první stolice tím, že odmítl i návrh na povolení exekuce. Nejde proto o usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice jen z jiných důvodů, a proto nevádí věcnému vyřízení dovolacího rekursu ustanovení §§ 528 c. ř. s. a 78 ex. ř.

Dovolací rekurs je odůvodněn.

Není správný názor rekursního soudu, že národní správu zastoupenou národním správcem nelze považovat za osobu mající procesní způsobilost podle § 1 c. ř. s.

Národní správce, ať již byl zaveden na určitý majetek podle § 2 nebo § 3 dekretu č. 5/1945 Sb., má práva a povinnosti vymezené mu §§ 18, 20—22 dekretu č. 5/1945 Sb. Je veřejným orgánem, který spravuje svěřený mu majetek s jiných hledisek, než s hledisek vlastníka majetku, a není proto ani jeho zákonným zástupcem s výjimkou, o kterou v souzeném případě nejde. Do této řádné správy patří též zastupování majetkové podstaty jemu svěřené před soudy a úřady. Nepostrádá proto ani procesní způsobilosti před soudy, pokud jde o rozhodování právních poměrů založených jeho činnostmi jako národního správce. To bylo též vyjádřeno v bodu I, č. 5 směrnic pro národní správce ze dne 18. června 1945, vydaných ministerstvem průmyslu, vnitřního obchodu, zdravotnictví a zemědělství. Na těchto směrnících nebylo v tomto směru nic změněno ani pozdějšími směrnicemi pro národní správce průmyslových a živnostenských podniků, jakož i podniků svobodných povolání konfiskovaných podle dekr. č. 108/1945 Sb., vyhlášenými v Úředním listu I. ze dne 7. února 1947, částka 19, č. 133. Může proto v rámci svého postavení národní správce zažalovat pohledávky týkající se spravovaného jmění nebo vzniklé z provozu majetku daného do národní správy. Stejně může býti národní správce sám žalován, avšak jen na plnění závazků, jež předsevzal v rámci svého oprávnění jako národní správce, nebo ze skutečností, za něž v tomto svém postavení odpovídá, poněvadž dispozice podstatou majetku mu přiznána nebyla (§ 20, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a contr.). V tomto směru je dána též jeho pasivní legitimace jako subjektu, proti němuž směřuje exekuce k vydobytí takových závazků. Hmotným substrátem pro úkony oněch závazků, jsou-li majetkové povahy, je pak právě majetek daný pod národní správu. Byl-li tento majetek zkonfiskován, uhaslo tím vlastnické právo dosavadních vlastníků, ostatně jen »nuda proprietas«. Naproti tomu předpisy § 5, odst. 1, č. 2 a odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. (stejně i předpis

§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 4, č. 1 vl. nař. č. 70/1945 Sb.) svědčí tomu, že ani vyslovením konfiskace nenastává v osobě národního správce a jeho postavení, jak o něm bylo shora pojednáno, zásadně žádná změna. Národní správce spravuje tudíž nadále s hledisek §§ 18, 21, 22 dekretu č. 5/1945 Sb. i zkonfiskovaný majetek, je-li ve své funkci dále ponechán nebo na takový majetek zaveden, a je mu i ponechána procesní subjektivita v mezích správy majetku, na který byla národní správa zavedena.

V souzené věci vymáhající věřitel, navrhnuv exekuci proti národní správě, zastoupené národním správcem, navrhl zřejmě exekuci proti národnímu správci jakožto právnímu subjektu ve vyloženém smyslu. Důvod, z něhož rekursní soud zrušil napadené usnesení s celým předcházejícím řízením a exekuční návrh odmítl, tedy neobstojí, protože bylo dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto tak, jak uvedeno ve výroku.

Č. 397.

Fideikomisární substitut je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž uplatňuje pozůstalý manžel nárok na slušné zaopatření ve smyslu § 796 obč. zák.

(Rozh. ze dne 23. února 1948, R I 280/47.)

V pozůstalostním řízení po F. K-ovi přihlásila se k pozůstalosti z testamentu pozůstalá vdova B. K-ová a její přihláška byla soudem přijata. Týmž testamentem byla zřízena fideikomisární substituce ve prospěch nezl. J. a M. S-ových. Při projednání pozůstalosti uplatnila B. K-ová nárok na slušnou výživu podle § 796 obč. zák. tvrdíc, že tato výživa není uhrazena poskytnutím, jež jí bylo učiněno poslední vůlí T. K-a, a vzhledem k tomu, že její dědické právo je omezeno fideikomisární substitucí.

Pozůstalostní soud odkázal testamentární dědičku B. K-ovou s jejím nárokem na výživu z pozůstalosti na pořad práva. **Z d ů v o d ů:** Nárok pozůstalého manžela na slušné zaopatření podle § 796 obč. zák. není nárokem dědickým, nýbrž nárokem obligačním. O jeho jsoucnosti, je-li sporný, lze rozhodnout jen pořadem práva (rozh. č. 11727 Sb. n. s.). Nemohl se proto soud oprávněností tohoto nároku zabývat v řízení nesporném a odkázal proto pozůstalou vdovu na pořad práva.

Rekursní soud zrušil k rekursu testamentární dědičky B. K-ové usnesení prvního soudu a uložil mu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl. **Z d ů v o d ů:** Soud prvního stolu odkázal stěžovatelku s návrhem na slušnou výživu (zaopatření) podle § 796 obč. zák. na pořad práva proto, že nezl. děti J. a M. S-ovi, zastoupené otcovským opatrovníkem F. S-em, tento nárok popřely. Toto prohlášení nezletilých nemá významu, poněvadž títo dědicí, kteří byli podle svého tvrzení ustanoveni fideikomisárními substituty, se nepřihlásili k dědictví, ani si nevyžádali lhůty k podání dědické přihlášky. Nejsou proto účastníky pozůstalostního řízení (viz

rozh. č. 16392 Sb. n. s. I.). Nemají-li nezl. J. a M. S-ovi postavení účastníků, musí pozůstalostní soud, doplně řízení, o návrhu znovu rozhodnout.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu nezl. J. a M. S-ových usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Usnesením ze dne 3. května 1944 bylo — ovšem jen podle znění testamentu a jeho zevnější formy a to jen pro obor práva formálního a s účinky pouze pro řízení pozůstalostní co do předurčující otázky, zda poslední vůlí se zřizuje substituce, — rozhodnuto, že v poslední vůli byla nařízena fideikomisární substituce. Fideikomisárnkami jsou nezl. dovolací stěžovatelky.

Universální dědička testamentární, pozůstalá vdova B. K-ová, uplatnila nárok na poskytování nedostávající se slušné výživy z pozůstalosti (§ 796 obč. zák.). Tento nárok se dotýká práv nezl. dovolacích stěžovatelek, které mají zájem na zachování pozůstalostní podstaty v neztenčeném stavu do doby, až nastane případ substituce. Rozhodnutím o nároku pozůstalé vdovy mohou tedy nezl. stěžovatelky býti ve svých hmotných právech přímo dotčeny (§ 6 zákona č. 100/1931 Sb.) a jsou proto účastnicemi tohoto úseku řízení. Když popřely nárok pozůstalé vdovy, stal se tento nárok sporným a byl právem odkázán na pořad práva. Dodati jest, že nárok pozůstalé vdovy byl popřen dodatečně také opatrovníkem pozůstalosti, k jehož zřízení dal nejvyšší soud podnět, ježto pozůstalost nemohla býti v této otázce zastupována testamentární dědičkou pro kolisi zájmů (§ 271 obč. zák.).

Č. 398.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody etc.

Restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. lze uplatnit proti národní správě majetkových podstat t. zv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.). Nelze se však domáhat v restitučním řízení náhrady za peněžitý vklad, který byl za okupace převeden na Vystěhovalecký fond, splynul s jinými převedenými hotovostmi a propadl jako celé jmění spravované tímto fondem konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., § 2 zák. č. 31/1947 Sb.).

(Rozh. ze dne 25. února 1948, R I 633/47.)

M. M-ová měla u Spořitelny v H. běžný účet. Podle nařízení t. zv. Ústředny pro vystěhování židů v Praze ze dne 25. listopadu 1942 byl zůstatek na tomto účtu v částce 101.225 K převeden podle nařízení t. zv. říšského protektora o péči o židy a židovské organizace z 12. října 1941 na účet Vystěhovaleckého fondu č. 1003 u České eskomptní banky v Praze.

Návrhem směřujícím proti národní správě majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze domáhá se nyní M. M-ová vrácení uvedené částky podle zák. č. 128/1946 Sb.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: V daném případě jde o majetkový převod v době nesvobody úředním výrokem podle neplatného předpisu ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb. Soud dospěl k názoru, že u odpůrce nejsou splněny předpoklady § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. T. zv. Vystěhovalecký fond byl zřízen německou právní normou, nepoužitelnou podle čl. 2, odst. 1 úst. dekr. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. Tato norma nemohla tedy nikdy býti aplikována v oblasti československého právního řádu a to ani na zcela přechodnou dobu, takže t. zv. Vystěhovalecký fond podle československého práva nikdy nevznikl a neměl a nemá právní subjektivitu. Proto nemohl ani zaniknout, ani nemohl míti právního nástupce. Poněvadž národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu není právním nástupcem německého Majetkového úřadu (Vystěhovaleckého fondu), nýbrž jen správcem majetku, který v den osvobození byl v držbě Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, nelze v souzeném případě požadovat na ní peníze vybrané Vystěhovaleckým fondem. Tyto peníze totiž, jak bylo zjištěno dotazem u České eskomptní banky, byly převáděny na t. zv. Umsiedlungskonto 1003 u této banky, avšak valnou část majetku převedeného na tento sběrný účet německé úřady opět oddisponovaly, takže v den osvobození zbyl na tomto kontě č. 1003 jen nepatrný zbytek toho, co tam bylo za okupace převedeno. Z tohoto zbytku převedeného majetku nelze zajistě uspokojovat jen některé poškozené na úkor jiných. V takových případech nelze jinak, než zůstatit uspokojování takových nároků řízení odškodňovacímu podle zvláštních předpisů, ohlášených v § 16 zák. č. 128/1946 Sb. v souvislosti s § 2, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., dosud však nevydaných. V těchto případech nedostatku pasivně legitimované osoby musel by se restituční nárok omezit na prostou vindikaci majetku, který tu zbyl, a to in specie, na př. cenné papíry označené jako majetek navrhovatelův u peněžního ústavu a pod. Jen v takovém případě bylo by lze uplatnit restituční nárok proti uvedenému odpůrci jakožto držitel. Jak vyplývá z přednesu navrhující strany nejde v tomto případě o takovýto majetek a také, jak bylo zjištěno dotazem u České eskomptní banky, při kontě č. 1003 nejsou a nebyly žádné podúčty označené jmény původních vlastníků majetku tam převedeného. Je tudíž vyloučeno v souzeném případě uplatnění nároku způsobem shora uvedeným. Soud nabyl proto přesvědčení, že odpůrce není v tomto případě pasivně legitimován a návrh zamítl.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti navrhovatelky. Z důvodů: Není rozhodným, zda Vystěhovalecký fond existoval v době okupace, leč je nepochybným, že vzhledem k zák. č. 128/1946 Sb. k jeho zřízení nedošlo, a ostatně ani stěžovatelka netvrdí, že odpůrce je právním nástupcem Vystěhovaleckého fondu, nýbrž tvrdí, že je jen správcem majetku býv. Vystěhovaleckého fondu. Je-li však tomu tak, pak musila býti zří-

zena národní správa tohoto majetku podle § 3 dekretu č. 5/1945 Sb., poněvadž jde o majetek opuštěný. Z této úvahy vyplývá však nesprávnost stěžovatelčiných vývodů, že Vystěhovalecký fond jakožto majetková podstata doposud trvá, neboť národní správa majetkových podstat Vystěhovaleckého fondu v Praze je jen zákonným zástupcem majetku dřívějších vlastníků, jimž bylo vlastnictví bezprávně odňato a převedeno na Vystěhovalecký fond. Je tedy povinna k restituci pouze pokud, pokud tento majetek nabyta, jinými slovy, pokud jej má, neboť mohla nabýt pouze ten majetek Vystěhovaleckého fondu, který tu byl v době jejího zřízení, jestliže není, jak stěžovatelka sama připouští, právním nástupcem Vystěhovaleckého fondu. Poněvadž pak stěžovatelka neprokázala, že restituentův odpůrce měl peněžitou částku v době svého zřízení, pokud se týče měl z neplatného převodu prospěch, nemohlo jejím restitučnímu návrhu býti vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Navrhovatelka, osoba státně spolehlivá, se domáhá na národní správě majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu vrácení zůstatku běžného účtu, který měla u Spořitelny v H. a který byl podle německého právního předpisu, nepoužitelného podle § 2, odst. 1 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb., za okupace převeden na Vystěhovalecký fond. Oba nižší soudy zamítly restituční žádost a odůvodnily své rozhodnutí tím, že vzhledem k předpisům zákona č. 12/1946 Sb. Vystěhovalecký fond neměl právní subjektivitu v oblasti československého práva; že proto národní správa zavedená do majetkových podstat, kdysi spravovaných Majetkovým úřadem při úřadě bývalého říšského protektora v Čechách a na Moravě, není právním nástupcem Vystěhovaleckého fondu, nýbrž jen zákonným zástupcem majetku dřívějších vlastníků a jako taková pouze pokud povinna k restituci určitého majetku, pokud tento majetek prokazatelně má, protože mohla nabýti pouze majetku, který tu byl v době jejího zřízení.

Tato souhlasná usnesení napadá navrhovatelka pro nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy (§ 46, odst. 2 nesp. zák.), avšak neprávem. Nelze přisvědčit názoru nižších soudů, že bývalý Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu v Praze právně nikdy neexistoval. Tento názor se přiči předpisu § 1, odst. 1, č. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., který se výslovně zmiňuje o majetku nemovitém a movitém, který ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace byl nebo ještě je ve vlastnictví fondů a účelových jmění německého a maďarského režimu, jakož i § 1, dekr. č. 124/1945 Sb. ve znění přílohy k vyhlášce č. 61/1946 Sb., jímž se připouští za určitých předpokladů výmaz knihovních práv nabytých těmito fondy a účelovými jměními. Z toho jde, že i bývalý Vystěhovalecký fond byl těmito dekrety uznán jako nositel majetkových práv aspoň do dne účinnosti dekr. č. 108/1945 Sb., t. j. do 30. října 1945, kdy tento majetek padl konfiskaci. Poněvadž pak do Vystěhovaleckého fondu byla dekre-

tem ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra a financí ze dne 8. června 1945 zavedena národní správa (Úřední list č. 39/1945), lze restituční nárok vzhledem k § 4, odst. 2 a § 9 zák. č. 128/1946 Sb. uplatnit proti této národní správě, ale jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného a poznatelného, neboť takovýto majetek není konfiskátem vzhledem k předpisu § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Stěžovatelka se však domáhá náhrady za peněžitý vklad, který byl za okupace převeden na zmíněný fond a splynul s jinými převedenými hoto-
vostmi (§ 371 obč. zák.) a propadl jako celé jmění spravované býv. Vystěhovaleckým fondem konfiskaci. Jde tu tedy o závazek náležející ke konfiskovanému majetku, jehož sepsání a vypořádání přísluší podle § 5, č. 3 cit. dekr. a zák. č. 31/1947 Sb. Fondu národní obnovy, a k jehož splnění není národní správa majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu povinna ani oprávněna.

Č. 399.

Usnesení, jímž nižší soudy pojaly do pozůstalosti jako dodatečně na jevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přiči jasnému a nepochybnému znění § 1 dekr. prezidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb.

(Rozh. ze dne 25. února 1948, R I 670/47.)

Pozůstalost po J. R-ovi, zemřelém dne 22. listopadu 1944, byla pozůstalostním soudem odevzdána dne 29. března 1945 dědičce B. Š-ové. Dne 2. června 1945 oznámili J. Š. a K. K-ová pozůstalostnímu soudu, že do pozůstalosti po J. R-ovi náleží též vklad ve výši 22.219,10 K, uložený na vkladní knížce Č-ské spořitelny, znějící na jméno J. a K. K-ovi. K návrhu dědičky B. Š-ové se usnesl pozůstalostní soud, že se vkladní knížka odevzdává podle § 179 nesp. pat. této dědičce. Proti tomuto usnesení podal rekurs Fond národní obnovy a tvrdil v něm, že vkladní knížka nepatří do pozůstalosti, nýbrž že jako majetek Němců J. a K. K-ových podléhá konfiskaci.

Rekursní soud nevyhověl rekursu Fondu národní obnovy. **Z důvodů:** Nově najevo vyšlým jměním je knížka Č-ské spořitelny, znějící na jméno J. a K. K-ovi s vkladem k 1. lednu 1945 22.271,80 K a ku dni úmrtí zůstavitele 22.219,10 K. O tomto jmění vypověděli podle protokolu z 2. června 1945 J. Š. a K. K-ová, že jde o majetek zůstavitelův a potvrdila to i dědička B. Š-ová. Výslechem J. Š-a a K. K-ové zjistil také rekursní soud, že uvedená vkladní knížka byla v úschově manželů K-ových a nepřešla tedy její držba se zůstavitele na někoho jiného podle § 958 obč. zák. Šlo o dodatečně najevo vyšlé zůstavitelovo jmění a proto je právem prvý soud přikázal dědičce B. Š-ové ve smyslu § 179 nesp. pat., aniž bylo třeba slyšet stěžovatele, ježto šlo o majetek zůstavitele a ni-

koliv o konfiskát. I když ostatní majetek manželů K-ových propadl konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., netýkalo se to vkladní knížky, poněvadž byla v držbě i vlastnictví zůstavitelově v době jeho smrti. Poněvadž tedy nešlo v daném případě o konfiskát manželů K-ových, ale o majetek zůstavitelův, právem ji prvý soud zařadil do pozůstalosti a přikázal jako dodatečně na jevo vyšlé jmění.

Nejvyšší soud zamítl k dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy návrh, aby vkladní knížka byla odevzdána B. Š-ové.

Z důvodů:

Stěžovateli sluší přisvědčit, že oba nižší soudy rozhodly nezákonně a v rozporu se spisy, pokud uznaly, že dodatečně najevo vyšlé jmění není konfiskátem manželů K-ových, nýbrž majetkem zůstavitele, a odevzdaly je po projednání podle § 179 nesp. pat. dědičce B. Š-ové. Ježto je nesporno, že vkladní knížka, o kterou jde, byla až do dne faktického skončení německé okupace (10. května 1945 — § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb.) v moci osob německé národnosti, jejichž majetek propadl konfiskaci podle tohoto dekr. a je pod národní správou, nelze ji pojmout do pozůstalosti a neměla soudem ani býti přijata do úschovy, neboť jen národní správce je oprávněn a povinen učinit všechna opatření, jichž je k řádné správě majetku zapotřebí (§ 21 dekr. č. 5/1945 Sb.). Pokud tedy nižší soudy v pozůstalostním řízení vycházely z předpokladu, že jde o majetek zůstavitelův a projednaly pozůstalost dodatečně podle § 179 nesp. pat., je jejich rozhodnutí nejen ve zřejmém rozporu se spisy, nýbrž i nezákonné, neboť se přiči jasnému a nepochybnému znění § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jehož mělo býti na případ užito (čl. V zák. č. 251/1934 Sb. a zák. č. 314/1936 Sb.) a jehož předpisů musí soudy dbát z úřadu v každém období řízení.

Touto nezákonností a rozporem se spisy trpí i usnesení soudu prvé stolice a proto byla usnesení obou nižších soudů změněna a návrh na dodatečné projednání a odevzdání domněle nově najevo vyšlého jmění zamítnut.

Č. 400.

K výkladu zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a o změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Byl-li uplatněn odpor podle uvedeného zákona spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávněni odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy.

Zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího opatrovnícky kupní smlouvu na nezletilce, nelze se podle uvedeného zákona domáhat jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelů nepodal proti

němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou (Němkou) varován a pohrůzkou udání gestapu zastrašen.

(Rozh. ze dne 10. března 1948, R II 121/47.)

R. B-ová a nezl. děti J. B-ová a J. B. navrhly u okresního soudu v T., 1. aby usnesení tohoto soudu ze dne 17. března 1939 (schvalovací doložka na kupní smlouvě ze dne 29. března 1939), kterým byla schválena opatrovnický kupní smlouva ze dne 13. března 1939 uzavřená mezi navrhovateli, tehdy vesměs nezletilými, a Němkou A. D-ovou, bylo ve smyslu čl. II, hlava II, čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb. prohlášeno za neplatné, 2. aby odpůrce, národní správce domu č. p. 458 v K., pokud se týče Fond národní obnovy, byl uznán povinným uznat a trpět, aby na uvedenou nemovitost byl knihovně vložen výmaz práva vlastnického pro Němku A. D-ovou a obnoven právo vlastnické navrhovatelů.

Okresní soud v T. předložil spisy k rozhodnutí o návrhu ad 1) ve smyslu § 3 zákona č. 76/1946 Sb. krajskému soudu v B., který po provedeném řízení návrh ad 1) zamítl. K rekursu navrhovatelů zabýval se věcí zemský soud v B., který v nyní napadeném usnesení zrušil usnesení krajského soudu v B. jako soudu první stolice a tomuto soudu uložil, aby, řídit se právním názorem rekursního soudu, ve věci znovu rozhodl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury v zastoupení Fondu národní obnovy a obnovil usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Z úřední povinnosti nutno řešit otázku, zda Fond národní obnovy je oprávněn k dovolacímu rekursu. K otázce té je přisvědčit. Při návrhu navrhovatelů ad 1), o němž bylo rozhodnuto napadeným usnesením, jde o odpor proti soudnímu rozhodnutí podle čl. II, hlava II, čl. 6 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku a zákona č. 76/1946 Sb. Podle §§ 6 a 10 posléze zmíněného zákona jsou k podání odporu oprávněni v občanských věcech sporných strana původního sporu a ve věcech nesporného řízení, o jakou tu jde, navrhovatel a odpůrce a jiní účastníci původního řízení. Nelze však přehlížet, že v souzené věci byl odpor podle zákona č. 76/1946 Sb. uplatněn spolu s nárokem restitučním [ad 2)], pro nějž je předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), a v takovém případě dlužno, jak plyne z porovnání ustanovení §§ 6 a 10 zákona č. 76/1946 Sb. a zmíněného ustanovení zákona č. 128/1946 Sb., pasivní legitimaci k odporu přiznat odpůrci a jiným účastníkům řízení restitučního, tudíž, jde-li jako v souzené věci o majetek konfiskovaný, který je pod národní správou podle dekretu č. 5/1945 Sb., i národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.) a Fondu národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.). Dovolací rekurs Fondu národní obnovy je tudíž přípustný.

Dovolací rekurs je odůvodněn.

Rekursní soud dospěl k přesvědčení, že soudce M., který v původní nesporné věci prováděl řízení a vydal rozhodnutí schválené podle § 109, odst. 2 j. n. krajským soudem v B., jednal pod nátlakem okupace, když, věda, že koupě je pro nezletilé děti B-ovy nevýhodná, schválil ji, nesdělil krajskému soudu v B. pravdivý skutkový stav a po vydání usnesení rekursního soudu je opřen o výpověď tohoto soudce ze dne 15. ledna 1947, již rekursní soud uvěřil. Naproti tomu výpovědi téhož svědka ze dne 8. února 1947, již první soud uvěřil, rekursní soud neuvěřil, máje za to, že svědek se mohl při prvním výslechu na minulé události lépe pamatovat než při své pozdější výpovědi. Avšak, jak stěžovatel právem vytýká, rekursní soud při tomto hodnocení obou výpovědí M-a nepřihlížel k tomu, že svědek učinil svou druhou výpověď po předestření opatrovnického spisu, zejména č. 1, 33 a 34, a po zjištění dat příslušných usnesení (č. ř. 22 a 23), a když mu byl předložen seznam odeslaných spisů z r. 1939 pol. č. 470, a nepřihlížel dále k obsahu uvedených částí opatrovnických spisů a seznamu soudu, podle nichž usnesení okresního soudu v T., o něž jde, bylo vydáno již 17. března 1939 a odesláno 18. března 1939 krajskému soudu v B., kdežto tlak okupace byl podle tvrzení navrhovatelů (č. 1, 3) vykonán teprve kolem 20. března 1939, pokud se týče asi týden po okupaci Československé republiky Němci dne 15. března 1939. Přihlížeje k těmto okolnostem, nejvyšší soud nabyl přesvědčení, že objektivní pravdě odpovídá druhá výpověď M., a zjišťuje z ní, že M. před podpisem usnesení ze dne 17. března 1939 ani s J. B-em, ani s A. D-ovou nejednal, a že tedy toto usnesení nepodepsal pod nátlakem, ježto tehdy ani nevěděl, že by snad A. D-ová byla Němkou a nebo své příslušnosti k německví využívala, a že jednání, které pak vedl s J. B-em, po případě s A. D-ovou, jak je uvedl ve své první výpovědi, měl s uvedenými osobami v době před 29. březnem 1939, kdy nařídil opatření kupní smlouvy schvalovací doložkou. Uvážil-li se dále, že není zjištěno, že krajský soud v B. vydavší schvalovací usnesení ze dne 24. března 1939 jednal pod tlakem okupace, vykonaným přímo na něj, že okresní soud v T. vydavší konečné usnesení ze dne 29. března 1939 byl již vázán uvedeným usnesením krajského soudu v B., a že kromě toho M. ve své druhé výpovědi též udal, a z ní je zjištěno, že na použití ustanovení § 45 zák. č. 100/1931 Sb. vůbec nepomýšlel, poněvadž toto použití je zjevem v nesporné praxi velmi řídkým, nutno dospět k závěru, že navrhovateli uplatněného důvodu ke zrušení nebo změně schvalovacího usnesení soudního, že totiž byl učiněn nátlak na osoby v řízení účastněné (čl. II, hlava II, čl. 6 (1), písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku), tu není.

Podle odst. 3 tohoto ustanovení lze z uvedeného důvodu zrušit nebo změnit soudní rozhodnutí jen tehdy, nebylo-li rozhodnuto po právu neb tak, jak by bývalo rozhodnuto v době nesvobody podle ustálené praxe, protože na osoby v řízení zúčastněné byl učiněn nátlak popsáný blíže v ustanoveních písm. a) a c). Vyžaduje se tudíž, aby tento nátlak byl příčinou vadného rozhodnutí, a musel tedy býti vykonán před jeho vyne-

sením. Nelze se proto domáhat zrušení nebo změny soudního rozhodnutí schvalovacího podle zákona č. 76/1946 Sb. jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelů nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou varován a pohrůžkou udání gestapu zastrašen.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a obnoveno usnesení soudu první stolice.

Č. 401.

Předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce není třeba k předčasnému zrušení pracovního (učebního) poměru ve lhůtě k tomu určené.

(Rozh. ze dne 11. března 1948, R II 321/47.)

Žalobce byl zaměstnán jako řeznický dělník u žalovaného a tvrdil, že tento pracovní poměr dosud trvá, ježto jeho zrušení zaměstnavatelem bylo bezdůvodné a stalo se bez předchozího souhlasu úřadu ochrany práce. Žalobou se domáhá žalobce zaplacení zadržené mzdy. Žalovaný namítal, že žalobce se dopustil v říjnu 1945 vůči němu hrubých urážek, pročež jej žalovaný okamžitě propustil ze zaměstnání a dodatečně požádal okresní úřad ochrany práce o souhlas, jenž mu byl pravoplatně udělen.

Soud první stolice zjistil, že žalovaný měl důvod k předčasnému zrušení pracovního poměru, pracovní poměr skutečně okamžitě zrušil a přes to dal žalobci ještě písemnou výpověď se 14 denní výpovědní lhůtou. První soud měl za to, že i k takovému rozvázání pracovního poměru je třeba podle dekr. č. 88/1945 Sb. předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce, ale ježto zjistil, že tento úřad dal souhlas dodatečně, byl názoru, že je tímto správním aktem vázán a proto žalobu zamítl.

Odvolací soud měl za to, že za platnosti dekr. č. 88/1945 Sb. již není možno žádat o dodatečný souhlas okresního úřadu ochrany práce k zrušení pracovního poměru. Podle něho neměl žalovaný právo rozvázat pracovní poměr bez předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce ani bez výpovědi ani se 14 denní výpovědí a zrušení pracovního poměru žalovaným nemá právního účinku. Proto odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, aby po právní moci zrušovacího usnesení jednal a rozhodl o výši žalobního nároku.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o odvolání znovu rozhodl.

Z důvodů:

Odvolací soud vychází při právním posouzení věci z názoru, že při řešení otázky, zda je třeba k právně účinnému rozvázání pracovního poměru podle dekr. č. 88/1945 Sb. předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce či zda stačí i souhlas dodatečně udělený, je nerozhodné,

zda se pracovní poměr rozvazuje po řádné výpovědi nebo předčasně bez ní.

Tento právní názor je však mylný.

Na rozdíl od předpisů z doby nesvobody (zejména § 24, odst. 2, lit. a) vl. nař. č. 154/1942 Sb.) nemá ani vl. nař. č. 15/1945 Sb., ani dekret č. 88/1945 Sb. ustanovení, že souhlasu úřadu ochrany práce není třeba při výpovědi pracovního (učebního) poměru, může-li býti podle platných právních předpisů rozvázán v naléhavých případech bez dodržení výpovědní lhůty.

Jde tedy o to, zda předpisy dekr. č. 88/1945 Sb. o potřebě souhlasu úřadu ochrany práce třeba vyložit v ten smysl, že tohoto souhlasu je třeba, i když jde o předčasné zrušení pracovního poměru, a to souhlasu předchozího. Tomu by svědčilo znění § 13 (odst. 1) dekr. č. 88/1945 Sb., jenž stanoví, že pracovní (učební) poměr může být s právní účinností sjednán nebo rozvázán — s výjimkou případů uvedených v odst. 2 až 4 — jen po předchozím souhlasu příslušného okresního úřadu ochrany práce. Pod rozvázání nutno zřejmě číst i předčasné propuštění podle § 1162 obč. zák., jež mezi výjimkami uvedeno není.

Kdyby dekret č. 88/1945 Sb. neměl jiného ustanovení, nezbylo by než zaujmout skutečně stanovisko, že souhlas okresního úřadu ochrany práce musí předcházet i projevu zaměstnavatele a okamžitému zrušení služebního poměru, zde se však narazí na obtíže. Vl. nař. č. 13/1945 Sb. o zatímní výstavbě úřadů ochrany práce stanoví v § 3, že pro řízení v oboru působnosti těchto úřadů platí obdobně ustanovení vl. nař. č. 8/1928 Sb., pokud řízení pro některé úkoly není upraveno zvláště. V důsledku toho musí úřady ochrany práce slyšet o žádosti o souhlas i od půrce, resp. musí mu dáti možnost, aby se vyjádřil; bude-li spor mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem o okolnostech přednesených, musí provést důkazy a pak teprve vydat a doručit své rozhodnutí. To vše mohlo by se však státi teprve po uplynutí delší doby.

Dekret č. 88/1945 Sb. vrací se však k otázce zrušení pracovního poměru bez dodržení výpovědní lhůty v § 15, odst. 3, kde stanoví: »Udělení souhlasu k rozvázání pracovního (učebního) poměru se netýká soukromoprávních nároků z něho vyplývajících. Může-li býti podle platných předpisů pracovní (učební) poměr zrušen bez dodržení výpovědní lhůty a nerozhodl-li dosud o tom příslušný soud, jest okresní úřad ochrany práce oprávněn při udělení souhlasu rozhodnouti předběžně i tuto otázku. Rozhodne-li o věci později příslušný soud a je-li rozhodnutí okresního úřadu ochrany práce v rozporu s rozsudkem soudu, proiedná okresní úřad ochrany práce věc znovu, jsa vázán pravoplatným soudním rozsudkem.«

Z těchto ustanovení plyne:

1. že soud, rozhoduje o soukromoprávních nárocích plynoucích z rozvázání pracovního poměru, nutně musí posoudit i základ jejich, t. i. zda bylo či nebylo postupováno při tomto rozvázání podle smlouvy či zákona, speciálně zda zde byl či nebyl dán důvod k okamžitému zrušení pracovního poměru;

2. že toto zkoumání, zda zde byl či nebyl dán důvod k okamžitému zrušení pracovního poměru, je zásadně vyhrazeno soudu, takže tento musí o něm jednat i rozhodovat, i kdyby úřad ochrany práce — zkoumáje tuto otázku — o ní také jakkoliv a kdykoliv rozhodl;

3. že úřad ochrany práce — jenž zasahuje z důvodů veřejných a jemuž jako směrnicí tu slouží zásady předpisů § 15, odst. 1, písm. a) až d) — může podle § 15, odst. 3 zřejmě výjimečně zkoumat i soukromoprávní důvod zrušení pracovního poměru;

4. k případu podle věty druhé § 15, odst. 3 (»nerozhodl-li o tom soud příslušný soud...«) by nemohlo nikdy dojít, kdyby strana postižená musela vždy čekat na předchozí udělení souhlasu úřadu ochrany práce a teprve pak směla okamžitě zrušení pracovního poměru vyslovit a provést; v případě, že úřadem ochrany práce byl souhlas odepřen, by vlastně nikdy nemohlo dojít k vyslovení zrušení a k soudnímu projednání.

Jelikož každé ustanovení zákonné nutno vyložit tak, aby platilo v rámci jednotného platného právního řádu, nutno odmítnout takový výklad, který toto ustanovení zákonné zbavuje prakticky působnosti. Nutno proto odmítnout slovní výklad § 13, odst. 1 dekr. č. 88/1945 Sb. a ze zásad § 15, odst. 3 téhož dekretu usoudit, že jde-li o předčasná zrušení pracovního (učebního) poměru, může se postižený sice obrátit na úřad ochrany práce i hodlá-li tento důvod uplatnit, že však může vyslovit a provést zrušení přímo a to ve lhůtě k tomu určené a tím vyvolat soudní spor druhé strany s tím nespokojené. Soud může a musí pak ve sporu pokračovat i když v řízení souběžném vydá úřad ochrany práce rozhodnutí třeba opačné o otázce důvodnosti zrušení. Opačný názor by znamenal, že zaměstnavatel by musel ponechat v práci až do vyřízení úřadu ochrany práce na příkl. osobu, jež se dopustila krádeže, nebo zaměstnanec by musel pracovat, třeba byl zaměstnavatelem týrán. Ovšem je věci soudního důkazního řízení, zda důvod uplatněný bude prokázán.

Plyne tedy ze všeho, co bylo uvedeno, že pro správné právní posouzení je třeba předem zjistit, zda pracovní poměr žalobcův byl předčasně zrušen bez výpovědi nebo zda žalobci byla dána řádná výpověď. Prvý soud se sice touto otázkou obíral, odvolací soud však pro svůj mylný právní názor to pomínil a ve svém rozhodnutí neuvedl, zda v tomto směru přebírá zjištění prvního soudu. Tím se stalo, že jeho řízení je též vadné, a bylo proto jeho usnesení zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o odvolání po případném novém jednání znovu rozhodl.

Č. 402.

Správce konkursní podstaty je povinen vykonávat v konkursním řízení svou funkci osobně.

Byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu.

(Rozh. ze dne 11. března 1948, R II 6/48.)

Konkursní soud zrušil konkurs podle § 166, odst. 2 konk. ř., ježto podle jeho zjištění šlo o německý konfiskovaný majetek. Rekursní soud odmítl rekurs Dr. V., advokáta v P., podaný proti tomuto usnesení a uvedl v důvodech svého usnesení:

V záhlaví rekursního spisu a v úvodě k rekursním vývodům je uvedeno, že rekurs proti shora označenému usnesení konkursního soudu podává správce konkursní podstaty Dr. V., advokát v P., avšak, jak je patrné z posledního odstavce rekursního spisu, podává jmenovaný advokát rekurs ve své vlastnosti náměstka ustanoveného podle § 28, odst. 1, písm. h) adv. ř. výborem advokátní komory v B. Dr. S-ovi, advokátu v P., který byl konkursním správcem. Hledíc na to, co bylo řečeno, nemůže být pochybnosti o tom, že Dr. V. vyvozuje své oprávnění k rekursu ze svého postavení náměstka, kterého má na mysli ustanovení § 28, odst. 1, písm. h) adv. ř. Je tedy na prvním místě zkoumat, zdali jmenovanému advokátu přísluší v této vlastnosti náměstka právo k rekursu proti napadenému usnesení, či nikoliv. O této otázce uvážil rekursní soud: V § 28, odst. 1, písm. h) adv. ř. se ustanovuje, že tehdy, když některý advokát zemře aneb když onemocní, není přítomen nebo nemůže vykonávat advokacii z jiných právních nebo faktických důvodů a sám si substituta neustanovil nebo ustanovit nemohl, náleží do působnosti výboru advokátní komory zřizovat prozatím náměstka. Podle tohoto zákonného ustanovení jest onoho náměstka pokládat za osobu, která se zřizuje v zájmu veřejném, a to především v zájmu klientů advokáta, jemuž je ustanoven, není však ani právním nástupcem tohoto advokáta, ani správcem jeho jmění. Jeho povinnosti se omezují pouze na to, aby uvědomoval klienty advokáta, jehož náměstkem byl ustanoven, o tom, že jejich dosavadní právní zástupce nemůže obstarávat nadále jejich záležitosti, a vybídnout je, aby k dalším hájení svých zájmů, o něž měl advokát pečovat, učinili podle své vůle potřebná opatření, po případě na jejichž žádost vydat jim spisy a podat jim vysvětlení o stavu jejich věci. Jen v případech, v kterých by bylo nebezpečí z prodlení, mohl by náměstek advokátův vystoupit jako jednatel advokátových klientů bez jejich příkazu. Je tedy zřejmé, že činnost ustanoveného náměstka ve smyslu dotčeného zákonného předpisu se vztahuje jen na činnost advokátskou, t. j. na činnost jsoucí ve vztahu advokáta k jeho klientům v shora vytčeném rozsahu. V jiných vztazích však není náměstek advokátův oprávněn za advokáta jednat, zejména nelze mít zato, že by byl oprávněn jednat za advokáta nebo místo něho v jeho postavení konkursního správce. Posuzuje-li se otázka, o níž tu jde, s uvedeného právního hlediska, nenáleží náměstku ustanovenému advokátu podle § 28, odst. 1, písm. h) adv. ř. oprávnění k rekursu proti usnesením a opatřením, vydaným za konkursního řízení. Byl proto rekurs podaný Dr. V., advokátem v P., který o sobě tvrdí, že je ustanoven náměstkem ve smyslu řečeného zákonného ustanovení Dr. S-ovi, odmítnut pro nedostatek práva k rekursu, aniž je třeba zabývat se otázkou, zdali by správce konkursní podstaty byl legitimován k rekursu jako účastník konkursního řízení proti usnesení o zrušení konkursu podle § 166, odst. 2 konk. ř., či zdali by takovouto legitimaci neměl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Dr. V.

Důvody:

Stěžovatel, i když byl ustanoven výborem advokátní komory náměstkem bývalého advokáta Dr. S., nestal se tím zároveň i náměstkem jeho jako správce podstaty, neboť správce podstaty je povinen v konkursním řízení samém vykonávat svou funkci osobně a náměstka, je-li to účelno, mu ustanovuje konkursní soud (§ 83 k. ř.).

Jak je ze spisů patrné, nebyl stěžovatel konkursním soudem ustanoven ani náměstkem správce podstaty Dr. S., ani správcem podstaty pozůstalosti po Š. M. po smrti jmenovaného správce a není proto ve funkci náměstka Dr. S. podle § 28, odst. 1, písm. h) adv. ř. oprávněn k rekursu do usnesení o zrušení konkursu podle § 166, odst. 2 k. ř. za bývalého správce konkursní podstaty. Dovolací rekurs nesetkal se proto s úspěchem.

Č. 403.

Je-li schovanec státního zaměstnance zároveň jeho vnukem, přísluší na něj výchovné podle § 1, odst. 5 vládního nařízení ze dne 15. září 1941, č. 388 Sb. a čl. III, § 3 zákona ze dne 3. července 1947, č. 144 Sb. i když na jeho výživu (výchovu) je smluvena nebo placena náhrada.

(Rozh. ze dne 11. března 1948, Rv I 452/47.)

Reditelství státních drah nepřiznalo traťovému pomocníku F. T. výchovné na jeho vnuka F. K., kterého F. T. vzal schovaneckou smlouvou ve schovanectví. Po vyčerpání opravných prostředků řízení správního se domáhá F. T. přiznání výchovného žalobou podanou proti Československému státu. Nižší soudy žalobu zamítly s odůvodněním, že na výživu a studii nezl. F. K-a je uvolňována z jeho vázaného vkladu měsíčně částka 500 Kčs, kterou jest pokládati za náhradu podle § 1, odst. 5 vl. nař. č. 388/1941 Sb.

Nejvyšší soud žalobě vyhověl z těchto

důvodů:

Podmínkou výchovného u dětí do dovršeného 16. roku věku byla podle § 1, odst. 1 vl. nař. č. 388/1941 Sb. jejich nezaopatřenost, t. j. nedostatek vlastního hrubého příjmu aspoň 4.800 K ročně, u vnuků a schovanců podle § 1, odst. 5 téhož vl. nař. dále, že tu není jiné osoby podle platných předpisů k výživě dítěte povinné a schopné, a u schovanců konečně ještě, že schovanecký poměr byl založen smlouvou sjednanou ve prospěch schovancův před poručenským soudem, a že na výživu (výchovu) není smluvena nebo placena náhrada; jinak přísluší tu výchovné jen rozdílem mezi smlouvenou nebo placenou náhradou a výchovným.

Ale čl. III, § 3, odst. 1 zák. č. 144/1947 Sb., účinný podle čl. IV, § 3 téhož zákona od 1. prosince 1945, zvýšil věkovou hranici 16 roků v § 1

vl. nař. č. 388/1941 Sb. na 18 roků a částku 4.800 K v § 1, odst. 1 téhož vládního nařízení zvýšil na 7.200 Kčs, čl. III, § 3, odst. 2 zák. č. 144/1947 Sb. účinný podle čl. IV, § 3 téhož zákona od 1. ledna 1947, pak stanovil, že částka 7.200 Kčs ročně, stanovená v čl. III, § 3, odst. 1 téhož zákona, platí jen pro děti starší 18 roků a že děti do dovršeného 18. roku se považují s hlediska předpisů o výchovném za nezaopatřené bez ohledu na vlastní příjem.

Citovaných ustanovení vl. nař. č. 388/1941 Sb., pokud nebyla změněna zákonem č. 144/1947 Sb., lze v souzené věci podle čl. 2 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. použít, zvláště když zákon č. 144/1947 Sb. z vládního nařízení toho vychází a jen je změňuje.

Ke změnám tím však nutno v souzené věci přihlížet, třebas žalobce se u nich dovalával jen vl. nař. č. 388/1941 Sb., neboť věci strany je jen přednést skutkový stav, kdežto právní posouzení jeho je věcí soudu (rozh. č. 10565 Sb. n. s. I.).

V souzené věci jde nesporně o žalobcova vnuka a zároveň schovance F. K-a, narozeného dne 23. května 1934, tedy dosud méně než 18 letého, jehož rodiče zemřeli a jenž je ve výchově a výživě žalobcově, nemaje jinak nikoho, kdo by se mohl o něho starat. Sluší ho podle druhé věty čl. III, § 3, odst. 2 zák. č. 144/1947 Sb. a § 1, odst. 5 vl. nař. č. 388/1941 Sb. považovat za nezaopatřené bez ohledu na vlastní příjem. Protože je také vnuk žalobcův, nesejde ani na tom, zda na jeho výživu (výchovu) je smluvena nebo placena náhrada. Nesejde tedy v obojím směru ani na tom, že vnuk žalobcův má vlastní vázaný vklad u spořitelny a že se mu z něho uvolňují nebo smí uvolňovati určité částky na výživu a výchovu, takže netřeba ani řešit, zda to lze pokládat za jeho vlastní hrubý příjem ve smyslu § 1, odst. 1 uved. vl. nař. nebo za náhradu ve smyslu § 1, odst. 5 téhož vl. nař.

Žalobce neudal ve svém žalobním petitu výši výchovného, rozumí se jím tedy výchovné podle platných právních předpisů, t. j. podle vl. nař. č. 15/1927 Sb. ve znění přílohy k vyhlášce č. 147/1946 Sb. a podle zákonů č. 159/1945 a 69/1947 Sb. celkem 3.600 Kčs ročně.

Č. 404.

Je nedostatkem pasivní legitimace vedoucím k zamítnutí žaloby, směruje-li žaloba proti žalovanému osobně, ač závazek jí uplatňovaný pochází z jednání, jež žalovaný provedl jako národní správce.

(Rozh. ze dne 11. března 1948, Rv II 221/47.)

A. R. se domáhá sporem na J. L-ovi, rolníku v R., zaplacení mzdy za dobu od 1. března do 31. září 1946, kdy konal u něho zemědělské práce.

Prvý soud žalobě částečně vyhověl a k otázce, o niž tu jde, uvedl v důvodech:

Námítka žalovaného, že není k žalobě pasivně legitimován, ježto je toliko národním správcem na usedlosti č. 11 v R., a že tudíž je zavázána národní správa a nikoliv žalovaný, nijak neobstojí. Žalobce pracoval pro žalovaného, dostával od něho příkazy, podobné jako i jiní dělníci u žalovaného zaměstnaní při polních pracích, a měl tudíž podobně jako oni nárok vůči žalovanému a nikoliv vůči národní správě. Žalovaný původně v námitkách seznal, že žalobce byl u něho zaměstnán a žalobní důvod ani nepopřel, nýbrž popřel toliko výši nároku.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a zamítl žalobu z těchto důvodů:

Námítka žalovaného (nedostatku pasivní legitimace ke sporu) je odůvodněna. Žalobce totiž přednesl ihned v první větě své žaloby, že žalovaný byl ustanoven národním správcem usedlosti č. 11 v R. a že dal žalobci příkaz ke konání zemědělských prací. Žalovaný pak přednesl u ústního jednání, že je pouhým národním správcem. Podle toho je tedy mezi stranami nesporno, že žalovaný je pouhým národním správcem a nikoliv vlastníkem či vůbec provozovatelem hospodářství v usedlosti č. 11 v R. ve vlastním jméně. Pak ovšem nemůže být ani ve vlastním jméně žalován, tím méně odsouzen. Spravuje jako národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn a povinen činit všechna opatření, jichž je zapotřebí k řádné správě (§ 21 dekr. č. 5/1945 Sb.). Avšak opatření ta činí pouze jako správce, takže jimi nezavazuje sám sebe osobně, nýbrž jen právní osobnost, kterou zastupuje a jejímž jménem hospodaří.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Národní správce, ať byl zaveden na určitý majetek podle § 2 nebo § 3 dekretu č. 5/1945 Sb., má práva a povinnosti vymezené mu v §§ 18, 20—22 tohoto dekretu. Národní správce spravuje podle § 21 majetek daný mu pod národní správu a je oprávněn a povinen učinit všechna opatření, jichž je k řádné správě zapotřebí. Národní správce nezastupuje sice osobu, na jejíž majetek byla národní správa zavedena, avšak z toho, že ve věcech dotýkajících se spravované věci podléhá různým omezením uvedeným v § 22 cit. dekr., je zřejmo, že nejedná vlastním jménem, nýbrž jako správce tohoto jmění. Náklady správy jdou k tíži spravované podstaty (§ 23). Národní správce může proto v rámci svého postavení jako národní správce zažalovat pohledávky, týkající se spravovaného jmění nebo vzniklé z provozu majetku daného do národní správy, k žalobě ovšem potřebuje podle § 22, odst. 2 zmocnění, svolení, orgánu podle § 7 téhož dekretu příslušného, a stejně může být národní správce žalován na plnění závazků, jež v rámci svého oprávnění jako národní správce předsevzal nebo ze skutečností, za něž v tomto svém postavení odpovídá. Je-li někdo žalován jako národní správce, je žalován jiný právní podmět, než když je žalován osobně, a nesprávnému postupu žalobce v tomto směru lze čelit námitkou nedostatku pasivní legitimace. Totéž platí v opačném případě, jak tomu je v souzené věci.

Odvolací soud položil za základ svému rozhodnutí nejen tu skutečnost, že žalovaný byl ustanoven národním správcem, nýbrž i zjištěnou skutečnost, že žalovaný dal žalobci příkaz ke konání zemědělských prací právě na usedlosti jím spravované. Není proto opodstatněna výtka rozporu se spisy (§ 503, č. 3 c. ř. s.), uplatněná žalobcem proto, že odvolací soud nepřihlédl ke skutečnosti pro spor rozhodné. Avšak z toho, že žalovaný v době, kdy dal příkaz ke konání zemědělských prací na usedlosti jím spravované, byl národním správcem, vyplývá, že příkazy dal jako národní správce. Tím je vyvráceno žalobcovo tvrzení opakované ještě i v dovolání, že práce konal pro žalovaného osobně. Žalobce uvedl ostatně již v žalobě, že žalovaný byl ustanoven národním správcem usedlosti č. 11 v R. a že z příkazu žalovaného konal pro něho zemědělské práce. Odvolací soud také z tohoto skutkového základu vycházel. Tento skutkový základ stačí k závěru, že žalovaný může být žalován jen jako národní správce, ježto jde o plnění závazků, jež v rámci svého oprávnění jako národní správce předsevzal a jež jest uhradit ze spravované jím majetkové podstaty.

Č. 405.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Nejde o nepřipustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovní žádost teprve v dovolací stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost.

Vyhláška o znárodnění podniku podle § 4, odst. 4 cit. dekr. a listina, kterou se z jeho majetkové podstaty zřizuje národní podnik, jsou dostatečným podkladem pro vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost připsanou podniku takto znárodněnému.

Z předpisu § 17 cit. dekr. neplyne, že by u knihovních žádostí národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitostí požadovaných § 94 knih. zák.; předpis ten předpokládá, že rozsah znárodnění byl již konkrétně vymezen.

(Rozh. ze dne 12. března 1948, R I 736/47.)

Srov. rozh. č. 330 Sb. n. s. II.

Národní podnik T. zažádal u knihovního soudu o vklad vlastnického práva na nemovitosti zapsané v řadě jím čísla označených vložek, v nichž byly do té doby zapsány jako vlastníci dvě německé firmy. Prvý soud žádaný zápis povolil a odvolal se při tom na listinu ministra průmyslu o zřízení národního podniku, již žadatel předložil, na dekret pres. rep. č. 100/1945 Sb. a na vl. nař. č. 6/1946 Sb. Proti tomuto usnesení podal stížnost Fond národní obnovy.

Rekursní soud stížnosti vyhověl a zamítl celou knihovní žádost. V důvodech svého rozhodnutí uvedl mimo jiné: Žadatel předložil ke své žádosti přípis ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, z něhož soud zjišťuje, že ministr průmyslu dle § 12 dekr. pres. rep. č. 100/1945 Sb. zřizuje v dohodě s ministrem financí národní podnik, jemuž na základě § 1 vl. nař. č. 6/1946 Sb. určuje znění firmy T., národní podnik. Na základě § 12 a 13 dekr. pres. rep. č. 100/1945 Sb. a §§ 1 a 17 vl. nař. č. 6/1946 Sb. převádí Československý stát ke dni 1. ledna 1946 z majetkových podstat znárodněných podniků na národní podnik tyto majetkové kusy, majetkové soubory a práva: 1. majetkovou podstatu podniku G. A., akciová společnost, se sídlem ve V., v rozsahu jeho znárodnění, s výjimkou účasti na podniku H. s. p. b., zapsané společenstvo s r. o., Praha; 2. majetkovou podstatu podniku Bratří R., se sídlem ve V., v rozsahu jeho znárodnění, s výjimkou účasti na podniku H. s. p. b., zapsané společenstvo s r. o., Praha. V této listině je vymezen vždy rozsah majetku, jehož se převod týče a to slovy: »v rozsahu jeho znárodnění s výjimkou účasti na podniku H. s. p. b.«. Stěžovatel poukazuje zcela správně, že znárodnění se týká celého majetku znárodněvané firmy pouze tehdy, když dle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. náleží znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo těžarstvu, které jsou zvláště kapitálově silné nebo kapitálově účasti mají rozptýleny. Že by šlo o takové podniky, nedá se z ničeho dedukovati. Podle § 4, odst. 2 cit. dekretu týká se znárodnění veškerých nemovitostí, budov, zařízení sloužících provozu znárodněného podniku; podle odst. 3 cit. paragrafu se zároveň s podnikem znárodnějí i veškeré pomocné podniky a pomocné závody náležející téměř vlastníku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek. Z toho nutno dojít k závěru, že celý majetek je znárodněn jen výmínečně a že znárodnění se týká pouze nemovitostí, které jsou v určitém vztahu k podniku, jak je zřejmo z předchozích ustanovení § 4 cit. dekr. Tomu nasvědčuje i obsah výměru ministra průmyslu, podle něhož se převádí majetkové podstaty, resp. majetkové soubory a práva ve výměru uvedených podniků v rámci jejich znárodnění. Které nemovitosti jednotlivých podniků jsou znárodněním postiženy a které nikoliv, nedá se však z listiny samé zjistit. Knihovní soud musí se při vyřizování knihovních žádostí přídržet obsahu předložené listiny (§ 94 knih. zák.).

Dovolací stížnost navrhovatelky, národního podniku T., nejvyšší soud částečně vyhověl a obnovil usnesení soudu první stolice stran některých knihovních vložek, jinak dovolací stížnosti nevyhověl.

Z d ů v o d ů:

Knihovní soud smí povolit žádaný knihovní zápis jen, je-li žádost odůvodněna obsahem předložených listin (§ 94, č. 3 knih. zák.). Stěžovatelka, která se domáhá, aby pro ni bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti připsané dosud jednak firmě G. A., akciová společnost ve V., jednak firmě Bratří R. tamtéž, opřela svou knihovní žádost kromě poukazu na

§ 17 dekr. č. 100/1945 Sb. jen o zakládací listinu ministra průmyslu ze dne 7. března 1946. Teprv v dovolací stížnosti odvolala se stěžovatelka kromě toho také ještě na vyhlášky ministra průmyslu o znárodnění podniků G. A. a firmy Bratří R. a o zřízení národního podniku T. Vzhledem k tomu, že všechny tyto vyhlášky byly uveřejněny v Úředním listě a tak uvedeny ve všeobecnou známost (Úřední list 1946/I, částka 31, č. 580 a 640 a částka 73, č. 1093 — srovnej: dekret presidenta republiky č. 66/1945 Sb. a § 2 obč. zák.), nejde o novoty ve smyslu § 126, odst. 2 knih. zák. a nutno proto při vyřizování knihovní žádosti přihlížet i k obsahu těchto vyhlášek.

Uvedené vyhlášky a zakládací listiny mohly by odůvodnit žádané zápisy, kdyby z nich bylo zřejmo, že z majetkové podstaty znárodněných podniků byly nemovitosti, o něž jde, převedeny na navrhovatelku. Tento požadavek je splněn u nemovitostí připsaných firmě G. A., akciová společnost. Podle vyhlášky ministra průmyslu č. 580 byl totiž majetek této firmy podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 znárodněn celý, ježto šlo o akciovou společnost, která byla kapitálově zvláště silná. Poněvadž pak podle zakládací listiny a obsahově s ní shodné vyhlášky ministra průmyslu č. 1093 byla majetková podstata podniku G. A. v rozsahu znárodnění převedena na navrhovatelku, a to jen s výjimkou účasti na podniku H. s. p. b., zapsané společenstvo s r. o., Praha, plyne z toho, že na navrhovatelku byly převedeny všechny nemovitosti znárodněného podniku. Je tudíž, pokud jde o tyto nemovitosti, knihovní žádost odůvodněna obsahem citovaných vyhlášek ministra průmyslu a zakládací listiny a bylo proto v této části obnoveno povolující usnesení soudu první stolice.

Pokud jde o nemovitosti firmy Bratří R., je tomu však jinak. U této firmy není předpokladů uvedených v § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. pro znárodnění veškerého jejího majetku a také vyhláška o znárodnění (Úřední list 1946/I, částka 31, č. 640) nic takového nestanoví. Znárodnění podniku této firmy týká se tudíž — jak plyne i z vyhlášky č. 640 — jen majetku uvedeného v § 4, odst. 2 a 3 dekretu č. 100/1945 Sb., kdežto případný jiný majetek by podléhal konfiskaci. Zda však nemovitosti, o jichž připsání navrhovatelka žádá, jsou majetkem uvedeným v § 4, odst. 2 a 3 cit. dekr., t. j. zda jde o nemovitosti sloužící provozu znárodněného podniku (§ 4, odst. 2 cit. dekretu) nebo podnikům, které se znárodnějí zároveň s ním (§ 4, odst. 3 dekretu), neplyne ani z vyhlášky o znárodnění podniku (Úřední list 1946/I, č. 640), ani z vyhlášky o zřízení národního podniku T. (Úřední list 1946/I, č. 1093), ani ze zakládací listiny tohoto podniku. Bylo proto na navrhovatelce, aby doložila veřejnou listinou (§ 33, písm. d) knih. zák.), že znárodnění se vztahuje na nemovitosti firmy Bratří R., jež jsou uvedeny v knihovní žádosti. Poněvadž navrhovatelka takovou listinu nepředložila, byla její knihovní žádost, pokud jde o nemovitosti právě zmíněné, právem zamítnuta.

Na tom nemůže nic změnit předpis § 17 dekr. č. 100/1945 Sb., na který se stěžovatelka ve své žádosti rovněž odvolává. Z tohoto předpisu nikterak neplyne, že by u knihovních žádostí národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitostí požadova-

ných § 94 knih. zák. Stanoví-li § 17 citovaného dekretu, že knihovní soud zapíše přechod takových práv na národní podnik na návrh národního podniku s odvoláním se na tento dekret, je tím jen určeno, kdo je oprávněn k podání knihovní žádosti, jakož i to, že jako titul nabytí (§ 26, odst. 2 knih. zák.) bude uvedeno znárodnění podle dekr. č. 100/1945 Sb. Předpis tento však předpokládá, že rozsah znárodnění byl již konkrétně vymezen. Jiný výklad tohoto ustanovení vedl by k tomu důsledku, že o rozsahu znárodnění rozhodovaly by samy národní podniky, což zákonodárce zajisté nezamýšlel.

Č. 406.

Není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nelze zapsat do obchodního rejstříku právo ku spolusprávě obchodního podniku, plynoucí z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení.

(Rozh. ze dne 12. března 1948, R I 48/48.)

Prozatímním opatřením okresního soudu v P. ze dne 11. února 1947, byla J. K-ovi svěřena spoluspráva obchodního podniku firmy »Obchodní dům obuvi K.«, kterou má vykonávat jednak vlastním jménem, jednak jménem nezvěstné H. K. jako její ustanovený opatrovník.

Nižší soudy zamítly návrh J. K., aby v obchodním rejstříku bylo až do pravoplatného rozhodnutí o restitučním nároku J. K. zapsáno, že J. K-ovi byla cestou prozatímního opatření svěřena spoluspráva obchodního podniku firmy »Obchodní dům obuvi K.« a zároveň zapsáno, jakým způsobem bude J. K. jako spolusprávce firmu znamenat.

Nejvyšší soud nevyhověl navrhovatelovu dovolacímu rekursu z těchto

důvodů:

Jde o souhlasná usnesení nižších soudů, jež lze napadati jen z důvodů uvedených v § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. Stěžovatel uplatňuje z důvodů těch nezákonnost. O nezákonnosti ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. možno mluvit jen tehdy, přičítá-li se rozhodnutí jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ užito (srov. čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. prodlouženého čl. I zák. č. 314/1936 Sb.). Tohoto předpokladu v daném případě není. Z ustanovení čl. 12 obchodního zákona plyne, že v obchodním rejstříku mohou být provedeny jen ty zápisy, jež jsou předepsány zákonem obchodním, po případě jiným zákonem. Ani z obchodního, ani z restitučního zákona, který v daném případě padá v úvahu, nelze však bezpečně vyvodit, že by před zápisem stěžovatele jako společníka firmy bylo v obchodním rejstříku zapsat jeho právo ke spolusprávě podniku, plynoucí mu z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení, neboť restituční zákon nemá v tom směru žádných ustanovení a obchodní zákon zná u ve-

řejné obchodní společnosti jen zápis oprávnění společníků (srov. čl. 86, 87 obch. zák.). Jestliže tedy nižší soudy odepřely požadovaný zápis, není jejich rozhodnutí nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Č. 407.

Zákon ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb. o uznání rozhodnutí v manželských věcech, vydaných soudy nebo úřady v cizině, v oblasti československého právního řádu.

Rozsudek zemského soudu v Berlíně, jímž bylo rozloučeno manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství zjištěného na základě doznání strany, nelze uznat v oblasti československého právního řádu.

(Rozh. ze dne 12. března 1948, N I 36/47.)

J. V. navrhl u nejvyššího soudu, aby rozsudek býv. zemského soudu v Berlíně ze dne 11. ledna 1944, jímž bylo rozloučeno jeho manželství s E. V-ovou, byl uznán v oblasti československého právního řádu.

Nejvyšší soud návrh zamítl.

Důvody:

Z rozsudku, o jehož uznání v oblasti československého právního řádu jde, je patrné, že tehdejší strany byly v době rozhodnutí t. zv. protektorátními příslušníky, jimiž se podle § 1 vl. nař. č. 19/1940 Sb. stali českoslovenští státní občané, pokud nebyli příslušníky německého národa (čl. 2 výnosu č. 75/1939 Sb.). Tyto předpisy, vydané v oboru československého státního občanství o tak zv. protektorátní příslušnosti, se svým obsahem přičítají znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, a jsou proto od počátku vyloučeny z používání podle čl. 2, odst. 1, prvá věta ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. (srov. vyhlášku min. vnitra, Úř. list I, částka 200, č. 1983). Nutno proto mít za to, že strany byly v době rozhodnutí o rozluce jejich manželství německým soudem československými státními příslušníky.

Aby bylo lze toto rozhodnutí uznat v oblasti československého právního řádu, muselo by se mimo předpoklady uvedené v § 3 a § 4, odst. 2, č. 2 zákona č. 199/1946 Sb. srovnávat ještě podle § 4, odst. 1, č. 3 cit. zákona s tímto řádem, t. j. musil by být skutkový základ výroku zjištěn způsobem vyhovujícím v podstatě příslušným ustanovením československého právního řádu o řízení v takových věcech (§ 4, odst. 2, č. 1 cit. zákona). Této podmínce nevyhovuje rozhodnutí německého soudu, o něž jde, ježto jím byl rozlukový důvod hlubokého rozvratu manželství podle § 13, písm. h) zákona č. 320/1919 Sb. zjištěn v rozporu se zásadou vyhledávací, ovládací podle § 13, posl. odst. rozlukové řízení, doznáním tehdy žalované manželky navrhovatelovy (§§ 13, 14 dvor. dekr. č. 1595/

1819 Sb. z. s., § 10 nař. min. sprav. č. 283/1897 ř. z.). To však stačí samo o sobě k zamítnutí návrhu. Není proto potřebí zkoumat, jsou-li dány ostatní zákonné podmínky pro uznání rozhodnutí v tuzemsku. Nejvyšší soud proto rozhodl, jak ve výroku uvedeno, neshledáváje nutným slyšet o návrhu účastníky (§ 7 zákona č. 199/1946 Sb.).

Č. 408.

Není-li restituent osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekretu presidenta republiky z 19. května 1945, č. 5 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na nějž byla zavedena národní správa, přímo u soudu. Soud rozhodující o restitučním návrhu je však povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c), h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu.

Právní názor nižších soudů, že veřejní společníci, třebaž jsou u nich dány předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nejsou oprávněni domáhat se restituce protokolované obchodní firmy a podniku podle uvedeného ustanovení u příslušného správního úřadu, se přiči jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona.

(Rozh. ze dne 18. března 1948, R I 664/47.)

Veřejní společníci protokolované obchodní firmy S. v J. domáhali se návrhem v nesporném řízení soudním, vrácení této firmy a podniku podle zákona č. 128/1946 Sb. Nižší soudy návrhu vyhověly.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy, zrušil usnesení rekursního soudu a uložil tomuto soudu, aby o rekursu znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Dovolací rekurs Fondu národní obnovy podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. je důvodný.

Dovolacímu rekursu nelze sice přisvědčit, že tam, kde jde o vrácení majetku isoucího pod národní správou, nemohou soudy v žádném případě jednat o restitučním návrhu, aniž by bylo prokázáno, že marně uplynula tříměsíční lhůta v § 9 rest. zák. od uplatnění téhož nároku u příslušného orgánu podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Řízení správní dle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., k němuž poukazuje § 9 rest. zák., lze totiž zavést jen v určitých, v ustanovení tom podrobně uvedených případech. Tam, kde z restitučního návrhu u soudu uplatněného je zřejmo, že navrhovatel není osobou onoho sociálního charakteru, který má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., aneb že nejde vůbec o případ podle § 24 cit. dekretu, mohou se soudy přímo zabývat restitučním návrhem, aniž by se navrhovatelé vůbec pokusili o restituci podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.

Dovolacímu rekursu však nutno přisvědčit, že v případě takovém musí soud z úřadu zkoumat, zda jsou zde podmínky jeho příslušnosti dle §§ 9, 10 rest. zák., zda nejde o případ, jehož řešení je dle § 9 rest. zák., § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přenecháno orgánům správním, neboť jinak rozhodnutí nižších soudů je nepřezkoumatelné a tedy zmatečné podle § 41, lit. h) zák. č. 100/1931 Sb., a to již pokud jde o otázku příslušnosti soudů či úřadů správních (§ 41, lit. c) zákona č. 100/1931 Sb.).

Soud prvé stolice uznal v souzené věci, kde je nesporno, že navrhovatelé neuplatnili dříve restituční nárok u orgánu, který národní správu zavedl, t. j. u ministerstva vnitřního obchodu, na svoji příslušnost, ježto navrhovatelé nepatří do skupiny osob, jimž přísluší domáhat se vrácení majetku podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., neuvedl však pro tento svůj závěr žádných důvodů a rekursní soud k rekursu Fondu národní obnovy v otázce příslušnosti soudu nevyhověl s tím, že navrhovatelé jsou veřejnými společníky protokolované firmy S. a podle obsahu návrhu jde o restituci této protokolované obchodní firmy a podniku. Tento právní názor rekursního soudu dovolací rekurs právem napadá s hlediska nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb., čl. I zák. č. 314/1936 Sb.), ježto se přiči jasněmu a nepochybnému znění a smyslu § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., že by se veřejní společníci veřejné obchodní společnosti, u kterých jsou dány jinak předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nemohli domáhat restituce podniku podle § 24 dekr. cit. jen proto, že jde o restituci protokolované obchodní firmy a podniku. Ustanovení § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nerozlišuje druh majetku, který se má vrátit, nýbrž klade toliko důraz na sociální charakter osob, kterým se má vrátit. O návrh právnické osobnosti pak v souzené věci nejde, když se restituce domáhají veřejní společníci osobně, neboť ti uplatňují tak vpravdě jen svá práva k veřejné obchodní společnosti.

Ježto pak výsledky řízení nižších soudů nedovolují, aby o otázce příslušnosti soudů k projednání souzené restituční žádosti bylo rozhodnuto přímo nejvyšším soudem, bylo napadené rozhodnutí již z toho důvodu zrušeno a rekursnímu soudu uloženo, aby o rekursu Fondu národní obnovy — a to především s hlediska příslušnosti soudů pro souzený návrh — znovu jednal a rozhodl, přihlížeje k nákladům dovolacího rekursu.

Pro úplnost se dodává, že ta okolnost, že navrhovatelé se snad někdy dříve obrátili na orgán, který zavedl na restituovaný podnik národní správu později odvolanou, je s hlediska § 9 rest. zákona nerozhodná, neboť § 9 rest. zák. požaduje, aby se navrhovatel obrátil na orgán, který zavedl národní správu, proti které nárok směřuje, t. j. v souzené věci na ministerstvo vnitřního obchodu, neboť nárok směřuje proti národní správě tímto ministerstvem zavedené.

Č. 409.

Třebas usresení, jimž byl návrh strany na odročení roku zamítnut, nebylo straně ještě v době konání roku doručeno, stihly přece stranu, jež se k roku nedostavila následky zmeštrání, staťo-li se toto usnesení nepodáním opravného prostředku potom pravoplatným.

Nepodala-li strana proti usnesení, jímž byl její návrh na odročení roku zamítnut, opravný prostředek, nemůže úspěšně v dovolání uplatňovat okolnosti, které odůvodňovaly odročení roku.

(Rozh. ze dne 18. března 1948, Rv II 190/47.)

Prvý soud vyhověl žalobě rozsudkem pro zmeškání.

Odvolačící soud nevyhověl odvolání žalovaného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného z těchto

důvodů:

Usnesením soudu první stolice z 19. února 1947 byl včas podaný návrh žalované na odročení roku nařízeného na 20. února 1947 zamítnut. Usnesení to nebylo napadeno a nabylo tak moci práva. Byl proto tento rok konán právem, byť ono usnesení bylo žalované doručeno teprve 21. února 1947, tedy po tomto roku.

Z ustanovení § 136 c. ř. s. vyplývá, že podání žádosti o odročení roku nezbavuje stranu povinnosti k roku se dostavit a při něm jednat, pokud nebylo jejím návrhu na odročení vyhověno. Bylo na žalované, aby nemajíc rozhodnutí o svém odročovací návrhu, podaném den před rokem, se nespokojila s pouhou možností odročení, nýbrž aby se postarala o to, aby nárok nebyl zmeškán, a to tím spíše když pro první rok není ani předsáno zastoupení advokátem a nebylo tudíž nutné (§ 27, odst. 2 c. ř. s.).

Nedostavila-li se strana k roku přesto, že nebyla do té doby zpravena o vyřízení svého návrhu na odročení, a byl-li návrh ten ještě před rokem zamítnut, musely jí postihnouti právní následky zmeškaného roku, právě tak jako stranu, která by se vzdálila před rozhodnutím o návrhu učiněným při roku, nebo po jeho zamítnutí se zpěchovala o věci jednat (§ 136, odst. 2 c. ř. s.). Nemá tudíž podání žádosti o odročení roku, stejně jako rekurs proti usnesení zamítajícímu návrh na odročení (§ 524 c. ř. s.), odkladný účinek, a mělo by význam jen tehdy, kdyby, třeba alespoň teprve dodatečně (k rekursu) bylo žádosti pravoplatně vyhověno. To se v souzeném případě nestalo.

Procesní úkon, který žalovaná měla a mohla při roku dne 20. února 1947 předsevzít, nutno tudíž považovat za zmeškaný ve smyslu §§ 144, 145 c. ř. s. Byl proto k návrhu žalobcovu právem proti žalované vydán rozsudek pro zmeškání podle § 396 c. ř. s.

Okolnosti, které by snad odůvodňovaly odročení roku, nemůže žalovaná nyní v dovolání již s úspěchem uplatňovat, když nechala vejít v moc práva usnesení, jímž její návrh na odročení roku byl zamítnut. Nelze proto k okolnostem těm, jak jsou uplatňovány v odst. 1 dovolání, již přihlížet, ať již byla obsílka doručena žalované 14., 17. nebo 18. února 1947. V žádném z těchto případů nebyla straně odňata možnost k soudu se dostavit a před ním projednávat vůbec, tím méně nezákonným postupem, zejména opominutím doručení. Závadné doručení předvolání způso-

buje zmatečnost jen tehdy, znemožnilo-li straně vůbec včasné dostavení se k jednání (srov. rozh. č. 7527 Sb. n. s. I.). Ani okolnost, že nebyla dodržena lhůta mezi vyrozuměním o roku a rokem, neopravňuje stranu by se k roku nedostavila (srov. rozh. č. 4811 Sb. n. s. I.). To platí i o prvním roku. Lhůta § 231 c. ř. s. nemusí býti přesně dodržována, vždy však musí býti určena tak, aby byla odpůrci umožněna dostatečná příprava k roku (srov. rozh. č. 9083 Sb. n. s. I.). Ta pak podle zjištění odvolacího soudu žalované znemožněna nebyla. V souzené věci nejde o obeslání k prvnímu roku vůbec, nýbrž k novému prvnímu roku, když první rok původně stanovený na 2. října 1946 byl k návrhu žalované odročen na 20. února 1947, tedy dokonce na dobu více než čtyř měsíců. Žaloba byla žalované doručena již s obesláním k původnímu prvnímu roku 23. září 1946 a žalovaná ani neuplatňuje, že by obeslání to nemělo náležitosti § 131, odst. 2 c. ř. s. (§ 29, odst. 1 c. ř. s.).

Účelem instruktivní lhůty § 231 c. ř. s. je, jak je zřejmo ze slov »se zřetelem k času pro doručení žaloby«, aby se žalovaný mohl dostatečně obeznámit s obsahem žaloby, o ní se po případě poradit a připravit si obranu, při prvním roku přípustné (tak zv. privilegované — § 239, odst. 2 c. ř. s.). Tento účel byl v souzeném případě splněn, když žaloba byla žalované doručena již 23. září 1946, kdežto rok, při němž došlo k vynesení rozsudku pro zmeškání, byl konán teprve 20. února 1947. Měla tudíž žalovaná více než dosti času, aby se na vše řádně připravila a zřídila si po případě i právního zástupce, jak na to byla zároveň s poučením o následcích zmeškání již v první obsílce upozorněna. Kdyby si byla právního zástupce zřídila, a bylo to soudu oznámeno s předložením plné moci, byla by obsílka bývala doručena již jemu (§ 93, odst. 1 c. ř. s.). Že ve sporu o doručení žalobě bude pokračováno, mohla a musila si žalovaná býti vědoma, jak vzhledem k svému telegramu, tak i k tomu, že jí nebylo doručeno nejen usnesení o odročení roku, ale ani rozsudek pro zmeškání, a mohla se v mezidobí přesvědčit i o tom, zda snad nezůstal spor v klidu. Obesláním k roku na 20. února 1947 byla na to ostatně znovu upozorněna.

Nemá proto význam nedodržení instruktivní lhůty při novém obeslání, ani kdyby bylo bývalo doručeno, jak je uplatňováno, teprve 18. února 1947, a to tím méně, když již z toho, že první rok dosud nebyl konán a z obsahu první obsílky musilo býti žalované známo, že při prvním roku zastoupení advokátem není nutné.

Odvolačící soud právem neshledal tu uplatňovanou zmatečnost podle § 477, č. 4 c. ř. s., a není tu ani jiná zmatečnost, k níž by bylo přihlížet z úřadu.

Nelze proto vyhovět dovolání z důvodů zmatečnosti, ale ani pokud bylo podáno pro nesprávné právní posouzení (§ 503, č. 1 a 4 c. ř. s.), a není tu ani žádné vady řízení ve smyslu § 503, č. 2 c. ř. s.

Č. 410.

Jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku,

na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku.

(Rozh. ze dne 24. března 1948, R I 160/48.)

Za sporu oznámili žalobci procesnímu soudu zvláštním podáním, že »upravují, pokud se týče měni označení žalované strany ve smyslu § 235 c. ř. s. takto: 1. V. mlýny, národní podnik v H. K., 2. Josef V., 3. František V., 4. Jan V.«. Josef, František a Jan V. vznesli námitky proti této změně, již byla žaloba rozšířena na ně, a když prvý soud přes jejich námitky změnu připustil, podali proti jeho usnesení rekurs. Rekursní soud vyhověl jejich rekursu a zamítl návrh žalující strany.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobců.

D ů v o d y:

Žalobci označili v žalobě za žalovanou stranu protokolovanou firmu »Josef V., automatické válcové mlýny v P.«, majitelé Josef V., František V. a Jan V., v národní správě, do rukou jednoho z pěti v žalobě vyjmenovaných národních správců. Při prvním roku doplnili v důsledku vyhlášeného znárodnění firmy označení žalované strany na Národní podnik Josef V., automatické válcové mlýny v P., procesní soud však o připuštění této změny v označení žalované strany, jež ostatně bylo nesprávné, nerozhodl a žalovaná strana označovala se i nadále jen jako protokolovaná firma Josef V., automatické válcové mlýny v P., národní správa, a stejně byla označována i stranou žalující, takže ke změně v označení žalované strany podle návrhu učiněného u prvního roku nedošlo a žalovaná byla i nadále protokolovaná firma Josef V., automatické válcové mlýny v P. v národní správě.

Podle tohoto označení byli žalovanou stranou národní správci, jimž byla svěřena správa podniku firmy, k níž patří též zastupování podniku před soudy a úřady. Národní správce není zákonným zástupcem vlastníka, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen spravovat svěřený mu majetek z jiných hledisek než s hledisek zájmů vlastníkových a který ve sporu vystupuje vlastním jménem. Jestliže tedy žalobci podali žalobu proti národním správcům, dali tím najevo, že chtějí uplatnit své právo proti podmětu oprávněnému s hlediska § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. ve vztahu na jmění, dané pod národní správu, t. j. jmění tvořící zcela samostatnou část jmění společníků, oddělenou fakticky od jejich ostatního soukromého jmění. Toto jmění spravované národními správci vplývalo během sporu do národního podniku V. mlýny v H. K., který proto vstoupil do sporu místo národních správců, jejichž oprávnění po převzetí jmění národním podnikem zaniklo (§§ 27, odst. 1, 28 dekr. č. 100/1945 Sb. a § 24 dekr. č. 101/1945 Sb.).

Jestliže se žalobci domáhají nyní toho, aby vedle uvedeného národního podniku, který ve sporu nastoupil na místo národních správců, byli

jako žalovaní připuštěni také ještě i veřejní společníci firmy, které původně nežalovali, ač tak mohli učiniti i za národní správy, nejde o změnu žaloby, tím méně o pouhou změnu v označení žalované strany, nýbrž o vstup dalších právních subjektů do sporu, který rekursní soud právem nepřipustil.

Č. 411.

Knihovní soud zamítl právem žádost o vklad knihovního práva, bylo-li mu známo, že se proti žadateli vede řízení podle dekr. pres. rep. č. 138/1945 Sb. a předložil-li žadatel na výzvu soudu osvědčení o státní a národní spolehlivosti, od jehož vystavení uplynul bezmála rok.

Udělení další lhůty k předložení nového osvědčení podle § 88, odst. 3 knih. zák. nepřichází v úvahu, nelze-li předložení očekávat v krátké době.

(Rozh. ze dne 24. března 1948, R II 33/48.)

K druhé větě srov. rozh. č. 10.738 Sb. n. s. I.

Prvý soud zamítl knihovní žádost B. B. o odepsání nemovitosti z jeho knihovní vložky a připsání jich podle darovací smlouvy do vložky patřící jeho manželce M. B. D ů v o d y: Soudu je notoricky známo, že odstupitel B. B. byl trestní komisí nalézací ONV v K. potrestán pro provinění proti národní cti podle dekr. pres. rep. č. 138/1945 Sb. a je zde tudíž ve smyslu ustanovení § 94, č. 2 knih. zák., jakož i ustanovení dekr. pres. rep. ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb. ve znění vyhlášky min. vnitra č. 61/1945 Sb., čl. II, § 5 důvodná pochybnost o osobní způsobilosti odstupitele, po případě o tom, zda není právní jednání, o jehož zápis se žádá, v rozporu s předpisy citovanými v posléze uvedeném zák. ustanovení.

Rekursní soud vyhověl rekursu žadatele a knihovní vklad povolil. D ů v o d y: Podle článku II, § 5 dekr. pres. rep. č. 124/1945 Sb. ve znění vyhlášky ministerstva vnitra č. 61/1946 Sb. bylo stanoveno, že má-li soud pochybnosti, zda právní jednání, podle kterého se o knihovní zápis žádá, není vzhledem k osobám účastníků v rozporu s předpisy uvedenými pod č. 1, 2, 3 tohoto zákona, uloží žadateli, aby do přiměřené lhůty předložil osvědčení MNV o státní spolehlivosti osob zúčastněných na právním jednání (§ 88 knih. zák.). Právní jednání nesmí býti v rozporu s předpisy dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb.

Knihovní soud vyžádal toto osvědčení o národní spolehlivosti, kteréžto žádosti bylo vyhověno a knihovní soud není oprávněn přezkoumávat předložené osvědčení po jeho stránce materiální, nýbrž pouze po stránce formální.

Použití § 94, č. 2 knih. zákona týká se případu, kdy soud má odůvodněné pochybnosti o osobní způsobilosti účastníků nebo o oprávnění k zakročení o zápis. Soud však se nemůže řídit v této věci jen osobními pochybnostmi plynoucími snad z pouhé známosti, nýbrž skutečnosti, na

základě kterých může knihovní zápis povolit nebo zamítnout, musí býti listinami odůvodněny. Někaké šetření knihovní soud nemůže provádět.

Dekret pres. rep. č. 138/1945 Sb. o trestání některých provinění proti národní cti mluví o potrestání osob okresním národním výborem buď vězením nebo pokutou, nebo veřejným pokáráním; z tohoto dekretu nelze však dovodit, že by osoby odsouzené podle tohoto dekretu byly omezeny ve své způsobilosti nebo ve svém oprávnění disponovat svým majetkem. I když snad byl B. B. potrestán pro provinění proti národní cti podle dekretu pres. rep. č. 138/1945 Sb., nemůže se knihovní soud pouštět do posuzování toho, jaký důsledek soukromoprávní by mohlo mít pravoplatné odsouzení podle tohoto dekretu na majetek odsouzeného. Knihovní stav je bez závad, žádost knihovní je doložena listinami, osvědčení o národní způsobilosti zúčastněných osob bylo předloženo. Po stránce formální není tedy žádných závad, zejména když žadatel předložil osvědčení o státní a národní spolehlivosti od obvodové rady pro Prahu I—VII řádně vystavené dne 20. září 1946.

Nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti zatímního národního správce majetku žadatelova a obnovil usnesení soudu prvního stolice.

Důvody:

Jde o vklad práva vlastnického podle darovací smlouvy ze dne 10. května 1947 mezi manžely. Na výzvu knihovního soudu podle § 5, odst. 2 zák. č. 124/1945 Sb. ve znění vyhlášky č. 61/1946 Sb. předložil zcizitel osvědčení o státní a národní spolehlivosti jednak své manželky - nabyvatelky, vystavené 26. června 1947 obcí, jejíhož katastrálního území se žádaný vklad týká, jednak své, vystavené však v Praze dne 20. září 1946. Ježto prvnímu soudu v době jeho rozhodnutí, t. j. 10. září 1947 bylo známo, že je proti zciziteli zavedeno právě v okrese, kde leží zcizené nemovitosti, řízení podle dekretu pres. rep. č. 138/1945 Sb., nepřihlédl k posléz uvedenému zcizitelovu osvědčení o státní a národní spolehlivosti a knihovní žádost zamítl.

Nelze přisvědčit názoru rekursního soudu, že knihovní soud, oprávněný přezkoumat žadatelem předložené osvědčení o státní a národní spolehlivosti jen po stránce formální, měl je, když nebylo v té příčině závad, vzít za základ svého rozhodnutí. Rekursní soud přehlédl, že jde o veřejnou listinu dosvědčující skutečnost, že zcizitele považoval úřad vydavší osvědčení v den vydání té listiny za osobu státně a národně spolehlivou, a že v den rozhodnutí prvního soudu uplynul od vystavení osvědčení o zcizitelově státní a národní spolehlivosti bezmála rok. Bylo-li přitom knihovnímu soudu známo, že je proti zciziteli zavedeno právě v okrese, kde leží zcizené nemovitosti, řízení podle dekretu pres. rep. č. 138/1945 Sb., právem knihovní žádost zamítl, neboť v té době platily pro vystavování osvědčení o státní a národní spolehlivosti závazné pokyny a směrnice ZNV v Brně ze dne 11. února 1947, č. 5073-II/11-1947, uveřejněné v č. 46 Úředního listu ZNV v Brně ze dne 3. dubna 1947, podle nichž se rozhodnutí o žádosti za vydání osvědčení o státní a ná-

rodní spolehlivosti odloží až do pravoplatného rozhodnutí řízení zavedeného proti dotyčné osobě podle dekretu č. 138/1945 Sb.

Podle § 5, odst. 2 zák. č. 61/1946 Sb. platí o řízení v těchto případech přiměřeně ustanovení o vyřizování knihovních žádostí, ku kterým není připojen prvopis příslušné listiny (§ 88 knih. zák.). Udělení další lhůty k předložení zcizitelova osvědčení o státní a národní spolehlivosti (§§ 88, odst. 3, 81, odst. 3 knih. zák.) nepřichází v tomto případě v úvahu, neboť předpisy § 5, odst. 2 zák. č. 61/1946 Sb. a § 88, odst. 3 knih. zák. mají na mysli případy, kdy předložení osvědčení o státní a národní spolehlivosti možno očekávat v krátké době, ale nevztahují se na případ, kdy vydání osvědčení toho závisí na vyřízení zavedené již záležitosti podle dekretu č. 138/1945 Sb.

Bylo proto k dovolací stížnosti oprávněného zatímního národního správce, zavedeného podle § 9 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. do majetku zcizitele okresním národním výborem výměrem z 12. června 1947, a to i do majetku, jehož se týká žádaný knihovní vklad, usnesení rekursního soudu změněno tak, že bylo obnoveno zamítavé rozhodnutí prvního soudu.

Č. 412.

Je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoliv jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce, je k podání žaloby o nepřipustnost exekuce z důvodu, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, Rv I 8/48.)

V exekuci vedené Úřadovnou sociálního pojištění ve V. proti J. H., restaurátéru v K., byla zabavena kráva, která byla příslušenstvím konfiskované zemědělské usedlosti, jejímž národním správcem byl J. H. Národní pozemkový fond se domáhal žalobou podanou proti Úřadovně sociálního pojištění ve V. prohlášení exekuce na tuto krávu za nepřipustnou podle § 37 ex. ř.

Prvý soud žalobu zamítl. Vycházel při tom z předpokladu, že exekuce je vedena pro dluh, který vznikl ze správy majetku, jehož částí je zabavená kráva, dlužníkem jako národním správcem, že proto exekuce může býti vedena na tento majetek, třeba byl konfiskován, a že Národní pozemkový fond vystupuje také jen jako správce tohoto majetku, takže mezi ním a povinnou stranou není rozdílu co do právní subjektivity.

O dovolací soud zjistil, že exekuční titul, t. j. výkaz nedoplatků žalované strany, i exekuční návrh zněly pouze na »J. H., restaurace v K., čp. 2« bez jakéhokoli označení vyznačujícího jeho funkci jakožto národního správce. Měl proto za to, že žalující Národní pozemkový fond je pokládat ve smyslu § 37 ex. ř. za třetí osobu, ježto je podle exekučního titulu

i exekučního návrhu osobou odlišnou od vymáhajícího věřitele i od dlužníka, a žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z d ů v o d ů:

Právní mylnost spatřuje dovolatelka jediné v tom, že kdyby bylo správné, že exekuce je vedena proti J. H. osobně, nikoliv jako národnímu správci, byl by k žalobě podle § 37 ex. ř. aktivně legitimován jen J. H. jako národní správce, nikoliv Národní pozemkový fond. Avšak neprávem, neboť J. H. by tu vystupoval jako národní správce ve věci, v níž je zúčastněn osobně jako povinný, a proto je na místě, aby v případě nečinnosti J. H. jako správce (kterážto nečinnost by mohla mít příčinu právě v této kolisi zájmů), mohl vystupovat Národní pozemkový fond na místě vlastníka, by zabránil žalobou, aby exekuci nebyl odňat účelu konfiskací sledovanému majetku, jenž jako konfiskát nepatří dlužníku, nýbrž státu.

Č. 413.

Domáhá-li se žalobce výroku, že tu není právní poměr založený mezi spornými stranami rozvodem jejich manželství z viny žalobcovy, jde o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, R I 721/47.)

Manželství J. K. a J. K-ové bylo rozvedeno z viny J. K-ové rozsudkem pro zmeškání krajského soudu v P. ze dne 17. září 1935 a usnesením téhož soudu ze dne 18. prosince 1935 bylo pravoplatně rozloučeno. Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 22. listopadu 1945 byl J. K. odsouzen pro zločin podvodu spáchaný tím, že dne 5. září 1935 na zpátečním lístku krajského soudu v P. s obsílkou k právnímu roku, svědčícím J. K-ové do vlastních rukou, padělal její podpis a později zabránil tomu, aby jí byl doručen kontumační rozsudek.

J. K-ová domáhá se nyní žalobou, aby byly prohlášeny za neplatné rozsudek o rozvodu a usnesení o rozluce manželství. Prv ý s o u d j e d n a k žalobu o prohlášení usnesení o rozluce manželství za neplatné odmítl pro nepřípustnost pořadu práva, a jednak žalobě o prohlášení rozsudku o rozvodu manželství za neplatný vyhověl z těchto důvodů: Soud pokládá žalobu za žalobu o náhradu škody (§ 1295, odst. 2, věta 1. obč. zák.) způsobené zločinem. Žalobní žádost směřuje k obnovení předešlého stavu podle § 1323 obč. zák. Tato škoda se nepromlčuje v obecné tříleté promlčecí lhůtě, jak má za to žalovaný, podle § 1489, věta 1. obč. zák., nýbrž ve lhůtě třicetileté, ježto byla způsobena zločinem (§ 1489, věta 2. obč. zák.). O žalobu o obnovu řízení v daném případě nejde, jak tomu ostatně nasvědčuje i žalobní žádost, která neuvádí, jaké jiné roz-

hodnutí ve věci hlavní se má státi, takže tu není splněn předpis § 536, č. 5 in fine c. ř. s. Žalovaný dále namítá, že nelze vyslovit neplatnost rozvodového rozsudku ohledně manželství pravoplatně již rozloučeného. V daném případě jde o navrácení ve stav předešlý podle § 1323 obč. zák. a zrušení rozvodového rozsudku je jen jednou z podmínek ke zrušení usnesení o rozluce manželství. Obojí rozhodnutí současně zrušiti nelze, ježto zrušení usnesení o rozluce předpokládá, aby jeho předpoklad, t. j. rozsudek o rozvodu manželství, byl předem odstraněn. Ostatně rozhodnutí o rozvodu manželství jako rozhodnutí statusové nese s sebou v zá-pětí i podklad pro rozhodnutí ve sféře majetkových práv a povinností stran. Skutkový přednes žaloby však opravňuje soud, aby alternativně podřadil žalobu i pod ustanovení § 228 c. ř. s. pro případ, že by žalobě nebylo vyhověti jako žalobě o plnění. Nutkavý právní zájem žalobkyně na určení, že právní poměr, založený vylákaným rozsudkem o rozvod manželství, tu neexistuje, je jasný (zájem rodinný, o placení alimentů i zájem o vrácení majetku). Ostatně podle názoru soudu netřeba podmínky § 228 c. ř. s. s hlediska právního zájmu v tomto případě zjišťovat, ježto plyne již z povahy žaloby. Ani tato žaloba není opožděna, ježto předmětem zjištění je právní poměr zakládající se na právu rodinném, v kterémžto případě nelze mluvit o promlčení (§ 1481 obč. zák.). Jde totiž o určení existence právního poměru statusového, při čemž otázka promlčení nepřichází v úvahu. Námitka, že žaloba je bezpředmětná již proto, že manželství bylo již rozloučeno, neobstojí ani v tomto případě. Vždyť praxe připouští i určovací žaloby na zjištění viny manželů na rozluce či rozvodu manželství bez ohledu na to, že manželství již před tím bylo zrušeno smrtí žalovaného manžela a to z důvodů §§ 759, odst. 2 a 796 obč. zák. V tomto případě došlo k rozvodu manželství kontumačním rozsudkem z viny dnešní žalobkyně. Tento výrok chce nyní žalobkyně zbavit účinnosti a výrok o neplatnosti rozvodového rozsudku nebude pro ni mít význam pouze akademický, nýbrž otevře po případě cestu i k odstranění usnesení o rozluce v řízení nesporném ať již s hlediska § 49 zák. č. 100/1931 Sb. či způsobem jiným. I když otázka obnovy výroku o rozluce je velmi pochybná, mohla by tu přijíti v úvahu otázka přípustnosti obnovy výroku o vině na rozluce, již praxe připouští.

O d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání žalovaného, zrušil rozsudek prvního soudu a žalobu odmítl. D ů v o d y: V daném případě jde o odstranění rozvodového rozsudku, nikoliv však o náhradu škody aneb určení existence, nebo neexistence některého poměru aneb práva, proto ustanovení §§ 1295 a 1323 obč. zák. a § 228 c. ř. s. se na tento případ nedají aplikovat.

Nemůže se tu jednat ani o žalobu podle § 529, odst. 1, č. 2 c. ř. s., po případě podle § 530, odst. 1, č. 3 c. ř. s., neboť žaloba nevykazuje náležitosti § 536, č. 2 — 4 c. ř. s., kteréžto náležitosti takové žaloby musí obsahovat (§§ 536 a 538 c. ř. s.). Rozvodový rozsudek však žalobkyni vůbec nebyl doručen, není pravoplatný a žalobkyně může mu odporovat řádným opravným prostředkem, t. j. odvoláním. Za těchto okolností žaloba nevyhovuje potřebám praktického života, není proto přípustná.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu žalobkyně, zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu k novému rozhodnutí.

Důvody:

Jde o usnesení odvolacího soudu vydané za odvolacího řízení, takže se na něj vztahuje ustanovení § 519 c. ř. s. Rekurs je přípustný, ježto usnesením byla žaloba odmítnuta a tím byl odvolacím soudem spor vyřízen (anal. § 519, č. 2 c. ř. s. — srov. rozh. č. 10042, 15232 Sb. n. s. I.).

Odvolací soud dospěl k závěru, že žaloba domáhající se prohlášení neplatnosti rozsudku pro zmeškání krajského soudu v P. ze dne 17. září 1935, jímž bylo manželství sporných stran rozvedeno z viny J. K-ové, není ani žalobou o náhradu škody podle §§ 1295 a 1323 obč. zák., ani žalobou určovací podle § 228 c. ř. s., ani žalobou o zmatečnost podle § 529, odst. 1, č. 2 c. ř. s., nebo žalobou o obnovu podle § 530, odst. 1, č. 3 c. ř. s., protože tu chybí zákonné předpoklady těchto žalob.

Dlužno souhlasit s názorem odvolacího soudu, že tu nejde o žalobu o zmatečnost nebo o žalobu, kterýžto názor ani rekurs nenapadá. Správný je také jeho názor, že nejde o žalobu o náhradu škody podle §§ 1295 a 1323 obč. zák., neboť prohlášením výše zmíněného rozsudku neplatným nedomáhá se žalobkyně odstranění škody způsobené jí vylákním rozvodového rozsudku a to navrácením k předešlému stavu a také se jí ani takto domáhat nemůže, když manželství sporných stran bylo rozloučeno pravomocným usnesením krajského soudu v P. ze dne 18. prosince 1935, kterýžto výrok o rozluce je nezměnitelný a to ani cestou obnovy, leč jen ve výroku o vině.

Právem však poukazuje rekurs na to, že předmětná žaloba je žalobou určovací podle § 228 c. ř. s., neboť se jí má vyslovit, že tu mezi spornými stranami není právní poměr založený mezi stranami rozvodem manželství z viny žalobkyně. Bude proto třeba zkoumat, a to z úřední moci (rozh. č. 9820, 10155 Sb. n. s. I.), zda žalobkyně má právní zájem na tom, aby byla neplatnost rozvodového rozsudku soudním rozhodnutím co nejdříve určena, když manželství je již pravoplatně rozloučeno a může již jíti jen o otázku viny. Touto otázkou se odvolací soud nezabýval, protože vycházel z mylného názoru, že rozsudek pro zmeškání nebyl žalobkyni řádně doručen, že tedy není dosud pravoplatný a že tudíž může být odstraněn podáním odvolání. Žalobkyně podle zjištění odvolacího soudu podepsala vlastnoručně zpáteční lístek od doručovaného rozsudku pro zmeškání a bylo její věcí, když tento rozsudek, který v její přítomnosti od doručovatele přijal její manžel, si od něho nevyžádala. I když tak neučinila, je považovat doručení kontumačního rozsudku za provedené po zákonu (rozh. č. 12375 Sb. n. s. I.) a zmíněný rozsudek je tudíž formálně pravomocný. Neobstojí tedy důvod, pro který odvolací soud rozsudek prvního soudu zrušil a žalobu odmítl.

Č. 414.

Okolnost, že povolení exekuce vstoupilo v právní moc, nebrání zrušení exekuce z toho důvodu, že je v rozporu s předpisy konfiskačních dekretů.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, R I 8/48.)

Po pravoplatném povolení exekuce, vedené proti národnímu správci, navrhla finanční prokuratura zrušení exekuce podle § 39, č. 2 a 4 ex. ř., ježto podle jejího tvrzení šlo o exekuci na konfiskovaný majetek. Prvý soud návrh zamítl, rekursní soud jeho usnesení zrušil a vrátil mu věc k novému rozhodnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Z důvodů:

S otázkou, zda a do jaké míry by případná konfiskace vadila exekuci, zejména zda by tu byly překážky pro její vedení, na něž bylo poukázáno v návrhu na její zrušení, se první soud se svého stanoviska nevypořádal, a neučinil tak ani soud rekursní. Bude proto na prvním soudě, aby především vyřešil uvedenou otázku, a kdyby došel k závěru, že případná konfiskace nevadí exekuci, návrh na její zrušení již z tohoto důvodu zamítl. Ježto by šlo o překážku pro výkon exekuce, která je ostatně stanovena kogentním předpisem vydaným ve veřejném zájmu a k níž nutno proto přihlížet i z úřední povinnosti, nezáleží na tom, že povolení exekuce navržené na majetek po případě zkonfiskovaný, se stalo pravoplatným.

Č. 415.

Ustanovení § 111 c. ř. s. platí i v řízení nesporném. Právní názor, že oznamovací povinnost uložená § 111 c. ř. s. se vztahuje i na případy, kdy účastník, nezměniv svého bydliště nebo bytu, se zdržuje přechodně mimo svůj byt, se přiči jasnému a nepochybnému znění (§ 46, odst. 2 nesp. zák.) tohoto ustanovení.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, R I 40/48.)

Srov. rozh. č. 13963 Sb. n. s. I.

Prvý soud odmítl v opatrovnické věci rekurs účastníka řízení s odůvodněním, že rekurs byl podán po uplynutí lhůty počínající dnem náhradního doručení.

Rekursní soud nevyhověl rekursu napadajícímu toto odmítnutí a uvedl v důvodech: Dle-li stěžovatel třeba jen přechodně mimo svůj byt, pak podle § 111 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. bylo mu usnesení ze dne 22. července 1947 doručeno právem náhradně.

Chtěl-li se náhradnímu doručení vyhnout, bylo na stěžovateli, aby soudu první stolice oznámil, na kterou adresu má mu býti rozhodnutí doručeno. Poněvadž z obsahu spisu nic takového patrno není a vzhledem k tomu, že náhradní doručení se stalo podle zákona, nemůže stěžovatel z té okolnosti, že se o usnesení dozvěděl teprve po rekursní lhůtě, odvodit pro sebe žádných práv.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu a vrátil věc soudu druhé stolice k novému rozhodnutí.

Z důvodů:

Ustanovení § 111 c. ř. s. — jež platí se zřetelem k § 34 zákona č. 100/1931 Sb. i v řízení nesporném — je podle jeho jasného a nepochybného znění použití jen tehdy, jestliže účastník za řízení změnil své bydliště nebo byt, tudíž opustil-li dosavadní bydliště nebo byt a zřídil-li si jiné. Teprve tehdy jej stihá povinnost oznámit soudu změnu svého bydliště nebo bytu, nikoliv však tehdy, dlel-li jen přechodně mimo svůj byt. Napadené usnesení je proto nezákonné (§ 46, odst. 2 cit. zákona, čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.), neboť se příčí jasnému a nepochybnému znění ustanovení § 111 c. ř. s., pokud ukládá tuto oznamovací povinnost účastníku přechodně se vzdávajícímu ze svého bytu. Dosavadní výsledky šetření o způsobu náhradního doručení usnesení prvního soudu ze dne 22. července 1947 však nestačí k spolehlivému posouzení, zda byly splněny zákonné předpoklady ustanovení § 102 c. ř. s. o doručení osobě, která nebyla zastížena ve svém bytě.

Č. 416.

Finanční prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, R I 69/48.)

První soud povolil vklad vlastnického práva pro navrhovatelku na usedlost, která byla navrhovatelce vrácena místním národním výborem podle § 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. Proti jeho usnesení podal rekurs Národní pozemkový fond, zastoupený finanční prokuratou. Rekursní soud stížnosti vyhověl. Navrhovatelka namítala v dovolacím rekursu mimo jiné, že finanční prokuratura není ze zákona povolána k zastupování Národního pozemkového fondu.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl.

Z důvodů:

Lichá je námitka, že finanční prokuratura není ze zákona povolána k zastupování Národního pozemkového fondu. I podle dekretu č. 12/1945 Sb. konfiskuje se zemědělský majetek Němců, Maďarů, jakož

i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa pro Československý stát, třebaže stát věnuje tyto konfiskáty pro účely pozemkové reformy. To vyplývá z ustanovení § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb., podle něhož se konfiskuje bez náhrady nepřátelský majetek pro Československou republiku, pokud se tak již nestalo dříve, tedy dekretem č. 12/1945 Sb. Tomuto názoru nebrání ani předpis § 6, odst. 2 dekretu č. 12/1945 Sb., který neznámá nic jiného než že si stát ponechává určité konfiskované nemovitosti, ježto nemají býti dány přidělcům. Z uvedeného plyne, že finanční prokuratura je oprávněna zakročit jménem Národního pozemkového fondu podle § 2, odst. 1, č. 1 a 2 vl. nař. č. 82/1936 Sb., po případě podle § 1, odst. 2 téhož vl. nař.

Č. 417.

Rozhodnutí soudů vydaná v době nesvobody ve sporech o zjištění pokrevního původu směřovala k cíli československým právem zakázanému a mohou proto býti změněna nebo zrušena podle čl. 6, odst. 1, písm. b) ústavního dekretu pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 31. března 1948, Ck II 12/47.)

Nezletilá M. S. podala u nejvyššího soudu žalobu, v níž navrhla, aby bylo uznáno právem, že rozsudky krajského, vrchního a nejvyššího soudu, vydané v roce 1944, podle kterých bylo určeno, že nezl. M. S. není pokrevní dcerou ing. B. S., se zrušují. Nejvyšší soud doručil žalobu opatrovníku, kterého ustanovil podle § 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. k provedení řízení podle tohoto zákona. Po vyjádření opatrovníka vyhověl nejvyšší soud žalobě v neveřejném sedění a zrušil rozsudky všech tří stolic vydané v době nesvobody. Návrh žalobkyně na přisouzení útrat sporu zamítl.

Důvody:

Nesporno je, že žalobkyně, narozená dne 8. května 1927 v B., byla pokřtěna jako manželská dcera B. a J. S-ových, náboženství římsko-katolického, že otec žalobkyně Ing. B. S. byl židem, jako žid za okupace zatčen a odvečen do koncentračních táborů, kde pravděpodobně zahynul, a že u okresního soudu v N. bylo zahájeno řízení k prohlášení Ing. S. za mrtva. Nesporno je dále, že manželství rodičů žalobkyně bylo rozloučeno rozsudkem krajského soudu civilního v B., že však tento rozsudek byl po osvobození opět zrušen, že matka žalobkyně po rozloučení manželství se přihlásila, poněvadž byla původu německého, k národnosti německé a stala se německou státní příslušnicí, že poručník žalobkyně, když této hrozilo převezení do koncentračního tábora, podal u krajského soudu civilního v B. žalobu, že žalobkyně ve skutečnosti není dcerou žida a ariky, nýbrž že pochází ze soulože matky J. S-ové s jistým A. B., takže není manželskou dcerou Ing. B. S., že v řízení zahájeném u kraj-

ského soudu v B. proti opatrovníku k obhájení pokrevního původu bylo rozsudkem ze dne 4. března 1944 uznáno právem, že žalobkyně je nemanželskou dcerou J. S. a A. B., a že tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem vrchního soudu v B. ze dne 7. června 1944 a rozsudkem nejvyššího soudu ze dne 21. října 1944.

Nesporně je konečně, že tímto způsobem byl žalobkyni zachráněn život, že nepřišla do koncentračního tábora a zůstala po celou dobu okupace československou státní občankou. Podle žaloby byla tvrzení žalobkyně ve sporu, že pochází ze soulože matky J. S-ové s A. B., nepravdivá a J. S. i A. B. křivě svědčili, aby žalobkyni zachránili. Jsou proto dány předpoklady pro zrušení rozsudků všech tří stolic podle II. hlavy čl. 6, odst. 1, písm. b) a c) a odst. 3, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky č. 11/1944, Úř. věst. čsl. ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. a zák. č. 76/1946 Sb.

Žaloba je opodstatněna. Ve sporu zahájeném u krajského soudu v B. šlo o zjištění pokrevního původu žalobkyně, tedy o zjištění, které směřovalo k rasové diskriminaci a persekuci osob židovského původu, sloužilo sobeckým zájmům okupantů a přičilo se československému pojetí práva a spravedlnosti. Československá ústava (zák. č. 121/1920 Sb.) stanoví v § 106, odst. 2, že všichni obyvatelé republiky Československé požívají v stejných mezích jako státní občané této republiky na jejím území plně a naprostě ochrany svého života i své svobody nehledíc k tomu, jakého jsou původu, státní příslušnosti, jazyka, rasy nebo náboženství. Této zásadě se přiči rasová diskriminace, kterou sledovaly spory o pokrevní původ. Směřovala proto rozhodnutí soudů ve sporech o zjištění pokrevního původu k cíli československým právem zakázanému a mohou být již z tohoto důvodu na návrh strany změněna nebo zrušena. Bylo proto vyhověno žalobě opřené o důvod uvedený v čl. 6, odst. 1, písm. b) dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. a nebylo ani třeba zkoumat, z jakých pohutek byl zahájen spor, v němž byla vydána v odpor vzatá soudní rozhodnutí, a zda jsou dány další předpoklady pro zrušení těchto rozhodnutí podle jiných předpisů čl. 6 cit. zák.

Zrušením v odpor vzatých rozhodnutí vstupuje spor do stavu, v jakém byl před vydáním těchto rozhodnutí (§ 5, odst. 1, druhá věta zák. č. 76/1946 Sb.). Na prvním soudě bude, aby uvážil, zda lze o této žalobě směřující proti subjektu neuznávanému československým právním řádem rozhodnout bez ústního jednání (§ 230 c. ř. s.) či zda je zapotřebí ústního jednání.

Návrh žalobkyně na přiznání útrat tohoto sporu byl zamítnut, protože odpůrcem je opatrovník ustanovený k provedení řízení podle zák. č. 76/1946 Sb. (§ 4, odst. 2 cit. zák.).

Č. 418.

Neplatnost majetkových převodů a majetkově-právních jednání uvedených v § 1 zák. č. 128/1946 Sb., jakož i majetkových přechodů uvedených v § 2 cit. zák. je sice neplatností původní, avšak toliko relativní.

Auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla i bez zvláštního uchopovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát.

Proti Československému státu nelze úspěšně restituovat (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) majetek, jenž na něj přešel kořistním právem.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1948, R I 11/48.)

Návrhem podaným proti Československému státu se domáhá R. T. vrácení auta, jež mu bylo v r. 1945 odebráno německými úřady a jež je nyní v držení a užívání velitelství n-tého pěšího pluku v H.

První soud zamítl restituční návrh.

Rekursní soud zrušil jeho usnesení a vrátil mu věc, aby doplnil řízení a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Soud první stolice zjistil, že v souzené věci restituované auto bylo navrhovatelé nuceně odebráno pro německou brannou moc za náhradu 38.200 K a po skončení okupace zajištěno orgány SNB a uschováno v garáži hotelu Č. Soud první stolice zamítl proto návrh na restituci sporného auta, nacházejícího se dnes u vojenské správy, ježto odpůrce Československý stát, vojenská správa, nabyla auta z majetku německé branné moci kořistným právem a není proto pro tuto žádost podle § 4, odst. 2 rest. zák. pasivně legitimována.

Rekursní soud je proti tomu názoru, že zjištění soudu první stolice nestačí pro takový závěr. Rekursní soud zjistil, že auto z garáže hotelu Č. bylo pro vojenskou správu odebráno dne 14. září 1945 štkpt. V. S-em a 3 muži jeho oddílu, požaduje však ještě další zjištění, jakým konkrétním kořistným aktem a jakým právem se štkpt. V. S. zmocnil auta ze soukromé garáže. Přitom je rekursní soud názoru, že německá branná moc auta nikdy platně nenabyla a že dne 14. září 1945 nemohl štkpt. V. S. provést kořistné právo v soukromé garáži.

Dovolací rekurs odpůrcův právem napadá rozhodnutí rekursního soudu. Neplatnost majetkových převodů a majetko-právních jednání uvedených v § 1 rest. zák., jakož i majetkových přechodů uvedených v § 2 rest. zák., je ovšem neplatností původní, neboť právní jednání ta trpěla již při svém vzniku vadami dnes uplatňovanými. Neplatnost ta není však neplatností absolutní, neboť nedojde-li k návrhu osoby podle § 4, odst. 1 rest. zák. legitimované k výroku o neplatnosti takového jednání neb přechodu a podle § 6 rest. zák. k navrácení v předešlý stav, zůstane jednání, zatížené neplatností podle § 1 rest. zák., přece jen platné a závazné a nutno z něho vycházet. Lze tedy mluvit pouze o neplatnosti relativní. Nutno proto souhlasit s názorem soudu první stolice, že sporné

auto v době skončení okupace, kdy výkonem kořistného práva přešlo pod moc Československého státu, bylo ve vlastnictví německé branné moci.

Zanechala-li však ustupující a poražená německá branná moc auto pocházející z majetku navrhovatele na místě spolu s jinými svými vozidly, nestalo se toto auto věcí opuštěnou, které by se každý mohl uchopit (§§ 381 a násl. obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla bezprostředním způsobem, právem kořistným, k němuž poukazuje ustanovení § 402 obč. zák., na stát, armádu, které příslušelo kořistné právo a to i bez zvláštního okupačního aktu, neboť výkon kořistného práva byl právě jí vyhrazen. Je-li podle zjištění nižších soudů v souzené věci nepochybné, že Rudá armáda, obsazující prostor, kde sporné auto bylo německou brannou mocí zanecháno, nevykonala ohledně zmíněného auta své kořistné právo, mohl tak již učiniti jedině Československý stát, československá armáda, postupující s Rudou armádou. Československý stát podle zjištění nižších soudů tak svými orgány, t. j. nejprve orgány SNB a pak orgány vojenské správy, skutečně učinil.

Odpůrce nabytí tedy svého práva k restituovanému autu bezprostředním způsobem shora uvedeným, bez jakéhokoli předchůdce spolupůsobení a není zapotřebí ještě dalších zjištění, jakými konkrétními akty a jakým právem se odpůrce auta zmocnil, jak má za to v napadeném rozhodnutí rekursní soud.

Je-li tomu tak, pak nejsou ovšem na straně odpůrce dány předpoklady pasivní legitimace podle § 4, odst. 2 rest. zák., neboť odpůrce restituovaného auta nenabytí neplatným převodem, ani z nějakého jiného neplatného majetkově-právního jednání nemá prospěch a ani svá práva k autu neodvozuje z nějakého takového neplatného jednání.

Důvody, které rekursní soud uvedl pro zrušení rozhodnutí soudu první stolice, tedy neobstojí. Ježto pak není ani důvodů k dalšímu řízení a doplňování věci, bylo obnoveno usnesení soudu první stolice, zamítající restituční žádost navrhovatelovu.

Č. 419.

Zaručil-li se rukojmí za dluh jen vzhledem k věřitelovu ujištění, že pro hlavní pohledávku vázne na dlužníkových věcech zástavní právo, odpovídá věřitel rukojmímu za újmu, jež mu vzešla tím, že nedopatřením právního zástupce věřitelova ke zřízení zástavního práva nedošlo.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1948, Rv I 394/47.)

Mezi firmou Z. a záložnou M. bylo v roce 1941 smlouveno, že záložna M. poskytne H. G-ovi úvěr do výše 100.000 K a že za závazky, jež J. G-ovi z tohoto úvěru vzejdou, přejímá firma Z. záruku a dává do zástavy vkladní knížku. Firma Z. si přitom vymínila, že pro pohledávky z poskytnutého úvěru bude zřízeno na dilenském a kancelářském zařízení H. G-a zástavní právo a převzala záruku teprve po ujištění zástupce zá-

ložny M., že ke zřízení onoho práva již došlo ujednáním s J. G-em sepsaným ve formě pamětního zápisu a označením zařízení J. G-a nálepkami vyznačujícími zastavení. Ve skutečnosti však nebylo zástavní právo zřízeno, neboť vyznačení zastavení nálepkami nebylo provedeno.

Žalobou podanou proti záložně M. se domáhá nyní firma Z. zaplacení částky 104.000 Kčs s přísl. jako náhrady škody vzešlé jí tím, že po zaplacení dluhu H. G-a žalované záložně nemohla uspokojit svůj postizní nárok realizací zástavního práva na movitostech G-ových.

První soud žalobu zamítl. Z důvodů: Z pamětního zápisu ze dne 18. listopadu 1941 se zjišťuje, že H. G. prohlásil, že dává do zástavy žalované straně své zařízení — jak je sepsáno v odst. IV tohoto pamětního zápisu — tím způsobem, že jí odevzdává listinu, na které je toto zařízení zaznamenáno a činí tak z toho důvodu, že movité věci, které se dávají do zástavy, nepřipouštějí hmotného odevzdání z ruky do ruky, zejména též proto, že toto zařízení bude i nadále G-ovi ponecháno k používání. Nadto bude zástupcem žalované strany podle pamětního zápisu největší kus zařízení opatřen znamením, z něhož bude patrné, že veškeré strojní a ruční zařízení G-ova závodu bylo dáno žalované straně do zástavy za poskytnutý úvěr. Z výpovědi svědka B. F-a zjistil soud, že tento svědek v zastoupení Dr. Š-a, právního zástupce žalované strany, byl v dílně G-ově, zkontroloval její zařízení se zápisem o předmětech daných do zástavy a všechny věci v seznamu uvedené skutečně v dílně našel. H. G. o nich prohlásil, že jsou jeho vlastnictvím. K jeho žádosti s ohledem na přítomné dělníky upustil však svědek od nalepení lístků vyznačujících zastavení. Když pak přišel o dva dny později ke G-ovi, nemohl již lístky nalepít, neboť mu bylo sděleno, že G. byl zatčen a že inventář v dílně není G-ovým vlastnictvím. Z uvedeného plyne, že došlo toliko k ústnímu ujednání o zřízení zástavního práva ve smyslu pamětního zápisu ze dne 18. listopadu 1941, kdežto k symbolickému odevzdání podle § 452 obč. zák. již nedošlo. Dále zjistil ještě soud, že se žalovaná strana vůči straně žalující k ničemu jinému nezavázala než, že u G-a provede zřízení zástavního práva na zařízení jeho dílny a kanceláře, aniž bylo jednáno o tom, jakým způsobem má být toto zastavení provedeno. Žalobní nárok se opírá o právní důvod náhrady škody a předpokládá proto podle §§ 1295 a 1297 obč. zák. zavinění, pokud se týče nedopatření, při čemž v pochybnosti platí domněnka, že škoda vznikla bez zavinění jiné osoby (§ 1296 obč. zák.). V souzeném případě splnila žalovaná strana svůj závazek zřídit zástavní právo tím, že sepsala pamětní zápis. Žalované straně nelze přičítat k vině ani pokládat za její nedopatření, že nedošlo k symbolickému odevzdání věcí, jež měly být dány do zástavy, neboť se tak stalo vinou G-ovou. Provedením zástavního práva pověřila žalovaná strana svého právního zástupce Dr. Š-a, jehož jako advokáta mohla pokládat za osobu zdatnou. Nelze proto přičíst žalované straně žádné zavinění ani nedopatření a je proto žalobní nárok svým právním důvodem neopodstatněn (§§ 1295, 1297, 1313 a), 1304 obč. zák.).

Odvolaací soud nevyhověl odvolání žalující strany.

Nejvyšší soud změnil k dovolání žalující firmy rozsudky nižších soudů tak, že uznal žalobní nárok důvodem po právu.

Z důvodů:

Odvolací soud neuznal žalobní nárok důvodem po právu, ježto neshledal na straně žalované ani zavinění ani nedopatření, nedošlo-li ke zřízení zástavního práva ke kancelářskému a dílenskému zařízení H. G-a pro její pohledávku z poskytnutého mu úvěru, za nějž se zaručila žalující strana, dávši žalované jistotu ve vkladní knížce a vymínivši si mimo jiné, aby žalovaná zajistila svou pohledávku zřízením zástavního práva k uvedenému kancelářskému a dílenskému zařízení H. G-a. Odvolací soud vychází tu ze zjištění prvního soudu, že žalující strana tvrdila žalované, že H. G. je vlastníkem kancelářského a dílenského zařízení, že žalovaná pověřila za účelem zřízení zástavního práva svého právního zástupce Dr. V. Š-a, ten sepsal o zřízení zástavního práva zápis pro věčnou paměť a uložil svému zaměstnanci, aby opatřil zařízení nálepkami, vyznačujícími zřízení zástavního práva, k čemuž nedošlo jen pro odpor H. G-a, a dospěl k závěru, »že pro nezdatnost právního zástupce žalované strany Dr. Š-a není ve skutkových zjištěních rozsudku prvního soudu předpokladu, stejně jako v něm není náplně ustanovení § 1313 obč. zák.«.

Žalující strana napadá rozsudek odvolacího soudu především pro nesprávné právní posouzení, a to právem.

Žalující strana tvrdila již v žalobě, že žalovaná strana nejen nesplnila převzatý smluvní závazek o zřízení zástavního práva k dílenskému a kancelářskému zařízení H. G-a k zjištění své pohledávky z poskytnutého mu úvěru, nýbrž i, že žalovaná jí oznámila, že zástavní právo bylo podle úmluvy zřízeno, ač to pravda nebyla. Kdyby jí žalovaná strana nebyla ujistila, že zástavní právo je zřízeno, nebyla by dala souhlas k výplatám úvěru, stejně jako by jej nedala, kdyby žalovaná jí byla sdělila, že dlužník nemá žádných svršků, které by mohly sloužit za zástavu nebo že nemůže být zřízením zástavního práva z jakéhokoliv důvodu provedeno. Že věci v dílně nejsou vlastnictvím dlužnickým a že tedy nedošlo k zřízení zástavního práva, sdělil žalované její právní zástupce až po vyčerpání úvěru.

Žalující strana, ač podle nepopřehého přednesu žalované tvrdila stejně jako H. G., že dílenské a kancelářské zařízení je jeho vlastnictví, za sporu nečinila skutkového přednesu o tom, že po zatčení G-ově se třetí osoby zmocnily zařízení jeho dílny a kanceláře svémocně a zůstala proto otázka vlastnictví k němu spornou.

Za tohoto stavu věci odvolací soud právem neshledal v tom, že nedošlo ke smluvnímu zřízení zástavního práva na dílenském a kancelářském zařízení H. G-a, zaviněné jednání žalované, jímž by byla žalobkyni způsobena škoda. Za jednání, jímž byla žalované způsobena škoda, dlužno však uznati sdělení žalované, že zástavní právo bylo zřízeno, ač to podle zjištění nižších soudů nebylo pravda, a to za jednání zaviněné.

Pro otázku zavinění žalované v tomto směru je bez významu, že nebylo mezi stranami sjednáno, jak se má zástavní právo zřídit, neboť k dí-

lenskému a kancelářskému zařízení, jež měl dlužník dále užívat, bylo zřízení zástavního práva možné jen symbolickým odevzdáním do zástavy a nikoliv pouze sepsáním pamětního zápisu o obsahu ujednání, zvláště, když žalovaná k výkonu tohoto právního jednání pověřila svého právního zástupce Dr. V. Š-a, který jako odborník nemohl být v pochybnostech o zákonných náležitostech platného zřízení zástavního práva k uvedenému předmětu zástavy.

Pakli žalovaná sdělila žalující straně, že zástavní právo bylo zřízeno, ač tomu tak nebylo, odpovídá za pravdivost své zprávy, ať ji čerpala od kohokoliv, — vždyť šlo o zprávu, týkající se splnění jejího smluvního závazku. Žalovaná nemůže se zbavit odpovědnosti za uvedené jednání, i když si zvolila (§ 1313 a) obč. zák.) právního zástupce (odborníka), aby v jejím zastoupení smluvené zástavní právo uskutečnil, neboť, pakli jí tento sdělil, že zástavní právo bylo zřízeno, aniž se předtím přesvědčil, zda jeho zaměstnanec splnil daný mu příkaz co do upevnění nálepek na dílenském a kancelářském zařízení vyznačujících, že bylo dáno do zástavy žalované za její pohledávku podle vyhotoveného o tom pamětního zápisu, projevil tím nedostatek potřebné bedlivosti a ručí jí po případě podle § 1299 obč. zák.

Že uvedené jednání žalované je v příčinné souvislosti se způsobenou škodou, plyne z toho, že to bylo právě sdělení žalované strany o zřízení zástavního práva podle ujednání mezi nimi, jímž byla žalující strana uvedena v omyl o splnění smluveného zástavního práva, které bylo žalující straně podnětem k tomu, že dala souhlas k vyplacení poskytnutého úvěru H. G-ovi, neboť zřízením zástavního práva bylo jednou z podmínek, za nichž žalující strana složila žalované jistotu za poskytnutý úvěr H. G-ovi. Zřízení zástavního práva k dílenskému a kancelářskému zařízení dlužníkovu bylo tu hlavně v zájmu žalující strany.

Újma žalující strany záleží pak v tom, že v rámci subrogačního nároku (§ 1358 obč. zák.), když žalovaná si uhradila svou úvěrovou pohledávku za H. G-em z jistoty (zástavy) poskytnuté žalující stranou jako rukojmím, nemůže postihnout jako zástavu dílenské a kancelářské zařízení, o němž jí bylo žalovanou sděleno, že je k němu zástavní právo podle ujednání zřízeno, ač tomu ve skutečnosti tak nebylo.

Má proto dovolací soud za to, že jsou tu zákonné předpoklady uplatňovaného nároku na náhradu škody a uznal jej důvodem po právu (§§ 1293 a násl. obč. zák.).

Č. 420.

Pokud je radiový přijímač vyňat z exekuce podle § 251, č. 1 a 6 ex. ř.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1948, R II 46/48.)

Srov. rozh. č. 16691 Sb. n. s. I.

Návrh povinné strany, aby exekuce zabavením a prodejem radio-přijímače byla zrušena, p r v ý s o u d zamítl.

Rekursní soud exekuci zrušil. Z důvodů: Prvý soud zamítl návrh povinné strany na zrušení exekuce zabavením a prodejem radiopřijímače a odůvodnil to tím, že radiopřijímač není předmětem nezbytné potřeby s hlediska § 251, č. 1 ex. ř. S tímto právním názorem rekursní soud nesouhlasí. Je sice pravda, jak uvádí první soud, že posudek nejvyššího soudu o nepřípustnosti zabavení rozhlasových přijímačů s hlediska § 251, č. 1 ex. ř. uveřejněný ve sdělení č. 13 Věstníku ministerstva spravedlnosti z roku 1945 byl vydán v době nesvobody a byl přízpůsoben říšskému zákonu proti zneužití exekuce ze dne 24. října 1934, str. 1070 něm. říš. zák. díl I. Tento posudek je však v souladu i s dřívější judikaturou nejvyššího soudu, zejména s rozhodnutím č. 16691 Sb. n. s. I. a s dnešním nazíráním na stále rostoucí rozmach rozhlasu, jeho kulturní důležitost pro veřejnost a zájem státu o něj pro účely výchovné a propagační. Poslech rozhlasu přestal být soukromou zábavou jednotlivců a stal se denní potřebou kulturního života. Rozhlas je veřejné zařízení určené k tomu, aby bylo slyšeno. Každý majitel rozhlasového přijímače je účastníkem tohoto veřejného zařízení. Není na závadu, že posudek nejvyššího soudu, podle kterého radiopřijímač nutno považovat za předmět, který ve smyslu § 251, č. 1 ex. ř. nepodléhá zabavení, poukazuje na význam rozhlasu v dobách kritických, jakou byla válečná doba. I dnešní poválečné poměry jsou svým dním stejně důležité a nelze říci, že by význam rozhlasu v nynější době poklesl. Pohlíží-li se takto na rozhlas a jeho poslech, jemuž přijímač slouží, nelze než uznat, že podle dnešní obecné míry životní třeba čítat radiový přijímač k předmětům domácnosti uvedeným v § 251, č. 1 ex. ř. a že jeho používání je nepostradatelné. Tvrzení, že by šlo o zvláště drahý, nebo přepychově vybavený přístroj, jehož exekuce by mohla být přípustná, je vyvráceno obsahem protokolu o zabavení, v němž je výtěžek zabaveného čtyřlampového radiopřijímače předpokládán částkou 1.000 Kčs. Proto soud rekursu vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Dovolací rekurs není důvodný. Z exekuce jsou podle § 251, č. 1 ex. ř. vyňaty pouze takové předměty domácího zařízení, bez nichž se povinný naprosto nemůže ve své domácnosti obejít.

Zda je tu taková nevyhnutelná potřeba, nutno posuzovat podle konkrétního případu.

Rekursní soud uznal, že radiový přijímač je za dnešní doby takovým nevyhnutelně potřebným předmětem v domácnosti, a to hledíc k jeho stále stoupajícímu významu pro veřejnost a zájem státu z důvodů výchovných a propagačních.

Rekursní soud přihlédl i k rozhodnutí nejvyššího soudu č. 16691 Sb. n. s. I. i k hodnotě čtyřlampového přijímače.

Dovolací soud schvaluje jeho právní stanovisko, které je v tomto případě zdůvodněno i v tom směru, že pro povinného jako obchodníka má radiový přijímač veliký význam i potud, že se jím včasné dovídá o dů-

ležitých zákonných, daňových, cenových předpisech a vyhláškách, jež nezřídka nabývají, zejména v oborech řízeného hospodářství, okamžité platnosti (jak tomu bylo na př. u textilií, při krádežích odběrních lístků a pod.), jak uvedl dlužník již ve svém návrhu na zrušení exekuce.

Slouží proto v tomto případě radiový přijímač i hospodářským zájmům dlužníka jako obchodníka, t. j. udržení jeho výdělečné schopnosti (§ 251, č. 6 ex. ř.). Uvedenému stanovisku není na závadu, že rekursní soud vycházel z posudku nejvyššího soudu uveřejněného ve sdělení č. 13 Věst. min. sprav. z roku 1945, tedy z doby nesvobody, jenž byl přízpůsoben říšskoněmeckému zákonu proti zneužití exekuce ze 24. října 1934, str. 1070 říš. něm. zák., díl I., neboť, jak správně již uvedl rekursní soud, navazuje v něm nejvyšší soud na své stanovisko vyslovené již v rozhodnutí č. 16691 Sb. n. s. I. a nesejde proto na tom, že se citované rozhodnutí na řešený případ zcela nehodí.

Poukazuje-li vymáhající strana dále i k tomu, že by v místě rozhlasového vysílače povinnému úplně stačila krystalová přijímací stanice, stačí k vyvrácení této jeho výtky uvést, že ze zápisu o zabavení neplyne, že by šlo o zcela nový čtyřlampový přijímač cizozemského původu, a tedy o radiový přijímač značné ceny, takže tu ani nemůže být pochybnosti o tom, že tu nejde o zneužití ustanovení § 251 ex. ř. k hospodářsky závadnému nadržování dlužníka na zřejmý úkor věřitelův.

Č. 421.

Pojetí domu poškozeného válečnými událostmi do stavební obnovy podle § 8 zákona ze dne 12. dubna 1946, č. 86 Sb. a možnost poskytnutí státní podpory podle § 18 uved. zák. jsou důvody, pro něž je spoluvlastník povinen strpět odklad zrušení spoluvlastnictví k domu.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1948, Rv II 6/48.)

Sporné strany jsou spoluvlastníky domku o dvou bytech, který byl za války tak poškozen, že nemůže být obýván. Žalobce tvrdí, že chtěl provést opravu tohoto domku, ale pro nesouhlas žalovaného k tomu nedošlo. Proto se žalobou domáhá zrušení spoluvlastnictví k domu veřejnou dražbou a rozdělením výtěžku mezi spoluvlastníky.

Prvý soud žalobě vyhověl. Zjistil sice, že dům byl pojat do stavební obnovy, ale měl za to, že ani po opravě by se za dům nedocílilo vyšší ceny, než kolik činí dnešní jeho hodnota zvýšená o náklad na opravu.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a zamítl žalobu z těchto důvodů: Jde o stavení neobývané, jež se ve skutečnosti rovná zbořenině. Je však zjištěno z výměru zemského národního výboru ze dne 18. února 1947, že dům, o němž jde, je zahrnut podle § 8 zák. č. 86/1946 Sb. do stavební obnovy. I když podle znalce H. tím, že mezi spoluvlastníky není dosud dohody o tom, že poškození domu bude neprodleně

odstraněno, se škoda zvětšuje a dům ztrácí dále na ceně, nelze přece přehlížet okolnost, že dům je zahrnut do stavební obnovy, a nebylo zjištěno, že by byla žalovaná nesouhlasila s opravou za účelem uvedení domu do předešlého stavu. Dosažení určité vyšší ceny při dražbě je však tak podstatným výtěžkem při zrušení spoluvlastnictví, že je odůvodněn úsudek, že až do doby, kdy bude oprava domu podle plánu stavební obnovy provedena, je žalobcova žádost za zrušení spoluvlastnictví nevčasná a na újmu žalované. Otázka, zdali má žalovaná nárok na náhradu za válečnou škodu na domě utrpěnou, čili nic, nerozhoduje, neboť tím se nic nemění na tom, že v dohledné době lze pomýšlet na opravu domu, čímž se jeho cena beze vší pochyby zvýší.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y:

Skutkový předpoklad, z něhož odvolací soud při svém rozhodnutí vycházel, totiž, že nebylo zjištěno, že by žalovaná nesouhlasila s opravou za účelem uvedení domu do předešlého stavu, není v rozporu s přípojenými spisy národního výboru v B., neboť žalobce, jak je patrné z uvedených spisů, žádal o povolení opravy jen té polovice domu, kterou před jeho poškozením za války obýval, a dále o povolení stavební úpravy a přístavby, nikoli však o povolení opravy, kterou by byl celý dům uveden do předešlého stavu. Není proto výtka rozporu se spisy opodstatněna.

Neobstojí však ani výtka právní mylnosti. Spoluvlastník je oprávněn žádat zrušení spoluvlastnictví podle § 830 obč. zák. bez udání jakéhokoliv důvodu a je na žalované straně, aby obranou uplatňovala a dokázala, že o zrušení společenství je žádáno v nevčas, nebo na její újmu. Shledá-li soud některou z těchto námitek odůvodněnou, nesmí vyhovět žádosti o zrušení spoluvlastnictví.

Co do včasnosti zrušení společenství mají rozhodující význam okolnosti a poměry objektivní, jež se týkají věci samé a mají na ni věcný účinek, kdežto při řešení otázky škodlivosti žádaného zrušení společenství rozhodují subjektivní poměry žalované strany. Žalovaná uplatnila obě námitky.

Odvolací soud založil svůj rozsudek hlavně na skutkovém zjištění, že poškozený dům je podle § 8 zák. č. 86/1946 Sb. (výměrem zemského národního výboru z 18. února 1947) zahrnut do stavební obnovy a že nebylo zjištěno, že by žalovaná nesouhlasila s opravou za účelem uvedení domu do předešlého stavu.

Dovolací soud schvaluje negativní stanovisko, které odvolací soud podle zjištěného skutkového stavu zaujal k žalobní prosbě o zrušení spoluvlastnictví k domu, ježto odpovídá zákonu a zásadám shora uvedeným, jež jsou důsledně zastávány v judikatuře nejvyššího soudu (rozh. n. s. č. 4553, 5230, 10550, 11711 Sb. n. s. I. a mnoha jiných).

Zmíněným výměrem zemského národního výboru skýtá se spoluvlastníkům možnost, aby společný za válečných událostí těžce poškozený

dům uvedli do dřívějšího stavu a to s poskytnutím státní záruky podle § 18 zák. č. 86/1946 Sb.

Poškození domu za válečných událostí, zahrnutí jeho do stavební obnovy podle § 8 cit. zák. a možnost poskytnutí státní podpory podle § 18 téhož zákona jsou okolnosti objektivní, týkající se společné nemovitosti a k tomu takového významu, že stačí samy o sobě, aby žalující spoluvlastník byl nucen dáti si líbit okolnostem přiměřený odklad zrušení spoluvlastnictví, t. j. až do doby, kdy bude uskutečněna stavební obnova domu (§ 830 obč. zák.), jež je zcela blízká (do konce dvouletého, neopozději pětiletého plánu). Odvolací soud proto nepochybil, když žalobu o zrušení spoluvlastnictví domu civilním dělením zamítl z důvodu, že je o ně žádáno v nevčas.

Č. 422.

Sporná okolnost, zda úmrtní list je platnou či falšovanou listinou, není v řízení o prohlášení za mrtva předurčující otázkou, která by opravňovala nesporného soudce k odkázání účastníků na řízení sporné.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1948, R I 38/48.)

Navrhovatelka se domáhala v nesporném řízení podle dekretu pres. rep. č. 117/1945 Sb. prohlášení Josefa B. za mrtva a rozhodnutí, že za den smrti se považuje den 6. listopadu 1944. Jiný účastník tohoto řízení předložil úmrtní list, podle něhož Josef B. zemřel již dne 23. listopadu 1942 v Osvěčimí. Navrhovatelka popřela platnost této listiny a tvrdila, že jde o falšovaný doklad vydaný nacistickými okupanty v Polsku za účelem klamání světa.

Prvý soud odkázal navrhovatelku na pořad práva za účelem zjištění sporné skutečnosti, zda úmrtní list je platnou listinou či listinou falšovanou.

Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu další jednání a rozhodnutí z těchto důvodů: V souzené věci nejde o rozhodnutí předurčující otázky, totiž o zjištění práva nebo právního poměru, nýbrž pouze o to, zda listina k důkazu předložená má vliv na úsudek potřebný pro rozhodnutí. Jde tudíž pouze o ocenění důkazu a to náleží podle §§ 31 a 34 zák. č. 100/1931 Sb. soudu, který má rozhodnout o návrhu na prohlášení nezvěstného za mrtvého. Podle § 2 dekr. č. 117/1945 Sb. je postupovat o návrhu na prohlášení nezvěstného za mrtvého soudním řízením nesporným. V souzené věci jde o takový případ.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Smrt osoby je právní skutečností, mající za následek vznik, zánik, přechod a jiné změny subjektivních práv. Není-li možno prokázat smrt osoby veřejnou listinou k tomu určenou (úmrtním listem), platí o ří-

zení k prohlášení za mrtvého a k vedení důkazu smrti předpisy dekretu presidenta republiky č. 117/1945 Sb.

Podle § 8, odst. 2 cit. dekretu určí soud, prohlásí-li nevěstného za mrtvého, den, který se považuje za den smrti. Za den smrti označí se den, kterého podle výsledku konaných šetření nevěstný pravděpodobně zemřel nebo který pravděpodobně nepřežil, jinak poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nevěstný zemřel. Z toho je zřejmo, že určení dne smrti není otázkou předurčující, nýbrž hlavním předmětem činnosti nesporného soudu, právě tak jako výrok, že nevěstný se prohlašuje za mrtvého.

Mezi účastníky řízení zavedeného podle zmíněného dekretu je spor o to, kdy nevěstný zemřel a zda jsou dány předpoklady k prohlášení nevěstného za mrtvého se zřetelem k předložené úmrtní listině stavovského úředníka, stavovského úřadu Osvěčim, ze dne 16. května 1942, tedy spor přímo o to, co je předmětem rozhodnutí nesporného soudu podle dekretu č. 117/1945 Sb. Otázka průvodnosti listiny, zda úmrtní listina vydaná o úmrtí Josefa B. v Osvěčimi je platnou úřední listinou, či listinou falšovanou, týká se pouhé skutečnosti. V otázce, o níž jde, nejsou tudíž splněny předpoklady § 25, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb., ježto rozhodnutí nezávisí na předchozím zjištění práva nebo právního poměru, a proto nemohlo být dovolacímú rekursu vyhověno.

Č. 423.

Pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím slibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1948, Rv I 283/47.)

Zemřelý O. Š. byl nemanželským otcem žalobce. Nemanželské otcovství nebylo soudně zjištěno, protože nemanželská matka otce neprozradila, ale O. Š. se mimosoudně zavázal, že bude platit nemanželské matce na výživu dítěte 300 Kčs měsíčně až do smrti tohoto dítěte a že mu zařídí knihařskou dílnu. Závazek plnil až do své smrti. Žalobce, jemuž je už 36 let a který je vyučen knihařem, se domáhá žalobou podanou proti dědicům O. Š. placení měsíční renty 300 Kčs.

Nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci jde o řešení otázky, zda smluvní závazek O. Š., že bude jakožto nemanželský otec žalobce platit jeho matce až do smrti žalobce na výživném 300 Kčs měsíčně, přešel na dědice O. Š.

O.Š. byl povinen ze zákona podle § 166 obč. zák. jakožto nemanželský otec poskytnouti zaopatření a výživu žalobci až do doby, kdy se tento bude moci sám žít. O tomto zákonitém závazku O. Š. se právě dohodli nemanželská rodiče žalobcovi zjištěným narovnáním podle § 170 obč. zák.

Ve smluvním závazku O. Š., pokud se týká placení výživného žalobci i v době, kdy žalobce se bude moci již sám žít, není však nic jiného, než slib doživotní renty 300 Kčs měsíčně pro třetí osobu, t. j. pro žalobce. K zřízení takové doživotní renty i pro dobu, kdy žalobce se bude moci sám žít, neměl však O. Š. žádné zákonné povinnosti. Nutno proto ve zřízení takové doživotní renty, pokud převyšuje zákonnou povinnost O. Š. podle § 166 obč. zák., spatřovat darovací slib, k jehož platnosti by bylo zapotřebí notářského spisu (§ 1, lit. c) zák. č. 76/1871 ř. z.). I s hlediska smlouvy ve prospěch třetího by bylo zapotřebí k platnosti závazku O. Š., pokud převyšoval jeho zákonitou alimentační povinnost k žalobci, formy notářského spisu. Pro otázku, zda smlouva ve prospěch třetího vyžaduje formy notářského spisu, je rozhodnou pouze povaha závazku slibujícího, z něhož třetí osoba nabyla práva na plnění (rozh. č. 5646 Sb. n. s. I.). Darování ve formě smlouvy ve prospěch třetí osoby nevyžaduje notářského spisu tehdy, jestliže smlouva mezi slibujícím promittentem a stipulantem není darovacím slibem bez skutečného odevzdání (Sedláček díl IV u § 881, str. 179). V souzené věci však byla úmluva mezi O. Š. a matkou žalobcovou, jak již shora uvedeno, pokud se vztahovala na dobu po nabytí způsobilosti žalobcovy k výživě, pouhým slibem darovacím bez skutečného odevzdání. Závazek O. Š., poskytovat ve prospěch žalobce doživotní rentu 300 Kčs měsíčně i v době, kdy jeho zákonná vyživovací povinnost k žalobci podle § 166 obč. zák. pomine, nepozbyl povahu darovacího slibu tím, že se matka žalobcova zároveň zavázala, že nikde a zejména ani u poručenského soudu nic nevyzradí o otcovství O. Š. k žalobci. Závazek nemanželské matky nevyzradit nemanželského otce není totiž vůbec nijakým prvkem úplatným, neboť plnění takového závazku není vynutitelné a nemá tedy takový závazek žádnou majetkovou hodnotu. Proto nemůže být takový závazek pokládán za vzájemné plnění nemanželské matky, které je rovnocenné závazku nemanželského otce platit dítěti měsíční doživotní rentu. Ujednání O. Š. a matky žalobcovy, že O. Š. bude platit žalobci i po dosažení způsobilosti se žít měsíční rentu, nelze z téhož důvodu považovat ani za smíšené darování podle § 942 obč. zák. Je nesporné, že o závazku O. Š. nebyl zřízen notářský spis. Plnil-li O. Š. tento svůj smluvní závazek, pokud převyšoval meze jeho zákonité vyživovací povinnosti k žalobci, pak tím plnil jen naturální obligaci (§ 1432 obč. z.). Žalované jako dědičky O. Š. však nejsou povinny plnit tento smluvní závazek O. Š. pro nedostatek předepsané formy. Posoudil proto odvolací soud i po stránce právní věc správně, když nevyhověl žalobcovu odvolání.

Č. 424.

Národní správce družstva je oprávněn přijímat nové členy družstva jen podle přímých pokynů orgánu, který národní správce ustanovil, nebo aspoň za souhlasu tohoto orgánu.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1948, R II 42/48.)

Výměrem místního národního výboru v Z. ze dne 12. června 1945 byli pověřeni národní správou »Lesního družstva v Z.; zapsaného společenstva s ručením obmezeným«, Robert Z., František B. a Antonín C. a bylo jim uloženo, aby oznámili veřejnosti, že do družstva budou přijati všichni malozemědělci a dělníci, kteří se do družstva přihlásí. Výměrem okresního národního výboru v H. ze dne 4. října 1945 byl národním správcem zmíněného družstva ustanoven pouze Robert Z. V době národní správy bylo přijato do družstva více nových členů, kteří se zúčastnili i valné hromady družstva konané dne 21. července 1946. Návrh několika starých členů družstva, aby usnesení této valné hromady a volby na ní vykonané byly obchodním soudem prohlášeny za neplatné a aby byl nařízen výmaz osob zapsaných ve společenstevním rejstříku jako představenstvo družstva vyšlé z těchto voleb, první soud zamítl a uvedl v důvodech svého rozhodnutí mimo jiné: Podle názoru podepsaného soudu nepřekročil národní správce meze své působnosti tím, že přijal další osoby za členy družstva, neboť toto přijímání nových členů bylo mu i nařízeno národním výborem v Z. ve výměru ze dne 12. června 1945 k prohloubení demokratisace družstva ve smyslu posledního odstavce článku X. programu vlády, daného v Košicích dne 5. dubna 1945. Nebýt zavedení národní správy do tohoto družstva, nebyli by asi nikdy nově přijatí členové od starých členů družstva přijati za členy, ačkoliv združstevněním lesního komplexu, nacházejícího se v katastru obce, mají z něho brát užitek všichni obyvatelé, hlásící se za členy tohoto družstva, a ne pouze několik jedinců. Že zájem o členství v tomto družstvu mezi obyvateli obce Z. byl, jest nejlépe vidět z toho, že se v době národní správy během půl roku přihlásilo 50 nových členů. Podle § 11, odst. 5 stanov se představenstvo usnází o přijetí nových členů a činí návrhy na odmítnutí neb vyloučení členů družstva. Vzhledem na výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 15. června 1945, č. 14.144-II/1, byl tedy podle názoru soudu národní správce oprávněn i k přijímání nových členů, i kdyby nebyl býval měl k tomu zmocnění příslušného orgánu, který národní správu zavedl. Případné neodržení ustanovení § 4 stanov, podle kterého je zapotřebí předchozího souhlasu SPÚ k přijetí za člena, bylo zhojeno dodatečným udělením souhlasu ministerstva zemědělství, odbor IX., ze dne 30. října 1946, z čehož je také zřejmo, že dočasný národní správce byl oprávněn členy přijímat.

Rekursní soud změnil napadené usnesení tak, že návrhu starých členů vyhověl. Z důvodů: Podle třetího odstavce § 4 stanov, jenž ustanovuje o podmínkách přijetí nových členů, rozhoduje o přijetí za člena družstva představenstvo družstva s předchozím souhlasem SPÚ

(státní pozemkový úřad). Podle toho přijetí nového člena jednak musí předcházet souhlas SPÚ, nyní (od 5. 5. 1945) ministerstvo zemědělství odbor IX. (čl. 13 zák. č. 12/1946 Sb., § 9, vládn. nař. č. 110/1946 Sb. a výnos ministerstva spravedlnosti ze dne s. března 1947 č. 14128/47-II/3) a jednak přijetí představenstvem. Žádná z těchto podmínek řádného přijetí člena nebyla však prokázána u tak zv. nových členů. Z obsahu spisu se zjišťuje, že ministerstvo zemědělství odbor IX. výnosem z 30. října 1946 nečinilo námitek proti rozšíření družstva o 49 nových členů se 49 podílů, jak je družstvo v podání z 29. srpna 1946 vyjmenovalo. Ministerstvo zemědělství však žádá, aby příslušná schválení představenstvem družstva byla urychleně předložena. Toto dodatečné schválení ministerstva zemědělství nemůže nahradit vyžadované předpoklady citovaného ustanovení § 4, odst. 3 stanov, v němž se vyžaduje k přijetí člena předchozí souhlas SPÚ. V době, kdy se konala valná hromada (21. července 1946), nebyl tedy dán předchozí souhlas, neboť ten byl dán až po valné hromadě, t. j. 30. října 1946. Avšak podle připojeného seznamu nově přijatých členů ani podle matriky členů není prokázáno, že by tito noví členové byli představenstvem přijati za členy ať už v době konání valné hromady, či v době po souhlasu ministerstva zemědělství. Žádná doložka na přihláškách nových členů ani v matrice členů neobsahuje doložku o přijetí nových členů za členy družstva. Byli-li tedy přítomni valné hromadě konané 21. července 1946 tito tak zv. noví členové, jež nelze pokládat za řádné členy podle § 7 stanov, zúčastnili se valné hromady i nečlenové družstva. Konání valné hromady a usnesení valné hromady dne 21. července 1946 se stalo — jak dovoďeno — s porušením stanov (§ 4, 7, 11, 15 stanov). Už z tohoto důvodu je rekurs důvodný a nebylo třeba za daného stavu zkoumat otázku oprávněnosti národního správce k přijímání nových členů a zabývat se dalšími rekursními vývody.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc k novému rozhodnutí.

Z důvodů:

Rekursní soud odůvodnil neplatnost usnesení valné hromady ze dne 21. července 1946 a voleb na ní konaných tím, že se valné hromady zúčastnily osoby, které nelze považovat za členy družstva, ježto k jejich přijetí nebyl dán předchozí souhlas IX. odboru min. zemědělství a o nichž nebylo prokázáno, že byly přijaty představenstvem, jak to vyžaduje § 4, odst. 3 stanov.

S tímto odůvodněním rekursního soudu nelze souhlasit. I když v citovaném předpisu stanov se mluví o předchozím souhlasu Státního pozemkového úřadu (nyní IX. odboru min. zemědělství) k přijetí nových členů, byl tento nedostatek zhojen, když ministerstvo zemědělství, třebaž dodatečně, s přijetím nových členů souhlasilo. Pokud pak rekursní soud spatřuje porušení předpisu § 4 stanov v nedostatku přijetí nových členů představenstvem, přehlíží, že národní správce po dobu své působnosti nahrazoval všechny statutární orgány družstva, tedy i předsta-

venstvo, takže předpisu § 4 stanov bylo vyhověno, když přijal nové členy sám ve své funkci národního správce. Předpokladem platnosti tohoto přijetí by ovšem bylo, že národní správce byl k přijetí nových členů oprávněn. Tak by tomu mohlo být jen tehdy, kdyby k přijetí nových členů došlo buď podle přímých pokynů nebo směrnic příslušného orgánu, který národního správce ustanovil (§ 12, odst. 2, § 22 dekretu č. 5/1945 Sb.), nebo aspoň za souhlasu tohoto orgánu, neboť přijímání nových členů nenáleží k řízení podniku ani k obyčejnému hospodaření, nýbrž jde o jednání zvláštní důležitosti.

Jelikož rekursní soud se vzhledem k svému odchylnému právnímu názoru věci s tohoto hlediska nezabýval a nevyřídil ani ostatní výtky uplatňované v rekursu, nezbylo než jeho usnesení zrušit a věc mu vrátit, aby o rekursu, podle toho co bylo uvedeno, rozhodl znovu.

Č. 425.

Předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepřičí znění nebo demokratickým zásadám čsl. ústavy.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1948, Rv II 204/47.)

K. V. zrušil na podzim 1939 snoubenecký poměr s T. R-ovou. Tato podala na něho dne 2. května 1942 u bývalého německého úředního soudu v F. žalobu o náhradu škody pro zmrhání pod slibem manželství. Žaloba byla tímto soudem zamítnuta z důvodů promlčení, ježto podle § 1302 německého občanského zákona se nároky na náhradu škody promlčují ve dvou letech po zrušení snoubeneckého poměru.

T. R-ová domáhá se nyní zrušení tohoto rozsudku podle zákona č. 76/1946 Sb. z důvodu, že ustanovení § 1302 něm. obč. zák. odporuje československému právu, poněvadž podle tohoto práva se podobné nároky promlčují teprve ve třech letech. Oba nižší soudy žalobu zamítly s o d ů - v o d n ě n í m, že rozhodnutí opřené o kratší dobu promlčecí, stanovenou německým občanským zákonem, neporušuje základní ústavní práva československých občanů, neboť rozhodnutím tím byl porušen pouze předpis československého občanského zákona, který není zákonem ústavním.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

D ů v o d y:

Dovolací soud souhlasí s právním názorem napadeného rozsudku, že předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nedotýká znění nebo demokratických zásad československé ústavy. I když náš občanský zákon stanoví pro nároky z náhrady škody promlčecí dobu na tři roky, kdežto německý občanský zákon pouze na dva roky, není dán podklad

čl. 6, odst. 1, lit. a) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku, ve znění zákona č. 12/1946 Sb. Žaloba podle svého obsahu dovolávala se jedině tohoto ustanovení, jelikož žalobkyně ji opřela pouze o to, že § 1302 něm. obč. zák. odporuje čsl. právu. Není proto dovolání odůvodněno.

Č. 426.

Udělit-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesní plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit ji jinému advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1948, R I 159/48.)

Jan F., veřejný společník protokolované firmy »F. a M. v S.«, udělil advokátům Dr. K. a Dr. M. procesní plnou moc a dal jim příkaz, aby za tuto firmu podali žalobu proti Františku F., jenž je rovněž společníkem této firmy. Žaloba byla podána a za sporu učinil třetí veřejný společník firmy Josef M. podání, jímž vypověděl plnou moc advokátům Dr. K. a Dr. M. a vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku.

Prv ý s o u d vzal usnesením na vědomí, že žaloba byla vzata zpět. Jan F. na to vystavil advokátům Dr. K. a Dr. M. novou plnou moc a ti advokáti v zastoupení žalující firmy podali stížnost do usnesení prvního soudu. Rekursní soud stížnost odmítl podle § 526, odst. 2 c. ř. s. jako nepřipustnou, ježto k stížnosti je oprávněna jen strana, která je rozhodnutím soudu dotčena a návrhu žalující strany bylo napadeným usnesením plně vyhověno.

Dovolacímu rekursu žalující strany nejvyšší soud nevyhověl.

D ů v o d y:

Žalující strana napadá usnesení rekursního soudu jako právně mylné dovozující, že, dal-li zmocnění ke sporu veřejný společník Jan F., oprávněný k samostatnému zastupování a podpisování firmy, nebyl již oprávněn druhý veřejný společník Josef M. rušivě zasahovat do jednání prvního veřejného společníka, které tento prováděl za firmu, neboť jinak by prý žádný společník nemohl prakticky za společnost jednat, pokud by ne-souhlasili všichni ostatní veřejní společníci.

Pro otázku, kdo je oprávněn platně zastupovat veřejnou obchodní společnost před soudem, je rozhodným ustanovení čl. 117 obch. zák., který výslovně stanoví, že společnost je před soudem platně zastupována každým společníkem, který není vyloučen z práva zastupovat společnost.

Podle výpisu z obchodního rejstříku opatřeného rekursním soudem jsou ze čtyř veřejných společníků a to Jana F., Františka F., Josefa M. a Jana M. oprávněni zastupovat pouze první tři, každý samostatně, veřejnou obchodní společnost a podpisovat ji tak, že pod znění firmy kým-koli napsané, nebo předtisknuté připojí jeden ze společníků oprávněných k zastupování svůj podpis. Proti Františku F. je však veden tento spor a je proto ze zastupování firmy v této věci vyloučen.

I když tedy jeden z veřejných společníků oprávněný k zastupování udělil platně procesní plnou moc advokátům Dr. K. a Dr. M. k vedení sporu s veřejným společníkem Františkem F., nebránilo to druhému veřejnému společníku Josefu M. stejně oprávněnému k zastupování firmy, aby jim i za sporu neodvolal plnou moc procesní a neudělil jí jinému právnímu zástupci za firmu a tomuto nedal příkaz, aby jménem a v zastoupení firmy vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku, ať už ztratil buď důvěru k prve zmocněným právním zástupcům nebo naději v příznivý výsledek sporu, ať z důvodů, že s vedením sporu od počátku nesouhlasil.

Soudům náleží jen zkoumat z úřední moci (§§ 6 a násl. c. ř. s.) zástupčí oprávnění veřejných společníků po stránce formální, t. j. jak se podává ze zápisu veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku, nikoliv však i po té stránce, zda podání žaloby či ten který jiný procesně právní úkon žalující společnosti odpovídá vůli ostatních veřejných společníků, třebaš jde, jako v tomto případě při zpětvzetí žaloby se vzdáním se nároku oceněného na 1,500.000 Kčs, o právní úkon neobyčejné důležitosti (srovnej čl. 103 obch. zák.), neboť zástupčí oprávnění se vztahuje podle čl. 114 obch. zák. na všechna právní jednání, jak soukromoprávní, tak veřejnoprávní povahy, tedy také na vedení sporu v čl. 117 obchodního zákona zvlášť zmíněné, nikoliv pouze na právní jednání, jež spadají do rámce podniku veřejné obchodní společnosti. Toto navenek neomezené a neomezitelné zástupčí oprávnění veřejného společníka má své odůvodnění jednak v tom, že veřejný společník je zároveň i spolumajitelem podniku veřejné obchodní společnosti, jednak v tom, že ručí neomezeně a solidárně za všechny dluhy veřejné obchodní společnosti.

Je věcí veřejných společníků oprávněných k samostatnému zastupování veřejné obchodní společnosti, aby se předem dohodli, má-li být uzavřeno právní jednání značnějšího dosahu, nebo zahájen proces stejného významu, třebaš by je potom jen jeden z nich za veřejnou obchodní společnost vedl a dokončil, po případě je to věcí všech veřejných společníků a tedy v zájmu společnosti samé, nemá-li dojít k případům, o nichž se zmínuje dovolací recurs, aby se dohodli na kolektivním zastupování a postarali se o jeho zápis do obchodního rejstříku. Rekursní soud proto nepochybil, když odmítl recurs žalující strany jako nepřipustný.

Č. 427.

Byla-li věc zahájena sporem pravoplatně převedena do nesporného řízení podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb., není nesporný soud oprávněn

odmítnout návrh z toho důvodu, že nejde o nárok restituční, ani postoupit věc opět soudu spornému.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1948, R I 168/47.)

B. S. uplatňoval nároky ze služebního poměru (30.000,— Kčs jako náhradu za jednoroční výpovědní lhůtu a 5.000,— K jako novoroční remuneraci), zrušeného za okupace z důvodu rasové persekuce, nejprve žalobou u krajského soudu v P., kterou podal dne 18. prosince 1945, tedy před 17. červnem 1946, kdy nabyt účinnosti zákon č. 128/1946 Sb. Ještě před skončením jednání v prvé stolici navrhl, aby podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb. byl spis postoupen okresnímu soudu v P. k dalšímu jednání v řízení nesporném, a dále navrhl, aby, nebude-li se okresní soud v P. cítit příslušným k rozhodnutí podle zákona č. 128/1946 Sb., postoupil spis oddělení spornému. Krajský soud v P. rozhodl usnesením jen o prvním návrhu, neboť odevzdal toliko věc podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb. okresnímu soudu v P. k převedení do řízení nesporného. Nešlo o usnesení podle § 261 a) c. ř. s., nýbrž o usnesení podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb. Proti němu byl recurs přípustný, ale žádnou stranou podán nebyl. Byla tedy právní věc pravoplatně odevzdána krajským soudem v P. okresnímu soudu v P. k převedení do řízení nesporného.

Okresní soud v P. odmítl návrh, aby bylo vydáno usnesení, že odpůrce navrhovatelův je povinen zaplatit navrhovateli 35.000 Kčs v řízení nesporném podle zák. č. 128/1946 Sb. s odůvodněním, že zrušení služebního poměru nelze pokládat za majetkově-právní jednání ve smyslu § 1 cit. zák. a nejde tudíž o nárok restituční. Návrh, aby byla věc postoupena spornému oddělení, v případě bude-li mít soud za to, že řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. není na místě, soud zamítl s tím, že pro takovéto postoupení není v zákoně podklad, neboť není pozitivního předpisu, který by jej připouštěl, jako je tomu v § 13 zák. č. 128/1946 Sb. nebo v § 44 j. n., nebo v § 261 c. ř. s. a navrhovatel výslovně žádal, aby bylo o věci jednáno podle zákona č. 128/1946 Sb.

Krajský soud v P. vyhověl navrhovateli rekursu a vrátil věc prvému soudu k novému rozhodnutí. Důvody: Měl-li soud prvé stolice za to, že nejde o věc, o které by mělo být jednáno podle zák. č. 128/1946 Sb., tu nebylo důvodu k odmítnutí hlavního návrhu a k zamítnutí návrhu, aby věc byla postoupena spornému oddělení, neboť okresnímu soudu v P. byla věc pravoplatně postoupena krajským soudem v P., ať už rozhodnutí tohoto soudu bylo správné či nesprávné. Na soudu prvé stolice bylo, když měl za to, že tu nejde o případ, který by bylo lze posuzovat podle ustanovení zák. č. 128/1946 Sb., aby o věci rozhodl v řízení sporném jako o žalobě z poměru pracovního, neboť jednotlivá oddělení soudů nejsou zvláštními soudy a nelze věc došlou do nesporného oddělení odmítnout, nýbrž jest ji postoupiti oddělení spornému, patří-li tam.

Nejvyšší soud částečně vyhověl dovolacímu rekursu odpůrce a obnovil usnesení prvého soudu, pokud zamítlo návrh na postoupení věci spornému oddělení, jinak však dovolacímu rekursu nevyhověl.

Z d ů v o d ů:

Skutečnost, že krajský soud v P. pravoplatně odevzdal právní věc okresnímu soudu v P. k převedení do řízení nesporného a že okresní soud v P. věc přijal, překážela okresnímu soudu v P., jednajícímu v řízení nesporném podle zákona č. 128/1946 Sb., aby z úřední moci v kterémkoli stadiu toho řízení zkoumal, zdali jde o nárok, o němž lze rozhodnout podle téhož zákona a, jakmile shledal, že o takový nárok nejde, návrh odmítl, jak učinil. Pro restituční řízení platí podle § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb., pokud tento zákon nestanoví jinak, ustanovení soudního řízení nesporného. I pro řízení nesporné platí pro zkoumání příslušnosti podle § 4 zák. č. 100/1931 Sb., jehož nutno použít, ježto zákon č. 128/1946 Sb. nestanoví jinak, ustanovení §§ 41 — 46 j. n. jednající o zkoumání příslušnosti (srov. rozh. č. 16024 Sb. n. s. I.). Ve smyslu ustanovení § 42 j. n., byla-li věc, která není předmětem nesporného soudnictví, zahájena u soudu v řízení nesporném, má dovolaný soud v každém období vyslovit ihned usnesením svou nepřislusnost a spolu zmatečnost předcházejícího řízení, tento výrok se však nemůže stát, překáží-li mu vzhledem k důvodu zmatečnosti závazné rozhodnutí vydané tímž nebo jiným soudem (srov. plen. rozh. č. 3775 Sb. n. s. I.). Usnesení krajského soudu v P., jímž byla tato věc pravoplatně převedena do řízení nesporného, stalo se pro okresní soud v P. i pro rekursní soud závazným, ježto nabylo právní moci, nebyvši žádnou stranou napadeno. O postoupení věci spornému oddělení téhož soudu krajský soud v P. nerozhodl a návrh, aby byla věc tomuto oddělení postoupena, okresní soud v P. právem zamítl a správně to odůvodnil. Navrhovatel podal sice proti jeho usnesení rekurs v celém rozsahu, ale v tomto směru jej neprovedl.

Č. 428.

Pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb. Byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1948, R II 341/47.)

Žalobce byl od července do konce října 1945 prozatímním národním správcem žalované firmy. Teprve po skončení této jeho funkce mu byla výměrem okresního národního výboru stanovena odměna, kterou mu však nynější národní správce žalované firmy dosud nevyplatil. Žalobce se domáhá zaplacení takto určené odměny soudním sporem.

Prvý soud nevyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva z těchto důvodů: Podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb. má národní správce nárok na náhradu hotových výdajů a na odměnu, jejíž výši určuje orgán příslušný podle § 7 cit. dekr. Náklady tyto jdou k tíži spravované pod-

staty. Z okolnosti, že národní správce při výkonu své funkce má postavení veřejných orgánů ve smyslu § 68 tr. z. a že svůj nárok odvozuje ze zákona, nelze usuzovat na nepřipustnost pořadu práva a podle názoru soudu jde o soukromoprávní nárok národního správce vůči podniku.

Rekursní soud k rekursu vedlejšího intervenienta na straně žalované, Československého státu — Fondu národní obnovy, vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva, dosavadní řízení zrušil pro zmatečnost a žalobu odmítl. Vycházel při tom z názoru, že není přípustné, aby se žalobce domáhal zaplacení odměny pořadem práva, ježto odměna byla stanovena již pravoplatným výměrem správního úřadu, na jehož základě může žalobce vést proti žalované straně exekuci politickou nebo soudní podle § 90, odst. 1 vl. nař. č. 8/1928 Sb. (správního řádu).

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolacímu rekursu.

Z d ů v o d ů:

Soudy jsou oprávněny přezkoumávat výměr správního úřadu po formální stránce, do čehož patří i přezkoumávání, zda správní úřad vydal výměr v mezích své pravomoci (rozh. č. 2198, 5714, 15983 Sb. n. s. I. a č. 181 Sb. n. s. II.). Ve výměru okresního národního výboru v B. se uvádí, že se žalobci stanoví odměna podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb. ve smyslu ustanovení § 7 a po prozkoumání skutečností uvedených v § 2 s přihlédnutím k ustanovení § 3 směrnic ministerstva průmyslu a výživy pro stanovení výše odměny národních správců řemeslných a průmyslových podniků ze dne 1. srpna 1945. Podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb. má národní správce nárok na náhradu hotových výdajů a na odměnu, jejíž výši určuje orgán podle § 7 příslušný, tudíž v zemi České a Moravskoslezské zemský nebo okresní nebo místní národní výbor. Ve zmíněném výměru není sice uvedeno, který z těchto národních výborů ustanovil žalobce, ježto však žalobce byl ustanoven prozatímním správcem firmy Továrna na vápenopískové cihly, spol. s r. o. pod národní správou v B., byl k jeho jmenování podle § 9 dekretu č. 5/1945 Sb. povolán okresní národní výbor, který také podle § 23 tohoto dekretu byl povolán k ustanovení jeho odměny. Okresní národní výbor v B. vydal tudíž zmíněný výměr v mezích své pravomoci.

Ježto jde o výměr správního úřadu, nutno otázku jeho vykonatelnosti řešit podle předpisů správního řádu č. 8/1928 Sb., pokud jejich platnost předpisy vydanými o národních výborech zůstala nedotčena. Je sice pravda, že výše zmíněný výměr nemá náležitosti uvedené v § 96, odst. 1 cit. správn. řádu, že v něm není zejména uvedena doba plnění a proti komu platební povinnost směřuje, leč z tohoto důvodu nelze se domáhat odměny pořadem práva. Neboť otázku vykonatelnosti správního rozhodnutí nutno posuzovat podle §§ 90, 91, 96 cit. spr. řádu, jejichž platnost zůstala pozdějšími předpisy upravujícími pravomoc a organizaci národních výborů nedotčena. Nutno proto, není-li příkaz k plnění pojat již do rozhodnutí, postupovat podle § 96 cit. spr. řádu, takže skutečnost, že ve výměru není příkaz k plnění, nemá na jeho platnost po stránce formální vliv.

Č. 429.

Také soud druhé stolice může odmítnout podle § 130, odst. 1 knih. zák. dovolací rekurs podaný proti rozhodnutí potvrzujícím usnesení prvního soudu.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1948, R I 81/48.)

Nižší soudy zamítly knihovní žádost o vklad práva vlastnického a vklad výmazu zástavního práva a poznámky národní správy podle § 15 dekr. č. 5/1945 Sb.

Dovolací rekurs odmítl rekursní soud jako nepřipustný podle § 130, odst. 1 knih. zák., když tak neučinil soud první stolice.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Nelze přisvědčit názoru stěžovatelky, opřenému o rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 1902, č. 15.801, uveřejněné v Gerichtshalle 1903, č. 32 a citované v některých vydáních obecného knihovního zákona při § 130 knih. zák., že rekursní soud nesměl již odmítnout revisní stížnost, když ji neodmítl první soud. Výše citované rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu odůvodnilo svůj názor předpisy §§ 523, 526 a 528 c. ř. s., později se však i vídeňský nejvyšší soud postavil na stanovisko, že odmítnout rekurs nepřipustný podle § 528 c. ř. s., náleží i soudu druhé stolice (rozh. z 27. června 1916, R I 244/16, rep. 26, Právník roč. 1916, str. 625, 1716 úř.).

Z ustanovení § 130, odst. 1 knih. zák., že soud první stolice má odmítnout stížnost podanou proti zamítavému rozhodnutí druhé stolice, neplyne, že by tak nesměl učinit soud druhé stolice, neučinil-li tak již první soud.

Knihovní řízení je řízením nesporným (čl. V cís. pat. č. 208/1854 ř. z., § 118 j. n. — srov. nadpis části třetí j. n. — a § 21, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.), v němž platí zákon o základních ustanoveních řízení nesporného č. 100/1931 Sb., pokud jde o otázku, jež není upravena knihovním zákonem (rozh. č. 13520 Sb. n. s. I.). I když podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. se nevztahuje užití zákona o řízení sporném na opravné prostředky nesporného řízení, platí podle zák. č. 100/1931 Sb., že nepřipustný rekurs má být odmítnut soudem první stolice (§ 39, odst. 1 cit. zák.); a z ustanovení § 46, odst. 3 téhož zákona, že o dovolacím rekursu platí ustanovení o rekursu, nutno dovodit, že neodmítl-li nepřipustný rekurs podle § 39, odst. 1 cit. zák. první soud, může tak učinit soud rekursní. Opodstatňuje to stejná úvaha, pro kterou podle právní praxe náleží i soudu druhé stolice odmítnout rekurs nepřipustný podle § 528 c. ř. s., neboť směl-li první soud rozhodnout, zda proti rozhodnutí rekursního soudu je v daném případě opravný prostředek nepřipustný, nelze rozhodnutí o tom odejmout soudu stolice druhé. Ve smyslu zákona není totiž dů-

vodu, aby se nejvyšší soud musel věci zabývat proto, že první soud opominul odmítnout nepřipustný dovolací rekurs, a aby soud druhé stolice nesměl rozhodnout o tom, zda jde o dovolací rekurs nepřipustný, ačkoliv věc již zpracoval, když rozhodoval o rekursu, vzneseném proti usnesení prvního soudu, a ač může tak, jako první soud, ne-li ještě bezpečněji, posoudit, zda jde o dovolací rekurs, který pro nepřipustnost má být odmítnut. Vždyť je zřejmé účelem tohoto zákonného předpisu, aby nepřipustný dovolací rekurs byl vyřízen odmítnutím způsobem co nejjednodušším.

Ve věci jde o souhlasná rozhodnutí nižších soudů a okolnost, že usnesení prvního soudu bylo potvrzeno z důvodů podstatně odchylných od důvodů prvního soudu, je pro posouzení přípustnosti dovolací stížnosti bez významu. Ustanovení § 130, odst. 1 knih. zák. je jasné a knihovní zákon nezná z něho výjimek. Otázku, zda stížnost byla zamítnuta, nutno posuzovat podle toho, jak soud druhé stolice ve věci rozhodl, nikoliv podle toho, jak své rozhodnutí odůvodnil. Odst. 3 § 130 knih. zák. stanoví pouze, — podobně jako § 95, odst. 3 knih. zák. —, ve kterých případech musí být k usnesení připojeny rozhodovací důvody, neboť jinak se vydávají usnesení v knihovních věcech bez důvodů. Nelze tudíž z něho po právu dovozovat přípustnost revisní stížnosti proti zamítavému rozhodnutí soudu druhé stolice, když se stalo z důvodů podstatně odchylných.

Dovolací stížnost byla proto právem odmítnuta jako nepřipustná soudem druhé stolice, když tak neučinil již první soud.

Č. 430.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

K opravě dne smrti (§ 12 cit. dekr.) nestačí důkaz, že se na případ vztahuje jiná domněnka o úmrtí nezvěstného, než je domněnka podle které byl den smrti označen (§ 8, odst. 2 cit. dekr.).

(Rozh. ze dne 9. dubna 1948, R I 96/48.)

Usnesením okresního soudu v P. byli R. a H. K-ovi prohlášeni za mrtvé a den 21. října 1943 byl označen za den jejich smrti. Předkládající potvrzení ministerstva sociální péče podle § 17, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb., domáhá se nyní T. M-ová, aby den smrti byl opraven.

Nižší soudy návrh zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Předpis § 12, odst. 1 dekr. č. 117/1945 Sb. pokládá rekursní soud za výjimečné ustanovení, jímž se normuje právo prvního soudu ke změně usnesení podle § 32 zák. č. 100/1931 Sb. Poněvadž § 12, odst. 1 cit. dekr. stanoví jako předpoklad opravy dne smrti, že prohlášený za mrtvého zemřel jiného dne, než je udán v soudním rozhodnutí, je oprava usnesení podle tohoto zákonného předpisu přípustná jen tehdy, zjistí-li se dodatečně, že nezvěstný zemřel skutečně jiného dne, než který byl v původ-

ním usnesení pokládán za den smrti. V souzeném případě vedla navrhovatelka důkaz toliko dodatečně předloženými potvrzeními ministerstva sociální péče, vydanými podle § 17, odst. 2 uvedeného dekretu, podle nichž neznámí byli dne 21. října 1941 deportováni z Prahy do Lodže a pravděpodobně zahynuli. Poněvadž tedy z těchto potvrzení vyplývá toliko, že kdyby byla předložena, měli býti neznámí prohlášeni za mrtvé již po uplynutí doby uvedené v § 17, odst. 2 cit. dekr. a nelze z nich nikterak dovodit, že skutečně zemřeli jiného dne, zamítl právem prvý soud návrh na opravu usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Z d ů v o d ů:

Návrh na opravu usnesení, jímž byl někdo prohlášen za mrtvého, může být podán, zemřel-li ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, jiného dne, než který je udán v základním usnesení jako den smrti (§ 12 dekr. č. 117/1945 Sb.). Nespokojuje se tedy zákonodárce s udáním dne pravděpodobné smrti nebo pravděpodobného nepřežití, nebo založením domněnky, že ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, zemřel posledního dne doby neznámí, jak tomu je v základním řízení o prohlášení za mrtvého (§ 8, odst. 2 cit. dekretu). Naopak předmětem návrhu na opravu musí být skutkové okolnosti, jimiž má být podán důkaz (srovnej § 278 obč. zák.) k vyvrácení výše uvedené pravděpodobnosti nebo domněnky. Nestačí proto předložení potvrzení ministerstva sociální péče podle § 17, odst. 2 dekretu, když v původním řízení bylo po ruce pouze potvrzení podle § 17, odst. 1 cit. dekr. Tím by bylo nejvýše možno nahradit dosavadní pravděpodobnost nebo domněnku jinou pravděpodobností nebo domněnkou, což vzhledem k nepochybnému znění § 12 cit. dekr. (slova »zemřel-li jiného dne...«) nepostačuje.

Č. 431.

Poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.).

Nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovo.

Nabude-li žena československého státního občanství sňatkem, nenabývá tím téhož státního občanství i její nemanželské dítě narozené před sňatkem.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1948, R I 235/48.)

Rozsudkem britského soudu v Jerusalemě bylo T. B-ové, znovu prodané H-ové, uloženo, aby svému bývalému manželovi J. B-ovi vydala nezletilého syna R. B-a.

Návrhem podaným u československého poručenského soudu se domáhá J. B., aby bylo T. H-ové uloženo, aby mu vydala nezletilého

R. B-a, jehož prý v roce 1947 odvezla z Palestiny do Československé republiky. J. B. poukazuje v návrhu na ustanovení § 183 nesp. pat. a na zmíněný rozsudek britského okresního soudu a tvrdí, že on i jeho nezletilý syn byli v době vydání tohoto rozsudku britskými státními příslušníky a až dosud jimi nepřetržitě jsou.

T. H-ová, matka nezl. R. B-a, namítla, že R. B. není britským státním příslušníkem. Je prý jejím synem nemanželským, poněvadž prvé manželství jeho otce uzavřené v roce 1939 v Polsku bylo prý rozloučeno neplatně a následkem toho bylo i jeho manželství s matkou dítěte neplatné. Jako nemanželské dítě sleduje prý nezl. R. B. státní příslušnost své matky, která sňatkem s československým státním příslušníkem H-em nabyla československé státní příslušnosti. I kdyby se připustilo, že se nezletilý R. B. narodil v putativním manželství, třeba ho pokládat za polského státního občana, neboť jeho otec byl původně polským státním příslušníkem a jeho polské státní občanství podle polských zákonů dosud nezaniklo.

Prvý soud zrušil poručenství nad nezl. R. B-em a uložil jeho matce T. H-ové, aby ho vydala otcí J. B-ovi. Z d ů v o d ů: Soud zjistil, že navrhovatel J. B. i jeho syn nezl. R. B. získali britské státní občanství naturalisací, což vyplývá z osvědčení o naturalisaci ze dne 23. června 1947, vydaného britským ministerstvem vnitra. Z rozsudku okresního soudu v Jerusalemě z 13. července 1947 zjistil soud, že odpůrkyni T. H-ové bylo uloženo vydat dítě otcí. Z přípisu britského velvyslanectví v Praze (konsulární sekce) z 16. října 1947 zjistil soud, že rozhodnutí britského soudu okresního v Jerusalemě z 13. července 1947 je pravoplatné rozhodnutí místně i věcně příslušného soudu pro rozhodování o výchově a výživě nezletilého britského příslušníka R. B-a. Z přípisu velvyslanectví v Praze ze dne 13. října 1947 plyne, že polské úřady nemají na záležitosti nezl. R. B-a zájmu, poněvadž týž dostal britskou státní příslušnost. Námitky odpůrkyně nebyly tedy prokázány. Soud dospěl k závěru, že se na souzený případ vztahuje ustanovení § 183 nesp. pat. a v důsledku toho rozhodl, jak shora uvedeno.

Rekursní soud nevyhověl rekursu T. H-ové. Z d ů v o d ů: I kdyby manželství rodičů nezl. R. B-a uzavřené dne 19. května 1941 bylo neplatné, jak tvrdí stěžovatelka, jde přece o manželství putativní, což plyne z rozsudku okresního soudu v Jerusalemě, podle něhož obě strany uznávají a prohlašují, že byly platně oddány dne 19. května 1941 v Jerusalemě. Má tedy nezletilý R. B. postavení manželského dítěte bez ohledu na to, zda manželství bylo či nebylo prohlášeno za neplatné a spadá pod otcovskou moc otcovu (§ 160 obč. zák.). Stěžovatelka dále uplatňuje, že polská státní příslušnost nezletilého prý nemohla zaniknout, leč podle platných polských zákonů, k čemuž prý však nedošlo zejména z toho důvodu, že nebyl vyžádán stěžovatelčin souhlas. Avšak stěžovatelka přehlídá, že konsulární oddělení polského velvyslanectví sdělilo, že proti nabytí státního občanství britského nezletilým nebylo námitek a prohlásilo, že nemá zájem na jeho záležitosti. Avšak nehledíc k tomu nepokládá se rekursní soud příslušným přezkoumávat, zda se nezletilý stal

právem či neprávem britským státním občanem. Jde zřejmě o případ § 183 nesp. pat., poněvadž nezl. R. B. je dítětem cizince, zanechaným na území Československé republiky. Poněvadž je tu pravoplatné rozhodnutí britského okresního soudu v Jerusalemě z 13. července 1947, to je soudu příslušného pro rozhodování o výchově a výživě nezl. britského příslušníka R. B-a, přestává tím jakákoliv poručenská činnost zdejšího soudu a nezbyvá než dítě vydat otcí, při čemž bude věcí příslušného britského soudu učinit další opatření.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Z d ů v o d ů:

Rozhodnutí rekursního soudu potvrzujícím usnesení první stolice vytýká stěžovatelka nezákonnost, zřejmý rozpor se spisy a zmatečnost. Žádný z těchto důvodů dovolacího rekursu není opodstatněný.

Důvody zmatečnosti (§ 41 zák. č. 100/1931 Sb.) stěžovatelka nedolčuje po zákonu a nejvyšší soud je neshledal, neboť podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb. může nesporný soudce řešit i otázky předurčující, ovšem jen s účinky pro toto řízení. Nebylo proto třeba vyžadovat v této věci posudek nebo rozhodnutí ministerstev vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí o tom, jakou státní příslušnost má nezletilý a zda palestinský soud byl věcně a místně příslušný rozhodovat o výchově a výživě nezletilého.

Spokojily-li se nižší soudy předpokladem rozsudku okresního soudu v Jerusalemě ze dne 13. července 1947, vyhotoveným generálním konsulem Československé republiky v Londýně, nařizujícího stěžovatelce vydání nezletilého navrhovateli; a potvrzením konsulární sekce britského velvyslanectví v Praze, že zmíněný soud je věcně a místně příslušný pro rozhodování o výchově a výživě nezletilého a že rozhodnutí to je pravoplatné, jde o ocenění důkazů, které nejvyšší soud při mimořádném dovolacím rekursu podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. nemůže přezkoumat.

Vytýkaný rozpor se spisy se netýká podstatné části rozhodnutí a není ani zřejmý.

Nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., čl. V/1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb., je takové opatření anebo usnesení, které se přiči jasněmu a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ použito. Ani tento důvod dovolací stížnosti nejvyšší soud neshledal, jak dále bude doličeno.

Mezi účastníky není sporu o tom, že navrhovatel domáhající se jakožto otec vydání dítěte R. B-a, narozeného v Jerusalemě 28. března 1942, nebyl a není čl. státním příslušníkem, — připojil doklad o tom, že se stal v červnu 1947 spolu se zmíněným svým synem britským státním příslušníkem, — což ohledně nezletilého svého syna odpůrkyně neuznává. Dále je nesporné, že ani matka nezletilého nebyla v době sňatku s navrhovatelem a v době narození nezletilého R. B-a čl. státní příslušnicí.

Tou se stala až později po narození nezletilého a po rozluce manželství s navrhovatelem provdáním za čl. státního příslušníka. V registraci o narození (rodném listu) nezletilého je uvedena národnost otce polská, národnost matky palestinská. Stěžovatelka souhlasně s tím uvedla ve svém podání, že byla až do svého sňatku s H-em palestinskou státní příslušnicí.

Podle předpisů platných v Československé republice nabývají nezletilé manželské děti státního občanství s otcem a totéž platí o dětech narozených z putativního manželství (§ 160 obč. zák.). Nabude-li sňatkem s čl. státním příslušníkem zdejšího státního občanství nemanželská matka až po narození svého nemanželského dítěte, následuje ji její nemanželské dítě. Z toho plyne, že nezletilý R. B. o něhož tu jde, se nestal zrozením čl. státním občanem. I kdyby byly správné názory stěžovatelky, že nezletilého je považovat za dítě nemanželské, byl by vzhledem k palestinské příslušnosti matky v době narození palestinským příslušníkem a tedy cizincem podle § 183 nesp. pat.

Rekursní soud nepochybil, když z okolností v jeho rozhodnutí uvedených, dovodil, že nenarodil-li se nezletilý z platného manželství, narodil se z manželství putativního.

Z toho všeho plyne, že nezletilý i jeho otec jsou cizinci a že v souzené věci je na místě opatření zdejšího soudu podle §§ 183 a 219 nesp. pat.

Č. 432.

Dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnáním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1948, Rv I 77/48.)

V. S. zemřelý dne 3. září 1921 zanechal písemný testament ze dne 1. června 1921, v němž ustanovil universální dědičkou svou manželku F. S-ovou. V uvedeném testamente bylo dále toto ustanovení: »Pro případ úmrtí mojí manželky paní F. S-ové připadne celá moje pozůstalost mým dcerám paní A. M-ové a slečně E. S-ové stejným dílem.« V pozůstalostním řízení po V. S-ovi se F. S-ová a její dcery A. M-ová a E. S-ová provdaná V-ová dne 23. října 1922 dohodly, že substituce zřízená uvedeným ustanovením zůstavitelovy poslední vůle se má vykládat jako fideikomisární substituce platná ohledně toho majetku, jenž zůstane po smrti F. S-ové. Pozůstalost po V. S-ovi byla odevzdána F. S-ové a ve vl. čís. 1106 pozemkové kn. kat. úz. P. byla na polovinu tam zapsaných nemovitostí poznamenána fideikomisární substituce pro dcery zemřelého A. M-ovou a E. V-ovou. Dne 12. května 1935 — ještě za života F. S-ové — zemřela substituční dědička A. M-ová a pozůstalost po ní byla odevzdána J. M-ovi a jejím dvěma dcerám: H. a N. M-ovým. Prohlášením z 16. prosince 1936 se vzdal J. M. práva z fideikomisární substituce ve prospěch H. a N. M-ových. Dne 28. září 1938 zemřela F. S-ová.

Žalobou podanou na H. a N. M-ovy se domáhá nyní E. V-ová, aby bylo určeno, že právo jejich matky A. M-ové, jakožto svěřenské dědičky V. S-a podle jeho poslední vůle ze dne 1. června 1921 nepřešlo po její smrti na žalované N. a H. M-ovy, nýbrž že její smrtí zaniklo.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Z výslechu svědka L. L-a zjistil soud, že z hovoru se zůstavitelem V. S-em poznal jeho vůli, jak chce pro případ své smrti naložit se svým majetkem, a když jej V. S. požádal, aby mu sepsal testament, snažil se L. L. co nejvěrněji vyjádřit jeho vůli, která směřovala k tomu, aby universální dědičkou byla jeho manželka F. S-ová a v případě, že by zemřela před ním, nebo zemřela před nápadem dědictví, připadla jeho pozůstalost rovným dílem jeho dcerám. Zůstavitel V. S. neměl při pořizování přání, aby vnučky nebo další descendenté byli testamentem obmyšleni, kdyby se jeho dcery nedožily nápadu dědictví. Z pozůstalostních spisů o V. S-ovi zjistil dále soud, že notář projednávající pozůstalost vyložil ustanovení posledního pořízení, o něž tu jde, jako fideikomisární substituci, s čímž účastníci souhlasili. Dále zjistil první soud, že se žalobkyně vzdala svého práva z fideikomisární substituce ve prospěch A. M-ové, takže A. M-ová se stala jedinou oprávněnou z uvedené substituce. F. S-ová zemřela dne 28. 9. 1938. Nedožila se tedy její dcera A. M-ová, jediná fideikomisární substitutka, uskutečnění případu nástupnictví. Jde nyní o otázku, zda její smrtí fideikomisární substituce zanikla. Právo svěřenského dědice přechází podle § 615, odst. 2 obč. zák. na jeho dědice, i když se nedožije případu nástupnictví, nelze-li mít za to, že zůstavitelova vůle byla jiná. Z provedených zjištění plyne, že V. S. neměl při zřizování své poslední vůle na mysli fideikomisární substituci, zejména ne v tom smyslu, že by jeho vnučky nebo další descendenté byli testamentem obmyšleni, kdyby se dcery V. S-a nedožily nápadu dědictví. Poněvadž matka žalovaných A. M-ová zemřela před dědičkou F. S-ovou, tedy před tím, než nastal případ nástupnictví, zanikla fideikomisární substituce smrtí A. M-ové a nepřešla proto na žalované (§ 615, odst. 1 obč. zák.).

Odvolaací soud nevyhověl odvolání žalovaných. Z důvodů: Po právní stránce postřehl správně první soud jádro sporu, totiž, že ve smyslu § 615 obč. zák. je tu rozhodnou otázka, lze-li ze zjištěného skutkového stavu a okolností případu usoudit, že zůstavitel V. S. si skutečně nepřál, aby substituce přešla na dědice oprávněných. Při kladné odpovědi na tuto otázku nelze žalobě odepřít úspěch. První soud odpověděl na tuto otázku kladně a správně to odůvodnil.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaných rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby o ni dále jednal a znovu rozhodl.

* Z důvodů:

Je nesporné, že otec žalobkyně V. S., zemřelý dne 3. září 1921, zanechal platnou písemnou závěť ze dne 1. června 1921, ve které ustanovil universální dědičkou svou manželku F. S-ovou. V této závěti je obsaženo ustanovení, že pro případ smrti manželky zůstavitele F. S-ové případně

celá jeho pozůstalost rovným dílem jeho dcerám E. S-ové, provd. V-ové, žlobkyni a A. M-ové, matce žalovaných.

Toto ustanovení posledního pořízení není přesné a vzbuzuje pochybnosti, zda zůstavitel zamýšlel zřídit obecné náhradnictví podle § 604 obč. zák. či svěřenské náhradnictví podle § 608 obč. zák. Tyto pochybnosti, při jejichž řešení jinak platí ustanovení § 614 obč. zák., byly však odstraněny již při projednávání pozůstalosti po V. S-ovi dne 23. října 1922, kdy se před notářem jako soudním komisařem všechny účastnice pozůstalostního řízení, t. j. universální dědička F. S-ová (manželka zůstavitele) a obě její dcery A. M-ová a E. V-ová (fideikomisární substitutky) dohodly, že substituce zřízená zůstavitelem se má vykládat jako fideikomisární substituce, platná ohledně toho majetku, který zbude po smrti F. S-ové. Tato dohoda účastníků o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnáním podle § 1380 obč. zák. Poněvadž k tomuto narovnání došlo až po prohlášení posledního pořízení, není jeho platnosti, jímž byla vlastně zřízena dohoda na způsob fideikomisární substituce, na újmu ustanovení § 1383 obč. zák. Dohoda mezi živými na způsob svěřenského náhradnictví není zakázána, naopak zákon ji připouští na př. při darování, kde zřízení fideikomisární substituce obsahuje smlouvu ve prospěch třetích osob podle § 881 obč. zák. Zákon č. 139/1947 Sb. pak u zemědělských podniků v § 15, odst. 3 rovněž mluví o dohodě na způsob svěřenského náhradnictví.

Existenci a objem nároků dědičných mimo pozůstalost nutno posuzovat podle vykázaného důvodu práva dědičného ve spojení se zavazujícími vyjádřeními, která byla projevena za pozůstalostního řízení (Ott, Řízení nesporné, litografie Všeřdu 1911, str. 241). V souzené věci jde o zjištění, zda zanikla fideikomisární substituce A. M-ové. Na této fideikomisární substituci se strany dohodly, jak svrchu zmíněno, při projednání pozůstalosti po V. S-ovi dne 23. října 1922. Při řešení otázky zániku fideikomisární substituce nutno vycházet z výkladu posledního pořízení zůstavitele, jaký mu byl dán účastníky při projednání pozůstalosti dne 23. října 1922 před notářem Dr. V. S-em.

Podle toho bude teprve s přihlédnutím k § 615, odst. 2 obč. zák. a §§ 863 a 914 obč. zák. a ke všemu, co tehdejší účastníci pozůstalostního řízení sledovali svým výkladem poslední vůle a co později snad také projevíli, možno zjištit, zda transmise na žalované měla být vyloučena, neboť jde tu o otázku vůle účastníků narovnání z 23. října 1922.

Žalované v dovolání právem uvádějí, že nemůže býti předmětem tohoto sporu, zda byla fideikomisární substituce vůbec zřízena zůstavitelem platně či ne, ježto pochybnost, jaké náhradnictví chtěl zůstavitel zřídit, byla odstraněna již před více než 20 lety a nelze ji dnes řešit v tomto sporu. Nevadí, že se žalované o výše uvedený právní názor při výtce nesporného právního posouzení neopřely, neboť je věcí soudu, aby samostatně posuzoval zjištěný skutkový děj s hlediska právních předpisů na něj dopadajících. Nižší soudy však řešily spor jen s hlediska vůle zůstavitele a přehlédly při tom, že účastnice pozůstalostního řízení jako smluvkyně se shodly na jiném výkladu posledního pořízení. Následkem tohoto

svého mylného právního názoru (§ 503, č. 4 c. ř. s.) nezjistily nižší soudy skutečnosti rozhodné pro posouzení věci.

Bylo proto dovolání vyhověno, rozsudky obou nižších soudů zrušeny a věc vrácena soudu první stolice (§§ 497, č. 3, 510, 513 c. ř. s.), aby o ní v uvedeném směru dále jednal a znovu rozhodl. Důsledkem tohoto právního posouzení věci netřeba se zabývat ostatními vývody dovolání.

Na soudu první stolice bude, aby podle § 182 c. ř. s. působil, aby nedostatečné údaje o skutkových okolnostech, rozhodných pro řešení věci, byly doplněny, aby průvodní prostředky pro tyto skutkové údaje byly naznačeny a potřebné důkazy provedeny. Zejména bude třeba zjistit výslechem osob, které byly přítomny při dohodě z 23. října 1922 a které doposud žijí, po případě výslechem stran, zda bylo tehdy vůlí stran vyloučit přechod svěřenského náhradnictví na děti A. M.-ové. Při tom bude přihlídnout též k notářskému spisu z 10. dubna 1924, jímž se žalobkyně vzdala svého práva fideikomisární substituce ve prospěch matky žalovaných.

Č. 433.

Byl-li znárodněn veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb., není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1948, R II 110/48.)

Srov. rozh. č. 386 Sb. n. s. II. a k důvodům též rozh. č. 405 Sb. n. s. II.

Národní podnik S. navrhl u knihovního soudu, aby pro něj bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti připsané dosud knihovně akciové společnosti K. První soud povolil vklad vlastnického práva pro národní podnik S. podle § 12 dekr. č. 100/1945 Sb., § 1 vl. nař. č. 6/1946 Sb., vyhlášky min. průmyslu ze dne 12. dubna 1947, č. 465 uveřejněné v Úředním listě, částka 69, a výpisu z obchodního rejstříku.

Rekursní soud změnil k rekursu Fondu národní obnovy napadené usnesení tak, že návrh na povolení vkladu vlastnického práva zamítl. V důvodech uvedl: Ve vyhlášce ministra průmyslu ze dne 12. dubna 1947, č. 465 Úřední list I, kterou ministr průmyslu začlenil v dohodě s ministrem financí majetkovou podstatu podniku akciové společnosti K. v rozsahu jeho znárodnění do »S. národního podniku«, se stanoví, že součástí majetkové podstaty, kterou »S., národní podnik« přejímá ke dni 1. ledna 1946, je i majetková podstata znárodněného podniku K., výroba kamen a železářny, akciová společnost v O., v rozsahu jeho znárodnění. Podle názoru rekursního soudu nelze toto označení nemovitosti považovat za dostačující podle §§ 32, 33 knih. zákona. Zmíněná vyhláška výslovně říká, že začlenění majetkové podstaty podniku K. děje se jen v rozsahu znárodnění tohoto podniku. Předpokládá tedy tato vyhláška, že byla

nebo bude vydána listina o tom, které nemovitosti mají být převedeny do navrhovatelčina vlastnictví. Tuto otázku nemůže řešit navrhovatelka, nýbrž jen ministerstvo průmyslu, jak plyne z § 4, odst. 5 dekr. č. 100/1945 Sb. Tento předpis ustanovuje v § 1, že znárodněním nabývá Československý stát vlastnictví znárodněných podniků v rozsahu níže uvedeném. V odstavci 2 pak říká, že znárodnění se týká veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících k provozu znárodněného podniku. Z knihovně ních vložek, v nichž navrhovatelka žádá vklad práva vlastnického pro sebe, nelze zjistit, zda veškeré nemovitosti, budovy a zařízení v nich zapsaná slouží k provozu znárodněného podniku. O tom náleží rozhodnout ministerstvu průmyslu a ježto se tak nestalo, nevyhovuje vyhláška č. 465/47 Úřední list I. předpisům §§ 32, 33 knih. zák. a nelze proto podle ní povolit žádaný vklad (§ 94, odst. 1, č. 3, 4 knih. zákona).

Nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti navrhovatelky a změnil napadené usnesení tak, že se stížnost Fondu národní obnovy odmítá, čímž se obnovuje usnesení prvního soudu.

Důvody:

Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatňuje v dovolací stížnosti mimo jiné i to, že Fond národní obnovy neměl v tomto případě vůbec legitimaci ke stížnosti do usnesení soudu první stolice, nutno se zabývat především touto otázkou.

Podle § 37 zákona č. 100/1931 Sb., platného i pro řízení ve věcech knihovních (srov. rozh. č. 11.594 Sb. n. s. I.), je k rekursu oprávněn účastník, který se pokládá za zkrácena usnesením. Účastníkem je pak podle § 6 téhož zákona ten, kdo může být rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen, nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. Těchto předpokladů v tomto případě u Fondu národní obnovy nebylo.

Své oprávnění ke stížnosti odůvodňoval Fond národní obnovy v podstatě tím, že knihovní soud povolil žádaný knihovní zápis, ačkoliv ani z pozemkové knihy, ani z dokladů mu předložených nebylo patrné, v jakém rozsahu byl podnik firmy K., výroba kamen a železářny, a. s. v O., již jsou nemovitosti, o něž jde, dosud knihovně připsány, znárodněny, takže vzhledem k tomu, že šlo o podnik zřejmě německý, není vyloučeno, že by povolujícím usnesením soudu první stolice mohly být dotčeny i nemovitosti znárodnění nepodléhající a tudíž zkonfiskované. Vycházel tedy Fond národní obnovy ve své stížnosti z předpokladu, že podnik firmy K. byl znárodněn jen v rozsahu § 4, odst. 2 a 3 dekr. č. 100/1945 Sb. Tento předpoklad je však nesprávný. Z vyhlášky ministra průmyslu ze dne 24. října 1946, uveřejněné pod č. 1961 v Úředním listě 1946/I., částka 200, totiž plyne, že akciové společnosti K., jakožto společnosti kapitálově zvlášť silné, byl znárodněn veškerý majetek podle § 4, odst. 4 dekretu. I když se navrhovatelka neodvolávala na uvedenou vyhlášku už v knihovní žádosti, nýbrž teprve v dovolací stížnosti, nejde o nepřipustnou novotu ve smyslu § 126, odst. 2 knihovního zákona, ježto vyhlá-

šením v Úředním listě byl obsah vyhlášky uveden ve veřejnou známost a nutno proto k němu přihlížet v každém období řízení (srov. i dekret č. 66/1945 Sb. a § 2 obč. zák.).

Byl-li však veškerý majetek firmy K. znárodněn, nepadá případná konfiskace části majetku firmy, o niž opíral Fond národní obnovy své oprávnění ke stížnosti, vůbec v úvahu. V důsledku toho nemůže být Fond národní obnovy soudním rozhodnutím v této věci vydaným nijak dotčen na svých právech a nemůže mít ani žádný právní zájem na rozhodnutí, neboť jeho postavení je po rozhodnutí stejné jako před tím (srov. rozh. č. 13773 Sb. n. s. I.). Není tudíž Fond národní obnovy účastníkem tohoto knihovního řízení (§ 6 zákona č. 100/1931 Sb.) a nebyl proto ani oprávněn ke stížnosti (§ 37 téhož zák.). Rekursní soud tudíž pochybil, když se stížností Fondu národní obnovy věcně zabýval a když na základě ní zamítl knihovní žádost.

Č. 434.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 144 Sb. o jednotné odborové organizaci.

Dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o povolení knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí (§ 5 uved. zák.).

Ke vkladu vlastnického práva pro jednotnou odborovou organizaci k nemovitosti knihovně připsané Německé pracovní frontě netřeba vkladní listiny podle § 31 knih. zákona (§ 6, odst. 1 cit. zák.).

(Rozh. ze dne 14. dubna 1948, R II 271/47.)

Usnesením prvního soudu byly na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 783 poz. knihy pro kat. úz. N. a připsaných knihovně Majetkové správě německé pracovní fronty povoleny tyto zápisy: 1. vklad vlastnického práva pro Revoluční odborové hnutí, 2. výmaz poznámky národní správy. Proti tomuto usnesení podal stížnost Fond národní obnovy a namítl v ní, že první soud vyhověl knihovní žádosti Ústřední rady odborů, ač nepředložila vkladní listinu ve smyslu § 31 knih. zákona.

Rekursní soud zamítl knihovní žádost. Z důvodů: Z výpisu z pozemkové knihy pro kat. území N., vl. č. 783, je zjištěno, že jako předchozí vlastník je v této vložce zapsána Majetková správa německé pracovní fronty. Poněvadž jde nepochybně o organizaci související s německou stranou nacistickou, propadl tento majetek konfiskaci ve smyslu § 1, odst. 1, čís. 1 dekr. 108/1945 Sb., takže jde o majetek Československého státu spravovaný Fondem národní obnovy, který zastupuje finanční prokuratura, čímž je dána její legitimace k tomu, aby v zastoupení uvedeného fondu podala stížnost. Ve věci samé sdílí rekursní soud hledisko uplatněné stěžovatelkou v důvodech stížnosti, že žadatelka jednotná odborová organizace nebyla oprávněna bez předložení vkladní listiny dáti si vložit na předmětné nemovitosti vlastnické právo ve svůj prospěch.

Úvahy, které rekursní soud vedly k tomu, aby toto stanovisko zaujal, jsou následující: Knihovní zákon v ustanovení §§ 31 a násl. požaduje, aby vtělení se stalo jen na základě předložených vkladních listin a stanoví, že vklad může být povolen jedině podle listin, které jsou zhotoveny v předepsané formě. Rozhodujícím pro řešení této věci je tedy otázka, zdali v daném případě vklad vlastnického práva může být povolen bez zvláštního listinného dokladu jen na základě zákona č. 144/1946 Sb. a zejména jeho ustanovení obsaženého v § 6. Ze znění tohoto paragrafu plyne, že jmění, jež bylo v držbě německých odborových organizací, jako Německé pracovní fronty, přechází na jednotnou odborovou organizaci a je jejím jměním. Ze stylisace § 8 a § 11 tohoto zákona, podle nichž, vzniknou-li pochybnosti, zda jmění některé organizace přechází do vlastnictví jednotné odborové organizace, rozhoduje a zákon provádí ministerstvo ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra, dá se právem vyvozovat, že zákonodárce neměl v úmyslu nahradit předepsanou vkladní listinu §§ 31 a násl. knih. zák. Kdyby takový úmysl zde byl, bylo by to vyjádřeno výslovně a určitě, jak to zákonodárce učinil v jiných revolučních předpisech. Poněvadž se tak nestalo, dospěl rekursní soud k přesvědčení, že zákon nenahrazuje vkladní listinu. Poněvadž prvním soudem byl vklad povolen bez listinného podkladu jen na základě uvedeného zákona, bylo stížnosti vyhověno. Shora uvedený názor rekursního soudu je podporován srovnáním znění zákona o jednotné odborové organizaci (§ 6) s texty dekretu č. 100/1945 Sb. a zákona č. 251/1946 Sb. Uvedený dekret určuje v § 17, že knihovní soud zapíše převod vlastnictví a jiných práv s odvoláním na tento dekret, zákon o vyvlastnění pražského sanatoria v Praze-Podolí, ačkoliv § 1, odst. 1 uvádí, že vlastnické právo k nemovitostem jmenovaného sanatoria přechází na stát, přece v § 1, odst. 3 zvlášť vyslovuje, že se podle tohoto zákona vloží do veřejných knih vlastnické právo k nemovitostem patřícím vlastnický zmíněnému sanatoriu. Z tohoto srovnání lze usuzovat, že zákon o jednotné odborové organizaci by jistě obsahoval podobné ustanovení o vkladu nemovitostí, kdyby měl nahradit vkladní listinu a zákonodárce zamýšlel, aby zápis vkladu vlastnického práva byl povolen na základě zákona samého. Z toho důvodu bylo stížnosti vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Jde především o to, zda Ústřední rada odborů, již má být povolen vklad práva vlastnického, může být subjektem práv a závazků a zda je tedy způsobilá samostatně jednat před soudem jako strana (§ 1 c. ř. s.). Podle § 9 stanov Revolučního odborového hnutí, schválených výnosem ministerstva vnitra ze dne 22. srpna 1946, č. 3111-29/7-46/2 Vb/1, je Ústřední rada odborů pouze řídicím orgánem Revolučního odborového hnutí. Právní subjektivita náleží proto jednotné odborové organizaci, nikoli Ústřední radě odborů jako jejímu výkonnému orgánu. Avšak podle § 5 zák. č. 144/1946 Sb. se Ústřední rada odborů v Praze až do usta-

vení jednotné odborové organizace pokládá za právní předchůdkyni jednotné odborové organizace, právní jednání Ústřední radou odborů nebo proti ní po 5. květnu 1945 provedená opravňují, po případě zavazují jednotnou odborovou organizaci a opatření Ústřední rady odborů se považují za opatření jednotné odborové organizace. Půjde tedy v souzené věci o to, zda v době podání knihovní žádosti (§ 93 knih. zák.), t. j. 26. července 1946, byla již ustavena jednotná odborová organizace. Bylo-li tomu tak, pak nebyla Ústřední rada odborů oprávněna domáhat se vlastním jménem povolení vkladu vlastnického práva, protože jí již nenáležela právní subjektivita. V opačném případě jí nelze odpírat právo k zakročení v této knihovní věci a tudíž ani právo k podání dovolacího rekursu. Rozhodnutí o tom závisí na řešení otázky, kdy došlo k ustavení jednotné odborové organizace zřízené podle zákona č. 144/1946 Sb. Bylo by mylné domnívat se, že její ustavení nastalo zároveň s účinností tohoto zákona. Revoluční odborové hnutí je podle § 1 cit. zákona v podstatě organizováno ve formě spolku podle předpisů spolkového zákona (zák. č. 134/1867 ř. z.), nikoli však výlučně, protože mu náleží některé úkoly, které jinak plní veřejnoprávní korporace (srovnej zejména § 3 zák. č. 144/1946 Sb.). Přesto lze říci, že pro Revoluční odborové hnutí platí, pokud není zákonem stanoveno nic jiného, předpisy spolkového práva. Lze tudíž pro jednotnou odborovou organizaci otázku, kdy mohla jako spolek právně započít svou činnost a kdy se jako spolek ustavila (konstitovala), řešit podle předpisů spolkového zákona. Podle dosud platného § 7 zák. č. 134/1867 ř. z. může spolek započít svoji činnost, jestliže zemský úřad (zemský národní výbor), pokud se týče ministerstvo vnitra (§§ 4 a 11 cit. zák.) ve čtyřnedělní lhůtě po učiněném oznámení nedoručí zakladatelům spolku písemný výměr, kterým utvoření spolku zakazuje, nebo prohlásí-li již před uplynutím této lhůty, že spolek nezakazuje, avšak ustaven je spolek s hlediska právního teprve, když si zvolí statutární spolkové orgány, jež mohou za spolek jednat s právní závazností, neboť jen právní jednání těchto orgánů jsou podnikána spolkem a na jeho účet. Stanovy Revolučního odborového hnutí byly ministerstvem vnitra schváleny teprve 22. srpna 1946; jednotná odborová organizace nemohla být ve smyslu spolkového práva ustavena před tímto schválením, neboť teprve po schválení stanov mohlo následovat zvolení statutárních spolkových orgánů. Nebyla tedy v době podání knihovní žádosti jednotná odborová organizace ještě ustavena a Ústřední rada odborů byla podle § 5 zákona č. 144/1946 Sb. oprávněna žádat za povolení vkladu vlastnického práva vlastním jménem s účinkem pro Revoluční odborové hnutí.

Lichá je stěžovatelčina výtku, že Fond národní obnovy nebyl k rekursu oprávněn. Tomuto fondu přísluší podle § 5 deketu č. 108/1945 Sb. a § 4 nař. č. 45/1946 Sb. obstarávání úkolů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného majetku a je proto jeho úkolem, aby tam, kde je pochybno, zda knihovní vklad se přiči účelu konfiskačních předpisů nebo cílům jimi sledovaným, zakročil stížností proti opatření, která se dotýkají konfiskovaného majetku. V souzené věci se týká knihovní žádost jmění, jež bylo v držbě německé odborové organizace Deutsche Ar-

beitsfront a jež se stalo konfiskátem a bylo by jím i nadále, kdyby se na ně nevztahoval zákon č. 144/1946 Sb. Jestliže Fond národní obnovy brojí proti povolení vkladu vlastnického práva podle cit. zákona, vystupuje jako obhájce skutečných nebo domnělých práv státu, jako vlastníka konfiskovaného majetku, a je k rekursu oprávněn.

Stěžovatelce je však přisvědčit, že žádosti o vklad práva vlastnického mělo být podle 1. odstavce § 6 zákona č. 144/1946 Sb. vyhověno, aniž bylo zapotřebí zvláštní vkladní listiny ve smyslu § 33 knih. zák. To plyne již ze znění zmíněného zákonného předpisu, podle něhož jmění, jež bylo v držbě německé odborové organizace Deutsche Arbeitsfront, přechází na jednotnou odborovou organizaci a »jest jejím jméním«. Jde tu o jeden z případů, kde zákonný předpis nahrazuje vkladní listinu předepsanou § 31 a násl. knih. zák. Že se knihovní žádost netýká jmění, jaké má na mysli § 6 zák. č. 144/1946 Sb., Fond národní obnovy ve svém rekursu ani netvrdí a proto se nemůže dovolávat předpisu § 8 zák. č. 144/1946 Sb., podle něhož rozhodují ministerstva tam uvedená pouze tehdy, jsou-li pochybnosti, zda do vlastnictví jednotné odborové organizace přechází jmění, »jiných takových organizací a zařízení«, které nejsou v zákoně výslovně blíže označeny.

Bylo proto obnoveno usnesení prvního soudu, jež vyhovuje zákonu a knihovnímu stavu.

Č. 435.

Ve sporu projednávaném podle zák. č. 131/1931 Sb. je pro posouzení otázky, zda žalobce má právní zájem na určení ve smyslu § 228 c. ř. s., rozhodná doba vydání rozsudku odvolacího soudu.

Právní zájem na zjištění, že pracovní poměr žalobce jako zaměstnance u žalovaného zaměstnavatele dosud trvá, nemá ten, kdo již nemůže plnit všechny povinnosti plynoucí z tohoto pracovního poměru, protože se stal samostatným živnostníkem.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1948, Rv I 350/47.)

Žalobce se domáhá zjištění, že pracovní poměr jako vedoucího restauračních a kavárenských podniků žalované strany nebyl zrušen výpovědí, nýbrž trvá dále.

První soud žalobě vyhověl, odvolací soud změnil napadený rozsudek a žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce žaluje jen na určení, že jeho pracovní poměr jako vedoucího restauračních a kavárenských podniků žalované trvá u ní nadále a že nebyl zrušen její výpovědí ze dne 17. prosince 1945. Jde tedy o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. Nezbytnou náležitostí takové žaloby je žalobcův právní zájem, aby právní poměr, právo nebo pravost listiny

byly soudním rozhodnutím na jisto postaveny co nejdříve. Zákon žádá nutkový právní zájem, jak plyne ze slov »co nejdříve«, takže právní postavení žalobce musí být takové, aby rychlé určení sporného právního poměru, práva nebo pravosti listiny bylo jediným žádoucím východiskem (rozh. č. 11630, 12100, 15772 Sb. n. s. I.). Otázka právního zájmu ve smyslu § 228 c. ř. s. je otázkou právního posouzení a je jí zkoumati z úřední moci a to i soudu vyšší stolice (rozh. č. 9311, 10155, 11630, 11704, 15772 Sb. n. s. I.). Právní zájem ve smyslu § 228 c. ř. s. nelze zjišťovat jako nějakou skutečnost, nýbrž lze jej vyvodit jen závěrem z určitých skutečností, které buď již nastaly nebo v budoucnosti mohou nastat jako výsledek právní nejistoty o určitém právním poměru, právu nebo pravosti listiny. Zda tu je takový právní zájem, je řešiti podle okolností jednotlivého případu (rozh. č. 16183 Sb. n. s. I.). Žalobce nemusí tedy tvrdit přímo, že má právní zájem na určení podle § 228 c. ř. s., ale k tomu, aby soud mohl z úřední moci zkoumat, zda žalobce má skutečně takový právní zájem, je přece třeba, aby žalobce přednesl a po případě prokázal skutkové okolnosti, z nichž onen jeho právní zájem vyvěrá (rozh. č. 10155, 15772 Sb. n. s. I.).

Žalobce připouští v dovolání, že provozuje od 1. září 1946 živnost hostinskou. Tato skutečnost nastala až po vydání rozsudku prvním soudem za odvolacího řízení, a poněvadž odvolací soud z této skutečnosti dovozuje nedostatek právního zájmu žalobce na žalobě určovací, musí být předem uváženo, zda lze vůbec k této skutečnosti přihlídnout.

Souzený spor byl projednán podle zásad platných pro spory pracovní. V takovém řízení projednává odvolací soud spor znova a strany mohou i v odvolacím řízení přednášet nová skutková tvrzení a nabízet nové důkazy (§ 33, odst. 1 a § 33, odst. 1, č. 3 zák. č. 131/1931 Sb.). Vzhledem na tento zvláštní způsob řízení platný pro projednávání pracovních sporů nutno usoudit, že v řízení podle zákona č. 131/1931 Sb. je pro posouzení, zda žalobce má při určovací žalobě nutkový právní zájem, rozhodná doba vydání rozsudku odvolacího soudu. Je proto při uvažování přípustnosti určovací žaloby přihlídnout i k té skutečnosti, že žalobce provozuje od 1. září 1946 živnost hostinskou.

Poněvadž žalobce jako samostatný hostinský zaměstnaný řízením a provozem své vlastní živnosti nemůže již plniti všechny ty povinnosti, k nimž byl podle smlouvy s žalovanou zavázán, není již určovací žaloba toho znění, jak byla podána, přípustna. Neslouží totiž již praktickým potřebám života, její přípustění by vedlo jen k zbytečnému rozmnožování sporů (rozh. č. 4498, 8992, 10155, 11704 Sb. n. s. I.), poněvadž žalobce může žalovat ihned na plnění, neboť taková žaloba by již vyčerpala celý obsah a dosah sporného právního poměru (rozh. č. 11704, 15892 Sb. n. s. I.). Právem proto usoudil odvolací soud, že žalobci chybí pro určovací žalobu nutkový právní zájem.

Č. 436.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

Je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., zavedl-li soud řízení o opravě dne smrti, ač jeho určení nebylo ještě pravoplatným.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1948, R I 675/47.)

Usnesením okresního soudu v P. ze dne 24. června 1947 byl P. R. prohlášen za mrtvého a stanoveno, že den 28. listopadu 1945 se považuje za den jeho smrti. K návrhu V. P-ové opravil první soud toto usnesení tak, že za den smrti P. R-a stanovil den 28. března 1945.

Rekursní soud návrh na opravu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu V. P-ové usnesení nižších soudů a uložil prvému soudu, aby návrh V. P-ové na opravu usnesení ze dne 24. června 1947 vyřídil, až bude pravomocně rozhodnuto o jejím rekursu do téhož usnesení.

D ů v o d y:

Předmětem řízení o prohlášení za mrtvého je též určení dne, který se považuje za den smrti (§ 8, odst. 2 dekretu č. 117/1945 Sb.). Výrok o určení dne smrti je podroben opravným prostředkům za podmínek §§ 35 a násl. zák. č. 100/1931 (§ 2 dekr.).

Určený den smrti může být opraven na základě řízení podle § 12 cit. dekr. Tato oprava soudního rozhodnutí je institucí zvláštní a slouží k tomu, aby za určitých předpokladů mohlo být rozhodnutí o dni smrti opraveno, aniž by bylo třeba provádět obnovu řízení podle § 49 cit. zákona.

Dokud v základním řízení není den smrti pravoplatně určen, nelze o jiném určení tohoto dne zahájit zvláštní řízení opravovací podle § 12 dekr. Návrh na opravu předpokládá, že základní usnesení je pravoplatné. To plyne z toho, že v základním řízení platí zásada vyhledávací (§ 23 cit. z.) a že v rekursním řízení jsou novoty přípustné (§ 40, odst. 1 a § 46, odst. 3 cit. z.), zejména novoty uplatněné účastníky, kteří před vydáním usnesení základního nebyli známi.

Základní usnesení o prohlášení P. R-a za mrtvého ze dne 24. června 1947 bylo stěžovatelce V. P-ové doručeno dne 28. června 1947. Podáním došlým k soudu dne 2. července 1947 navrhla V. P-ová opravu dne smrti, avšak prohlásila, že v případě, že nelze návrhu vyhovět, má býti pokládán za rekurs a učinila rekursní návrh.

Následkem toho není základní usnesení pravomocné a učinily-li nižší soudy návrh na opravu jeho předmětem řízení, nepřihlíděly k tomu, že o téže věci je řízení dosud zahájeno. Jsou proto usnesení nižších soudů zmatečná (§ 41, odst. 2, písm. e) cit. zák.) a byla zrušena podle §§ 46, odst. 3, 43, odst. 2 cit. z. a učiněno potřebné opatření.

Č. 437.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945 č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

Pokrevní příbuzenství s osobou prohlášenou za mrtvou nestačí samo o sobě k odůvodnění právního zájmu na opravě usnesení, jímž byla prohlášena za mrtvou (§ 12, odst. 2 cit. dekr.).

(Rozh. ze dne 16. dubna 1948, R I 155/48.)

Usnesením z 2. ledna 1947 opravil prvý soud své dřívější usnesení o prohlášení A. J-ové za mrtvou. Z podnětu rekursu zrušil rekursní soud usnesení z 2. ledna 1947. **Důvody:** Stěžovatelky E. N-ová a H. B-ová, které jsou účastnicemi řízení, nebyly před rozhodnutím o navrhované opravě slyšeny. Trpí tedy řízení zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. Této zmatečnosti musí soud dbát z moci úřední, protože z podnětu rekursu v odpor vzaté usnesení zrušil. Bude na prvém soudu, aby po slyšení účastnic znovu rozhodl a své rozhodnutí řádně odůvodnil.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, aby po doplnění řízení o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud předpokládá, že stěžovatelky E. M-ová a H. B-ová jsou účastnicemi řízení o opravu rozhodnutí, jímž byla A. J-ová prohlášena za mrtvou. Nezkoumal však, zda jmenované stěžovatelky mají na opravě rozhodnutí právní zájem (§ 12, odst. 2, § 4 dekr. č. 117/1945 Sb., §§ 37, 6 zák. č. 100/1931 Sb.).

Ze spisu plyne, že stěžovatelky jsou příbuznými A. J-ové, která byla neteří E. M-ové a sestřenicí H. B-ové. Pokrevní příbuzenstvo samo o sobě nestačí však k vysvětlení, jaký právní zájem mohou mít stěžovatelky na tom, zda den, který A. J-ová nepřežila, bude stanoven na 6. března 1944, či na 15. června 1945. Bylo proto povinností rekursního soudu, aby dříve, než vyslovil zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. g) cit. zák., vyšetřil podle § 23 cit. zákona otázku právního zájmu stěžovatelek.

Usnesení rekursního soudu spočívá na neúplnosti řízení (§ 42 cit. z.) a bylo zrušeno podle § 46, odst. 1, 3, a § 43, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.

Č. 438.

Německý zákon o zřízení závětí a dědických smluv z 31. července 1938, říšský zák. I, str. 973, byl až do účinnosti zák. č. 195/1946 Sb. (t. j. do 15. listopadu 1946) použitelný v pohraničním území zemí českých (§ 8, odst. 1 cit. zák.) ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekretu pres. rep. o obnovení právního pořádku.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1948, Rv I 505/47.)

Otec žalobkyně i žalované žil v té části země České, která byla v roce 1938 obsazena cizí mocí. V červenci 1944 učinil poslední pořízení,

kterým ustanovil žalobkyni dědičkou svého jmění a žalované zanechal pouze povinný díl. Pozůstalostní soud poukázal testamentární dědičku, aby se žalobou domáhala zjištění pravosti a platnosti oné poslední vůle.

Oba nižší soudy žalobě testamentární dědičky vyhověly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Podle nenapadeného zjištění nižších soudů byla poslední vůle Č. V. sepsána sice na území republiky Československé, ale v R. dne 4. července 1944, tedy v době nesvobody (§ 8, odst. 3 zák. č. 195/1946 Sb.), kdy toto město bylo ovládáno cizí mocí a kdy tam platil podle nařízení z 22. února 1939 říšs. zák. I, str. 290 německý zákon o zřízení závětí a dědických smluv z 31. července 1938 říšs. zák. I, str. 973.

Ač tento zákon a zejména i jeho předpisy o veřejných závětích (§§ 5 až 20) nebyly součástí československého právního řádu, přece tam v době zřízení posledního pořízení platily a zůstaly podle čl. 2 ústav. dekretu pres. republiky z 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. na území tom nadále použitelnými i po navrácení jeho republiky, ježto se nepříčily svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938) ani nebyly z používání naprosto vyloučeny.

Předpisy o posledních pořízeních nelze zařadit pod pojem předpisů práva osobního a rodinného ve smyslu citovaného článku 2 úst. dekr. ve znění zákona č. 12/1946 Sb. Zákonodárce neměl tu na mysli jiný pojem těchto práv než občanský zákoník, který je nezařadil mezi předpisy prvního dílu (o právu osob), nýbrž mezi předpisy o právu k věcem, pojaté do druhého dílu, oddíl I (o právech věcných), do hlavy deváté. I když toto rozdělení, stejně jako znění § 14 obč. zák., není žádným přímým předpisem právním, přesto nelze je prostě pominout při výkladu jednotlivých ustanovení zákona. Ostatně v době po vzniku našeho občanského zákoníka, v novějších kodifikacích občanského práva i v literatuře, rozděluje se již občanské právo na pět částí, všeobecnou, věcněprávní, obligacní, právo rodinné a právo dědické. Je pak dědické právo, a s ním i do něho spadající předpisy o posledních pořízeních, samostatnou částí občanského práva, odlišnou jak od práva osobního, tak od práva rodinného. Pozůstalost netvoří všechna práva a povinnosti zůstavitele. Nenáleží do ní zásadně jeho osobní práva a povinnosti, nýbrž jen jeho soukromá práva majetková (§ 531 obč. zák.). Ani s rodinným právem nelze právo dědické ztotožňovat, třeba se o ně v podstatě opíralo při posloupnosti zákonné; občanský zákon již ve všeobecných předpisech o právu dědickém (v hlavě osmé) tento základ opouští, přiznáváje převahu vůli zůstavitelově bez ohledu na jeho poměry rodinné (§§ 533, 727 obč. zák.), byť s určitými výjimkami ve prospěch jeho dětí, rodičů (nepominutelných dědiců) a manžela (§§ 762 a násl. obč. zák.).

Uvedené německé předpisy byly vyloučeny z používání teprve zákonem č. 195/1946 Sb. (§ 1) s účinností od 15. listopadu 1946 (§ 9, odst. 1). V tom směru přidržel se i tento zákon všeobecné zásady § 5 obč. zák., že zákony nepůsobí nazpět a nemají tudíž vlivu na jednání, která se sběhla dříve. Zůstavitelem zvolená forma posledního pořízení byla v době jeho zřízení na území, kde k němu došlo, platnou vnější formou jeho, a to řádnou (nešlo o t. zv. závěť nouzovou, na niž jedině by se mohlo vztahovat ustanovení § 599 obč. zák.). Nebylo proto třeba po osvobození nějakého doplňování formalit, a to ani s hlediska občanského zákona ani s hlediska notářského řádu č. 75/1871 ř. z. I zásada »locus regit actum« má tu svou plnou platnost, jenže ji nelze vykládat tak, jak činí dovolatelé, totiž toliko podle místa, nýbrž nutno hledět i k době zřízení posledního pořízení. Pokud jde o formu, stačí tedy, dbá-li se práva platného v místě zřízení právního jednání v době jeho zřízení (srov. i rozh. č. 5434 Sb. n. s. I.).

§ 1 zák. č. 195/1946 Sb. zrušuje použitelnost všech předpisů, které byly v době nesvobody vydány pro ono pohraniční území zemí českých, v němž leží i místo, kde poslední pořízení bylo zřízeno, a to podle § 9 téhož zákona teprve s účinností od 15. listopadu 1946 (odst. 1), po případě u místních předpisů dokonce až od 1. února 1947 (odst. 2).

Tím uznává nepřímou, že do té doby byly i předpisy cizí mocí tam vydané použitelné s hlediska našeho právního řádu, ať už s výhradou uvedenou v čl. 2 úst. dekr. presidenta republiky z 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. (po osvobození — od 5. května 1945 — vládní nař. č. 31/1945 Sb.) nebo bez ní, (před osvobozením — slova »jest na zcela přechodnou dobu i nadále používati«). Podle dosud platného § 4 obč. zák. jsou i státní občané českoslovenští při jednáních, jež sjednávají mimo státní území (čímž nutno rozumět i území, třeba jen dočasně obsazené cizí mocí, která tam zavedla své předpisy, jak tomu bylo v našem pohraničí za doby nesvobody), vázáni našimi zákony, pokud arci tato jednání mají mít právní účinky zároveň na státním území našem, jen pokud jest jimi omezena jejich osobní způsobilost, je podniknout.

Pak ale právem uznaly nižší soudy poslední pořízení Č. V. ze 4. července 1944 za platné, když odpovídá svou formou předpisům platným v místě jeho zřízení v době, kdy k němu došlo, což dovolatelé ani nepopírají. Odpovídá to i mezinárodnímu právu soukromému.

Náš dosud platný občanský zákon dává přednost vůli zůstavitelově před zákonnými předpisy o dědické posloupnosti (§§ 727, 728 obč. zák.). Záleželo pak jedině na zůstaviteli, jak se svým jměním na případ smrti naložil, a žalovaní nemohou se s úspěchem dovolávat ani nějakého zkrácení, pokud nebyly při tom porušeny donucující předpisy občanského zákona o povinném dílu (§§ 762 a násl. obč. zák.).

Č. 439.

Dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník

dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1948, R I 172/48.)

Srov. rozh. č. 10650 Sb. n. s. I.

J. C. doznal před soudem, že je otcem nezl. M. Ř-ové, a souhlasným usnesením nižších soudů mu bylo uloženo platit na její výživu částku 450 Kčs měsíčně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu nemanželského otce a k otázce, o níž tu jde, uvedl

v d ů v o d e c h :

Dovolací rekurs se domáhá zamítnutí návrhu na určení výživného pro nezl. M. Ř-ovou. Nejde proto o výši výživného ze zákona, takže se na tento případ nevztahují ustanovení čl. V, č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.

Vývody dovolacího rekursu, uplatňující výtku zřejmého rozporu se spisy, kterou spatřují ve zjištění napadeného usnesení, že soudce byl přítomen při roku dne 11. dubna 1947, při čemž stěžovatel uznal otcovství k nezl. M. Ř-ové, obsahují v sobě i výtku zmatečnosti uplatněnou již v rekursu, že totiž protokol, v němž stěžovatel uznal své otcovství k nezletilé, byl sepsán pouze zapisovatelem, takže soud nebyl řádně obsazen (§ 41, odst. 2, písm. b) nesp. zák.), a že tudíž nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí novely k obč. zák., a že proto o výživném může být rozhodnuto jen v řízení sporném (§ 41, odst. 2, písm. d) nesp. zák.).

Podle obsahu spisů uznal stěžovatel otcovství k nezletilé jednak v protokole ze dne 11. dubna 1947, o němž tvrdí, že byl sepsán v nepřítomnosti soudce, ale i při roku dne 25. července 1947, proti kterému žádné výtky nevznely, kde výslovně uvedl, že otcovství k nezl. dítěti uznal jen proto, aby se vyhnul sporu, a že kdyby poručnice nesouhlasila s jeho návrhem na placení alimentů, že by vzal zpět své prohlášení, že uznal otcovství. Tím opětovně bezpodmínečně uznal stěžovatel své otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí novely a jeho dodatek k tomu, že kdyby poručnice nesouhlasila s jeho návrhem na placení výživného, že by vzal svoje uznání zpět, je právně bezvýznamný, neboť stěžovatel je tímto svým uznáním vázán (rozh. č. 10650 Sb. n. s. I.). I kdyby tedy trpělo uznání otcovství stěžovatelem dne 11. dubna 1941 vadou jím vytýkanou, byla zhojena jeho uznáním před soudem dne 25. července 1947, takže právem bylo výživné určeno v řízení nesporném a netřeba se proto ani zabývat výtka zřejmého rozporu se spisy pro nerozhodnost. Netrpí tudíž napadené rozhodnutí ani zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) a d) nesp. zák. a nejvyšší soud ani jinou zmatečnost z moci úřední neshledal (§ 41, odst. 4 nesp. zák.).

č. 440.

Knihovní výmaz zástavního práva podle § 1 nař. t. zv. říš. protektora z 19. listopadu 1941 je zásahem do majetku ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb.

I když nebyly dosud vráceny dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům nemovitosti, na nichž vázlo knihovní zástavní právo, jež bylo vymazáno za okupace na základě neplatného předpisu, je možno obnovit podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. knihovní zápis tohoto zástavního práva, nebyla-li zajištěná pohledávka navrhovatelé zaplácena.

(Rozh. ze dne 22. dubna 1948, R I 625/47.)

Na nemovitostech patřících osobám persekvovaným za doby nesvobody z důvodu rasových vázlo zástavní právo pro pohledávku navrhovatelky. Příkazovacím výměrem t. zv. Ústředny pro židovské vystěhovalectví bylo na tyto nemovitosti vloženo vlastnické právo pro Vystěhovalecký fond a zároveň bylo vymazáno zástavní právo navrhovatelky. Původní vlastník nemovitosti dosud nezažádal o restituci svého vlastnického práva. Navrhovatelka se domáhá obnovení zápisu práva zástavního podle zákona č. 128/1946 Sb.

Prvý soud návrhu vyhověl. Rekursní soud návrh zamítl z těchto důvodů: K vrácení nemovitosti osobám uvedeným v § 4, odst. 1 zák. č. 128/46 Sb. dosud nedošlo a podle obsahu spisů nutno mít zato, že tento majetek nepodléhá konfiskaci. O takovém majetku ustanovuje § 16, odst. 1, věta 2. cit. zák., že jeho právní poměry upravuje zvláštní zákon, ale ten dosud nebyl vydán. Mezi právní poměry patří břemena, která na nemovitosti vázla v době neplatného převodu a která při neplatném převodu zanikla. V souzené věci zástavní právo navrhuující strany má pojistit její pohledávání vzniklé před 10. květnem 1945 a jde tedy o právní poměr, který má na mysli § 16, odst. 1. zák. č. 128/46 Sb. Vzhledem k tomu, že dosud nevyšel zákon o úpravě právního poměru takového majetku, jehož vydání slibuje předpis § 16 zák. č. 128/1946 Sb., nelze s hlediska restitučního zákona č. 128/1946 Sb. pokládat návrh strany navrhuující důvodným.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Navrhovatelka se domáhá podle rest. zák. č. 128/1946 Sb. obnovení zástavního práva pro pohledávku 40.000 Kčs s přísl. vymazaného z pozemkové knihy podle § 1 nař. t. zv. říš. protektora z 19. listopadu 1941. Nižší soudy správně uvedly, že tento předpis je neplatný, neboť se příčí svým obsahem znění československé ústavy a jejím demokratickým zásadám, takže není jako objektivní právo součástí československého právního řádu a nelze ho podle ústavního dekretu č. 11/1944 Úř. věst. čsl. vyhlášky č. 30/1945 Sb. a zák. č. 12/1946 Sb.) nadále používat. Nižší

soudy správně také usoudily, že tento návrh jest posuzovat podle § 2 cit. zák., ježto knihovní zápis výmazu zástavního práva zřízeného pro určitou pohledávku je jiným zásahem do majetku, který se stal v souzeném případě na základě neplatného předpisu. Jak bylo doloženo v rozh. č. 218 Sb. n. s. II., není v takovém případě podmínkou restituce, aby byl výměr, jímž došlo k majetkovému přechodu, nejprve zrušen jako výměr z doby nesvobody.

Rekursní soud neshledal návrh důvodným, ježto dosud nedošlo k vrácení nemovitostí, na kterých bylo vymazané zástavní právo vloženo, osobám uvedeným v § 4, odst. 1 cit. zák., neboť o takovém majetku prý ustanovuje § 16, odst. 1, věta 2. cit. zák., že jeho právní poměry upraví zvláštní zákon, který však nebyl dosud vydán. S tímto právním názorem rekursního soudu nelze souhlasiti. Zvláštním zákonem mají být upraveny právní poměry takového majetku, který podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nepodléhá konfiskaci, nedojde-li k jeho vrácení osobám oprávněným podle § 4, odst. 1 rest. zák. Předmětem restituce je v souzené věci zástavní právo navrhovatelky vložené dříve na nemovitostech pro její pohledávku 40.000 Kčs s přísl. Toto zástavní právo nepodléhá podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskaci, ježto ho navrhovatelka pozbyla po 29. září 1938 pod tlakem okupace a ježto navrhovatelka nespadá pod ustanovení § 1 tohoto dekretu. Z ustanovení § 1, odst. 2 cit. dekr. vyplývá, že se ustanovení § 2, odst. 3 nevztahuje jen na osoby fyzické, nýbrž i na osoby právnické, tudíž i na navrhovatelku. Majetkem uvedeným v § 16, odst. 1, věta 2. rest. zák. je proto v souzeném případě knihovní právo zástavní pro pohledávku navrhovatelčinu 40.000 Kčs s přísl. a právními poměry jsou právní poměry týkající se pouze tohoto zástavního práva a nikoliv jiné právní poměry týkající se nemovitostí, na nichž toto zástavní právo bylo vloženo, jak se rekursní soud mylně domnívá. Otázku, zda jsou dány předpoklady pro použití § 16, odst. 1 rest. zák., jest proto řešit s hlediska zmíněného knihovního práva zástavního. Na tom, že se dřívější majitelé nemovitostí touto pohledávkou zatížených, po případě jejich právní nástupci nedomáhají restituce těchto nemovitostí, nesejde. Ježto navrhovatelka se domáhá vrácení tohoto zástavního práva, neplatí tu ustanovení § 16, odst. 1, věta 2. rest. zák., neboť jeho předpokladem právě je, že k vrácení majetku osobám oprávněným podle § 4, odst. 1 rest. zák. nedojde.

Ani jinak není zákonné překážky, aby navrhovatelce bylo vráceno knihovní právo zástavní dříve, nežli dojde k vrácení nemovitostí, na nichž vázlo, dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům. Odpůrkyně namítla v rekursu, že opětnému zápisu zástavního práva pro navrhovatelku vadí ustanovení § 94, odst. 1 knih. zák., jelikož nejde o závazek nynějšího knihovního vlastníka pokud se týče jeho národní správy. Stěžovatelka neudala, které z ustanovení v tomto paragrafu uvedených má na mysli. Restituční nárok jde podle § 6 rest. zák. na vrácení věci (práva) nebo na jiné navrácení k předešlému stavu. V souzeném případě jde o restituční nárok na obnovení knihovního práva zástavního pro pohledávku 40.000 Kčs s přísl.

Ježto zástavní právo je právo věcné, jež je věřiteli propůjčeno, aby z věci, nebude-li závazek v určený čas uspokojen, dosáhl uspokojení (§ 447 obč. zák.), je pro opětný vklad práva zástavního rozhodující, zda navrhovatelčina pohledávka 40.000 Kč s přísl. nebyla zatím uspokojena, nezáleží však na tom, že knihovním vlastníkem nemovitosti je dosud Vystěhovalecký fond. Odporuje-li národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu obnovení práva vlastnického na usedlosti tomuto fondu připsané, musí být její odpor překonán a to se děje v tomto restitučním řízení. Výmazem knihovního práva zástavního pohledávka navrhovatelčina nezanikla. Také nebylo prokázáno, že pohledávka 40.000 Kč zanikla zaplacením. Bude-li tudíž knihovní zástavní právo pro zmíněnou pohledávku obnoveno, nedojde tím k obohacení navrhovatelky a ani k poškození nynějšího knihovního vlastníka zatížených nemovitostí, neboť k výmazu knihovního práva zástavního došlo, aniž knihovní pohledávka byla zaplácena.

Č. 441.

Bolestné nemusí být určeno přesně podle výše a doby trvání bolesti určených znalcem v procentech bolestivosti, nýbrž může být stanoveno i úhrnnou částkou.

Ušlým výdělkem ve smyslu § 1325 obč. zák. jsou i diety za služební cesty, pokud byly stanoveny paušálně určitými částkami a převyšují skutečné výlohy.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1948, Rv I 14/48.)

Při srážce dvou motorových vozidel utrpěl žalobce, jenž řídil jedno z těchto vozidel, škodu a domáhá se její náhrady na žalovaném, který řídil druhé vozidlo. Oba řidiči byli odsouzeni trestně a v civilním sporu uznaly nižší soudy, že zavinění žalovaného je v poměru k zavinění žalobcovu (§ 1304 obč. zák.) vyšší a vyhověly proto zčásti žalobě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného a k otázkám, o něž tu jde, uvedl

v d ů v o d e c h :

Není předpisu, který by stanovil, že bolestné musí být určeno přesně podle výše a doby trvání bolesti, určených znalcem v procentech bolestivosti. Může být určeno i úhrnnou částkou. Dovolací soud neshledává důvodu, aby na výměře bolestného něco měnil, neboť má za to, že přiznaná náhrada odpovídá závažnosti žalobcovu zranění a že nižší soudy při jejím stanovení přihlížely náležitě i ke kupní síle peněz v době vydání rozsudku v první stolici.

I když diety jsou ve své podstatě náhradou zvýšených výloh, spojených se služebními cestami zaměstnance, nelze uznat, že by nemohly být součástí jeho služebního příjmu, a tím i výdělkem ve smyslu § 1325 obč.

zák., pokud jsou stanoveny paušálně určitými částkami, bez ohledu na to, zda zaměstnanec skutečně také prokazatelně měl výlohy, odpovídající jejich výši. V tom směru není správné dovolatelovo tvrzení, že nárok na ně nevzniká, po případě vůbec nevzejde, když zaměstnanec skutečně výlohy nemá. Nárok zaměstnancův vzniká již tím, že podnikne služební cestu podle platných předpisů nebo z příkazu nadřízeného úřadu. Skutečné výlohy, které by byl s cestami podle zjištění měl, nižší soudy žalobci odpočetly. Pro dovolatelův názor, že zaměstnanec je vždy povinen odečíst z diet to, co ušetřil, není opory v platných předpisech, neboť jízdné a jiné další výdaje vedlejší, kromě paušálně stanoveného stravného, nocležného a cestného — § 9 vl. nař. č. 51/1942 Sb., hradí se jen v prokázané výši (§ 11 cit. vl. nař.). Zjistily-li nižší soudy, že žalobce si část vyplácených diet uspořil, i výši těchto úspor, aniž to bylo v dovolání napadeno, pak byla i náhrada těchto úspor, o něž žalobce následkem svého zranění přišel, právem přiznána v rámci ustanovení § 1325 obč. zák. Okolnost, že žalobce příjmy z diet nepřiznával, je nerozhodná, zejména i vzhledem k ustanovení § 11, odst. 2 a § 29 zák. o přímých daních ve znění vyhlášky č. 227/1936 Sb. (čl. 1 zák. č. 161/1945 Sb.).

Č. 442.

Právní názor nižších soudů, že zákon č. 128/1946 Sb. se nevztahuje na případy majetkových převodů, které se staly bezprávnými činy fyzických osob, není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

(Rozh. ze dne 28. dubna 1948, R I 126/48.)

Navrhovatel měl podnik v pohraničí, odkud v roce 1938, ještě před okupací tohoto území, dal odvést stroje do vnitrozemí. Stroje byly pak uschovány ve stodole, odkud je podle navrhovatelova tvrzení odpůrce H. odcizil a odvezl k odpůrci Š., kde pak oba odpůrci strojů používali. Navrhovatel se domáhá, aby podle zákona č. 128/1948 Sb. byla vyslovena neplatnost převodu těchto strojů, aby mu byly stroje vydány a zaplácena náhrada za jejich používání.

Prvý soud návrh zamítl. Rekursní soud jeho usnesení potvrdil z těchto důvodů: Otázka, o kterou tu jde, totiž zda navrhovatelem tvrzené odcizení předmětných strojů odpůrcem H. za doby nesvobody a jich převezení do podniku odpůrce Š. spadá pod ustanovení §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. či nikoliv, zejména zda je lze či nelze subsumovat pod pojem »jakýchkoliv majetkových převodů« (§ 1 cit. zák.), po případě pod pojem »majetkových přechodů« ve smyslu § 2 cit. zák., je v theorii sporná. Jest totiž v otázce té zastáván na jedné straně názor, že pod pojem »majetkových převodů« ve smyslu § 1 cit. zák. a pod pojem »majetkových přechodů« ve smyslu § 2 cit. zák. spadají nejen smluvní převody vlastnického práva, nýbrž i faktické převody, pokud se týče přechody majetku, které se staly zcela bezprávně, aniž mají za právní pod-

klad akt, který by bylo možno nazvat právním jednáním v užším slova smyslu, a že tedy i na takovéto zcela bezprávné faktické převody nebo přechody majetku, nastalé na př. krádeží nebo loupeží, se vztahují ustanovení zákona č. 128/1946 Sb. (Knap - Berman, Vrácení majetku pozbytého za okupace 1946, str. 27); naproti tomu je na druhé straně zastáván názor, že zmíněné faktické převody nebo přechody majetku, k nimž za doby nsvobody došlo zcela bezprávně, na př. krádeží nebo loupeží majetku, nelze podřadit ani pod pojem »jakýchkoliv majetkových převodů« ve smyslu § 1 cit. zák., ani pod pojem »majetkových přechodů« ve smyslu § 2 cit. zák., že se tudíž na ně ustanovení zákona č. 128/1946 Sb. vůbec nevztahují a že pro navrácení majetku v těchto případech stačí obecné předpisy občanského práva (článek Dra Jiřího Kavalíra »Restituce majetkových práv pozbytých v době nsvobody« v Právní praxi roč. X 1946, str. 103 a Križan - Rebro, Vrácení majetku přenasledovaným, str. 73 a 76). Z těchto různých se názorů považuje rekursní soud za správný názor na druhém místě uvedený a zastáváný též soudem první stolice v odůvodněném napadeném usnesení, ježto správnosti názoru toho zřejmě nasvědčují vysvětlivky k zákonu č. 128/1946 Sb., uveřejněné ve sdělení č. 26/1946 Věstníku min. sprav., které jsou čerpány jednak z důvodové zprávy k vládnímu návrhu uvedeného zákona a jednak z řeči zpravodaje ústavně - právního výboru Prozatímního Národního shromáždění, takže tvoří autentickou interpretaci ustanovení uvedeného restitučního zákona, a v nichž se ve výkladech k § 2 cit. zák. (v posledním odstavci) uvádí doslovně: »Ovšem mimo oblast zákona zůstávají ty případy, kdy byl majetek odňat nebo jinak do něho zasaženo akty, které neměly ani zdání nějaké legální činnosti, tedy na př. případy krádeží, loupeží, i když je provedli příslušníci gestapa nebo Hlinkovy gardy. Tedy tyto případy zůstávají stále protiprávními jednáními a pro restituci majetku v takových případech stačí obecné předpisy.« Vzhledem k tomuto znění shora zmíněných vysvětlivek nemohou na správnosti názoru v odůvodnění napadeného usnesení vysloveného nic změnit vývody stěžovatelova rekursu, zejména pokud se v nich poukazuje k tomu, že ustanovení zák. č. 128/1946 Sb. mají v poměru k obecným ustanovením občanského zákona ráz zákona zvláštního (legis specialis), který prý je prospěšnější poškozenému než obecná ustanovení občanského zákona o náhradě škody, a že prý tudíž ani majetkové převody, které jsou již podle obecných norem neplatné, nelze z dosahu zákona č. 128/1946 Sb. vyjmát — neboť tento názor stěžovatelův jeví se nesprávným vzhledem k autentickému výkladu, jehož se ustanovením §§ 1 a 2 posléze cit. zákona dostalo ve shora uvedených vysvětlivkách.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice, takže podle § 46, odst. 2 nesp. zák. č. 100/1931 Sb. může rekurs k nejvyššímu soudu být podán jen pro nezá-

konnost, zřejmý rozpor se spisy nebo zmatečnost. Zmatečnost vytýkána není a také nebyla shledána (§ 41, odst. 4 nesp. zák.).

Stěžovatel vytýká napadenému usnesení nezákonost. Spatřuje ji v tom, že rekursní soud souhlasně se soudem první stolice nesprávně vyložil ustanovení §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., když usoudil, že se restituční zákon nevztahuje na případy majetkových převodů, které se staly po 29. září 1938 bezprávnými činy fyzických osob, a že tento výklad neodpovídá správnému výkladu zákonů a odporuje i úmyslu zákonodárce i jasnému znění zákona.

Ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák. je nezákonné takové opatření nebo usnesení, které se přiči jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ užito (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.). V daném případě žádá navrhovatel o restituci strojů, které podle jeho tvrzení mu po 29. září 1938 odcizil odpůrce H. a převedl je do podniku odpůrce Š. Jde tedy o otázku, zda krádež strojů provedená po 29. září 1938 spadá pod ustanovení §§ 1 a 2 res. zákona.

Podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. jsou neplatné jakékoliv majetkové převody a jakákoliv majetkověprávní jednání, ať se týkají majetku movitého či nemovitého, veřejného či soukromého, pokud k nim došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce, s výjimkou dále v tomto zákonném ustanovení stanovenou, o níž tu však nejde. Podle § 2 cit. zákona vzchází stejné nároky z majetkových přechodů provedených po 29. září 1938 právním předpisem neplatným nebo jakýmkoliv způsobem, zejména úředním výrokem, na základě takového předpisu nebo jinak výrokem soudním nebo úředním, který bude jako výrok z doby nsvobody zrušen nebo změněn. To platí přiměřeně o jiných zásazích do majetku, provedených takovými neplatnými předpisy, nebo na jejich základě anebo takovými soudními nebo úředními výroky.

Ani ze znění ani ze smyslu citovaných předpisů jasně a nepochybně nevyplývá, zda i tvrzenou krádež strojů třeba považovat za majetkový zásah ve smyslu těchto předpisů. Tato otázka je také v teorii sporná, jak správně uvedlo napadené usnesení. Jestliže tedy rekursní soud se přidržel mínění, že na takovéto bezprávné akty se ustanovení restitučního zákona nevztahují, kteréžto mínění je i v soulase s vysvětlivkami ministerstva spravedlnosti, sdělení č. 26/1946 Věst. min. sprav., str. 58, pak nemohl se tím dopustit nezákonosti podle § 46, odst. 2 nesp. zák., nýbrž vyslovil jen určitý právní názor o sporném ustanovení zákona, kterýžto právní názor však při mimořádném dovolacím rekursu nemůže být pod rouškou nezákonosti napadán pro nesprávné právní posouzení, jímž v podstatě vývody dovolacího rekursu podle jejich obsahu jsou.

Č. 443.

Ne lze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním ná-

rodním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1948, R II 86/48.)

Navrhovatelé žádali u knihovního soudu o vklad vlastnického práva podle smlouvy odstupní, z níž bylo zřejmo, že odstupitelé jsou německé národnosti. K žádosti přiložili výměr okresního národního výboru, podle něhož tento výbor schválil odstupní smlouvu »podle předpisů omezujících majetek Němců« a podle vlád. nař. č. 218/1938 a 443/1941 Sb.

Prvý soud vklad povolil, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze byl k rekursu proti usnesení knihovního soudu oprávněn, protože mu podle § 4 vl. nař. č. 70/1945 Sb. přísluší správa majetku konfiskovaného podle dekr. č. 12/1945 Sb. Je proto jeho úkolem, aby tam, kde je pochybno, zda některým knihovním opatřením nejsou cíle sledované citovaným dekretem mařeny nebo ztěžovány, zakročil a stížností se bránil opatření, kterým mohou být dotčeny zájmy, k jichž hájení je zákonem povolán. V daném případě spočívá pochybnost v tom, že má být vloženo právo vlastnické na nemovitost, která je konfiskátem a o níž není bezpečně prokázáno, že byla vyňata z konfiskace ve smyslu 2. a 3. odstavce § 1 dekr. č. 12/1945 Sb.

Knihovní žádost o vklad vlastnického práva se opírá o odstupní smlouvu ze dne 22. května 1946 a o výměr okresního národního výboru v B. ze dne 6. srpna 1946. Podle tohoto výměru schválil jmenovaný úřad na základě svého výnosu ze dne 17. června 1946, smlouvu odstupní »podle předpisů omezujících majetek Němců« a podle vl. nař. č. 218/1938 a 443/1941 Sb. Není však z tohoto výměru patrné, že jím citovaný výnos ze dne 17. června 1946 je oním výměrem, kterým byla připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a zda tento výměr je pravoplatný.

Právním zamítl proto rekursní soud knihovní žádost, přihlížející podle § 133 knih. zák. k stavu věci v době podání knihovního návrhu, protože žádost není odůvodněna obsahem předložených listin (§ 94, č. 3 knih. zák.).

Č. 444.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc. ve znění zákona ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb.

Německé říši nelze uložit povinnost k náhradě podle § 6, odst. 4 uved. zákona.

Nárok na restituci majetku spravovaného Fondem národní obnovy podle § 16 uved. zákona se vztahuje toliko na vrácení tohoto majetku. Další jiné nároky, zejména nároky podle § 6, odst. 4 cit. zák., lze proti Fondu národní obnovy uplatnit toliko srážkou ze vzájemných pohledávek, které přísluší Fondu národní obnovy proti restituentovi podle § 7, odst. 1 uved. zákona.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1948, R II 52/48.)

Srov. rozh. č. 348 Sb. n. s. II.

V restituční věci navrhovatelů R. J-a a H. J-ové o vrácení nemovitostí a další peněžité nároky vyhověl první soud návrhu, aby německé říši, zastoupené fakticky Fondem národní obnovy, bylo uloženo zaplatit navrhovatelům částku 27.614 Kčs s 5% úroky od 13. července 1946.

Rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Navrhovatelé se domáhali původně v cestě restituce jednak obnovení svého knihovního vlastnictví k pozemku č. p. 135/2 role zapsaného ve vl. čís. 116 poz. knihy pro kat. úz. B., který za okupace přešel neplatným převodem do vlastnictví Německé říše, jednak náhrady ušlého pachtovného a náhrady škody za znehodnocení pozemku. Během řízení omezili navrhovatelé restituční návrh jen na peněžité nároky posléze uvedené a na útraty restitučního řízení, ježto obnovení původního knihovního stavu dosáhli zatím na základě správního rozhodnutí, jímž byl převod vlastnického práva k jejich pozemku na Německou říši zrušen.

Soud první stolice omezenému restitučnímu návrhu vyhověl potud, že uznal Německou říši, zastoupenou fakticky Fondem národní obnovy, povinnou zaplatit navrhovatelům podle § 6, odst. 4 rest. zákona 27.614 Kčs s 5% úroky od 13. července 1946 a útraty řízení 2.614 Kčs do 15 dnů pod exekucí. Rekursní soud k rekursu Fondu národní obnovy usnesení soudu první stolice změnil a návrh, aby Německá říše, pokud se týče Fondu národní obnovy byl uznán povinným nahradit navrhovatelům podle § 6, odst. 3 restitučního zákona zmíněnou už částku a útraty restitučního řízení, zamítl.

V dovolacím rekursu, v němž vytýkají rozhodnutí soudu druhé stolice nezákonnost a nesprávné právní posouzení, navrhovatelé dovozují, že jejich nárok může směřovat jak proti Německé říši jako subjektu, který neplatným převodem věci nabyt, tak i proti Fondu národní obnovy jako správci majetku podléhajícího restituci podle § 16 restitučního zákona, a navrhují, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena soudu druhé stolice k novému projednání a rozhodnutí nebo změněno tak, že Německá říše, zastoupená Fondem národní obnovy, po případě Fond národní obnovy jsou povinny nahraditi jim podle § 6, odst. 3 restitučního zákona částku výše uvedenou s úroky a útratami restitučního řízení.

Dovolací rekurs není v žádném směru opodstatněn.

Vykonávající soudní moc v civilních věcech právních osvědčují soudy právo justiční svrchovanosti státu, jímž jsou zřízeny. Jen důsledkem a z moci této státní svrchovanosti přísluší jim právo, aby žádaly na stranách a účastnících procesualní poslušnost a jen pro tuto státní svrchovanost jsou strany a účastníci povinni, aby pravoplatné soudní rozhodnutí uznali za konečné vypořádání a určení sporných poměrů a podrobili se vykonatelnosti soudních nálezů. Z toho plyne, že tam, kde nesáhá svrchovanost státu, není místa pro výkon jeho soudní pravomoci. Tak tomu je, jde-li o výkon soudní pravomoci proti cizímu státu. I on je nositelem státní svrchovanosti, která vylučuje poměr procesualní nadřízenosti a podřízenosti, bez níž není výkon soudní pravomoci možný. Nemohou proto tuzemské soudy ukládat cizímu státu povinnosti, leč že by se tento dobrovolně tuzemské soudní pravomoci podrobil, nebo že by šlo o právní vztahy k tuzemským nemovitostem, tudíž k součástem zdejšího státního území. V projednávané věci nejde však o žádný z těchto výjimečných případů. Nemohou proto zdejší soudy Německé říši — i kdyby právně trvala dále — platně uložit závazek, aby navrhovatelům poskytla peněžitou náhradu podle § 6, odst. 4 restitučního zákona ve znění čl. I, odst. 3, č. 4 zákona ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb.

Povinnost k uspokojení uvedených nároků navrhovatelů nestihá však ani Fond národní obnovy. Podle § 4, odst. 2 směřuje restituční nárok proti tomu, kdo věci (práva) neplatným převodem nabyt, nebo kdo měl z jiného neplatného majetkově - právního jednání prospěch, anebo proti jejich právním nástupcům. Fond národní obnovy nebyl však ani nabyvatelem pozemku navrhovatelů, ani není právním nástupcem Německé říše. Povinnost Fondu k uspokojení uvedených nároků nelze dovodit ani z předpisu § 16 restitučního zákona, který podřizuje majetek, který podle § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. nepodléhá konfiskaci, správě fondu. Ustanovením tím je umožněno uplatnit proti Fondu národní obnovy jakožto správci takového majetku jen takové restituční nároky, které směřují k vrácení věcí, jež jsou v jeho správě. Nároky dále idoucí, zejména obligační nároky, jež přísluší restituentu proti odpůrci podle § 6, odst. 4 restitučního zákona ve znění čl. I, odst. 3, č. 4 zák. č. 79/1948 Sb., však proti Fondu národní obnovy jakožto pouhému správci majetku v § 16 restitučního zákona uvedeného uplatnit nelze. Výjimku činí jen případy, kde Fond národní obnovy nabyt konfiskací nároku, který by příslušel osobě, která restituovaného majetku neplatně nabyt, podle § 7, odst. 1 restitučního zákona. V těchto případech mohl by si totiž restituent srazit z tohoto nároku podle § 7, odst. 1, prvá věta restitučního zákona vlastní nároky plynoucí mu z § 6 téhož zákona, neboť toto právo přísluší restituentu proti každému podle zákona č. 128/1946 Sb. legitimovanému odpůrci restituentovu pokud se týče účastníku řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, prvá věta zákona č. 128/1946. O takový případ však v souzené věci nejde. Dovolací rekurs nemohl proto mít úspěch.

Č. 445.

Proti rozhodnutí soudu druhé stolice vydanému v řízení o odklad exekučních úkonů podle ustanovení §§ 4 až 7 zák. č. 227/1946 Sb. není přípustný další opravný prostředek bez rozdílu, zda tímto usnesením rozhodl rekursní soud ve věci samé anebo v otázce formální (odmítnutím rekursu).

(Rozh. ze dne 4. května 1948, R I 358/48.)

V exekuční věci vymáhajícího věřitele J. Š-a proti dlužníku Č. D-ovi pro nucené vyklizení bytu zamítl prvý soud návrh dlužníka na odklad exekuce podle §§ 4 a násl. zák. č. 227/1946 Sb. Proti tomuto usnesení podal dlužník dva rekursy: rekurs z 10. ledna 1948 a rekurs z 23. ledna 1948.

Rekursní soud prvému rekursu nevyhověl a druhý rekurs odmítl pro opožděnost. Proti tomuto odmítnutí podal dlužník dovolací rekurs, který nejvyšší soud odmítl.

Důvody:

Napadené usnesení bylo vydáno v řízení o odkladu exekučních úkonů, zahájeném a vedeném podle ustanovení §§ 4 až 7 zák. č. 227/1946 Sb. Proti rozhodnutí soudu II. stolice vydanému v tomto řízení není ve smyslu § 9 cit. zák. přípustný další opravný prostředek, při čemž zákon nečiní rozdílu, zda tímto usnesením rozhodl rekursní soud ve věci samé neb jen po stránce formální odmítnutím rekursu. Byl proto dovolací rekurs strany povinné jako nepřipustný odmítnut.

Č. 446.

Proti usnesení okresních soudů ve sporech o majetková práva není přípustný rekurs (dovolací rekurs), nepřevyšuje-li celková hodnota předmětu sporu na penězích nebo na peněžité hodnotě 300 Kčs.

(Rozh. ze dne 6. května 1948, R II 139/48.)

Ve sporu, jehož hodnota byla oceněna částkou 300 Kčs, vyslovil prvý soud usnesením zmatečnost řízení. Rekursní soud vyřídil rekurs věcně.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Dovolacím rekuresem je napadeno usnesení soudu druhé stolice, vydané k rekursu žalobce ve sporu o svolení ke vkladu práva vlastnického, jehož hodnota byla oceněna v souhlase s ustanovením §§ 54, 59 c. ř. s.

částkou 300 Kčs. Nepřesahuje tedy v tomto případě celková hodnota předmětu sporu hranici stanovenou § 461, odst. 2 c. ř. s. ve znění čl. IV, č. 20 zák. č. 105/1947 Sb. pro přípustnost odvolání. Zákonem ze dne 12. června 1947, č. 105 Sb. byly sice zrušeny předpisy o opravných prostředcích ve sporech bagatelních (viz čl. IV, č. 21, 26, 29 a 31 cit. zák.), tedy i § 517 c. ř. s. vylučující možnost rekursu proti usnesení soudu druhé stolice ve věcech nepatrných, avšak podle nyní platného ustanovení § 461, odst. 2 c. ř. s. je nepřipustné odvolání ve sporech o majetková práva, nepřevyšuje-li celková hodnota předmětu sporu, o němž soud rozhodl, na penězích nebo peněžité hodnotě 300 Kčs. Jestliže v těchto případech zákon nepřipouští možnost odvolání, pak je tím méně přípustný rekurs proti usnesení vydanému v takovém sporu, neboť, vylučuje-li zákon přípustnost opravného prostředku proti rozhodnutí vydanému ve formě rozsudku, pak nelze (arg. a maiori ad minus) přiznat možnost opravného prostředku ani pro rozhodnutí soudu vydanému ve formě usnesení.

Poněvadž v souzeném případě nebylo by podle § 461, odst. 2 c. ř. s. ve znění novely č. 105/1947 Sb. přípustné odvolání, pak za těchto podmínek nelze připustit ani možnost rekursu, po případě dovolacího rekursu. Nepřípustný dovolací rekurs byl proto podle § 523 c. ř. s. odmítnut.

Č. 447.

Nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valné hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva.

(Rozh. ze dne 6. května 1948, R II 166/48.)

Žalobou podanou proti Lesnímu družstvu v Ch. se domáhají B. a M. J-ovi, aby bylo uznáno takto právem: »Přijetí členů žalované strany národními správci A. H-em a O. S-em, pokud se týče mimořádnou valnou hromadou žalované strany, konanou dne 30. září 1945, usnesení učiněná touto valnou hromadou zejména, pokud jde o volbu nového představenstva a o volbu nové dozorčí rady, jakož i zápisy v obchodním rejstříku krajského soudu v N. ze dne 24. října 1945 sp. zn. Dr IX 189, jimiž byli vymazáni dosavadní členové představenstva V. J., A. J. a B. J., a zapsáni nově zvolení členové představenstva A. H., F. H. a J. Š., jsou vesměs akty nicotnými, právně bezúčinnými; žalovaná strana je povinna uznat, že členové přijatí A. H-em, O. S-em a valnou hromadou ze dne 30. září 1945 se nikdy jejími členy nestali, rovněž, že se nestaly osoby zvolené na této valné hromadě členy jejího představenstva a dozorčí rady; žalovaná strana je povinna trpět, aby podle rozsudku byl při firmním rejstříku krajského soudu v N. Dr IX 189 proveden výmaz zápisů ze dne 24. října 1945, jak jsou výše označeny.«

Prv ý s o u d žalobu zamítl.

Odvolací soud zrušil jeho rozsudek i řízení počínajíc doručením žaloby pro zmatečnost a žalobu odmítl. Z d ů v o d ů: K odůvodnění oné části žalobního žádání, kterou se žalobci domáhají určení neplatnosti rejstříkových zápisů a zároveň plnění tam uvedeného, uvádějí okolnosti, z nichž vyvozují zejména to, že po zavedení dočasné národní správy žalovaného společenstva nedošlo platně ani k přijetí nových členů, kteří hlasovali dne 30. září 1945 na valné hromadě, a důsledkem toho ani k platnému zvolení nových členů představenstva a dozorčí rady na oné valné hromadě. Tyto žalobní důvody jsou pak pojaty do žalobní žádosti, podle níž má být ve sporném řízení vysloveno také to, že není právně účinné ono přijetí členů a usnesení oné valné hromady a že je proto žalované společenstvo povinno uznat, že se osoby přijaté po zavedení dočasné národní správy za členy nestaly jeho členy právě tak jako se nestaly členy jeho představenstva a dozorčí rady osoby zvolené na valné hromadě, o níž tu jde. Vzhledem k tomuto obsahu žalobního žádání a jeho odůvodnění jeví se žaloba podaná na žalované společenstvo oběma odvolateli, kteří jsou jeho členy, stížností vznesenou v jejich vlastnosti členů společenstva na usnesení rejstříkového soudu ze dne 24. října 1945, č. j. Dr IX 189/37 a to stížností obsahující námitky proti tomuto rejstříkovému usnesení. Je tedy formálně žalobou, avšak podle pravé podstaty dlužno ji považovat za právní prostředek, jímž se odvolatelé jako členové společenstva, pokud se týče představenstva obrazejí na procesního soudce pořadem práva o obnovení rejstříkového stavu, majíce za to, že zápisy nařízené usnesením rejstříkového soudu odporují zákonu a společenstevním stanovám. Za tohoto stavu věci se však vnučuje otázka, zda cíle sledovaného žalobci lze dosáhnout ve sporném řízení, či zda k dosažení nápravy, o níž odvolatelé svou žalobou usilují, je určeno řízení nesporné, jehož druhem je také řízení prováděné rejstříkovým soudem. V takovém případě, v němž má být o věci jednáno a rozhodnuto soudem, u něhož je veden obchodní a společenstevní rejstřík, ale přesto bylo místo v tomto řízení jednáno a rozhodnuto o ní v řízení sporném, aniž rejstříkový soud dříve odkázal věc podle § 25 nesp. zák. č. 100/1931 Sb. na řízení sporné, nelze mluvit o věci patřící na pořad práva ve smyslu § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. Po té stránce se odkazuje na rozhodnutí č. 18654 Sb. n. s. I., v němž nejvyšší soud vyložil ve shodě se zákonem pojem nepřipustnosti pořadu práva, jak jej má na mysli uvedený zákonný předpis. Věc, v níž se žádá o zápis do společenstevního rejstříku nebo o jeho výmaz, po případě o jeho změnu, je občanskou věcí právní ve smyslu § 1 j. n., ale nikoliv občanskou věcí spornou, nýbrž občanskou věcí nespornou. Podle ustanovení § 7 min. nař. č. 71/1873 ř. z. o rekursech proti opatřením rejstříkových soudů, týkajících se zápisů do společenstevního rejstříku platí ve všech stolicích ustanovení zákona o soudním řízení ve věcech nesporných, nyní tedy ustanovení zákona č. 100/1931 Sb. i když však lze proti usnesení rejstříkového soudu podat řádný opravný prostředek, ani společenstevní zákon ani jiný zákon jej doplňující neobsahují ustanovení o právních prostředcích proti usnesením valné hromady nebo proti opatřením jiných orgánů společenstevních, tvrdí-li se

jejich neplatnost pro porušení společenstevního zákona nebo stanov společenstva. V rozhodování rejstříkových soudů se ustálila praxe, která připouští stížnost k rejstříkovému soudu, jestliže jde o neplatnost usnesení po případě opatření, pokud jejich předmět souvisí s obsahem zápisů vykonaných ve společenstevním rejstříku. Tato ustálená soudní praxe má oporu v § 3 min. nař. č. 71/1873 ř. z. a v § 9 zákona č. 133/1903 ř. z. o revisi družstev. V prvním z oněch předpisů se soudům vedoucím společenstevní rejstřík ukládá povinnost odepřít zápis, jestliže se jeho opověď nesrovnává se zákonnými předpisy. V dalším zákonném ustanovení se za předpokladů tam blíže vycílených ukládá povinnost revisoru k zaslání revisní zprávy rejstříkovému soudu, shledal-li při revisi, že nebyly zachovány zákonné nebo statutární předpisy. Při této praxi se vychází z názoru, že zápisy ve společenstevním rejstříku mají zásadně jen význam listinného osvědčení o skutečnostech a poměrech a jen zcela výjimečně účinek konstitutivní, při čemž však i v těchto výjimečných případech se zápisy konstitutivního významu vztahují zase jen na skutečnosti. Proto zápisy přičítají se zákonu a stanovám společenstva nemohou v rejstříku zůstat, jsou-li zejména členem společenstva napadeny pro rozpor té neb oné skutečnosti se zápisem. V takových případech je povinností rejstříkového soudu, aby v nesporném řízení zjednal nápravu, a odstranil protiprávní stav rejstříkový, pokud arci nejde v porušení soukromých osobních (individuálních) práv stěžujícího si člena, neboť v takových případech lze usnesením společenstevních orgánů odporovat jen žalobou. V té příčině se poukazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu, v nichž ona praxe rejstříkových soudů byla schválena, na př. rozh. č. 8843, 10593, 12676, 13184, 13211, 13718 Sb. n. s. I. Podle této judikatury nejvyššího soudu nelze odepřít členům společenstva právo napadat stížností u rejstříkového soudu jak usnesení, jímž byl povolen zápis ve společenstevním rejstříku, tak i usnesení valné hromady společenstva, které bylo opovězeno k zápisu, jestliže se tvrdí nedostatky týkající se zejména otázky, zdali byla řádně provedena volba na valné hromadě, jakož i jejího svolání a postupu při ní. Rejstříkovému soudu pak náleží v nesporném řízení rozhodnout o oné stížnosti, a vyplývá-li z výsledků konaného šetření, že usnesení valné hromady je v rozporu se zákonem nebo se společenstevními stanovami, může usnesení valné hromady zrušit a důsledkem toho změnit své vlastní usnesení, nařizující zápis ve společenstevním rejstříku na podkladě neplatného usnesení valné hromady. Odvolací soud nemá důvodné příčiny, aby se v souzené právní věci odchýlil od zásad oné ustálené judikatury. V daném případě jde vskutku jen o to, aby byla z důvodů uváděných v žalobě zjednána náprava rejstříkového stavu, ježto tento stav podle námitek vznesených odvolateli není v souladu se zákonem a se stanovami žalovaného společenstva, zejména proto, že se valné hromady zúčastnily osoby, které se nestaly platně členy společenstva, a že pravým členům bylo zabráněno ve výkonu hlasování (srov. rozh. č. 13615 Sb. n. s. I.). V takovém případě je však rejstříkový soud příslušný k zjednání nápravy v nesporném řízení a má za tím účelem zkoumat, zdali a pokud byly splněny zákonné předpoklady pro nařízené

jím zápisy do společenstevního rejstříku. Do toho práva rejstříkového soudu by bylo zasaženo, kdyby rejstříkový soud měl být vázán rozsudkem vydaným k žalobě ve sporném řízení, ovládaném zásadou projednací. Srov. k této otázce rozh. č. 12206 Sb. n. s. I., v němž byl vysloven právní názor, že rejstříkový soud není nijak vázán rozhodnutím procesního soudu, jímž se povoluje zápis do rejstříku, nýbrž, že rejstříkový soud zkoumá samostatně a úplně nezávisle, zdali a pokud tu jsou zákonné předpoklady pro rejstříkový zápis. Podle toho, co bylo uvedeno, bylo ve sporném řízení neprávem rozhodnuto o věci, která je předmětem řízení nesporného, a tedy o věci nepatřící na pořad práva. Byl proto podle §§ 471, č. 7, 477, odst. 1, č. 6 a 478 c. ř. s. zrušen pro zmatečnost rozsudek i s předcházejícím řízením, počínajíc doručením žaloby a žaloba odmítnuta pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, aby o ní po zákonu jednal a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Rekurs je důvodný.

Odvolací soud byl veden k napadenému rozhodnutí úvahou, že v daném případě jde jen o to, aby byla z důvodů uváděných v žalobě zjednána náprava rejstříkového stavu, ježto tento stav podle námitek vznesených odvolateli není v souladu se zákonem a se stanovami žalovaného společenstva, zejména důsledkem toho, že se valné hromady, o níž tu jde, zúčastnily osoby, které se nestaly platně členy společenstva a že právem členům bylo zabráněno ve výkonu hlasování a že v takovém případě je příslušný zjednat nápravu záležející zejména ve výmazu zápisů vykonaných na podkladě voleb na valné hromadě společenstva rejstříkový soud sám v nesporném řízení a nikoliv civilní soud v řízení sporném, zvláště když rejstříkový soud věc neodkázal podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb. na řízení sporné.

Rejstříkový soud zkoumá samostatně a nezávisle, zda a pokud tu jsou zákonné předpoklady pro rejstříkový zápis, a není prý vázán rozhodnutím procesního soudu, jímž se povoluje zápis do obchodního rejstříku.

Leč dovolací soud nepovažuje právní stanovisko odvolacího soudu, z něhož tento vycházel v napadeném usnesení, za správné.

Z obsahu žaloby a žalobní prosby plyne, že žalobcům nejde jen o nápravu v zápisu o členech představenstva, nýbrž i o nicotnost a bezúčinnost aktů národních správců družstva a valné hromady a tudíž o odčinění porušení jejich soukromých práv jako členů družstva, která odvozují ze společenské smlouvy a jež nemusí vždy znamenat hmotnou škodu.

K rozhodování o porušení soukromých práv, jež žalobci odvozují ze společenské smlouvy není rejstříkový soud vůbec povolán a nebylo proto zapotřebí, aby žalobci byli v tomto či v jiném směru prve odkázáni na pořad práva civilního (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.).

Stanovisko odvolacího soudu není správné, ani pokud dovozuje, že rozhodnutím procesního soudu o neplatnosti usnesení valné hromady a

podle něho povoleného zápisu do společenstevního rejstříku není rejstříkový soud vázán, neboť z rozhodnutí nejvyššího soudu č. 12676 Sb. n. s. I., jehož se žalované družstvo dovolává, plyne opak. V rozhodnutí citovaném v napadeném usnesení (č. 12206 Sb. n. s. I.) šlo o vyznačení poznámky zahájeného sporu v obchodním rejstříku, jež není zápisem zákonem nařízeným (čl. 12 obch. zák.) aneb alespoň připuštěným.

Dovolací soud proto neshledal zákonných předpokladů domnělé zmatečnosti (§ 477, č. 6 c. ř. s., t. j. vyloučení pořadu práva z důvodu, že námitky proti platnosti zápisů ve společenstevním rejstříku měly být uplatněny rekursem v nesporném řízení) a pro níž zrušil odvolací soud rozsudek prvního soudu s řízením mu předcházejícím a žalobu odmítl.

Č. 448.

Bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebas byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí.

(Rozh. ze dne 7. května 1948, R I 342-343/48.)

Srov. rozh. č. 12777, 16014 Sb. n. s. I.

Prvý soud vyhověl návrhu na restituci stroje podle zákona č. 128/1948 Sb. a uložil firmě H. S., zastoupené národním správcem F. K., vydat navrhovateli stroj a zaplatit mu útraty řízení.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu řízení provedené po 6. říjnu 1947 i usnesení prvního soudu a uložil tomuto soudu, aby o věci dále jednal a rozhodl. V důvodech uvedl: Řízení prvního soudu, jakož i rozhodnutí v něm po dni 6. října 1947 vydaná, trpí zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. Této zmatečnosti jest dbát z moci úřední. Podle souhlasného udání stran a podle výpisu z obchodního rejstříku přestal být K. F., účetní ve V., národním správcem odpůrkyně a dne 6. října 1947 byl v obchodním rejstříku zápis jeho funkce národního správce fy H. S., tedy odpůrkyně, vymazán. Prvý soud prováděl řízení nehledě k této změně i po 6. říjnu 1947 a vydal rozhodnutí proti odpůrkyni, za kterou v tomto řízení byl činným K. F., ačkoliv již národním správcem nebyl. Odpůrkyně mohla jednat v řízení jedině svým zákonným zástupcem, kterým podle § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. může být jen národní správce, zřízený orgánem podle § 7 a způsobem podle § 16 cit. dekr. č. 5/1945 Sb.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele.

Důvody:

Restituční řízení, o němž jde, bylo zahájeno proti firmě H. S., textilní továrna ve V., zastoupené národním správcem K. F., a této firmě zastou-

pené jmenovaným národním správcem byla také jako odpůrkyni uložena povinnost vrátit navrhovateli restituovaný stroj a zaplatit mu útraty restitučního řízení. Odpůrcem restituentovým byl tedy podle toho ve smyslu § 9 restitučního zákona vlastně K. F. ve své funkci národního správce zavedeného na majetek firmy H. S. Podle nenapadeného zjištění rekursního soudu byl však jmenovaný národní správce za restitučního řízení ze své funkce odvolán a dne 6. října 1947 vymazán z obchodního rejstříku. Tím přestal být subjektem, proti němuž mohl být podle § 9 restitučního zákona uplatňován restituční nárok, o který jde, neboť jeho způsobilost být v tomto řízení odpůrcem přýštila jen z jeho postavení jakožto národního správce firmy H. S. V důsledku toho zanikla podle § 9, odst. 1 zákona č. 100/1931 Sb. a § 1022 a 1033 obč. zák. per. anal. i plná moc Dr. O. S., kterou mu K. F. vystavil ve své funkci národního správce, a tím skončilo i samostatné právo tohoto zmocněnce k dalšímu vedení věci ve jménu národního správce.

Po odvolání K. F. z úřadu národního správce nemohlo být proto s ním platně pokračováno v restitučním řízení jako s odpůrcem (srov. i § 25, odst. 3 dekr. č. 5/1945 Sb.). Jestliže se tak stalo, je řízení v této době provedené i rozhodnutí na jeho základě vydané proti odvolanému národním správcem zmatečné podle § 41, odst. 2, lit. f) zákona č. 100/1931 Sb. a rekursní soud je proto právem zrušil.

Č. 449.

Osobní služebnost nelze vymazat z pozemkové knihy, třebas oprávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcům, kterýmžto nástupcem je po vydání dekr. č. 108/1945 Sb. Československá republika.

(Rozh. ze dne 13. května 1948, R I 476/47.)

Knihovní vlastnice nemovitosti se domáhá knihovním návrhem výmazu služebností lámání kamene a užívání vozové cesty vložených na této nemovitosti ve prospěch J. F-a a jeho právních nástupců. Navrhovatelka připojila k svému návrhu potvrzení místního národního výboru v D., že J. F. byl jako Němec v roce 1945 s celou svojí rodinou odsunut.

Prvý soud návrh zamítl.

Rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Jde o výmaz osobních služebností odsunutého Němce. Vlastnice pozemku služebného žádá o výmaz služebností knihovní žádostí a odůvodňuje ji jinak svým místopřísežným prohlášením, že je Češka a že proti ní

není zavedeno řízení pro národní nebo politickou nespolehlivost. Ve věci samé má pak žadatelka za to, že odsunutí Němce rovná se jeho smrti podle § 34 knih. zák., že majetek oprávněného byl konfiskován, že osobní služebnost je nepřenositelná, že na tom nemění nic konfiskační dekret a že stát by musel prokázat, že služebnost dosud existuje.

Rekursní soud, povolivší výmaz služebností, vychází z toho, že jde o osobní právo, které oprávněný absolutně nemůže již vykonávat, že jeho odsunutí se rovná jeho smrti, že nejde o opakující se plnění ale o služebnost trpění na straně majitelky služebného pozemku.

Dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy nelze odepřít oprávnění.

Jde o konfiskát, což je patrné již z toho, že oprávněný byl jako Němec odsunut. Není třeba, aby o konfiskaci byl vydán výměr příslušného okresního národního výboru, poněvadž konfiskace podle dekr. č. 108/1945 Sb. nastává ex lege ku dni 30. října 1945. Rozhodnutí příslušného okresního národního výboru má pouze význam deklaratorní. Nastupuje proto Československá republika podle § 1, odst. 1 cit. dekr. v práva odsunutého Němce, a je proto Fond národní obnovy účastníkem řízení a má legitimaci k rekursu.

Rekursní soud přehlédl, že podle služebnostní smlouvy propůjčuje se služebnost práva lámat kámen a služebnost užívání vozové cesty nejen J. F-ovi, ale i jeho právním nástupcům. Takovým právním nástupcem je po vydání konfiskačního dekretu právě Československá republika ohledně majetku a práv Němců, zejména tedy v daném případě Němce odsunutého. Odsunutí právě tak jako případná smrt J. F-a nemá proto za následek zánik jeho osobní služebnosti podle § 34 knih. zák.

Č. 450.

Odpůrcem v řízení o restituci majetku daného pod národní správu není původní majitel tohoto majetku, nýbrž národní správce.

Při restituci nájemních práv, na něž nebyla zavedena národní správa, netřeba zachovat postup podle § 9 rest. zák., třebas šlo o nájemní práva k domu pod národní správou.

(Rozh. ze dne 13. května 1948, R I 100/48.)

Němec F. R. byl členem stavebního družstva a užíval jako čekatel rodinný domek vystavěný tímto družstvem. V roce 1937 pronajal domek navrhovateli na dobu deseti let, při čemž navrhovatel převzal závazek opravit domek vlastním nákladem. Navrhovatel závazek splnil a nastěhoval se do domku se souhlasem družstva. V říjnu 1939 byl donucen Gestapem domek vyklidit a do domku se nastěhoval F. R., který se pak v roce 1940 stal vlastníkem domku. Dům byl dán po 5. květnu 1945 pod národní správu a navrhovatel se do něho opět nastěhoval. Návrhem se domáhá obnovení staré nájemní smlouvy z roku 1937.

Prvý soud návrhu vyhověl.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursů napadené usnesení a návrh na restituci nájemního práva odmítl z těchto důvodů: Podle výsledků šetření F. R., proti němuž restituční návrh přímo směřuje, jako major německé armády byl odsunut. Je tudíž osobou uvedenou v § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. a jeho majetek je konfiskován. Vlastnictví k domu, v němž nájemní právo navrhovatelovo má být restituováno, přešlo na Československý stát a dispozice s domem na Fond národní obnovy (§ 3 cit. dekr.). Odpůrce F. R., pokud jde o tento dům, pozbyl právní i faktické dispozice s domem (§ 20 dekr. č. 5/1945 Sb.) a v tomto směru není účasten právní ochrany. Tento nedostatek nelze nahradit ani ustanovením opatrovníka, neboť ani opatrovník nemůže mít v zastoupení odsunutého Němce disposiční právo s konfiskovaným domem. Proto řízení vedené proti F. R. je za těchto okolností zmatečným (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.). Pokud pak jde o Fond národní obnovy, navrhovatel ani netvrdil, že byly splněny podmínky podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. Proto restituční návrh proti Fondu národní obnovy je nepřijatelný, nezpůsobilý k projednání.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uložil tomuto soudu, aby o rekursech znovu rozhodl.

Z důvodů:

Navrhovatel se domáhá restituce nájemního práva k domu, který mu dne 26. dubna 1937 pronajal odpůrce jako uživatel tohoto domu na dobu 10 let a který navrhovatel musel dne 20. října 1939 pod tlakem okupace až do 20. května 1945 vyklidit. Navrhovatel vyznačil v návrhu jako odpůrce F. R-a, německé národnosti, nezvěstného, zastoupeného Fondem národní obnovy v Praze, později však označení odpůrce opravil tak, že odpůrcem je F. R., zastupovaný A. S., národním správcem jeho majetku, jakožto opatrovníkem a Fond národní obnovy v Praze označil jako účastníka řízení. Po označení, že F. R. je zastoupen národním správcem, je pasivním subjektem v této věci národní správce, který je podle §§ 18 a násl. dekretu č. 5/1945 Sb. samostatným právním subjektem. Neboť v tomto dekretu nebylo nikde ustanoveno, že národní správce zastupuje ve výkonu své funkce osobu, na jejíž majetek byla uvalena národní správa. Tento dekret nemá také žádné ustanovení, z něhož by se jen nepřímou cestou dovozilo, že jednání národního správce mají pro osobu, jejíž majetek byl dán pod národní správu, takové právní účinky, jaké má podle zákona právní jednání zmocněncovo pro zmocnitele. V dekretu není ani ustanovení, že by měla osoba dotčená národní správou nárok na čistý výtěžek správy nebo že by měla povinnost hradit příslušný schodek správy, nýbrž určuje v tom směru pouze v § 23, že náklady správy idou k tíži spravované podstaty. Podle § 18 dekretu není národní správce povinen spravovat svěřený mu majetek se zřetelem k zájmům vlastnickým, nýbrž v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy. Proto také dekret propůjčuje v § 19 národnímu správci při výkonu

jeho funkce postavení veřejného orgánu ve smyslu § 68 tr. z. Tím je dáno zřetelně najevo, že národní správce je podle dekretu č. 5/1945 Sb. veřejným orgánem, který má právní subjektivitu a v této funkci zastupuje majetek pod národní správu daný i před soudy.

Z toho, co bylo uvedeno, plyne, že odpůrcem v restitučním řízení, jde-li o majetek daný pod národní správu, nemůže být původní německý majitel. Tomu byla podle § 20 cit. dekr. zavedením národní správy odňata dispozice s podstatou, takže majetek (právo), jenž má být vrácen, nemá ve své moci a nemůže jej vrátit. Jeho opatrovník nemůže mít více práv nežli on. Ježto na majetek F. R-a byla zřízena národní správa, byla mu tím odňata dispozice s domem, jehož byl zprvu jako člen stavebního družstva uživatelem, později od 16. února 1940 vlastníkem.

Na tom, že odpůrcem v této věci je národní správce A. S., nemohlo by se nic změnit ani vyslovením konfiskace. Byl-li majetek konfiskován, uhaslo tím vlastnické právo dosavadních vlastníků, ostatně jen »nuda proprietas«. Naproti tomu předpisy § 5, odst. 1, č. 2 a odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. (stejně i předpis § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 4, č. 1 vl. nař. č. 70/1945 Sb.) svědčí tomu, že ani vyslovením konfiskace nenastává v osobě národního správce a jeho postavení, jak o něm bylo shora pojednáno, zásadně žádná změna.

Podle napadeného usnesení je restituční návrh proti Fondu národní obnovy nepřipustný, ježto navrhovatel ani netvrdil, že byly splněny podmínky podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. Jak bylo shora dolíčeno, restituční návrh nesměřuje proti Fondu národní obnovy, nýbrž proti národnímu správci neboli národní správě. Fond národní obnovy je podle opraveného označení navrhovatelova jen účastníkem řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. a § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.). Předmětem restitučního návrhu není v této věci dům pod národní správou, nýbrž nájemní právo navrhovatele, které pod národní správu nespádalo, a proto se § 9 rest. zák. na tento případ nevztahuje. Rekursní soud tudíž pochybil, když usnesení prvního soudu zrušil a restituční návrh odmítl pro nepřipustnost řízení proti F. R-ovi a Fondu národní obnovy.

Č. 451.

V exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usnesení povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 13. května 1948, R II 24/48.)

V exekučním řízení vedeném vymáhajícím věřitelem Úřadovnou sociálního pojištění v S. proti dlužníku S. H-ovi, národnímu správci firmy J. J., odmítl exekuční soud návrh Fondu národní obnovy na zrušení exekuce podle § 39, odst. 1, č. 2 a § 251 ex. ř. Z důvodů: V daném

případě subjektem exekuce je národní správa (dekret č. 5/1945 Sb.). Národní správa je subjektem práv i závazků a je zastupována národním správcem, třebaš tento potřebuje k závažnějším úkonům svolení orgánu, který národní správu zavedl. Nikde v tomto ani v jiném zákoně není uvedeno, že by národní správa mohla být zastupována Fondem národní obnovy, nebo že by Fond národní obnovy mohl v soudních jednáních vystupovat jako strana na místo národní správy, po případě v jejím zastoupení. Je sice možné, že objektem exekuce se může stát majetek konfiskovaný, to ovšem nečiní z Fondu národní obnovy exekuční stranu. V této exekuci jest osobou třetí a myslí-li, že práva, která přísluší ku předmětům vzatým v exekuci, tuto exekuci nepřipouštějí, je na něm, aby hájil svých práv podle § 37 ex. ř. Poněvadž tedy Fond národní obnovy není exekuční stranou, ani oprávněn zastupovat národní správu, nýbrž je toliko osobou třetí, které snad přísluší určitá práva k předmětům vzatým v exekuci (tedy pouze k objektu exekučnímu), byly jeho návrhy odmítnuty pro nedostatek legitimace.

Rekursní soud zrušil k rekursu Fondu národní obnovy usnesení prvního soudu a uložil mu, aby o návrhu na zrušení exekuce jednal a rozhodl. Z důvodů: Konfiskační dekrety č. 12/1945 a 108/1945 Sb. nemají výslovného ustanovení, co se má stát s národními správci po nastalé konfiskaci, avšak předpisy § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 5, odst. 1, č. 2 a odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. nasvědčují tomu, že v osobě národního správce vyslovením konfiskace nenastává žádná změna, neboť Fond národní obnovy jen dozírá na hospodaření národních správců, může požadovat jejich odvolání, po případě může navrhnout jejich ustanovení u příslušných orgánů. Z tohoto oprávnění Fondu národní obnovy a z okolností, že může disponovat i podstatou majetku pod národní správou plyne, že působnost jeho je správci nadřazená a při nesouhlasu rozhodující. Z toho plyne, že Fond národní obnovy může zaujmout v exekučním řízení postavení národního správce. Fondu národní obnovy, který je povinen podle zákona, hájit zájmy, chráněné konfiskačním dekretem, nutno proto, aby tomuto svému úkolu mohl dostát, přiznat také oprávnění domáhat se místo povinné strany (§ 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb.) prostředky přípustnými podle exekučního řádu nápravy, má-li za to, že by vedením exekuce došlo k rozporu s předpisy řečeného dekretu, nebo cíly jím sledovanými.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Z důvodů:

Nejvyšší soud je toho názoru, že Fond národní obnovy je oprávněn v oboru své vlastní pravomoci, jako účastník řízení, k podání návrhů a rekursů v exekuci na majetek konfiskovaný podle dekretu č. 108/1945 Sb., i když ještě tento majetek nepřevzal do své správy a je ještě ve správě národního správce podle dekretu č. 5/1945 Sb. (srov. též rozh. č. 140 Sb. n. s. II.).

Fond národní obnovy má v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný neb na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není zkonfiskován, postavení účastníka a proto musí mu být usnesení povolující exekuci doručeno a on má oprávnění k rekursu (rozh. č. 8493 Sb. n. s. I.). To plyne z genese instituce národního správce a Fondu národní obnovy. Pravomoc národního správce byla vymezena dekretem č. 5/1945 Sb., který národnímu správci svěřil sice nejširší správu majetku dekretem dotčeného, ale ponechal právo vlastnické, třebaže bez praktického obsahu, ještě u dosavadního vlastníka (nuda proprietas). Toto vlastnické právo přešlo teprve účinností dekretu č. 108/1945 Sb. na stát, který jako vlastník zkonfiskovaného majetku je zastoupen Fondem národní obnovy. Při tom dosavadní národní správa a obor její působnosti na majetek, třebaž zkonfiskovaný, zůstaly zásadně nezměněny (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.). Jsou proto u zkonfiskovaného majetku, který je pod národní správou, dva orgány, jednak národní správce s oborem působnosti vymezeným v dekretu č. 5/1945 Sb., nevztahujícím se na dispozice s podstatou spravovaného majetku a netýkající se práva vlastnického, jednak Fond národní obnovy, který zastupuje vlastníka (stát) a vykonává a zajišťuje právo vlastnické, ovšem zatížené právy národního správce. Exekuce vedená na zkonfiskovaný majetek pod národní správou zasahuje do dvou právních sfér. Jedna je zastoupena národním správcem, a druhá Fondem národní obnovy, a jen oba orgány dohromady vykonávají obsah práva vlastnického náležejícího nyní státu, ale co do výkonu rozděleného. Nutno proto usnesení o povolení exekuce, která jest přímým zásahem do vlastnického práva a obrací se přímo proti vlastníku, doručit oběma orgánům a jsou oba orgány oprávněny k rekursu. Nutno si také uvědomit, že i jinak, když majetek je pod správou, zmocňující správce i k vedení sporu ohledně spravovaného majetku, je nutno usnesení o povolení exekuce vždy doručit přímo vlastníku bez prostřednictví správce. Ani plná moc procesní neopravňuje o sobě zmocněnce k zastupování zmocnětele v exekuci proti němu vedené (§ 31, č. 3 c. ř. s. a contrario). Také pro knihovní řízení platí ustanovení, jimiž je zajištěno, aby při zápisu proti vlastníku na základě jednání jeho zmocněnce byl vrozuměn přímo zapsaný vlastník, aby tak měl možnost se bránit stížností (§ 123, č. 1 a § 31 knih. zák.). Vykonává-li Fond národní obnovy u zkonfiskovaného majetku pod národní správou právo vlastnické, zatížené právy národního správce, musí ovšem i v exekuci na tento majetek proti sobě nechat platit všechny akty, které učinil národní správce v rámci svého oboru působnosti, tudíž i výsledky sporu vedeného národním správcem. Avšak Fond národní obnovy je oprávněn uplatňovat nedostatky exekuce jako takové, zejména její nepřipustnost, na př. §§ 39, 251 ex. ř. (§ 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb.), neboť nepřipustnou exekuci je přímo zasaženo do vlastnického práva státu, k jehož hájení je Fond národní obnovy povolán podle dekretu č. 108/1945 Sb., k němuž nutno pro jeho veřejnoprávní povahu hledět z úřední moci již při povolení exekuce. Prvý soud proto pochybil, odmítl-li návrh Fondu národní obnovy na zrušení exekuce podle § 39, č. 2 ex. ř. z toho důvodu, že Fond

nebyl k takovému návrhu oprávněn. Ostatně první soud také přehlédl, že v tomto návrhu byla uplatněna nepřipustnost exekuce, k níž nutno přihlížet i z úřední povinnosti (§ 39, odst. 2 ex. ř.). Rekursní soud proto v podstatě správně rozhodl, když toto usnesení soudu první stolice zrušil a věc vrátil soudu první stolice, aby o návrhu na zrušení opět jednal a rozhodl.

Č. 452.

I v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnostem, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy.

(Rozh. ze dne 13. května 1948, R II 61/48.)

První soud zrušil v knihovním řízení podle postupního prohlášení zápis vlastnického práva pro město K. a vložil vlastnické právo pro židovskou náboženskou obec.

Rekursní soud změnil napadené usnesení tak, že návrh na vklad vlastnického práva pro židovskou náboženskou obec zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu židovské náboženské obce.

Důvody:

Navrhovatelka žádá o knihovní zápisy podle postupního prohlášení místního národního výboru v K. ze dne 22. srpna 1947, jímž bylo vyhověno nároku navrhovatelčinu na vrácení nemovitosti zapsané ve vložce č. 469 pozemkové knihy pro kat. území K. a svoleno ke knihovním zápisům žádaným navrhovatelkou. Jde o dohodu mimosoudní, k jejíž účinnosti však je podle čl. I, č. 5 zákona č. 79/1948 Sb. třeba souhlasu příslušného Fondu národní obnovy. K citovanému zákonnému předpisu donucující povahy nutno i v této knihovní věci přihlídnout, a to i v řízení opravném z moci úřední, jak též výslovně ustanovuje čl. VI téhož zákona. Protože souhlas Fondu národní obnovy s dohodou není tvrzen ani prokázán, byl návrh rekursním soudem právem zamítnut, třebaž z jiných důvodů, jimiž a vývody dovolacího rekursu proti nim netřeba se již zabývat.

Č. 453.

Prozatímní pravomoc opatrovnického soudu podle obdoby § 183 nesp. pat. neopravňuje tento soud k povolení změny státního občanství cizího nezletilce.

(Rozh. ze dne 14. května 1948, R I 95/48.)

Mezi rodiči nezletilce je neshoda o tom, komu má být nezletilý manželství dítě svěřeno do výživy a výchovy. Otec nezletilce poukázal na svou rakouskou státní příslušnost a na rakouskou státní příslušnost ne-

zletilé a žádal zprvu, aby nezletilá byla dána do výživy a výchovy jeho matky K. K. v Praze, později žádal o vydání nezletilé z důvodu, že má definitivní zaměstnání u rakouské pošty a nemá jiných dětí. Naproti tomu matka nezletilé žádá, aby jí nezletilá byla ponechána, a nynější manžel matky nezletilé R. H. podal u zemského národního výboru v Praze žádost o přiznání československého státního občanství nezletilé. Otec nezletilé protestuje proti udělení československého státního občanství nezletilé a konsulární oddělení rakouského vyslanectví v Praze požádalo o vydání nezletilé k repatriaci otci B. W. do Rakouska. Později sdělilo záporné stanovisko otce nezletilé v otázce změny státní příslušnosti s poukazem na to, že zákonným zástupcem nezletilé je její otec. První soud ustanovil nezletilé kolisní opatrovnici z důvodu, že mezi rodiči nezletilé je neshoda v otázce státního občanství nezletilé a v otázce, komu má být nezletilá svěřena do výživy a výchovy, a jako opatrovnícký soud svolil k tomu, aby nezletilé bylo uděleno československé státní občanství. Toto svolení zaslal Zemskému národnímu výboru v Praze.

Rekursní soud potvrdil usnesení prvního soudu a uvedl v důvodech: Stěžovatel projevuje v rekursu v první řadě přání, aby bylo vzato na vědomí, že je rakouským státním příslušníkem a že následkem toho sdílí jeho státní příslušnost i jeho manželská dcera. Jestliže bylo zahájeno řízení o návrhu, aby nezl. K. W-ové bylo uděleno státní občanství československé, pak první soud zcela právem k státní příslušnosti nezl. K. W-ové nezaujal to stanovisko, které si přeje stěžovatel, poněvadž rozhodnutí této otázky se vymyká příslušnosti soudu. Mezi otcem a matkou dítěte je spor o to, má-li býti nezletilé svěřena do péče otce. Za tohoto stavu bylo povinností soudu první stolice, aby podle § 271 obč. zák. zřídil nezl. kolisního opatrovníka, poněvadž nezletilá je účastnicí řízení, ale nesvéprávnou, a může před soudem jednat jen svým zákonným zástupcem (§ 7, odst. 2 zák. 100/1931 Sb.). Stěžovatel nutno přisvědčit, že jako manželský otec je zákonným zástupcem své dcery. Do tohoto jeho oprávnění není však nikterak nezákonně zasahováno tím, že byl nezletilé zřízen podle § 271 obč. zák. kolisní opatrovník. Tvzení rekurenta, že první soud měl postupovat podle § 183 nesp. pat., je mylné. Tento zák. předpis předpokládá, že věc nebyla řádně zahájena u tuzemského soudu. Rekurent přehlíží, že věc byla řádně zahájena před prvním soudem jeho vlastním návrhem z 18. listopadu 1937. Soud pak učinil opatření podle § 142 obč. zák. a potom se změnila poměry rozhodné pro určení příslušnosti. Tato změna nemá však vliv na příslušnost tuzemského soudu, poněvadž podle § 29 j. n. zůstává soud dále příslušným i po jakékoliv změně událostí rozhodných pro posouzení příslušnosti. V rozporech se spisy uvádí stěžovatel v rekursu, že rakouský poručenský soud si již dávno vyžádal od soudu první stolice jak poručenského, tak ostatní spisy týkající se nezl. K. W-ové. Jaké »ostatní spisy« má stěžovatel na mysli, z obsahu rekursu není patrné. I kdyby bylo správné tvrzení, že rakouský okresní soud si spisy vyžádal, nepochybil první soud, nezaslal-li spisy soudu cizozemskému, když je nutně sám potřebuje. Má-li rekurent na mysli přenesení opatrovnictví na rakouský okresní soud podle § 111, odst. 3 j. n., přehlíží

opět, že přenesení jen jednotlivých úkonů, může se stát na dožádání tuzemského soudu a nikoliv naopak (§ 36, odst. 2 j. n.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu otce B. W. a zamítl návrh R. H. na vydání svolení opatrovníckého soudu k tomu, aby nezletilé K. W. bylo uděleno československé státní občanství.

Z důvodů:

Dovolacímu rekurentu nelze přisvědčit v otázce, že tuzemský soud nebyl vůbec oprávněn podle § 142 obč. zák. zakročit na žádost jeho tehdejšího právního zástupce ze dne 18. listopadu 1937 o rozhodnutí o výživě a výchově nezletilé K. W-ové, poněvadž on i jeho tehdejší manželka i nezletilá byli rakouskými státními příslušníky. Je-li podle §§ 183, 219 nesp. pat. oprávněn tuzemský soud prozatímně zříditi nezletilým dětem zanechaným cizozemcem v tuzemsku poručníka (opatrovníka § 219 nesp. pat.), dokud cizozemský příslušný úřad neučiní jiné opatření, byl oprávněn na otcovu žádost rozhodnout podle § 142 obč. zák. o umístění nezletilé jeho dcery, když oba manželští rodičové i nezletilá měli v tuzemsku své bydliště. Když je nyní mezi rodiči nezletilé opět neshoda v tom, kde má být nezletilá ve výživě a výchově, je zdejší opatrovnícký soud povolán rozhodnout o umístění nezletilé žijící v tuzemsku na dobu, než příslušný cizí úřad učiní jiné opatření. K tomu musil opatrovnícký soud zříditi kolisního opatrovníka podle § 271 obč. z., k čemuž není třeba předchozího slyšení účastníků (rozh. č. 11345 Sb. n. s. I.). Vždyť nezletilci jsou pod zvláštní ochranou zákona bez ohledu na svou státní příslušnost (§§ 21, 33 obč. zák., §§ 183, 219 nesp. pat., §§ 58, 59 zák. č. 141/1948 Sb., Sb. n. s. I. č. 9794, 10436). Šlo ovšem i tu o opatření přechodného rázu platné potud, než učiní příslušný cizí úřad jiné opatření.

Nyní stěžovatel — rakouský státní příslušník — bydlí v Rakousku, jeho manželská dcera nezl. K. W., je ho sleduje v rakouské státní příslušnosti, je v tuzemsku stejně jako její matka, nabyví novým sňatkem československé státní příslušnosti. Rekursní soud vycházeje z toho, že věc byla řádně zahájena před soudem první stolice návrhem rekurenta z 18. listopadu 1937, má za to, že nyní nejde již o postup podle § 183 nesp. pat. a že zmíněná změna nemá vliv na příslušnost tuzemského soudu v této věci, ježto prý podle § 29 j. n. zůstává soud dále příslušným po jakékoliv změně okolností rozhodných pro posouzení příslušnosti. Přehlíží však při tom, že opatření o cizím nezletilci, jež je zde, činí zdejší soud jen na tak dlouho, dokud příslušný úřad cizí neučiní jiné opatření (§§ 183, 219 nesp. pat. a čl. VIII, č. 3 uv. zák. k j. n. č. 110/1895 ř. z., §§ 58, 59 zák. č. 41/1948 Sb.). Napadené usnesení se přiči v této otázce jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.).

Stěžovatel dále právem vytýká usnesení rekursního soudu zřejmý rozpor se spisy, pokud rekursní soud uvedl, že soud první stolice zcela právem k státní příslušnosti nezl. K. W. nezaujal to stanovisko, které si přeje stěžovatel, poněvadž rozhodnutí této otázky se vymyká přísluš-

nosti soudu, když právě soud první stolice sdělil ZNV, že svoluje k tomu, aby nezl. K. W. bylo uděleno československé státní občanství, kterýmžto rozhodnutím zasáhl do řízení o přiznání československé státní příslušnosti nezletilé.

Prozatímní pravomoc opatrovnického soudu podle obdoby § 183 nesp. pat. neopravňuje prozatímní opatrovnický soud k povolení úkonu pro zájmy cizích nezletilců tak závažného, jako je změna státního občanství, neboť účelem zmíněného předpisu je poskytnout cizozemskému nezletilci jen nutnou ochranu. To plyne nyní též z prozatímní úpravy právních styků a vzájemné právní pomoci mezi Československou republikou a republikou Rakouskou, uveřejněné jako sdělení č. 12 v č. 2 Věst. min. spravedlnosti z r. 1948, neboť podle ní (pod I, 7) ponechávají rakouské úřady poručenskou a opatrovnickou péči o československé občany československým soudům. Dokud tyto soudy péči nepřevzou, mohou rakouské úřady učinit předběžná opatření. Československé soudy postupují v poručenských a opatrovnických věcech rakouských občanů ve smyslu předcházejících ustanovení.

Bylo proto dovolacímú rekursu ve věci samé vyhověno tak, jak ve výroku tohoto rozhodnutí je uvedeno, a bude na opatrovnickém soudě, aby toto rozhodnutí doručil i ZNV v Praze tak, jako mu doručil svoje svolení k udělení čl. státního občanství nezletilé.

Se zřetelem k zákonu č. 41/1948 Sb. o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého, — který podle jeho § 75 nabývá účinnosti 1. června 1948, — bude na opatrovnickém soudě, aby se řídil ustanoveními § 183 nesp. pat. §§ 58 a 59 zák. č. 41/1948 Sb., ihned o věci zpravil příslušný rakouský soud a urychleně rozhodl o zatímním umístění nezletilé.

Č. 454.

I k podnájmu nemovitosti (její části) potřebuje národní správce schválení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 14. května 1948, Rv I 258/38.)

Žalující firma se domáhala žalobou vyklizení místností, o nichž přednesla, že jich žalovaný užívá bez právního důvodu. Žalovaný tvrdil, že uzavřel o těchto místnostech podnájmní smlouvu s dřívějším národním správcem žalující firmy.

Nižší soudy žalobě vyhověly s odůvodněním, že nedošlo k platné smlouvě o podnájmu, protože dohoda, již uzavřel žalovaný s národním správcem žalující firmy, nebyla schválena orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z d ů v o d ů:

Otázka, zda národní správce potřebuje podle § 22, odst. 2 dekr. presidenta republiky č. 5/1945 Sb. svolení orgánu příslušného podle § 7 cit. zák., jest otázkou právní a proto nelze odpovědět na ni »zjišťovat« ze sdělení referátu pro národní správu majetku. Leč odvolací soud vyvodil odpověď na tuto otázku též samostatně z vlastního zjištění, že žalovaný a bývalý národní správce S. T. se shodli na tom, že jimi uzavřená dohoda o podnájmu podléhá zmíněnému svolení. Avšak i bez ohledu na tuto dohodu není vzhledem k povaze smlouvy nájemní a smlouvy podnájmní pochybnosti, že se strany nájemníka je podnájmem jedním stejně důležitosti jako pronájem se strany vlastníka. Dekret sám (§ 22, odst. 2 cit. dekr.) označuje pronájem za jednání zvláštní důležitosti, ke kterému národní správce potřebuje svolení. Jednáním stejně důležitosti je tudíž i podnájem. Citované ustanovení dekr. při požadavku svolení nerozlišuje, zda byla pronájata celá nebo jen dílčí majetková podstata. Dokud národní správce neobdrží svolení potřebné podle § 22, odst. 2 cit. dekr. není mezi ním a jeho smluvcem poměr právní, nýbrž poměr jen skutečný.

Č. 455.

Při zápisu národního podniku do obchodního rejstříku podle § 16 dekr. č. 100/1945 Sb. se zapisuje do rejstříku, že majitelem firmy je podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení uved. dekr. Československý stát.

(Rozh. ze dne 14. května 1948, R II 147/48.)

Průmyslový národní podnik »P. b. k. strojírna« zažádal u obchodního soudu o zápis do rejstříku podle § 16 dekr. č. 100/1945 Sb.

První soud žádosti vyhověl, ale v sloupci »majitel firmy« nařídil zápis: »P. b. k. strojírna, národní podnik«. Proti tomu podal národní podnik rekurs, jímž se domáhal, aby jako majitel firmy byl zapsán Československý stát.

Rekursní soud rekursu nevyhověl z těchto důvodů: Podle čl. 12 obč. zák. může být předmětem zápisu do obchodního rejstříku jen to, co zákon zapsati nařizuje. Podle § 13, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků jsou sice národní podniky majetkem státu, mají však postavení samostatných právnických osob. Odstavec 2 téhož ustanovení mluví o čisté hodnotě majetkové podstaty, kterou stát převede na národní podnik, při čemž se dále stanoví, že tato čistá hodnota tvoří kmenové jmění národnímu podniku. Podle § 4, odst. 1 cit. dekr. nabývá sice Československý stát a to ipsa lege vlastnictví znárodněných podniků, přechod vlastnictví se však podle § 17 dekr. zapisuje do pozemkové knihy (odst. 1), i do jiných úředních rejstříků (odst. 2), tedy také do obchodního rejstříku, a to nikoliv na stát, nýbrž na národní podnik sám (doslov § 17, odst. 1: »Na návrh národního pod-

niku... zapíše knihovní soud přechod vlastnictví... na navrhovatele...»). Tím se ovšem nic nemění na tom, že stát nabyl vlastnictví podniku v rozsahu naznačeném v § 4, odst. 2 dekr., neboť zůstává vlastníkem, i když v pozemkové knize a v obchodním rejstříku je jako vlastník, resp. majitel (§ 16, odst. 1 dekr.) zapsán národní podnik sám.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení tak, že se v obchodním rejstříku zapisuje, že majitelem firmy »P. b. k. strojírna, národní podnik«, je podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení dekretu č. 100/1945 Sb. Československý stát.

Důvody:

Dovolací rekurs napadá potvrzující usnesení rekursního soudu pro zřejmý rozpor se spisy a nezákonnost (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.). Dovolací rekurs je důvodný.

Podle § 13 dekretu č. 100/1945 Sb. mají sice národní podniky postavení právnických osob, jsou však majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení dekretu. Jestliže tedy nižší soudy odepřely zapsat jako majitele národního podniku, který se podle § 16 dekretu zapisuje do obchodního rejstříku jako firma jednotlivce, Československý stát, jsou jejich usnesení nejen v zřejmém rozporu s listinami ze dne 7. března 1946 a 28. června 1947 vydanými ministerstvem průmyslu podle § 12, odst. 1 dekretu č. 100/1945 a § 1, odst. 2 vl. nař. č. 6/1946 Sb., jež v opise národní podnik připojil podle § 16, odst. 3 dekretu k ohlášce zápisu do rejstříku a podle níž je majitelem »P. b. k. strojírna, národní podnik«, Československý stát, nýbrž usnesení ta přiči se i jasnému a nepochybnému znění a smyslu §§ 13 a 16 cit. dekretu (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.). Paragrafu 17 dekretu č. 100/1945 Sb. dovolává se rekursní soud neprávem, neboť toto ustanovení netýká se ani práva státu jako majitele národních podniků, ani zápisu národních podniků do obchodního rejstříku, nýbrž vyznačení přechodu vlastnických a jiných práv znárodněných podniků na národní podniky v pozemkových knihách a jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní knize, rejstříku leteckém, patentním, živnostenském a pod.).

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a usnesení nižších soudů v otázce zápisu majitele firmy změněno tak, jak se stalo.

Č. 456.

Pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva.

(Rozh. ze dne 18. května 1948, R I 314/48.)

Žalobou podanou proti okresu J. se domáhá F. U. vydání auta, v žalobě blíže označeného, o němž tvrdí, že je v r. 1946 koupil a převzal od

F. P-a. Podle úmluvy byl F. P. oprávněn užívat vůz ještě 6 týdnů poté, co ho prodal. V té době byl prý F. P. zatčen a vůz přešel zabavením do držby žalované strany.

Žalovaná strana namítla mimo jiné nepřípustnost pořadu práva pro žalobní nárok a přednesla, že výměrem okresního národního výboru v J. ze dne 7. března 1947 byl vůz konfiskován.

Prvý soud vyhověl námitce a odmítl žalobu.

Rekursní soud námitku zamítl. Z důvodů: Žaloba o níž tu jde, je žalobou vlastnickou podle §§ 366, 369 obč. zák. Nárok žalobou uplatňovaný je tedy nárokem soukromoprávním, o němž přísluší rozhodovat podle § 1 j. n. řádným soudům. Že jde o žalobu vlastnickou, plyne z tvrzení stěžovatelova, podle něhož automobil, jehož vydání se domáhá, koupil a převzal a podle něhož dále žalovaná strana má automobil ve své moci. Toto tvrzení obsahuje všechny potřebné náležitosti žaloby vlastnické a na její povaze a povaze jí uplatňovaného nároku nemění nic, že stěžovatel v žalobě uvádí, že automobil byl zabaven, ani námitka strany žalované, že byl konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. To může mít vliv jen na otázku žalobcova oprávnění k žalobě. Neprávem proto první soud žalobu odmítl pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

V souzené věci se domáhá žalobce na žalovaném okresu vydání auta, po případě zaplacení ceny tohoto auta, poněvadž auto je a bylo jeho vlastnictvím. Žalovaný okres namítal, že o tomto autu vyslovil pravoplatně vyhláškou ze dne 7. března 1947, že je konfiskováno podle předpisů dekretu č. 108/1945 Sb. Prvním soudem bylo zjištěno, že toto auto bylo pravoplatně konfiskováno okresním národním výborem v J. jako orgánem žalovaného okresu a to podle dekretu č. 108/1945 Sb. Toto zjištění nebylo ani žalobcem napadeno, ani rekursním soudem změněno.

Z toho tedy plyne, že žalobce se domáhá na žalovaném okresu vydání auta, které se do držby žalovaného okresu jako veřejnoprávního subjektu dostalo vyslovením konfiskace podle dekretu č. 108/1945 Sb., tedy úkonem veřejné správy. K tomu úkonu byl okresní národní výbor jako orgán žalovaného okresu podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb. příslušný a domáhá-li se nyní žalobce vydání auta, chce tím v podstatě dosáhnout pořadem práva soukromého zrušení konfiskace vyslovené v správním řízení. Právem proto uznal první soud, že pořad práva není přípustný. Na tom nic nemění ani žalobcovo tvrzení, že ke konfiskaci došlo omylem a že tím bylo porušeno jeho vlastnické právo k autu, neboť dojde-li k porušení práva úkonem veřejné správy, je i nárok na jeho odčinění veřejnoprávní (rozh. č. 10.004 Sb. n. s. I.). Stejně je pro posouzení otázky přípustnosti pořadu práva bez významu, že podle obsahu žaloby, jde o žalobu vlastnickou, jejíž důvodnost žalobce opodstatňuje soukromo-

právním právním důvodem, neboť rozhodný není jen obsah žaloby, jak to mylně usoudil rekursní soud, nýbrž skutečná povaha uplatněného nároku.

Č. 457.

Poznámkou osídlení v knihovní vložce podle § 6, odst. 1 zák. č. 90/1947 Sb. přešla disposiční moc s nemovitostmi, zapsanými v této vložce pozemkové knihy, na Národní pozemkový fond a dosavadní knihovní vlastníci pozbyli práva jakékoli dispozice s tímto majetkem.

(Rozh. ze dne 18. května 1948, R I 363/48.)

Knihovní soud povolil, aby na nemovitosti připsané dosud manželům R. bylo podle tržové smlouvy ze dne 10. prosince 1947 vloženo vlastnické právo pro V. K. a služebnost požívání pro manžely R.

Rekursní soud vyhověl rekursu Národního pozemkového fondu a změnil napadené usnesení tak, že knihovní návrh zamítl. V důvodech svého rozhodnutí uvedl: V stížnosti je tvrzeno, že prodávající manželé R. osídlili v obci Ch., čp. 17 a jsou proto povinni podle § 2, odst. 1, lit. b) dekrety č. 28/1945 Sb. odevzdat Národnímu pozemkovému fondu pozemky s budovami, které zanechali ve vnitrozemí. Tato skutečnost byla postupujícím známa a nemohou také zatěžovat usedlost služebností. Stížnost je odůvodněna. Ve vl. č. 303, 328, 406 poz. knihy území D. K. je zapsána poznámka osídlení podle § 6, odst. 1 zák. č. 90/1947 Sb. Tato poznámka znamená zákaz zcizení bez souhlasu Národního pozemkového fondu ve smyslu předpisu dekr. č. 12/1945 Sb. Poněvadž při žádosti nebyl souhlas fondu vykázan, nelze žádané zápisy povolit.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Ve sporných vložkách byla ještě před podáním knihovní žádosti V. K-ové zapsána usnesením okresního soudu v H. ze dne 23. prosince 1947, poznámka osídlení podle § 6, odst. 1 zákona č. 90/1947 Sb. Tím přešla podle § 2, odst. 1, písm. b) dekrety č. 28/1945 Sb. a § 1, odst. 3 zák. č. 90/1947 Sb. disposiční moc s uvedenými nemovitostmi na Národní pozemkový fond a dosavadní knihovní vlastníci pozbyli práva jakékoli dispozice s tímto majetkem. Právem proto rekursní soud zamítl knihovní žádost navrhovatelky.

Č. 458.

K náhradě škody podle § 1329 obč. zák. je povinen jak ten, kdo někoho odvedl, uvěznil a pod., tak ten, kdo svým jednáním tyto akty způsobil.

Příčinná souvislost se zaviněným jednáním je dána ve všech případech nepřímého způsobení, při nichž je vzniklá škoda pravidelnějším následkem zaviněného jednání, třeba se ani tento výsledek podle zkušenosti nemusí vyskytovat s neprostou pravidelností.

(Rozh. ze dne 21. května 1948, Rv I 489/47.)

Manžel žalobkyně byl v červenci 1941 zatčen německými orgány a později převezen do koncentračního tábora, kde v roce 1942 zemřel. Žalovaná byla rozsudkem krajského soudu v J. ze dne 18. června 1946 uznána vinnou zločinem podle § 7, odst. 1 dekrety č. 16/1945 Sb. ve znění zákona č. 22/1946 Sb., jehož se dopustila tím, že zavinila ztrátu svobody žalobkynina manžela. V důvodech trestního rozsudku bylo uvedeno, že soud neshledal v činu žalované skutkovou podstatu zločinu podle § 11 cit. dekr. Žalobkyně se domáhá žalobou náhrady škody vzniklé jí úmrtím manžela, který jí dříve živil.

Prvý soud žalobě částečně vyhověl a k otázce, o níž zde jde, uvedl v důvodech: Je třeba zodpovědět otázku, zda je dána příčinná souvislost mezi trestnou činností žalované a pozdější smrtí J. S. Tu vyloučit nelze, neboť by se tak mohlo stát jen v tom případě, kdyby škoda byla nastala i bez trestného činu žalované. Jestliže ve vězení J. S. zemřel, pak nelze usuzovat, že by se tak bylo stalo, i kdyby trestné činnosti žalované na vyšetřování a zatčení J. S. nebylo. Nastala-li jeho smrt již nezávisle na jednání žalované, jde o mezipříčiny, za které žalovaná odpovídá, neboť odpovídá za to, že k nim vůbec došlo a odpovídá proto i za škodu takto vzniklou. Domněnka § 1296 obč. zák. platí totiž jen v pochybnostech, o něž tu nejde. Ani poukazem na ustanovení § 1311 obč. zák. se nemůže žalovaná zbavit této odpovědnosti, neboť podle onoho zákonného ustanovení pouhá náhoda stihá toho, v jehož jmění a osobě se udála, ale zároveň se ustanovuje, že ručí za veškerou újmu, která by se jinak nebyla stala, ten, kdo dal k náhodě svým zaviněním příčinu.

Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek, pokud jím bylo vysloveno, že žalobní nárok je důvodem po právu. Z důvodů: Z okolností zjištěných prvním soudem nutno usoudit, že třeba žalovaná nezávinila prokazatelně i smrt manžela žalobkyně J. S., přece jen zavinila onu »náhodou« ve smyslu § 1311 obč. zák., která přivedla zemřelého S. až do Osvětimi, kde potom zahynul. Příčinná souvislost mezi udáním žalované a zmíněnou »náhodou« podle § 1311 obč. zák. je dána již tím, že postupem žalované byla obrácena pozornost německých okupačních orgánů na zemřelého J. S. a byla jim poskytnuta příležitost k persekuci a zajisté také potom i k snadnějšímu zákroku proti příslušníku nenáviděného jimi politického směru. Námitka žalované, že první soud neměl prohlásit, že nelze usuzovat, že by nebyl J. S. zemřel, kdyby nebylo její trestné činnosti, není přípádná, jelikož věc třeba posuzovat s hlediska »přirozeného sběhu událostí«, takže první soud právem neshledával příčiny k předpokladu, že by zemřelý manžel žalobkyně byl v Osvětimi nebo jinde stejně v dů-

sledku působnosti německých okupačních orgánů zahynul, i kdyby trestné činnosti odvolatelčiny nebylo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z d ů v o d ů:

Manžel žalobkyně byl zatčen dne 18. července 1941 německou tainou státní policií v J. Toto jeho zatčení bylo podle trestního rozsudku zaviněno činností žalované. Nižšími soudy bylo zjištěno, že manžel žalobkyně za nějakou dobu po tomto zatčení byl převezen do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zemřel v roce 1942.

Ze zatčení manžela žalobkyně, zaviněného žalovanou, vznikla tedy další škoda jeho smrtí v koncentračním táboře. Za tuto další škodu je odpovědná žalovaná především podle § 1329 obč. zák. Ustanovení § 1329 obč. zák. platí totiž ve všech případech, ve kterých omezení svobody lze přičíst k vině, a veškerá náhrada, o které mluví § 1329 obč. zák., přísluší poškozenému bez rozdílu stupně viny. K náhradě škody je povinen ten, kdo ji způsobil, tedy jak ten, kdo někoho odvedl, uvěznil a pod., tak ten, kdo svým jednáním tyto akty způsobil (Krčmář, Právo obligační, vyd. z r. 1947, str. 340). Ježto žalovaná způsobilá, že manžel žalobkyně byl uvězněn, a svobodu mu zjednati již nemůže, musí dát podle poslední věty § 1329 obč. zák. jeho pozůstalé vdově náhradu jako při usmrcení.

Povinnost žalované k této náhradě škody nevyplývá však jen z ustanovení § 1329 obč. zák., nýbrž i z ustanovení § 1311 obč. zák., v jehož druhé větě vidí judikatura všeobecnou zásadu odpovědnosti za nepřímou škodu. Uznává-li občanský zákon v případech tak mimořádného výsledku, o jaký jde v § 1311 obč. zák., druhá věta, na příčinnou souvislost se zaviněným jednáním, lze úsudkem a maiori ad minus mít za to, že je příčinná souvislost dána ve všech případech nepřímého způsobení, při nichž je vzniklá škoda pravidelnějším následkem zaviněného jednání, třeba se ani tento výsledek podle zkušenosti nemusí vyskytovat s naprostou pravidelností (Bauer, O povinnosti k náhradě nepřímé škody, str. 74, 75). O takový případ jde právě v souzené věci, neboť žalovaná, učinivši oznámení na manžela žalobkyně německé policii, musela předvídat jeho internování v takovém koncentračním táboře, kde velké množství internovaných zahynulo. Je tedy i smrt manžela žalobkyně v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním žalované, jímž zavinila ztrátu jeho svobody. Právem jí proto napadený rozsudek přičítá podle § 1311 obč. zák. zavinění i na smrti manžela žalobkyně. Bez jednání žalované, kterým zavinila ztrátu svobody manžela žalobkyně, by totiž nebylo došlo k další mezipříčině, t. j. k jeho internování v koncentračním táboře v Osvětimi a pak k jeho smrti v tomto táboře. Odpovídá proto žalovaná i za škodu z toho vzešlou (rozh. č. 11851 Sb. n. s. I.). Poškozená nemusí dokázat, že škoda z úmrtí jejího manžela by nebyla vzešla, kdyby žalovaná nebyla zavinila ztrátu jeho svobody, naopak na žalované je břímě důkazu, že manžel žalobkyně byl by v roce 1942 zemřel i bez jejího protiprávního jednání, jímž zavinila jeho zatčení (rozh. č. 15999, 16075 Sb. n. s. I.).

Č. 459.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 101 Sb. o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

Je-li z pozemkové knihy patrné, že nemovitosti připsané podniku znárodněnému podle § 4, odst. 2 uved. dekr. jsou podle své povahy určeny k provozu tohoto podniku, stačí k povolení vkladu vlastnického práva na tyto nemovitosti pro národní podnik vyhláška ministra výživy o zřízení národního podniku.

(Rozh. ze dne 21. května 1948, R II 85/48.)

Srov. rozh. č. 330 Sb. n. s. II.

»Závody M., národní podnik« zažádaly u knihovního soudu o vklad vlastnického práva na nemovitosti připsané až dosud znárodněnému podniku a o výmaz poznámky národní správy.

Prvý soud žádané zápisy povolil a odvolal se při tom na §§ 8 a 10 dekretu č. 101/1945 Sb., §§ 1 a 35 vl. nař. č. 77/1946 Sb. a na vyhlášku ministra výživy ze dne 31. srpna 1946, č. 1722 uveřejněnou v části 162. Úředního listu I.

Rekursní soud vyhověl rekursu Fondu národní obnovy a zamítl knihovní žádost.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Stěžovatelce nelze přisvědčit v tom, že vyhláškou ministra výživy z 9. ledna 1946, č. 26 Úředního listu 1946/I, částka 5, byla znárodněna celá majetková podstata firmy Závody M., společnost s omezeným ručením v O. Podle této vyhlášky byly mimo jiné znárodněny podle dekretu č. 101/1945 Sb. i Závody M., společnost s r. o. (odst. V., č. 5 vyhlášky). V jakém rozsahu byl tento podnik znárodněn, ve vyhlášce uvedeno není. Z toho však, že u firmy J. Sch., akc. spol. a firmy S., akc. spol., uvedených v odst. V vyhlášky pod číslem 1 a 2, se výslovně stanoví, že se znárodní s veškerým svým majetkem a podniky koncernovými, při čemž se výslovně odkazuje ještě na § 4, odst. 4 dekretu č. 101/1945 Sb., kterýžto dodatek u ostatních podniků, které byly podle odst. V vyhlášky znárodněny (Závody K., Fr. O. a Závody M.), chybí, nutno mít za to, že podnik firmy Závody M. byl znárodněn jen v rozsahu § 4, odst. 2 dekretu č. 101/1945 Sb., t. j. že znárodnění se týká jen nemovitostí sloužících provozu podniku. Přesto však nutno dovolací stížnosti vyhovět.

Z pozemkové knihy totiž plyne, že právě zmíněný předpoklad znárodnění podle § 4, odst. 2 dekretu č. 101/1945 Sb. je v daném případě splněn, neboť nemovitosti, které jsou předmětem knihovní žádosti, jsou podle své povahy vesměs určeny k provozu podniku. Podle výpisu

z listů A knihovnicích vložek, o něž jde, obsahuje totiž vložka č. 1041 tovární nádvoří a stavební pozemky zastavěné továrnou, kancelářskou budovou, skladištěm olejů a kotelnou, vložka č. 1162 tovární nádvoří a stavební parcely, zastavěné vesměs továrními budovami, kanceláří a vrátnicí, vložka č. 1277 tovární nádvoří a stavební parcely zastavěné skladišti a prodejnou a vložka č. 1304 rovněž tovární nádvoří a stavební parcelu s transformační stanicí. Z toho nepochybně plyne, že tyto nemovitosti podléhají znárodnění podle § 4, odst. 2 dekretu č. 101/1945 Sb. Stačí tudíž v souzeném případě obsah vyhlášky ministra průmyslu č. 1722 uveřejněné v Úředním listě 1946/I, částka 162, podle níž byla majetková podstata podniku Závodu M., společnost s r. o., v rozsahu jeho znárodnění, s výjimkami ve vyhlášce uvedenými (jež se však netýkají nemovitostí), převedena na navrhovatelku, ve spojení s obsahem pozemkové knihy k tomu, aby pro stěžovatelku bylo na zmíněné nemovitosti vloženo vlastnické právo a se zřetelem k ustanovení § 27 dekretu č. 100/1945 Sb. a § 24 dekretu č. 101/1945 Sb. vymazána poznámka národní správy.

C. 460.

Nesporný soudce, který přijal k soudu dluhovanou věc podle § 1425 obč. zák., není oprávněn upravit podmínky jejího vydání odchýlně od návrhu dlužníkovy.

(Rozh. ze dne 26. května 1948, R I 580/47.)

Prvý soud vyslovil usnesením, že přijímá do soudní úschovy podle § 1425 obč. zák. zapečetěný balíček se šperky, který složil navrhovatel pro tři odpůrce, a že vyrozumívá o tom účastníky s upozorněním, že balíček může být vydán jen podle pravoplatného soudního rozhodnutí o vlastnictví nebo rozdělení deponovaného majetku, anebo po dohodě a souhlasu všech účastníků, jakmile o to požádají. Týmž usnesením zamítl návrh, aby odpůrci M. B. byl vydán jeho podíl jen tehdy, vrátí-li navrhovateli auto, jež mu zadržuje, a prohlásí-li současně, že je se svými nároky vůči navrhovateli úplně vyrovnán. Zamítnutí části návrhu odůvodnil první soud tím, že v nesporném řízení depositním není přípustné brát ohled na nějaké výhrady, s nimiž by po případě všichni účastníci nesouhlasili.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatele podanému proti tomu, že jeho návrh byl zčásti zamítnut. Z důvodů: Soud rozhodující v nesporném řízení o složení deposita ve smyslu § 1425 obč. zák. má rozhodnout jen o tom, zda se věc do deposita přijímá čili nic, a vyrozumět o tom účastníky. Omezovat vydání soudního deposita již v usnesení o přijetí deposita na soud podle § 1425 obč. zák. nelze, protože o vydání deposita a jeho podmínkách, není-li souhlasu účastníků, se rozhoduje pořadem práva, a teprve v rozsudku se stanoví, zda možno vydat depositum, komu z účastníků a s jakými účinky. Nepochybil proto

prvý soud, když v napadeném usnesení zamítl rekurentův návrh obsahující výslovnou výhradu, aby odpůrci M. B. byl jeho podíl, který na něj podle pravoplatného soudního rozhodnutí případně, vydán jen tehdy, vrátí-li zadržené auto a vydá prohlášení, že je se svými nároky vůči navrhovateli úplně vyrovnán.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele a změnil usnesení prvního soudu tak, že z něho vypustil slova »anebo po dohodě a souhlasu všech účastníků, jakmile o to požádají« a připojil k němu odstavec, podle něhož jednomu z odpůrců bude vydán podíl, který na něj podle pravoplatného soudního rozhodnutí případně, jen tehdy, vrátí-li a vydá-li prohlášení, že je se svými nároky vůči navrhovateli úplně vyrovnán.

Důvody:

Otázka, zda jde v souzené věci o případ § 1425 obč. z., byla již kladně zodpověděna tím, že podle usnesení nižších soudů byl přijat balíček se skvosty složený navrhovatelem pro odpůrce a další dva účastníky, kteří však v třetí stoličce už nepřicházejí v úvahu. Nutno řešit pouze otázku, zda je nezákonné (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb., čl. V, č. 1 zákona č. 251/1934 Sb., čl. I zákona č. 314/1936 Sb.) usnesení v odpor vzaté, pokud jím byla zamítnuta výhrada navrhovatelova, že podíl, který na M. B. případně, bude mu vydán teprve za podmínek, jak jsou výše ve výroku uvedeny. Složení k soudu podle § 1425 obč. z. pokládá se v judikatuře za tradiční offertu dlužníkovy, který složením zamýšlí přivodit zrušení svého závazku a zrušení práva věřitelova. Tento úmysl dlužníkův plyne jasně z umístění § 1425 obč. z. v třetím díle, hlavě 3. obč. zák. nadepsané »O zrušení práv a závazků«. Za jakých modalit může dlužník způsobit zrušení svého závazku, závisí na podrobnostech právního poměru mezi ním a věřitelem. Je věcí dlužníkovou, aby uvážil okolnosti svého závazku a aby složení k soudu navrhl tak, aby se »stalo po právu« (§ 1425 obč. z.), neboť jen takové složení ho zprošťuje závazku.

Jestliže dlužník ve svém vlastním zájmu má složení k soudu navrhnout tak, aby bylo po právu, plyne z toho, že péče o tuto vlastnost složení je výlučně věcí dlužníkovou. Předmětem zkoumání nesporného soudce je pouze zcela úzká otázka, zda návrh dlužníkův, jak byl tímto učiněn, je ve svém celku záležitostí složení k soudu.

Příčí se tedy jasnému a nepochybnému smyslu ustanovení § 1425 obč. zák., aby nesporný soudce složení k soudu v zásadě sice přijal, avšak podmínky vydání složené věci upravit odchýlně od dlužníkovy návrhu. Takovým opatřením by byl tradiční offertě dlužníkově dán jiný obsah. V souzeném případě dává zamítnutí výhrad navrhovatele složení jiný smysl, než s jakým dluh skládá navrhovatel, který skládá dluhovanou věc nejen proto, že mu není známo, které ze složených věcí má M. B. k pohledávání, nýbrž — jak plyne z obsahu jeho výhrad — uplatňuje proti M. B. vzájemný závazek (§ 1052 obč. z.) a důsledek z tvrzeného

smíru o vzájemném vyrovnání všech sporných nároků. Dovolacímu rekursu bylo vyhověno.

Pro přisouzení útrat dovolacího rekursu není předpokladů § 11, odst. 5 zákona č. 100/1931 Sb.

Č. 461.

V restitučním řízení se nelze zabývat otázkou, zda právní jednání, o jehož neplatnost jde, není snad neplatné z jiných důvodů, než jsou důvody neplatnosti uvedené v §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 26. května 1948, R I 366/48.)

Navrhovatel je občanem Spojených států severoamerických a byl vlastníkem nemovitostí v Čechách. V roce 1940 dal svému bratru plnou moc opravňující ho i k prodeji nemovitostí. Tento bratr, ač českého původu, přijal německé občanství a v roce 1942 převedl navrhovatelovy nemovitosti na sebe postupní smlouvou, v níž vystupoval na jedné straně svým vlastním jménem a na druhé straně jako zmocněnec navrhovatele. Navrhovatel se domáhá vrácení nemovitostí podle zákona č. 128/1946 Sb.

Nižší soudy návrh zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelovu.

Důvody:

Stěžovatel uvádí sice v úvodu svého dovolacího rekursu, že napadá usnesení soudu druhé stolice pro nezákonnost a nesprávné právní posouzení, ve skutečnosti však provádí jen druhý z těchto důvodů, neboť v rekursních vývodech snaží se jen o doličení, že při správném právním posouzení neměly nižší soudy postupní smlouvu z 9. února 1942, v níž vystupoval A. M. jednak vlastním jménem jako nabyvatel, jednak jako plnomocník stěžovatele jakožto odstúpitele, pokládat vůbec za smlouvu v právním smyslu a že měly uvážit, že jedině za poměrů okupačních mohl A. M. na základě takové smlouvy dosáhnout převodu vlastnictví k restituovaným pozemkům na sebe. Výtkou nesprávného právního posouzení nemůže se však nejvyšší soud věcně zabývat, ježto dovolací rekurs směřuje proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo usnesení soudu první stolice potvrzeno, a takové usnesení možno dovolacímu rekurssem napadat jen z důvodů uvedených v § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Otázku, zda smlouva z 9. února 1942 je vůbec smlouvou v právním smyslu, když při ní vystupoval A. M. na straně obou smluvních stran, nebylo by však možno v tomto řízení řešit, i kdyby výtky navrhovatele v tomto směru bylo možno zařadit pod nezákonnost ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., ježto v restitučním řízení nutno se omezit jen na důvody neplatnosti uvedené v §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. a nelze přihlížet k případným jiným důvodům neplatnosti.

Č. 462.

Restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Restituční řízení nelze přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodcích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(Rozh. ze dne 26. května 1948, R I 371/48.)

Navrhovatel se domáhá podle restitučního zákona na národním podniku jako odpůrci zaplacení 121.000 Kčs jako náhrady za kotel, který podnik, vyplynuvší později do národního podniku, koupil od osoby spravující tehdy podle okupantských předpisů navrhovatelům majetek. Odpůrce namítl, že jde o závazek hospodářský neodůvodněný, ježto navrhovatel požaduje za kotel přemrštěnou cenu, a navrhl, aby řízení bylo přerušeno podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb.

Prvý soud zamítl návrh na přerušení řízení s odůvodněním, že nejde o právní rozepří, nýbrž o nesporné řízení.

Rekursní soud řízení přerušil a uvedl v důvodech svého rozhodnutí: Ustanovení § 20 zák. č. 228/1946 Sb., které mluví o »právních rozepřích, v kterých se proti národnímu podniku uplatňují nároky ze závazků podniků znárodněných, do kterých národní podnik vstoupil«, vykládá první soud v napadeném usnesení příliš úzce, když má za to, že se ustanovení to vztahuje pouze na právní rozepře, zahájené a projednávané na základě podané žaloby v soudním řízení sporném, upraveném předpisy civilního soudního řádu, a že se ustanovení to nevztahuje na právní věci, v nichž je o nárocích podle §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. uplatněných vzhledem k ustanovení § 10, odst. 2 cit. zák. jednáno v řízení nesporném. Právními rozepřemi podle § 20 zák. č. 228/1946 Sb., v nichž se proti národnímu podniku uplatňují nároky ze závazků podniků znárodněných, do kterých národní podnik vstoupil, jest rozumět nejen právní rozepře projednávané k podané žalobě v soudním řízení sporném podle civilního řádu soudního, nýbrž i právní věci, v nichž jsou proti národnímu podniku uplatněny nároky ze závazků vzešlých podle ustanovení §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., do kterých národní podnik vstoupil, neboť i řízení prováděné v těchto posleze zmíněných právních věcech je podle své povahy řízením kontradiktorním, tedy právní rozepří, a na této jeho pravé povaze nemůže nic změnit okonost, že je řízení to vzhledem k ustanovení § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. prováděno podle předpisů zák. č. 100/1931 Sb. o soudním řízení nesporném. Rovněž účel sledovaný ustanovením § 20 zák. č. 228/1946 Sb., jímž jest zabránit, aby řádné soudy nerozhodovaly o věcech, o nichž rozhodnout jsou výlučně příslušné rozhodčí soudy zřízené podle § 1 zák. č. 228/1946 Sb. (srov. § 14, odst. 1 cit. zák.), je zajisté při všech nárocích, vznesených proti národnímu podniku ze závazků, do nichž národní podnik vstoupil, stejně na místě bez ohledu na to, zda jde o nároky, o nichž je jednáno v řízení

sporném podle civilního soudního řádu, nebo zda jde o nároky podle ustanovení §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. vzešlé, o nichž je vzhledem k ustanovení § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. jednati v soudním řízení nesporném, a nelze tudíž právní věci, v nichž jsou proti národnímu podniku uplatněny nároky podle §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. vylučovat z dosahu platnosti ustanovení § 20 zák. č. 228/1946 Sb. jenom proto, že je právní věci ty vzhledem k ustanovení § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. projednávati v řízení nesporném. Na tom nemůže nic změnit ani okolnost, že se restituční zákon č. 128/1946 Sb. ve svých předpisech nikde nezmiňuje ani o ustanovení § 5, odst. 1 a 2 dekretu č. 100/1945 Sb., ani o rozhodčím soudě v ustanovení tom zmíněném, a že se také zákon č. 228/1946 Sb. nikde ve svých ustanoveních výslovně nezmiňuje o nárocích, uplatněných proti národním podnikům podle §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. ze závazků, do nichž národní podnik vstoupil, neboť z této okolnosti nikterak ještě neplyne, že by byl zákonodárce mínil nároky vzešlé podle §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. a proti národnímu podniku uplatněné vyloučit z dosahu ustanovení § 20 zák. č. 228/1946 Sb.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Rekursní soud má za to, že mezi právní rozepře, v kterých se proti národnímu podniku uplatňují nároky ze závazků podniků znárodněných, do kterých národní podnik vstoupil a které lze podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. přerušit, patří i právní věci, v nichž jsou proti národnímu podniku uplatňovány nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. S tímto názorem nelze souhlasit.

Způsob uplatnění restitučních nároků byl § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. v podstatě vyhrazen zvláštnímu předpisu. Tento ohlášený předpis byl vydán zákonem č. 128/1946 Sb. (srov. § 17 zákona). Podle § 10 tohoto zákona je restituční nárok podle § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. uplatnit u okresního soudu tam blíže naznačeného, který o něm rozhodne v řízení nesporném. Jen když jde o nárok na vrácení majetku, který by měl být vrácen podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., lze jej proti národní správě, zavedené na takový majetek, uplatnit u soudu teprve, když orgán, který národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo z části zamítl nebo když rozhodnutí o takové žádosti nedoručil žadateli do tří měsíců ode dne, kdy žádost byla podána (§ 9 zákona). Těmito předpisy je způsob uplatnění restitučního nároku ve smyslu § 1, odst. 1 dekretu č. 5/1945 Sb. přesně a dopodrobna upraven a podle výslovného předpisu § 1, odst. 2 tohoto dekretu lze takový restituční nárok uplatnit jen podle restitučního zákona č. 128/1946.

Nelze tudíž restituční nároky zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb., o nichž je po případě povolán rozhodovat rozhodčí soud, a nelze proto restituční řízení, v nichž jsou takové nároky uplatňovány, přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. To plyne i z úvahy, že zákonem č. 228/1946 Sb. nebyl proveden § 1 dekretu č. 5/

1945 Sb., nýbrž byla jím provedena ustanovení znárodnovacích dekretů č. 100-103/1945 Sb. o hospodářsky neodůvodněných závazcích znárodněných podniků, které by měly národní podniky převzít (srov. § 1 zák. č. 228/1946 Sb.). Restituční zákon je vůči znárodnovacím dekretům lex posterior, který zvláštním způsobem upravuje uplatňování nároků plynoucích z ustanovení § 1, odst. 1 dekretu č. 5/1945 Sb. Tento zákon se o rozhodčím řízení uvedeném ve znárodnovacích dekretěch vůbec nezmiňuje. Že zákonodárce neměl v úmyslu podřídit uplatňování restitučních nároků proti národním podnikům rozhodčímu řízení podle zákona č. 228/1946 Sb., je patrné nyní i ze zákona č. 79/1948 Sb., jímž byl změněn a doplněn restituční zákon č. 128/1946 Sb. a který zvláštním způsobem upravil uplatňování restitučních nároků proti osobám, které věci (práva) nabyly podle předpisů o znárodnění (srov. čl. IV cit. zákona).

Č. 463.

Zákon ze dne 1. dubna 1946, č. 92 Sb. o vázaném devisovém hospodářství.

Právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky.

Plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní depozicí) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci v tuzemsku.

(Rozh. ze dne 26. května 1948, Rv II 24/48.)

E. V-ová, J. V. a N. V-ová jsou spoluvlastníci hostince č. p. 15 v Z. zapsaného ve vl. č. 16 poz. knihy kat. úz. Z. a to E. V-ová k jedné ideální polovině, J. V. k jedné ideální čtvrtině a N. V-ová rovněž k jedné ideální čtvrtině. Podle dluhopisu z 1. června 1921 je na těchto nemovitostech vloženo zástavní právo pro Spořitelni a záloženský spolek v Z. pro částku 138.000 Kč s příslušenstvím. Postupní listinou ze 7. září 1939 postoupil tento spolek za postupní cenu 50.000 Kč část této pohledávky ve výši 50.000 Kč s přísl. F. M-ovi a převod byl knihovně proveden. V roce 1944 vypověděl L. M., poručník nezl. J. V-a a N. V-ové, tuto pohledávku F. M-ovi, vyúčtoval ji částkou 64.414 K, a nabídl mu její zaplacení. F. M. odmítl přijmout s poukazem na to, že spoluvlastníci nemovitostí jsou devisoví cizozemci, ježto bydlí v Americe, takže přijetím plnění by se dopustil jednání trestného podle devisového řádu. Poručník L. M. složil poté plnění k soudu. E. V-ová, J. V. a N. V-ová se nyní domáhají sporem proti F. M-ovi, aby bylo uznáno právem, že jeho pohledávka byla vložena bezdůvodně, pokud se týče zanikla zaplacením a že žalovaný F. M. je povinen svolit ke vkladu jejího výmazu. Žalobci uvádějí, že postupní smlouva ze dne 7. září 1939 je neplatná, ježto nebyla schválena Národní bankou, ač dlužníkem byli de-

visoví cizozemci. V případě, že takového schválení nebylo k její platnosti třeba, zanikla prý pohledávka žalovaného složením dlužného plnění k soudu.

Prvý soud uznal právem, že se zjišťuje, že pohledávka F. M. byla vložena na výše uvedenou nemovitost žalobců bezdůvodně a že F. M. je povinen svolit ke vkladu jejího výmazu. Pokud se žalobci domáhali výroku, že tato pohledávka zanikla zaplacením, žalobu zamítl a v důvodu e ch svého rozhodnutí uvedl mimo jiné: Z předpisů devisového řádu, devisového zákona a z přípisu Národní banky ze dne 18. března 1947 plyne toto: a) K postoupení pohledávky 50.000 Kč s přísl. dne 7. září 1939, jež příslušela devisovému tuzemci Spořitelnímu a záloženskému spolku v Z. proti devisovým cizozemcům žalobcům, devisovému tuzemci, t. j. žalovanému, se vyžaduje povolení Národní banky (§ 7 dev. řádu, nyní § 18 dev. zák.). b) Ke složení částky 64.414 K 30 h do soudního deposita ve smyslu § 1425 obč. zák. devisovým cizozemcem ve prospěch devisového tuzemce vyžaduje se povolení Národní banky (§ 4 dev. ř. nyní § 7 dev. zák.). c) Třetí osoba může ve prospěch devisového cizozemce vykonat v tuzemsku plat jen s povolením Národní banky (§ 4 dev. řádu a § 10 dev. zák.), tuzemec smí od jiného tuzemce přijmout platy ve prospěch cizozemce jen tehdy, zjedná-li si jistotu, buď že plat byl povolen, nebo že povolení nepodléhá a rovněž jen s povolením podle devisových předpisů může devisový tuzemec poskytnout úvěr devisovému cizozemci (§ 12 dev. ř. a § 20 dev. zák.). d) O povolení potřebné podle devisových předpisů může žádat kdokoliv ze zúčastněných (§ 24, odst. 3 dev. ř. a § 27, odst. 5 dev. zák.). e) Podle § 25 devisového řádu trestá se překročení ustanovení tohoto nařízení — není-li čin podle dalších ustanovení téhož paragrafu přísněji trestný — jako přešůpek důchodkový okresním finančním ředitelstvím (§ 26). V souzeném případě nutno přesně odlišit jednak platnost cesse na podkladě postupní smlouvy ze dne 7. září 1939 a jednak platnost složení peněz k soudu ve smyslu § 1425 obč. zák., neboť obě právní jednání s ohledem na devisové předpisy jsou různé povahy. Ani ve zrušeném devisovém řádu č. 155/1939 Sb., ani v platném devisovém zákoně č. 92/46 Sb. není žádného ustanovení, které by stanovilo, že právní jednání provedená proti zákazů nebo bez povolení Národní banky, nebo proti nařízením k provedení těchto zákonů jsou neplatná (nicotná) a tedy právně bezúčinná. Devisové normy obsahují právo kogentní, jež nemůže býti pozměňováno soukromým ujednáním zúčastněných stran, a přesné dodržování devisových předpisů je také chráněno hrozbou přísnými tresty. Nejvyšší soud původně zastával stanovisko, že právní jednání, které se přiči devisovým předpisům, je neplatné a nemůže založit žádné platné právo a povinnosti ani mezi zúčastněnými stranami. (Rozh. 4536, 4712 a 7124 Sb. n. s.) V pozdějších rozhodnutích a to č. 12887, 12978 a 14258 Sb. n. s. I vyslovuje Nejvyšší soud stanovisko, že devisové předpisy jsou pro vlastní soukromoprávní poměr bez významu, a že musí býti respektovány jen potud, pokud jde o placení, pokud se týče o jeho způsob, tedy pokud se dotýkají plnění, které z právního jednání resultuje. Z postupní smlouvy ze dne 7. září 1939 zjišťuje procesní soud, že žalovaný F. M. se stal na podkladě uvedené smlouvy hypotekárním věřitelem žalobců, když za odstupní cenu 50.000 Kč mu byla

postoupena hypotekární pohledávka vtělená na nemovitostech ve vl. č. 16 poz. knihy kat. území Z. ve výši 138.000 Kč s přísl. od původního hypotekárního věřitele Spořitelního a záloženského spolku v Z. až do výše 50.000 Kč. Podle obsahu postupní listiny byla postupní cena žalovaným při podpisu postupní listiny postupci Spořitelnímu a záloženskému spolku v Z. hotově vyrovnána. Žalovaný nikde netvrdí a tím méně prokazuje, že ve smyslu devisového řádu č. 155/1939 Sb. platného od 10. července 1939 si opatřil povolení Národní banky k postupu hypotekární pohledávky ze dne 7. září 1939 ani k proplacení postupní ceny 50.000 Kč, jak tehdy platné devisové předpisy ukládaly. V daném případě uzavřeno nejen základní právní jednání, t. j. postupní smlouva, ale cesse byla i realizována a provedena tím způsobem, že žalovaný cessionář postupní cenu za zcizenou hypotekární pohledávku hotově vyplatil, cedent jí přijal, takže tím došlo i k plnění. Takovýto postup mezi tuzemci neměl však materiálně občansko-právního účinku vůči žalobcům, devisovým cizozemcům, poněvadž k němu scházelo příslušné devisní povolení Národní banky; tento postup byl porušením devisových předpisů tehdy platného devisového řádu a je proto neplatný (§ 879 obč. zák.). V důsledku toho také převod zástavního práva v pozemkové knize jako akcesoria je neplatný, takže žalobcové jsou oprávněni podle názoru procesního soudu domáhat se výmazu zástavního práva převedeného neplatně na žalovaného jako domnělého hypotekárního věřitele a zjednání dřívějšího stavu pozemkové knihy. Bylo tedy v tom směru žalobě vyhověno. Nebylo však možno vyhovět i druhé části prosby žalobní, že citovaná knihovní pohledávka žalovaného zanikla zaplacením. Každé složení dluhu, stalo-li se »po právu« a bylo-li oznámeno věřiteli, má za následek zproštění dlužníka jeho závazku a působí zánik dluhu. Má tedy účinek placení. Poněvadž žalující strana potřebovala ke skutečnému zaplacení dluhu devisového povolení Národní banky, bylo její povinností, opatřit si toto povolení a nemohla donutit žalovaného, aby peníze přijal v její prospěch od tuzemce, třeba i k této výplatě oprávněného, bez tohoto povolení. Žalovaný sám nebyl povinen opatřovat si toto povolení a nebyl oprávněn peníze přijímat, poněvadž by se jinak dopustil devisového přestupku. Proto právem odmítl žalovaný jako věřitel přijetí peněz bez potřebného povolení, jsa si vědom, že by jinak překročil předpisy vydané k ochraně měny. Žalující strana se pak nemohla zbavit svého závazku tím, že peníze složila k soudu, neboť by je žalovaný s účinkem řádného placení, tedy plnění závazku, mohl přijat zase jen s povolením Národní banky, které ale neměl, neboť žalující strana mu je neobstarala tvrdíc, že není potřebné. Nemá tedy v daném případě složení peněz k soudu ve smyslu § 1425 obč. zák. účinky řádného placení, neboť vadí tomu překážka plynoucí z devisových předpisů. Je proto bezdůvodnou druhá část žalobní žádosti, že knihovní pohledávka žalovaného ze dne 7. září 1939 knihovně zajištěná převodem zástavního práva zanikla zaplacením. Žalobci nejsou oprávněni z tohoto důvodu se domáhat výmazu této pohledávky z pozemkové knihy a v tom směru byla žaloba zamítnuta.

Proti rozsudku prvního soudu podaly odvolání obě strany.

Odvolací soud změnil k odvolání žalovaného rozsudek prvního soudu tak, že zamítl i onu část žalobní žádosti, kterou se žalobci domáhali

určení, že pohledávka žalovaného byla violována na uvedenou nemovitost žalobců bezdůvodně a že F. M. je povinen svolit ke vkladu jejího výmazu. Odvolání žalobců do zamítavé části rozsudku prvního soudu nevyhověl. Z důvodů: Jak již uvedl první soud, devisový řád (vlád. nař. č. 155/1939 Sb.) platný od 10. července 1939 a tudíž pro strany závazný v době splacení ceny z provedeného postupu pohledávky, neobsahuje žádného ustanovení, které by výslovně stanovilo, že právní jednání provedená proti zákazu jím vyslovenému nebo proti nařízením podle něho vydaným jsou neplatná. Podle důvodů napadeného rozsudku, které v tomto směru sdílí i odvolací soud, musí být devisové předpisy, které jsou pro soukromoprávní poměr bez významu, respektovány jen, pokud jde o placení, po případě o jeho způsob. K tomuto právnímu názoru prvního soudu nutno však dodat: Ustanovení § 879 obč. zák., že právní jednání je neplatné pouze tehdy, jestliže se přiči zákonnému zákazu a jestliže tento zvláštní zákonný zákaz sám také vyslovuje sankci neplatnosti, nelze vykládat širše, než by odpovídalo hospodářským účelům a cílům sledovaným devisovými předpisy, které v podstatě upravují vyrovnávání závazků a pohledávek mezi tuzemskem a cizinou. Bylo-li F. M-em splaceno za žalobce z pohledávky Spořitelního a záloženského spolku v Z. tomuto spolku 50.000 K po 10. červenci 1939, aniž žalující devisoví cizozemci či vystěhovalci (§§ 19 a 20 devisového řádu) byli tímto placením zproštěni své povinnosti k placení stejné pohledávky vůči žalovanému v tuzemsku, nebyl ani tímto placením, natož převodem, porušen uvedený již cíl sledovaný devisovým řádem (vlád. nař. č. 155/1939 Sb.). I když k tomuto placení a převodu scházeli souhlas (povolení) Národní banky, nelze jak tuto soluční smlouvu, tak i smlouvu o postupu pokládat za nicotnou. To platí bez ohledu na případnou trestní sankci těchto jednání. Proto vklad převedení pohledávky na žalovaného ve výši 50.000 K s přísl. na nemovitostech žalobců není nicotný, tím méně bezdůvodný, jak žalobci mají ve své žalobní žádosti za to. Nebyl-li vklad zástavního práva pohledávky žalovaného podle toho, co bylo dovozeno, nicotným a bezdůvodným, žalobní žádost, aby odvolatel byl uznán povinným svolit k výmazu vkladu uvedené jeho pohledávky, je neopodstatněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Z důvodů:

Správný je názor odvolacího soudu, že, zaplatil-li žalovaný za žalobce na pohledávku Spořitelního a záloženského spolku v Z. 50.000 K dne 7. září 1939 bez souhlasu Národní banky, nebyl ani tímto placením, ani převodem zástavního práva věcně porušen cíl sledovaný devisovým řádem, neboť žalující devisoví cizozemci nebyli tímto placením zproštěni své povinnosti k placení stejné pohledávky žalovanému v tuzemsku. Nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění povinnosti odvodové, což je podle §§ 40, 45 devisového zákona č. 92/1946 Sb. předpokladem promlčení důchodkových přestupků, pro něž je citovaným předpisem stanovena doba pěti let, po případě jednoho roku po spáchání činu. Ježto k postupu knihovní pohledávky, o který tu jde, došlo v září 1939, není pochybnosti, že důchodkový trestný čin, o němž tu šlo podle § 33, odst. 1, písm. f) a § 18, písm. b) zák.

č. 92/1946 Sb. a §§ 4, 7, písm. c) vlád. nař. č. 155/1939 Sb., po případě podle § 33, odst. 4 devisového zákona č. 92/1946 Sb., je promlčen.

Jde dále o to, zda i v takovém případě postup té knihovní pohledávky je neplatný proto, že byl proveden bez svolení Národní banky, jehož bylo podle devisově-právních norem třeba.

Případ podobný promlčení důchodkového přestupku devisového je upraven předpisem § 48 devis. zák. č. 92/1946 Sb., kterým byla za účelem zachycení hodnot držených devisovými tuzemci v den účinnosti zákona zaručena beztrestnost osobám, které splní dodatečně odvodovou nebo ohlašovací povinnost. Se zřetelem k účelu tohoto ustanovení nutno mít za to, že v těchto případech právní jednání samo se považuje při splnění těchto podmínek za platné, ač bylo provedeno proti devisově-právním normám (bez povolení Národní banky).

Na rozdíl od předpisů trestního zákona důchodkového nemá ten, kdo se dopustil deliktu devisového, právního nároku na to, aby bylo jeho žádosti o povolení upuštění od trestního devisového řízení vyhověno (§ 33, odst. 8 devis. zák. č. 92/1946 Sb.). Byla-li však devisová trestní věc týkající se určitého právního jednání vyřízena upuštěním od důchodkového trestního řízení, nelze pochybovat, že právní jednání naplňující skutkovou podstatu devisového důchodkového přestupku není neplatné.

V případě promlčení důchodkového přestupku devisového nepřichází propadnutí devisových hodnot, na něž se devisový trestný čin vztahuje, podle § 35 téhož zákona v úvahu, neboť podmínkou promlčení podle § 40 cit. zák. je právě, že vinník nemá předmět činu nebo jeho hodnotu ve svém majetku.

Z toho, co bylo uvedeno, a také z toho, jak devisový zákon č. 92/1946 Sb. v § 33 rozlišuje devisové trestné činy na přestupky a těžké přestupky, z výše trestů, jimiž devisové trestné činy postihuje; a z ustanovení § 35 o propadnutí hodnot, na které se trestný čin vztahuje, třeba dovodit, že v případech, v nichž nedošlo ani k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění povinnosti odvodové a v nichž tedy nedošlo ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, ale jen k porušení devisových předpisů daných ke kontrole a zabezpečení vázaného devisového hospodářství, nejsou taková právní jednání neplatná s hlediska soukromoprávních poměrů a nelze proto v těch případech povolení Národní banky předepsané pro jednání týkající se vázaného devisového hospodářství (»jen s povolením Národní banky je dovoleno...«) pokládat za hmotněprávní podmínku platnosti právního jednání, bez jejíhož splnění je právní jednání neplatné.

Tento výklad devisového zákona odpovídá plně hospodářským účelům a cílům sledovaným devisovými předpisy, pravému smyslu zákazů jím vyslovených a potřebě bezpečnosti soukromoprávních poměrů.

Nelze tedy pokládat smlouvu o postupu pohledávky, o niž jde, za neplatnou.

Pokud žaloba je opřena o zaplacení knihovní pohledávky složením do soudního deposita roku 1944 a o marně nabídnuté její zaplacení žalovanému r. 1945, nutno vycházet (§ 5 obč. zák., § 49 první věta zák. č. 92/1946 Sb.) z tehdy platného ustanovení § 4, odst. 1 písm. b) vlád. nař.

č. 155/1939 Sb., podle něhož smí tuzemec přijmout od jiného tuzemce platy ve prospěch cizozemce jen tehdy, zjedná-li si jistotu, buď že plat byl (Národní bankou) povolen anebo, že povolení nepodléhal. Pokud byl žalovaný vyzván k podpisu výrazné kvitance pro pohledávku ke 23. listopadu 1946, platilo obdobné ustanovení § 7, odst. 4 a § 10, odst. 1, písm. b) devis. zák. č. 92/1946 Sb. Ježto údaje potřebné k rozhodnutí Národní banky o přípustnosti platby mohl učinit jen plátec, nelze povinnost tu ukládat žalovanému, zejména když údaje učiněné při složení do deposita nemohly odstraniti pochybnosti žalovaného o nezávadnosti platby. Bylo proto věci žalobců, pokud se týče jejich zástupce, opatřit potřebný souhlas Národní banky, měla-li se soudní deposite nebo nabídka zaplacení pohledávky žalovanému stát účinnou. Rozhodnutí č. 16394 Sb. n. s. I. se na souzený případ nehodí.

Č. 464.

Bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebas zaplatil dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu.

(Rozh. ze dne 28. května 1948, R II 221/47.)

Pro pohledávku E. R-ové vázlo v pozemkové knize zástavní právo na nemovitostech připsaných J. K-ovi. E. R-ová podepsala ještě před svou deportací, která se stala z rasových důvodů, plnou moc t. zv. Vystěhovaleckému fondu. Z koncentračního tábora pak psala J. K-ovi, aby svůj dluh tomuto fondu neplatil. J. K. však v r. 1943 pohledávku zaplatil a podle kvitance vystavené Vystěhovaleckým fondem bylo zástavní právo z pozemkové knihy vymazáno. J. K. tvrdí, že byl k placení donucen, ježto byla obava, že jeho podnik bude okupačními úřady klasifikován jako t. zv. židovský. Pozůstalost po E. R-ové se domáhá obnovení zástavního práva v pozemkové knize návrhem podaným proti J. K-ovi jako odpůrci podle zákona č. 128/1946 Sb.

Nižší soudy návrhu vyhověly. V důvodech svých rozhodnutí uvedly, že odpůrce sice nenabyl žádné věci ani práva a jeho prospěch ze zaplacení dluhu je velmi pochybný, ale že by bylo nespravedlivým, kdyby věřitel vůbec nemohl svůj restituční nárok uplatnit.

Nejvyšší soud změnil napadená usnesení a restituční návrh zamítl.

Důvody:

Není sporu o tom, že na odpůrcově nemovitosti bylo vloženo hypotekární zástavní právo pro zemřelou E. R-ovou, a že toto zástavní právo bylo podle kvitance ze dne 20. května 1943 vymazáno. Otázkou je, zda pozůstalost po zemřelé hypotekární věřitelce se může na odpůrci domáhat obnovení vkladu hypotekárního zástavního práva, když pohledávka ta byla

z pozemkové knihy vymazána na základě kvitance vydané Vystěhovaleckým fondem, ježto odpůrce, vlastník zatížené nemovitosti, pohledávku zaplatil Vystěhovaleckému fondu.

Aktivní legitimace navrhovatelky podle § 4, odst. 1 rest. zák. není v řízení oprávněná brána v pochybnost. Spornou je otázka odpůrcovy pasivní legitimace, a pokud ji devolací rekurs popírá, je důvodný.

Podle § 4, odst. 2 rest. zák. směřuje nárok proti tomu, kdo věci (práva) neplatným převodem nabyt nebo kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, anebo proti jejich právním nástupcům. Odpůrce zajisté z neplatného právního jednání, o které tu jde, t. j. z převodu práv E. R-ové na Vystěhovalecký fond a z předcházejícího zmocnění Ústředny pro vystěhování židů žádných práv ani věcí nenabyl. Jeho právní postavení bylo změněno jen potud, že na základě neplatných právních jednání na místo původního věřitele vstoupil věřitel nový, Vystěhovalecký fond. Odpůrce nenabyl však žádných práv nebo věcí ani z následujícího solučního právního jednání s Vystěhovaleckým fondem, t. j. ze zaplacení pohledávky váznoucí na jeho nemovitosti Vystěhovaleckému fondu. Po výmazu hypotekárního zástavního práva E. R-ové změnilo se sice jeho právní postavení potud, že dříve zatížená nemovitost stoupla v ceně a dlužník mohl svojí nemovitostí volněji disponovat a získal po případě podle § 37 třetí dílčí novely k obč. zák. i právo disponovat uvolněnou hypotékou. Tento prospěch dlužníkův je však ve své podstatě jen pomyslný a nejde o skutečný hospodářský a právní prospěch, jaký předpokládá § 4, odst. 2 rest. zák., neboť odpůrce dal Vystěhovaleckému fondu v plné míře vzájemnou hodnotu a tak vyvážil svůj shora zmíněný prospěch. Nejsou tu tedy na straně odpůrce předpoklady § 4, odst. 2 rest. zák. pro jeho pasivní legitimaci pro souzený restituční nárok a byl proto k dovolacímu rekursu odpůrcovu uplatněný restituční nárok zamítnut.

Při tomto právním posouzení je nerozhodné, zda odpůrce plnil Vystěhovaleckému fondu dobrovolně z vlastního podnětu, či zda sám byl pod tlakem okupace či rasové neb politické persekuce.

Č. 465.

Není-li možné navrácení k předešlému stavu ve smyslu § 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. proto, že restituovaný dům byl zničen válečnými událostmi, nelze uložit navrhovatel, aby při vrácení pozemku nahradil odpůrci náklad učiněný odpůrcem na dům před jeho zničením, ani aby mu postoupil svůj nárok na náhradu válečných škod z titulu dekretu č. 54/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 28. května 1948, R II 313/47.)

Navrhovatel prodal dům pod tlakem okupace německému spolku a domáhá se podle zákona č. 128/1946 Sb. restituce. Dům byl za války zničen až do základů. Fond národní obnovy uznal nárok na restituci pod podmínkou, že bude vrácena kupní cena a že budou nahrazeny investice vynaložené německým nabyvatelem domu na tento dům.

Prv ý s o u d povolil restituci nemovitosti navrhovateli a uložil mu vrácení kupní ceny. Neuložil mu však vrácení investic s odůvodněním, že dům byl zničen, takže případné investice by byly pro navrhovatele bezcenné a nemá proto podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. a § 1037 obč. zák. povinnosti je nahradit.

Rekursní soud potvrdil napadené usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rozhodnutí nižších soudů, že Fond národní obnovy nemá vzhledem k předpisu § 1037 obč. zák. proti navrhovateli nárok na náhradu investic, protože dům, jehož se investice týkají, byl zničen válečnými událostmi, není nezákonné. Vychází-li se z toho, že Fond národní obnovy je nástupcem původního nabyvatele německé národnosti, jež nutno pokládat za nepoctivého držitele (§ 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb.), pak odpovídá jako odpůrce, nastalo-li zničení věci náhodou, pouze podle § 1311, posl. věty obč. zák., kdežto vrácení věci podle § 6, odst. 1 restit. zák. není možné. Učinil-li takový nepoctivý držitel náklad na věc, byla by osoba, k jejímuž zřejmému a převážnému prospěchu náklad byl učiněn, povinna k náhradě tohoto nákladu (§§ 336, 1037 obč. zák.). Správně dovodily však nižší soudy, že v souzeném případě nelze mluvit o nákladu učiněném k prospěchu navrhovatele, když dům domněle zveleбенý investicemi byl za války zničen. Není-li možné navrácení k předešlému stavu, t. j. vrácení domu, nelze navrhovateli uložit ani povinnost nahradit Fondu národní obnovy jako správci nabyvateleova konfiskovaného majetku investice, z nichž navrhovatel neměl užitek. To plyne již z předpisu § 7 rest. zák., podle něhož je restituent povinen vrátit všechno, co z neplatného převodu nebo z jiného majetkově-právního jednání obdržel. S hlediska tohoto předpisu nelze navrhovateli uložit ani závazek nahradit domnělé investice nepřímo tak, že musí Fondu národní obnovy postoupit svůj nárok na náhradu válečných škod z titulu dekretu č. 54/1945 Sb., neboť takovýto nárok překročuje rámeček povinnosti uložené navrhovateli podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.

Č. 436.

Okruh příbuzenstva ve smyslu §§ 198, 259 a 281 obč. zák. jde v pobočném pokolení až na potomky děda a báby (§ 738 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 2. června 1948, R I 171/48.)

V opatrovnické věci nezvěstného J. L. navrhl V. H., aby jako příbuzný (bratranec druhého stupně otce nezvěstného) byl ustanoven opatrovníkem nezvěstného na místo dosavadního opatrovníka.

Prv ý s o u d zamítl návrh s odůvodněním, že navrhovatel jako bratranec druhého stupně otce nezvěstného není příbuzným ve smyslu §§ 40 a 259 obč. zák.

Rekursní soud vyhověl rekursu navrhovatele, zrušil napadené usnesení a vrátil věc soudu prvé stolice k novému rozhodnutí. V d ů v o d e c h uvedl: Nelze souhlasit s názorem soudu prvé stolice, že rekurenta není možno považovat za příbuzného podle §§ 40 a 259 obč. zák., když je bratranec druhého stupně otce nezvěstného. Ustanovení § 40 obč. zák., když určuje pojem rodiny a příbuzenství, neomezuje příbuzenství určitými stupni a pojem příbuzného je splněn původem od společných prarodičů. (Viz i ustanovení §§ 41 a 42 obč. zák.)

Nejvyšší soud vyhověl rekursu dosavadního opatrovníka a obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Opatrovník právem vytýká napadenému usnesení právní mylnost, když uznal V. H. příbuzným J. L-ého ve smyslu ustanovení §§ 198, 259, 281 obč. zák. Není sice správný názor stěžovatele, že ustanovení § 40 obč. zák. omezuje příbuzenství jen na poměr mezi prarodiči a jejich potomky, při čemž stěžovatel pod slovem prarodič rozumí jen dědy a báby, neboť pod pojmem prarodičů ve smyslu § 40 obč. zák. rozumějí se všichni předkové, t. j. všichni příbuzní v pokolení vzestupném (§ 42 obč. zák.). Leč není ani správný názor rekursního soudu, že okruh příbuzenstva, jak jej mají na mysli cit. ustanovení §§ 198, 259 a 281 obč. zák., je vůbec neomezený, takže k založení příbuzenství v tomto smyslu stačí jen skutečnost, že dvě osoby pocházejí od společného předka bez ohledu na to, o jaký stupeň příbuzenství v pokolení pobočném jde. Právní význam příbuzenství v pokolení pobočném nemůže tu jít dále, než toto příbuzenství uznává občanský zákon jako důvod zákonné posloupnosti dědické. Ustanovení § 738 obč. zák. uznává jako poslední třídu příbuzenství v pokolení pobočném potomky děda a báby, tedy potomky příbuzných ve druhém stupni příbuzenství v pokolení přímém. V. H. však není podle svého vlastního tvrzení potomkem děda resp. báby J. L-ého, nýbrž je potomkem jeho prarodičů již čtvrtého stupně příbuzenství v pokolení přímém. Proto nelze V. H. považovat za příbuzného J. L-ého ve smyslu výše citovaných zákonných ustanovení, jak správně uvedl prvý soud, takže mu nárok na ustanovení opatrovníkem nezvěstného J. L-ého vůbec nepřísluší.

Č. 467.

Pro uplatnění nároku vázavoucího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb.) proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný.

(Rozh. ze dne 5. června 1948, Rv II 8/48.)

Srov. rozh. č. 377 Sb. n. s. II.

Žalobce byl zaměstnán u německého velkostatku jako dělník, v tomto zaměstnání utrpěl roku 1943 úraz a domáhal se náhrady škody vzešlé z to-

hoto úrazu. Žalobu podal proti národní správě velkostatku R. Při ústním jednání namítla žalovaná strana, že národní správa velkostatku R. neexistuje, ježto velkostatek byl konfiskován a jeho zemědělskou půdu převzal Národní pozemkový fond, lesy převzal Československý stát — státní statky a lesy. Finanční prokuratura pak oznámila soudu, že vstupuje do sporu jako žalovaná v zastoupení Národního pozemkového fondu a Československého státu — státních lesů a statků. Žalobce s tím souhlasil a změnil označení žalované strany na »Konfiskovaná podstata P. S. v R., zastoupená Národním pozemkovým fondem a Československým státem, příp. Fondem národní obnovy.« Žalovaná strana namítla nepřipustnost pořadu práva, ježto jde o konfiskovaný majetek a otázka dluhů vázoucích na tomto majetku má být podle § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. vyřešena teprve vládním nařízením, které dosud nebylo vydáno.

Prv ý s o u d zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva usnesením pojatým do mezitímního rozsudku, jímž uznal, že žalobní nárok není svým důvodem po právu. V d ů v o d e c h uvedl mimo jiné: Soud má za to, že věřitel se nemůže domáhat zaplacení své staré pohledávky, poněvadž rozhodnutí o tom, kdy a jakým způsobem staré pohledávky budou vyrovnány, je vyhrazeno další zákonné úpravě, ale po názoru soudu se může věřitel domáhat určení, zda jeho pohledávka co do důvodu je po právu, a vyhradit si žádost o zaplacení na dobu pozdější a způsobu, jak bude určen chystaným nařízením. Po názoru soudu jen domáhání se zaplacení staré pohledávky je odsunuto, nikoliv však domáhání se určení, je-li vůbec a do jaké výše uplatňovaná pohledávka po právu. Soud se také zabýval v daném sporu, jak z mezitímního rozsudku plyne, jen důvodem zažalovaného nároku a maje za to, že žaloba v tom směru je přípustná, námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl.

O d v o l a c í s o u d potvrdil mezitímní rozsudek, ale nezabýval se otázkou přípustnosti pořadu práva, která nebyla napadena.

N e j v y š š í s o u d zrušil z podnětu žalobcova dovolání rozsudky nižších soudů i celé řízení pro zmatečnost a odmítl žalobu.

D ů v o d y:

Žalobce se domáhá zaplacení určitých částek z důvodu náhrady škody, kterou utrpěl na jaře 1943, když jako lesní dělník pracoval na velkostatku P. S. v R. Tento velkostatek byl konfiskován podle dekretu č. 12/1945 Sb. a jeho lesní část byla dnem 5. května 1946 předána státním lesům a statkům. Pod označením »konfiskovaná podstata velkostatku P. S. v R., zastoupená Národním pozemkovým fondem a Čsl. státem« je žalován Národní pozemkový fond a Čsl. stát. Onen jako správce konfiskovaného zemědělského majetku (§ 6 cit. dekretu), tento pak jako vlastník přidělené již lesní části velkostatku. Je tudíž uplatněn nárok, který podle žalobcova tvrzení vázne na konfiskovaném majetku.

Prv ý s o u d pojal do mezitímního rozsudku usnesení, že se námitka nepřipustnosti pořadu práva zamítá. Toto zamítnutí, jež nabylo právní mocí, týká se však — jak je patrné z odůvodnění — přípustnosti žaloby o určení, že pohledávka je po právu. Pokud jde o žalobu o zaplacení, vyslovil prvý

soud názor, že pro ni pořad práva vzhledem k ustanovení § 5, odst. 3 dekretu č. 12/1945 Sb. není dán. Tento právní názor je však vyjádřen pouze v důvodech, nikoliv ve výroku, takže — pokud jde o žalobu o zaplacení — není o námitce nepřipustnosti pořadu práva dosud rozhodnuto. Rozhodnutí o přípustnosti pořadu práva pro žalobu určovací nemá významu, když taková žaloba nebyla podána, takže mezitímním rozsudkem, jímž nebyl žalobní nárok uznán důvodem po právu s dodatkem, že mezitímní rozsudek, nabude-li právní mocí, bude rozsudkem konečným, bylo zamítavě rozhodnuto i o žalobě o zaplacení.

K otázce, zda bylo rozhodnuto o věci k pořadu právnímu nepatřící (§§ 477, č. 6, 478, 513 c. ř. s.):

Podle § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. vyřeší se otázka dluhů a nároků na konfiskovaném majetku vládním nařízením. Toto vládní nařízení nebylo dosud vydáno. O zmíněné otázce neobsahuje nic ani vládní nařízení č. 70/1945 Sb., kterým byl vydán statut Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství. Není tudíž tato otázka dosud vyřešena a soudy nemohou do ní jakkoliv, třeba i jen pomocí právních úvah z jiných předpisů nebo pomocí analogie zasáhnout, když řešení této otázky zákonodárce vyhradil výslovně vládě jakožto nejvyššímu orgánu moci vládní a výkonné, od níž je soudnictví odděleno.

Č. 468.

Opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva. Řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 9. června 1948, R I 219/48.)

Nižší soudy vyřídily věcně návrh na restituci podle zák. č. 128/1946 Sb. podaný opatrovníkem nepřítomného jménem tohoto nepřítomného.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a celé řízení a odmítl restituční návrh.

D ů v o d y:

Podle spisů P 219/45 okresního soudu v K. byl navrhovatel J. W. usnesením téhož soudu ze dne 24. června 1946, č. j. M 19/46-6 prohlášen za mrtva s tím, že den 13. června 1944 je považovat za den jeho smrti. Pozůstalostní řízení bylo u okresního soudu v K. zahájeno pod sp. zn. D 627/46. Z toho důvodu byl G. B. zproštěn usnesením ze dne 14. května 1948, č. j. P 219/45-14 funkce opatrovnícké. Výše uvedené usnesení o prohlášení za mrtva zakládá právní domněnku, že J. W. zemřel dne 13. března 1944 (§ 24 obč. zák. a § 8, odst. 2 dekr. č. 117/45 Sb.). Tímto dnem zanikla způsobilost J. W. jednat před soudem a být účastníkem nesporného řízení, neboť od tohoto dne tu není více osoby v právním smyslu (§§ 6, 34 nesp. zák. a § 1 c. ř. s.). Na tom nemůže nic změnit okolnost,

že byl J. W-ovi podle §§ 270 a 276 obč. zák. zřízen soudem opatrovník, neboť tím nemohla obživnout jeho způsobilost jednat před soudem. Byl-li tedy restituční návrh po prohlášení J. W. za mrtva podán opatrovníkem jménem J. W., trpí celé řízení zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) nesp. zák., k níž musil z podnětu přípustného opravného prostředku přihlídnout nejvyšší soud z moci úřední (§ 41, odst. 4 c. ř. s.). Proto zrušil napadené usnesení i usnesení prvního soudu, jakož i celé řízení, podle §§ 43, odst. 2 a 46, odst. 3 nesp. zák. a návrh podaný jménem za mrtva prohlášeného odmítl jako nezpůsobilý k projednání.

č. 469.

Zákon ze dne 24. listopadu 1926, č. 218 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým.

Předpokladem žaloby na uznání, že žalobci přísluší původské právo (§ 58 uved. zák.), je žalobcův právní zájem, aby toto právo bylo soudně určeno.

Postup původských práv (§ 16 uved. zák.) nevyžaduje formy.

Zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.). Na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.).

(Rozh. ze dne 9. června 1948, Rv I 240/46.)

Dne 22. srpna 1942 zemřel řádový člen kláštera »N.« páter S. B. Žalobou podanou proti 1. L. L-ové, 2. J. B-ovi, 3. M. Š-ové, 4. A. H-ové a 5. M. H-ové domáhal se klášter »N.« mimo jiné určení, že mu patří původská práva k řadě slovesných a malířských děl pocházejících od S. B-a a vypočtených blíže v žalobě.

Žalující klášter tvrdil, že S. B. od r. 1891, kdy složil slavné řeholní sliby, až do své smrti nemohl jako řádový člen nabývat jmění a jím disponovat, takže vše, co nabyt, nabyt výhradně pro žalující klášter. Žalovaní si prý proto osobují neprávem k těmto dílům původské právo.

Žalovaní mimo jiné namítli, že S. B., který žil řadu let mimo klášter v obci R., dostal od představeného kláštera zvláštní dovolení, aby tím, čeho nabyt, volně nakládal. Na základě tohoto privilegia prý postoupil S. B. autorská práva, o jichž určení jde, své sekretářce žalované M. H-ové, o čemž byl sepsán pamětní zápis z 9. dubna 1939.

Žalobu nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Mezi stranami je spornou otázkou způsobilosti B-a jako řeholníka, složivšího slavný slib chudoby, k nabývání jmění a k dispozici s ním. Odpověď na otázku tu ani v literatuře ani v judikatuře není jednotná. Krčmář ve svém prvním dílu »Práva občanského«, II. vyd. str. 144 praví, že dosah

ustanovení starších zákonných předpisů o řeholnicích, zachovaných v platnosti uvozcovacím patentem k obč. zák. jako »nařízení politická«, jakož i některých zákonů pozdějších, není nepochybný. Dovojuje dále, že je pochybno, jak daleko sahá princip nezpůsobilosti nabývatí práv, vyslovený v §§ 538, 647 obč. zák. a naznačený i v jiných předpisech. Dokládá, že jedni, opírajíce se o tato ustanovení, usuzují, že řeholník, složivší slavné sliby, nemá vůbec způsobilosti nabývat, necht' jde o nabytí mortis causa nebo inter vivos, kdežto jiní vytýkají, že není všeobecného ustanovení o nezpůsobilosti řeholníků nabývat inter vivos tvrdí, že takový princip o nezpůsobilosti řeholníků nabývatí inter vivos se v praxi nedá provést a že řeholník je způsobilý nabývat jednáními všedního života, a odkazuje tu na mínění Ehrenzweigovo. Krčmář dále dovojuje, že je pochybno, zda oněmi ustanoveními je odňata řeholníkovi dispozice jměním, či zda ona ustanovení sluší vykládat jako ustanovení o nezpůsobilosti k právním činům. Vytýká dále, že podle mínění Ehrenzweigova je řeholník způsobilý disponovat svým peculiem a to svými vlastními činy. Přisvědčí-li se názoru žalující strany, že podle předpisů upravujících poměry církevní, zachovaných v platnosti článkem VIII. uvoz. pat. k obč. zák. (tak Tilsch: Část všeobecná, str. 20, Rouček-Sedláček díl I, str. 43) řeholníci, složivší slavné sliby chudoby, nejsou způsobilí, nabývat jmění a jím disponovat (tak Tilsch I. díl, str. 101 a násl., Popelka: »Zdali a jak nabývá klášter práv svými členy« v Právníku 1890 str. 529, Randa: »Vlastnictví« § 2 sub. b), Baernreither: »Über das Vermögensrecht der geistlichen Orden und ihrer Mitglieder«) ovšem s výjimkou peculia (v Ger. Ztg. 1882, Seydl: »Über die Privatrechtsfähigkeit der Ordensgeistlichen« v Ger. Ztg. 1894 č. 18 a Ger. Ztg. 1895 č. 38) a přisvědčí-li se i dalšímu názoru odvolatelovu, že ani ústavní listina československá na platnosti oněch předpisů nic nezměnila, dlužno se přece ještě vypořádat s námitkou žalované strany, že proti oněm předpisům a také proti ustanovením řádových stanov »Declarationum« a »Statutorum congregationum N.«, na něž se žalující strana odvolává, a podle nichž vše, čeho řeholník nabývá, nabývá pro klášter, stojí skutečnost, že vůči B-ovi jako nereformovanému členu řádu žalující klášter vzdal se svých nároků a práv tím, že mu byla udělena v tom ohledu specialis licentia abbatís, aby tím, čeho nabyt, volně nakládal a i tím, že věci, jež on měl ve svém držení, klášter uznal jako jeho vlastnictví. Že byl B-a nereformovaným členem řádu, žalující strana doznala. Uvedla pak, že pro nereformované členy řádu platí »Normae provisoriae«, uvedené na str. 85 zmíněných již »Declarationum«, žalující stranou předložených a žalovanou za pravé uznaných. Z norem těch, v nichž je sice řeč jen o řeholnicích v klášteře bydlících, jež však conclusionem a minori ad maius musí zřejmě platit i ve prospěch nereformovaných členů řádu bydlících mimo klášter, je patrné, že jest jim povoleno volně hospodařit peculiem — což ostatně připouští i předpisy již shora citované — a že se zvláštním svolením opata mohou volně nakládat tím, čeho nabytí vlastní ili a čeho by jinak nabývali jen pro klášter. Tím, že řád pokládal za nutno provést reformu svých zřízení, již však ze starších členů řádu podléhali jen ti, kdo ji dobrovolně přijali, uznal sám vůči svým členům platnost staršího zvykového práva, jež se průběhem času vyvinulo a podle něhož, jak zjišťuje odvolací soud z výpovědi svědka P-a,

t. zv. nereformovaní mohli volně disponovat peculiem a věcmi z toho získanými a třeba také je darovat za života, ovšem s povolením opata, třeba i jen mlčky projeveným. Z výpovědi téhož svědka zjišťuje odvolací soud dále, že z tohoto zvyku, jež označil svědek jako »abusus«, povolil klášter (svědek praví: »povolili jsme«) P. B-ovi přenesení jeho sbírek do R. Svědek sám jako opat žalujícího kláštera napsal B-ovi dopis z 24. září 1936, v němž praví, že obrazy, jež P. B. svědkovi daroval, z nichž za jeden mu svědek dal 1.000 Kč, jsou u velké vážnosti v B. V témž dopise praví svědek: »Nemohu Vás nutit, chcete-li si ponechat ostatní sbírky.« Odvolací soud zjišťuje též z výpovědi téhož svědka, že B. při svém odchodu z řádové fary v P. do R. přenesl s sebou sbírky, jež měl ve svém držení, do nového bydliště. Nepočítalo se tehdy s tím, že tyto věci, jež s sebou do nového bydliště přenesl, budou požadovány klášterem zpět. Věc byla předmětem jednání řádové kapituly, ale svědek se již nepamatuje, co se při tom jednalo. Konečně zjišťuje odvolací soud z výpovědi téhož svědka, že potvrzení z 3. prosince 1942 sám psal. Podle jeho znění potvrdil, že jak opat, jímž byl tehdy svědek sám, tak i konvent povolil B-ovi, aby »svoje« věci z fary v P. vzal si s sebou do R. Ze všech těchto zjištění plyne nepochybně, že žalující klášter jak svým opatem, tak i konventem nejen dal B-ovi licenci, aby s tím, čeho nabyt vlastní píli, volně disponoval, nýbrž že se i jakéhokoliv nároku na tyto věci výslovným prohlášením vůči B-ovi vzdal, uznáv je za jeho vlastnictví. Vždyť nejen, že opat označil je jako »jeho věci«, nýbrž i doznával, že některé z nich B. jemu, nebo klášteru daroval, což by nebylo možné, kdyby byl stál na stanovisku, že věci ty náležejí klášteru a klášter si na ně činil nároky. Ještě důrazněji je to vyjádřeno zjištěním, že se nepočítalo s tím, že věci ty nebudou klášterem požadovány zpět. Dlužno mít za to, že se to týkalo nejen jeho sbírek, nýbrž i práv původských, neboť i tato práva jsou částí toho, čehož B. nabyt vlastní píli a jest i je pokládat za součást jeho volného peculia. Když však klášter výslovným prohlášením se svých nároků vůči B-ovi vzdal, pak ovšem tím nároky ony zanikly a je již proto neoprávněna žaloba o uznání autorských práv žalujícího kláštera k dílům B-ovým. Netřeba při tom zkoumat, která z oněch děl vznikla snad teprve po onom prohlášení o vzdání se. Neboť odvolací soud má za to, že ono vzdání platilo všeobecně, tedy i pro to, čeho B. i v budoucnosti vlastní píli či ze svého peculia nabude. Na to nutno usuzovat z celého způsobu jednání opatova i konventu, jež vyplývalo zřejmě ze zmíněného již práva zvykového, řádem samým za platné uznaného při zavedení reformy řádové, nejen pojetím »Norem« do »Deklarací«, nýbrž již tím, že reforma byla řádem zavedena pro ty, kteří se jí dobrovolně podrobili, a neplatila pro ty, kteří se jí podrobili odepřeli, jak zjišťuje odvolací soud z výpovědi svědků S-a, M-a a H-a. Toto zvykové právo pak bylo obšírnější, než jak je naznačeno v »Normách«, neboť, jak již shora zjištěno, stačilo i mlčky projevené svolení opata k dispozici s věcmi získanými vlastní píli. Za takové mlčky udělené povolení je podle názoru soudu odvolacího pokládat zejména i to, že opat všeobecně mlčky trpěl nereformovaným členům volné dispozice věcmi, jichž nabyli vlastní píli, jak zjišťuje odvolací soud z výpovědi již jmenovaných svědků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalujícího kláštera.

Z důvodů:

§ 58 pův. zák. stanoví, že oprávněný může se domáhat žalobou u civilního soudu toho, aby bylo uznáno, že mu přísluší původské právo k dílu, a aby bylo zapověděno je dále porušovat. Nezmiňuje se o všeobecných podmínkách žaloby určovací podle § 228 c. ř. s. Přes to však, že jde o určovací nárok, upravený zvláštním předpisem, závisí i tento nárok nejen na tom, že žalobce nabyt původského práva, nýbrž i na tom, že žalovaní právo to neuznávají a je porušují, neboť jinak nelze předpis ten vyložit (srov. důvodovou zprávu k odchýlnému znění původního návrhu, tisk 227 a 1099 z r. 1920 a rozh. č. 8657 Sb. n. s. I).

Z použití spojky »a« a slova »porušovati« na konci první věty § 58 pův. zák. vyplývá, že předpokladem úspěchu žaloby podle tohoto ustanovení zákona je, aby byl na straně žalovaných prokázán vůbec nějaký zásah do původského práva oprávněného. Jen tím byla by také dána jejich pasivní legitimace ke sporu. Nelze přece předpokládat, že by zákonodárce chtěl dát oprávnění k žalobě podle § 58 pův. zák. nejen komukoliv, což vyloučil použitím slova »oprávněný«, ale také proti komukoliv, byť se o tom, proti komu má žaloba směřovat, výslovně nezmiňoval. Nutno proto vykládat ustanovení celé první věty § 58 pův. zák. jako jeden celek již vzhledem k tomu, že spojkou »a« spojuje pouhou žalobu určovací přímo se žalobou, směřující již k vydání záповědi právo »dále porušovat«. Jinak bylo by i použití slova »dále« bez významu. Zájem na určení tu musí být vždy, i v případě § 58 pův. zák., jinak by se otevřelo volné pole jakékoli šikáně. Takový úmysl pak u zákonodárce předpokládat nelze.

Toho si byl zřejmě vědom i žalobce, když odůvodňuje žalobu tím, že ke všem dílům B-ovým si osobují neprávem původské právo jak žalovaní 1. až 4., tak i žalovaná 5. Jedině u této však se zmiňuje o konkrétní činnosti směřující k tvrzenému osobování původského práva, a to ještě jen pokud jde o původská práva k dílům literárním, jeho výkonem, který tato žalovaná ostatně doznává. Na důvod jeho zájmu na určení i proti žalovaným 1. až 4. lze usuzovat jen nepřímou z toho, že žaloba byla podána jako žaloba navzájem ke sporu Ck VIa 157/45, a že se jí žalobce domáhá, jak tvrdí, nároku souvislého se žalobním nárokem v onom sporu. Nynější žalovaní 1. až 4. domáhali se tam (jako žalobci) žalobou proti nynějšímu žalobci (jako žalovanému) určení, že původská práva B-ova ke všem jeho dílům literárním patří do jeho pozůstalosti. Spor ten skončil pravoplatným rozsudkem z 25. června 1945, tedy ještě před rozhodnutím o věci nyní souzené v první stolici. Nehledíc k tomu, že si tudíž ani onou žalobou žalovaní 1. až 4. neosobovali původská práva přímo pro sebe, nýbrž toliko pro pozůstalost po B-ovi, jako jeho dědicové, bylo o tomto nároku jejich pravoplatně rozhodnuto zamítnutím jejich žaloby, čímž jediný jejich zásah do původských práv (jež si v tomto sporu osobuje zase žalobce), o kterém tu lze mluvit, byl odčiněn. Nynější žalobce pozbyl tím právního zájmu na určení, že mu patří ono původské právo proti těmto žalovaným, i kdyby jej snad původně byl měl. O dílech jiných než literárních (totiž o dílech umění malířského) netvrdí pak žalobce vůbec nic, z čeho by bylo lze usoudit na jakýkoli zásah do původských práv k nim se strany žalovaných

1.—4., a nelze naň usuzovat ani ze žaloby v onom sporu Ck Vla 157/45, v němž se domáhali uznání původských práv toliko k dílům literárním.

To platí, pokud jde o původská práva k dílům umění malířského, o nichž není v pamětním protokolu zmínky, i pro žalovanou 5. Ani o ní netvrdí totiž žalobce nic, z čeho by vyplývalo, že si práva ta, jež jsou rozdílná od vlastnického práva k dílům samým (§ 18 pův. zák.), nějak osobovala nebo je porušovala.

Byla proto žaloba podle § 58 pův. zák. proti žalovaným 1. až 4. vůbec a proti žalované 5., pokud jde o původská práva k dílům umění malířského, již z těchto důvodů právem zamítnuta, zejména když o žalovaných 1. až 4. žalobce sám ani netvrdí, že by si i nadále něco z původských práv, o něž jde, osobovali nebo jakkoli do nich zasahovali.

Ze zjištění nižších soudů a z části i přímo z nesporného přednesu stran, k němuž nutno počítat zejména i obsah předloženého pamětního protokolu z 9. dubna 1939, vyplývá, že B. postoupil veškerá původská práva k svým dílům literárním žalované 5., M. H-ové, která s tím souhlasila a postup ten přijala. To postačí podle § 16 pův. zák. plně k převodu těchto práv nehmotných, pro něž není předepsána žádná forma, zvláště když prohlášení o postupu se stalo nejen vůči této žalované samotné, ale i před třetími osobami, a je dokonce dotvrzeno i jejich pamětním zápisem (Sedláček, Právo vlastnické, str. 310, a rozh. č. 6980 Sb. n. s. I).

Posuzující otázku oprávnění B-ova k převodu podle přednesu žalobcova, po případě otázku vzdání se práv žalujícími klášterem, přehlédly nižší soudy, že stačí ji posuzovati také, a to nejprve, i s druhé strany, totiž s hlediska žalovanou H-ovou uplatněného nabytí těchto práv, jež se rovná nabytí vlastnického práva k nim (§ 353 obč. zák.). Nezáleží na tom, že námitka této žalované byla snad opřena o jiný předpis právní, ani na tom, že se mluví v pamětním protokolu i ve sporu o darování, jen když ve skutkovém přednesu žalované jsou obsaženy zákonné předpoklady nabytí vlastnictví vůbec, třeba podle jiného předpisu zákona (srov. rozh. č. 10565, 14390 Sb. n. s. I).

Žalovaná brání se proti žalobě námitkou, že se stala vlastníci jak původských práv, tak sbírek a knihovny S. B-a.

Ze zjištění nižších soudů i z nesporného přednesu stran vyplývá dále, že veškerá původská práva B-em nabytá, byla mu žalujícími klášterem ponechána k volnému užívání, i když jich podle tvrzení žalobcova nemohl nabýt sám pro sebe, a klášter se stal přímo jejich vlastníkem. Byla tudíž práva ta (i věci) klášterem svěřena B-ovi, ať již k užívání, k úschově nebo v kterémkoli jiném úmyslu. Stačí tu, že věci, nebyly-li B-ovy, dostaly se do jeho moci z vůle vlastníkovy, nebo alespoň s jeho vědomím a souhlasem, což je nesporné. To se mohlo státi platně i bez svolení dozorcího státního úřadu.

B. převedl pak podle zjištění a pamětního protokolu veškerá původská práva k svým dílům literárním a »veškeré své umělecké i literární sbírky, a to zejména obrazy, díla sochařská a řezbářská, jakož i dřevoryty japonské, prostě vše, co se v domě č. p. 567 v R. nachází, nevyjímaje zejména knihovny« na žalovanou 5. I když se v pamětním protokolu i ve

sporu mluví o darování, je zřejmo z obsahu uvedené listiny, i z toho, co jinak bylo zjištěno, že jde o nesprávné právní označení zjištěného úkonu. Vždyť podle toho převedl B. práva a věci, o něž jde, na žalovanou H-ovou nikoli v úmyslu prostě jí je darovat ve smyslu § 938 obč. zák., nýbrž, jak výslovně je uvedeno v pamětním protokolu, proto, že jako jeho sekretářka pro něho pracovala více než 6 let, ač byla dříve zaměstnána jinde s platem 1.500 Kč měsíčně, a poněvadž nemohl jí poskytnout plat v této výši, ač uznával její práci pro sebe. Žalovaná ta byla tudíž u B-a zaměstnána (smlouva služební — § 1151 obč. zák.) a její nárok na odměnu (plat) je dán přímo ustanovením § 1152 obč. zák. Šlo tedy při onom »darování« ve skutečnosti o poskytnutí odměny za konané služby ve smyslu §§ 941, 1152, 1413 a 1414 obč. zák. (datio in solutum), jak to také tato žalovaná uplatnila, tudíž o smlouvu úplatnou ve smyslu § 917 obč. zák. a nikoliv o darování ve smyslu § 938 obč. zák. V takovém případě však, nabytí-li tato žalovaná M. H-ová těchto práv a věcí od B-a, jemuž byly žalobcem svěřeny, za plat (§ 917 obč. zák.), stala se jako poctivá držitelka řádně jejich vlastníci podle § 367, posl. věta obč. zák. a jakákoli žaloba vlastnická proti ní je vyloučena podle první věty § 367 obč. zák., bez ohledu na to, byl-li vlastníkem věcí těch také jejich zcizitel, B., a byl-li vůbec ke zcizení oprávněn. Nemají tu pak významu nejen církevní a autonomní statutární předpisy řádu, ale ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (kmenového §§ 38 a 44 zák. č. 50/1874 ř. z. a min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.), ani otázka platnosti práva zvykového a nelze mluvit ani o neplatnosti podle § 879 obč. zák.

Že by žalovaná nebyla poctivou držitelkou, žalobce, na němž by tu bylo břímě důkazní, neuplatnil, ani skutkovým tvrzením nedoložil. Nepřednesl výslovně nic, z čeho by bylo lze soudit, že žalovaná mohla mít důvodné podezření co do poctivosti držby S. B-a ve smyslu § 368 obč. zák., ať již z povahy věci, ceny nebo ze známých osobních vlastností svého předchůdce, z jeho živnosti nebo z jiných okolností, ač žalovaná sama svou dobrou víru i výslovně zdůrazňovala. Takové důvodné podezření nelze vyvodit ani z tvrzení žalobcových o řádovém členství S. B-a, o složení slavných slibů řeholních ani o vyvozané z toho jeho nezpůsobilosti k právům nebo právním činům, bylo-li prokázáno, že žalující klášter po celou dobu, po níž B. bydlil mimo klášter, ponechával mu volnou dispozici s jeho původskými právy i s ostatními věcmi, které měl u sebe, nijak do jeho nakládání s nimi nezasahoval, nýbrž výslovně mu dokonce potvrdil (svým opatem), že sám přijímal od něho dary, že mu za jeden obraz zaplatil 1.000 Kč, že ho nemůže nutit, chce-li si ponechat ostatní sbírky, a později (3. prosince 1942), i že mu bylo výslovně dovoleno, aby si své věci vzal s sebou do R. Jak neměla být v dobré víře žalovaná, když B. žil po léta u ní, mimo klášter, volně s věcmi, které měl, nakládal, a když i sami členové řádu, ba i sám opat, potvrzují, že nerefornovaní členové řádu, k nimž B. náležel, mohli se svolením opatovým, třeba jen mlčky daným, volně disponovat nejen s pekuliem, ale i s věcmi z něho získanými i s tím, čeho jinak vlastní píli nabyli, nejen před reformou, ale i po ní, a že se ani nepočítalo s tím, že tyto věci budou požadovány klášterem zpět. Na tom nemohla by nic změnit ani další okolnost uplatňovaná žalobcem, že žalo-

vaná M. H-ová byla si snad vědoma toho, že B. se po celou dobu domáhal práv a výhod, jež mu členství řádové přinášelo, že dostával od žalujícího kláštera 2.000 K měsíčně až do své smrti, a že snad sama žalovaná ještě po jeho smrti předkládala klášteru nějaké účty za jeho závazky, které klášter platil. Ani z toho by totiž nevyplývalo, že by B. snad proto nebyl oprávněn nakládat s věcmi, které měl u sebe, a že by žalovaná musila mít nějaké podezření v tom směru.

Nabyli-li však žalovaná H-ová řádně původských práv získaných B-em (třeba v důsledku jeho členství v řádu by je byl získával přímo pro žalující klášter), byl i jen podle § 367 obč. zák., přísluší tato práva jí a nikoliv žalujícímu klášteru, jak tento chce mít zjištěno. Ze by některá z původských práv, o něž tu jde, a která byla získána B-em teprve po onom převodu z 9. dubna 1939, a že by se postup pamětním protokolem z tohoto dne osvědčený na některá z práv těch nevztahoval, žalobce ani netvrdí.

Byla proto žaloba podle § 58 pův. zák. proti všem žalovaným v celém rozsahu právem zamítnuta.

č. 470.

Objednávka čistících prostředků národním správcem hotelu, jež převyšuje svým rozsahem potřebu spravovaného podniku, vyžaduje schválení orgánu podle §§ 7, 22 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

(Rozh. ze dne 10. června 1948, Rv II 110/48.)

Žalobce se domáhá sporem proti žalovanému jako národnímu správci německého hotelu zaplacení částky 21.951 Kčš za objednané a dodané čistící prostředky v množství 250 kg.

Žalobu zamítly soudy všech stolic, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Z posudku znalce, k němuž se nižší soudy přiklonily, vyplývá, že množství náhražkových čistících prostředků objednaných žalovaným národním správcem, je rozsahu podniku jím spravovaného naprosto neúměrné. Nelze proto objednávku tu uznat za opatření náležející k obyčejnému hospodaření, spadající do samostatné působnosti národního správce, nýbrž k platnosti objednávky bylo by podle § 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb. potřebí svolení orgánu příslušného podle § 7 téhož dekretu. Že by žalovaný národní správce byl měl takovéto svolení k objednávce, o níž jde, nebylo však ani tvrzeno. Uzavření objednávky národním správcem bez svolení orgánu, který zavedl národní správu, odporovalo tudíž výslovnému předpisu zákona. Jde proto o právní jednání neplatné (§ 879 obč. zák.), z něhož nelze úspěšně žalovat.

Byla proto žaloba právem zamítnuta.

č. 471.

Zákon ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

V restitučním řízení o vydání věci proti národnímu podniku přihledně opravný soud k ustanovení čl. IV uvedeného zákona z moci úřadu, třebas toto ustanovení nabylo účinnosti teprve v řízení opravném.

(Rozh. ze dne 11. června 1948, R I 196/48.)

Restitučním návrhem podaným proti odpůrci »N.«, národnímu podniku v P., domáhá se V. Š. vrácení transformátoru značky Škoda č. 9262, o němž tvrdí, že mu byl v době nesvobody německými úřady zabaven.

Prv ý soud vyhověl návrhu.

Rekursní soud zrušil usnesením z 9. října 1947 k rekursu odpůrcovu usnesení prvního soudu a uložil mu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelovu.

Důvody:

Navrhovatel v dovolacím rekursu tvrdí, že transformátor Škoda č. 9262, jehož vrácení se na odpůrci domáhá, byl za okupace pod nacistickým nátlakem odebrán z jeho majetku a dán do vlastnictví N-skému svazu severopošumavských okresů, společnost s r. o., s kterýmžto podnikem přešel pak po okupaci v cestě znárodnění na »N.«, národní podnik. Z vyhlášek ministra průmyslu uveřejněných pod č. 501 a 1227 v Úředním listě 1946/I je patrné, že navrhovatelovo tvrzení o znárodnění podniku N-ský svaz severopošumavských okresů, společnost s r. o. a jeho začlenění do »N.« národního podniku je správné. Je-li tomu tak, možno restituční nárok proti zmíněnému národnímu podniku uplatňovat nyní jen způsobem uvedeným v čl. IV zák. č. 79/1948 Sb., jímž byl změněn a doplněn zákon č. 128/1946 Sb., a k jehož ustanovením musí soud přihlednout i v řízení opravném z moci úřední (čl. VI zák. č. 79/1948 Sb.).

Bylo proto už z tohoto důvodu ponecháno v platnosti zrušující usnesení rekursního soudu, aniž bylo třeba zabývat se vývodem dovolacího rekursu. Na soudu první stolicie bude, aby v dalším řízení a novém rozhodnutí vzal zřetel na ustanovení čl. IV zák. č. 79/1948 Sb.

č. 472.

Při rozhodování o manželčině nároku na výživné třeba přihlížet i k tomu, co zaplatil žalovaný manžel na výživném manželce za sporu až do vynesení rozsudku první stolicie (§ 406 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 16. června 1948, Rv II 66/48.)

V roce 1927 uzavřeli J. O. a V. O-ová manželství, z něhož pochází nezletilý syn L. O. Od 7. října 1946 žijí manželé odděleně. Usnesením okresního soudu v B. bylo uloženo J. O-ovi, aby platil na výživném nezletilému synu L. O-ovi k rukám jeho matky V. O-ové částku 875 Kčs měsíčně.

V. O-ová se domáhá nyní žalobou proti J. O-ovi placení výživného v částce 1.000 Kčs měsíčně. Mezi stranami je nesporná skutečnost, že žalovaný zaplatil v lednu 1947 1.400 Kčs, dále v únoru až dubnu (již za trvání sporu) po 1.700 Kčs každý měsíc na výživném pro žalobkyni a pro syna.

První soud uznal rozsudkem ze dne 17. září 1947, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na výživném za leden doplatek 175 Kčs a počínaje dnem 1. února 1947 částku 875 Kčs měsíčně. Pokud se žalobkyně domáhala placení vyššího výživného, žalobu zamítl. K námitce žalovaného, že svou výživovací povinnost i za sporu žalobkyni plnil, uvedl první soud v důvodech svého rozsudku: Soud rozhodl, že žalovaný je povinen k placení od ledna 1947, ač je nesporné, že alimenty platil. Jde však o stanovení nároku, jaký žalobkyně proti žalovanému má v tu kterou dobu, toho se také žalobkyně dovolává a proto bylo také nutno stanovit alimentární povinnost žalovaného i pro dobu, kdy už svůj závazek ať již částečně či zcela splnil.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného a k otázce, o níž tu jde, uvedl: Okolnost, že žalovaný před sporem i během sporu platil žalobkyni výživné, nutno považovat za nerozhodnou. Při žalobě o výživné jde přece o jediný její pravý účel, totiž určení výše výživného, kolik musí platit manžel manželce, když jí neposkytuje výživu in natura, v penězích čili stanovení maxima jeho zákonné povinnosti, neboť jen soudem stanovené výživné představuje toto maximum závazným způsobem pro obě strany. Dokud toto maximum zákonné povinnosti není určeno, nelze poukazovat na to, že je zákonná povinnost splněna, i když snad ten, kdož je podle zákona výživou povinen, platí či neplatí vůbec. Ale také na druhé straně není tím ponecháno libovůli manžela, aby určoval případ od případu, kolik z částky jím prokázané a zaplacené připadá na manželku, je-li manžel ještě vedle ní povinen výživou i jiným osobám ze zákona, jak je tomu právě v tomto případě. A je pak ponecháno stranám, aby si mezi sebou vypořádaly otázku faktického placení, neboť i když žalovaný výživné platí a rozsudek pak stanoví a uloží mu povinnost platit výživné manželce určitým obnosem, není bez ochrany proti případné exekuci, neboť opoziční žaloba je přece jeho jediným vhodným prostředkem. Pod zorným úhlem tohoto právního stanoviska nepochybil tedy první soud, když bez ohledu na to, že žalovaný žalobkyni na výživu platil, shledav důvod žaloby po právu, stanovil vyšší a maximum zákonné povinnosti manželovy k výživě jeho manželky a okolností nerozhodných a bezpodstatných si nevšímal.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, pokud jím bylo rozhodnuto o výživném splatném až do vynesení rozsudku první stolice. Jinak dovolání nevyhověl.

Z d ů v o d ů :

Dovolatel uplatňuje dovolací důvody § 503, č. 2, 3 a 4 c. ř. s., avšak jen co do povinnosti platit výživné a nikoli co do jeho výměry. Činí tak právem, pokud odvolací soud — stejně jako první soud — pokládá za vůbec nedozhodnou obranu obžalovaného, že a kolik splatil a dosud platí na sporné výživné žalobkyni nejen před sporem, nýbrž i během sporu. Důvody uvedené v napadeném rozsudku pro nerozhodnost této části obrany mají totiž význam pouze pro otázku přisouzení výživného splatného budoucně, t. j. po skončení řízení v první stolici (srov. rozh. č. 18041 Sb. n. s. I). Jinak je tomu však co do přisouzení výživného splatného před sporem i za trvání sporu před prvním soudem. Ve smyslu § 406 c. ř. s., vyloženého již v rozh. č. 8468 Sb. n. s. I., je předpokladem pro právní ochranu nároků posuzovat podle doby vynesení rozsudku prvního soudu. To vyplývá i z ustanovení § 179 c. ř. s., podle něhož okolnosti rozhodné — ať již pro vznik nebo pro zánik sporného nároku (tedy též dle § 1412 a násl. obč. zák.) — lze přednést až do konce ústního jednání v první stolici bez ohledu na to, kdy nastaly (viz též § 530, č. 7 c. ř. s. a § 35 ex. ř.).

Odvolací soud však pro svůj odchýlný právní názor nedocenil dodatečný přednes stran o dalším placení výživného, zvláště i po 1. únoru 1947, s jeho hlediska věc neprobral (§ 497, č. 2 a 3 a § 513 c. ř. s.) a neučinil o něm potřebná skutková zjištění. Už proto byl napadený rozsudek v této části zrušen tak, jak se stalo. Teprve po doplnění řízení v naznačeném směru bude možno posoudit, kolik sporného výživného zbylo nezaplaceno v době vydání rozsudku prvního soudu a kolik tedy možno přisoudit žalobkyni za dobu před rozsudkem prvního soudu.

Č. 473.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

I když nejsou náležitosti podle § 9 uvedeného zákona dány v době podání restitučního návrhu, je soud přece příslušný k rozhodování o něm, splnily-li se tyto náležitosti ještě před tím, než soud první stolice rozhodl o své příslušnosti.

(Rozh. ze dne 17. června 1948, R II 78/48.)

Návrhem podaným dne 5. února 1947 se domáhají pozůstalost po E. D-ovi zastoupená J. D-em a H. D-ová na Fondu národní obnovy a Národní správě majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu podle zák. č. 128/1945 Sb. vrácení nemovitostí, jež E. D. prodal v době nesvobody pod tlakem okupace a národní, rasové a politické persekuce německé říši. Dne 7. února 1947 podaly pozůstalost po E. D-ovi a H. D-ová žádost o vrácení téhož majetku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. u ministerstva sociální péče.

Prvý soud vyhověl restitučnímu návrhu.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu Národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu usnesení prvního soudu a restituční návrh odmítl. Z důvodů: Nemovitosti, o jejichž restituci je žádáno, byly, jak je zřejmo z připojených knihovních luster, převězeny podle příkazovacího výměru ze dne 22. dubna 1942 na Vystěhovalecký fond a byla pak na ně podle dekretu č. 5/1945 Sb. zavedena národní správa a to výměrem ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra a financí ze dne 8. června 1945, neboť jde o majetkovou podstatu Vystěhovaleckého fondu. Navrhovatelé uplatňují restituční nárok na vrácení těchto nemovitostí na soudě, s výslovným poukazem na ustanovení § 10 zák. č. 128/1946 Sb. Podle tohoto zákona je pro rozhodnutí o nároku na vrácení majetku za podmínek § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. věcně příslušný zásadně okresní soud. Ovšem výjimečně, když jde o majetek daný pod národní správu, který patřil dělníkům, živnostníkům, drobným a středním podnikatelům, úředníkům, příslušníkům volných povolání a osobám v podobném sociálním postavení, je ustanoveno v § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., že takový majetek má veřejný orgán příslušný podle § 7 tohoto dekretu vyjmout z národní správy a ihned vrátit dřívějším majitelům, pokud se týče jejich dědicům. Toto ustanovení bylo doplněno předpisem § 9 zák. č. 128/1946 Sb., podle něhož nárok na vrácení majetku, který by měl být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., lze proti národní správě zavedené na takový majetek uplatnit na soudu teprve, když orgán, jenž národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo z části zamítne, nebo když rozhodnutí o takové žádosti nedoručí žadateli do 3 měsíců ode dne, kdy byla žádost podána. V souzené věci jde právě o takový případ. Jak shora uvedeno, jde o majetek daný pod národní správu a jak zjištěno dodatečným šetřením konaným z příkazu rekursního soudu, také o majetek takového druhu, jaký má na mysli ustanovení § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Jak je totiž zjištěno zprávou místního národního výboru ve V. ze dne 25. října 1947, byl původní vlastník restituovaných nemovitostí E. D. obchodníkem a jeho manželka H. D-ová, která je jenom spoluvlastnicí k $\frac{1}{84}$ nemovitostí zapsaných ve vložce 377 poz. knihy kat. úz. V., byla zaměstnána v domácnosti. Žádost o restituci nemovitostí podali navrhovatelé na soud již dne 5. února 1947, ač podle jejich vlastního tvrzení podali žádost o vrácení tohoto majetku u ministerstva sociální péče teprve dne 7. února 1947. Ježto pak první soud rozhodl o restitučním nároku navrhovatelů na podkladě této žádosti, která byla navrhovatelí podle výzvy prvního soudu opravena jenom po stránce formální podáním ze dne 27. května 1947, trpí celé řízení a v důsledku toho i usnesení prvního soudu zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., neboť první soud rozhodl o žádosti, o níž v první řadě je povolán rozhodovat orgán příslušný podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., t. j. v souzeném případě ministerstvo sociální péče. Na tom nic nemění skutečnost, že podle tvrzení navrhovatelů o jejich žádosti na vrácení majetku tímto orgánem dosud nebylo rozhodnuto, ježto podle znění § 9 zák. č. 128/1946 Sb. lze nárok na vrácení majetku druhu uvedeného v § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., jenž je pod národní správou, uplatnit na soudu teprve po uplynutí tří měsíců ode dne podání žádosti, nebylo-li do té doby o ní

rozhodnuto. Navrhovatelé však se tak nezachovali a naopak se obrátili se žádostí o vrácení shora uvedených nemovitostí na soud ještě před tím, než žádost o vrácení majetku podali na příslušný orgán podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. Proto již z důvodu uvedené zmatečnosti, k níž nutno přihlížet z moci úřední (§ 41, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb.), bylo usnesení prvního soudu zrušeno (§ 43, odst. 2 cit. zák.), a žádost navrhovatelů odmítnuta, ježto o ní není povolán zatím rozhodovatí soud.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu navrhovatelů usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby o rekursu znovu rozhodl.

Z důvodů:

V souzené věci není sporné, že nemovitosti, jichž restituce se navrhovatelé domáhají, jsou pod národní správou. Dále bylo rekursním soudem zjištěno, že majetek, o jehož vrácení jde, by mohl být vrácen již podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. Toto zjištění dovolací stížnost nenapadá. Může proto být tento restituční nárok podle § 9 rest. zák. uplatněn na soudě teprve, když orgán, jenž národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo z části zamítl nebo když rozhodnutí o takové žádosti nedoručil žadateli do 3 měsíců ode dne, kdy byla žádost podána. Do té doby náleží rozhodování o tomto restitučním nároku do pravomoci správních úřadů a soudní řízení o něm zavedené a provedené by trpělo zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb. Musí proto vždy soud v takových případech z úřadu zkoumat, zda jsou dány podmínky jeho příslušnosti podle §§ 9, 10 rest. zák. a zda nejde o případ, jehož řízení je podle § 9 rest. zákona a § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. přenecháno správním úřadům.

Rekursní soud správně usoudil, že v čas podání návrhu nebyla ještě příslušnost soudu dána. Návrh byl podán u soudu dne 5. února 1947, žádost podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. byla u příslušného správního úřadu, v daném případě u ministerstva sociální péče, podána teprve dne 7. února 1947, tedy až po podání restituční žádosti u soudu. Na tom nic nemění skutečnost, že tento původní návrh byl navrhovatelí po opravě znovu předložen až dne 27. května 1947. I v nesporném řízení platí podle §§ 17 a 34 zák. č. 100/1931 Sb. předpisy §§ 84, 85 c. ř. s. První soud vyzval navrhovatele k odstranění formálních vad původního návrhu výzvou ze dne 15. května 1947 a udělil jim lhůtu 14 dnů. Tato výzva byla navrhovatelům doručena dne 17. května 1947. Poněvadž návrh byl znovu podán dne 27. května 1947, stalo se tak v dané lhůtě a je proto za den podání návrhu pokládat 5. únor 1947, kdy návrh byl prvně u soudu podán (§ 85 c. ř. s.).

Rekursní soud však pochybil, pokud již z toho důvodu řízení jako zmatečné zrušil a návrh odmítl.

Jak bylo již výše doloženo, je v případech, kdy jde o restituci majetku daného pod národní správu, který by mohl být vrácen podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., sice nutno předem podat restituční návrh u příslušného správního úřadu a je tedy tento v první řadě příslušný k jeho rozhodování, příslušnost soudu není však absolutně vyloučena, naopak i soud je pro rozhodování takového návrhu příslušný, jestliže správní úřad o žádosti do 3 měsíců od jejího podání vůbec nerozhodne nebo ji zcela nebo z části zamítne. Poněvadž tedy soud je aspoň zásadně za splnění zákonem požado-

vaných náležitostí také příslušný, pak postačí, když náležitostí pro jeho příslušnost budou dány aspoň před tím, než o ní rozhodne.

S této stránky však rekursní soud pro svůj mylný právní názor věc nezkoumal a neobíral se přednesy obou stran, jimiž tyto doličovaly jedna příslušnost soudu, druhá jeho nepřislušnost k rozhodování o tomto návrhu. I když tato tvrzení byla také učiněna až v rekursu a dovolacím rekursu a šlo tedy o nové skutečnosti, vznikly všechny tyto skutečnosti podle tvrzení stran do vydání rozhodnutí prvního soudu (6. září 1947) mohly mít vliv na rozhodnutí a jsou proto přípustné (č. 12815, 13171, 13175 Sb. n. s. I.).

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a věc vrácena rekursnímu soudu, aby po vyšetření všech stranami přednesených skutečností znovu uvážil, zda je již dána příslušnost soudu k rozhodování o tomto restitučním nároku.

Č. 474.

Souhlas místního národního výboru se směnou bytů je sice předpokladem platnosti nájemních smluv, které budou v důsledku směny uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), ale nepůsobí sám o sobě zánik dosavadních nájemních poměrů.

(Rozh. ze dne 17. června 1948, Rv II 14/48.)

Srov. rozh. č. 206 Sb. n. s. II.

Majitelka domu žalovala nájemníka na vyklizení bytu. Přednesla, že dům je určen pouze pro její zaměstnance a protože žalovaný není jejím zaměstnancem, že s ním ujednala, že žalovaný si vymění byt s jejím zaměstnancem J. P. Podle jejího přednesu byla o tomto ujednání sepsána směnná smlouva na formuláři bytového úřadu Ústředního národního výboru v B., kterou podepsaly obě sporné strany, J. P. a majitel domu, v němž J. P. bydlí. Bytový úřad dal souhlas k této výměně bytů, ale žalovaný se nevytěhoval z domu žalobkynina. Žalovaný namítal, že podle dohody stran se měla do bytu po J. P. nastěhovat K. N-ová a žalovaný se měl nastěhovat do bytu K. N-ové a tak uvolnit byt pro J. P-a. Jen za tohoto předpokladu prý žalovaný podepsal formulář předložený mu J. P-em, ale když ho žalobkyně vyzvala, aby se nastěhoval do bytu J. P-a, oznámil podmínky dohody bytovému úřadu, který zrušil svůj původní souhlas s výměnou bytů.

Prvý soud žalobu zamítl. Zjistil, že výměna bytů byla vázána na podmínku, že žalovaný se nastěhuje do bytu K. N-ové, že tato podmínka nebyla dodržena, že výměr bytového úřadu o schválení výměny bytů byl tímto úřadem zrušen na žádost žalovaného a uvedl v důvodech rozsudku, že v důsledku zrušení výměny bytů bytovým úřadem nájemní poměr zanikl a žalovaný tudíž nebydlí v bytě bez právního titulu.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Žaloba na vyklizení pronajatého objektu předpokládá, že nájemní smlouva zanikla. Žalobce musí tedy tvrdit a prokázat, že smlouva byla zrušena. To žalobkyně v daném případě nečiní. Tvrdí pouze, že ujednala se žalovaným

a J. P., že si tyto dva své byty vymění, jakmile k výměně svolí bytový úřad, a že o tom byla sepsána směnná smlouva na obvyklém formuláři. Třeba hned uvést, že ani v případě, kdyby ona písemnost byla smlouvou, nemohla by to být smlouva směnná, neboť její esenciálně je poskytnutí věci (§ 292 obč. zák.) za jinou věc (§ 1045 obč. zák.) a to do vlastnictví, nikoliv poskytnutí užívání věci za užívání věci jiné, tím méně, je-li toto užívání odůvodněno nájemním poměrem, nikoliv věcným právem užívacím. Podle písemnosti podané dne 26. září 1946 bytovému úřadu nejde o smlouvu, ale o žádost o povolení výměny bytů podanou J. P. a žalovaným, s níž projevil souhlas oba kontrahenti žadatelů, tedy také žalobkyně. Z této písemnosti nevyplývá nikterak, že by dosavadní nájemní poměry žadatelů P. a žalovaného byly zanikly, a žalobkyně také netvrdí žádnou skutečnost, jež by byla přivodila zánik dosavadních smluv podle §§ 1112 až 1121 obč. zák. Je tedy nepochybné, že smlouva o výměně bytů se nestala písemnou formou. Je v podstatě smlouvy o výměně bytů, že jejími kontrahenty mohou být pouze nájemníci, kteří si hodlají byty vyměnit. Pronajímatelům plyne ze svolení k takové výměně pouze závazek uzavřít nájemní smlouvu s jedním z kontrahentů a druhého z nájemní smlouvy vypustit, jestliže se výměna uskuteční a dojde k její realizaci, neboť takové svolení je výsledek zcela jiného právního jednání, totiž úmluvy mezi pronajímatelem a nájemcem toho obsahu, že se pronajímatel zavazuje vypustit z nájemní smlouvy svého smluvníka a přijmout za něho druhého, po případě rozvázat smlouvu s jedním a uzavřít s druhým v předpokladě, že se základní smlouva o výměně bytů mezi nájemci uskuteční a realizuje. Z tohoto ujednání nevzniká pronajímateli právo disponovat s bytem a po případě požadovat jeho vyklizení nájemcem, jestliže k výměně z jakéhokoliv důvodu nedošlo, leda že by to bylo výslovně a určitě vymíněno. Že se tak stalo v daném případě, žalobce ani netvrdí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Dovolání napadá právní názor odvolacího soudu o účincích výměru, kterým bytový úřad zrušil svoje dříve udělené svolení k výměně bytů. Řešit tuto otázku však netřeba, pokud není najisto postaveno, že je tu smlouva, podle níž nájemní poměr mezi spornými stranami se ruší. Souhlas příslušného úřadu ke směně (výměně) bytu je sice předpokladem platnosti nájemních smluv, jež v důsledku směny mají býti na místě dřívějších uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), sám o sobě však zánik dosavadních nájemních poměrů nepřivádí.

Zda smlouva o směně bytu má za následek zrušení nájemního poměru, závisí na tom, kdo jako smluvní strana je na smlouvě zúčastněn, jaký je obsah smlouvy a zda se splnily podmínky, na které zrušení nájemního poměru podle smlouvy je vázáno. Dovolatel tvrdil, že ujednal s žalovaným a s J. P., že tyto si vymění své byty ihned po schválení bytovým úřadem a odvolává se v tomto směru na žádost o směnu bytů, v níž spátruje tvrzenou smlouvu. Uvedená žádost obsahuje jistě projevy vůle zúčastněných. Než žalovaný popřel tvrzení dovolatele a o obsahu dohody tvrdil něco ji-

ného, v důsledku čehož první soud provedl o otázce, k jaké dohodě ve skutečnosti došlo, důkazy výsledkem svědků a učinil z nich zjištění. Nejde tudíž jen o výklad nesporného obsahu listiny (právní posouzení), nýbrž předem o zjištění sporných skutečností. První soud ze svědeckých výpovědí zjistil, že výměna bytů mezi žalovaným a J. P. byla vázána na podmínku, že žalovaný se nastěhuje do bytu K. N-ové. Tento skutkový základ zůstal v odvolacím řízení nedotčený, neboť žalobce, ač v odvolání formálně uplatnil odvolací důvod nesprávného hodnocení důkazů, neprovedl jej řádně, takže skutkový základ zjištěný prvním soudem je směrodatný pro právní posouzení v opravném řízení (§ 498, odst. 1 c. ř. s.). Dovolací soud musí tedy při právním posouzení věci vycházet z tohoto skutkového základu. Učiněné zjištění pak nutno právně posoudit tak, že šlo ve skutečnosti o dvojitou výměnu bytů, podle níž postoupení bytu žalovaného J. P-ovi jako novému nájemníku bylo vázáno na podmínku, že žalovanému bude postoupen byt K. N-ové. Splnění této podmínky nebylo zjištěno, neboť dovolatel ani netvrdil, že by žalovaný měl vůbec právní možnost nastěhovat se do bytu K. N-ové (tvrzení dohody mezi žalovaným, K. N-ovou a majitelem domu a tvrzení úředního souhlasu). Nebyla-li však tato podmínka splněna, nemohlo dojít mezi spornými stranami ke zrušení jejich vzájemného nájemního poměru a žalovaný je oprávněn nadále bytu užívat z důvodu trvající nájemní smlouvy.

Č. 475.

Uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědeckým spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce.

(Rozh. ze dne 17. června 1948, Rv II 63/48.)

Oba nižší soudy vyhověly žalobě o určení nemanželského otcovství. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z d ů v o d ů:

V dovolání jde především o to, pokud jsou v souzené věci nižší soudy vázány obsahem pravoplatného odsuzujícího rozsudku krajského soudu v T. ze dne 11. prosince 1944. Nižší soudy uvěřily svědkyni nemanželské matce F. S-ové, že mezi ní a žalovaným došlo v kritické době od 8. ledna 1942 do 8. května 1942 k souložím a to jednak v přírodě, jednak v bytě žalovaného, ač shora citovaným rozsudkem byla nemanželská matka odsouzena, že v souzeném sporu jako svědkyně dne 18. února 1943 a dne 25. března 1944 opětovně pod přísahou slyšená vydala křivé svědectví. Podle důvodů citovaného trestního rozsudku shledal trestní soud vědomě křivou výpověď svědkyně F. S-ové v té části její výpovědi, pokud jako svědkyně vypověděla, že žalovaný s ní každou neděli v roce 1942 pravidelně po kině večer ve svém bytě souložil, dále pokud tvrdila, že první ne-

děli po ostatcích v únoru 1942 nebyla v budce s B-em a konečně i pokud tvrdila, že otcem dítěte je žalovaný a pokud udala, že v době, kdy měla známost se žalovaným, s nikým jiným nesouložila.

Civilní soud je sice podle § 268 c. ř. s. vázán odsuzujícím trestním rozsudkem nejen tehdy, kdy je přímo podmínkou soukromoprávního nároku, aby tu byl trestný čin, ale i tenkrát, když určitá skutečnost, která tvoří skutkovou podstatu trestného činu a která je zároveň rozhodující pro soukromoprávní nárok a tudíž pro řešení civilního sporu, byla již zjištěna odsuzujícím trestním rozsudkem (srov. rozh. č. 14119 Sb. n. s. I.). Avšak skutečnosti, zda vůbec v kritické době žalovaný s nemanželskou matkou souložil, pro posouzení tohoto sporu jedinečně rozhodnou, se trestní soud ve svém odsuzujícím rozsudku nezabýval. Trestní soud, jak již řečeno, zjistil jen, že k souložím nedošlo pravidelně každou neděli po kině v bytě žalovaného, a další shora uvedené skutečnosti. Nižší soudy byly tedy oprávněny ve sporu volně hodnotit (§ 272 c. ř. s.) výpověď svědkyně nemanželské matky, pokud jde o skutečnost, zda vůbec mezi ní a žalovaným došlo v kritické době k souložím, neboť jsou to v podstatě rozdílné skutkové podstaty, které jsou rozhodné pro odsuzující výrok v řízení trestním a v souzeném civilním sporu.

Uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědeckým i pokud označila žalovaného za nemanželského otce, ani tento výrok nepřekáží ve smyslu § 268 c. ř. s. nižším soudům v jejich výroku, neboť tímto výrokiem trestního soudu není vyvrácena zákonná domněnka § 163 obč. z. svědčící jinak proti žalovanému. Nerozhodno jest s tohoto hlediska též, zda nemanželská matka byla uznána vinnou křivým svědeckým i v části svědecké výpovědi týkající se návštěvy v budce u B. a proto, že v době své známosti se žalovaným s nikým jiným nesouložila. O těchto skutečnostech mohly nižší soudy uvažovat jen při hodnocení svědecké výpovědi nemanželské matky.

Č. 476.

Úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti.

(Rozh. ze dne 23. června 1948, R I 350/48.)

V poručenské věci vyměřil první soud výživné, jež má platit nemanželský otec dítěti.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursů toto usnesení a uložil prvému soudu další jednání z těchto důvodů: Napadeným usnesením bylo určeno výživné pro nemanželské dítě podle § 166 obč. zák., když muž označený matkou za otce prohlásil u prvního soudu, že otcovství k dítěti uznává. Takovému projevu lze přiznat právní účinnost uznání, jestliže se stalo vůči soudci (srov. rozh. č. 160 Sb. n. s. II). Podle zápisu o jednání před prvním soudem z 13. ledna 1948 uznal rekurent otcovství k dítěti vůči úředníku vyšší pomocné služby, nikoliv však vůči soudci. Tomuto

úředníku bylo sice svěřeno samostatné vyřizování poručenských věcí dle § 1, č. 4 vl. nař. č. 239/1946 Sb., ale podle § 2, odst. 1 cit. vl. nař. je soudci vyhrazeno v poručenských věcech rozhodování ve věcech alimentálních. Uváží-li se, že otázka otcovství je předurčující pro vyměření výživného a natolik rozhodná, že bez jejího dítěti příznivého rozhodnutí nemůže být výživné důvodně určeno, nutno mít za to, že uznání otcovství podle § 16 první dílí novely k obč. zák., když se nestalo vůči soudci, nemá právní účinek. Stanovení výživného stalo se tedy na podkladě řízení stíženého zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., kterážto vada zasahuje i napadené usnesení.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uožil mu, aby rozhodl o podaných rekursech.

Důvody:

Podle § 1 zák. č. 57/1931 Sb. může být vládním nařízením svěřeno zcela nebo zčásti vyřizování věcí poručenských (opatrovnických) úředníkům vyšší pomocné soudní služby. Stalo se tak vládním nařízením č. 239/1946 Sb., jehož § 2 uvádí, v kterých poručenských (opatrovnických) věcech je vyhrazeno rozhodování soudci. Sepsání protokolu, v němž nemanželský otec uznal své otcovství, patří podle toho úředníku vyšší pomocné soudní služby, jemuž u okresního soudu bylo svěřeno vyřizování poručenských věcí, neboť nejde tu o rozhodnutí soudci vyhrazené podle § 2 zák. č. 57/1931 Sb. a § 2 vl. nař. č. 239/1946 Sb. (srov. i ustanovení § 164 obč. z.).

Č. 477.

Pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národnímu správci, je pořad práva přípustný. Nepřípustný je však pořad práva pro nárok proti národnímu správci na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat.

(Rozh. ze dne 24. června 1948, R I 20/48.)

Žalobkyně je vlastníci auta, které bylo dáno pod národní správu, avšak tato národní správa byla již zrušena. Žalobkyně se domáhala žalobou podanou proti bývalému národnímu správci auta náhrady jednak za užívání auta po 11 měsících 18 dnů, jednak za to, že žalovaný vrátil auto bez nářadí, heveru, diskového talíře a pneumatik. Od této požadované náhrady odečetla žalobkyně částku vynaloženou žalovaným na opravy auta a žalovala jen o zaplacení zbytku. Žalovaný namítal nepřipustnost pořadu práva a nedostatek pasivní legitimace, ježto nebyl se žalobkyní v žádném právním poměru a náhradu může žalobkyně podle jeho názoru žádat jen od státu, nikoliv od něho.

Prvý soud vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva a odmítl žalobu z těchto důvodů: Je zjištěno, že žalovanému bylo jako národnímu

správci svěřeno do prozatímní správy auto. V dekretu místní dopravní komise při národním výboru v P. je uvedeno, že provozní náklady a běžné opravy za účelem schopnosti k jízdě nese národní správce plně ze svého jako protihodnotu za správu vozidla. Soud vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva, neboť národní správa podle názoru soudu dle dekr. č. 5, 12, 108/1945 Sb. je vedena ve veřejném zájmu, rozhodují o ní správní úřady, náleží proto i vyúčtování a nároky proti národnímu správci z důvodu vedení správy před správní úřady a je tudíž pořad práva nepřipustný (§ 22 dekr. č. 5/1945 Sb.). Bylo by v rozporu s tímto ustanovením a s celým účelem národní správy, aby bývalý majitel věci mohl u soudů žalovat národního správce, po případě bývalého národního správce o vyúčtování nebo náhradu za užívání věci.

Rekursní soud změnil napadené usnesení tak, že zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Z důvodů: Dekret č. 5/1945 Sb. neobsahuje pro daný případ žádného ustanovení. Ani z jeho § 22 se nedá vyvodit, jak to činí první soud, že by nárok žalobcův proti žalovanému bylo nutno uplatnit cestou správní. Je proto rekursní soud názoru, že po zrušení národní správy musí se osobě, které byla majetková podstata vrácena, přiznat soukromoprávní legitimace, pokud jde o nároky proti bývalému národnímu správci z důvodu této správy (srov. Knap-Hromada: Národní správa, str. 62, 63). Jde tudíž o občanskou právní věc a proto její uplatnění patří na pořad práva (§ 1 j. n.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu, pokud bylo žalováno o náhradu za užívání auta žalovaným, potvrdil však usnesení rekursního soudu, pokud se týkalo náhrady za poškození auta žalovaným.

Důvody:

Instituce národní správy je sice institucí veřejnoprávní, neboť účelem dekretu č. 5/1945 Sb. je, aby byl chráněn veřejný zájem a národní správce je zřízen veřejným orgánem. To však samo o sobě neznamená, že by vedení hospodářského podniku nebo správa věci národnímu správci svěřené musely být považovány za výkon veřejného práva a že by jednání nebo opomenutí národního správce při výkonu správy mělo se považovat za vrchnostenský výkon veřejnoprávního rázu. Na tom, zda národní správce jedná jako vrchnost, takže jeho úkon je úkonem veřejné správy, anebo postupuje-li podle zásad práva soukromého a jedná jako soukromý hospodář, který při svém jednání má se řídit soukromoprávními předpisy, závisí, zda jeho úkon podle svého vzniku a povahy je považovat za úkon soukromoprávní. Že úkony národního správce při správě nejsou jen úkony vrchnostenskými, vyplývá z toho, že se mu svěřuje správa soukromého majetku jen proto, že se odnímá původnímu soukromému vlastníku, že se mu zákonem ukládá, aby učinil všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí (tedy i uzavíral smlouvy i jiná právní jednání), že se mu přitom ukládá péče řádného hospodáře a odpovědnost za škodu vzešlou zanedbáním povinností, že se mu tudíž ukládá, aby hospodařil nikoliv podle nějakých předpisů veřejnoprávních, nýbrž podle zásad, kterých má dbát soukromý podnikatel v soukromém hospodářství.

Jestliže tedy národní správce něco vykoná nebo opomene, co těmto zásadám odporuje, a vznikne z toho někomu škoda, pak nárok na náhradu škody proti němu z toho vzniklý má svůj původ v porušení soukromoprávního předpisu; je tudíž povahy soukromoprávní a lze ho proto uplatnit pořadem práva. Rekursní soud tudíž právem zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, pokud se žalobkyně domáhá náhrady za poškození auta.

Jinak tomu je, pokud jde o nárok na náhradu za to, že žalobkyně jako vlastnice auta daného pod národní správu nemohla po dobu národní správy tohoto auta užívat. Podle § 21 dekretu č. 5/1945 Sb. je národní správce oprávněn učinit všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí. Podle § 22, odst. 1 téhož dekretu je národní správce povinen skládat o svém hospodářství účty orgánu příslušnému podle § 7 cit. dekretu. Z toho vyplývá, že i pokud jde o užívání věci a brání příjmu ze spravované věci, jde o poměr mezi správcem a orgánem, který ho ustanovil. Tento orgán mu dává směrnice, jak má správu vést. Zda o nároku držitele podniku nebo majetku na ušlý zisk a vybrané výtěžky jest rozhodnouti v cestě soudní nebo správní, není v citovaném dekretu ustanoveno. Ježto však národní správce i při užívání podniku nebo majetku jedná na základě oprávnění a příkazů daných mu orgánem, který ho ustanovil, a je z tohoto svého jednání povinen tomuto orgánu skládat účty i spravovat podnik nebo majetek daný mu do správy způsobem mu uloženým, je užívání podniku nebo majetku — pokud se děje tímto způsobem — povahy veřejnoprávní.

V souzeném případě spočívala podle výměru místní dopravní komise při národním výboru v P., podstata národní správy žalovanému svěřené v tom, že měl vozidla užívat a jako protihodnotu nést náklady a běžné opravy potřebné k udržení vozidla ve stavu schopném jízdy. Že by žalovaný byl vybočil z mezi jemu takto určených, žalobkyně ani netvrdí. Za tohoto stavu věci nemůže se žalobkyně pořadem práva domáhat náhrady za užívání auta na žalovaném. V tomto směru tudíž rekursní soud námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl neprávem. Otázku připustnosti pořadu práva řeší soud samostatně a není proto v tomto ohledu vázán výměrem magistrátu města P.

Bylo proto k dovolacímu rekursu žalovaného usnesení prvního soudu o vyhovění námitce nepřipustnosti soudu, pokud se žalobkyně domáhá žalobou náhrady za užívání auta, obnoveno, kdežto jinak dovolacímu rekursu vyhověno nebylo.

Č. 478.

Nárok ukřadatelův proti schovateli na vrácení věci dané do úschovy je majetkovým právem, jež podléhá konfiskaci za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 24. června 1948, Rv I 262/48.)

Nižší soudy zamítly žalobu o vydání věci, o nichž tvrdila žalobkyně, že jich nabyla zčásti koupí, a zčásti darem a že je dala do úschovy žalovanému v době, kdy byla jeho manželkou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Odvolací soud potvrdil zamítavý rozsudek prvního soudu mimo jiné také z toho důvodu, že u žalobkyně jakožto u Němky jsou dány předpoklady pro konfiskaci jejího majetku podle dekretu č. 108/1945 Sb. a že proto, i kdyby žalobní nárok byl jinak po právu, neměla by žalobkyně legitimace k žalobě, ježto její nárok propadl konfiskaci.

Proti názoru odvolacího soudu, že se na ni vztahují předpisy konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb., žalobkyně v dovolání nebrojí; dovozuje jen, že nárok ukladatele proti schovateli na vydání věcí daných do úschovy, o jaký prý jediné v souzené věci jde, není majetkovým právem, nýbrž osobním obligačním nárokem, který nepodléhá konfiskaci podle dekretu č. 108/1945 Sb. S tímto názorem žalobkyně nelze souhlasit.

Ze znění § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. plyne, že předmětem konfiskace podle tohoto dekretu je veškeré jmění nemovité i movité a zejména i majetková práva, tedy vše, co vůbec představuje nějakou majetkovou hodnotu. Nemůže být pochybností o tom, že i nárok ukladatelův proti schovateli na vydání věcí daných do úschovy má hodnotu majetkovou a je tedy majetkovým právem ve smyslu § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. Vždyť nárok ten může být postoupen, neboť nejde o právo, jež by šlo na oprávněné osobě tak, že by s ní zaniklo (§ 1393 obč. zák.), lze jej proti ukladateli jako dlužníku u schovatele jako poddlužníka zabavit (§§ 325 a násl. ex. řádu), a patří nepochybně i do pozůstalosti oprávněného (§ 531 obč. zák.). Vztahují se proto i na takovýto nárok předpisy dekretu č. 108/1945 Sb.

Je-li tomu tak, stačí už tento důvod k zamítnutí žaloby, neboť i kdyby bylo jinak správné žalobkynino tvrzení, že nedošlo k odvolání daru a že proto její nárok na vydání věcí byl po právu, pozbyla by žalobkyně v důsledku konfiskace veškerých práv k tomuto nároku, tedy i oprávnění vyžadovat jej žalobou. Byl proto napadený rozsudek potvrzen, aniž bylo třeba zabývat se ostatními vývody dovolání, které při uvedeném právním posouzení věci nemají významu.

Č. 479.

Jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou.

(Rozh. ze dne 24. června 1948, R II 79/48.)

Opatrovnický soud uložil v roce 1942 manželskému otci, aby platil svému nezletilému dítěti výživné. Otec po delší dobu toto výživné neplatil a v roce 1947 navrhl u opatrovnického soudu, aby bylo rozhodnuto, že jeho alimentární povinnost zanikla za dobu od 1. prosince 1945 do 31. července 1947.

Prvý soud návrhu nevyhověl a v důvodech uvedl: Pokud se týče výživného již splatného, je věcí navrhovatele, aby se dohodl s opatrovníkem a matkou dítěte, zda jsou ochotni nedoplatek na výživném prominout buď úplně neb částečně. Nestalo se tak a naopak opatrovník a matka projeví nesouhlas a proto soud návrhu nevyhověl.

Rekursní soud potvrdil napadené usnesení z důvodů: Usnesením z 8. srpna 1942 nabylo nezletilé dítě práva na to, aby mu stěžovatel platil výživné po tu dobu, pokud nastaly podmínky § 143 obč. zák. a pokud by původní usnesení, jímž bylo stěžovateli uloženo platit výživné v stanovené výši, nebylo k návrhu stěžovatelovu změněno. Soud totiž není povinen z úřední moci zjišťovat, zda nastaly podmínky § 143 obč. zák. a může tak učinit jedině na návrh buď otce nebo osoby uvedené v § 143 obč. zák. nebo jiného účastníka (a contrario § 142, odst. 2 obč. zák.). Jestliže tedy stěžovatel měl za to, že jeho alimentární povinnost v době, jak uvádí, zanikla a že má přejít na osoby uvedené v § 143 obč. zák., bylo jeho povinností v době, kdy tato skutečnost nastala, učinit návrh na rozhodnutí o zbavení povinnosti platit výživné a domáhat se tak změny původního usnesení, jímž byla jeho alimentární povinnost stanovena. Soud totiž může zásadně řešit otázku, kdo a v jaké výši je povinen platit výživné, jen pro přítomnou a budoucí dobu. Jestliže stěžovatel přichází s návrhem na rozhodnutí o zbavení povinnosti platit výživné za dobu minulou, nemůže se jeho návrh setkat s úspěchem, neboť nemožnost platit výživné musí spadat do doby podání návrhu a soud nemůže usnesení, kterým byla stanovena stěžovatelova povinnost platit výživné a z něhož nabyla nezletilá dcera práv, dodatečně měnit, pokud jde o výživné za dobu minulou, nýbrž může tak učinit jen za dobu přítomnou nebo pro dobu budoucí a to teprve od dne podání návrhu, neboť teprve od této doby byla materiální právní moc původního usnesení zasažena.

Nejvyšší soud z podnětu dovolacího rekursu otcova zrušil usnesení obou nižších soudů a odmítl návrh.

Důvody:

Stěžovatel navrhl u opatrovnického soudu, aby bylo zjištěno a rozhodnuto, že jeho alimentární povinnost platit na výživu nezletilé manželské dcery měsíční příspěvky po 400 Kčs, zanikla za dobu od 1. prosince 1945 do 31. července 1947 následkem jeho nezaměstnanosti a nemajetnosti. Domáhá se tudíž zániku své vyživovací povinnosti za dobu minulou, na niž byla tato jeho povinnost již určena pravoplatným soudním usnesením, jímž je soud podle § 32, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb. vázán. Změněno by mohlo být takové usnesení jen, objevilo-li by se dodatečně, že rozhodnutí bylo nesprávné nebo nevhodné, a to ještě jen, pokud z něho nenabýly práv osoby třetí (§ 32, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.). O takový případ tu nejde. Podle § 1 zák. č. 100/1931 Sb. lze použít ustanovení tohoto zákona o základních ustanoveních soudního řízení nesporného jen, má-li být podle zákonných předpisů postupováno v soudním řízení nesporném. Pro rozhodnutí o otázce zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu již minulou takový výslovný zákonný předpis není.

Může tudíž otázka ta být řešena, pokud nebylo docíleno mezi účastníky v nesporném řízení dohody, jen pořadem práva, ať již podle § 228 c. ř. s. nebo podle § 35 ex. ř. Musila proto být obě uvedené usnesení nižších soudů zrušena jako zmatečná podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb. z úřední povinnosti a návrh odmítnut (§ 43, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

Č. 480.

Odstranění právních účinků dědické dohody uzavřené v době nesvobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovní zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb.

Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedeného v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třebaš jde o majetek zemědělský.

(Rozh. ze dne 24. června 1948, R II 91/48.)

Za doby nesvobody byla projednávána pozůstalost po Němce. Dědici české národnosti uzavřeli pod tlakem okupace dědickou dohodu prospívající dalšímu dědici, jenž se přihlásil k národnosti německé. Po osvobození podali u pozůstalostního soudu návrh, aby protokol o této dohodě a všechna jemu následující soudní rozhodnutí byla prohlášena za zrušená podle zákona č. 76/1946 Sb.

Prvý soud návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Usnesení pozůstalostního soudu o projednání pozůstalosti, odevzdací listina a usnesení o jejím knihovním provedení jsou sice soudními rozhodnutími ve smyslu zákona č. 76/1946 Sb. a jako taková mohla by za ostatních předpokladů zmíněného zákona být předmětem řízení podle § 10 tohoto zákona. Leč v pozůstalostním řízení došlo podle protokolu ze dne 15. června 1943 k dědické dohodě a stěžovatel se domáhá zrušení tohoto protokolu a mimo to navrhuje, aby přihlášeným dědicům bylo uloženo podat nový odevzdací návrh. Podle pojmu samého je dědická dohoda smlouvou dědiců o rozdělení pozůstalostního jmění, tedy majetkově-právním jednáním (§ 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a § 1 zák. č. 128/1946 Sb.), nikoliv však soudním rozhodnutím. Zrušení dědické dohody nelze proto docílit v řízení podle zákona č. 76/1946 Sb.

Jiný názor stěžovatelův vyvěrá z nesprávného názoru na dědickou dohodu. Tato není tak bezvýznamnou částí pozůstalostního řízení, aby mohla být po vydání usnesení o projednání pozůstalosti a odevzdací listiny těmito soudními rozhodnutími pohlcena a zrušena. Naopak dědická dohoda je samostatnou právní skutečností, je základem (příčinou) následujících

rozhodnutí pozůstalostního soudu, která jsou důsledky dědické dohody. Nemělo by smyslu rušit důsledky, když jejich příčina trvá. Po zrušení zmíněných rozhodnutí zůstala by nezrušená dědická dohoda a pozůstalostnímu soudu by nezbylo, než rozhodnout opět na jejím základě.

Nejde tedy stěžovateli jenom o zrušení zmíněných soudních rozhodnutí, nýbrž vpravdě o provedení částečné restituce zrušením dědické dohody, o níž v návrhu tvrdí, že k ní došlo pod tlakem okupace a národní perzekuce. To plyne také z vlastních tvrzení navrhovatele »tak došlo k podpisu protokolu ze dne 15. června 1943« a v dovolacím rekursu, že »jde o zemědělský majetek, jehož vrácení se domáhám.«

Směřuje tedy návrh dovolacího stěžovatele nikoliv k docílení zrušení rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb., nýbrž ve svých důsledcích k provedení restituce majetku, o němž stěžovatel tvrdí, že jej pozbyl za podmínek § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. Takový majetek konfiskací nepodléhající spravuje Fond národní obnovy (§ 16 zákona č. 128/1946 Sb.) a nikoliv Národní pozemkový fond. Když první soud svým usnesením vydaným sice podle zákona č. 76/1946 Sb. provedl vlastně částečnou restituci majetku, byl Fond národní obnovy, jenž za daných podmínek by byl účastníkem restitučního řízení, oprávněn k rekursu.

Č. 481.

Usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě. Doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy.

(Rozh. ze dne 28. června 1948, R I 302/47.)

Srov. rozh. č. 140, 451 Sb. n. s. II.

Usnesením z 6. prosince 1945 povolil první soud vymáhající věřitelce M. H-ové proti dlužnici B. H-ové k vydobytí vykonatelné pohledávky 103.400 Kčs s přísl. exekuci nuceným zřízením zástavního práva na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 2462 poz. kn. pro kat. úz. S.

Proti tomuto usnesení podal mimo jiné rekurs též Fond národní obnovy.

Rekursní soud změnil usnesení prvního soudu tak, že návrh na povolení exekuce zamítl. Z důvodů: První soud napadeným usnesením povolil exekuci nuceným zřízením práva zástavního ve vl. č. 2462 poz. knihy kat. úz. S., ačkoliv v této vložce je poznámka národní správy. Stěžovatelé berou toto usnesení v odpor pro nesprávné právní posouzení. Rekursní soud má za to, že rekurs Fondu národní obnovy je přípustný a je podán včas. Majetek povinné strany L. H-ové, jež byla odsouzena rozsudkem mimořádného lidového soudu v P. ze dne 28. května 1946, do těžkého žaláře, propadl konfiskací podle § 1, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Československý stát se stal ze zákona vlastníkem tohoto majetku dnem 30. října 1945 a správa majetku toho přísluší Fondu národní obnovy (§ 3, odst. 1 cit.

dekr.), jež podle téhož ustanovení zastupuje finanční prokuratura. Jsou tedy stěžovatelé k rekursu legitimováni a rekurs jejich podaný dne 21. března 1947 jest podán včas, totiž v zákonné lhůtě 14denní od doručení napadeného usnesení finanční prokuratuře, t. j. od 11. března 1947 běžící. Rekurs je důvodný. Pro povolení a výkon exekuce nuceným zřízením práva zástavního na nemovitostech zapsaných ve veřejné knize platí ustanovení obecného zákona knihovního (§ 88, odst. 2 ex. ř.). Podle § 94, č. 1 knih. zák. má knihovní soud povolit zápis jen, nevychází-li z pozemkové knihy překážka proti žádanému zápisu. Z tohoto ustanovení plyne, že vzházejí-li z pozemkové knihy pochybnosti proti přípustnosti žádaného zápisu, musí být tato pochybnost odstraněna předložením listin (§ 94, č. 3 knih. zák. a § 55, odst. 2 ex. ř.). V souzeném případě z návrhu i z pozemkové knihy jde najevo, že v době rozhodné pro povolení, totiž v době podání žádosti (§ 93 knih. zák.), byla na nemovitostech vl. č. 2462 poz. knihy kat. území S. poznamenána národní správa a to podle výměru místního národního výboru v S. ze 24. října 1945. Vzhledem k předpisům dekretu č. 5/1945, 12/1945 a 108/1945 Sb. byla tu pochybnost, zda jde o majetek osoby státně spolehlivé a zda povinná strana majetku konfiskací nepozbyla. Opak nebyl listinou k návrhu připojenou prokázán a první soud neměl proto žádosti o vklad práva zástavního vyhovět.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky.

Z důvodů:

Jde především o to, zda lhůta k rekursu do povolení exekuce na nemovitý majetek jsoucí pod národní správou běží Fondu národní obnovy ode dne doručení tohoto usnesení národnímu správci, či zda je třeba usnesení to doručit ještě zvlášť finanční prokuratuře jako zástupci Fondu, a zda lhůta k rekursu běží jmenovanému Fondu teprve od tohoto doručení.

Na tuto otázku odpovídá nejvyšší soud kladně ve prospěch Fondu národní obnovy.

Co se má stát s národním správcem pro případ konfiskace jmění, jež spravuje, o tom nemá dekret č. 108/1945 Sb. žádného ustanovení. Předpis § 5, odst. 1, č. 2 dekretu svědčí však tomu, že v osobě národního správce, ani v jeho oprávněních vymezených mu dekretem č. 5/1945 Sb., nenastává zásadně žádná změna, neboť Fond národní obnovy, jestliže nepřevzme konfiskované jmění přímo do své správy (§ 4, odst. 1, č. 2 vlád. nař. č. 45/1946 Sb.), jen dozírá na hospodaření národních správců a může toliko požadovat jejich odvolání, po případě může navrhnout jejich ustanovení u příslušných orgánů. Z tohoto oprávnění Fondu, ani z toho, že Fond může dát národním správcům směrnice pro jejich působnost, jak skutečně již učinil vyhláškou č. 133 Úř. listu, částka 19 z roku 1947, však neplyne, že národní správce zastupuje Fond a že jako zástupce Fondu přijímá soudní zásilky s účinkem pro Fond. Takové oprávnění národního správce neplyne ani z toho, že spravuje majetek, na který se vztahuje působnost Fondu. Tato je především širší, než působnost národního správce, s níž se proto nekryje. To je zřejmé i ze srovnání předpisů §§ 18, 21, 22 dekretu č. 5/1945 Sb., v jejichž rámci se jediné může vyvíjet činnost národního správce

i po konfiskaci majetku s výjimkou upravenou zákonem č. 128/1946 Sb., o níž tu nejde, s předpisy §§ 4, 5, odst. 1, č. 1—5 dekretu č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb., zejména s předpisem § 5, odst. 1, č. 3 zmíněného dekretu, podle něhož je Fond povolán k tomu, aby uznal a vypořádal závazky náležející v době konfiskace ke konfiskovanému majetku. Kromě toho jsou cíle a působnost národního správce jiné, než cíle a působnost Fondu. Kdežto národní správce pečuje jen o zajištění řádného a užitečného chodu správy majetku jemu svěřeného, zjišťuje Fond tento majetek a pečuje o něj za tím účelem, aby tento majetek mohl být neztenčeně rozdělen podle rámcových plánů a přidělových nařízení. Zájmy národního správce a Fondu národní obnovy co do spravované a konfiskované věci se proto nemusí krýt a často se ani nekryjí.

Tato okolnost, zejména to, že působnost národního správce, mající právní podklad v jiných hlediscích, než určených konfiskačním dekretem, a která není proto táž jako působnost Fondu, vede k závěru, že tam, kde je povolena exekuce na majetek spravovaný národním správcem a o němž není jisto, že nepodléhá konfiskaci, musí být o tom Fond národní obnovy přímo zpraven doručením příslušného soudního usnesení, a že doručení takového usnesení toliko národnímu správci nestačí. V souzené věci se vede exekuce na majetek zkonfiskovaný, jak uvádí napadené usnesení a jak připouští stěžovatel. Z důvodů shora uvedených nesouhlasí proto nejvyšší soud s názorem, že rekursní lhůta platí stejně i pro Fond národní obnovy, jako pro národního správce v tom smyslu, že běží Fondu ode dne doručení povolujícího usnesení národnímu správci.

Právem proto bylo usnesení prvního soudu doručeno též finanční prokuratuře, jejíž rekurs, podaný v zákonné čtrnáctidenní lhůtě (§ 88, č. 2 ex. ř.) byl podán včas.

Z exekučního návrhu i z pozemkové knihy bylo patrné, že se vymáhající věřitelka domáhá povolení exekuce proti povinné na majetek daný pod národní správu. Tato skutečnost nasvědčovala již v době rozhodování o návrhu objektivně tomu — hledíc k nadpisu dekretu č. 5/1945 Sb. o osobách, jichž majetek se dává pod národní správu —, že může jít o majetek, jenž podléhá konfiskaci podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. a že proto není vyloučeno, že povolení exekuce může být v rozporu s předpisy tohoto dekretu nutící povahy a vylučující navrhovanou exekuci.

Podle oprávnění vypočtených v §§ 3 a 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. je Fond národní obnovy nejen oprávněn k doзору nad hospodařením národních správců na konfiskovaném majetku, nýbrž je i povinen k hájení zájmů sledovaných konfiskačním dekretem. Z toho plyne, že mu nelze odpirat oprávnění domáhat se prostředky přípustnými podle exekučního řádu nápravy, má-li za to, že povolením exekuce došlo k rozporu s předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. nebo cíli jím sledovanými.

Fond je proto oprávněn i k rekursu proti usnesení povolujícímu exekuci na takový majetek, o němž je aspoň pochybné již podle obsahu exekučního návrhu, zda nepodléhá konfiskaci. Nikoliv jistota, že jde o konfisko-

vaný majetek, nýbrž již sama pochybnost v tomto směru překážela pro veřejnoprávní, kogentní povahu předpisů dekretu č. 108/1945 Sb. kladnému vyřízení takového návrhu. Z toho plyne, že bylo na stěžovatelce, aby již v exekučním návrhu uvedla, že majetek povinné nepodléhá konfiskaci přesto, že je pod národní správou, a aby o tom předložila rozhodnutí příslušného správního orgánu (§§ 3, 55 ex. ř.). Bezpodstatný je proto i její poukaz na to, že národní správu lze zavést i na majetek osob nespádajících pod předpis § 1, dekretu č. 108/1945 Sb., neboť bez tvrzení a doložení, že nejde výjimečně o takové osoby, nebyla vyloučena pochybnost, že povinná takovou osobou je.

Nehledíc k tomu byl majetek povinné již skutečně zkonfiskován, jak uvedl rekursní soud a jak připouští i stěžovatelka. Konfiskace ta nastala již ze zákona ke dni 30. října 1945, tedy ještě dříve, než bylo rozhodnuto o stěžovatelčině návrhu na povolení exekuce. K této právní skutečnosti velícího rázu musí hledět soud v jakémkoliv údobí řízení, tedy i nejvyšší soud, a nemůže se proto stěžovatelka také z tohoto důvodu dovolávat s úspěchem ani předpisu § 93 knih. zák. a toho, že k výroku správního úřadu podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb., jenž je povahy toliko deklaratorní a vyslovující jen to, co ze zákona již nastalo, došlo teprve 16. listopadu 1946.

Poněvadž pak z exekučního návrhu nevysvítá, že jde o pohledávku vzešlou z činnosti národního správce nebo ze skutečností, za něž národní správce v tomto svém postavení odpovídá, není napadené usnesení, zamítající exekuční návrh, právně mylné.

Č. 482.

Vrátil-li správní úřad podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nemovitosti jen pod podmínkou, že budou obnoveny určité pohledávky vymazané z pozemkové knihy v době nesvobody, zamítl tím zčásti restituční návrh a navrhovatel je oprávněn domáhat se restituce u soudu (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.).

(Rozh. ze dne 28. června 1948, R I 508/47.)

K návrhu S. G-a a H. G-ové vydal první soud usnesení, v němž vyslovil mimo jiné v bodě II., že se Německé říši (finanční správě) podle zák. č. 128/1946 Sb. ukládá, aby vrátila navrhovatelům nemovitosti, jež jsou v něm blíže uvedeny.

Rekursní soud zrušil k rekursu Fondu národní obnovy usnesení prvního soudu v tomto bodě pro zmatečnost a restituční návrh odmítl.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu navrhovatelů usnesení prvního soudu s tou opravou, že povinným k odevzdání tam uvedených nemovitostí navrhovatelům je Fond národní obnovy jako zatímní správce těchto nemovitostí.

Z důvodů:

Dovolací rekurs navrhovatelů je opodstatněn, pokud směřuje proti výroku usnesení rekursního soudu, jímž bylo zrušeno jako zmatečné usnesení

soudu prvé stolice ad II. (žádost o vrácení nemovitostí). Rekursní soud odůvodnil tento výrok poukazem na § 9 restit. zák. a na to, že ministerstvo financí na žádost navrhovatelů z národní správy již vyjmul a navrhovatelům již vrátilo nemovitosti, o jejichž restituci nyní žádají. Leč podle § 9 restit. zák. lze restituční nárok uplatnit na soudě, když orgán, jenž národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo z části zamítne. Výměrem, na nějž se rekursní soud odvolává, vrátilo však ministerstvo financí navrhovatelům restituované nemovitosti jen pod podmínkou, že budou zároveň obnoveny určité pohledávky finanční správy vymazané v pozemkové knize, byla tedy žádost navrhovatelů z části zamítnuta, a proto není tento výměr již z tohoto důvodu překážkou pro provedení soudního řízení o restitučním návrhu navrhovatelů na vrácení nemovitostí, o něž jde. Bylo proto v tomto směru dovolacímu rekursu navrhovatelů vyhověno a obnoveno usnesení soudu prvé stolice, při čemž však jako osoba povinná k plnění, o něž jde, byl ve smyslu přednesů navrhovatelů uveden Fond národní obnovy v Praze jako zatímní správce restituovaného majetku.

Č. 483.

V restitučním řízení nemůže soud rozhodující o návrhu podle zákona č. 128/1946 Sb. povolit zápisy v pozemkové knize, i když je zároveň soudem knihovním.

(Rozh. ze dne 28. června 1948, R I 509/47.)

Prvý soud vyhověl návrhu na restituci nemovitostí podle zákona č. 128/1946 Sb. a povolil ihned v pozemkové knize zápis, jimž bylo vloženo vlastnické právo na restituované nemovitosti pro navrhovatele.

Rekursní soud potvrdil napadené usnesení v části povolující knihovní zápis s tímto odůvodněním: Prvý soud, který o restituci rozhodoval, je zároveň knihovním soudem pro nemovitosti v jeho obvodu, mohl proto výkon vydaného usnesení povolit, když z připojeného výpisu z pozemkové knihy bylo zřejmo, že proti zápisu podle stavu pozemkové knihy nejsou závady. Stěžovatelka nesprávně zaměňuje jednotlivá soudní oddělení, jejichž uspořádání a rozdělení agendy je vnitřní věcí soudu, se soudem samým. Navrhovatelka má podle § 6 rest. zákona nárok na vrácení věci. Vrácení při movitých věcech se uskutečňuje tradicí, při nemovitostech tradicí nahrazuje knihovní zápis.

Nejvyšší soud zrušil usnesení nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k novému jednání a rozhodnutí. K otázce, o níž zde jde, uvedl

v důvodech:

Dovolací rekurs je opodstatněn, pokud je v něm vytýkáno, že nižší soudy, rozhodující jen o restitučním návrhu navrhovatelky, nemohly v restitučním řízení přímo povolit knihovní vklad vlastnického práva navrhovatelky na restituované nemovitosti, i když první soud byl zároveň také soudem knihovním pro tuto nemovitost. Podle § 10 rest. zákona rozhoduje

restituční soud jen o nároku restitučním, t. j. směřuje-li nárok na vrácení věci ve smyslu § 6 rest. zákona, o tomto nároku na vrácení věci. Jako každé jiné rozhodnutí soudu o sporném nároku má i rozhodnutí restitučního soudu o nároku na vrácení věci jen povšahu deklaratorní, a proto nemůže restituční soud, uzná-li nárok za důvodný, věc sám vracet, nýbrž může, jak stěžovatel správně dovozuje, toliko uložit odpůrci, aby věc navrhovatelovi vrátil. Odpůrci pak přísluší nejen povinnost, nýbrž i právo závazek jemu uložený splnit bez soudního zákroku. Proto nemůže ani v souzené věci znít výrok soudu jinak, než že se odpůrci ukládá, aby nemovitosti navrhovatelce vrátil do držby a užitku a svolil k zápisu vlastnického práva pro navrhovatelku a výmazu vlastnického práva pro sebe (odpůrce) vloženo. Povolit tento vklad v pozemkové knize je pak věcí knihovního soudu ke knihovnímu návrhu a knihovní soud posoudí podle knihovního stavu, jaký zde bude v den, kdy knihovní návrh bude podán (§ 93 knih. zák.), zda bude zápis možný. Stěžovatelova výtky, že rozhodnutí nižších soudů, povolující v restitučním řízení přímo zápis v pozemkové knize, jsou nezákonná ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák., je tudíž odůvodněná.

Č. 484.

Posuzuje-li se ten, na něhož byly věci za doby nesvobody neplatně převedeny, podle § 6, odst. 4 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. jako poctivý držitel, není povinen nahradit restitucentu obecnou cenu věci, které již nemůže vrátit proto, že je upotřebil, spotřeboval nebo zničil. Není však zproštěn závazku, aby pravému vlastníku vrátil částky, které prodějem věci skutečně obdržel.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, R I 77/48.)

Pozůstalost po obchodníku se železem, který byl za okupace odvezen, se domáhala návrhem podle zákona č. 128/1946 Sb. zaplacení 60.000 Kčs na odpůrci, na nějž prý byl neplatně převeden obchod zůstavitelův.

Prvý soud uložil odpůrci, aby zaplatil navrhovatelovi pouze 1.50 Kčs, jinak návrh zamítl. Podle jeho zjištění byl obchod po odvezení majitele zapečetěn, ale různí Němci přes to odnášeli z obchodu zboží a asi po uplynutí dvou let přinutili Němci odpůrce, aby převzal zbytek zboží a zařízení obchodu. Prvý soud zjistil dále, že z tohoto zboží má odpůrce dosud věci, které lze ocenit jen jako starou lištinu částkou 1.50 Kčs, a uložil mu vrácení této částky s tímto odůvodněním: Soud nabyt přesvědčení, že odpůrce byl donucen ke koupi tohoto majetku tlakem okupace. Neodpovídá proto za užitky a posuzuje se co do náhrady škody a co do nákladů na věc učiněných jako držitel poctivý (§ 6, odst. 4 rest. zák.). V tomto odstavci sice se nemluví výslovně o tom, že osoba pasivně legitimovaná má být posuzována jako poctivý držitel i ohledně toho, co nemůže být vráceno. Soud však je názoru, že i v tomto ohledu je nutno považovat pasivně legitimovaného za poctivého držitele. Opačnému výkladu odporuje ustanovení, že otázka náhrady škody má být posuzována podle předpisu obč. zák. o poctivém držiteli. Poctivý držitel může podle § 329 obč. zák.

věci užívat podle libosti, spotřebovat i zničit ji, nejsou za to nikomu odpověden. Může ji zajisté i prodat, jak se stalo v daném případě s převážnou částí neplatně převedeného jmění. Tu může restituční nárok směřovat pouze na vrácení věci, které tu ještě jsou a to in specie nebo na náhradu obecné jejich ceny. Ohledně náhrady za věci, které odpůrce zcizil dále, jest závazku zcela prost (viz též Knapp-Bermann — komentář k rest. zákonu str. 167).

Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu nové jednání a rozhodnutí z těchto důvodů: § 6, odst. 4 věta druhá zák. č. 128/1946 Sb. uvádí taxativně, ve kterých směrech je nabyvatele jinak nepoctivého za určitých předpokladů považovat za držitele poctivého. Tyto směry nelze rozšiřovat a zejména nelze pod náhradou škody rozumět i náhradu ve výši obecné ceny uvedenou v § 6, odst. 1 téhož zákona, kterýžto nárok na náhradu není akcesorní náhradou škody, nýbrž hlavním nárokem restitučním. Prvým soudem zastávaný výklad nelze proto schválit. Ostatně dosud není zcela jisto, zda lze odpůrce považovat za poctivého držitele, dokud není skončeno trestní řízení proti němu pro zločin podle § 10 retr. zákona vedené právě pro převod, o nějž jde. Kdyby nedošlo v tomto řízení k odsouzení odpůrce, pak první soud po případném provedení potřebných důkazů o rozhodných skutečnostech uváděných navrhovatelem, došel-li by k názoru, že je u odpůrce dán jeden z případů zmíněných v § 6, odst. 4, věta 2 retr. zák., bude muset zjistit obecnou cenu zboží a zařízení, jež na sebe odpůrce převedl a od této ceny bude muset odečísti zejména náklady, jež na věci odpůrce učinil a tak dojít k částce, jež v tom případě bude po případě povinen odpůrce navrhovateli hradit.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, aby o rekursu znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud má za to, že odpůrce se nemůže zprostit závazku k náhradě obecné ceny věci za doby okupace neplatně (§ 1 rest. zák.) na něho převedených, které nemohou nyní býti původnímu vlastníku vráceny, poukazem k ustanovení § 6, odst. 4, věta druhá rest. zák. ve znění zák. č. 79/1948 Sb., i když by ho bylo lze považovat ve smyslu ustanovení právě citovaného za držitele poctivého, a že odpůrce i jako poctivý držitel bude muset navrhovateli vrátit částku, která zbude z obecné ceny zboží a zařízení na odpůrce převedených po odpočtu nákladů, které na zboží odpůrce učinil. S tímto názorem rekursního soudu v jeho všeobecnosti nelze souhlasit.

Podle § 6, odst. 4, věta první rest. zák. ten, proti komu restituční nárok směřuje, považuje se co se týká toho, co nemůže být vráceno, jako nepoctivý držitel podle ustanovení občanského práva, t. j. především podle §§ 335 a násl. obč. zák. Právě-li však věta druhá téhož ustanovení, že ve výjimečných případech tam uvedených neodpovídá odpůrce za užitky a posuzuje se co do náhrady škody a co do nákladů na věc učiněných jako držitel poctivý, pak nutno mít proti názoru rekursního soudu za to, že odpůrce nutno považovat v oněch výjimečných případech za držitele pocti-

vého i ohledně toho, co jím nemůže již být vráceno. Věta druhá § 6, odst. 4 rest. zák., když mluví o závazku odpůrcově k náhradě škody, nemluví již, na rozdíl od věty první téhož ustanovení, jen o náhradě škody vzniklé znehodnocením věci (práva), nýbrž bez každého omezení a zprošťuje odpůrce odpovědností za užitky, které odpůrce z majetku neplatně převedeného měl. Zcela obecně pak poukazuje k ustanovením občanského zákona o poctivém držiteli a tedy i k ustanovení § 329 obč. zák., podle něhož poctivý držitel za škodu neodpovídá a věc, kterou drží, může dle libosti upotřebit, spotřebovat ano i zničit. Navrhovatel nemohl by proto na odpůrce požadovat náhradu obecné ceny věci, které odpůrce nemůže vrátit proto, že jich upotřebil, spotřeboval, neb zničil, což znamená i věci, které prodal.

Rekursní soud neposoudil tedy věc v uvedené otázce správně. Ježto pak vzhledem k svému právnímu názoru nepřezkoumal usnesení soudu první stolice v otázce, zda odpůrce možno ve smyslu § 6, odst. 4, věta druhá považovat za držitele poctivého, bylo již proto napadené rozhodnutí zrušeno a rekursnímu soudu uloženo, aby nehledě k svému právnímu názoru znovu o rekursu jednal a rozhodl.

Dojde-li rekursní soud k závěru, že odpůrce nelze považovat za držitele poctivého, bude muset odpůrce navrhovateli vyplatit náhradu ve výši obecné ceny zboží a zařízení na něho neplatně převedeného, bez ohledu na to, zda zboží či zařízení je dosud v jeho držbě čili nic (§ 6, odst. 1 rest. zák.). Bude-li však zjištěno, že odpůrce je nutno považovat za držitele poctivého, pak nebude ovšem možno odpůrce uložit bez dalšího, jak shora řečeno závazek k náhradě obecné ceny zboží a zařízení naň převedeného.

V této souvislosti je nutno uvážit, že ani ustanovení § 329 obč. zák. nedává poctivému držiteli právo věci, které drží, spotřebovat či zničit. Ustanovení to poctivého držitele jen zbavuje odpovědnosti, když tak naložil s věcí, kterou bona fide drží, nezprošťuje ho však závazku, aby pravému vlastníku vrátil částky, které prodejem věci skutečně obdržel. S tohoto hlediska bude tedy nutno posoudit nárok uplatněný souzenou restituční žádostí v případě, že odpůrce by bylo lze považovat ve smyslu § 6, odst. 4 zák. rest. za držitele poctivého.

Č. 485.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody etc.

Za podmínek § 4, odst. 2 uved. zákona směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, R I 334/48.)

R. L. byl vlastníkem osobního automobilu, který mu byl v roce 1945 německými úřady odňat. Tento automobil koupil později F. J. od K. Č-a, obchodníka s ojetými vozidly.

R. L. se domáhá nyní vrácení automobilu restitučním návrhem podaným proti F. J-ovi, který se brání poukazem na to, že koupil vůz důvěruje

v pravdivost tvrzení obchodníka K. Č-a, že jde o vůz vyřazený vojenskou správou, tedy za podmínek § 367 obč. zák.

Prvý soud vyhověl návrhu.

Rekursní soud zrušil k rekursu odpůrce usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl. Z důvodů: Odpůrce, ačkoliv uznává v rekursu, že je dalším nabyvatelem krytým pojmem právního nástupce, ve svých námitkách, které vznesl proti restitučnímu návrhu, své právní nástupnictví vylučuje. Brání se proti restituci poukazem na ustanovení § 367 obč. zák. ve spojení s tvrzením, že nabytí restituovaného auta jako poctivý nabyvatel od obchodníka oprávněného k prodeji aut, a dovouje, že byla-li by za tohoto stavu věci vyloučena proti němu žaloba vlastnická, je proti němu vyloučen i restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. První soud, poukázav na str. 99 díla Dr. Knapp-Dr. Bermann: Vracení majetku pozbytého za okupace, bez bližšího odůvodnění zaujal právní stanovisko, že ustanovení § 367 obč. zák. nemá místa v restitučním řízení. Toto právní stanovisko prvního soudu bylo by správné, kdyby šlo o právní nárok uplatňovaný proti osobě v § 4, odst. 2, první větě zák. č. 128/1946 Sb. na prvním místě zavázané, to je proti tomu, kdo věci nabytí neplatným převodem anebo kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch. Pak by bylo na místě též dovolávání se komentáře Dr. Knappa-Dr. Bermanna, podle kterého ustanovení § 367 obč. zák. nepřichází v úvahu u přímého nabyvatele, neboť též vzhledem k předpisu § 1 zák. č. 128/1946 Sb. je zavázán k restituci i tenkrát, když sám byl bona fide. V projednávaném případě však, jak již výše uvedeno, nejde o nabyvatele přímého, nýbrž o dalšího nabyvatele v pořadí posledního, a přitom o nabyvatele, kterého vzhledem ke způsobu jeho nabytí lze sotva označit ve shodě s předpisem § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. za právního nástupce (sukcesora) některého z nabyvatelů jemu předcházejících. Zákonodárce, zavázav k restituci kromě toho, kdo věci nabytí neplatným převodem anebo kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, jen právního nástupce původního nabyvatele, byl si jistě právního významu označení »právního nástupce« plně vědom a chtěl postihnout jen toho, kdo věci nabytí způsobem derivativním, nikoli však originárním. Při nabytí vlastnictví podle § 367 obč. zák. jde však o tak zvaný privilegovaný způsob nabytí, při kterém důsledkem řečeného privilegia je právě, že nejde o převod, nýbrž o vznik vlastnictví u nabyvatele, neboť oba podstatné znaky nabytí derivativního u nabytí podle § 367 obč. zák. chybí; nový vlastník nenabývá vlastnictví proto, že je před tím měl někdo jiný, a jeho vlastnické právo je nezávislé na vlastnickém právu předchůdce. Vzhledem k tomu je rekursní soud přesvědčen, že v projednávaném případě nelze ustanovení § 367 obč. zák. nedbat. Privilegium § 367 obč. zák. je však dáno jen pro speciální případy převodu — mezi těmi i pro nabytí od živnostníka k takovému obchodu oprávněného — a je vázáno na podmínky, že jde o věc movitou a že nabyvatel je nabyvatelem poctivým. První soud, vycházející z jiného právního názoru, neučinil předmětem svého šetření, zda v tomto případě šlo o případ převodu podle § 367 obč. zák. a zda podmínky, jejichž splněním je nabytí vlastnictví vázáno, byly splněny. Pro tento nedostatek skutkového zjištění nelze rekursnímu soudu věc v mezích přednesů stran po právní

stránce přezkoumat a proto bylo rekursu vyhověno a napadené usnesení zrušeno a věc vrácena prvnímu soudu s tím, aby nehledě k názoru v napadeném usnesení projevenému v ohledu skutkovém vyšetřil a v ohledu právním posoudil věc s hlediska § 367 obč. zák. a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu navrhovatelovu usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby o rekursu znovu rozhodl.

Z důvodů:

Rekursní soud mylně vykládá pojem »právního nástupce« ve smyslu § 4, odst. 2 rest. zák. č. 128/1946 Sb. Podle tohoto ustanovení směřuje restituční nárok proti tomu, kdo věci (práva) neplatným převodem nabytí nebo kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, anebo proti jejich právním nástupcům. Právním nástupcem v tomto smyslu je každý, kdo odvozuje svůj nárok z neplatných aktů uvedených v §§ 1 a 2 rest. zák., a to buď na základě smlouvy nebo jiné právní skutečnosti. Pro posouzení této otázky je nerozhodné, zda právní nástupce snad nabytí vlastnictví k věci podle předpisů občanského zákona, a to ať tím, že své právo vlastnické odvozuje od vlastnického práva předchůdce nebo tím, že se stal vlastníkem přes nedostatek vlastnictví auktorova. Z § 4, odst. 2 rest. zák. plyne, že další nabyvatel, který odvozuje svůj nárok z neplatných aktů výše uvedených, musí ustoupit oprávněnému restituentu bez ohledu na své eventuální vlastnické právo k věci a může svou pasivní legitimaci vyloučit jen tehdy, dokáže-li, že je osobou státně spolehlivou a že nevěděl, ani nemusil vědět, že k majetkovému převodu anebo k jinému majetkově-právnímu jednání, z něhož se nárok odvozuje, došlo pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Je proto názor rekursního soudu, že odpůrce, který podle shodného přednesu stran nabytí auta, o které tu jde, koupil od obchodníka s ojetými automobily, by nebyl podle § 4, odst. 2 rest. zák. k návrhu pasivně legitimován, kdyby prokázal skutečnosti, za nichž je proti němu vyloučena vlastnická žaloba podle § 367 obč. zák., právně mylný.

Protože se vzhledem k tomuto svému názoru rekursní soud nezabýval ostatními výtkami rekursu, musilo být napadené usnesení zrušeno podle §§ 43, odst. 3 a 46, odst. 3 nesp. zák. a rekursnímu soudu uloženo, aby znovu o rekursu rozhodl.

Č. 486.

Dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přidělci (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře.

Ve sdělení osídlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, Rv I 232/47.)

Žalobci tvrdili, že jsou vlastníky domku č. 72 v H. a opírali toto své tvrzení o přípis Osídlovací komise ministerstva zemědělství v Č. K. ze dne 17. ledna 1947 tohoto znění: »K Vaší žádosti Vám potvrzujeme, že rozhodnutím ministerstva zemědělství ze dne 13. listopadu 1946 byl přidělový návrh osídlovacího úseku V. schválen a že proto Vám navržený příděl poz. parc. č. k. 234/7 s domkem nabyt platností a že současně Vám byla předmětná pozemková parcela odevzdána dnem 1. listopadu 1946 do vlastnictví podle § 5, odst. 1 dekretu č. 28/1945 Sb. Přídělová listina Vám bude odevzdána později.« Žalobci dále tvrdili, že v zmíněném domku bydlí žalovaní bez právního titulu, ježto pachtovní smlouva zanikla přidělem domku. Domáhali se proto žalobou, aby žalovaní domek vyklidili. Žalovaní upírali žalobcům legitimitaci k žalobě a tvrdili, že žalobci dosud nejsou vlastníky domku.

Prv ý s o u d vyhověl žalobě z těchto důvodů: Soud vzal za prokázáno z výměru osídlovací komise v Č. K. ze dne 17. ledna 1947, že nemovitosti byly žalobcům odevzdány do vlastnictví dnem 1. listopadu 1946. Podle § 5 dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb., jest považovati nájemní po případě pachtovní smlouvu za zrušenou. Toto zákonné ustanovení nerozlišuje, zda přidělená nemovitost byla novému nabyvateli knihovně připsána či nikoliv. Toto zákonné ustanovení bylo vydáno později než zákon o ochraně nájemníků a proto mění zákon o ochraně nájemníků, pokud je s novějším ustanovením v rozporu. Podle téhož zákonného ustanovení může být ponecháno nájemci nebo pachtýři užívání do konce hospodářského roku. Zákon neurčuje blíže, co nutno rozumět hospodářským rokem a užívá výslovně slova: »může« a nikoliv »musí«. Soud vzal za základ svého rozhodnutí též ustanovení § 5 dekretu č. 28/1945 Sb. podle něhož je přidělec povinen ujmout se držby ode dne stanoveného v rozhodnutí o přidělu. V zákoně není opory pro mínění, že zrušení nájemního nebo pachtovního poměru by bránila okolnost, že žalovaným nebyla dosud poskytnuta náhrada za náklady a investice, nebo okolnost, že zaplatili obecní pokladně nájemné do konce března 1947.

O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl a uvedl v důvodech: Odvolací soud upírá žalobcům legitimitaci k žalobě. Je sice pravda, že podle § 5, odst. 1 dekr. č. 12/1945 Sb. se zrušují všechny nájemní a pachtovní smlouvy, když jde o zemědělský majetek konfiskovaný podle tohoto dekretu a když tento majetek je v nájmu nebo pachtu, ale jen osoba oprávněná může vyvodit z toho zrušení důsledky a podat žalobu na vyklizení. Tou je dosud po názoru odvolacího soudu Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství podle § 6, odst. 1 cit. dekretu, který spravuje konfiskovaný zemědělský majetek až do jeho odevzdání přidělcům. Poněvadž věc po stránce právní dlužno posuzovat také podle dekretu č. 28/1945 Sb., je podle § 5, odst. 1 téhož zákonného ustanovení přidělec povinen ujmout se držby toho dne, který bude stanoven v rozhodnutí o přidělu půdy, a podle § 5, odst. 2 téhož zák. přechází přidělená půda do vlastnictví přidělce dnem převzetí držby. Žalobci nejsou ani knihovními vlastníky podle § 431 obč. zák., ani je nelze pokládat za vlastníky naturální, když se dosud držby přidělených nemovitostí neujali a když přidělené nemovitosti se mohly stát jejich vlastnictvím teprve dnem, kdy je převzali do držby. To se po ná-

zoru odvolacího soudu nestalo pouhým sdělením osídlovací komise ministerstva zemědělství v Č. K. ze dne 16. ledna 1947, třebaže žalovaná strana uznala pravost této listiny, a třebaže v listině té se odevzdává pozemková parcela, o kterou jde, žalobcům do vlastnictví dnem 1. listopadu 1946, neboť takováto listina by mohla nanejvýše poskytnout žalobcům právní důvod (titulus), kdežto k skutečnému vlastnictví potřebovali žalobci se ještě ujmouti držby přidělených nemovitostí, což se dosud nestalo. Než se tak stane, spravuje nemovitosti Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství, který dosud disponuje konfiskovaným majetkem, a podle § 4 dekr. č. 12/1945 Sb. přechází na Národní pozemkový fond i veškerá práva, která jsou spojena s držbou konfiskovaného majetku, a tudíž i legitimize k žalobě o vyklizení, když nájemní smlouva žalobců s bývalými vlastníky byla podle § 5 dekr. č. 12/1945 Sb. ex lege zrušena dnem vyhlášení tohoto konfiskačního dekretu, t. j. dnem 23. června 1945. Mimo to žalobcům nebyla ještě vydána přidělová listina a není ani spolehlivě vyřešena otázka úhrady podle §§ 7—10 dekr. č. 12/1945 Sb. a dekr. č. 28/1945 Sb., neboť žalobci ani s potvrzením o přidělu nepředložili potvrzení ve smyslu § 7, odst. 5 dekr. č. 28/1945 Sb., že úhrada jim byla zcela nebo částečně prominuta. Je tedy k žalobě legitimován jen Národní pozemkový fond a nikoliv žalobci, když se držby přidělených nemovitostí dosud neujali.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, aby ve věci dále jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Není sporu o tom, že domek č. 72 v H., jehož vyklizení se žalobci na žalovaných domáhají souzenou žalobou, je konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. a že žalovaní jej obývají na základě staré pachtovní smlouvy. Podle § 6 dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. (§ 4 nař. č. 70/1945 Sb.) ve spojení s ustanovením § 2 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. je tedy mít za to, že domek ten až do odevzdání přidělci spravoval Národní pozemkový fond, po případě národní správce zřízený tomuto majetku podle dekretu č. 5/1945 Sb. a že tedy až do té doby jmenované orgány byly i oprávněny vystoupit vyklízovací žalobou.

Ve sporu jde nyní o to, zda žalobcům jako přidělcům byl již sporný domek odevzdán způsobem uvedeným v § 9 dekretu č. 12/1945 Sb., po případě v §§ 4, 5 dekretu č. 28/1945 Sb. Dovolací soud je názoru, že důkazem toho není přípis Osídlovací komise ministerstva zemědělství v Č. K. ze dne 17. ledna 1947, o který se žalobci jediné opírají, neboť přípisem tím je žalobcům na jejich dotaz jako uchazečům o přiděl domku č. 72 v H. v podstatě jen sdělován stav přidělového řízení podle § 9 dekretu č. 12/1945 Sb., pokud se týče podle § 4 dekretu č. 28/1945 Sb. s tím, že přidělová listina bude odevzdána později. Dovolání vychází tedy z nesprávného předpokladu, když má za to, že tento přípis je přidělovou listinou.

Potvrzuje-li Osídlovací komise ministerstva zemědělství v uvedeném přípisu ještě, že žalobcům byla »předmětná pozemková parcela odevzdána dnem 1. listopadu 1946 do vlastnictví podle § 5, odst. 1 dekretu č. 28/1945 Sb.«, tedy v době, kdy podle obsahu přípisu přidělový plán nebyl

ještě ani schválen, nemůže to mít vliv na právní postavení žalobců, neboť potvrzení to není rozhodnutím příslušného orgánu o přidělu či odevzdání zemědělské půdy (§ 5 dekr. č. 28/1945 Sb.) a nepotvrzuje se jím zejména, že žalobci byli uvedeni do držby přidělu, ač den převzetí držby přidělu přidělcem je rozhodný pro přechod práva vlastnického k přidělu dle § 5, odst. 1 dekr. č. 28/1945 Sb. a ač uvedení přidělce v držbu má se stát podle vysvětlivek ministerstva zemědělství k dekretům č. 12 a 28/1945 Sb. okresní rolnickou komisí a má se o něm učinit zápis (srov. čl. VII, odst. 5 vysvětlivek k dekretu č. 12/1945 Sb. a čl. V, odst. 1 vysvětlivek k dekretu č. 28/1945 Sb. otisků ve Sbírce »Nové zákony a nařízení«, roč. VII/1).

Důkaz, kterým tedy žalobci jediné se snažili dokázat svoje oprávnění disponovat vlastním jménem majetkem, o jehož přiděl se ucházejí, nepostačoval. Ježto však žalobci i v dovolání opět tvrdí, že přidělená nemovitost byla jim odevzdána do vlastnictví a že měli povinnost ujmout se držby, nelze žalobu zamítnout dříve, pokud žalobcům nebude dána podle § 182 c. ř. s. příležitost, aby jinými průvodními prostředky dokázali, že nemovitost, o jejíž přiděl se ucházejí, byla jim pravoplatně přidělena a že byli řádně uvedeni v její držbu. Ježto pak naznačenou vadou, vyplývající z výtky nesprávného právního posouzení, trpí i rozsudek soudu první stolice, byl podle § 510 c. ř. s. zrušen napadený rozsudek i rozsudek soudu první stolice a tomuto soudu uloženo nové projednání a rozhodnutí věci podle zásad shora naznačených.

Č. 487.

I práce konaná za druhého je nákladem podle § 1042 obč. zák.

Kdo poskytl výměnkáři obsluhu za osobu, která se k této službě smluvně zavázala, je oprávněn žádat na ní náhradu.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, Rv I 52/48.)

Žalovaný se zavázal při převzetí usedlosti, že bude poskytovat V. K-ovi obsluhu pozůstávající z mytí podlahy, vaření, praní a zašívání prádla a ošetřování v nemoci. Tomuto závazku žalovaný nedostál a V. K. se odstěhoval k žalobkyni, která mu pak vykonávala zmíněné práce. Žalobou se domáhala žalobkyně náhrady za tyto práce od žalovaného.

První soud žalobě vyhověl.

Odvolační soud žalobu zamítl z těchto důvodů: Jak podle svého skutkového přednesu, tak i podle výslovného poukazu k ustanovení zákona uplatňuje žalobkyně touto žalobou nárok podle § 1042 obč. zák. Předpokladem vzniku takového nároku je, že žalobce učinil za jiného »náklad«, jehož »náhrady« se může pak domáhat. Ze slov »náklad« a »náhrada« v § 1042 obč. zák. dlužno usuzovat, že nákladem lze rozumět jen něco, co lze nahradit. Nahradit však možno jen něco, co tu bylo a co tu v důsledku vynaložení toho už není, tedy část jmění, t. j. věci hmotné. Zákon tedy předpokládá pro vznik nároku zmenšení jmění žalobcova (srov. rozh. č. 341 Sb. n. s. I.). Jen to, oč se jmění zmenšilo, může být pokládáno za náklad po rozumu § 1042 obč. zák. Ze skutkového přednesu

odvolatelčina však nevyplývá, že se jmění zmenšilo pracemi, jež prý za žalované konala pro V. K. Není tu proto také s její strany nákladu, jež by bylo lze nahradit, a nárok na náhradu podle § 1042 obč. zák. jí nevěsel. Bylo tedy již proto odvolání vyhověno, aniž bylo potřeba obírat se i ostatními odvolacími důvody.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil tomuto soudu nové rozhodnutí.

Důvody:

Podle plenárního rozhodnutí č. 10.632 Sb. n. s. I. lze se žalobou podle § 1042 obč. zák. domáhat nákladu, k němuž byl jiný povinen z jakéhokoliv právního důvodu, zejména podle smlouvy, neboť i v takových případech, na př. byly-li plněny dávky výměnkové někým jiným, než osobou smluvně zavázanou, nelze náhradu plnění proti povinnému odepřít tomu, kdo za něho plnil.

V souzeném případě jde na straně žalovaných o plnění povinností výměnkových a nesejde na tom, že nejde o věcné dávky, nýbrž o obsluhu pozůstávající z mytí podlahy, vaření, zašívání prádla, vyprání, z úklidů, v případě nemoci z ošetřování, neboť nákladem podle § 1042 obč. zák. je rozumět vůbec plnění nějaké majetkové hodnoty, jímž může být i práce, kterou žalobkyně konala za žalované. Nelze přisvědčit právnímu názoru odvolacího soudu, že nahradit lze jen něco, co tu bylo a v důsledku vynaložení toho už tu není, tedy věci hmotné. Vždyť i občanský zákon často pojmu »věc« v nejširším slova smyslu jako předmět právní vůbec (srov. §§ 285, 292, 298, 299, 307, 308, 859 obč. zák.) a je jím rozumět i vykonanou práci. Zmenšení jmění žalobkyně je v tom, že nedostala náhradu za vynaloženou práci, kterou měli konat žalovaní.

Ježto odvolací soud pro odchylný právní názor nevyřídil výtky žalovaných vznesené v odvolání, byl napadený rozsudek podle § 510, odst. 1 c. ř. s. zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu.

Č. 488.

V případech, kde § 185 nesp. pat. doporučuje slyšení nejbližších příbuzných opatrovancových, jsou tyto příbuzní oprávněni k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, R II 169/48.)

Nezletilí B. a J. Š. jsou spolu se čtyřmi zletilými příbuznými spoluvlastníky mlýna nabytého dědictvím. Mlynářská živnost byla až dosud provozována za souhlasu všech spoluvlastníků a se svolením opatrovnického soudu na účet nezletilých B. a J. Š-ových, kteří kromě svého podílu na výnosu vypočítaného podle velikosti spoluvlastnických podílů dostávali zvláštní odměnu. Na návrh otce nezletilých rozhodl nyní opatrovnický soud, že nadále nesohlasí s tím, aby živnost byla

provozována na účet nezletilých, ježto byl názoru, že bude pro nezletilé výhodnější, když živnost bude propachtována.

Rekursní soud odmítl recurs podaný ostatními spoluvlastníky mlýna z těchto důvodů: Napadené usnesení dotýká se úpravy poměrů nezletilých dětí B. a J. Š-ových, kteří jsou pod ochranou soudu podle § 269 obč. zák. Mlynářská živnost se stanovištěm v D. je od roku 1943 provozována za zemřelého E. J. na účet nezl. dědiců B. a J. Š-ových. Stěžovatelé jsou spoluvlastníci nemovitostí, v nichž se živnost mlynářská provozuje, a jsou příbuznými a to strýci nezletilců. Neprovozují-li stěžovatelé podnik na svůj účet, nemohou zasahovat do úpravy živnostenského oprávnění. Citované usnesení mohli by napadnout rekusem ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. jenom jako nejbližší příbuzní nezletilců a to na jejich prospěch, kdyby považovali zájmy opatrovanců za dotčené soudním opatřením. Stěžovatelé však brojí proti usnesení ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb., ježto nemají právního nároku na rozhodnutí opatrovnického soudu příznivé pro své právní a hospodářské zájmy. Schválení návrhu opatrovníka soudem je vnitřním úkonem opatrovnického soudu, na které nemůže mít vlivu ten, koho nelze považovat za účastníka nesporného řízení.

Nejvyšší soud zrušil usnesení recursního soudu a uložil mu, aby o rekursu rozhodl věcně.

Důvody:

Podle § 185 nesp. pat. je zůstaveno nařízení soudu, aby v důležitých a pochybných případech vyslechl před schválením návrhů poručnickových nebo opatrovnickových také přítomné nejbližší chráněncovy příbuzné a jeho samého, pokud je s to, aby posoudil své věci.

V takovémto případě, kde zákon sám doporučuje slyšení nejbližších příbuzných opatrovancových, a o takový případ tu jde, nelze zajisté těmto příbuzným upřít ani oprávnění k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb., zejména, když již v rekursu je obšírně doličováno, že napadené usnesení soudu prvé stolice je v rozporu se skutečnými zájmy opatrovanců. Bylo proto rekursu vyhověno.

Č. 489.

Přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán. Odevzdání věci (u nemovitostí knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje.

I když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitostí do držby, správy a užívání, byla jim konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví.

(Rozh. ze dne 29. června 1948, Rv II 203/47.)

Obec B. L. se domáhala žalobou vyklizení zámku v B. L. Tvrdila, že je vlastníci tohoto zámku, neboť nemovitosti se zámkem jí byly přiděleny jako konfiskovaný zemědělský majetek. Žalovaní namítali, že vlastníci zámku jsou oni, neboť nabyli tohoto zámku od svých rodičů postupní smlouvou z r. 1942, která jen pro odpor okupantů nebyla vložena do pozemkových knih.

Prvý soud zamítl žalobu, ježto nedospěl k přesvědčení o nabytí vlastnictví k zámku žalobkyní. Odvolací soud žalobě vyhověl, protože podle jeho názoru je žalobkyně vlastníci zámku.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek soudu odvolacího.

Z důvodů:

Základem tohoto sporu je rozřešení otázky, zda je žalobkyně vlastníci zámku, v němž jsou místnosti, o jichž vyklizení jde.

Sporný zámek byl výměrem okresního národního výboru v L. ze dne 8. srpna 1945 konfiskován, a to podle § 1, odst. 1 dekretu č. 12/1945 Sb. Opravné prostředky proti tomuto výměru zamítl zemský národní výbor v B. svým výměrem z 12. března 1946 a konfiskační výměr se stal právoplatný. Zámek byl pak výměrem ministerstva zemědělství ze dne 31. března 1947 přidělen žalobkyni a to, jak je ve výměru uvedeno, do držby, správy a užívání podle § 7, odst. 4 dekretu č. 12/1945 Sb. Podle protokolu ze dne 8. prosince 1946 byla obcí B. L., po případě jejím zástupcem, místním národním výborem, převzata na místě samém také zámecká budova. Z tohoto protokolu dále plyne, že při předávání byli přítomni nejen národní správce zámku B. S., nýbrž také žalovaná V. R-ová, neboť ohlásila svůj požadavek na náhradu investic. Podle úředního záznamu ze dne 23. června 1947 bylo za účasti zástupce Pobočky národního pozemkového fondu v O. na místě samém v B. L. zjištěno, že v zámku není žádný cenný mobilář, jehož odvezení do příslušné oblastní sběrný by přicházelo v úvahu. Podle úředního záznamu ze dne 25. června 1947 došlo na místě samém v B. L. za účasti zástupce státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v O. a Pobočky národního pozemkového fondu v O. k odevzdání zámku žalobkyni do držby, správy a užívání.

Své vlastnické právo k zámku odvozuje žalobkyně právě z výše citovaného výměru ministerstva zemědělství ze dne 31. března 1947. Je proto posouditi, zda tímto výměrem byl skutečně založen převod vlastnického práva na žalobkyni.

Podle § 423 obč. zák. můžeme rozlišovat převod a přechod vlastnictví. O přechodu vlastnictví mluvíme v případě autoritativních výroků (ať soudů, ať úřadů). V souzené věci je tvrzené nabytí vlastnictví opřeno o výměr ministerstva zemědělství, tedy o autoritativní výrok správního úřadu. Odpověď na otázku, zda a kdy nastává v takovém případě přechod vlastnictví, sluší hledat v ustanoveních o řečených výrocih tedy nikoli v oněch výrocih samých. To znamená, že takový autoritativní výrok nemá sám o sobě moc ani způsobit, ani dovršit přechod vlastnictví,

nýbrž že rozhoduje obsah zákonného předpisu, podle něhož byl onen výrok vydán. Proto je zapotřebí odevzdání, resp. knihovního zápisu jen, když to dotyčná ustanovení o oněch výrocích vyžadují. Není tedy v takových případech, i když jde o nemovitosti, knihovní zápis všeobecně ustanoven za podmínku přechodu vlastnictví.

Z citovaného výměru ministerstva zemědělství plyne, že byl vydán podle § 7, odst. 4 dekretu č. 12/1945 Sb. Podle tohoto předpisu a podle jeho odst. prvního se přidělují konfiskované nemovitosti do vlastnictví. Poněvadž tedy uvedený předpis zná jen přidělení do vlastnictví, došlo podle citovaného výměru ministerstva zemědělství k přidělení zámku do vlastnictví, i když ve výměru samém se mluví o přidělení zámku do držby, správy a užívání. Jak bylo totiž již výše doloženo, pro přechod vlastnictví není rozhodný pouhý obsah úředního výroku, nýbrž zákonný předpis, podle něhož došlo k vydání výroku, a podle tohoto předpisu (§ 7 dekretu č. 12/1945 Sb.) se přidělují konfiskáty do vlastnictví. Ostatně i přípis ministerstva zemědělství ze dne 1. listopadu 1946 a ze dne 18. listopadu 1946 potvrzují správnost toho, že šlo o přiděl zámku do vlastnictví.

Dále bylo v dotčeném výměru ministerstva zemědělství určeno, že odevzdání přidělených nemovitostí provedou po odvezení mobiláře, který měl být podle bodu 3 výměru vyloučen, zástupci státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v O. a Pobočky národního pozemkového fondu v O. I když se nepřiblíží k protokolu ze dne 8. prosince 1946, neboť tento předchází dotčený výměr a odevzdání se tehdy nezúčastnili zástupci obou jmenovaných institucí, byly tyto podmínky rovněž splněny podle úředních záznamů ze dne 23. a 25. června 1947. Podle prvního úředního záznamu bylo za účasti zástupce Pobočky národního pozemkového fondu v O. na místě samém v B. L. zjištěno, že v zámku není takového mobiláře, o němž se zmiňuje bod 3. dotčeného výměru ministerstva zemědělství, a podle úředního záznamu ze dne 25. června 1947 došlo na místě samém k odevzdání zámku žalobkyni za účasti zástupce státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v O. a Pobočky národního pozemkového fondu v O. Je proto správný právní závěr odvolacího soudu, že žalobkyně je naturální vlastníci sporného zámku.

Toto naturální vlastnictví opravňuje žalobkyni k souzené žalobě, neboť jen naturální vlastník může vykonávat obsah vlastnického práva, jak je vymezen v §§ 354 a 362 obč. zák. (rozh. č. 13.091 Sb. n. s. I.), a ani dekret č. 12/1945 Sb. neobsahuje opačných ustanovení.

Ani další výtky nejsou důvodné. Žalovaní dovozuji své domnělé naturální vlastnické právo k zámku z postupní smlouvy ze dne 21. listopadu 1942, přehlížejí však, že i kdyby jim bylo toto právo k zámku příslušelo, že ho pozbyli později vydanými a v předu blíže označenými právoplatnými konfiskačními výměry. Ani retenční právo podle § 471 obč. zák. nemohou žalovaní s úspěchem uplatnit. Podle svého přednesu uplatňují je pro investice, které vynaložili do jimi obývané části zámku v letech 1941 a 1942. Jde tedy o pohledávku vzniklou proti tehdejšími vlastníky zámku O. a A. R-ovým. Po pravoplatně vyslovené konfiskaci

jde o pohledávku proti konfiskátu a otázku dluhů a nároků váznoucích na zkonfiskovaných majetcích vyřeší vládní nařízení (§ 5, odst. 3 dekretu č. 12/1945 Sb.). Nejde tedy o pohledávku proti žalobkyni a chybí tu jeden ze zákonných předpokladů pro uplatnění retenčního práva, totiž že jde o pohledávku proti tomu, kdo se domáhá vydání věcí (§ 471, odst. 1 in fine obč. zák.).

Č. 490.

Nejde o nárok na náhradu válečné škody podle dekretu č. 54/1945 Sb., nýbrž o nárok patřící na pořad práva, domáhá-li se žalobce na státu náhrady škody, kterou utrpěl v době okupace srážkou osobního vlaku s vojenským vlakem.

Československý stát odpovídá podle zákona č. 86/1937 Sb. i za škodu, vzešlou při jízdě cizozemského vlaku, jenž byl včleněn do tuzemské dopravy, t. j. určen státní železniční správou k jízdě po tuzemské trati.

(Rozh. ze dne 30. června 1948, Rv I 56/48.)

Dne 3. května 1945 došlo na nádraží v B. v Čechách ke srážce vlaků. Evakuační vojenský vlak obsazený maďarskými vojáky narazil v plné rychlosti na osobní vlak stojící na třetí koleji. Při nehodě byla zabita a zraněna řada osob, mezi jinými byl též zraněn F. C.

Žalobou proti Československému státu domáhá se F. C. náhrady škody, jež mu tím vzešla, v částce 146.079,50 Kčs. Žalovaný stát se bránil poukazem na mimořádné válečné poměry, za nichž k neštěstí došlo.

První soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Soud zjišťuje, že vlak vezoucí maďarské evakuanty byl příliš těžký. Nehoda byla způsobena tím, že vlak byl brzděn pouze špičkově, nikoliv celý průběžně, takže brzdař ovládal brzdou pouze několik předních vozů, ačkoliv vlak měl 54 vozů. Vzadu měli sedět na ručních brzdách maďarští brzdaři, jak však po nehodě zjištěno, tam nebyli. Ve stanici L. zkoušel brzdař brzdu jenom na místě bez jízdy, zda přiléhají brzdící špalky. Na trati, o níž tu jde, jezdí nejvýše 30 vozů, poněvadž má prudký spád. Když pak po vyjetí vlaku ze stanice V. brzdař na svahu přibrzdil, přibrzdily pouze přední vozy a zadní vozy svou vahou a setrvačností způsobily, že vlak se rozjížděl stále více a více. Po katastrofě bylo zjištěno, že za dvacátým vozem byly kohouty tlakové brzdy uzavřeny; kdo je uzavřel, se neví. Povinnost je kontrolovat náležela vlakové četě. Když vlak vjížděl do stanice, měl návěst na »stůj«, avšak bylo již vyloučeno zabrzdít. Evakuační maďarský vlak byl pod vojenským vedením, měl přednost před obyčejnými vlaky, jako každý vojenský vlak, ale nikoliv před zvláště důležitými. Srážku bylo po názoru soudu možno odvrátit, kdyby byla žalovaná strana a její zaměstnanci vynaložili povinnou péči. Šlo tu o určitou dávku neopatrnosti a lehkovážnosti se strany personálu evakuačního vlaku, který nevěnoval patřičné pozornosti brzdám, a ani se nepřesvědčil, zda vlak je skutečně brzděn průběžně nebo pouze špič-

kově, ač každému musilo být i v zájmu vlastní bezpečnosti známo, že takto zatížený vlak na trati, kterou zaměstnanci dobře znali, může lehce způsobit nehodu. Rovněž výpravčí ve stanici B., který měl k dispozici 4 koleje a kterému bylo hlášeno, že vlak nadměru zatížený přijíždí do stanice, ponechal osobní vlak stát na průběžné koleji právě proti vlaku přijíždějícímu. Nepomůže zde hájení se tvrzením, že prý není předpisu, že by se mělo počítat s tím, že vlak přejede návštěvidlo »stůj«. Právě vzhledem k mimořádným okolnostem, t. j. k příjezdu mimořádného vlaku, mělo se věnovat této okolnosti více pozornosti a bylo možno v tom případě osobní vlak přemístit na vedlejší kolej č. 5. Zásah osob třetích nebyl nijak prokázán, poněvadž naléhání nadřízených úřadů nebo velitele vlaku na urychlení dopravy není ještě exkulpačním důvodem. Lze tedy mít právem za to, že srážku lze odvozovat jediň z povahy a stavu provozních zařízení žalované strany i ze zvláštního způsobu selhání, nebo nedostatku činnosti drah (§ 196 želez. zák.). Nehoda se dala předvídat a mohlo by jí být zabráněno dopravními opatřeními stanice V. a stanice B., jakož i zaměstnanců státních drah vlak provázecích. O neodvratitelnosti srážky nemůže proto být řeč.

Proti rozsudku prvního soudu podal žalovaný stát odvolání, v němž namítl mimo jiné též, že bylo rozhodnuto o věci, jež nepatří na pořad práva, poněvadž se tu žalobce domáhá náhrady válečné škody ve smyslu dekr. č. 54/1945 Sb., o které přísluší rozhodovat zemskému národnímu výboru.

Odvolací soud nevyhověl odvolání Československého státu a v důvodech svého rozsudku uvedl mimo jiné: Žalobce uplatňuje nárok na náhradu škody ze zranění, které utrpěl 3. května 1945 na nádraží v B., když vlak od V. najel na stojící osobní vlak, do kterého žalobce nastoupil. Jedná se tedy o náhradu škody utrpěné při železniční dopravě proti železničnímu podniku ve smyslu § 196 zák. č. 86/1937 Sb. Pro takovéto žaloby jsou podle § 205 cit. zák. a § 1 j. n. příslušné řádné soudy. Prvý soud proto nemohl žalobu odmítnout pro nepřipustnost pořadu práva. Z toho, že rozhodl ve věci samé, je zřejmé, že neměl uvedenou námitku odvolatelovu za oprávněnou. Okolnost, že o námitce nepřipustnosti pořadu práva výslovně nerozhodl, neodůvodňuje zrušení napadeného rozsudku, ze kterého je patrné, že první soud tu uznal pořad práva přípustným. Odvolatel tvrdí též neprávem, že žalobce namítanou nepřipustnost pořadu práva uznal. Ze slov v zápisu č. ř. 19, že činí nesporným přednes žalovaného o tom, že nepřihlásil svůj nárok z utrpěného úrazu jako válečnou škodu ve smyslu dekr. č. 54/1945 Sb., nelze dovozovat souhlas žalobcův i s tím, že jde skutečně o válečnou škodu podle uvedeného dekretu. Rozhodnout o připustnosti právního pořadu náleželo soudu bez ohledu na nespornost přednesu, která se ve smyslu § 266 c. ř. s. mohla vztahovat jen na skutkové okolnosti. Odvolací důvod zmatečnosti podle § 477, odst. 6 c. ř. s. není tudíž opodstatněn a v tomto směru bylo proto odvolání ve smyslu §§ 471, č. 5, 473 c. ř. s. zamítnuto.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného státu.

Z d ů v o d ů:

Ježto se první soud neobíral otázkou připustnosti pořadu práva ani v důvodech svého rozsudku a teprve odvolací soud zamítl odvolání, pokud bylo vzneseno z důvodu zmatečnosti podle § 477, č. 6 c. ř. s., nebylo nižšími soudy pravoplatně rozhodnuto o oné námitce a je proto dovolání, pokud uplatňuje tuto zmatečnost, přípustné (č. 7655 Sb. n. s. I.). Výtka zmatečnosti z důvodu § 477, č. 6 c. ř. s. není však důvodná. Nejde o nárok z válečné škody podle dekretu č. 54/1945 Sb., jak se nesprávně domnívá dovolatel. Škoda nebyla způsobena válečným činem, ani orgány okupačního státu nebo orgány jednajícími z jejich příkazu, nýbrž podle skutkových zjištění nižších soudů vznikla při železniční dopravě na trati železničního podniku, jehož vlastníkem byl žalovaný stát, a byla jako taková uplatňována.

Po stránce právní posoudil odvolací soud věc správně. Neřešil případ pouze s hlediska exkulpace železniční správy z důvodu neodvratnosti škody (§ 196, odst. 2, č. 2 zák. č. 86/1937 Sb.), jak neprávem vytýká dovolání, nýbrž vyřídil také námitku žalované strany, že škoda vzešla z neodvratného jednání jiných osob, v daném případě maďarských železničních zaměstnanců (§ 196, odst. 2, č. 1 b) téhož zákona). K vývodům dovolání, že maďarský evakuační vlak měl s býv. protektorátními drahami společně jen to, že jel po jejich kolejích a k tvrzení, že zaměstnanci býv. protektorátních drah jednali na rozkaz t. zv. vlakové služby, která byla ovládána Němci, a stali se vlastně po dobu dopravy vojenského vlaku zaměstnanci při onom maďarském vlaku, se poznamenává, že posléze uvedené tvrzení je nepřipustnou novotou (§ 504, odst. 2 c. ř. s.), a že okolnosti ty nemohou ani jinak vyloučit odpovědnost železničního podniku, jehož vlastníkem je žalovaný stát. Pro posouzení, zda jde o škodu vzniklou při železniční dopravě, rozhoduje, zda vojenský vlak způsobivší nehodu byl včleněn v dopravě býv. protektorátních drah, t. j. určen k jízdě po jejich kolejích. Že tomu tak bylo, žalovaný ani nepopírá. Nemůže zásadně odmítnout svou odpovědnost ani proto, že škoda vznikla z použití trati cizozemským vlakem, neboť za škodu odpovídá i v takovém případě železniční správa, v jejímž provozu škoda vznikla. K poškození žalobce došlo ve vlaku vybaveném československými státními drahami, v osobním vlaku stojícím ve stanici B., a již z tohoto důvodu ručí žalovaný stát podle § 196, odst. 1 zák. č. 86/1937 Sb. zásadně, ledaže by se použití trati cizozemským evakuačním vlakem tak, jak se stalo, dalo podřadit pod jeden z vyvíňovacích důvodů odst. 2 uved. zákonného ustanovení.

Č. 491.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody etc.

Nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž

toliko výroku, že narovnání to je neplatné, nejde o nárok restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení.

(Rozh. ze dne 9. září 1948, R I 41/48.)

Navrhovatelka tvrdí, že měla proti Němci R. M-ovi pohledávku 75.000 Kčs a pod tlakem okupace uzavřela s ním narovnání, podle něhož se spokojila na úplné vyrovnání této pohledávky s cesí pohledávky ve výši 45.000 Kčs. R. M. byl odsouzen mimořádným lidovým soudem, popraven a jeho majetek byl celý konfiskován. Návrhem podle zákona č. 128/1946 Sb. podaným proti Československému státu se domáhá navrhovatelka výroku, že zmíněný smír se prohlašuje za neplatný.

Nižší soudy návrh zamítly, nejvyšší soud z podnětu dovolacího rekursu zrušil usnesení obou nižších soudů a řízení jim předcházející a návrh odmítl.

Důvody:

Navrhovatelka se domáhá, aby smír, který prý pod tlakem okupace ujednala s R. M-em, byl prohlášen za neplatný podle zákona č. 128/1946 Sb. Tento nárok uplatňuje v nesporném řízení proti Československému státu, o němž tvrdí, že je právním nástupcem R. M-a, jehož majetek podle rozsudku lidového soudu propadl ve prospěch státu.

Zkrácený název pro zákon č. 128/1946 Sb. »zákon restituční« vyjadřuje jednak obsah nároku, jenž podle § 6, odst. 1 jde na vrácení věci (práva) nebo na jiné navrácení k předešlému stavu nebo za určitých předpokladů na peněžitou náhradu obecné ceny, jednak obsah povinnosti navrhovatelovy, který je podle § 7 povinen vrátit všechno, co z neplatného majetkového převodu nebo majetkově-právního jednání obdržel, nebo, není-li to dobře možno, je povinen dáti za to přiměřenou náhradu. Z toho plyne, že zákon č. 128/1946 Sb. se vztahuje na úplnou restituci spočívající ve vzájemném navrácení do předešlého stavu. Zásada § 877 obč. zák. zde zřejmě proniká.

Provedení vzájemné restituce majetkové bude zpravidla — jak z povahy věci plyne — uskutečnitelné vzájemným plněním. Bez něho je majetková restituce těžko představitelná, i když z opatrnosti nutno připustit, že v praktickém životě by se mohl vyskytnout případ, kdy úplná restituce by byla uskutečnitelná už tím, že by určovacím výrokem byla vyslovena neplatnost majetkově-právního jednání. Tak by tomu mohlo být na př. v případech, kdy se někdo domáhá restituce dosud nesplatné pohledávky, kde restituce je uskutečněna, ježto nemůže býti žalováno ještě o zaplacení, výrokem, že pohledávka trvá po právu a přísluší navrhovateli.

V souzené věci však o tento případ nejde, neboť navrhovatelka uplatňuje, že smírem, jehož neplatnost tvrdí, se spokojila s tím, že R. M. jí na úplné vyrovnání její pohledávky 75.000 Kčs postoupil pohledávku 45.000 Kčs, kterou jí pak O. K. jako postoupený dlužník zaplatil. Nedomáhá se však výroku, že pohledávka je po právu, nýbrž domáhá se jen určení, že smír je neplatný. Nejde ani o vzájemnou restituci, jak jí má na mysli zákon č. 128/1946 Sb., nýbrž pouze o to, aby si proti Československému státu jako tvrzenému právnímu nástupci R. M-a dala na jisto postavit neplatnost smíru.

Na základě tohoto výroku hodlá svého času zakročit o vypořádání zbytku své pohledávky podle § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Avšak lze-li vůbec takový pouze určovací návrh uplatnit, zajisté nelze tak učinit v nesporném řízení. Toto je připuštěno k provedení vzájemné restituce (§§ 6, 7, 10, odst. 2 cit. zák.) a jen výjimkou, o kterou však v souzeném případě nejde, je možno jednat o pouhém návrhu určovacím (čl. IV zákona č. 79/1948 Sb.), i když se tímto návrhem vzájemné vyrovnání neuskutečňuje, nýbrž se vyhrazuje řízení dalšímu.

Ježto navrhovatelčin návrh určovací nesměřuje k provedení vzájemné restituce a ježto nejde o výjimku čl. IV zákona č. 79/1948 Sb., nepatří její návrh, lze-li jej vůbec uplatnit, na řízení nesporné, nýbrž na řízení sporné. Usnesení nižších soudů a jimi provedené řízení je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. K zmatečnosti bylo přihlédnuto z moci úřední a rozhodnuto podle § 46, odst. 3 a § 43, odst. 2 cit. zák.

Č. 492.

Rozsudku z doby nesvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o odzunnání manželského původu dítěte podané v jednorocní lhůtě podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říš. zák. díl I, str. 80 o přizpůsobení předpisů rodinného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák.

(Rozh. ze dne 10. září 1948, Rv I 188/47.)

Rozsudkem z doby nesvobody bylo vysloveno, že nezletilý B. H. není manželským dítětem tehdejšího žalobce V. H-a, nýbrž že je nemanželského původu. V rozsudku bylo výslovně uvedeno, že žaloba byla podána v jednorocní lhůtě podle § 158 obč. zák. ve znění nař. z 6. února 1943, něm. říš. zák. I, str. 80. Nezl. B. H. se domáhal žalobou podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušení tohoto rozsudku z doby nesvobody z toho důvodu, že nařízení z 6. února 1943 je nepoužitelné a žalobě podané po uplynutí tříměsíční lhůty podle § 158 obč. zák. nemělo býti vyhověno.

Všechny tři stolice žalobu zamítly, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Ústavní dekret presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946, jímž se schvalují, doplňují a mění předpisy o obnovení právního pořádku, který byl ústavním zákonem ze dne 28. března 1946, č. 57 Sb., jímž se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky, prohlášen za zákon ústavní (čl. I, odst. 2), vyloučil sice naprosto z používání soudů a správních úřadů předpisy rodinného práva z doby nesvobody (srov. čl. 2, odst. 1 cit. úst. dekr.), avšak za předpokladu, že tato

otázka nebude jinak upravena i pouhým (t. j. nikoliv ústavním) zákonem (srov. čl. 15, odst. 3 cit. úst. dekr.).

Otázku popěrné lhůty ve sporech o popření manželského původu upravil § 2, odst. 3 zákona ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb., o řízení v některých sporech z rodinného práva, tak, že ve sporech zahájených před účinností tohoto zákona a do dne účinnosti, t. j. do 13. února 1946 pravomocně neskončených, nelze žalobu o popření manželského původu zamítnout proto, že nebyla dodržena popěrná lhůta § 158 obč. zák., byla-li žaloba podána včas podle ustanovení platných v době podání žaloby. Tímto zákonným ustanovením bylo ve smyslu čl. 5, odst. 3 cit. úst. dekretu změněno ustanovení čl. 2, odst. 1 téhož dekretu v ten smysl, že pro spory výše uvedené je třeba z vůle zákonodárcovy používat čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, říš. zák. I, str. 80, o jednorozhodnutí popěrné. Tím byla zásada o naprosté nepoužitelnosti předpisů práva rodinného z doby nsvobody prolomena. Nepřichází proto v úvahu otázka ústavnosti uvedeného § 2, odst. 3 zák. č. 8/1946 Sb., kterou by ostatně nižší soudy podle ustanovení § 102 úst. listiny zák. č. 121/1920 Sb., platné v době vydání jejich rozhodnutí, nemohly ani řešit.

Toto prolomení zásady o naprosté nepoužitelnosti tohoto předpisu rodinného práva platí nejen pro spory o popření manželského původu zahájené před účinností zákona č. 8/1946 Sb. a do 13. února 1946 pravomocně neskončené, nýbrž i pro spory, které byly rozhodnuty za doby nsvobody. To plyne z úvahy, že po úspěšně provedeném odporu podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb., o zrušení a o změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nsvobody, vydá se v původním sporu nové rozhodnutí podle nynějšího právního stavu, tedy pokud jde o popěrnou lhůtu podle ustanovení § 2, odst. 3 zák. č. 8/1946 Sb., protože jde o věci zahájené před účinností tohoto zákona a dosud pravomocně neskončené.

Z toho plyne závěr, že ustanovení nařízení z 6. února 1943, říš. zák. I, str. 80, o popěrné lhůtě ve sporech o popření manželského původu napadlých do 13. února 1946, je z vůle zákonodárcovy obecně použitelné. Nelze proto odpor proti rozhodnutí vydanému v takovém sporu v době nsvobody s úspěchem opírat o to (čl. 6, odst. 1 a) úst. dekr. — § 2 zák. č. 76/1946 Sb.), že včasnost podané žaloby byla posuzována podle nepoužitelného předpisu práva rodinného z doby nsvobody, totiž nařízení z 6. února 1943, říš. zák. I, str. 80.

Za dovolacího řízení byla vydána nová ústava, zákon z 9. května 1948, č. 150 Sb., která nabyla účinnosti dne 9. června 1948. Vzhledem k ustanovením §§ 171, odst. 3 a 173, odst. 2 téže ústavy dospěl dovolací soud k závěru, že ani ústavní dekrét o obnovení právního pořádku, ani zákon č. 8/1946 Sb. v otázce rozhodnutím dotčené neodporují ustanovením této ústavy, zejména jeho §§ 10 a 11, a zásadám lidově demokratického zřízení, ani neupravují otázku tu odchýlně od této ústavy, takže předpisy ty zůstávají v platnosti.

Č. 493.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody atd.

Právní jednání, k němuž došlo z podnětu původního vlastníka majetku, je platné, jsou-li splněny ostatní podmínky druhé části § 1 uved. zák., třebaš pohutkou k tomuto podnětu byl tlak okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce.

(Rozh. ze dne 11. září 1948, R I 438/48.)

Srov. rozh. č. 313 Sb. n. s. II.

V řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. se domáhá navrhovatel vrácení auta, jež prý prodal v době okupace pod tlakem rasové persekuce. Odpůrce namítá, že auto mu bylo prodáno z volného a předem uváženého rozhodnutí navrhovatelova, a že za ně zaplatil přiměřenou cenu.

Prvý soud vyhověl restitučnímu návrhu. Z důvodů: Navrhovatel byl vlastníkem osobního auta značky Škoda Popular. Podle zjištění soudu posíl navrhovatel po obsazení Československé republiky Němci v roce 1939 svědka J. M-a, aby toto auto od něho koupil, protože se bojí, že mu ho Němci v rámci protizidovských opatření zabaví. Dále tvrdil, že potřebuje peníze, jež si může opatřit jedině prodejem auta. Nedojde-li k prodeji, ocitne se bez prostředků. Na toto naléhání koupil svědek J. F. od navrhovatele auto za 7.000 K a prodal za několik dní auto odpůrci, jemuž se zmínil, od koho auto pochází, při čemž uvedl, že ho navrhovatel prodal v obavě před protizidovskými opatřeními. Odpůrce má auto dosud v držbě. Z těchto skutečností dospěl soud k závěru, že prodej auta navrhovatelem svědku J. M-ovi se stal v důsledku majetkových zákroků prováděných německými okupačními orgány v době nsvobody proti židům a spadá pod pojem neplatného majetkového převodu podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb., poněvadž k němu došlo pod tlakem rasové persekuce. V důsledku toho náleží navrhovateli podle § 4 téhož cit. zákona restituční nárok i proti odpůrci jako právnímu nástupci původního nabyvatele J. M-a a odpůrce by musel podle § 4, odst. 2 cit. zák. prokázat, že nevěděl ani nemusel vědět o tom, že k prodeji auta navrhovatelem došlo z důvodu rasové persekuce. To však odpůrce nemůže prokázat, poněvadž při koupi auta bylo mu M-em sděleno, že auto získal od navrhovatele po obsazení republiky Němci, jenž mu je prodal, protože se bál protizidovských majetkových zásahů. Je tudíž odpůrce povinen podle § 6 cit. zák. vrátit auto, o něž jde, navrhovateli, poněvadž auto má. Naproti tomu je ovšem podle § 7 cit. zák. povinen navrhovatel vrátit kupní cenu 7.000 Kčs.

Rekursní soud zrušil k rekursu odpůrcovu usnesení prvního soudu a uložil mu, aby dále jednal a znova rozhodl. Z důvodů: Soud prvního stálice zjistil z výpovědi svědka J. M-a, že se k němu dne 17. března 1939 dostavil navrhovatel a naléhavě ho prosil, aby auto od něho koupil, ježto se bojí, že mu je Němci zabaví a že bude bez prostředků. Podle ustanovení § 1 zák. č. 128/1946 Sb. není neplatný převod majetku po 29. září 1938, třebaže byl učiněn pod tlakem okupace, když ten, na koho majetek přešel, je osoba státně spolehlivá a bude zároveň prokázáno 1. že k majetkovému převodu došlo za přiměřenou úplatu, 2. že se tak stalo z podnětu původního vlastníka nebo v jeho převážném zájmu. Tato druhá podmínka je pro-

kázána. K zjištění však, zda je tu i prvá, bylo třeba provést důkaz znalcem. Poněvadž se tak nestalo, je řízení neúplné. Bylo proto důvodnému rekursu vyhověno, napadené usnesení bylo zrušeno a na prvním soudu bude, aby řízení v naznačeném směru doplnil a pak znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze přisvědčit v jeho výkladu druhé části § 1 rest. zák.

Ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že není neplatné právní jednání, k němuž došlo — za splnění ostatních podmínek druhé části § 1 rest. zák. — z podnětu původního vlastníka. Při tom nerozhoduje, že snad motivem k této aktivní činnosti byl tlak okupace neb národní, rasové nebo politické persekuce. Zmíněné ustanovení je omezením zásady vyslovené v první části § 1 cit. zák., a má jím být vyloučeno uplatnění restitučního nároku proti osobě, která, třeba se zúčastnila jednání uzavřeného pod tlakem okupace nebo persekuce, nemůže být přesto s hlediska občanské morálky viněna z něčeho nesprávného (Vysvětlivky k restitučnímu zákonu, Věst. min. sprav. 1946, str. 57). Správně proto zrušil rekursní soud napadené usnesení za účelem zjištění přiměřenosti úplaty, vzav podle zjištěného stavu věci za prokázáno, že navrhovatel dal k prodeji auta J. M-ovi podnět.

S tohoto hlediska jsou ostatní vývody dovolacího rekursu bez významu.

Č. 494.

Proti dědici z posledního pořízení zřízeného v náležitě formě a nepopřehného co do pravosti dlužno podle § 126 nesp. pat. odkázat na pořad práva každého, jehož nároky se zakládají jen na zákonné dědické posloupnosti i tehdy, vzdal-li se tento testamentární dědic dědického práva před zřízením posledního pořízení.

(Rozh. ze dne 11. září 1948, R II 182/48.)

Zůstavitelka zemřela dne 3. července 1947 zanechala dvě děti, syna a dceru. Posledním pořízením ze dne 25. března 1947, jež je formálně bezvadné, stanovila dědičkou dceru, kdežto syna opomenula a uvedla, že byl již za jejího života vybaven a že pro nepřistojné chování nemá žádných dědických nároků. Dcera se přihlásila k dědictví z posledního pořízení, kdežto syn podal dědickou přihlášku ze zákona. Prohlásil, že poslední pořízení je sice pravé, ale neplatné, ježto dcera se vzdala prohlášením ze dne 24. října 1928 u okresního soudu v B. dědických práv po zůstavitelce.

V řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. odkázaly nižší soudy dceru s jejím dědickým nárokem na pořad práva a přiznaly jí postavení žalobce. Rekursní soud uvedl v důvodech svého usnesení: Je správné tvrzení stěžovatelky, že podle § 126 nesp. pat. má při odporujících si dědických přihláškách, jež byly přijaty na soud, úkol žalobce převzít dědic, který má

slabší dědický titul, takže opírá-li se dědic o závěť zřízenou v náležitě formě a co do pravosti nepopřehnou, má býti k žalobě poukázán dědic ze zákona. Stěžovatelka však přehlídí dosah svého prohlášení o zřeknutí se dědického práva po zůstavitelce, obsaženého ve spisu okresního soudu civilního v B., sp. zn. D V 49/25. Nepopírá, že je učinila. Poněvadž její bratr, který se přihlásil k dědictví ze zákona, se tohoto projevu dovolává a na základě něho popírá dědické právo stěžovatelky, bylo povinností pozůstalostního soudu, aby přezkoumal, zda skutečně jde o smlouvu vyhovující předpisu § 551 obč. zák. Rekursní soud má za to, že tomu tak je. Smlouvou o zřeknutí se dědického práva se ruší delace, z čehož pro posouzení titulů dědických práv plyne, že pro stěžovatelku nespovědí důvod z testamentu jinak formálně správného a co do pravosti nepopřehného, kdežto pro jejího bratra, jehož příbuzenský vztah k zůstavitelce je prokázán obsahem úmrtního zápisu, svědčí zákon jako důvod delace. Za tohoto stavu věci je postice stěžovatelky tedy rozhodně slabší a proto právem byla odkázána na pořad práva a přidělena jí úloha žalobkyně. Sporná otázka, zda jí přísluší z důvodů později nastalých dědické právo či ne, bude pak meriotrně řešena ve sporu. Určení procesních stran pozůstalostním soudem je opatření rázu formálního, které se nijak nedotýká merita sporné otázky, neprejudikuje mu, ani nezakládá ius inter partes, jak se stěžovatelka mylně domnívá.

Nejvyšší soud změnil usnesení nižších soudů tak, že postavení žalobce přiznal zůstavitelčinu synovi.

Z důvodů:

Pro řešení otázky, komu z dědiců nutno pro odporující si přihlášky přikázat úlohu žalobce ve sporu, nerozhoduje v tomto případě okolnost, že se stěžovatelka vzdala dne 24. října 1928 u okresního soudu v B. dědických práv po zůstavitelce, když stěžovatelka opírá své dědické právo o poslední pořízení zůstavitelky zřízené až dne 25. března 1947, jehož pravost byla přihlásivším se zákonným dědicem uznána. Okolnost, že tento dědic popřel dědické právo dědičky přihlásivší se z testamentu poukazem na její vzdání se dědického práva, nemá význam pro řešení otázky, které straně nutno přikázat roli žalující strany, zejména když tu nejde o dědickou přihlášku z testamentu, který by předcházel vzdání se dědického práva, a podle jasného a nepochybného znění prvního odstavce § 126 nesp. pat. proti dědici z posledního pořízení, zřízeného v náležitě formě a nepopřehného co do pravosti, musí k popření jeho dědického práva vystoupit jako žalobce každý, jehož nároky se zakládají jen na zákonné dědické posloupnosti.

Dovolací rekurs tudíž právem uplatňuje výtku zřejmé nezákonnosti napadeného usnesení podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. a čl. V zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. a bylo mu proto vyhověno.

Č. 495.

Vzešel-li závazek z provozu určité majetkové podstaty konfiskované podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., lze jeho splnění exekučně vymáhat jen z majetku náležejícího k oné pod-

statě. Je na vymáhajícím věřiteli, aby již v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž povolení exekuce navrhuje, má tuto povahu.

(Rozh. ze dne 15. září 1948, R I 486/47.)

Pensijní ústav »N.« navrhl, aby mu podle vykonatelného výkazu nedoplatek z 13. března 1948 byla proti Československému státu jako vlastníku konfiskovaného majetku velkostatku A. M-a v S. a v B. povolena pro nedoplatek pensijních přemíí, přefazovací taxy, předelhůtní splátky a úroků z prodlení ve výši 97.244 Kčs exekuce zabavením pohledávky, kterou má Československý stát za Poštovní spořitelnu v Praze, a jejím příkázáním k vybrání.

Prvý soud exekuci povolil.

Rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Stěžovatel má sice pravdu pokud vytýká, že rekursní soud opřel své rozhodnutí neprávem o dekret č. 108/1945 Sb. a zákon č. 31/1947 Sb., když z exekučního návrhu plyne, že šlo o majetek zemědělský, konfiskovaný dekretu č. 12/1945 Sb., takže věc nutno posuzovat podle předpisů tohoto dekretu. Toto pochybení rekursního soudu nemůže však mít žádný vliv na rozhodnutí.

Konfiskací zemědělského majetku podle § 1 dekretu č. 12/1945 Sb. nabývá naturálního vlastnictví ke konfiskovanému majetku ze zákona Československý stát (srov. rozh. č. 262 Sb. n. s. II). Podle § 6 téhož dekretu spravuje takový majetek až do rozdělení přidělcům Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství, který je podle § 1 vládn. nař. č. 70/1945 Sb. samostatnou právní osobou. Z toho však ještě neplyne, že závazky, náležející ke konfiskovanému majetku, nebo vzniknuvší za jeho správy, jsou pohledávkami za státem nebo Národním pozemkovým fondem. Žádný zákonný předpis nic takového nestanoví a neukládá státu nebo Národnímu pozemkovému fondu ani ručení za takovéto závazky. Naopak, § 5, odst. 3 dekretu č. 12/1945 Sb. stanoví, že otázka dluhů a nároků, váznoucích na konfiskovaných majetcích, bude vyřešena vládním nařízením, a pokud jde o platy, pense, daně a jiná běžná vydání, že je hradí zatím národní správce. Z posléze uvedeného ustanovení jasně plyne, že ani závazky vzniklé za správy konfiskovaného zemědělského majetku nemají být pokládány za závazky proti státu, pokud se týče Národnímu pozemkovému fondu tak, že by mohly být vymáhány z jakéhokoliv jejich majetku, nýbrž že je lze vymáhat jen z majetku zkonfiskované podstaty.

V exekučním návrhu uvedený majetek A. M-a v S. a B., konfiskovaný podle dekretu č. 12/1945 Sb., trvá tedy do doby, než bude odevzdán přidělcům (§ 6 dekretu č. 12/1945 Sb.), dále jako samostatná hospodářská jednotka, spravovaná odděleně od jiných, pro Československý stát konfiskovaných majetkových podstat a jiného státního majetku, neslučuje se

s tímto jiným majetkem státu a sám ručí za závazky založené jeho provozem po případě správou. Věřitelé jsou tudíž omezeni se svými nároky jen na tuto majetkovou podstatu a jen v ní mohou hledat úhradu svých pohledávek, nikoliv i v jiném jmění státu nebo Národního pozemkového fondu.

Bylo proto věci vymáhajícího věřitele, aby v exekučním návrhu tvrdil, pokud se týče dokázal, že pohledávka, jejíž zabavení a příkázání k vybrání se domáhá, patří ke konfiskované majetkové podstatě velkostatku A. M-a, z jehož správy a provozu vzešla pohledávka, která má být navrženou exekucí uspokojena (§§ 54, 55, odst. 2 ex. ř.). Jelikož to vymáhající věřitel neučinil, nestačí údaje exekuční žádosti pro povolení navrhované exekuce a rekursní soud právem exekuční návrh zamítl.

Č. 496.

Podle exekučního titulu vydobytého vymáhajícím věřitelem proti národnímu správci majetkové podstaty veřejné obchodní společnosti nelze vést exekuci ve smyslu § 11 ex. ř. na nemovitost připsanou v pozemkové knize osobně ručícím společníkům.

(Rozh. ze dne 16. září 1948, R I 355/48.)

Věřitel si vymohl rozsudek, jímž byla národní správa německé protokolované firmy A. C., hostinská živnost v S., zastoupená národním správcem J. V-ou, odsouzena k zaplacení peněžité částky. Podle tohoto rozsudku navrhl věřitel exekuci proti povinné straně označené shodně s označením žalované v rozsudku, ale tímto exekučním návrhem se domáhal nuceného zřízení zástavního práva na nemovitosti, jejímiž knihovními vlastníky byli I. G-ová a A. G., kteří byli veřejnými společníky firmy A. C.

Prvý soud exekuci povolil, rekursní soud k rekursu Fondu národní obnovy zamítl návrh na povolení exekuce.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Jde o to, zda podle exekučního titulu vydobytého vymáhajícím věřitelem proti národní správě (národnímu správci) majetkové podstaty protokolované firmy A. C., hostinská živnost v S., možno podle § 11 ex. ř. vést exekuci na nemovitost připsanou v pozemkové knize osobně ručícím společníkům jmenované protokolované firmy, o niž není v návrhu tvrzeno, že je spravována shodně se jměním protokolované firmy.

Z ustanovení čl. 119, 122 obch. zák. plyne, že soukromé jmění společníkovo je jměním odlišným od jmění společenského a totéž plyne i z ustanovení § 11 ex. ř., které činí výjimku z ustanovení §§ 7, 9 ex. ř. a dovoluje, aby za určitých předpokladů podle exekučního titulu proti veřejné obchodní společnosti byla povolena exekuce i na jmění osobně ručícího společníka.

Podle exekučního titulu předloženého vymáhající věřitelkou, kterým bylo uloženo národní správě plnění závazku z jednání předsevzatého národním

správce, možno nepochybně vést exekuci na jmění společenské, t. j. na celou majetkovou podstatu prot. firmy A. C., neboť tato majetková podstata, do níž byla národní správa zavedena, slouží právě za úhradu pro vydobytí nároků zjištěných proti národnímu správci (národní správě) pro závazky, které v mezích svého oprávnění na sebe vzal. Pro takové závazky národní správy nestanovil zákon žádné moratorium, a ani neodepřel možnost, aby byly uspokojeny z majetku daného pod národní správu, byť i konfiskovaného (§ 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., § 2, odst. 4 zák. č. 31/1946 Sb. úsudkem z opaku).

Jinak je tomu však, když vymáhající věřitel chce pro závazek národní správy postihnout ještě soukromé jmění společníků veřejné obchodní společnosti, jejíž majetková podstata byla dána pod národní správu. Podle obsahu exekučního návrhu, pro povolení exekuce jediné rozhodného (§ 54, 55 ex. ř.), byla národní správa zavedena do majetkové podstaty prot. firmy A. C. a majetková podstata této firmy byla dle §§ 18, 20—22 dekretu č. 5/1945 Sb. spravována národním správcem jako zcela samostatná hospodářská jednotka a to podle jiných hledisek, než které by snad sledovali společníci firmy. Tito byli naopak podle § 20 dekretu č. 5/1945 Sb. uvalením národní správy vyřazeni z jakéhokoliv vlivu na správu firmy, byla jim odňata dispozice majetkem daným pod národní správu a na národního správce přešla oprávnění všech orgánů povolanych dříve ke správě veřejné obchodní společnosti. Z toho je zřejmo, že zavedením národní správy ustupuje do pozadí, zda majetková podstata daná pod národní správu byla či je majetkem jednotlivé fyzické osoby, nebo zda patří veřejné obchodní společnosti, či jinému právnímu útvaru. Není proto ani důvodů, aby soukromé jmění společníků, tvořící majetkovou podstatu zcela odlišnou od majetkové podstaty společnosti dané pod národní správu a mající po případě zcela jiné určení a jinou národní správu, aneb které není vůbec v národní správě, bylo možno použít pro ukojení nároků zjištěných proti národní správě veřejné obchodní společnosti.

Vymáhající věřitelka nemůže proto použít v souzené věci § 11 ex. ř. a vést exekuci na majetek připsaný společníkům veřejné obchodní společnosti a nikoliv veřejné obchodní společnosti samé.

Č. 497.

Rozhodl-li v opatrovnické věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 17. září 1948, R I 461/48.)

Prvý soud zamítl návrh manželského otce na jeho zproštění alimentární povinnosti vůči nezletilému synovi a k návrhu matky a kolísáního opatrovníka zvýšil výživné, jež je otec povinen platit tomuto synovi. Usnesení to vydal aktuárský ředitel okresního soudu.

Rekursní soud nevyhověl rekursu otcovu, nezabýval se však ve svém rozhodnutí otázkou oprávnění aktuárského úředníka k samostatnému vyřízení této věci.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu otcova dovolacího rekursu rozhodnutí obou nižších stolic a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Otec nezletilého podal dovolací rekurs proto, že není dán podklad k tomu, aby mu vůbec mohla být uložena povinnost platit na výživu nezletilého syna. Nejde tedy o stížnost podanou proti rozhodnutí soudu druhé stolice jen o výši výživného (čl. V, č. 2 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.) a je proto dovolací rekurs přípustný.

Nejvyšší soud shledal důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. v tom, že v první stolici rozhodl v této alimentární věci úředník vyšší pomocné služby, ač rozhodování o věcech alimentárních bylo vyhrazeno ustanovením § 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb. soudci.

Ježto důvodů zmatečnosti nutno dbát z moci úřední (§ 41, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb.), bylo nutno rozhodnout, jak se stalo, neboť, nepřihlédl-li rekursní soud z úřední povinnosti k této zmatečnosti, činí to zmatečným i jeho rozhodnutí (srov. rozh. č. 3692 Sb. n. s. I).

Č. 498.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb.

Žalobu proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 uved. dekretu) změnit za podmínek § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik.

(Rozh. ze dne 22. září 1948, R I 418/47, R I 707/48.)

Srov. rozh. č. 8399 Sb. n. s. I.

Dne 1. května 1946 podal J. V. žalobu na národní správce Akciové společnosti Š. Dne 18. května 1946 byla v Úředním listě uveřejněna vyhláška ministerstva průmyslu o zřízení národního podniku »Š. národní podnik«. Podle vyhlášky téhož ministerstva ze dne 7. března 1946 vplynula do tohoto národního podniku též majetková podstata žalované Akciové společnosti Š. Poté přednesl žalobce J. V., že opravuje označení žalované strany na »Š. národní podnik«.

Prvý soud vyslovil usnesením, že se tato oprava nepřipouští a v jeho důvodech uvedl: I když možno se klonit k právnímu stanovisku, že národní podnik je universálním sukcesorem znárodněného podniku, přece jen vedle národního podniku existuje dále z obchodního rejstříku nevy-

mazaná firma původně žalované akciové společnosti, jejíž firma nebyla převzata národním podnikem. I když tato stará firma nemá snad žádný majetkový substrát, ačkoliv v daném případě podle vyhlášky jí zůstávají nadále majetkové kusy uvedené v odst. F č. 7 pod lit. a) až h), může být pod touto starou firmou dle čl. 15 obch. zák. žalována. Rozhodl-li se žalobce žalovanou firmu žalovat pod touto starou firmou, byl mezi nimi spor zahájen, a když se snažil opravit označení žalované strany na národní podnik nově konstituovaný, nutno na to pohlížet jako na změnu v podmětu sporu, při níž už nejde ani o pouhou změnu žaloby, nýbrž o žalobu zcela novou (viz Hora: Československé právo procesní, díl II, str. 70); tím méně se může jednat o pouhé opravení znění firmy. O takovéto nové žalobě ovšem soud jednat nemohl, neboť nebyla doručena a proto nebyl o ní ještě spor zahájen. Proto soud nepřipustil t. zv. opravení označení žalované firmy.

Rekursní soud připustil opravu. Z důvodů: Při podání žaloby nemohla žalující strana rozhodovat o tom, zda bude žalovat národní podnik aneb firmu pod starým zněním, když vyhláška o zřízení národního podniku tehdy ještě nebyla uveřejněna. Nelze pochybovat o tom, že žalobce minil žalovat toho, koho pokládal za svého dlužníka. Když tedy teprve po doručení žaloby došlo k uveřejnění vyhlášky o znárodnění a když teprve pak se veřejnost a tedy i strana žalující dověděla, že podle vyhlášky ministerstva průmyslu ze 7. března 1946 vplynula do národního podniku též majetková podstata žalované firmy a že tudíž národní podnik podle § 5 dekretu č. 100/1945 Sb. vstoupil v závazky žalované firmy, a to dnem 1. ledna 1946, pak je správný názor prvního soudu, že národní podnik je universálním sukcesorem národního podniku, nesprávný však je názor prvního soudu, že jde o nepřipustnou změnu v podmětu sporu a že nejde o opravu v označení žalované strany. Nejde tedy o změnu žaloby podle § 235 c. ř. s., jak první soud mylně má za to. Proto po této úvaze soud opravu v označení žalované strany v důsledku vyhlášky, uveřejněné teprve po řádném doručení žaloby a v důsledku znárodnění, připustil (§ 84 c. ř. s. a rozh. č. 8774 a 9938 Sb. n. s. I), tím spíše, když tomuto znárodnění byla přiznána zpětná účinnost od 1. ledna 1946.

Proti tomuto usnesení podal Š. národní podnik dovolací rekurs, jež rekursní soud odmítl pro opožděnost.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu Š., národního podniku do odmítnutí usnesení rekursního soudu a jeho dovolací rekurs přijal na soud. Tomuto dovolacímu rekursu však nevyhověl.

Důvody:

Rekursní soud vycházel při odmítnutí dovolacího rekursu národního podniku Š. z názoru, že původně žalovaná Akciová společnost Š. a nyníjší žalovaná strana Š., národní podnik, představují jeden a týž právní subjekt, který znárodněním změnil jen svůj název, a že tudíž povolenou změnou v označení žalované strany nedošlo na straně žalované k žádné změně.

S tímto názorem nelze souhlasit už proto, že žalovanou stranou ve sporu nebyla Akciová společnost Š. jako taková, nýbrž, jak plyne z dodatku »k rukám národního správce«, byli stranou žalovanou národní správci. Ná-

rodní správci nejsou však zákonnými zástupci vlastníků majetku daného pod národní správu, jak za to má mylně rekursní soud, nýbrž zvláštními veřejnými orgány, jež jsou povinny spravovat svěřený jim majetek s jiných hledisek než s hlediska zájmů vlastníků a které vystupují ve sporu vlastním jménem.

Byli-li tedy žalováni národní správci, byl žalován jiný subjekt, než kdyby byla žalována Akciová společnost Š. jako taková. Nejde proto už z tohoto důvodu o pouhou změnu v označení téže strany, jak měl za to rekursní soud, nýbrž jde o změnu žaloby po osobní stránce, navrhla-li žalující strana, aby místo původně žalované strany byl nyní stranou žalovanou národní podnik Š. Nelze proto počítat tomuto národnímu podniku lhůtu k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu o povolení změny žalované strany od doručení usnesení straně původně žalované, nýbrž ode dne, kdy usnesení to bylo doručeno národnímu podniku samému. To se podle zpátečního lístku stalo dne 1. dubna 1947. Jelikož pak dovolací rekurs národního podniku Š. došel k soudu už 2. dubna 1947, tedy dávno před uplynutím čtrnáctidenní lhůty, odmítl ho rekursní soud pro opožděnost nepřávnem.

Dovolací rekurs není však opodstatněn, i když povolenou změnou došlo ke změně žaloby a nikoliv jen ke změně v označení žalované strany. Podle § 235 c. ř. s. je za určitých podmínek přípustná i podmětná změna žaloby, t. j. vstup nového podmětu na místo podmětu jiného (srov. rozh. č. 7781 Sb. n. s. I), pokud takovou změnou není jen obcházena námitka nedostávajícího se oprávnění ke sporu (rozh. č. 8399 Sb. n. s. I). Tento cíl v souzené věci navrženou změnou sledován nebyl. V době podání žaloby (11. května 1946) nebylo ještě vyhlášeno zřízení národního podniku Š. Žalující strana byla proto vzhledem k ustanovení § 27 dekretu č. 100/1945 Sb. (nyní ve znění zák. č. 114/1948 Sb., § 37) oprávněna podat žalobu na národní správce, kteří byli podle citovaného předpisu i po znárodnění podniku nejen oprávněni, ale i povinni vést dále správu a záležitosti podniku až do zřízení národního podniku a měli tudíž i pasivní legitimaci ke sporu. Když však po té vyhláškou ministra průmyslu, uveřejněnou dne 18. května 1946, bylo vyhlášeno zřízení národního podniku Š., do něhož vplynula největší část majetkové podstaty Akciové společnosti Š., a právo národních správců k této majetkové podstatě tak zaniklo, nemůže být žalující straně odepřeno, aby tomuto novému stavu nepřizpůsobila svou žalobu, když dovolací stěžovatel ani nepopírá, že by šlo o závazek, do něhož podle § 5, odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. vstoupil, a když ze změny žaloby netřeba se obávat značného ztížení a průtahu jednání (§ 235, odst. 3 c. ř. s.).

Dovolací rekurs nemohl proto míti úspěch.

Č. 499.

I když je nemovitost knihovně připsána jiné osobě než vlastníku znárodněného podniku, dlužno přece povolit národnímu podniku vklad vlastnického práva k ní, je-li z přípisu ministerstva průmyslu připojeného ke knihovní žádosti zřejmo, že nemovitost sloužila nebo byla určena provozu

znárodněného podniku, jehož majetková podstata vplynula do národního podniku (§ 4 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.).

(Rozh. ze dne 22. září 1948, R I 457/48.)

Srov. rozh. č. 330, 405 Sb. n. s. II.

Podle vyhlášek o znárodnění firmy S. a spol., akciová společnost, a o převedení její majetkové podstaty na firmu Č., národní podnik, povolil knihovní soud vklad vlastnického práva pro firmu Č., národní podnik, k nemovitostem zapsaným ve vložce č. 2160 poz. knihy pro kat. úz. N. dosud vlastnický připsaným J. S-ovi a J. V-ovi.

Rekursní soud zamítl usnesením ze dne 7. února 1948 knihovni návrh. Z důvodů: Vyhláškou ministra průmyslu z 27. prosince 1945 došlo k znárodnění zestátněným podnikem S. a spol., akciová společnost se sídlem v M., podle § 1, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. Vyhláškou téhož ministra ze 7. března 1946 převedl podle §§ 12, 13 dekr. č. 100/1945 Sb. a §§ 1, 17 vl. nař. č. 6/1946 Sb. Československý stát k 1. lednu 1946 z majetkových podstat znárodněných podniků majetkovou podstatu podniku S. a spol. v rozsahu jeho znárodnění na firmu Č., národní podnik. Podle knihovni lustra jsou knihovními vlastníky nemovitostí zapsaných ve vl. č. 2160 J. S. a J. V., každý polovinou, tudíž osoby rozdílné od vlastníka znárodněného podniku. Podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. národní podnik, do kterého vplyne majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v závazky znárodněného podniku v den převzetí. Podle § 17, odst. 1 cit. dekr. na návrh národního podniku zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku na navrhovatele. Svrchu uvedený skutkový stav je potvrzen přípisem ministerstva průmyslu ze 17. května 1947, který je označen v knihovním návrhu jako výměr a který označuje objekty uvedené v knihovních vložkách jako pronajaté podniku, který byl znárodněn. Podle § 4, odst. 1 cit. dekr. znárodněním nabývá Československý stát vlastnictví znárodněných podniků, avšak uvedené nemovitosti nebyly znárodněny, nýbrž znárodněna byla pouze akciová společnost S. a spol., a nelze proto tyto dvě okolnosti právně slučovat. Proto také (§ 5, odst. 1 cit. dekr.) vstupuje národní podnik v tomto případě pouze v závazky znárodněného podniku S. a spol. jako nájemce a nikoliv jako nabyvatel vlastnictví třetí osoby, již se znárodnění netýká. Výjimku činí předpis § 4, odst. 2 poslední věty cit. dekr., o kterýžto případ však nejde. Nelze vykládat ustanovení § 4, odst. 2 cit. dekr. bez zřetele k ustanovení § 4, odst. 1 cit. dekr. a nutno mít na zřeteli v otázce nabytí vlastnictví a subjektu toliko znárodněný podnik. Ze znění a obsahu přípisu ministerstva průmyslu vyplývá, že jde jen o pokyn ministerstva národnímu podniku a intimovaný pouze jemu bez jakékoliv doložky o právní moci (§ 31 a násl. kn. z.). Nejde proto o listinu způsobilou pro vklad vlastnického práva. Z uvedených důvodů první soud povolil vklad vlastnického práva na zmíněnou nemovitost bez právního podkladu a proto změnou napadeného usnesení bylo rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Podle ustanovení § 4, odst. 2 a 3 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění, jehož se mu dostalo zákonem č. 114/1948 Sb. a jež podle předpisu čl. IV, § 2 zák. č. 114/1948 Sb. nabylo účinnosti dnem 27. října 1945, týká se znárodnění nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin, které slouží nebo jsou určeny provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Okolnost, že nemovitosti, o něž jde, nebyly připsány firmě S. a spol., a. s. v M., jejíž majetek byl znárodněn, nýbrž J. V-ovi a J. S-ovi, nebyla by tudíž na závadu připsání těchto nemovitostí na národní podnik Č., do něhož byla majetková podstata podniku S. a spol., a. s. včleněna, jestliže nemovitosti ty sloužily nebo byly určeny provozu znárodněného podniku a jestliže by tato okolnost byla zřejma z listin, připojených ke knihovni žádosti (§ 94, č. 3 knih. zák.) a vyhovujících předpisům knihovního zákona.

Tento požadavek byl v daném případě splněn, neboť z přípisu ministerstva průmyslu ze dne 17. května 1947, jenž byl připojen ke knihovni žádosti, vyplývá, že nemovitosti, o něž jde, byly firmě S. a spol. pronajaty a znárodněný podnik jich provozně používal. Tomuto přípisu ministerstva průmyslu nutno přiznat povahu veřejné listiny ve smyslu § 33, lit. d) knih. zák., ježto podle § 4, odst. 7 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb. je ministr průmyslu povolán k rozhodování o rozsahu znárodnění. Knihovni žádost je tudíž odůvodněna obsahem předložených listin (§ 94, č. 3 knih. zák.) a rekursní soud ji zamítl neprávem. Bylo proto dovolací stížnosti vyhověno a obnoveno usnesení soudu prvního stolice.

Č. 500.

Dekret presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku etc.

Národní správce konfiskovaného zemědělského majetku není oprávněn plnit závazky, jež na tomto majetku vážnou z doby před vydáním uvedeného dekretu.

(Rozh. ze dne 23. září 1938, Rv I 364/47.)

Srov. rozh. č. 377 Sb. n. s. II.

Žalobce, který byl zaměstnán na velkostatku A. W-a v P., se domáhá žalobou podanou proti žalované straně označené: »A. W-a dědiců velkostatek do rukou národního správce« nedoplatků na služném za dobu od 1. května 1942 do 31. listopadu 1945 v částce 8.964.40 Kčs s přísl.

První soud vyhověl žalobě v plném rozsahu, odvolací soud zamítl k odvolání vedlejšího intervenienta žalované strany Národního pozemkového fondu žalobu co do částky 7.908.40 Kčs pro tentokráte, co do zbývající žalobcem požadované částky potvrdil rozsudek prvního soudu.

Z d ů v o d ů: Podle souhlasného udání stran byl majetek žalované strany výměrem okresního národního výboru v P. z 22. srpna 1945 jako německý zemědělský majetek zkonfiskován podle dekrety č. 12/1945 Sb. Podle § 5, odst. 3 tohoto dekrety se otázka dluhů a nároků váznoucích na konfiskovaných majetcích vyřeší vládním nařízením. Toliko běžná vydání (platy) platí prozatím národní správce. Tím dlužno rozumět jen platy dospělé za národní správy. Odvolatel, prováděje výtku nesprávného právního posouzení, právem vytyká, že toto ustanovení se netýká zadržené mzdy žalobcovy za dobu před zahájením národní správy a že prvý soud proto neměl zažalovaný nárok přisoudit. Konfiskace podle dekr. č. 12/1945 Sb. působí od účinnosti uvedeného dekrety, t. j. od 22. června 1945. Neměl proto prvý soud žalobci přisoudit částky mzdy splatné za dobu před tímto dnem, nýbrž toliko po tomto dni, t. j. mzdu v celkové částce 1.056 Kčs. Bylo proto odvolání částečně vyhověno a žaloba ohledně 7.908.40 Kčs zamítnuta pro tentokráte, poněvadž není dosud jisté, zda národní správce bude podle předpisů, které snad budou vydány, povinen nedoplatky starší (před dobou konfiskace splatné) platit či nikoliv.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci je žalován A. W-a dědiců velkostatek do rukou národního správce, tedy vlastně národní správce. Podle zjištění nižších soudů byl tento majetek výměrem okresního národního výboru v P. ze dne 22. srpna 1945 jako německý zemědělský majetek zkonfiskován podle dekrety č. 12/1945 Sb. Konfiskační výměr je i podle vývodů dovolání pravoplatný, neboť stížnost na správní soud nemá vliv na pravoplatnost tohoto výměru (č. 6552 Sb. n. s. I). Předmětem dovolacího řízení jsou pak jen pohledávky, které vznikly do dne vyhlášení citovaného dekrety konfiskačního, a v dovolacím řízení jde jen o to, zda mohou být takové pohledávky vymáhány proti národnímu správci.

K řádné správě majetku daného pod národní správu patří zásadně také povinnost plnit i ony závazky, které váznou na tom majetku (§§ 18, 21 dekrety č. 5/1945 Sb.). Z toho plyne, že pokud není jinak stanoveno zákonem, lze tyto závazky, jsou-li soukromoprávní povahy, vymáhat i proti národnímu správci a že nutno proto také přiznat v těchto případech národnímu správci pasivní legitimaci k takovému sporu. Tato zásada je však prolomena, pokud jde o zemědělský majetek zkonfiskovaný podle dekrety č. 12/1945 Sb., předpisem § 5, odst. 3 citovaného dekrety. Podle tohoto ustanovení se otázka dluhů a nároků váznoucích na konfiskovaných majetcích vyřeší vládním nařízením a národní správce hradí prozatím jen běžná vydání jako platy, pense, daně. Tím bylo jednak stanoveno, že národní správce smí hradit jen běžná vydání, to je vydání dospívající již za národní správy, jednak že otázka úhrady ostatních závazků bude vyřešena v budoucnu zákonodárnou cestou.

Vykládají-li se obě věty citovaného ustanovení tak, aby jedna věta navazovala a doplňovala druhou, plyne z toho, že tyto ostatní závazky nesmí národní správce plnit, tedy, že je zde zákonný zákaz, který národnímu

správci nedovoluje, aby plnil závazky, které vznikly v době před vydáním konfiskačního dekrety č. 12/1945 Sb. Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje i předpis § 2 zák. č. 31/1947 Sb. I když tento předpis platí jen pro konfiskáty podle dekrety č. 108/1945 Sb., přece jen lze vzhledem na tento předpis zakazující národnímu správci plnit staré peněžité pohledávky usoudit, že ani u zemědělských konfiskátů nezamýšlel zákonodárce jinou úpravu a že tedy hořejší výklad § 5, odst. 3 dekrety č. 12/1945 Sb. je správný a odpovídá úmyslu zákonodárcovu.

Č. 501.

Pomocný ošetřovatel, jehož platové poměry jsou upraveny podle vládního nařízení ze dne 17. března 1927, č. 22 Sb., nemá nároku na zvláštní odměnu za práci přes čas.

(Rozh. ze dne 23. září 1948, Rv I 426/47.)

Žalobkyně se domáhá žalobou podanou proti veřejné okresní nemocnici, v níž byla zaměstnána jako pomocná ošetřovatelka, náhrady za práci přes čas. Nižší soudy žalobě vyhověly, odvolací soud uvedl k tomu v důvodech svého rozsudku: V nedostatku konkrétnějších předpisů je použit zákona č. 91/1918 Sb. Jeho předpis platí také pro podniky, závody a ústavy provozované státem, veřejnými nebo soukromými svazky, fondy, spolky a společnostmi, ať jsou rázu výdělečného, všeužitečného nebo dobročinného (§ 11, odst. 2), tudíž i pro žalovanou stranu. § 7, odst. 4 tohoto zákona stanoví: »Všechny tyto práce, pokud přesahují pravidelnou dobu pracovní (práce přes čas), buďtež zvláště placeny.« Poněvadž žalobkyně nebyla sjednána úhrnková odměna zahrnující i práci přes čas a žalobkyně nic neobdržela od žalované strany, zvláště za práce přes čas, je žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud změnil rozsudky nižších soudů tak, že žalobu zamítl.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci není sporné, že žalobkyně byla u žalované zaměstnána v době od 1. července do 31. prosince 1945 jako nezkušená smluvní ošetřovatelka na porodnickém oddělení, že měla službu tak, že střídavě byla 24 hodin ve službě a 24 hodin měla volno, že jí byl plat vyměřen podle výnosu ministra vnitra ze dne 5. července 1944, č. j. B-4404-8/6-1944-III/2 a že nebyla zvláště honorována za práci přes čas.

Žalována je všeobecná veřejná nemocnice v Čechách. Platové a služební poměry zaměstnanců v těchto ústavech byly upraveny výše citovaným výnosem ministra vnitra, podle něhož (část I, bod A, čl. I a bod B, čl. I) je zaměstnancům nově přijatým po 1. lednu 1944 upraven platy podle období platových zákonů ve znění daném již platnými novelami č. 15, 16, 19/1944 Sb. Ustanovení odst. 6, čl. II, bodu A, části I tohoto výnosu, podle něhož bylo upustit od úpravy platů podle předpisů platných pro veřejné

zaměstnance u pomocných ošetřovatelů bez kvalifikace diplomové podle vl. nař. č. 22/1927 Sb., bylo zrušeno výnosem ministerstva vnitřka ze dne 15. ledna 1945 a platí proto citovaný výnos i pro služební poměr nekvalifikovaných ošetřovatelek. Vzhledem na tyto předpisy, které jsou vesměs podle čl. 2 ústavního dekretu o obnově právního pořádku v znění zák. č. 12/1945 Sb. použitelné, jsou rozhodné pro určení, zda žalobkyni přísluší požadovaná odměna za práci přes čas, předpisy vl. nař. č. 22/1927 Sb. ve znění vl. nař. č. 19/1944 Sb.

Podle § 12, odst. 2 a § 60 vl. nař. č. 22/1927 Sb. se určuje pracovní doba pomocných ošetřovatelů podle služební potřeby a podle § 58, odst. 2 cit. nař. musí služební smlouva uzavřená s pomocným ošetřovatelem vyhovovat ustanovením tohoto nařízení a nesmí obsahovat ujednání, která by se jim přičila. Byla tedy těmito ustanoveními určena pracovní doba ošetřovatelů tak, že záleží její délka jen na služební potřebě a že toto ustanovení nemůže být smlouvou měněno, aniž nařízení přiznává ošetřovatelům zvláštní odměnu za práci přes čas. Naopak z § 65 cit. nař. plyne, že služební plat pomocných ošetřovatelů se skládá z denního platu a výchovného a že za dny skutečné služby i za dny klidu připadající do doby služby je jedinou odměnou služební plat. Dále určují §§ 29, 74 cit. nař., jaké přídatky lze mimo normální služební plat dáti ošetřovatelům (za dozor nad inventářem a vrchním ošetřovatelům) a že další přídatky může povolit jen vláda. Tím však bylo také určeno, že skutečná pracovní doba nemá vliv na služební plat a že tento plat je paušální odměnou za všechny práci bez ohledu na dobu jejího trvání. Bylo proto dovolání již z tohoto důvodu vyhověno a netřeba se obíratí dalšími jeho vývody pro nerozhodnost.

Č. 502.

Právo na práci ve smyslu § 26 ústavy č. 150/1948 Sb. je veřejnoprávním nárokem občana proti státu, nikoliv soukromoprávním nárokem zaměstnance proti zaměstnavateli na konání smluvených prací.

Kromě případů, kde ze samé pracovní smlouvy nebo z jejího účelu lze dovodit povinnost zaměstnavatele umožnit zaměstnanci výkon určitých prací, není zaměstnanec oprávněn domáhat se tohoto výkonu, je však oprávněn zrušit pracovní smlouvu, nebyl-li mu výkon smluvených prací umožněn.

(Rozh. ze dne 23. září 1948, Rv I 436/47.)

Žalobce byl odborovým ředitelem žalované banky. V říjnu 1945 byl předčasně pensionován a od té doby nekoná službu. Žalobou podanou proti své zaměstnavatelce se domáhá jednání, že jeho pensionování je bezúčinné a že jeho pracovní poměr trvá, jednak výroku, že žalovaná banka je povinna do 14 dnů pod exekucí uvést žalobce v jeho služební postavení odborového ředitele a zástupce přednosty právního oddělení a v tomto postavení ho zaměstnávat. Tuto druhou část žalobní žádosti zamítly soudy všech tří stolic, n e j v y š š í s o u d z těchto

důvodů:

V souzené věci jde o to, zda zaměstnanec, jehož pracovní poměr trvá, má vůči svému zaměstnavateli právní nárok na to, aby mu zaměstnavatel nejen platil smlouvenou nebo zákonnou mzdu, nýbrž aby mu také umožnil konat buď ty práce, k jejichž konání je zaměstnanec podle služební smlouvy povinen, nebo sice práce jiné, avšak odpovídající jeho dosavadnímu postavení. Je tedy posoudit, zda a pokud přísluší podle našeho právního řádu občanům tohoto státu právo na práci.

O právu na práci pojednává naše ústava (zákon č. 150/1948 Sb.) v § 26 v části o právech sociálních. Podle prvního odstavce tohoto ustanovení přísluší všem občanům právo na práci a podle jeho druhého odstavce se toto právo zejména zaručuje organizací práce řízenou státem podle plánovaného hospodářství. Účelem tohoto ustanovení je, aby všichni pracující občané našeho státu byli zbaveni dřívějšího břemene starostí o práci. Péče o to, aby všichni občané k práci ochotní a schopní měli práci, se podle tohoto ustanovení ústavy přenáší na stát a jen stát je to, který na sebe převzal a také má celou odpovědnost za dostatek práce pro všechny občany schopné práce. Tím se dostalo všem občanům státu důležité výsady, která jim zároveň zaručuje i existenční zabezpečení, ovšem v rámci státem řízeného a plánovaného hospodářství, tak jak to vyžaduje zájem celku. Jde tedy v tomto ustanovení ústavy o vytčení práva na práci občana vůči státu a naopak závazku státní moci vůči občanovi poskytnout mu vždy pracovní příležitost. Je proto právo na práci podle ústavy chápáno jako nárok veřejnoprávní, nejde však o vytčení práva zaměstnavatele na konání smluvených prací vůči určitému zaměstnavateli, tedy o určení soukromoprávního nároku.

Nemůže proto žalobce z předpisů ústavy nic vytěžit pro svůj požadovaný nárok; ten by mohl obstát jen tehdy, kdyby jeho důvodnost byla dána platnými soukromoprávními předpisy.

Žádný předpis soukromého práva však nestanoví obecně, že zaměstnavatel musí svému zaměstnanci umožnit výkon smluvených prací nebo že by zaměstnanec měl na jich výkon právo. Zásadně je zaměstnavatel jen povinen platit svému zaměstnanci smlouvenou nebo zákonem určenou mzdu až do pravoplatného skončení pracovního poměru. Taková povinnost je tu jen tehdy, lze-li ji dovodit ze samé pracovní smlouvy. Tomu tak bude v těch případech, kdy buď zaměstnavatel výslovně vzal v pracovní smlouvě na sebe takový závazek, nebo když takový závazek plyne z účelu pracovní smlouvy. Je-li totiž účelem pracovní smlouvy odborný výcvik zaměstnanců (jako na př. při smlouvě učební), plyne z toho povinnost zaměstnavatele, aby umožnil za trvání pracovní smlouvy zaměstnanci výkon smluvených prací. Brání-li v jiných než právě uvedených případech zaměstnavatel zaměstnanci, aby vykonával smluvené práce, může to ovšem někdy znamenat porušení pracovní smlouvy. Při určitých druzích povolání znamená totiž nevykonávání smluvených prací pro zaměstnance značné poškození, poněvadž se tím zmenšují jeho schopnosti a jeho výkonnost. Avšak ani v takových případech se nemůže zaměstnanec domáhat, aby mu zaměstnavatel umožnil výkon smluvených prací, a to právě proto, že zásadně nemá

vůči zaměstnavateli nárok na práci. Je ovšem oprávněn, aby se v takovém případě domáhal zrušení pracovní smlouvy.

Žalobce ani netvrdil, že bylo smlouveno, že žalovaná ho musí za trvání pracovní smlouvy skutečně zaměstnávat smluvními nebo jim odpovídajícími pracemi. Ani z účelu jeho pracovní smlouvy nelze takový závazek vyvodit, neboť žalobce byl u žalované v jejím právním oddělení odborovým ředitelem, tedy nikoliv za účelem odborného výcviku. Zmenšuje-li se nevykonáváním smluvních prací jeho schopnost a výkonnost, dává mu to vzhledem na výše uvedené nárok na předčasné zrušení pracovního poměru.

Č. 503.

Podepsal-li směnku jako příjemce národní správce majetkové podstaty konfiskované podle dekr. č. 12/1945 Sb., není z této směnky zavázán ani Národní pozemkový fond, ani Československý stát.

(Rozh. ze dne 23. září 1948, Rv I 162/48.)

Národní správce zavedený do větší zemědělské majetkové podstaty, která byla konfiskována podle dekretu č. 12/1945 Sb., si opatřil u banky směnečný úvěr, s jehož kontrahováním souhlasil jak zemský národní výbor, který národní správce ustanovil, tak i Národní pozemkový fond. Směnku podepsal jako akceptant jen národní správce. Na směnečnou žalobu banky poskytnuvší úvěr vydal prvý soud směnečné platební příkazy proti Československému státu a proti Národnímu pozemkovému fondu. Proti těmto směnečným platebním příkazům podala finanční prokuratura námitky jménem obou jmenovaných subjektů.

Prvý soud zrušil platební příkaz vydaný proti Československému státu a ponechal v platnosti platební příkaz proti Národnímu pozemkovému fondu. Odvolací soud tento rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání Národního pozemkového fondu a zrušil platební příkaz proti němu vydaný, nevyhověl však dovolání žalující strany domáhajícímu se, aby byl ponechán v platnosti platební příkaz proti Československému státu.

Důvody:

Jde o to, zda Československý stát a Národní pozemkový fond v Praze, zřízený § 6 dekretu č. 12/1945 Sb. a ustavený nařízením č. 70/1945 Sb. jako právnická osoba způsobilá k právům a právním činům, tedy dvě samostatné, od sebe odlišné právnické osoby, jsou zavázány ze směnek, které ve své funkci národního správce jako akceptant podepsal za ústřední správu lesů a statků K. J. S. národní správce zavedený do majetku K. J. S.

Podle názoru dovolacího soudu nelze směnečné platební příkazy ponechat v platnosti ani proti Československému státu ani proti Národnímu pozemkovému fondu, a to i když je správný názor nižších soudů, že Česko-

slovenský stát nabyt konfiskací podle dekretu č. 12/1945 Sb. nemovitého majetku K. J. S., spravovaného nyní národním správcem (srov. rozh. č. 262 Sb. n. s. II) a že i Národnímu pozemkovému fondu přísluší podle § 6 dekretu č. 12/1945 Sb. správa tohoto majetku.

Národní pozemkový fond byl zřízen § 6 dekretu č. 12/1945 Sb. a nařízením č. 70/1945 Sb. ustanoven jako fond státní (§ 1, odst. 3 cit. nař.) se samostatnou právní subjektivitou (§ 1, odst. 1 cit. nař.) a se samostatným, od ostatního státního jmění odděleným jměním (§§ 5, 6 cit. nař.). Podle § 1, odst. 4 nařízení č. 70/1945 Sb. zastupuje Národní pozemkový fond předseda, neb v době jeho zaneprázdnění první neb druhý místopředseda jmenovaný vládou a nikde není vysloveno, že by národní správce majetkové podstaty podle dekretu č. 12/1945 Sb. konfiskované mohl zavazovat Národní pozemkový fond a zejména že by přijetím směnky zavázal směnečně Národní pozemkový fond, který svými oprávněnými, k zastupování povolanými orgány směnky ve smyslu čl. 47 směn. ř. ani nevystavil, ani nepřijal, neindosoval anebo neopatřil rukojemským prohlášením. Názor nižších soudů, že mezi národním správcem (národní správou) konfiskované majetkové podstaty K. J. S. a Národním pozemkovým fondem je materiální identita, nemá opory v zákoně, neboť jmění Národního pozemkového fondu podle § 5, 6 nař. č. 70/1945 Sb. je zcela odlišné od konfiskované majetkové podstaty, která, představována národním správcem, zachovává si svoji hospodářskou i právní samostatnost.

Dovolání vznesenému finanční prokuratou jménem Národního pozemkového fondu bylo proto vyhověno, napadený rozsudek, jakož i rozsudek prvě stolice, pokud jím směnečné platební příkazy proti Národnímu pozemkovému fondu vydané byly ponechány v platnosti, změněny a směnečné platební příkazy v uvedeném směru zrušeny.

Totéž, co bylo uvedeno k dovolání žalovaného Národního pozemkového fondu o jeho žalobcem tvrzeném směnečném závazku, platí obdobně i o tvrzeném směnečném závazku Československého státu. Dovolání žalobcovo se snaží doložit směnečný závazek Československého státu v podstatě jen stejným směnečným závazkem Národního pozemkového fondu jako fondu státního a lze proto poukázat jen k hořejším vývodům.

Č. 504.

Zákon ze dne 21. prosince 1932, č. 1 z roku 1933 Sb. o změně a doplnění některých předpisů o řízení exekucním etc.

K návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 uved. zákona je výlučně oprávněn vymáhající věřitel.

Je-li vymáhajícím věřitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy.

(Rozh. ze dne 24. září 1948, R I 128/48.)

V exekučním řízení vedeném národním správcem konfiskované firmy jako vymáhajícím věřitelem odložil exekuční soud k návrhu Fondu národní obnovy prodejové řízení podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. na dobu tří měsíců.

Rekursní soud zamítl návrh k rekursu vymáhajícího věřitele.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy.

Důvody:

Podle ustanovení § 3, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. byl Fond národní obnovy pověřen zatímni správou konfiskovaného majetku. Jemu přísluší učinit — pokud se tak již nestalo — v dohodě s příslušnými národními výbory a ministerstvy a jejich prostřednictvím potřebná opatření na zajištění, převzetí, úschovu, udržování a správu tohoto majetku (§ 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb.) a hrozí-li nebezpečí škody, může v dohodě s příslušnými orgány převzít konfiskovaný majetek do vlastní správy (§ 4, odst. 1, č. 2 vl. nař. č. 45/1946 Sb.). Byla-li zavedena národní správa konfiskovaného majetku, má Fond právo dozírat na hospodaření národních správců, požadovat jejich odvolání a navrhopvat jejich ustanovení u příslušných orgánů (§ 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb.). Sám může národního správce odvolat jen za podmínky § 13 zák. č. 31/1947 Sb. Z těchto zákonných ustanovení plyne, že konfiskovaný majetek spravuje zásadně národní správce ustanovený podle dekr. č. 5/1945 Sb. V této své funkci je nejen stranou v řízení sporném, ale též i v řízení exekučním a Fond národní obnovy nemůže z moci své zatímni správy konfiskovaného majetku samovolně vstoupit na místo národního správce ani do řízení sporného ani do řízení exekučního. Mohl by tak učinit jen, pokud vstup nového subjektu procesní právo dovoluje. Nemá proto v exekučním řízení Fond národní obnovy právo učinit návrhy za vymáhajícího věřitele, národního správce konfiskovaného majetku, a právem rekursní soud k rekursu vymáhající strany takový návrh Fondu zamítl.

Aby hájil zájmy plynoucí ze zatímni správy konfiskovaného majetku, je sice Fond národní obnovy oprávněn v oboru své vlastní pravomoci vlastním jménem domáhat se prostředky přípustnými podle exekučního řádu nápravy, má-li za to, že povolením exekuce došlo k rozporu s předpisy dekretu č. 108/1945 Sb., nebo cíli jím sledovanými. Takovým prostředkem jsou na př. rekursy do povolení exekuce a návrhy na její zrušení, je-li taková exekuce nepřipustná. Není jím však návrh na odklad exekuce podle § 3, odst. 2 zákona č. 1/1933 Sb., jehož podání je výlučným právem vymáhajícího věřitele a jímž se otázka přípustnosti exekuce s hlediska citovaného předpisu neřeší.

Proto také návrh na odklad exekuce podle zákona č. 1/1933 Sb., i kdyby jej bylo lze považovat za podaný Fondem národní obnovy ve vlastním jméně, je nepřipustný.

č. 505.

Smlouva, již spoluvlastník pronajal druhému spoluvlastníku svou ideální část společného domu, podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vládního nařízení ze dne 26. června 1941, č. 248 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi.

Usnesení, jímž se připoústí výpověď z takové smlouvy, lze omezit jen na údaj, kdy se nájemní poměr skončí, bez připojení exekuční doložky. Pro spoluvlastníka, jenž byl pronajmatelem, má toto usnesení ten význam, že může na jeho základě nastoupit jednu z cest naznačených v §§ 833 až 838 obč. zák., aby dosáhl vyloučení druhého spoluvlastníka z fyzického užívání domu nebo jeho části.

(Rozh. ze dne 28. září 1948, Rv II 70/48.)

Srov. rozh. č. 9943, 12601 Sb. n. s. I.

B. K. a A. K-ová jsou spoluvlastníky domu čp. 370 v H. a to každý z nich jeho jedné ideální poloviny. B. K. pronajal svou ideální polovinu domu spoluvlastníci A. K-ové a po čase tuto nájemní smlouvu soudně vypověděl. V námítkách, jež proti této výpovědi A. K-ová včas podala, uvedla, že výpověď je nepřipustná, protože 1. nájemní poměr, o nějž tu jde, podléhá ochraně nájemníků a 2. provedením vyklizení A. K-ové z místnosti, jež podle této smlouvy užívá, by bylo zasaženo do jejího spoluvlastnického práva, na základě něhož rovněž těchže místností užívá.

Nížší soudy uznaly výpověď účinnou.

Nejvyšší soud výpověď zrušil.

Z důvodů:

Námítka žalované, že soudní výpověď je nepřipustná, ježto podléhá ochraně nájemníků, je po právu. I mezi spoluvlastníky domu může dojít k založení nájemního poměru tím způsobem, že spoluvlastník pronajme druhému spoluvlastníku svoji ideální část, jak se stalo v souzené věci (rozh. č. 9943, 12601 Sb. n. s. I.). Podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. platí ustanovení zákona o ochraně nájemníků č. 44/1928 Sb. ve znění vyhlášky ministerstva sociální péče č. 62/1934 Sb., pokud se týkají výpovědi, soudní příslušnosti a řízení o svolení k výpovědi, není-li dále stanoveno jinak, pro výpovědi všech nájemních smluv o bytech, částech bytů nebo o jiných místnostech, jakož i pro výpovědi pachtovních smluv o provozování živností v najatých místnostech. Vl. nař. č. 248/1941 Sb. a doplňující je vl. nař. č. 377/1942 Sb., ač pocházejí z doby nsvobody, neodporují až na některá ustanovení § 7 vl. nař. č. 248/1941 Sb., jež však v souzené věci nepřicházejí v úvahu, znění nebo lidově demokratickým zásadám československé ústavy a také nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny (dekr. č. 79/1945 Sb., zák. č. 195/1946 Sb.). V § 7 tohoto vl. nařízení doplněném § 1 vl. nař. č. 377/1942 Sb. je výčetmo uvedeno, na které případy se zákon o ochraně nájemníků nevztahuje. Mezi

nimi však nájemní smlouva uzavřená spoluvlastníkem domu s druhým spoluvlastníkem není uvedena. Není také důvodu, aby nájemní poměr spoluvlastníka domu byl posuzován jinak než jiný nájemní poměr. I kdyby se připustilo, že spoluvlastníku domu nelze uložit, aby najatý předmět v ustanovený čas pod exekucí vyklidil a druhému spoluvlastníku odevzdal (rozh. č. 9943 Sb. n. s. I), nelze dovést, že ustanovení zákona o ochraně nájemníků se na něj nevztahují, neboť účelem tohoto zákona je, aby nájemník byl chráněn nejen před vyklizením najatého předmětu, nýbrž i před zrušením nájemního poměru a před nepříznivými důsledky z toho pro něho plynoucími. Kdyby nájemník, který je spoluvlastníkem domu, byl z ochrany nájemního poměru vyloučen, byl by na tom hůře nežli jiný nájemník. Důvody svědčící pro zavedení ochrany nájemníků a připuštění výpovědi soudem jen z důvodů uvedených v zákoně svědčí i pro něho. Podstatou spoluvlastnictví je, že spoluvlastník může podle své libosti nakládat jen se svým ideálním podílem, není však oprávněn proti vůli druhého spoluvlastníka společně věci fyzicky užívat, neboť nemá ani k té nejmenší hmotné části společně věci výhradní právo (§§ 828, 829, 833 obč. zák.). Zrušení nájemního poměru mělo by tudíž pro žalovanou za následek, že žalovaná byla by zbavena užívání obytných místností a krámu, kterých dosud užívala na základě nájemní smlouvy, kdyby mezi ní a žalobcem nedošlo k dohodě a kdyby žalobce jednou z cest naznačených v §§ 833 a 838 obč. z. dosáhl jejího vyloučení z fyzického užívání domu. Z důvodů sociálních nelze připustit, aby zůstala za dosud panujícího nedostatku bytů bez nutného přístřeší pro sebe a svou živnost a nutno proto i jí přiznat ochranu nájemníků.

Zrušení nájemního poměru může proto žalobce docílit jen výpovědí nájemní smlouvy, k níž dal soud svolení z důvodů uvedených v § 1 zák. o ochr. náj. Podle § 4, odst. 2 tohoto zák. je sice v usnesení, jímž se výpověď připouští, nařídit nájemníku s pohružkou exekuce, aby v určeném čase byt odevzdal, z toho však nelze dovozovat, že usnesení, jímž se výpověď připouští, nemůže být omezeno jen na údaj, kdy se nájem skončí bez připojení exekuční doložky. Podle odst. 2 § 4 zák. o ochraně nájemníků usnesení o svolení k výpovědi, nabylo-li právní moci, nahrazuje platnou výpověď. Usnesení bez výše zmíněného příkazu není sice exekučním titulem, jak jím je soudní výpověď, která jím je již podle zákona (§ 1, č. 4 ex. ř.), má však přece účinek pravoplatného zrušení nájemního poměru stejně jako mimosoudní výpověď, nemající náležitosti § 565, odst. 3 c. ř. s. Pro pronajímatele — spoluvlastníka domu — má ten význam, že na jejím základě může nastoupit jednu z cest v §§ 833 až 838 obč. zák. naznačených, aby dosáhl vyloučení druhého spolumajitele z fyzického užívání domu nebo jeho části. Není tudíž vyloučeno, aby se žalobce domáhal svolení k výpovědi podle § 1 zákona o ochraně nájemníků. Výpověď soudní i mimosoudní, daná spoluvlastníkem domu jako pronajímatelem druhému spoluvlastníku — nájemníku —, proti níž tento uplatnil včas námitku ochrany nájemníků, nemůže tudíž, jde-li o nájemní poměr, který není z ochrany nájemníků vyloučen, mít za následek zrušení nájemního poměru, neboť k výpovědi je třeba svolení soudu.

Z těchto důvodů je námitka žalované, že její nájemní poměr podléhá

ochraně nájemníků, opodstatněna a bylo proto rozhodnuto, že se soudní výpověď zrušuje, neboť zmíněná námitka je hmotněprávní, aniž bylo třeba se zabývatí ostatními námitkami proti ní uplatněnými.

Č. 506.

Zahájené řízení restituční může být důvodem přerušení sporu podle § 190 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. září 1948, R I 719/47.)

Žalobkyně se domáhala sporem vrácení tří párů koní, o nichž tvrdila, že jí je žalovaný svémocně odňal. Žalovaný namítal, že koně jsou jeho vlastnictvím, že byli pod tlakem okupace převedeni na Němce a od něho na žalobkyni, pročež se žalovaný po osvobození opět ujal jejich držby, a domáhá se restitučním návrhem podle zákona č. 128/1946 Sb. výroku, že nabytí koní žalobkyní je neplatné.

Prv ý s o u d přerušil sporné řízení podle § 190 c. ř. s. až do skončení restitučního řízení. R e k u r s n í s o u d změnil napadené usnesení tak, že zamítl návrh na přerušení řízení. Dovolací rekurs žalovaného rekursní soud odmítl jako nepřipustný podle § 192, odst. 2 c. ř. s.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu žalovaného podanému proti usnesení, jímž byl jeho revisní rekurs odmítnut.

D ů v o d y:

Žalovaný navrhl při ústním jednání dne 11. června 1947, aby řízení v souzeném sporu bylo přerušeno až do skončení restitučního řízení, které ohledně sporných koní zahájil proti žalobkyni u okresního soudu v P., ježto rozhodnutí, k němuž v restitučním řízení dojde, bude »podstatné« pro rozhodnutí sporu. Šlo tedy o návrh na přerušení sporu z důvodu, že rozhodnutí sporu závisí podle názoru žalovaného na tom, zda tu je či není určitý právní poměr, jenž je předmětem zahájeného řízení restitučního, tedy o přerušení podle § 190 c. ř. s. Paragraf tento mluví sice jen o zahájené rozepři jiné a o zahájeném řízení správním, avšak při jeho výkladu nelze klást důraz na řízení sporné, nýbrž na zahájení jiné rozepře. Důvodem přerušení podle § 190 c. ř. s. nemusí proto být jen rozepře, prováděná v řízení sporném, nýbrž může to být i spor, který byl zákonodárcem z jakéhokoliv důvodu přikázán k vyřízení do řízení nesporného, jak tomu je právě u nároků restitučních.

Šlo-li však o přerušení podle § 190 c. ř. s., odmítl rekursní soud právem dovolací rekurs směřující proti jeho usnesení, jímž bylo přerušení odepřeno, ježto takové usnesení nelze podle § 192, odst. 2 c. ř. s. brát v odpor opravným prostředkem.

Č. 507.

Vstupem národního podniku do závazků znárodněného podniku podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. se dosavadní dlužník nezprošťuje těchto závazků. Národní podnik přistupuje k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavázaný subjekt.

(Rozh. ze dne 29. září 1948, Rv I 354/47.)

Žalobce se domáhal žalobou podanou proti protokolované firmě T. náhrady škody pro nesplnění závazku z pachtovní smlouvy.

První soud zamítl žalobu pro nedostatek pasivní legitimace žalované strany, ježto zjistil, že celá majetková podstata firmy T. byla znárodněna a vplynula do národního podniku Z., a měl za to, že jedině tento národní podnik může být žalován ze závazku firmy T.

Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu a uvedl v důvodech: Je správný úsudek prvního soudu, že závazek žalované strany z pachtovní smlouvy přešel podle vyhlášky ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, č. 1325 uveřejněné v částce 86 Úř. listu I ze dne 18. května 1946 na firmu Z., národní podnik, a že jen tato firma a nikoliv žalovaná strana je od 1. ledna 1946 v této rozepři pasivně legitimována. Žalobkyně přehlíží, že důvodem přechodu závazku na tuto firmu je v daném případě sám zákon a to § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb., který neobsahuje ustanovení § 1409 obč. zák. s konstitutivním účinkem a pro věřitele stanoví, že v závazky znárodněného podniku, jehož podstata vplyne do národního podniku, vstupuje tento národní podnik. Za tohoto stavu věci nesejde na tom, že žalovaná strana i nadále existuje jako protokolovaná firma.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

V dovolacím řízení jde zatím jen o řešení otázky, zda firma T. zůstává nadále žalující straně zavázána z pachtovní smlouvy z 5. října 1944, když jde o závazek patřící k podniku, který byl znárodněn podle dekr. č. 100/1945 Sb. a jeho majetková podstata včleněna do národního podniku Z. Tuto otázku jest zodpovědět kladně.

Podle § 5 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění, jehož se mu dostalo zákonem č. 114/1948 Sb. a jež podle předpisu čl. IV § 2 zák. č. 114/1948 Sb. nabylo účinnosti dnem 27. října 1945, vstupuje národní podnik, do něhož byla začleněna majetková podstata znárodněného podniku, v závazky znárodněného podniku. Tento vstup není universální sukcesí a to nejen proto, že právní subjektivita dosavadního vlastníka znárodněného podniku nezaniká, ač právě zánik právního subjektu bývá bezpečnou známkou universální sukcesse, nýbrž i proto, že národní podnik vstupuje pouze do závazků znárodněného podniku, t. j. do oné části úhrnu závazků dosavadního vlastníka.

znárodněného podniku, která mu vznikla provozem podniku. Jsou zřejmě míněny závazky ve stejném rozsahu jako při převzetí jmění podle § 1409 obč. zák. Národní podnik nevstupuje v závazky dosavadního vlastníka znárodněného podniku povahy ryze osobní, na př. v závazek placení výživného a vůbec v závazky, které vznikly bez jakékoliv souvislosti s provozem podniku. Podle nového znění § 5 dekr. č. 100/1945 Sb. se nepokládají za závazky znárodněného podniku také osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Vstup národního podniku v závazky znárodněného podniku je tudíž sukcesí singulární a hledíc k tomu, že nastává změna na straně dlužnickové, může být tento vstup jen intercessí. Jde jen o to, zda je intercessí privativní či kumulativní.

Při zkoumání této otázky nutno si uvědomit, že o tom, kdy nastává změna soukromoprávního závazku dlužníka, kdy se jeho závazek zrušuje a kdy věřitel pozbývá svého práva promlčením, jednájí ustanovení druhé až čtvrté hlavy třetího dílu občanského zákoníku, t. j. §§ 1375 a násl. Není pochyby, že výpočet důvodů, které mají za následek zrušení soukromoprávního závazku, je taxativní a že tedy platí zásada, že není-li tu některý z důvodů uvedených ve zmíněných zákonných ustanoveních, které zákon výslovně uznává za důvod liberace dosavadního dlužníka, že k jeho liberaci nemůže dojít, ledaže by nějakým zvláštním zákonem byla ještě nějaká jiná skutečnost uznána za důvod zrušení závazku.

Poněvadž vstup národního podniku do závazků znárodněného podniku nelze podřadit pod žádnou z forem intercesse podle §§ 1404 nebo 1409 obč. zák., které by z výše uvedených předpisů mohly jediné padat v úvahu, neboť nejde o smluvní převzetí dluhu (srov. § 1404 obč. z.), ani o smluvní nabytí podniku nebo jmění, na něž se jediné vztahují uvedené předpisy, nýbrž důvodem vstupu národního podniku v závazky znárodněného podniku je speciální ustanovení zákona (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb.), tudíž jednostranný zásah státní moci, třeba zkoumat, zda z obsahu dekr. č. 100/1945 Sb. samého se dá dovodit úmysl zákonodárce, aby znárodněním podniku zanikly i k podniku patřící závazky bývalého jeho vlastníka vůči jeho věřitelům.

Ze samotného slova »vstupuje«, jehož bylo v § 5 dekr. č. 100/1945 Sb. užito, nelze činit žádné bezpečné závěry. Je významem mezi pojmy »převzetí«, jež znamená vstup na místo dlužníka (§ 1405 obč. zák.) a »přistoupení«, které vyjadřuje zvětšení počtu subjektů na dlužnické straně obligace (§ 1376 obč. zák.). Pouhé slovo »vstup« může znamenat podle okolností jak převzetí, tak i přistoupení.

Ani z ustanovení § 8 cit. dekr. ve znění zák. č. 114/1948 Sb., podle něhož má osoba, do jejíž právní sféry bylo znárodněním zasaženo, nejde-li o osobu uvedenou v § 7 a o případ předlužení ve smyslu § 5 a), odst. 1 dekr. nárok na náhradu ve výši obecné ceny majetku po odečtení pasiv, nelze v otázce, o niž jde, činit nějaké závěry. Předpis tento totiž nevyjadřuje nic jiného, než to, co je samozřejmé i při převzetí podniku podle § 1409 obč. zák., že totiž hodnota podniku je určována rozdílem aktiv a pasiv a že se zcizitel může dostat úplaty jen za převedený majetek nikoliv i za přejímaná břemena. Zaplatí-li tedy závazky váznoucí na znárodněném

podniku bývalý vlastník podniku, nebudou mu pak při stanovení náhrady odpočítány od obecné ceny.

Pro řešení otázky, jde-li při vstupu národního podniku v závazky znárodněného podniku o intercessi privativní či kumulativní, jsou však důležitá ustanovení obsažená v odst. 2 a 4 § 5 a) dekretu č. 100/1945 Sb., jímž byl tento dekret doplněn zákonem č. 114/1948 Sb. Podle § 5 a) odst. 2 dekretu mají věřitelé předluženého znárodněného podniku nebo jiné do národního podniku včleněné předlužené majetkové podstaty povinnost, aby na vyzvání soudu v Úředním listě přihlásili ve lhůtě soudem stanovené své nároky k řízení o úpravě uspokojení těchto nároků; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají. V odst. 4 téhož paragrafu se pak praví, že pokud závazky úpravou podle odst. 3 nebudou uspokojeny, nepůsobí proti národnímu podniku a že úpravy závazků podle odst. 3 působí toliko proti národnímu podniku.

Stanoví-li tedy dekret č. 100/1945 Sb. v § 5 a), že závazky věřitelů, kteří své nároky ve lhůtě nepřihlásili, zaniknou vůči národnímu podniku, pokud se týče, že úprava přihlášených závazků působí jen proti národnímu podniku a že ta část závazků, která nedojde úhrady, nepůsobí proti národnímu podniku, je tím nepochybně vyjádřeno, že poměru dosavadního vlastníka znárodněného podniku k jeho věřitelům se dekret č. 100/1945 Sb. nedotkl a že tudíž závazek tohoto vlastníka vůči věřitelům vstupem národního podniku do závazku znárodněného podniku nezankl.

Podle toho je tedy vstup národního podniku do závazků znárodněného podniku intercessi kumulativní, t. j. národní podnik přistupuje tu k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavázaný subjekt, dosavadní dlužník není však svých závazků zproštěn.

Nižší soudy posoudily tudíž věc nesprávně, jestliže měly za to, že vstupem národního podniku do závazku znárodněného podniku je dosavadní dlužník liberován. Poněvadž pak, vycházejíce z tohoto nesprávného názoru, zamítly žalobu už pro nedostatek pasivní legitimace žalované, aniž se případem zabývaly po věcné stránce, nezbylo než pro nedostatek potřebného skutkového podkladu jejich rozhodnutí zrušit a věc vrátit soudu první stolice, aby o ní dále jednal a rozhodl znovu (§ 510 c. ř. s.). V dalším řízení bude třeba také zjistit, zda snad mezitím nedošlo i k znárodnění podniku strany žalující, což by mohlo mít vliv na oprávnění k žalobě.

Č. 508.

Skutečnost, že zaměstnanec je samostatným živnostníkem, nebrání s hlediska předpisů zák. č. 154/1934 Sb. vzniku platného pracovního poměru.

Zaměstnání je vedlejším (§ 1, odst. 2 zák. č. 154/1934 Sb.), když jeho výkonem není výdělečná činnost zaměstnancova zcela nebo z největší části vyčerpána a když v porovnání s jinou činností zaměstnancovou nebo s jeho životním postavením je podřadné povahy s hlediska vynaložené pracovní doby.

(Rozh. ze dne 30. září 1948, Rv I 87/48.)

Žalobce provozoval elektrotechnickou živnost a kromě toho obstarával po léta záležitosti obecního elektrického podniku obce D. podle smlouvy uzavřené s touto obcí. Pro obecní podnik vykonával za měsíčně vyplácenou odměnu veškeré technické i administrativní práce, vedl účetní knihy, prováděl roční uzávěrky, sestavoval rozpočet, sepisoval daňová přiznání, vedl korespondenci, odstraňoval technické poruchy, opravoval elektrickou síť. Neměl sice úřední hodiny, ale většinu svého času věnoval obecnímu podniku a při poruchách sítě musil být k dispozici i v noci. Po skončení tohoto poměru žaloval obec o zaplacení několika nároků, které vyvozoval z toho, že byl zaměstnancem obce, na něž se vztahuje zákon č. 154/1934 Sb. Žalovaná obec namítala, že nešlo vůbec o služební smlouvu, nýbrž o smlouvu o dílo.

Soudy všech tří stolic vyhověly z části žalobě, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

V souzené věci jde předem o to, zda poměr žalobcův k žalované byl takovým poměrem pracovním, jaký má na mysli předpis § 1 zák. č. 154/1934 Sb. Nižší soudy usoudily ze skutkových zjištění, která učinily a která v dovolacím řízení nebyla napadena, že poměr žalobcův byl takovým poměrem pracovním. Tomuto právnímu závěru nižších soudů vytýká dovolání jen, že prý nižší soudy mají neprávem za to, že žalobce byl při své činnosti u žalované také zařazen do organizace jejího podniku, což je nezbytným předpokladem pro vznik pracovního poměru podle citovaného ustanovení, poněvadž prý tento závěr vylučuje nesporná skutečnost, že žalobce byl také samostatným živnostníkem.

Dovolání však přehlíží, že podle § 29 zák. č. 154/1934 Sb. může zaměstnanec se svolením zaměstnavatelovým provozovat samostatný vlastní podnik a že v případě nedostatku svolení zaměstnavatelova k tomu nebo jeho nevědomostí o tom vznikají zaměstnavateli jen práva v tomto ustanovení uvedená. Nebrání tedy skutečnost, že žalobce byl samostatným živnostníkem, s hlediska předpisů zákona č. 154/1934 Sb. vzniku platného pracovního poměru mezi spornými stranami, nehledíc ani k tomu, že ze zjištění nižších soudů plyne, že žalovaná již při uzavírání smlouvy se žalobcem o této skutečnosti věděla.

Dále jde o to, zda žalobcovo zaměstnání u žalované bylo či nebylo vedlejším zaměstnáním, neboť podle § 1, odst. 2 zák. č. 154/1934 Sb. neplatí ustanovení tohoto zákona na pracovní poměr osob, které konají služby uvedené v odst. 1 jen jako vedlejší zaměstnání. Je proto předem posoudit, které zaměstnání je podle zákona č. 154/1934 Sb. pokládat za vedlejší.

Ani § 1, odst. 2 cit. zákona, ani jiný jeho předpis neobsahuje definici tohoto pojmu. Je proto při jeho určení vycházet z obecně právních předpisů. V §§ 1156, 1159, 1159 a) obč. zák. je řeč o osobách, které jsou »hlavně zaměstnány«. Pojem hlavního zaměstnání podle těchto předpisů je vyložit tak, že má-li se některé zaměstnání pokládat za hlavní, musí zcela nebo z největší části vyčerpávat výdělečnou činnost zaměstnancovu. Vychází-li se z tohoto pojmu hlavního zaměstnání, bude pak vedlejším zaměstnáním to, jehož výkonem výdělečná činnost zaměstnancova není zcela nebo jen

z největší části vyčerpána a které tedy v porovnání s jinou činností nebo s životním postavením zaměstnancovým je s hlediska vynaložené doby práce povahy podřadné. Bude tedy rozhodným dělítkem pro hlavní a vedlejší zaměstnání množství práce, které je konat, ne množství platu, jež zaměstnanec dostává z různých zaměstnání, a nebude rovněž záležet na tom, zda jedno z jeho zaměstnání je povolání samostatného živnostníka.

Podle nenapadených zjištění odvolacího soudu byl žalobce pracemi pro elektrický podnik žalované tak zaneprázdněn, že většinu svého času věnoval tomuto podniku a že provozování své vlastní živnosti se mohl věnovat jen v menší míře. Plyne tedy z těchto zjištění, že činností žalobcovou pro podnik žalované byla z největší části vyčerpána jeho výdělečná činnost. Je proto též správný právní závěr nižších soudů, že žalobcovo zaměstnání u žalované nebylo zaměstnáním vedlejším a že je na ně použít předpisů zákona č. 154/1934 Sb.

Č. 509.

Ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu presidenta republiky ze dne 11. srpna 1945, č. 50 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků.

Prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy.

(Rozh. ze dne 30. září 1948, R II 133/48.)

Národní správce německé filmové společnosti U. vydal písemné prohlášení, že souhlasí s tím, aby na pozemek připsaný knihovně této společnosti bylo vloženo vlastnické právo pro Československou republiku — ministerstvo informací. Podle tohoto prohlášení, schváleného presidiem ministerstva informací, povolil první soud, aby na zmíněný pozemek bylo vloženo vlastnické právo pro Československou republiku. Proti tomu rekoval spolek S., který byl dříve vlastníkem onoho pozemku a podle poznámky v pozemkové knize se nyní domáhá restituce pozemku podle zákona č. 128/1946 Sb.

Rekursní soud vyhověl rekursu a zamítl knihovní návrh zejména z toho důvodu, že prohlášení národního správce nebylo schváleno Fondem národní obnovy.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Sporný knihovní zápis se týká podle knihovního lustra nemovitosti, která byla dosud připsána firmě U. a která podle nesporného přednesu obou stran slouží provozu kina. Právní poměry takových nemovitostí a podniků neupravuje dekret č. 108/1945 Sb., který by jinak přicházel v úvahu,

poněvadž knihovním vlastníkem je německá firma, nýbrž dekret č. 50/1945 Sb., který upravuje speciálně právní poměry v oblasti filmu a jehož § 2, odst. 1 a 2 platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků. Je proto mylný právní závěr rekursního soudu, který z předpisů dekretu č. 108/1945 Sb. dovozuje, že opatření národního správce ustanoveného pro tuto nemovitost a týkající se dispozice s podstatou musil schválit Fond národní obnovy.

Na tuto nemovitost byla výměrem presidia ministerstva informací ze dne 18. června 1947 zavedena národní správa a národním správcem ustanoven R. H. Toto ministerstvo bylo k zavedení národní správy podle § 7, odst. 1, písm. g) dekretu č. 5/1945 Sb. příslušné, neboť podle citovaného výměru ministerstva informací měla společnost U. celostátní působnost a ministerstvo informací je v této věci podle dekretu č. 50/1945 Sb. resortním ministerstvem.

Není sporu o tom, že prohlášení o knihovním pořádku ze dne 18. června 1947 učiněné tímto národním správcem znamená disposici s podstatou jím spravovanou a že tedy nešlo o opatření, náležející k obyčejnému hospodářství. Vyžadovalo proto toto prohlášení k své právní účinnosti podle § 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb. svolení orgánu podle § 7 příslušného. Tímto příslušným orgánem bylo ministerstvo informací, jak již bylo výše doloženo, které také podle schvalovací doložky opatření národního správce schválilo.

Je proto zmíněné prohlášení pokládat za veřejnou listinu ve smyslu § 33 knih. zák. a rekursní soud neprávem zamítl žádost o vklad vlastnického práva podle tohoto prohlášení.

Č. 510.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody atd.

Po 14. únoru 1946 nelze uložit restituentu, aby svůj závazek podle § 7, odst. 1 cit. zák. splnil převodem na vázaný vklad oprávněného, neprokázal-li souhlas Likvidačního měnového fondu s tímto převodem (§ 8 zákona ze dne 2. července 1947, č. 141 o Likvidačním fondu měnovém, vyhláška ministra financí ze dne 19. května 1948, č. 143 Sb.).

(Rozh. ze dne 1. října 1948, R II 178/48.)

Srov. rozh. č. 389 Sb. n. s. II.

První soud vyhověl restitučnímu nároku navrhovatelovu na vrácení nemovitosti prodané v době nesvobody pod tlakem okupace německé říši, uložil však navrhovateli podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb., aby vrátil Fondu národní obnovy přijatou kupní cenu »v částce 1794,98 RM anebo 17.649.80 Kčs ve staré měně«.

Rekursní soud nevyhověl rekursu Fondu národní obnovy. Důvody: Není sporu o tom, že podle § 3 vl. nař. č. 7/1945 Sb. platidla znějící na RM přestala být dnem osvobození od nepřitele platidly na území

republiky zvaném v době okupace Protektorát Čechy a Morava. Leč z té skutečnosti, že ve výroku napadeného usnesení je kupní cena, kterou má navrhovatel vrátit, uvedena též v RM, nelze usuzovat na to, že její vrácení se má státi těmito platidly a to proto, že její vrácení se ukládá — jak výslovně v napadeném usnesení je uvedeno —, ve staré měně. Touto měnou s ohledem na shora uvedené zákonné ustanovení nemohou pak býti platidla platná na území republiky do vydání dekr. č. 91/1945 Sb. o obnově československé měny. Uložení vrácení kupní ceny v této měně není pak v rozporu s ustanoveními právě citovaného dekretu, ježto nejde o platbu podle tohoto dekretu ani o kompenzaci podle předpisu občanského zákona, nýbrž o vrácení toho, co navrhovatel z neplatného majetkového převodu obdržel. Poněvadž navrhovatel přejal kupní cenu za nemovitosti ve staré měně, je povinen ji vrátit, a to rovněž ve staré měně. To plyne nejen z povahy restituce, která se provádí ke dni neplatného právního jednání, leč i z předpisu § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. Nepochybil proto prvý soud, když vrácení kupní ceny za pozemky, jejichž vrácení se navrhovatel domáhá, uložil mu ve staré měně, takže neopodstatněnému rekursu nemohlo být vyhověno.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy usnesení nižších soudů tak, že navrhovatel je povinen zaplatit Fondu národní obnovy částku 17.649 Kčs 80 h.

Z d ů v o d ů:

Účinky neplatnosti majetkového převodu, majetkově-právního jednání (§ 1 rest. zák.), majetkového přechodu nebo jiného zásahu do majetku z doby nesvobody (§ 2 rest. zák.) nastávají od doby uzavření neplatného právního jednání, či uskutečnění jiného zásahu (ex tunc). Je tudíž při obnově původního stavu i pro vzájemné vyrovnání nároků rozhodná doba uzavření právního jednání nebo doba uskutečnění neplatného majetkového převodu, přechodu nebo zásahu do majetku a tato doba je také rozhodná pro posouzení otázky, v jaké měně má restituent vrátit plnění, jež přijal podle neplatného právního jednání (§ 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.). Ve všech případech půjde tu sice o závazek dospělý před 1. listopadem 1945. Jen v případech, na něž se vztahovalo ustanovení § 16, odst. 1, písm. a) dekr. č. 91/1945 Sb. o obnově československé měny (vyhláška ministra financí z 22. prosince 1945, č. 649 Úř. listu), bylo lze beze všeho vyrovnat závazek převodem z navrhovatelova vázaného vkladu na vázaný vklad věřitelův (odpůrcův). Po 14. únoru 1946 je restituent povinen plnit závazek podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. zásadně v nové měně.

Podle § 8 zák. č. 141/1947 Sb. o Likvidačním fondu měnovém může jen tento fond stanovit opatřením, v kterých případech a jakou částí je ještě možno plnit převodem na vázaný vklad, po případě cennými papíry tohoto fondu (§ 10); závazky, uvedené v § 16, odst. 1 dekr. č. 91/1945 Sb. jen v těchto případech je věřitel povinen přijmout plnění na vázaný vklad, pokud se týče cenné papíry fondu, na místě placení. V ostatních případech jsou převody mezi vázanými vklady různých vlastníků přípustné jen se souhlasem Fondu.

Takovéto opatření bylo uveřejněno vyhláškou ministra financí ze dne 19. května 1948, č. 143 Sb. Lze podle něho plnit závazky vypočtené v § 16, odst. 1 dekr. č. 91/1945 Sb., pokud v jednotlivých případech převyšují částku 100 Kčs; převodem na vázaný vklad ve prospěch věřitelův jen se souhlasem Likvidačního fondu měnového (čl. 1, 2 cit. opatření). V souzené věci neprokázal navrhovatel souhlas Likvidačního fondu měnového, a přiči se proto rozhodnutí nižších soudů jasnému a nepochybnému znění a smyslu § 8 zák. č. 141/1947 Sb., jehož mělo být na případ užito. Je tudíž opodstatněn důvod nezákonnosti, uplatněný dovolacím rekurentem podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., čl. V, odst. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. 1 zák. č. 314/1936 Sb.). Ježto částka 17.649 Kčs 80 h, na niž nižší soudy přepočítaly trhovou cenu určenou v říšských markách (RM), není co do výše napadena, bylo napadené usnesení i usnesení prvního soudu změněno, jak shora uvedeno.

Č. 511.

Ustanovení § 19 vládního nařízení ze dne 18. prosince 1941, č. 30 Sb. pro rok 1942 o věcech požární ochrany je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl.

Nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věci požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu.

Vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitosti patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.).

(Rozh. ze dne 1. října 1948, R II 188/48.)

K návrhu města B. povolil kni h o v n í s o u d vklad vlastnického práva pro toto město na nemovitostech dosud připsaných Dobrovolnému hasičstvu v H. s odvoláním na § 19, odst. 1 vl. nař. č. 30/1942 Sb.

Rekursní soud zamítl knihovní návrh. Z d ů v o d ů: Vlastnického práva k nemovitosti nabývá se teprve vkladem do pozemkových knih. Podle knihovního zákona se vklad ve smyslu § 8 může státi jen podle veřejných listin anebo takových listin soukromých, na kterých jsou podpisy soudem a nebo notářem ověřeny (§ 31 knih. zák.). V odst. 1 § 19 vl. nař. č. 30/1942 Sb. je však jen stanoveno, že účelům věci požární ochrany sloužící nemovitosti s příslušenstvím dobrovolných hasičstev obce přecházejí do vlastnictví obce, avšak o způsobu, jakým se má tento přechod takovýchto nemovitostí dostat do pozemkových knih a provést, není v cit. vládním nařízení ustanovení. Již z toho plyne, že tímto vládním nařízením nebylo a ani nemělo býti na ustanoveních knihovního zákona (§ 31 a násl.) nic měněno a tedy že tím zůstala tato zákonná ustanovení nedotčena. Že tomu tak je, nasvědčuje vývoj zákonodárství v novější době, neboť na př. v § 17 dekr. č. 100/1945 Sb. je již ustanoveno, že na návrh národního podniku zapisuje knihovní soud přechod vlastnictví a jiných práv znárodněného podniku

na navrhovatele s odvoláním na tento dekret. Tu se nabyvá co do důvodu vlastnictví ex lege a jde o originární způsob nabytí vlastnictví. Nic takového však není uvedeno ve vl. nař. č. 30/1942 Sb.; z toho plyne, že ke vkladu vlastnického práva podle tohoto vládního nařízení je i nadále podle § 31 knih. zák. zapotřebí listiny tam blíže označené. Poněvadž však knihovni žádost není takovou listinou doložena, ba ani okolnost, že by šlo o nemovitost sloužící účelům věci požární ochrany není prokázána listinou, byla tato žádost zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu města B. usnesení rekursního soudu a uložil prvému soudu, aby znovu rozhodl.

Z důvodů:

Dovolacímu rekursu nutno přisvědčit v tom, že podle § 19 vl. nař. ze dne 18. prosince 1941, č. 30 z r. 1942 Sb., o něž se návrh opírá, nabyla obec B. nemovitostí Dobrovolného hasičstva v H., sloužících účelům požární ochrany s příslušenstvím spolu s náradím a předměty výstroje již ze zákona bez knihovního vkladu (§ 431 obč. zák., § 94, č. 3, 4 knih. zák.).

V některých případech není k nabytí vlastnického práva, a to ani odvozenému, třeba právního důvodu (§ 424 obč. zák.) a odevzdání (§§ 425 a násl. obč. zák.). Tak vlastnictví k vydražené nemovitosti, ač tu jde o nabytí odvozené (srov. rozh. č. 2917, 6655, 15849, 17417 Sb. n. s. I), se nabyvá již přiklepem (§ 156 ex. ř.) a knihovní zápis (§ 237 ex. ř.) nemá význam konstitutivní, nýbrž jen evidenční. Vyvlastňovatel podle zák. ze dne 18. února 1878, č. 30 ř. z., ve znění přílohy k zákonu ze dne 20. května 1937, č. 86 Sb., nabývá vyvlastněné nemovitosti pravoplatným vyvlastňovacím výměrem a zaplacením náhrady nebo jejím bezvýmínečným složením na soudě (§ 35 cit. zák., srov. rozh. č. 8253 a 16205 Sb. n. s. I).

K těmto a k některým jiným podobným případům přistoupila v novější době řad dalších, v nichž se vlastnické poměry mění přímo zákonem, aniž bylo vůbec třeba konkrétního opatření — na př. výměru správního úřadu — pokud se týče, aniž takové konkrétní opatření, i když se vydává, mělo pro zánik dosavadního a vznik nového vlastnického práva význam konstitutivní (srov. § 1, odst. 1 dekr. č. 12/1945 Sb., § 1, odst. 1, 4 dekr. č. 108/1945 Sb., § 1, odst. 1 dekr. č. 100—103/1945 Sb. a j.; srov. rozh. č. 102, 262 Sb. n. s. II). Sem patří i § 19 vl. nař. č. 30/1942 Sb., jež je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. (zák. č. 12/1946 Sb.), ježto se svým obsahem nepřiči znění ani demokratickým zásadám ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. (srov. i přílohu k § 2, odst. 1 zák. č. 195/1946 Sb.).

Nesejde na tom, že podle § 17, odst. 1 dekr. č. 100 a § 14, odst. 1 dekr. č. 101/1945 Sb. ve znění přílohy k vyhlášce ministra průmyslu a výživy č. 116 a 117/1946 Sb. knihovní zápisy se mají dít s odvoláním na dekrety o znárodnění, na př. §§ 2, 3 dekr. č. 8/1945 Sb., § 4 zák. č. 127/1948 Sb. a j.). I knihovní vyznačení převodu vlastnictví podle § 19 vl. nař. č. 30/1942 Sb. takové odvolání na toto ustanovení předpokládá, třebaš o něm výslovně nemluví.

Podle § 19, odst. 1 cit. vl. nař. přecházejí do vlastnictví obce nemovitosti sloužící účelům věci požární ochrany s příslušenstvím, jakož i náradí a předměty výstroje dobrovolných hasičstev této obce. Odst. 2 a 3 § 19 cit. vl. nař. jednají o závazcích a o odškodném. Uváží-li se všechna tato ustanovení v jejich souvislosti, je zřejmé, aniž je třeba se zabývatí otázkou, zda tu jde o nabytí originární či derivativní, že město B. nabylo již dnem právní účinnosti vl. nař. č. 30/1942 Sb. (1. leden 1942, § 23) vlastnictví k nemovitostem, pokud jich vlastníkem bylo k tomuto dni Dobrovolné hasičstvo v H. a pokud sloužily účelům požární ochrany.

V tomto posledním bodě však neplyne přímo z knihovní žádosti, že nemovitost č. 1244 poz. kn. kat. úz. H. slouží účelům požární ochrany. Hledíc k tomu, že jiný majetek dobrovolného hasičstva zůstal vl. nař. č. 30/1942 Sb. nedotčen (§ 19, odst. 5 cit. nař.), bude na knihovním soudu, aby postupuje podle § 94, č. 1 knih. zák. znovu o žádosti rozhodl, přihlédná k tomu, zda účel nemovitosti č. 1244 poz. kn. kat. úz. H. nevychází již z pozemkové knihy.

Č. 512.

Zákon ze dne 3. října 1946, č. 198 Sb. o zrušení a o změně soudních rozhodnutí o rozvodu nebo o rozluce z doby nesvobody.

Odstraní rozluku manželství z doby nesvobody podle § 2 cit. zák. lze i tehdy, když rozloučení manželé uzavřeli spolu nový sňatek.

(Rozh. ze dne 1. října 1948, R II 234/48.)

Manželství navrhovatelů, uzavřené v roce 1933, bylo rozloučeno rozsudkem z doby nesvobody. Po osvobození uzavřeli navrhovatelé spolu dne 28. října 1945 znovu sňatek. Přesto však podali v roce 1947 oba manželé u soudu návrh, aby rozsudek o rozluce z doby nesvobody byl změněn tak, že se žaloba o rozluku zamítá.

Prvý soud návrh zamítl, rekursní soud jeho rozhodnutí potvrdil z těchto důvodů: Podle § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb. nelze odporovat rozhodnutí o rozluce, uzavřela-li zatím jedna ze stran nové manželství. Manželství sporných stran bylo uzavřeno dne 11. června 1933 podle obřadu římskokatolického. Toto manželství bylo rozsudkem krajského soudu v B. ze dne 20. listopadu 1942 pravoplatně rozloučeno. Sporné strany uzavřely na to dne 28. října 1945 nový sňatek, opětně podle obřadu římskokatolického. Navrhovatelé neprávem tvrdí, že tento druhý církevní sňatek je neplatný. Při rozhodování v této věci nelze použít církevního práva, které v obecném státním životě neplatí, nýbrž platného práva státního. Podle §§ 1 a 12 zák. č. 320/1919 Sb. je církevní sňatek ve státním právu stejně platný a závazný jako sňatek občanský. V souzeném případě jde o platný nový sňatek, který oba navrhovatelé uzavřeli dne 28. října 1945, tedy po provedené rozluce. Shora cit. zákon při ustanovení § 1, odst. 2 nerozeznává, zda nový sňatek byl uzavřen mezi týmiž osobami či mezi jednou z nich a osobou třetí. Nemohou proto navrhovatelé žádat za změnu rozsudku o rozluce podle zákona č. 198/1946 Sb., když uzavřeli nový

sňatek, který je z použití zákona č. 198/1946 Sb. vylučuje. Uzavřením nového sňatku dali oba navrhovatelé najevo, že rozlučku uznávají za platnou. Ostatně řízení podle § 2, odst. 1 cit. zákona, směřující k rozhodnutí soudu o změně rozlukového rozsudku zamítnutím žaloby o rozlučku, stalo se ilusorním, neboť účelem takového řízení je právě, aby odstraněním rozlukového rozsudku bylo manželství obnoveno. Totoho účelu však bylo dosaženo bez řízení podle cit. zákona již tím, že strany, rozloučené pravoplatným rozsudkem, uzavřely nový sňatek.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů a vyslovil, že rozsudek z doby nesvobody, jímž bylo manželství navrhovatelů rozloučeno, se změňuje tak, že se žaloba o rozlučku zamítá.

Důvody:

Napadené usnesení sice není zmatečné, ale je nezákonné (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb.). V § 2 snaží se zák. č. 198/1946 Sb. ulehčit rozloučeným manželům odstranění následků nastalé rozluky jejich manželství tím, že jim poskytuje možnost dosáhnout změny rozsudkového výroku pouhým jejich návrhem na zamítnutí žaloby o rozlučku. Podmínkou je pouze, aby rozloučení manželé obnovili manželské společenství a oznámili to osobně soudu příslušnému podle § 3 zák. č. 76/1946 Sb. a aby žádný z manželů neuzavřel od rozluky nové manželství.

Oba nižší soudy zamítly návrh manželů V-ových podle § 2 zák. č. 198/1946 Sb. proto, že uzavřeli spolu dne 28. října 1945, tudíž poté, kdy jejich manželství bylo rozsudkem krajského soudu v B. ze dne 20. listopadu 1942 rozloučeno, nové manželství. Tento právní názor se však přiči smyslu zák. č. 198/1946 Sb. (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb.). Z § 3 cit. zák. zejména jasně vyplývá, že »novým manželstvím« se rozumí manželství s jinou osobou než s rozloučeným manželem. Jen uzavření takového nového manželství bylo zdrojem potíží, o nichž se hovoří ve vysvětlivkách ministerstva spravedlnosti Věst. mín. sprav. 1946, str. 83 a n. a jež zákonodárce vyřešil ve prospěch nového manželství.

Není však rozumného důvodu, proč by rozloučení manželé, kteří splnili prvou ze dvou podmínek § 2 zák. č. 198/1946 Sb. tak, že nejen obnovili svoje manželské společenství, nýbrž i uzavřeli před účinností zákonů č. 76/1946 a 198/1946 Sb. nové manželství, měli být připraveni pro minulost o dobrodiní zák. č. 198/1946 Sb. a nemohli opět dosáhnout nepřerušného trvání svého manželství.

Podle toho, co bylo řečeno, vyhověli manželé V-ovi všem podmínkám § 2 zák. č. 198/1946 Sb. a ježto ani jinak není překážek uvedených v § 2, odst. 2 cit. zák., bylo jejich návrhu vyhověno.

Č. 513.

Výměr správního úřadu vyhovující § 33, písm. d) knih. zák. je vkladnou listinou i když není pravoplatný; stačí, že je vykonatelný.

Takovou listinou je i výměr o vynětí nemovitostí z národní správy a o jejím vrácení podle § 24 dekrety č. 5/1945 Sb., proti němuž nemá odvolání odkladného účinku.

(Rozh. ze dne 6. října 1948, R I 462/47.)

Podle výměru místního národního výboru o vynětí nemovitostí z národní správy a o jejich vrácení původním vlastníkům podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. obnovil knihovní soud zápis vlastnického práva pro tyto původní vlastníky.

Rekursní soud zamítl knihovní žádost. Z důvodů: V souzené věci není třeba, aby rekursní soud řešil otázku, zda výměr místního národního výboru v K. ze dne 19. března 1947, podle něhož prvý soud povolil knihovní zápisy, je vůbec takovou veřejnou listinou, jakou má na mysli ustanovení § 33 knih. zák. a zda by tedy žádané vklady a zápisy mohly být podle něho v pozemkové knize vůbec povoleny. Rekursnímu soudu stačí v této věci zjištění, že tento výměr není pravoplatný, neboť podle poučení, jež je k němu připojeno, je proti němu přípustné odvolání k okresnímu národnímu výboru a pravoplatnost výměru není potvrzena správním úřadem. Tento výměr mohl by být pokládán jedině za jinou listinu, která má povahu výroku veřejného úřadu, jež se může soudem vykonat ve smyslu § 33, písm. d) knih. zák. Avšak tu se vyžaduje nezbytně jeho pravoplatnost (srov. arg. ... pravoplatné nálezy ...). Ježto výměr, o nějž tu jde, není dosud pravoplatný, nelze podle něj knihovní vklad zatím povolit vůbec. Vykonatelnost výměru nestačí pro povolení knihovního zápisu. Vyhověl tedy rekursní soud důvodné stížnosti a knihovní návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Jde o otázku, zda podle výměru, vydaného příslušným národním výborem podle § 24 dekrety č. 5/1945 Sb. lze vůbec a zvláště v daném případě povolit knihovní zápis. Nejvyšší soud již opětovně rozhodl, že takový výměr je veřejnou listinou podle § 33, lit. d) knih. zák. Výměr nemá sice v daném případě doložku pravoplatnosti, ale to není na závadu zápisu knihovnímu, neboť pravoplatnost není nezbytným předpokladem zápisu podle § 33, lit. d) knih. zák. (§ 1, č. 10 ex. ř.), ale postačuje, je-li výměr pouze vykonatelný. To plyne ze stylisace uvedeného zákonného ustanovení, neboť slova »zejména pravoplatné nálezy« jsou uvedena jen demonstrativně. Že pak i pouze vykonatelné výměry jsou předmětem knihovního zápisu, plyne i z ustanovení §§ 90, 91 vl. nař. č. 8/1928 Sb. Vykonatelnost výměru nebyla sice výslovně potvrzena, ale ve výměru byl případnému odvolání odepřen odkladný účinek. Nehledíc k tomu i podle § 25 dekr. č. 5/1945 Sb. nemá odvolání odkladný účinek. Možností odvolání nebyla proto oddálena vykonatelnost.

Č. 514.

Zákon ze dne 18. července 1946, č. 161 Sb. o zálohách na náhradu za některé válečné škody a škody způsobené mimořádnými poměry.

Přiznáním výplaty zálohy na náhradu válečné škody vznikla poškozenému proti státu pohledávka, na niž lze vést exekuci za předpokladů dvor. dekretu ze dne 21. srpna 1838, č. 291 Sb. z. s.

(Rozh. ze dne 7. října 1948, R I 352/48.)

Straně vymáhající byla povolena exekuce zabavením a přikázáním pohledávky ve výši 50.000 Kčs, která prý přísluší dlužníkovi za státem (poukazujícím úřadem je Zemský národní výbor v Praze) jako záloha na její válečné škody. Zemský národní výbor v Praze navrhl zrušení této exekuce a uvedl, že podle ustanovení § 8 dekr. č. 54/1945 Sb. nevzniká straně povinné z podání přihlášky válečných škod právní nárok na náhradu škody a ani podle § 8 zák. č. 161/1946 Sb. nevzniká této straně z poskytnutí zálohy na úhradu válečných škod právní nárok na náhradu těchto škod. Není prý tu proto pohledávky, na niž by bylo lze vést exekuci.

Prvý soud vyhověl návrhu a zrušil exekuci podle § 39, odst. 1, č. 2 ex. ř. a v důvodech uvedl, že již z prohlášení poddlužníka je patrné, že povinná strana nemá za státem pohledávku.

Rekursní soud zrušil k rekursu vymáhající strany usnesení prvního soudu a uložil mu, aby doplnil řízení a o návrhu na zrušení exekuce znovu rozhodl. Z důvodů: Z ustanovení § 8, odst. 1 dekr. č. 54/1945 Sb. a § 8 zák. č. 161/1946 Sb. ještě neplyne, že by exekuce, o niž tu jde, byla po zákonu nepřipustna. V souzené věci nejde o zabavení nároku na náhradu válečných škod, nýbrž jen o zabavení pohledávky, která prý přísluší povinné straně za státem jako záloha na její válečné škody, tudíž o zabavení nároku na poskytnutí a vyplacení zálohy ve smyslu zák. č. 161/1946 Sb. Z ustanovení §§ 2 až 7 tohoto zákona plyne, že za podmínek uvedených v § 2 přísluší poškozenému nárok na poskytnutí a vyplacení této zálohy jako nárok právní. Tomu nasvědčují zejména ustanovení § 6 cit. zák. a směrnice vydané ministerstvem vnitra podle § 7 cit. zákona. Ze směrnic ze dne 6. listopadu 1946 č. 1947/1946 Úř. listu díl I. je patrné, že o poskytnutí zálohy na válečné škody rozhodují okresní nebo zemské národní výbory výměrem, proti němuž jsou přípustné opravné prostředky (srov. oddíl F, odst. 5 a 10 citovaných směrnic). Je proto nárok poškozeného na poskytnutí zálohy na náhradu válečných škod ve smyslu zákona č. 161/1946 Sb. nárokem právním, tudíž pohledávkou, jejíž exekuční zabavení a přikázání je přípustné, pokud mu nebrání dosud platné ustanovení dvorského dekretu z 21. srpna 1838, č. 291 Sb. z. s. (čl. IX, č. 5 uvoz. zák. k ex. ř., rozh. č. 4467, 10.140 Sb. n. s.). Nárok na poskytnutí a vyplacení zálohy na válečné škody je pohledávkou proti státu, pokud se týče státní pokladně a vztahuje se tudíž na něj ustanovení uvedeného dvorského dekretu, podle něhož pohledávky

proti státu a státní pokladně lze soudně zabavit jen, jsou-li již likvidní a poukázány k výplatě. Proto by bylo lze exekuci uznat za protizákonnou a zrušit ji podle § 39, odst. 1, č. 2 ex. ř. jako nepřipustnou tehdy, kdyby jejímu vedení bránilo toto ustanovení dvorského dekretu, t. j. kdyby bylo zjištěno, že dne 9. září 1948, kdy byla platební záповěď doručena Zemskému národnímu výboru v Praze, nebyla zabavená pohledávka dosud likvidní a ještě poukázána k výplatě. Poněvadž tyto okolnosti nebyly dosud zjišťovány, zůstalo řízení v tomto směru neúplným. Proto bylo rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Československého státu.

Důvody:

Předpoklad rekursního soudu, že jde o exekuci na pohledávku dlužníkovu proti státu či proti státní pokladně podle § 295 ex. ř. a že tudíž je ve věci použit i ustanovení dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838, č. 291 Sb. z. s., je správný. I když podle § 8 dekr. č. 54/1945 Sb. nevzniká z podání přihlášky podle tohoto dekretu ještě vůči státu právní nárok na náhradu válečných škod a když §§ 1—3 zákona č. 161/1946 Sb. dávají jen možnost, aby osobám sociálně slabým byla poskytnuta záloha ze státních prostředků na náhradu takových škod, nelze popírat, že tomu, komu byla již řádně výplata takové zálohy přiznána, vzniká i pohledávka proti státu na výplatu této zálohy.

Dovolacímu rekursu je přisvědčit, že vzhledem k ustanovení dvor. dekretu ze dne 21. srpna 1838, č. 291 Sb. z. s. bylo podle § 54 ex. ř. povinností vymáhajícího věřitele, aby již v exekučním návrhu tvrdil, že dlužníková pohledávka proti státu, na kterou je exekuce vedena, je likvidní a poukázána k výplatě. Byla-li však přesto, že exekuční návrh neměl těchto náležitostí, exekuce již pravoplatně povolena, nutno se přece touto otázkou obírat v řízení zavedeném o návrhu poddlužníka na zrušení exekuce podle § 39, odst. 1, č. 2 ex. ř., neboť návrh poddlužníkův na zrušení exekuce je v souzené věci svým obsahem i popřením přípustnosti exekuce podle citovaných ustanovení.

Právem proto rekursní soud zrušil rozhodnutí soudu prvního státního soudu, když se tento otázkou přípustnosti exekuce s hlediska citovaného dvorského dekretu vůbec nezabýval, a právem mu též uložil, aby, doplně řízení vydal nové rozhodnutí.

Č. 515.

Cizoložství je protiprávním činem s hlediska § 1294 obč. zák. Jsou-li spjány i další náležitosti §§ 1293 a násl. obč. zák. (vznik majetkové škody a příčinná souvislost), může být cizoložství právním důvodem nároku na náhradu majetkové škody.

(Rozh. ze dne 7. října 1948, Rv I 363/47.)

Žalobce vyhrál pravoplatně spor o oduznutí manželského původu dítěte, které se narodilo jeho dosud nerozloučené manželce. S tímto sporem měl značné výlohy, ježto musel platit svého právního zástupce a nahraditi též útraty opatrovníku manželského původu. Žalobce se nyní domáhá náhrady všech těchto útrat žalobou podanou proti manželce a proti muži, o němž tvrdí, že je otcem uvedeného dítěte.

Nižší soudy žalobu zamítly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Rozsudky nižších soudů spočívají na právním názoru vysloveném v rozhodnutích č. 13357, 13617 Sb. n. s. I., že cizoložství nelze uznat v právním smyslu za příčinu majetkové škody a za právní důvod nároku na její náhradu, ježto v předpisech o právních následcích cizoložství (§ 502 tr. z. a §§ 90, 99, 109 obč. zák. a § 13, lit. a) manželského zákona) není stanoveno ručení za škody majetkové, naopak ony předpisy slouží pouze k ochraně zájmů rodinných a manželských.

Nepochybným však je, a to i podle uvedených rozhodnutí nejvyššího soudu, že cizoložství je porušením základní povinnosti manželské a jest postaveno jednak pod hrozbu sankce civilistické (žalobu o rozluku, rozvod), jednak pod hrozbu sankce trestně-právní. Z toho nutno dojít k závěru, že cizoložství je v každém případě s hlediska § 1294 obč. zák. činem protiprávním, takže v případě, jsou-li splněny i další náležitosti §§ 1293 a násl. obč. zák., totiž vznik majetkové škody a příčinná souvislost, může být cizoložství i právním důvodem nároku na náhradu škody majetkové. Ze znění § 502 tr. z. nelze totiž vyvodit, že tento předpis slouží jen k ochraně zájmů rodinných a manželských. O náhradě majetkové škody jednájí §§ 1295, 1331, 1332 obč. zák. a nezáleží na tom, že není speciálního ustanovení, jakým jsou případy poškození na těle (§ 1325 obč. zák.), usmrcení (§ 1327 obč. zák.) a j., jež jsou ostatně vesměs zařazeny v části jednající o způsobu náhrady škody, kdežto svým právním důvodem tkví v § 1295, odst. 1 obč. zák.

Újma žalobcova vzniklá mu zaplacením procesních útrat v jeho úspěšném sporu o oduznutí manželského původu dítěte (§ 158 obč. zák.) narozeného v žalobcově manželství je škodou, která je v příčinné souvislosti s jednáním první žalované, neboť nejde nikterak o výjimečný, nýbrž o běžný, i když ne pravidelný následek cizoložství (adekvátnost následku — § 1311, 2. věta obč. zák.).

Nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru nezabývaly se dalšími rozhodnými okolnostmi (§ 497, č. 3 c. ř. s.). U první žalované je to výše škody. U druhého žalovaného, jenž popírá, že je nemanželským otcem dítěte, je to i otázka důvodu, kterou bude třeba řešit jako otázku předběžnou (srov. rozh. č. 17861 Sb. n. s. I.). K naznačenému doplnění řízení je třeba jednání v první stolici a byl proto zrušen i rozsudek prvního soudu (§ 510 c. ř. s.).

Č. 516.

Rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 7. října 1948, R II 183/48.)

O. a B. Sch-ovi svěřili před svým odvečením do koncentračního tábora Ing. J-ému vkladní knížku s příkazem, aby v případě, že se nevrátí, byly peníze uložené na této knížce rozděleny na dobročinné účely jimi předem stanovené. Ing. J. složil vkladní knížku k soudu, který ji přijal do deposita v době, kdy ještě nebylo známo, zda O. a B. Sch. jsou či nejsou živi. Po jejich prohlášení za mrtvé vydal první soud usnesení, jímž vyslovil, že peníze uložené na uvedené vkladní knížce tvoří součást pozůstalostního jmění po B. a O. Sch-ových a vyzval obmyšlené dobročinné ústavy, aby své nároky na výplatu peněz uplatnily v pozůstalostním řízení zvláštními přihláškami.

Rekursní soud vyhověl rekursu obmyšlených ústavů, zrušil usnesení prvního soudu jako zmatečné a uložil prvnímu soudu, aby o věci dále jednal a rozhodl. Zmatečnost spatřoval v tom, že obmyšlené ústavy nebyly před rozhodnutím slyšeny (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.).

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu s tím, že jeho příkaz, aby první soud o věci znovu jednal a rozhodl, odpadá.

Důvody:

Činnost soudce při složení peněz podle § 1425 obč. zák. je omezena jeho postavením soudce nesporného, kterému v žádném případě nepřislouží řešit otázku, o které možno rozhodovat jen pořadem práva. Nesporný soudce má depositum přijmout, zpravit o tom věřitele a uschovat depositum podle předpisů o tom vydaných. Rozhodl-li první soud v daném případě, že složené depositum tvoří součást pozůstalostního jmění B. a O. Sch-ových, kterážto otázka je mezi dědičkou a těmi, v jejichž budoucí prospěch byly peníze složeny, sporná, je rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, lit. d) zák. č. 100/1931 Sb. Rekursní soud proto správně zrušil rozhodnutí prvního soudu, třebaže tak učinil z jiného důvodu. Poněvadž však, jak shora uvedeno, v této věci nesporný soudce nemá dále co jednat a nesmí rozhodovat, byl příkaz daný v tom směru rekursním soudem zrušen.

Č. 517.

Ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědectví samo o sobě podkladem rozhodnutí, jímž se oduznává manželský původ dítěte. Může jím však být ve spojení s jinými důkazy.

(Rozh. ze dne 7. října 1948, Rv II 52/48.)

Ve sporu o oduznutí manželského původu dítěte vyhověl první soud žalobě, když matka dítěte potvrdila jako svědkyně, že s žalobcem nesouložila nejméně 795 dnů před narozením dítěte a když jiný muž udal jako svědek, že se s matkou intimně stýká a že uznává otcovství k dítěti. Další důkazy, zejména i nabízený důkaz krevní zkouškou, první soud neprováděl. Odvolací soud jeho rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání opatrovníka stanoveného k obhájení manželského původu, zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozh. č. 14976, 12972, 12068, 7677, 4391 a 1452 Sb. n. s. I.) nevyžaduje § 158 obč. zák., aby manžel dokázal nemožnost soulože vůbec, nýbrž stačí, prokáže-li, že s matkou dítěte v kritické době (§ 163 obč. zák.) nesouložil. K prokázání této skutečnosti nelze sice použít svědeckou výpověď matky dítěte samu o sobě, lze ji však použít ve spojení s jinými důkazy, po případě také ve spojení s výsledkem stran. Toto ustanovení občanského zákona, které vyjadřuje snahu o zjištění materiální pravdy ohledně původu dítěte, nebylo zrušeno nebo změněno ani zákonem ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb. o řízení v některých sporech z rodinného práva. Uvedeným zákonem byla ve sporech o popření manželského původu dítěte zavedena zásada vyhledávací, podle níž je soud povinen vyšetřit skutkový základ sporu z úřední povinnosti úplně a podle pravdy, nejsa ani co do skutečností ani co do průvodních prostředků obmezen na údaje a návrhy stran (§ 1, odst. 1, č. 2 cit. zák.). Vzhledem k této zásadě nelze ani nyní použít výpověď matčinu samu o sobě k prokázání skutečnosti výše uvedené, nýbrž jen ve spojení s jinými důkazy tak, aby otázka zplození manželského dítěte byla vyšetřena úplně a podle pravdy.

Právním vytýká dovolatel, že výpověď matky, že v kritické době se žalobcem nesouložila, je osamocená, takže se nehodí jako podklad pro zjištění této skutečnosti, a že tvrzení napadeného rozsudku, že v tomto bodě je výpověď její podporována výpovědí svědka Š. K., je nesprávné. Podle výpovědi tohoto svědka zjistily totiž nižší soudy pouze, že se od roku 1945 s matkou pohlavně stýká a že uznává otcovství k nezletilému. Tím však tento svědek neprokázal a podle povahy věci ani prokázat nemůže, že matka dítěte s manželem v kritické době nesouložila, i když tak tvrdí, neboť jde o negativní okolnost, kterou svědek z vlastní

zkušenosti nemůže vědět. Jestliže odvolací soud, dokonce přes výtka žalovaného opatrovníka, neprovedl o této okolnosti žádný další důkaz a považoval prvním soudem provedené důkazy za dostatečné, nevyšetřil skutkový základ sporu úplně a podle pravdy, ačkoliv to byl povinen učinit z úřední povinnosti, a porušil tím zásadu vyšetřovací i jemu § 1, odst. 1, č. 5 zák. č. 8/1946 Sb. uloženou. Zásada tato vyžaduje, není-li tu po zevrubném a věc vyčerpávajícím výsledku matky dítěte pochybnosti o hodnověrnosti jejího tvrzení, že s manželem v době kritické nesouložila, aby alespoň byl proveden výslech stran (§ 371 c. ř. s.), pokud se týče strany žalující (§ 374 c. ř. s.). Není-li po pečlivém přihlížení k výsledkům celého jednání a provedených důkazů pochybnosti o tom, že manželé v době pro zplození dítěte kritické spolu nesouložili, může tento skutkový údaj žalobcův být považován za pravdivý (§ 272 c. ř. s.). Jinak je třeba o tomto tvrzení provést další vhodné důkazy, po případě i znalci z oboru vyšetření po stránce dědičnosti (srov. § 1, odst. 1, č. 2 a 5 a odst. 2 cit. zák.).

Protože tak odvolací soud nepostupoval, trpí jeho řízení vadou, která je způsobilá zabránit zevrubnému vysvětlení a důkladnému posouzení rozsudek podle § 510, odst. 1 c. ř. s. zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o ní podle zásad výše vyčtených dále jednal a znovu rozhodl, aniž bylo třeba se zabývat dalšími uplatněnými dovolacími důvody.

Č. 518.

Zákon ze dne 11. března 1931, č. 48 Sb. o trestním soudnictví nad mládeží.

Poručenský soud je oprávněn učinit ochranné opatření podle § 1, odst. 2 uved. zák. i tehdy, nedopustil-li se nezletilý trestného činu.

(Rozh. ze dne 8. října 1948, R I 430/48.)

První soud vyslovil v opatrovnické věci nezl. O. B-é, že ochranný dozor, pod který byla již dříve postavena, se mění podle § 12, odst. 4 zák. č. 48/1931 Sb. v ochrannou výchovu ústavní, a odůvodnil to sklonem nezletilé k prostituci. Rekursní soud toto usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a uvedl

v důvodech:

Nezákonnost rozhodnutí spatřuje stěžovatelka v tom, že bylo použito ustanovení zák. č. 48/1931 Sb. o trestním soudnictvím nad mládeží, ačkoliv se nezletilá žádného trestného činu nedopustila. Uváží-li se však všeobecné znění poslední věty § 4, odst. 1 cit. zák., není pochyby, že z tohoto zákona nelze dovodit, že by podmínkou pro vyslovení ochranného opatření bylo, aby nezletilý spáchal nějaký trestný čin.

Rozhodnutí rekursního soudu neodporuje proto jasnému a nepochybnému znění zákona, jehož bylo na případ použito, a není proto nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Č. 519.

Nárok rozloučené manželky na vyživovací rentu podle § 1266 obč. zák. zaniká, oznámila-li manželka svého manžela v době zvýšeného ohrožení republiky orgánu okupační moci a přivedla tím ztrátu jeho svobody.

(Rozh. ze dne 8. října 1948, Rv II 35/48.)

Manželství sporných stran bylo rozloučeno v roce 1935 z viny manžela. Rozloučená manželka se domáhá žalobou výroku, že její bývalý manžel je povinen platit jí 400 Kčs měsíčně podle § 1266 obč. zák.

Prvý soud zjistil, že v době nesvobody došlo mezi stranami, které i po rozluce po určitý čas žily spolu, k neshodě pro sádlo ze zabitého prasete, že žalobkyně nato udala žalovaného u německých četníků a že žalovaný byl německým soudem odsouzen pro obchod s mákem k 10 měsícům káznice. Prvý soud uznal, že toto jednání žalobkyně má za následek, že vzdor tomu, že byla rozloučena bez své viny, nemá nárok na plné zadostiučinění podle § 1266 obč. zák. a zamítl žalobu.

Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu z těchto důvodů: Uvážil-li se okolnost, že nevině rozloučená manželka se po rozluce dopustila takového přímého hrubého zásahu do tělesné i duševní integrity žalovaného, když v době zvýšeného ohrožení republiky vědomě a mstivě oznámila orgánu okupační moci, příslušníku německého četnictva, delikt žalovaného, který jako válečná sabotáž byl stíhán příslušnými tresty, i smrtí, odporovalo by dobrým mravům, aby žalovaný za takového stavu poskytoval žalobkyni zadostiučinění. Návrh žalobkyně, aby jejím výsledkem jako strany bylo zjištěno, že její udání bylo vyprovokované, pokládá odvolací soud za nerozhodný a bere za zjištěnou skutečnost, že žalobkyně svého činu nelitovala, když při odvádění žalovaného německými orgány se vyjádřila slovy: »Ty lumpe, už jakživ nepřiđeš, můj bude barák!«, což žalovaný, slyšen prvním soudem jako strana, potvrdil. Tvrzení žalobkyně, že po stránce právní je názor soudu první stolice nesprávný a že nárok manželky podle § 1266 obč. zák. nezaniká ani nemravným životem rozloučené manželky a nemůže proto zaniknout ani tím, že žalobkyně oznámila svého bývalého manžela německým úřadům pro zásobovací delikt, odvolací soud nesdílí a zastává právní názor shodný s názorem soudu první stolice, při čemž poukazuje na to, že žalobkyně byla k udání vedena motivem, který ve své hanebnosti se dá podřadit zákonným ustanovením retribučního dekretu. Po rozluce není přirozeně býv. manželka povinna věrností ani mravností,

pozbude však nárok podle § 1266 obč. zák., dopouští-li se zločinných útoků na zdraví a svobodu bývalého manžela.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody podle § 503, č. 2 a 4 c. ř. s. Vadu odvolacího řízení spatřuje dovolatelka v tom, že nebyl proveden důkaz jejím výsledkem o tom, že k udání, které učinila na žalovaného, byla jí vyprovokována. Okolnost tato je však pro posouzení věci nerozhodná, jak vyplývá z právního posouzení věci.

Odvolací soud zamítl žalobu vycházející z názoru, že nárok žalobkyně na vyživovací rentu podle § 1266 obč. zák. zanikl tím, že žalovaného udala v době zvýšeného ohrožení republiky orgánu okupační moci, což bylo pro žalovaného spojeno se ztrátou svobody. Dovolací soud schvaluje tento názor a dodává k němu zejména se zřetelem k vývodům dovolání toto:

Zrušením manželského svazku zanikly sice povinnosti, které oběma stranám zákon ukládal jako manželům. Tato okolnost je však bez významu, pokud jde o porušení zákonných předpisů, které se netýkají povinností manželů jako takových, nýbrž byly vydány na ochranu jiných zájmů a statků. Zjištěné udání dovolatelky spadá mezi trestné činy podle retribučního dekretu. Na této povaze by se nic neměnilo tím, že dovolatelka byla k tomuto udání »vyprovokována«, jak říká, chováním žalovaného, poněvadž ve smyslu jejich přednesů v první stolici je tím rozumět to, že podnětem udání byla neshoda se žalovaným a příkoří, které jí učinil. Při tom nutno zdůraznit, že předmětem udání, které vedlo k odsouzení žalovaného k trestu 10 měsíců káznice, byla jiná věc než tvrzené neshody a příkoří. Dovolatelka tudíž nedovoleným jednáním přivedla ztrátu svobody žalovaného, s čímž podle obecných zkušeností mohlo být spojeno porušení zdraví nebo i ztráta života. Za těchto okolností její požadavek výživného odporuje mravnímu cítění.

Č. 520.

Okolnost, že nemovitost je pod národní správou podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb., není sama o sobě překážkou pro záznam vlastnického práva, které se opírá o právní jednání sjednané před účinností uvedeného dekretu.

(Rozh. ze dne 14. října 1948, R I 427/48.)

Prvý soud povolil podle tržové smlouvy ze dne 10. dubna 1942 záznam vlastnického práva pro Všeobecnou záložnu v R. na nemovitosti připsané dosud B. a M. F-ovým. Rekursu národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze

rekursní soud vyhověl a návrh na povolení záznamu zamítl. V důvodech pak uvedl: Knihovní žádost je opřena jen o trhovou smlouvu ze dne 10. dubna 1942 s původními vlastníky a není vykázán souhlas národního správce (§§ 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.), ač jde o právní jednání spadající pod národní správu, týkající se podstaty majetku a prováděné po účinnosti dekretu (§ 20 cit. dekr.). Trhová smlouva ze dne 10. dubna 1942 je jen právním důvodem (titulem), ale nabývací jednání k uskutečnění převodu a vzniku žádaných věcných práv (§ 431 obč. zák.) lze dokonat jen zápisem do pozemkové knihy, což bez náležitostí shora uvedených, za daného knihovního stavu, nelze uskutečnit. Knihovní žádosti navrhovatelů nelze proto vyhovět a proto k důvodné stížnosti stěžovatelky bylo povolující usnesení knihovního soudu změněno. K uplatnění tvrzených práv má navrhovatelka možnosti dané cit. dekr. č. 5/1945, resp. zák. č. 128/1946 Sb., pokud nedocílí řádné dohody s národním správcem.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky, zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, aby o návrhu znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolacímu rekursu je přisvědčit, že okolnost, že nemovitost, o kterou jde, je pod národní správou podle dekr. č. 5/1945 Sb., není sama o sobě překážkou pro požadovaný záznam práva vlastnického. Podle § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. jsou neplatná ta právní jednání majitelů, držitelů a správců majetků spadajících pod národní správu, týkající se podstaty těchto majetků, pokud byla provedena po účinnosti tohoto dekretu, t. j. po 23. květnu 1945. O takový případ nejde v souzené věci, neboť právní jednání, o které se návrh opírá, bylo sjednáno tehdejšími knihovními vlastníky nemovitosti již dne 10. dubna 1942.

Napadené rozhodnutí jakož i rozhodnutí soudu své stolice byla zrušena vzhledem k ustanovení dekretu č. 124/1945 Sb. ve znění zákona č. 60/1946 Sb. Předložená trhová smlouva z 10. dubna 1942, sepsaná v jazyku německém s podpisy prodávajících rovněž v jazyku německém, vzbuzuje důvodné pochybnosti, zda právní jednání, podle kterého se žádá o knihovní zápis, není vzhledem k osobám prodávajícím v rozporu s předpisy jmenovanými v dekretu č. 124/1945 Sb. První soud neměl rozhodnouti podle cit. dekretu o navrhovaném záznamu dříve, pokud žadatel nepředložil ve lhůtě mu dané osvědčení místního národního výboru o státní spolehlivosti osob na právním jednání zúčastněných.

Č. 521.

Dlužník, jehož celé jmění podlehlo konfiskaci podle § 14, písm. c) dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb. a § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků nucené správy. Rozvrhové usne-

sení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy.

(Rozh. ze dne 15. října 1948, R I 626/47.)

V exekuci vnučenou správou nemovitostí rozvrhl první soud výtěžkové přebytky a odkázal při tom dlužníka s jeho odporem na pořad práva. Proti tomuto usnesení podali rekursy dlužník a Československý stát — finanční správa. Rekursní soud odmítl rekurs dlužníkův a výřídil věcně rekurs finanční správy.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, pokud jím byl odmítnut rekurs povinného, jinak však zrušil usnesení z podnětu dovolacího rekursu dalšího věřitele a vrátil věc rekursnímu soudu, aby po doplnění řízení o věci znovu rozhodl.

Důvody:

Podle zjištění rekursního soudu byl povinný rozsudkem mimořádného lidového soudu v P. ze dne 3. února 1947 uznán vinným zločiny podle § 3, odst. 1, § 5, odst. 2 a) a § 11 retribučního dekretu, při čemž bylo zároveň v rozsudku vysloveno, že celé jmění dlužníkovy propadá ve prospěch státu. Na základě tohoto rozsudku zjistil dále rekursní soud, že povinný patří mezi osoby uvedené v § 1 dekretu č. 108/1945 Sb., jichž jmění podléhá konfiskaci podle tohoto dekretu. Je-li tomu tak, pozbyl povinný právní dispozice i s případným nárokem na výplatu rozvrhované částky 9.150 Kčs a nemůže se pro ni domáhat ochrany. Jeho rekurs byl tudíž odmítnut právem.

Vzhledem k uvedeným zjištěním mělo být usnesení prvního soudu, kterým byly po zrušení vnučené správy přikázány přebytky vyplývající ze závěrečného účtu jednomu z přihlášených věřitelů, doručeno ještě jednak se zřetelem na §§ 1, 7, 10 a 11 zák. č. 23/1948 Sb. soudu, který vyslovil propadnutí majetku, jednak vzhledem k předpisům dekretu č. 108/1945 Sb. Fondu národní obnovy, neboť tyto orgány byly oprávněny hájit místo dlužníka jeho případný nárok na vydání přebytků podle § 130, odst. 2 posl. věta ex. ř., který by byl rozhodnutím prvního soudu zmařen, neboť i tento nárok dlužníkův by podléhal konfiskaci.

Jelikož rekursní soud rozhodl o rekursech povinného a Československého státu (finanční správa), aniž usnesení prvního soudu bylo doručeno právě uvedeným účastníkům a aniž jim tak byla poskytnuta možnost hájit případný nárok na vydání přebytků podle § 130, odst. 2 ex. ř., je jeho rozhodnutí předčasné a bylo proto zrušeno. Na rekursním soudu bude, aby zařídil, aby usnesení prvního soudu bylo ještě doručeno soudu vyslovivšímu propadnutí majetku dlužníkovy a Fondu národní obnovy, oběma s upozorněním, proč se tak děje, a aby pak rozhodl znovu, až i jim uplyne lhůta k podání rekursu.

Č. 522.

Zákon ze dne 5. března 1947, č. 47 Sb. o exekuci na pracovní příjem a příjmy postavené mu na roveň.

Ustanovení § 6, odst. 4 uvedeného zákona se vztahuje toliko na útraty, které byly přisouzeny straně uplatňující nárok na výživné podle zákona, nikoliv na útraty přisouzené jejímu odpůrci.

(Rozh. ze dne 15. října 1948, R I 178/48.)

Manželčina žaloba o zvýšení výživného byla zamítnuta a manželu byly přisouzeny útraty sporu. K vydobytí těchto útrat vedl manžel exekuci na manželčin plat.

Prvý soud povolil exekuci a částky platu vyňaté z exekuce určil podle § 6, odst. 1 zák. č. 47/1947 Sb. Rekursní soud změnil jeho usnesení potud, že zmíněné částky upravil podle § 5 uv. zák.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu.

Důvody:

V této věci jde o otázku, zda ustanovení § 6, odst. 4 zák. č. 47/1947 Sb. (zákon o exekuci na platy), se vztahuje nejen na útraty, které vzešly vymáháním výživného straně uplatňující nárok na výživné, nýbrž i na útraty jejího odpůrce.

Ustanovení § 6, odst. 4 zák. č. 47/1947 Sb. je zařazeno do paragrafu, který se jinak zabývá výlučně úpravou privilegovaného postavení osob, majících nárok na zákonnou výživu, a byl tudíž vydán v jejich prospěch. Odstavec čtvrtý je doplněním těchto ustanovení a nemůže proto být vykládán v jejich neprospěch a ve prospěch osob, u nichž zákonodárný důvod zvláštní úpravy (zajištění nároku na zákonnou výživu) není dán. To je patrné také z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona (tisk č. 287 Ústavodárného národního shromáždění z r. 1946). Tam se praví, že ustanovení § 6, odst. 3, nyní odst. 4, odstraňuje pochybnosti, které vznikly za platnosti nařízení o zabavení mzdy a vedly k vydání rozhodnutí č. 18295 Sb. n. s. I., tím, že se přiznává privilegium útratám v souladu s dřívější judikaturou (citována byla rozh. č. 618, 6130, 17799 Sb. n. s. I.). Poněvadž tato dřívější judikatura přiznávala privilegované postavení pouze útratám tvořícím příslušenství nároku na výživné, je z toho patrné, že proti tomuto stavu nebyla § 6, odst. 4 zákona o exekuci na platy zamýšlena žádná změna.

Správně proto rekursní soud omezil exekuci ve smyslu § 5 zák. o exekuci na platy, jelikož vymáhané útratové pohledávce dovolacího rekurenta nepřisluší výhody § 6.

Č. 523.

Dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon ze dne 12. července 1933, č. 141 Sb. o kartelech a soukromých

monopolech. Tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směřuje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou.

Předpisy ústavy č. 150/1948 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu. K těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře.

(Rozh. ze dne 15. října 1948, Rv I 100/44.)

Dne 25. dubna 1934 uzavřely Ústřední kancelář n-ských továren, akc. spol. v P., a dalších 13 firem v ní sdružených, jež provozovaly výrobu a prodej železných a ocelových výrobků a tvořily kartel, s továrníkem F. P-em smlouvu, v níž se F. P. mimo jiné za úplatu zavázal, že zůstane do tří týdnů svou výrobu taženého drátu, drátének, nábytkových per, pozinkovaného drátu a výrobu lesklé oceli, kterou provozoval ve své továrně v N., že se zdrží po dobu svého života výroby železných a ocelových výrobků vypočtených v této smlouvě a účasti na podniku, provozujícím takovou výrobu, a to účasti ať přímé či nepřímé (těž jako společník, správní rada, prokurista nebo závodník) svým kapitálem, svou prací nebo jako provozní poradce. Dále převzal F. P. závazek, že se zdrží poskytnutí zápůjček nebo i jiné pomoci třetím osobám ke zřízení nebo podpoře takového podniku. F. P. převzal dále touže smlouvou ručení, že tento konkurenční zákaz bude po určitou, ve smlouvě blíže stanovenou dobu, zachovávat jeho manželka a syn, a závazek, že kdyby on nebo některá osoba, za niž ručí, vědomě a úmyslně neplnili tento konkurenční zákaz, zaplatí Ústřední kanceláři, pokud se týče firem v ní sdruženým, smluvní pokutu 1,000.000 Kčs.

Ústřední kancelář n-ských továren a dalších 13 firem, jež uzavřely tuto smlouvu, podaly na F. P-a žalobu, již se mimo jiné domáhají:

1. zaplacení konvenční pokuty v částce 1,000.000 Kčs s přísl. a
2. výroku, jímž by bylo uznáno právem, že F. P. je povinen zdržet se činnosti vypočtené ve zmíněném konkurenčním zákazu, zejména provozu firmy S. a své účasti na něm, jež je v žalobní žádosti blíže uvedena.

Žalobci tvrdí, že žalovaný F. P. porušil konkurenční zákaz tím, že ze svých prostředků koupil na jméno svého nezletilého syna továrnu v M. a započal v ní výrobu kovového zboží, na něž se vztahoval konkurenční zákaz. Při tom užíval krycí firmy S., společnost s r. o. Společníky této firmy byly prý osoby jím nastrčené, neboť ve skutečnosti byla to firma žalovaného, který dal k jejímu založení potřebný kmenový kapitál a zakoupil jí ze svých prostředků stroje a sám se staral o odbyť jejich výrobků.

Nižší soudy rozhodly v této věci ještě v době před účinností ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb.

Prvý soud zjistil, že žalobní tvrzení odpovídá v podstatě skutečnosti a vyhověl žalobní žádosti, avšak žádání uvedenému pod č. 2 jen pod tou podmínkou, že bude k zastavení činnosti, již se má F. P.

podle této části žalobní prosby zdržet, dán souhlas příslušných správních úřadů podle vl. nař. č. 238/1939 Sb. a č. 46/1941 Sb. a podle zák. č. 131/1936 Sb.

Odvolací soud změnil rozsudek prvního soudu tak, že: a) konvenční pokutu, k níž odsoudil první soud žalovaného v plné výši, zmírnil na 500.000 Kčs, b) žalobní žádost ad 2) zamítl pro tentokrát, vycházející při tom z právního názoru, že, pokud není dán souhlas správních úřadů k zastavení činnosti, již se má žalovaný podle této části žalobní prosby zdržet, není žalobní nárok dospělý.

Nejvyšší soud zamítl žalobu v celém rozsahu.

Z důvodů:

Podkladem žalobního nároku je smlouva z 25. dubna 1934 o konkurenční klausuli, kterou ujednaly žalující firmy, tvořící drátěnkový kartel pod vedením první žalující Ústřední kanceláře, se žalovaným F. P-em, který byl do ujednání smlouvy outsiderem tohoto kartelu. Účelem smlouvy, jak plyne z jejího obsahu, který strany uznaly za nesporný, mělo být vyloučení konkurence žalovaného v oboru, v němž byl činný drátěnkový kartel. Měla tudíž smlouva sloužiti zájmům kartelu, pokud se týče firem v něm sdružených.

Vzhledem k § 161 nové ústavy nutno především zkoumat, zda takovouto smlouvu možno nyní ještě uznat za platnou, resp. zda za platnosti nové ústavy bylo by možno žalujícím firmám přiznat nároky, jež jim z uvedené smlouvy vzešly dříve.

Podle § 161 ústavy z 9. května 1948 č. 150 Sb. jsou soukromé monopolní organizace výdělečné, zejména kartely, trusty a syndikáty zakázány. Podle § 173, odst. 2 ústavy pozbyly dnem, kdy nová ústava nabyla účinnosti (9. června 1948 — § 170 ústavy) platnosti všechny ústavní a jiné zákony, pokud odporují ustanovením nové ústavy a zásadám lidově demokratického zřízení nebo upravují věci odchýlně od této ústavy. Pozbyl tudíž dnem účinnosti nové ústavy platnosti i zákon o kartelech a soukromých monopolech č. 141/1933 Sb., jímž tyto organizace byly uznávány. Jde jen o to, zda zmíněných ustanovení nové ústavy jest použít i na právní poměry založené dříve a subjektivní práva vzniklá ze skutkových podstat nastalých za starého zákonodárství, či zda v tomto směru platí zásada vyjádřená v § 5 obč. zák., podle níž dřívější právní poměry a práva dříve nabytá zůstávají novým zákonem nedotčena. Tuto otázku nutno zodpovědět ve smyslu alternativy první. Předpisy nové ústavy jakožto základního zákona státního, který je právním zabezpečením dosavadního vývoje a sjednocením starých a nových předpisů v jednom duchu, jsou povahy donucovací a prolamují tudíž zásadu § 5 obč. zák. Působí proto ihned na všechny právní poměry a ruší pro budoucnost i práva dříve nabytá, pokud by byla s nimi v rozporu. Pro donucovací povahu ústavních předpisů nutno k nim přihlížet v každém období rozepře (srov. i § 171 ústavy).

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, nelze za platnosti nové ústavy smlouvu o konkurenční doložce z 25. dubna 1934 uznat za platnou a nároky, jež z ní žalující firmy vyvozují, po právu, neboť, jsou-li nyní kartely zákonem zakázány, pozbyla smlouva, o níž žalující firmy opírají svou žalobu, zrušením kartelu podkladu a přiznání nároků, jichž předpokladem byla právní existence kartelu a členství žalujících firem v něm, přičili by se zákonnému zákazu (§ 879, první odst. obč. zák.).

Byla proto už z tohoto důvodu žaloba zamítnuta, aniž bylo třeba zabývat se obsahem dovolání stran.

Č. 524.

Rozsudek jugoslávského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství československých státních příslušníků, nelze uznat v oblasti československého právního řádu podle zákona ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb.

(Rožn. ze dne 15. října 1948, N II 50/48.)

Nejvyšší soud zamítl návrh, aby byl podle § 5, odst. 1 zákona č. 199/1946 Sb. uznán v oblasti československého právního řádu rozsudek krajského soudu ve Slav. Brodě ze dne 13. ledna 1948, jímž bylo rozloučeno navrhovatelovo manželství.

Důvody:

Navrhovatel, který předložil osvědčení o československém státním občanství, uvedl, že se sice narodil v Jugoslavii, nebyl však nikdy jugoslávským státním občanem, nýbrž měl od narození stále státní příslušnost československou a že československé státní příslušnosti nabyla pak v důsledku sňatku s ním i jeho manželka.

Je-li tomu tak, byly k rozhodnutí o rozluce navrhovatelova manželství podle čl. 34 smlouvy mezi Československou republikou a bývalým Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců o úpravě vzájemných právních styků ze dne 17. března 1923 č. 146 Sb. z r. 1924, kterážto smlouva je dosud v platnosti (srov. rozh. č. 99 Sb. n. s. II.), výlučně povolány československé soudy. Rozlukový rozsudek vnesený krajským soudem ve Slav. Brodě nelze proto v oblasti československého právního řádu uznat, ježto by to odporovalo ustanovením uvedené mezinárodní smlouvy (§ 4, odst. 1, č. 1 zák. č. 199/1946 Sb.).

Č. 525.

I. Zavedení národní správy na společenský podíl komanditisty nepozbyl tento komanditista práva nakládat s nárokem na nájemné za věci, které pronajal komanditní společnosti.

Neplatnost právních jednání uvedená v § 20, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. nastává bez ohledu na to, zda druhý smluvník věděl o tom, že jde o majetek spadající pod národní správu nebo že byla na něj zavedena národní správa, nebo zda věděl nebo z okolností mohl vědět, že na něj národní správa bude zavedena.

II. Neplatnost právního jednání podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. působí ex tunc a všechna jednání akcesorní a také všechna další jednání principální, která se opírají podle úmyslu stran o neplatné právní jednání, jsou neplatná, leč by tu byly takové okolnosti, za nichž se výjimečně chrání bezestnost druhého smluvníka.

(Rozh. ze dne 20. října 1948, Rv I 262/47.)

Srov. ad II, rozh. č. 347 Sb. n. s. II.

V. J. byl komanditistou firmy »V. J. a syn« a pronajal této firmě strojní zařízení. Firma mu nezaplatila nájemné za část roku 1945 a za celý rok 1946. Nárok na toto nájemné V. J. cedoval O. J-ovi, který pohledávku zažaloval. Ve sporu namítla žalovaná firma, že na podíl komanditisty V. J-a byla uvalena národní správa a že proto V. J. nebyl oprávněn postoupit svou pohledávku žalobci. Dále namítla žalovaná, že strojní zařízení bylo původně jejím vlastnictvím a že je prodala V. J-ovi pod tlakem okupace, takže trhová smlouva je neplatná, V. J. se nestal vlastníkem oněch strojů a nemohl je proto firmě pronajít.

Nižší soudy žalobě vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Byla-li by neplatnou trhová smlouva o strojním zařízení, není tím samočinně neplatná také smlouva nájemní o tomto zařízení. I kdyby trhová smlouva byla v nesporném řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. uznána za neplatnou, přece by tím odvolatelka nebyla zbavena povinnosti placení nájemného. Kdo bude mít později nárok na vydání výtěžků za propůjčení tohoto zařízení, t. j. na vydání nájemného, může ovšem býti předmětem řízení podle zák. č. 128/1946 Sb., není to však pro tento spor rozhodnutí předurčující, neboť povinnost placení nájemného odvolatelkou tím není dotčena. Zda a komu bude snad žalobce povinen vydat přijaté nájemné, bude opět řešeno podle zák. č. 128/1946 Sb. a dokud v řízení nesporném v tomto směru nebylo pravoplatně rozhodnuto, nemá soud v této rozepři důvodu ani žalobu zamítat, ani řízení přerušovat, ani snad povinnost stanovit, aby dlužné nájemné bylo podle § 1425 obč. zák. složeno k soudu vzhledem k tomu, že není jisto, kdo má na ně nárok. Podle zák. č. 128/1946 Sb. má ten, kdo uplatňuje restituční nárok, nárok na vrácení věci nebo na navrácení do stavu předešlého, nebo na peněžitou náhradu ve výši obecné ceny. Do té doby, než o takovém nároku bude rozhodnuto, smlouva původní zrušena není, zejména vlastnické právo na jejím základě nabyté trvá, což vyplývá z ustanovení §§ 11 a 12 cit. zák., podle nichž soud může vydat toliko prozatímní opatření a nařídít poznámku v knihách, která má ten účinek, že vydané rozhodnutí platí i proti osobám, které nabyly práva na věci po poznámce na základě jednání s do-

savadním majitelem. Správně odpůrce odvolatelčin připomíná, že dosavadní majitel svého vlastnictví nepozbývá již tím, že restituční návrh podle cit. zák. byl podán. Nebylo tudíž také zapotřebí, aby první soud předběžně řešil otázku neplatnosti smlouvy trhové, ani aby vyčkával, zda a jak tato otázka bude v nesporném řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. vyřešena. V této rozepři nejde o nárok komanditistů na společenský podíl, nýbrž jde o nájemné za zařízení, které není majetkem komanditní společnosti, nýbrž vlastnictvím V. J-a. Proto odvolatelčiny vývody o tom, že jedině národní správce byl oprávněn tímto nájemným nakládat, nemají podkladu ve skutkových zjištěních prvního soudu, když národní správce byl ustanoven jedině pro společenský podíl komanditisty V. J-a na komanditní společnosti. Působnost národního správce je tudíž omezena pouze na poměry ryze společenské, které vyplývají ze společenské smlouvy, a nelze tudíž jeho působnost rozšiřovat na jiné soukromoprávní poměry, zejména nikoliv na samostatnou smlouvu nájemní.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Dovolatelka nemá pravdu, pokud dovozuje, že zavedením národní správy na podíl V. J-a pozbyl V. J. oprávnění disponovat s nájemným. Společenským podílem V. J-a u žalované společnosti je souhrn práv, která mu přísluší proti společnosti jako komanditistovi. Jsou to jednak práva uvedená v čl. 160 obch. zák., jednak práva majetková a to obligační nárok na úroky a zisk za trvání společnosti (čl. 161 obch. zák.) a na výplatu toho, co by mu připadlo při vypořádání po zrušení společnosti. Byla-li tedy zavedena národní správa na podíl V. J-a u žalované společnosti, byla jí dotčena jen práva právě zmíněná, nikoliv i nároky, které má V. J. vůči společnosti z důvodů jiných, zejména i z titulu nájemného.

Dovolatelka však ve svém dovolání také uvedla, že národní správa, zavedená původně na podíl V. J-a u žalované společnosti, byla později usnesením rady ústředního národního výboru v P. rozšířena na veškerý majetek V. J-a, včleněný do majetkové podstaty společnosti, a toto její tvrzení je prokázáno výměrem magistrátu města P. z 20. prosince 1946, který však dosud, jak patrně z přípisu zemského národního výboru v P. z 12. června 1948, nenabyl moci práva, jelikož bylo proti němu podáno odvolání. K tomuto tvrzení nutno přihlížet, i když s ním dovolatelka přišla až v dovolání a to vzhledem ke kogentní povaze zákonných předpisů o národní správě, jimiž jsou sledovány důležité zájmy veřejné. Podle § 20, odst. 1 dekretu č. 5/1945 Sb. jsou právní jednání majitelů, držitelů a správců majetků, spadajících pod národní správu, týkající se podstaty těchto majetků a provedená po účinnosti tohoto dekretu, neplatná. Neplatnost je stanovena striktně ode dne účinnosti dekretu bez ohledu na to, kdy byla zavedena národní správa. Tam, kde byla zavedena národní správa, stávají se tedy dodatečně podle § 20, odst. 1 de-

kretu č. 5/1945 Sb. nicotnými všechna právní jednání uzavřená po účinnosti dekretu o podstatě majetku uvedeného v cit. zákonném ustanovení a to s účinností ex tunc. Právní jednání takové je nicotné bez ohledu na to, zda druhý smluvník věděl, že jde o majetek spadající pod národní správu či nikoliv. Bez významu je rovněž, zda smluvníci věděli, že národní správa byla zavedena, nebo zda věděli nebo z okolností mohli vědět, že zavedena bude. Vešel-li by tudíž v právní moc shora uvedený výměr rady ústředního národního výboru v P., jímž byla národní správa rozšířena na veškerý majetek V. J-a, členěný do majetkové podstaty žalované firmy, a tak bylo zjištěno, že nárok V. J-a proti žalované straně na nájemné spadal pod národní správu, nebyl by V. J. oprávněn po účinnosti dekretu č. 5/1945 Sb. nárok ten postupovat, cesse byla by nicotná a žalobci by z ní nevzešly žádné nároky.

Žalovaná strana napadla kromě toho rozsudek odvolacího soudu i v otázce neplatnosti nájemní smlouvy, která je podkladem zažalovaného návrhu. Už v žalobní odpovědi žalovaná namítla, že zažalovaná částka je nájemným za stroje, které za okupace prodala V. J-ovi a poté od něho najala, že však tržová smlouva byla uzavřena pod tlakem poměrů za okupace a je proto neplatná a že v důsledku toho je neplatná i smlouva nájemní, z níž proto nemůže být požadováno nájemné. Odvolací soud, zabývá se touto námitkou žalované, vyslovil názor, že i kdyby tržová smlouva o zařízení byla neplatná, nebyla by tím samočinně neplatná i smlouva nájemní o tomto zařízení a že proto nebylo třeba za sporu otázku neplatnosti tržové smlouvy řešit. S tímto názorem odvolacího soudu nelze však v jeho všeobecnosti souhlasit. Je-li určité jednání neplatné, považuje se za neplatné od počátku (ex tunc). Zásadně proto také všechna jednání akcesorní a také všechna další jednání principální, která se opírají podle úmyslu stran o ono právní jednání neplatné, jsou neplatná, leč by tu byly takové okolnosti, za nichž se výjimečně chrání bezelstnost druhého smluvníka. Jestliže tedy žalovaná strana namítla, že tržová smlouva je neplatná, ježto byla sjednána pod tlakem okupace a že v důsledku toho je neplatná i smlouva nájemní, bylo by třeba, pokud by postup nebyl neplatný z důvodu uvedeného v předchozím odstavci, zabývat se věcně i touto námitkou žalované a zjistit, v jakém vztahu je smlouva nájemní ke smlouvě tržové; jestliže by pak šlo o takovou souvislost, která by v případě neplatnosti tržové smlouvy měla podle toho, co bylo uvedeno, v zápětí i neplatnost smlouvy nájemní, bylo by třeba řešit i otázku platnosti tržové smlouvy, neboť teprve pak bylo by možno spolehlivě řešit otázku, zda žalovaná je povinna vůbec platit nájemné či nikoliv.

Poněvadž odvolací soud se vzhledem k odchýlnému právnímu názoru věci s těchto hledisek nezabýval a neučinil v tomto směru potřebná skutková zjištění a ježto tímto nedostatkem trpí i rozsudek soudu prvé stolice, byly oba rozsudky nižších soudů zrušeny a věc vrácena procesnímu soudu, aby řízení podle toho, co bylo uvedeno — a to po případě za použití § 182 c. ř. s. — doplnil a o věci znovu rozhodl (§ 510 c. ř. s.).

Č. 526.

Dědické právo, jež je závislé na tom, který den bude v řízení o prohlášení za mrtva stanoven jako den úmrtí určité osoby, není ještě dostatečně prokázáno (§ 810 obč. zák.) a dědici nelze svěřit správu pozůstalosti bez provedení dalšího šetření (§ 124 nesp. pat.) za účelem jeho prokázání.

(Rozh. ze dne 20. října 1948, R II 194/48.)

E. G-ému byla pravoplatně svěřena správa pozůstalosti po R. T-ovi. Poté podal V. S. návrh, aby byl ustanoven správcem pozůstalosti společně s E. G-ým.

Prvý soud návrh zamítl, ježto nepovažoval za účelné svěřovati správu dvěma osobám.

Rekursní soud svěřil V. S-ovi správu pozůstalosti společně s E. G-ým z těchto důvodů: V. S. se přihlásil jako dědic k pozůstalosti po R. T. a jeho dědická přihláška byla také soudem přijata. V důsledku toho domáhá se právem, aby mu byla podle § 145 nesp. pat. a § 810 obč. zák. svěřena správa pozůstalosti společně s E. G-ým. Tvzení E. G-ého, že V. S. nepřichází vůbec v úvahu jako dědic po R. T-ovi, není správné. Otázka ta je závislou na tom, který den bude stanoven jako den úmrtí Dr. E. T. Bude-li tímto dnem den pozdější než den úmrtí V. G-ové, rozené T-ové, pak bude dědické právo V. S-a po R. T-ovi nepochybné. Rekurent se proto právem domáhá svěřeni správy pozůstalosti, neboť později přihlásivšímu se dědici lze svěřit správu pozůstalosti společně s dříve se přihlásivším dědicem, kterému již správa pozůstalosti byla svěřena. Dá se to vyvodit z ustanovení § 810 obč. zák. a zejména z § 550 obč. zák., kde se výslovně stanoví, že více dědiců se pokládá za jedinou osobu, že v této vlastnosti ručí před soudním odevzdáním dědictví všichni za jednoho a jeden za všechny. Není tedy důvodů, proč by správa pozůstalosti nemohla býti svěřena více dědicům, když ze stejných práv spoludědiců a jejich jednotnosti musí nezbytně vyplývat, že všichni dědici, kteří vykážou své dědické právo, mají nárok na správu, pokud se týče společnou správu pozůstalosti.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

Důvody:

Stěžovateli nelze přisvědčit, pokud svůj dovolací recurs opírá o § 127, odst. 2 nesp. pat., neboť dosud nedošlo k odkázání některého z dědiců na pořad práva podle §§ 125, 126 nesp. pat., nejsou tedy dány předpoklady ustanovení § 127, odst. 2 nesp. pat. Rozhodnutí č. 15210 Sb. n. s. I. se proto stěžovatel dovolává neprávem.

Dovolací recurs je však opodstatněn, pokud poukazuje na to, že toho času dědické právo přihlášeného dědice V. S. není dostatečně vykázáno. Rekursní soud, opřev svoje rozhodnutí o ustanovení § 810 obč. zák. a

§ 145 nesp. pat., přehlédli, že podle cit. ustanovení právo na správu pozůstalosti má dědic, který dostatečně prokáže svoje dědické právo. Skutečnost, že byla na soud přijata dědická přihláška, nedává totiž sama o sobě takovému dědici právo na správu pozůstalosti. Nesporný patent stejně jako občanský zákon vyžadují, aby dědické právo dědicovo bylo prokázáno před tím, než soud svěří dědici správu pozůstalosti. Je-li zákonné dědické právo V. S-a závislé na tom, který den bude v řízení o prohlášení za mrtva stanoven jako den úmrtí Dr. E. T-a, nelze říci, že V. S. dostatečně vykázal svoje dědické právo podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. a nelze před vyřešením té otázky rozhodnout o návrhu tohoto dědice na spolusprávu pozůstalosti (srov. č. 11463 Sb. n. s. I.). Nelze však návrh V. S-a na spolusprávu pozůstalosti pro nedostatek práva dědického ihned zamítnout, jak míní stěžovatel, neboť v té příčině je řízení ovládáno zásadou vyhledávací (§ 23 zák. č. 100/1931 Sb.) a je povinností pozůstalostního soudu, aby postupem podle § 124 nesp. pat. vyšetřil příbuzenské poměry zůstavitelovy. Z toho důvodu byla rozhodnutí obou nižších soudů zrušena a soudu prvé stolice uloženo, aby o věci podle § 124 nesp. pat. jednal a znovu rozhodl.

Č. 527.

I dovolací řízení lze přerušit podle § 190 c. ř. s., závisí-li rozhodnutí sporu na rozhodnutí, zda nároky uplatněné žalobou podléhají konfiskaci podle § 1 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 20. října 1948, Rv II 142/47.)

Nižší soudy rozhodly o žalobě rozsudkem, nejvyšší soud přerušil dovolací řízení až do doby, kdy bude pravoplatně rozhodnuto o tom, zda zažalované nároky nepodléhají konfiskaci podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb.

Důvody:

Rozhodnutí sporu závisí tu na rozhodnutí, nepodléhají-li tímto sporem uplatněné nároky žalobkyni, které byly německé národnosti, konfiskaci podle § 1 dekr. presidenta republiky z 25. října 1945, č. 108 Sb., k čemuž nutno přihlížet z úřadu. K rozhodnutí v tom směru jsou povoleny výlučně úřady správní podle § 1, odst. 4 cit. dekretu a nelze otázku tu řešit jako prejudiciální ve sporu, když rozhodnutí příslušného správního úřadu je tu podmínkou nároku. Řízení správní v tom směru bylo již podle zprávy zemského národního výboru v Praze zahájeno. Bylo proto dovolací řízení přerušeno podle § 190 c. ř. s.

Č. 528.

Zákon ze dne 14. května 1947, č. 82 Sb. o přechodné úpravě placené dovolené na zotavenou.

Nárok na poměrnou část dovolené podle § 13, odst. 2 uved. zák. předpokládá, že zaměstnanec dovrší čekací dobu podle § 2, odst. 1 uved. zák.

(Rozh. ze dne 21. října 1948, Rv I 573/48.)

Prvý soud vyhověl žalobě o zaplacení peněžitých požitků za poměrnou část dovolené, jichž se domáhal zaměstnanec, který byl u žalovaného podniku zaměstnán od 6. ledna 1947 do 25. června 1947, kdy byl pracovní poměr vzájemnou dohodou stran rozvázán.

Odvolací soud žalobu zamítl a nejvyšší soud jeho rozsudek potvrdil z těchto

důvodů:

V souzené věci jde jen o to, zda má žalobkyně, která byla podle nesporného přednesu zaměstnána u žalované od 6. ledna 1947 do 25. června 1947 a jejíž pracovní poměr byl souhlasnou dohodou obou stran rozvázán, nárok na poměrnou část dovolené pro rok 1947, když nedokončila čekací dobu podle § 2, odst. 1 zák. č. 82/1947 Sb.

Rozhodné pro posouzení důvodnosti zažalovaného nároku je tedy, zda je i pro přiznání nároků zaručených zaměstnanci v § 13, odst. 2 zák. č. 82/1947 Sb. předpokladem dovršení čekací doby podle § 2, odst. 1 cit. zák. či zda ustanovení § 13, odst. 2 je zcela nezávislé na § 2, odst. 1.

Pro správnost prvního názoru mluví celá řada skutečností.

První z nich je zařazení, jehož se dostalo oběma ustanovením v zákoně č. 82/1947 Sb. Obě jsou totiž zařazena do téže části zákona, do části prvé mající nadpis »Dovolená stálých zaměstnanců«. Ustanovení v jedné a téže části zákona však vždy navazují jedno na druhé, jedno doplňuje druhé a všechna jsou v takové vzájemné souvislosti, že tvoří organický celek. Tato organičnost by však byla porušena, kdyby § 13, odst. 2 měl být vykládán zcela samostatně a nezávisle na § 2, odst. 1, ač obě ustanovení jsou zařazena do téže části zákona. Je tedy již z tohoto důvodu vykládat § 13, odst. 2 tak, že nárok zde vytčený předpokládá jen splnění v něm uvedených náležitostí, nýbrž i splnění obecného předpokladu určeného v § 2, odst. 1.

Dále pro tento výklad mluví i slovné znění § 13, odst. 2 a jeho porovnání se zněním § 2, odst. 1 a § 13, odst. 6 a 7. Podle § 2, odst. 1 náleží zaměstnanci v kalendářním roce placená dovolená, byl-li nepřetržitě zaměstnán v témž podniku nebo u téhož zaměstnavatele po 6 měsících. Poněvadž § 4 určuje, že je rozhodný stav k 1. květnu kalendářního roku, je do čekací doby rozhodné pro nárok na dovolenou započítat nejen dobu zaměstnání v kalendářním roce, nýbrž i v roce předchozím. V § 13, odst. 2, který upravuje nároky zaměstnancovy na dovolenou v případě, že jeho pracovní poměr byl rozvázán před nastoupením dovolené buď výpovědí nebo vzájemnou dohodou stran, jsou také podle dokončení 6 měsíců v zaměstnání různě stanoveny nároky na dovolenou. V uvedení této doby však nelze spatřovat poukaz na čekací dobu v § 2, odst. 1 a odchýlnou úpravu tohoto ustanovení, neboť zákon zde mluví o zaměst-

nání v kalendářním roce, tedy o jiné době zaměstnání než v § 2, odst. 1, která nespadá jen do kalendářního roku, nýbrž i do roku předchozího. Nelze tedy již proto usoudit, že nárok na dovolenou podle § 13, odst. 2 se určuje nezávisle na předpisu § 2, odst. 1. Naopak, poněvadž další předpisy § 13, odst. 6 a 7 vycházejí z čekací doby určené v § 2, odst. 1 nebo na ni výslovně poukazují, nutno usoudit, že vedle zvláštních podmínek určených v § 13, odst. 2 musí býti splněny i obecné podmínky § 2, odst. 1. Tak § 13, odst. 6 zřejmě vychází ze splnění požadavku čekací doby podle § 2, odst. 1, neboť jinak by nemohl vycházet z případu, že zaměstnanec již plně vyčerpал svůj nárok na dovolenou. V § 13, odst. 7 pak zákon výslovně poukazuje na to, že jde o dovolenou, jež by zaměstnanci příslušela podle § 3 po splnění podmínek uvedených v § 2, odst. 1 a 2.

Pro hořejší výklad mluví i důvodová zpráva (tisk ÚNS, 1947, č. 515). Tato zdůrazňuje k § 2, že podmínkou nároku na dovolenou je splnění čekací doby. K § 13 uvádí, že řešení zde uvedené je řešením obdobným ustanovení zákona č. 154/1934 Sb. Poněvadž tento zákon (§§ 26 a 27) nezná přiznání nároku na poměrnou část dovolené bez splnění čekací doby a podle důvodové zprávy je řešení v zákoně č. 82/1947 Sb. obdobné, nasvědčuje to tomu, že zákonodárce neměl v úmyslu přiznat v § 13, odst. 2 nárok na poměrnou část dovolené bez splnění čekací doby podle § 2, odst. 1.

Konečně i vývoj našeho zákonodárství o dovolených po osvobození mluví pro tento výklad. V § 4, odst. 2 vl. nař. č. 23/1945 Sb. byl přiznán výslovně při skončení pracovního poměru výpovědí zaměstnanci nárok na poměrnou část dovolené před splněním čekací doby. Ve vyhlášce ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 5. června 1946, č. 1388 (Úř. list I, částka 97) byla však již tato slova v § 13, který se v podstatě kryje se zněním § 13 v zákoně č. 82/1947 Sb., vypuštěna. I toto vypuštění uvedených slov v pozdějších předpisech o dovolených je důkazem toho, že zákonodárce chtěl učinit každý nárok na dovolenou i na její poměrnou část závislým na splnění čekací doby. Posoudil tedy odvolací soud věc po právní stránce správně.

Č. 529.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc. ve znění zákona ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb.

Restituční návrh spoluvlastníka ideální poloviny nemovitosti nelze zamítnout pro nedostatek aktivní legitimace, prohlásil-li spoluvlastník druhé ideální poloviny téže nemovitosti za restitučního řízení, že s restitučním návrhem souhlasí a že se připojuje k provedenému řízení.

Nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona. Smluvníku

však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy. Nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva.

(Rozh. ze dne 26. října 1948, R I 19/48.)

M. T-ová je vlastníci jedné ideální poloviny hotelu čp. 5 v H. Pachtovní smlouvou ze dne 16. března 1943 pronajala M. T-ová spolu se spoluvlastnicí druhé ideální poloviny O. Ž-ovou zmíněný hotel J. P-ovi na dobu do 31. března 1944. Když nájemní doba uplynula, nechtěly spoluvlastnice hotelu pachtovní smlouvu obnovit, avšak učinily tak přece na zákrok t. zv. německého státního ministra pro Čechy a Moravu a dne 30. března 1944 ujednaly, že pachtovní smlouva se prodlužuje na další rok a dosavadní pachtovné 34.000 K ročně se zvyšuje na 70.000 K ročně. Toto ujednání mělo nabýt účinnosti teprve, až cenový úřad zvýšení pachtovného schválí. Zemský úřad však toto schválení odepřel.

M. T-ová domáhá se nyní výroku, že ujednání z 30. března 1944 je neplatné podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. a že J. P. je povinen ji nahradit škodu vzešlou jí splněním tohoto ujednání ve výši 264.300 Kčs. Odpůrce J. P. namítl nedostatek aktivní legitimace M. T-ové, ježto restituční nárok byla prý oprávněna uplatnit jen spolu s druhou spoluvlastnicí hotelu O. P-ovou. Dále namítal, že ujednání z 30. března 1944 bylo neplatné, protože nebylo schváleno cenovým úřadem, tudíž z jiných důvodů než uvedených v § 1 zák. č. 128/1946 Sb.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: Podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. jsou jakékoliv majetkové převody a jakékoliv majetkoprávní ujednání, nechť se týkají majetku movitého či nemovitého, veřejného či soukromého, neplatná, pakli k nim došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace, národní, rasové nebo politické persekuce. Navrhovatelka sama, jak správně odpůrce konstatuje, dodává, že pachtovní ujednání z 30. března 1944 nenabýlo vůbec právní účinnosti, poněvadž nebylo zemským úřadem jakožto úřadem schvalovacím potvrzeno. Pak ale nejde o právní ujednání platné a nelze podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. o něm rozhodovat. Byl tudíž restituční návrh zamítnut, aniž třeba vzhledem k tomu provádět řízení o ostatních nárocích.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatelky. Z důvodů: Vzhledem k právnímu názoru soudu prvé stolice, že pachtovní ujednání nenabýlo právní účinnosti, poněvadž nebylo zemským úřadem jako schvalovacím potvrzeno, stěžovatelka sice připouští, že právní účinnost právního jednání byla vázána na podmínku, že bude uděleno schválení co do zvýšeného nájemného. Namítá však, že na základě tohoto ujednání uzavřeného pod politickým tlakem nacismu bylo potom plněno, a uvádí dále, že když v prosinci 1944 bylo odepřeno schválení pachtovní smlouvy, uplatnily M. T-ová i O. Ž-ová neúčinnost smlouvy. Tím však není vyvrácena úvaha soudu prvé stolice, že ujednání ze dne 30. března 1944 nenabýlo vůbec právní účinnosti, poněvadž nebylo schváleno cenovým úřadem, a že tu není majetkoprávní jednání, o němž by mohl

rozhodovat podle zákona č. 128/1946 Sb. Prvým závěr je mezi účastníky nesporný a doložen dopisem o ujednání ze dne 30. března 1944, příl. C orig. mezi odpůrcem na jedné straně a navrhovatelkou a spoluvlastnicí O. Ž-ovou na druhé straně, z něhož je jisto, že smlouva měla nabýt účinnosti teprve schválením zvýšeného nájemného cenovým úřadem (poslední odstavec), kteráž výminka však nenastala. Jestliže bylo na základě této smlouvy plněno, jde o plnění bezdůvodné s hlediska této neplatnosti pachtovní smlouvy. Nedošlo ani pod tlakem okupace nebo národní, rasové a politické persekuce k právně účinnému majetkovému jednání. Než stěžovatelce se nedostávalo ani legitimace k návrhu podle zák. č. 128/1946 Sb. Není sporu, že je pouze spoluvlastnicí k jedné polovině pachtovního předmětu a druhá spoluvlastnice návrh nepodala.

Nejvyšší soud doplnil řízení výsledkem O. Ž-ové, načež zrušil k dovolacímu rekursu navrhovatelky usnesení nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Podle napadeného usnesení návrh navrhovatelky, aby pachtovní ujednání uzavřené dne 30. března 1944 mezi navrhovatelkou a O. Ž-ovou jako propachtovatelkami na straně jedné a odpůrcem jako pachtýřem na straně druhé bylo prohlášeno neplatným podle restitučního zák. č. 128/1946 Sb. a aby odpůrce byl uznán povinným zaplatit navrhovatelce peněžitou náhradu, není po právu jednak proto, že toto ujednání nenabýlo právní účinnosti, neboť nebylo schváleno zemským úřadem jako cenovým, jednak proto, že stěžovatelka jako spoluvlastnice poloviny hotelu nemá o sobě aktivní legitimaci k tomuto návrhu.

Především nutno vyřešit spornou otázku, zda navrhovatelka je k podání restitučního návrhu legitimována, když druhá spoluvlastnice hotelu O. Ž-ová tento nárok neuplatňuje. Podstatou spoluvlastnictví je, že jeden společník není oprávněn proti vůli druhého spoluvlastníka společné věci fyzicky užívat a druhého spoluvlastníka z tohoto užívání vylučovat, že však může volně podle své libosti nakládat svým ideálním podílem. To vyplývá z ustanovení § 828 obč. zák., že žádný podílník nemůže bez souhlasu druhého podílníka učinit na společné věci změnu, kterou by se dotýkal podílu druhého, a z ustanovení § 829 obč. zák., že každý podílník jest úplným vlastníkem svého podílu a že může svůj podíl nebo užítky z něho, pokud neporušuje práv svých společníků, podle své vůle a nezávisle zastavit, odkázat nebo zcizit (§ 361 obč. zák.).

Nutno proto rozlišovat, zda jde o pachtovní smlouvu, dotýkající se jen ideálního podílu, nebo týkající se společné nemovitosti po případě její hmotné části. Ujednáním ze dne 30. března 1944 souhlasily obě spoluvlastnice hotelu navrhovatelka a O. Ž-ová, aby dosavadní pachtovní smlouva jimi s odpůrcem uzavřená byla o jeden rok, tedy do 31. března 1945, prodloužena. Jde tudíž o pachtovní smlouvu týkající se společné nemovitosti a nikoliv jen podílu navrhovatelčina. Podle § 833 obč. zák. náleží držba a správa společné věci všem podílníkům vespolek

a ve věcech, které se týkají jen řádné správy a užívání základní podstaty, rozhoduje většina hlasů, které se nepočítají podle osob, nýbrž podle poměru podílů podílníků.

Další propachtování a zrušení pachtovního poměru je úkonem řádné správy, neboť jde o úkony, jež se pravidelně opakují a jež jsou podle hospodářských zásad spojeny s rozumným užíváním společné věci. Je proto k rozhodnutím o těchto věcech podle § 833 obč. zák. třeba většiny hlasů, počítaných podle poměru podílů účastníků. Tento předpoklad sice u navrhovatelky v řízení před první a druhou stolicí scházel, byl však dodatečně odstraněn tím, že spolumajitelka nemovitostí O. Ž-ová svým vykázaným zmocněncem dodatečně prohlásila, že s restitučním návrhem souhlasí a že se k provedenímu řízení připojuje. Nelze tudíž restituční návrh zamítnout pro nedostatek legitimace navrhovatelky k návrhu.

Nižší soudy odůvodnily zamítnutí celého restitučního návrhu též tím, že ujednání o prodloužení pachtovní smlouvy z 30. března 1944 nenabýlo právní účinnosti, ježto nebylo schváleno zemským úřadem jako úřadem cenovým, takže nelze o něm podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. rozhodovat. Tato mezi stranami nesporná skutečnost může však být jen důvodem k zamítnutí návrhu, aby toto ujednání bylo prohlášeno podle restitučního zákona za neplatné, nemůže však mít za následek i zamítnutí návrhu na přisouzení peněžité náhrady škody, která spolumajitelkám hotelu z prodloužení pachtovní smlouvy vznikla. Jde o nárok uvedený v § 6, odst. 3, nyní po vydání novely č. 79/1948 Sb. odst. 4, rest. zák. Z toho, že se v § 1 rest. zák. pojednává o jakémkoliv převodu a v § 4, odst. 1 o pozbytí věci (práva) a v odst. 2 o jejich nabytí vyplývá, že k přiznání nároků uvedených v § 6 stačí u navrhovatele faktické pozbytí věci (výkonu práva) a u odpůrce jejich faktické nabytí. Ani ta možnost, že by se poškozený mohl domáhat náhrady škody pořadem práva, nevylučuje, aby se jí domáhal podle restitučního zákona, jsou-li ovšem splněny zákonné předpoklady §§ 1 a násl. tohoto zákona. Neboť restituční zákon je poškozenému jak po stránce materiální, tak i procesní příznivější než obecná ustanovení o náhradě škody. Poškozený se posuzuje, pokud jde o vrácení věci, jako poctivý držitel (§ 7, odst. 1 rest. zák.) a o osobě, proti níž restituční návrh směřuje, platí ustanovení občanského práva o nepoctivém držiteli, leč že sám byl tlakem okupace donucen k účasti na neplatném majetkovém převodu nebo jiném majetkově-právním jednání, nebo že mu lze přičíst k zásluze, že věc (právo) zachránil před propadnutím, zkázou nebo podstatným znehodnocením (§ 6, odst. 4 rest. zák.). Po procesní stránce je restituční řízení volnějším, pružnějším a rychlejším než sporné, neboť pro ně platí podle § 10, odst. 2 ustanovení soudního řízení nesporného, pokud zákon nestanoví jinak. Ježto nižší soudy se zákonnými předpoklady pro uplatněný nárok na peněžitou náhradu nezabývaly, bylo rozhodnuto, jak je ve výroku uvedeno.

Č. 530.

I v rozsudku pro zmeškání vyhotoveném ve zkrácené formě musí být ve sporech o majetková práva, v nichž nejde výhradně o zaplacení peněžité sumy, uvedena hodnota předmětu sporu.

Třebas prvý soud určil tuto hodnotu teprve dodatečně samostatným usnesením, je přece rozhodná pro posouzení přípustnosti odvolání.

(Rozh. ze dne 26. října 1948, R II 352/47.)

Ve sporu o vyklizení bytu použil prvý soud ke zkrácenému vyhotovení rozsudku pro zmeškání rubriky dodané žalobkyní a neuvedl v tomto vyhotovení hodnotu předmětu sporu.

Odvolací soud odmítl usnesením odvolání jako nepřipustné podle § 461, odst. 2 c. ř. s. ve znění čl. IV. zák. č. 105/1947 Sb.

Nejvyšší soud nařídil prvému soudu, aby doplnil rozsudek uvedením hodnoty předmětu sporu ve smyslu § 445 c. ř. s. ve znění čl. IV, č. 18 zák. č. 105/1947 Sb. Po právní moci tohoto doplnění zrušil nejvyšší soud napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o odvolání dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Ve vyhotovení rozsudku pro zmeškání ze dne 27. září 1947 provedeném ve zkrácené formě (§ 3 min. nař. č. 125/1914 ř. z.) nebyla uvedena hodnota předmětu sporu určená v žalobě částkou 300 Kčs. Bylo povinností prvního soudu, aby i ve zkrácené formě vyhotovení rozsudku pro zmeškání uvedl podle § 445 c. ř. s. hodnotu předmětu sporu. Určil-li prvý soud dodatečně svým usnesením ze dne 14. září 1948 tuto hodnotu částkou 400 Kčs, splnil jen svoji povinnost uloženou mu zmíněným zákonným ustanovením. Hodnota jím určená je proto jediné rozhodná pro posouzení otázky přípustnosti odvolání s hlediska předpisu § 461, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV č. 20 zák. č. 105/1947 Sb.). Ježto odvolací soud, vycházející za účinnosti zákona č. 105/1947 Sb. z mylného názoru o významu ocenění předmětu sporu žalující stranou v žalobě částkou 300 Kčs, odmítl odvolání jako nepřipustné se zřetelem k § 461, odst. 2 c. ř. s. a nezabýval se jeho věcným obsahem, bylo napadené usnesení zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby nehledě k svému mylnému názoru o nepřipustnosti odvolání, dále o odvolání jednal, a znovu rozhodl.

Č. 531.

Za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslaviie ze dne 20. března 1948, č. 163 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze pro příslušníka tohoto státu vložit podle tržové smlouvy vlastnické právo k tuzemské nemovitosti.

Zamítá-li soud návrh na povolení vkladu vlastnického práva k nemovitosti podle tržové smlouvy, není oprávněn povolit ani současně žádaný výmaz kupitelova předkupního práva k nemovitosti.

(Rozh. ze dne 26. října 1948, R II 150/48.)

Knihovní soud povolil na nemovitost připsanou až dosud vlastnický Němce M. H. tyto zápisy: podle kvitance z 26. listopadu 1947 vklad výmazu zástavního práva váznoucího pro pohledávku jugoslávského státního příslušníka S. R-e, podle výmazného prohlášení z 26. listopadu 1947 vklad výmazu předkupního práva zapsaného pro S. R-e, podle tržové smlouvy ze dne 22. března 1944 a výměru okresního národního výboru v M. ze dne 15. prosince 1945 vklad vlastnického práva pro S. R-e. Fond národní obnovy podal rekurs proti té části usnesení prvního soudu, jíž byl povolen vklad vlastnického práva pro S. R-e, proti ostatním částem usnesení nebyl rekurs podán.

Rekursní soud vyhověl rekursu a zamítl návrh na povolení vkladu vlastnického práva pro S. R-e, nezabýval se však další částí usnesení prvního soudu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele jen potud, že zamítl i návrh na vložení výmazu zástavního práva a výmazu předkupního práva váznoucíh na nemovitosti pro S. R-e.

Důvody:

Při knihovním zápisu dlužno dbát, aby nebyl zapsán za vlastníka, kdo není způsobilý nabývat nemovitosti. Podle § 33 obč. zák. platného v době podání knihovní žádosti, musí cizinci, aby požívali stejného práva s tuzemci, v pochybných případech dokázat, že stát, k němuž náležejí, co do práva, o něž jde, zachovává se stejně k zdejším státním občanům jako ke svým. Toto ustanovení bylo sice zrušeno § 72 zák. č. 41/1948 Sb., avšak i podle § 55 tohoto zákona nyní platného mají cizinci v oboru práva soukromého, není-li ustanoveno jinak, stejná práva a stejné povinnosti jako státní občané českoslovenští, pokud stát, jehož jsou příslušníky, nakládá s československými státními občany co do práva, o které jde, stejně jako se svými státními občany. Federativní Lidová Republika Jugoslaviie nenakládala v době podání žádosti a ani nyní nenakládá v uvedeném směru s československými státními občany stejně jako se svými. Neboť podle nařízení její vlády uveřejněného pod č. 49/1946 Věst. min. sprav. mohou cizí státní občané nabývat práva vlastnického k nemovitostem na území FLRJ právním jednáním mezi živými nebo pořízením pro případ smrti pouze na základě předchozího povolení předsedy hospodářské rady a podle nyní platného nařízení z 20. března 1948 č. 163 (Služební list, částka 24) nemohou cizí státní občané toto právo vůbec získat, kromě případu zákonné posloupnosti. Z těchto důvodů je zamítnutí návrhu na vklad práva vlastnického pro S. R-e podle tržové smlouvy z 22. března 1944 a dodatku k této smlouvě

ze 17. ledna 1945 po právu. Dovolací stížnost navrhovatelova není do této části napadeného usnesení opodstatněna.

Stěžovatel však právem vytýká, že rekursní soud, když zamítl návrh na tento zápis, měl se zabývat i návrhem na zápisy uvedené ve výroku tohoto rozhodnutí podle kvitance z 26. listopadu 1947 a výmazného prohlášení z 26. listopadu 1947 (t. j. vklad výmazu práva zástavního pro pohledávku S. R-e 100.000 Kčs s přísl. a jeho práva předkupního), i když v této části nebylo usnesení prvního soudu stížností Fondu národní obnovy v Praze napadeno. Nezáleží na tom, že tyto zápisy byly povoleny prvním soudem na základě jiných listin, t. j. kvitance z 26. listopadu 1947 a výmazného prohlášení z téhož dne, než vklad práva vlastnického, nýbrž rozhodujícím je, není-li mezi těmito listinami a trhovou smlouvou z 22. března 1944 taková vzájemnost, že zápisy v nich uvedené lze povolit pouze v tom případě, budou-li povoleny též zápisy uvedené v tržové smlouvě (§ 97 knih. zák.). Tomu tak je, neboť v kvitanci z 26. listopadu 1947 se uvádí, že částkou 100.000 K byla splacena kupní cena podle tržové smlouvy z 22. března 1944 a ve výmazném prohlášení z 26. listopadu 1947 se uvádí, že právo předkupní se stalo po úředním schválení tržové smlouvy bezpředmětným. Ježto žádost o zápisy podle tržové smlouvy se zamítá, nutno zamítnout i žádost o zápisy o vklad výmazu práva zástavního 100.000 K s přísl. a práva předkupního. Bylo proto v tomto směru usnesení nižších soudů změněno, jak je uvedeno ve výroku.

Č. 532.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody atd. ve znění zákona č. 79/1948 Sb.

Vzájemné závazky navrhovatele a odpůrce podle §§ 6 a 7 uved. zák. nutno plnit z ruky do ruky (§ 8 ex. ř.), leč by šlo o případ § 6, odst. 5 a § 7, odst. 2 uved. zákona.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1948, R I 211/48.)

Prvý soud vyhověl návrhu na restituci domu prodaného pod tlakem okupace. Ve svém usnesení vyslovil, že tržová smlouva uzavřená o tomto domu je neplatná, že v pozemkové knize lze vložit výmaz vlastnického práva pro J. R., nyní tam zapsaného, a vložit vlastnické právo pro navrhovatele, jestliže nejpozději při knihovním provedení tohoto usnesení bude prokázáno veřejnou listinou, že navrhovatelé zaplatili Fondu národní obnovy částku 42.316 Kčs.

Rekursní soud jeho usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud změnil usnesení obou nižších soudů tak, že Fond národní obnovy je povinen vrátit navrhovatelům restituovaný dům do držby a užívání a svolit k tomu, aby v pozemkové knize byl vložen výmaz vlastnického práva zapsaného pro J. R. a svolit k tomu, aby tam bylo vloženo vlastnické právo pro navrhovatele proti tomu, že navrho-

vatel zaplatí odpůrci částku 42.316 Kčs, to vše do 14 dnů pod exekuci. K otázce, o níž zde jde, uvedl nejvyšší soud

v důvodech:

Jde o vzájemné nároky stran z neplatného převodu nebo jiného neplatného majetkově-právního jednání podle §§ 6 a 7 rest. zák. Ohledně nich ustanovil § 7, odst. 1 rest. zák., že v takovém případě je ten, kdo nárok uplatňuje, povinen vrátit všechno, co z takového převodu nebo jednání obdržel, a nemůže-li to dobře vrátit, dát za to přiměřenou náhradu. Nutno proto vzájemné závazky obou stran plnit z ruky do ruky obdobně jako při neplatnosti smlouvy podle § 877 nebo 1447 obč. zák., leč by soud podle § 6, odst. 5 a § 7, odst. 2 rest. zákona placení peněžité náhrady se zřetelem k sociálním a majetkovým poměrům stran na přiměřenou dobu odložil, nebo povolil plnění na splátky, zejména poskytl-li ten, kdo je náhradou povinen, přiměřenou jistotu. Jenom v tomto případě by výjimečně nešlo o vzájemné plnění, které se má stát z ruky do ruky ve smyslu § 8 ex. ř. Protože tu o takový případ nejde a nižší soudy souhlasně uznaly, že navrhovatelé jsou povinni zaplatit částku 42.316 Kčs, kterýžto výrok nebyl napaden, bylo vysloveno, že jde o vzájemné plnění ve smyslu § 8 ex. ř. Platební lhůta 14 denní, kterou také nejvyšší soud považuje za přiměřenou, byla stanovena podle § 31, odst. 2 nesp. zák. Při stanovení této lhůty soud není vázán návrhy stran nebo účastníků.

Č. 533.

Dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti navzdávající konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1948, R I 254/48.)

Srov. rozh. č. 254 Sb. n. s. II.

Pozůstalostní soud přijal dědickou přihlášku, kterou podala bezvýmínečně ze zákona zůstavitelčina dcera, a svěřil této přihlášené dědičce správu a užívání pozůstalosti podle § 145 nesp. pat. a § 810 obč. zák.

Rekursní soud vyhověl rekursu finanční prokuratury, zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí z těchto důvodů: Stěžovatelka napadá usnesení pro vadnost a neúplnost řízení a nezákonnost a vytýkané rekursní důvody snaží se dovodit poukazem na to, že zůstavitelka byla národností německé, že dále

národní spolehlivost přihlášené dědičky je pochybná a že prvý soud nezachoval postup podle ust. dekretu č. 108/1945 Sb. Vývodům stěžovatelky dlužno přisvědčit potud, že řízení, pokud nebude doplněno vyšetřením ve smyslu shora uvedených výtek, je neúplným. Na prvním soudu bude, aby řízení hledě k vývodům stížnosti doplnil a vhodnými prostředky zjistil, zda jde o pozůstalost po osobě německé, a po případě pak postupoval přihlížeje k ustanovením dekretu č. 108/1945 Sb. a k výnosům ministerstva spravedlnosti z 26. července 1945 č. 18504/45-1/3 a ze dne 16. září 1947 č. 56660/47-II/5.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu přihlášené dědičky.

Důvody:

Dovolací rekurs neprávem vytýká napadenému usnesení nezákonnost pokud se týče nesprávné právní posouzení věci proto, že rekursní soud neodmítl rekurs finanční prokuratury jako opožděný ve smyslu §§ 36 a 39 nesp. zák. č. 100/1931 Sb.

V nesporném řízení nemá rozhodnutí účinku právní moci vůči osobám, které se řízení nezúčastnily, nebyly ani vyrozuměny a nebylo jim rozhodnutí řádně doručeno. Rekursní lhůta 15 denní podle § 36, odst. 1 nesp. zák. totiž počíná běžet nepřítomným účastníkům teprve ode dne, kdy usnesení počíná proti nim působit, tedy ode dne, kdy dotčené usnesení bylo jim doručeno podle § 31, odst. 4 a 5 nesp. zák.

V tomto případě podle spisů je pochybná německá národnost zůstavitelky i národní spolehlivost stěžovatelky, přihlášené dědičky. Proto nutno se obírat též otázkou, zda majetek jejich nebo jedné z nich dne 30. října 1945 nebyl zkonfiskován pro stát podle § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb. Tento předpis totiž má veřejnoprávní velící povahu a nutno k němu přihlížet z úřední moci v každém období řízení. Dokud příslušným správním orgánem není pravoplatně vysloveno, že dotčený majetek je vyňat z konfiskace, nelze finanční prokuratuře, odpírat oprávnění, aby jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, oprávněného podle § 3, odst. 1 a 5 dekretu č. 108/1945 Sb., se domáhala přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědičné přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášené dědičce byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. Je proto finanční prokuratura v tomto směru účastníkem řízení ve smyslu § 6 nesp. zák. č. 100/1931 Sb. Ježto k řízení před prvním soudem finanční prokuratura nebyla přibrána a usnesení prvního soudu bylo jí k doručení vypraveno teprve dne 24. listopadu 1947, není opožděna její stížnost podaná na poštu dne 3. prosince 1947, tedy v době, kdy rekursní lhůta podle § 36, odst. 1 nesp. zák. jí ještě zřejmě neuplynula.

Rovněž ve věci samé není nezákonné ani právně mylné stanovisko napadeného usnesení, že v této pozůstalosti po Němce zemřelé dne 19. dubna 1943, tedy před 30. říjnem 1945 (§ 21 dekretu č. 108/1945 Sb.), smí zatím soud učinit jen neodkladná opatření směřující toliko k zajištění dotčeného jmění. Nelze se přece pouštět do projednání pozůsta-

losti, dokud nebude zjištěno výrokem příslušného správního orgánu (§ 1, odst. 4 uvedeného dekretu), že nejsou dány podmínky konfiskace takového jmění, neboť v opačném případě nelze pozůstalost projednat pro nedostatek jmění podle § 72 nesp. pat. Teprve po doplnění řízení nařízením napadeným usnesením bude možno řešit otázku, má-li se pozůstalostní řízení vůbec zahájit a v každém případě i další otázku, koho třeba vyzvat k podání dědičné přihlášky podle § 116 nesp. pat. (srov. rozh. č. 325, 247, 153, 152, 144 a j. Sb. n. s. II.).

Pokud ani dědičné právo stěžovatelky s uvedených hledisek ještě není dostatečně vykázáno, není opodstatněn její dovolací rekurs a nelze mu tedy vyhovět bez ohledu na ostatní jeho vývody, které mu již nemohou dopomoci k úspěchu.

Č. 534.

Pro nárok vlastníkuv proti bývalému národnímu správci jeho majetku na složení účtů z národní správy není přípustný pořad práva.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1948, Rv I 190/48, R I 279/48.)

Srov. rozh. č. 477 a č. 537 Sb. n. s. II.

Otto H., Anna H-ová a František H. byli spoluvlastníky továrny v N. a domu v P. Továrna i dům byly dány pod národní správu, ale po znárodnění továrny byla národní správa výměrem zemského národního výboru ze dne 18. října 1946 zrušena i ohledně těch podílů domu, které patřily Otto H-ovi a Anně H-ové. Ideální díl domu patřící Františku H-ovi zůstal i nadále pod národní správou, protože nebylo dosud skončeno očistné řízení proti němu vedené. Otto H. a Anna H-ová tvrdí, že národní správce spravoval celý dům i po doručení uvedeného výměru zemského národního výboru, zejména že i potom vybíral činži. Oba podali proti národnímu správci žalobu, již se domáhali výroku, že je povinen »předložit žalobcům vyúčtování správy jejich podílů domu čp. 695 za dobu od převzetí správy v r. 1945 až do jejího skončení nařízeného výměrem zemského národního výboru ze dne 18. října 1946, dále veškeré doklady náležející k tomuto vyúčtování a to bez újmy úpravy odměny a hotových výloh národního správce, jak mu budou zemským národním výborem přiznány«.

Prvý soud žalobě vyhověl.

Odvolací soud zrušil pro zmatečnost rozsudek i předchozí řízení v té části, již bylo žalovanému uloženo předložit vyúčtování za dobu od 17. září 1945 do 18. října 1946, a odmítl v této části žalobu, v další části pak napadený rozsudek změnil tak, že žalobu zamítl. V důvodech uvedl mimo jiné: »Zavedením národní správy na nemovitosti, které patří do spoluvlastnictví žalobců, byli žalobci vyloučeni z práva se svými díly nakládat, výhradně právo k jednání a k opatřením týkajícím se této podstaty přešlo na národního správce, žalovaného, který však nebyl zákonným zástupcem, ani zmocněncem vlastníků ne-

movitostí daných pod národní správu, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen svěřený majetek spravovat s jiných hledisek, než s hlediska zájmů vlastnickových (§§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.) a je podle ustanovení § 22, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. povinen skládat o svém hospodářství účty orgánu příslušnému podle § 7 cit. dekretu, totiž úřadu správnímu, který ho ustanovil národním správcem, a to v řízení správním. Povinnost národního správce vyúčtovat správnímu úřadu za dobu národní správy jím vedené kotví v předpisech práva veřejného, a patří na řízení správní, nikoli na pořad práva podle § 1 j. n. Je proto námitka nepřipustnosti pořadu práva vznesená žalovaným, pokud jde o vyúčtování za dobu trvání národní správy, t. j. od 17. září 1945 do 18. října 1946, odůvodněná a bylo žalobu, pokud se domáhá vyúčtování za tuto dobu, pro nepřipustnost pořadu práva odmítnout a odvolání částečně vyhovět. Nerozhodné je, že zemský národní výbor výměrem z 28. ledna 1947 na žádost žalobců z 9. ledna 1947 poukázal oba žalobce, pokud jde o vypořádání správy domů s národním správcem, na pořad práva civilního, neboť z výměru není zřejmé, týká-li se i doby od 17. září 1945 do 18. října 1946, kdy trvala národní správa, neboť žádost žalobců i výměr nesou datum dávno po zrušení národní správy a mimo to výměr správního úřadu nemůže měnit a nemá vlivu na ustanovení zákonná, podle nichž, jak shora uvedeno, patří věc na řízení správní a nikoliv na pořad práva. Žalobní žádost není podle § 226 c. ř. s. dostatečně určitá. Ze žalobní žádosti a tudíž i z rozsudečného výroku není patrné, zda se žalobci domáhají vyúčtování pouze za dobu národní správy od 17. září 1945 do 18. října 1946, nebo i po této době, po 18. říjnu 1946, a do které doby. Žalobci v odvolacím sdělení uvádějí, že žalovaný vedl domovní správu od 17. září 1945 do 14. dubna 1947. Žalovaný v odvolání uvádí, že žalobci na něm vyúčtování po 18. říjnu 1946, kdy byla zrušena národní správa, nepožadují. Z rozsudku musí být patrné, v jakém rozsahu a za jakou dobu má být plněno, aby rozsudek mohl být vykonatelným (§ 7 ex. ř.). Požadavkem určitosti žalobního žádání při žalobách o plnění sleduje zákon hlavně ten účel, aby rozsudek mohl být základem exekuce. Proto ustanovuje § 226 c. ř. s. v souvislosti s § 7, odst. 1 ex. ř., že obsah a rozsah žalobního žádání a tudíž i exekuční titul musí být tak přesný, aby z něho bylo možno seznat mimo jiné i způsob a objem dlužního plnění, povolit exekuci a také ji vykonat. Nestačí k provedení exekuce, jsou-li skutečnosti stranám známy, musí být uvedeny v návrhu na povolení exekuce (§ 54, č. 3 ex. ř.), kterýžto návrh musí mít podklad v exekučním titulu (rozh. č. 16163 Sb. n. s. I.). Neurčitost žalobní žádosti není formální vadou (§§ 84, 85 c. ř. s.), přihlíží se k ní z moci úřední a má význam pro konečné rozhodnutí (rozh. č. 14071, 14670, 9656 a j. Sb. n. s. I.). Neurčitou žalobní žádost nemůže soud podle výsledků ústního jednání v rozsudečném výroku ani doplnit, ani opravit. Žalobní žádost neurčitou nutno zamítnout konečně, nejen pro tentokrát (rozh. č. 16277 Sb. n. s. I.). Ježto ze žalobní žádosti a z rozsudku není patrné, za jakou dobu se žalobci domáhají vyúčtování, není žalobní žádost dostatečně určitá podle § 226 c. ř. s., a tím ani exekuční titul tak přesný, aby z něho bylo možno seznat dobu, za kterou se

žalobci domáhají vyúčtování, a povolit exekuci, byla žaloba pro neurčitost a nejasnost rozsudečného petitu zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl ani rekursu ani dovolání žalobců.

Důvody:

Žalobou, o níž jde, se žalobci domáhají na žalovaném, aby jim předložil vyúčtování a doklady ze správy jejich dílů domu čp. 695 v P. za dobu od převzetí správy v r. 1945 až do jejího skončení, nařízeného výměrem zemského národního výboru ze dne 18. října 1946.

Soud první stolice žalobě v celém rozsahu vyhověl, soud odvolací naproti tomu k odvolání žalovaného rozsudek prvního soudu, pokud jde o vyúčtování za dobu od 17. září 1945 do 18. října 1946, usnesením pojatým do rozsudku pro zmatečnost zrušil a žalobu v tomto směru odmítl, pokud pak jde o vyúčtování za dobu další, žalobu pro neurčitost žalobní žádosti rozsudkem zamítl.

Žalobci napadají toto rozhodnutí odvolacího soudu v obou směrech a to v otázce zmatečnosti a odmítnutí žaloby rekurssem (§ 519, č. 2 c. ř. s.), jinak dovoláním, vytýkajíce odvolacímu soudu vadnost řízení, rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení (§ 503, č. 2—4 c. ř. s.). Žádný z těchto opravných prostředků není však opodstatněn.

Odvolací soud vycházel při svém rozhodnutí právem z předpokladu, že žalovaný byl v době od 17. září 1945 do 18. října 1946 národním správcem domovního majetku žalobců. Vždyť žalobci sami v řízení před prvním soudem přednesli, že národní správa byla zavedena i na jejich domovní majetek a že výměrem ze 17. září 1945 bylo vysloveno, že národní správa N-ských továren se vztahuje také na dům uvedený v žalobě, a žalovaný tuto skutečnost uznal v žalobní odpovědi za nespornou (§ 266, odst. 1 c. ř. s.). Tvrdí-li tedy žalobci nyní ve svém dovolání, pokud se týče rekursu v rozporu s dřívějším svým přednesem, že na jejich dům vlastně žádná národní správa zavedena nebyla a že opačný předpoklad odvolacího soudu je nesprávný, jde o novotu, k níž nelze přihlížet.

I dovolací soud musí proto vycházet z toho, že žalovaný byl v době od 17. září 1945 do 18. října 1946 národním správcem domovních podílů žalovaných. Je-li však tomu tak, nutno vzhledem k předpisům § 22 dekretu č. 5/1945 Sb. a § 45, odst. 2 směrnic, vydaných zemským národním výborem v Praze, souhlasit s názorem odvolacího soudu, že žalovaný není povinen skládat účty za tuto dobu žalobcům, nýbrž jedině orgánu, který ho ustanovil národním správcem, a to v řízení správním a jen v tomto řízení by se mohli žalobci domáhat toho, aby národní správce složil ze své správy účet orgánu, jenž je mu nadřizen. Proto rozsudek prvního soudu, ukládající žalovanému povinnost ke složení účtu i za tuto dobu, je zmatečný ve smyslu § 477, č. 6 c. ř. s. Ostatně žalobci nesprávnost tohoto názoru ani nenapadají, nýbrž snaží se jen vzhledem k svému novému tvrzení, že na jejich dům národní správa zavedena nebyla, dovodit, že úvaha odvolacího soudu o povaze národní správy a o tom, komu má národní správce skládati účty, se na souzený případ nehodí.

Také význam výměru zemského národního výboru ze dne 28. ledna 1947 posoudil odvolací soud správně. I kdyby výměr ten, jímž byli žalobci poukázáni na pořad práva, měl na mysli i vyúčtování za dobu, kdy žalovaný byl národním správcem domu uvedeného v žalobě, nemohl by odůvodnit v tomto směru pořad práva, když tento pořad je podle zákona nepřipustný. Totéž platí i o tvrzeném uznání žalovaného, pokud by se vztahovalo na povinnost k vyúčtování za uvedenou dobu. Nebylo proto třeba o tomto uznání žalovaného provádět důkazy, které žalovaní postrádají.

Pokud snad žalobci mínili domáhat se žalobou i vyúčtování za dobu po 18. říjnu 1946, t. j. za dobu po zrušení národní správy, dovodil už správně odvolací soud s poukazem na judikaturu nejvyššího soudu, že žalobě nebylo by lze vyhovět pro naprostou neurčitost žalobní žádosti. Stačí tudíž v tomto směru odkázat na příslušnou část odůvodnění napadeného rozsudku, jež dovolacími vývody nebyla vyvrácena. Žalobci nemohou se tu s úspěchem dovolávat ani § 182 c. ř. s., neboť povinnost uložená tímto předpisem soudu, nejde tak daleko, že by soud musil upozorňovat strany, co mohly nebo měly uvést k odůvodnění svých nároků a odvolací soud nemůže již poučovat strany o tom, jak měly stylisovat své návrhy (rozh. č. 180 Sb. n. s. II.), a to zejména, jde-li o strany zastoupené právními zástupci.

Č. 535.

Uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, kteří mají v bytech podnájemníky, placení měsíčního poplatku z každého podnájemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1948, R I 583/48.)

Valná hromada bytového družstva se usnesla většinou hlasů na návrh představenstva družstva, že členové družstva, kteří bydlí v družstevních domech a mají podnájemníky, mají platit mimo dosavadní nájemné 50 Kčs měsíčně za každého podnájemníka. Dvě členky družstva podaly proti tomuto usnesení stížnost rejstříkovému soudu. Proti stížnosti uvedlo družstvo, že šlo o dobrovolné, spontánní usnesení členů přítomných na valné hromadě, které mělo přispět k ozdravení hospodářských poměrů družstva, a že v zmíněném poplatku byla spatřována jakási náhrada za spoluzžívání bytu osobou, která nemá přímého nároku na takové užívání.

Prvý soud zrušil usnesení valné hromady a rekursní soud jeho usnesení potvrdil z těchto důvodů: Již ze stylisace návrhu a z usnesení valné hromady je očividné, že tímto usnesením valné hromady byly porušeny cenové předpisy podle nař. č. 175/1939 Sb. a vyhlášky v Ůř. l. str. 809/1939, což také potvrdil nejen cenový odbor magistrátu hlavního města Prahy, ale i Nejvyšší úřad cenový přípisem z 15. dubna 1948, č. j. 98681-V/3-1948, jehož obsah první soud ve svém

usnesení i správně zjišťuje. Byl-li tedy tento bod dán na pořad jednání valné hromady, aniž se příslušný družstevní orgán (§ 13, odst. 2 stanov) přesvědčil a postaral, že se jím neporušuje zákonný předpis, a byl-li majoritně valnou hromadou schválen, přiči se ustanovení valné hromady v tomto bodě cenovým předpisům, tudíž zákonnému zákazu, vymykajíc se tak již z rámce autonomie družstva a neporušujíc pouze soukromé právo některého z členů družstva, vyvozované ze společenské smlouvy. Na tom by nic nezměnilo ani, kdyby usnesení valné hromady nebylo tu majoritní, nýbrž jednohlasné, neboť tím nebylo by sanováno usnesení valné hromady v tom, že se přiči zákonnému zákazu. Je tudíž rejstříkový soud oprávněn zrušit usnesení valné hromady pro jeho rozpor se zákonem, při čemž je lhostejno, na čí podnět se o tom rejstříkový soud dověděl; právem tedy a správně první soud napadeným usnesením věc rozhodl i odůvodnil (srov. rozh. č. 13184 a 13211 Sb. n. s. I.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žádný z důvodů uplatněných dovolacím rekurssem není opodstatněn. Rekursní soud, opřev se o rozh. č. 13184 a 13211 Sb. n. s. I., vyslovil právní názor, že rejstříkový soud je oprávněn zrušit usnesení valné hromady, je-li v rozporu se zákonem, při čemž je lhostejno, na čí podnět se dověděl o usnesení valné hromady odporujícím zákonu. Tento právní názor se nepřiči smyslu ustanovení § 9 zákona ze dne 10. června 1903, č. 133 ř. z. a § 24 nař. ze dne 24. června 1903, č. 134 ř. z. (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. a čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb.).

Cenové předpisy jsou povahy donucující, k nimž musí soud přihlédnout z úřední moci všude tam, kde mohou mít vliv na právní posouzení projednávané věci, pokud jde o dodržení zákazu zvyšování cen (rozh. č. 18395 Sb. n. s. I.). Uložila-li valná hromada družstva dne 19. května 1947 svým členům, kteří mají v bytech podnájemníky, placení poplatku z podnájmu ve výši 50 Kčs měsíčně z každého podnájemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, porušila tím donucující ustanovení § 1 nař. č. 175/1939 Sb. a jiných předpisů o dovolené výši nájemného, neodporujících § 173, odst. 2 ústavy č. 150/1948 Sb., neboť i v rámci své statutární pravomoci je valná hromada oprávněna ukládat svým členům jen povinnosti neodporující zákonu. Usnesením valné hromady nebylo proto zasaženo jen do soukromého práva člena společenstva. I v tomto směru vyhovuje tudíž napadené usnesení zákonu, řízení není zmatečné a není ani vytýkaného zřejmého rozporu se spisy.

Č. 536.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody atd.

Služební smlouva je majetkově-právním jednáním ve smyslu § 1 uved. zákona. Nárok vzniklý z neplatného zásahu do služebního poměru lze uplatnit jen proti zaměstnavateli, který měl z takového neplatného zásahu přímý prospěch.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1948, R II 221/48.)

Navrhovatel byl po řadu let úředníkem u odpůrce a k 1. září 1939 dostal šestitýdenní výpověď pro svůj rasový původ. V řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. navrhuje, aby tato výpověď byla prohlášena za neplatnou a aby odpůrci byla uložena náhrada škody.

Prvý soud vyhověl návrhu, rekursní soud návrh odmítl s odůvodněním, že nejde o restituční nárok, nýbrž o náhradu válečné škody, kterou lze uplatnit jen v řízení správním.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jde jen o posouzení, zda lze návrhem podle zákona č. 128/1946 Sb. uplatnit nárok na náhradu škody vzniklé zrušením služební smlouvy v době nesvobody pod tlakem okupace, rasové nebo politické persekuce. O takový nárok jde i v souzené věci.

Podle § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. jsou neplatné určité majetkové převody a majetkově-právní jednání, ať se týkají majetku movitého nebo nemovitého. Je tedy podmínkou neplatnosti, že předmětem majetkového převodu nebo majetkově-právního jednání byl majetek ať movitý, ať nemovitý. Majetkem ve smyslu tohoto předpisu dlužno pak rozumět všechna majetková práva hmotná i nehmotná (viz § 1, odst. 2 směrnic ministerstva průmyslu k provedení § 24 cit. dekretu, výnos ze dne 19. března 1946, č. j. II/1-176733/1946). Musí tedy být předmětem majetkového převodu nebo majetkově-právního jednání věc ve smyslu §§ 285, 292 obč. zák.

I zákon č. 128/1946 Sb. určuje, že jsou neplatny majetkové převody a majetkově-právní jednání, ať se týkají majetku movitého nebo nemovitého. Je tedy v tomto směru znění tohoto předpisu stejné a nutno jej též vyložit stejně jako předpis § 1 dekretu č. 5/1945 Sb. Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje i důvodová zpráva, v níž se praví, že pokud se mluví v zákoně o »věci«, je nutno pojem ten vykládat v širokém smyslu § 285 obč. zák. a že se tedy vztahuje netoliko na věci hmotné, movité i nemovité, nýbrž i na všechna práva, která mohou být předmětem majetkově-právních jednání. Poněvadž § 303 obč. zák. pokládá za cenitelnou věc též lidskou práci tělesnou i duševní, lze zásadně mít za to, že i lidská práce je věcí v tom smyslu, jak to má na mysli restituční zákon. Nutno proto i služební smlouvu pokládat za majetkově-právní jednání podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb.

Podle § 4, odst. 2 cit. zák. lze restituční nárok uplatnit proti tomu, kdo 1. neplatně nabyl věci nebo práva, nebo kdo 2. měl prospěch z ne-

platného majetkově-právního jednání. Při služebním poměru nejde však o žádný převod věci nebo práva a lze proto nárok vzniklý z neplatného zásahu do služebního poměru uplatnit jen proti zaměstnavateli, který měl z neplatného zásahu prospěch. Navrhovatel však v souzené věci neprokázal, že odpůrce měl z jeho neplatného propuštění přímý prospěch. K jinému než přímému prospěchu nelze přihlížet, poněvadž by se jinak okruh osob pasivně oprávněných v rozporu s předpisem § 4, odst. 2 rest. zák. neobyčejně rozšířil.

Chybí tedy v daném případě jeden z předpokladů pro použití restitučního zákona, t. j. majetkový prospěch na straně odpůrce, který proto není podle § 4, odst. 2 tohoto zákona k návrhu pasivně legitimován.

Č. 537.

V restitučním řízení nelze uložit národnímu správci restituovaného majetku, aby dal navrhovateli vyúčtování ze své správy a aby mu vydal případné užitky správy. O těchto nárocích restituventa náleží rozhodovati úřadům správním.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1948, R I 263/48.)

Srov. rozh. č. 477 a č. 534 Sb. n. s. II.

Majetek oběti rasové persekuce byl Němci zabaven a po osvobození dán pod národní správu. Pozůstalost původního vlastníka tohoto majetku se domáhá v soudním řízení nesporném podle zákona č. 128/1946 Sb. vrácení majetku návrhem podaným proti národnímu správci. Současně navrhla uvedená pozůstalost, aby nesporný soudce rozhodl, že národní správce je povinen »vydat navrhující straně užitky předávaného majetku za dobu své držby, pokud je má v držení, a ke dni skončení držby majetku sestavit vyúčtování příjmů a výdajů a předložit k němu doklady«.

Prvý soud vyhověl návrhu na restituci majetku, ale odmítl návrh na uložení povinnosti národnímu správci k vyúčtování a vydání užitků národní správy se stručným odůvodněním, že o tomto návrhu nelze rozhodovat v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb.

Rekursní soud vyhověl stížnosti navrhovatelky a zrušil usnesení prvního soudu v bodě týkajícím se zmíněného nároku na vyúčtování národním správcem. V důvodech uvedl: Se závěrem prvního soudu nelze souhlasit, neboť pro něj není v restitučním zákoně opory. Z jasného a přesného znění § 6, odst. 3 cit. zák. nelze vyvodit, že by mnil postihnout jen platy, pokud se týče užitky restituované věci jen za dobu nesvobody, nebo že by vymezil nějaké výhody pro národní správce.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu pro zmatečnost usnesení obou nižších soudů, pokud se týkala zmíněného nároku proti národnímu správci, a odmítl návrh, aby národní správce byl uznán

povinným vydat navrhovatelce užítky předávaného majetku za dobu držby, pokud je má v držení, a ke dni skončení držby majetku sestavit vyúčtování příjmů a výdajů a předložit k němu doklady.

Důvody:

Nejvyšší soud při přezkoumávání spisů shledal z moci úřední (§ 41, odst. 4 nesp. pat.), že rozhodnutí nižších soudů trpí zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) nesp. zák. protože bylo rozhodnuto o věci, o níž náleží rozhodovat správním úřadům.

Odpůrce byl podle tvrzení navrhovatelky ustanoven národním správcem jejího majetku podle dekretu č. 5/1945 Sb. a z důvodů této jeho činnosti a za dobu trvání jeho národní správy se navrhovatelka domáhá na něm jako na národním správci vyúčtování a vydání eventuálních užitků. Národní správce je veřejným orgánem (§ 19 dekr. č. 5/1945 Sb.), který vede národní správu s péčí řádného hospodáře v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy (§ 18 cit. dekr.). O svém hospodářství je národním správcem povinen skládat účty orgánu podle § 7 cit. dekr. ve lhůtách tímto orgánem určených a podat kdykoliv potřebné nebo vyžádané zprávy a vysvětlení (§ 22, odst. 1 cit. dekr.).

Z řečeného plyne, že národní správa není vedena s hlediska předpisů práva občanského, nýbrž s hlediska předpisů práva veřejného, takže o nároku navrhovatelky vůči národnímu správci na vydání užitku a vyúčtování národní správy — protože vůbec nejde o občanskou věc právní ve smyslu § 1 j. n., nýbrž o věc veřejnoprávní — náleží rozhodovat úřadům správním, když žádným zákonným předpisem, zejména ani předpisy restitučního zákona nebylo rozhodování o tomto nároku výslovně svěřeno řádným soudům.

Bylo proto z podnětu přípustného dovolacího rekursu napadené usnesení i usnesení prvního soudu v části vzaté v odpor zrušeno pro zmatečnost a návrh navrhovatelky v tomto směru odmítnut (§ 43, odst. 2 a § 46, odst. 3 nesp. zák.).

Č. 538.

Třebas strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudu první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokátu bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947 Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1948, R I 596/48.)

Ve sporu odmítl odvolací soud odvolání podané proti rozsudku prvního soudu z těchto důvodů: Ve smyslu § 73, odst. 2 c. ř. s., ve znění zák. č. 105/1947 Sb. možno počítat lhůtu k podání odvolání

ode dne, kdy bylo advokátu doručeno rozhodnutí, že byl jmenován zástupcem chudých, jen tehdy, když strana podá do tří dnů po doručení rozsudku žádost za propůjčení práva chudých nebo za jmenování advokáta jako zástupce chudých. Odvolatel žádal o ustanovení advokáta ex offio k sepsání odvolání dne 19. května 1948, kdežto napadený rozsudek mu byl doručen 15. května 1948, tedy po uplynutí tří dnů — 18. května 1948 byl všední den (§ 126 c. ř. s.). Je tedy odvolání podané až 4. června 1948 ve smyslu § 464 c. ř. s. opožděné a muselo být podle § 474 c. ř. s. odmítnuto již v zasedání neveřejném (§ 473 c. ř. s.), když tak neučinil první soud podle § 468 c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a nařídil odvolacímu soudu, aby o odvolání jednal.

Důvody:

Žalovaný, jemuž bylo povoleno pro tento spor právo chudých, nebyl při jednáních u procesního soudu zastoupen advokátem. Byl proto procesní soud povinen jej poučit zejména též o třídní lhůtě běžící od doručení rozsudku, v níž nutno podat žádost o jmenování advokáta jako zástupce chudých (§ 432, odst. 2, § 73, odst. 2 c. ř. s.). Procesní soud připojil k rozsudku ze dne 10. května 1948 právní poučení, jehož závěrečná slova mohla vzbudit u strany dojem, že třídní lhůta podle § 73, odst. 2 c. ř. s. není lhůtou zákonnou a že na jejím přesném dodržení nezávisí včasnost odvolání (srov. slova poučení »...co nejdříve, možno-li do tří dnů«). Ustanovení § 432 c. ř. s. je zařazeno ve třetí části civilního řádu soudního, jednající o řízení před okresními soudy a je proto nesprávné právní poučení udělené okresním soudem v rámci jeho povinnosti, uložené mu citovaným ustanovením, vadou řízení. Hmotněprávního ustanovení § 2 obč. zák. nelze tu použít, když civilní řád soudní má v § 432 c. ř. s. ustanovení vlastní, upravující pro řízení před okresními soudy zásadu § 2 obč. zák. (srov. pro nesporné řízení § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb.). Potud se nejvyšší soud odchyluje od rozh. č. 9287 Sb. n. s. I.

Žalovaný zažádal o jmenování advokáta jako zástupce chudých čtvrtý den po doručení rozsudku procesního soudu, jinak však podal odvolání i za zastoupen jmenovaným právním zástupcem ve smyslu § 73, odst. 2 c. ř. s. včas. Ze skutečnosti, že třídní lhůta k žádosti o jmenování advokáta byla jen nepatrně překročena a že jinak bylo ustanovení § 73, odst. 2 c. ř. s. vyhověno, vyplývá, že jen nesprávné právní poučení procesního soudu bylo v souzené věci příčinou toho, že žalovaný zmeškal třídní lhůtu, o jejíž dodržení tu jde.

V souzené věci lze vadu řízení u soudu první stolice napravit jen tím, že se odvolání žalovaného došlé na soud dne 4. června 1948 přijme na soud jako včas podané. Bude nyní na odvolacím soudu, aby o něm rozhodl věcně.

Č. 539.

Zákon ze dne 16. května 1948, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody atd.

Pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem. Není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodovat pod následky zmatečnosti podle § 42, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1948, R I 462/48.)

Navrhovatel postoupil v roce 1924 svou usedlost odpůrci a vymínil si přitom byt a rentu 5.000 Kč ročně. V roce 1941 dal odpůrce zavolat navrhovatele k německému úřadu a tam uzavřel navrhovatel pod tlakem okupace dohodu s odpůrcem, podle níž měl dostávat od odpůrce pouze 3.500 Kč ročně. V řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. se domáhá navrhovatel výroku, že uvedená dohoda je neplatná a že odpůrce je povinen doplatit mu dlužné částky za léta od neplatné dohody. Odpůrce namítl k započtení částku 7.500 Kčs, kterou prý mu dluží navrhovatel za prodaný kočárek.

Prvý soud vyhověl restitučnímu návrhu a nepřihlédl k pohledávce namítané k započtení.

Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu nové rozhodnutí z těchto důvodů: Proti restitučnímu nároku navrhovatelů, pokud směřuje na zaplacení částky 7.500 Kčs s úroky, namítl odpůrce k započtení svoji pohledávku 7.500 Kčs za kočárek, který mu podle jeho tvrzení patřil a byl navrhovateli prodán, uváděje, že mu byl nárok na tuto náhradu za zmíněný kočárek přiznán dosud nepravoplatným rozsudkem okresního soudu ve V. z 25. dubna 1947, v němž byly odpůrci přisouzeny proti navrhovateli též útraty sporu v částce 3.950 Kčs 60 h. Touto k započtení namítanou pohledávkou odpůrce se první soud nezabýval a ve výroku napadeného usnesení o ní nerozhodl, maje za to, že vzhledem k ustanovení § 7, odst. 1 posl. věty zák. č. 128/1946 Sb. lze v řízení restitučním kompenzovat proti restitučnímu nároku jen vzájemné nároky plynoucí z neplatného jednání, t. j. z restitučního zákona, a nikoliv též nároky jiného druhu. Tento názor prvního soudu však rekursní soud nesdílí, nýbrž zastává naopak názor, že ustanovení obsažené v § 7, odst. 1 posl. větě zák. č. 128/1946 Sb., že »při vrácení lze si srazit nároky plynoucí z § 6«, bylo zákonodárcem míněno pouze jako upozornění na souvislost ustanovení § 7, odst. 1 cit. zák. o vrácení toho, čeho se dostalo osobě oprávněně požadovat restituci, s ustanovením § 6 cit. zák. o náhradách, že ustanovením tím nebylo nic změněno na obecných ustanoveních o kompenzaci obsažených v §§ 1438 a násl. obč. zák. (srov. zprávu zpravodaje ústavně-právního výboru k § 7 zák. č. 128/1946 Sb. ve vysvětlivkách, uveřejněných ve sdělení

č. 26/1946 Věstníku min. sprav.), a že tudíž uvedeným ustanovením § 7, odst. 1 posl. věty zák. č. 128/1946 Sb. není nijak vyloučena možnost kompenzovat v řízení restitučním proti nároku plynoucímu z restitučního zákona též jiné vzájemné nároky z restitučního zákona neplynoucí, pokud je jejich kompenzace podle obecných ustanovení §§ 1438 a násl. obč. zák. přípustná (srov. Knapp - Bormann, Vrácení majetku pozbytého za okupace, vyd. 1946, str. 194, 195 a článek Jiřího Kavalíra, Restituce majetkových práv pozbytých v době nesvobody — v Právní praxi roč. X, str. 106). Vzhledem k uvedenému — ježto s hlediska obecných ustanovení §§ 1438 a násl. obč. zák. nejeví se možnost kompenzace shora uvedené pohledávky odpůrců s restitučním peněžitým nárokem navrhovatelů nepřipustnou — shledal rekursní soud, že první soud, když uznal restituční nárok navrhovatele opodstatněným, měl se zabývat též shora uvedenou k započtení namítanou pohledávkou odpůrce a že měl i o pohledávce té rozhodnout, zda a pokud je jí restituční pohledávka navrhovatele vyrovnána.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Není pochybností, že v nesporném řízení podle restitučního zákona nelze rozhodovat o pohledávce, o níž rozhodovat je příslušný řádný soud, neboť by šlo o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb. V souzené věci pohledávka namítnutá k započtení byla zažalována, ale dosud o ní nebylo pravoplatně rozhodnuto. Proto právem k této započtení namítané pohledávce první soud, považuje věc jinak za zralou k rozhodnutí, nepřihlédl pro neliqidnost (§ 1439 obč. zák.). Jinak by tomu bylo, kdyby pohledávka namítaná k započtení byla již pravoplatným rozsudkem řádně zjištěna, neboť pak by byla podle § 1438 obč. zák. předmětem rozhodování nikoliv její jsoucnost, pravoplatným rozsudkem již rozsouzená, nýbrž toliko její kompenzabilitnost. Rekursní soud, jak z důvodů jeho rozhodnutí je patrné, měl na mysli, aby první soud rozhodl o restitučním nároku, a uznal-li na něj, aby po případném vyčkání pravoplatnosti rozsudku o pohledávce započtením namítané rozhodl o její započitatelnosti. K takovému vyčkávacímu postupu není však důvodu, neboť kladné rozhodnutí o restitučním návrhu je samostatným exekučním titulem a není věcí restitučního řízení, aby soud vedl v patnosti skončení sporu o vzájemné pohledávce, uplatněné z jiného než restitučního důvodu, a staral se o provedení kompenzace mezi účastníky řízení.

Č. 540.

Rozhodnutí o prohlášení za mrtvého může být opraveno podle § 12 dekretu č. 117/1945 Sb. jen tehdy, bude-li podán důkaz, nikoliv pouhé osvědčení možnosti, že nezvěstný je na živu nebo že zemřel jindy, ať již dříve nebo později, než bylo stanoveno v rozhodnutí, jež má být opraveno.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1948, R I 482/48.)

Srov. rozh. č. 430 Sb. n. s. II.

Nezvěstný J. H. byl prohlášen za mrtvého a za den smrti byl určen den 30. června 1943. Jeden z účastníků řízení navrhl opravu tohoto usnesení podle § 12 dekretu č. 117/1945 Sb. V řízení vedeném o tomto návrhu udal svědek A. W., že byl spolu s nezvěstným J. H-em v táboře Izbica, že tento tábor byl dne 2. listopadu 1942 likvidován, lidé z tábora hnáni do vagonů a kdo se do vagonu nedostal, byl zastřelen, svědek při tom viděl nezvěstného J. H-a, který byl před tím nemocen a zesláblý, ležet nehybně na zemi, ale svědek se nemohl přesvědčit, zda J. H. byl raněn nebo zabit.

Prvý soud vyhověl návrhu a vyslovil, že za den smrti J. H-a je pokládat den 2. listopadu 1942, ježto »je s největší pravděpodobností mítí za to, že nezvěstný den 2. listopadu 1942 nepřežil«.

Rekursní soud vyhověl rekursu jiného účastníka a návrh na opravu základního usnesení zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele.

Důvody:

Pro rozhodnutí o prohlášení za mrtvého podle §§ 1—9 dekretu č. 117/1945 Sb. postačí, je-li odůvodněna domněnka, že nezvěstný zemřel. Jde tu o stanovení pouhé pravděpodobnosti, kdy asi nezvěstný zemřel, neboť za den jeho smrti jest označit den, kterého podle výsledků konaných šetření pravděpodobně zemřel nebo který pravděpodobně nepřežil, jinak poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel (§ 8 cit. dekretu).

V řízení o návrhu na zrušení nebo opravu tohoto rozhodnutí podle § 12 cit. dekretu je přípustnost opravy rozhodnutí vázána zřejmě přímo na důkaz, že nezvěstný je na živu nebo že zemřel jiného dne, než který je udán v soudním rozhodnutí dřívějším jako den jeho smrti. Nestačí tu proto pouhé osvědčení možnosti, že snad nezvěstný zemřel jindy, ať již dříve nebo později, nebo že není vyloučeno, že den v rozhodnutí stanovený přežil nebo se ho nedožil. Tomu jasně nasvědčují slova »je-li na živu nebo zemřel-li jiného dne«. Zákonodárce nespokojuje se tu již s udáním dne pravděpodobné smrti nebo pravděpodobného nepřežití nebo založením domněnky, že ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, zemřel posledního dne doby nezvěstnosti, jak je tomu v základním řízení o prohlášení za mrtvého (§ 8, odst. 2 cit. dekretu). Naopak, předmětem návrhu na opravu musí být skutkové okolnosti, jimiž má být podán důkaz (srov. § 278 obč. zák.) k vyvrácení původně stanovené pravděpodobnosti nebo domněnky. Dekret č. 117/1945 Sb. má tu zvláštní výslovné ustanovení. Není proto třeba uvažovat ještě ustanovení § 32 zák. č. 100/1931 Sb., nehledíc k tomu, že i toto ustanovení připouští změnu vydaného usnesení jen při péči o osoby, jsoucí pod zvláštní ochranou zákonem, a ještě jen pokud z něho nenabýly práv osoby třetí. Ustanovení § 12, odst. 1 cit. dekretu nepřipouští jiný výklad ani s hlediska § 6 obč.

zák. Již § 278 obč. zák. stanovil, že prohlášení za mrtvého nevyklučuje důkaz, že nepřítomný zemřel dříve nebo později (než by tomu bylo podle soudního rozhodnutí), nebo že je ještě na živu. Tento důkaz o nesprávnosti domněnky dne smrti mohl však být tehdy proveden pouze v řízení sporném, s účinností toliko pro strany sporu (inter partes). Pronikavá změna nastala již zákonem z 31. března 1918, č. 129 ř. z., o změnách zákona ze 16. února 1883, č. 20 ř. z., který se týká řízení za účelem prohlášení za mrtvého a důkazu smrti. § 10 a) zákona č. 129/1918 ř. z. zavěd možnost opravy prohlášení za mrtvého v řízení nesporném s účinností pro všechny účastníky a proti nim. Toto ustanovení bylo v podstatě převzato na Slovensku zákonem z 30. června 1921, č. 252 Sb. a nyní pro celou Čsl. republiku podle § 12 (14) dekretu č. 117/1945 Sb. I když zákonodárce neměl tu již na mysli přesné zjištění skutečné smrti, přece nespokojuje se na rozdíl od § 8 cit. dekr. již pouhou novou domněnkou, třeba pravděpodobnější, než byla původní. Nutno proto požadovat při nejmenším plný důkaz, že nezvěstný zemřel jindy, ať již dříve nebo později, než bylo stanoveno v usnesení o prohlášení za mrtva. Jiný smysl nemá ani rozhodnutí Gl. U. č. 15324, jehož se stěžovatel dovolává, připouští-li, že zákonná domněnka dne smrti trvá tak dlouho, pokud není vyvrácena. Dosavadní pravděpodobnost nebo domněnku neze vyvrátit pouhou pravděpodobností nebo domněnkou novou.

Nestačí proto k vyvrácení pravoplatně stanovené domněnky doby smrti nezvěstného J. H-a, že bylo prokázáno, že při likvidaci tábora v Izbici byli lidé hnáni do vagonů, že SSmani a Ukrajinci stříleli do těch, kteří nemohli rychle dostihnout vagonů, ani že svědek A. W. viděl nezvěstného, že ležel na zemi a nehýbal se, pokud se sám nemohl přesvědčit, že skutečně byl právě již tehdy také usmrčen, a když to ani jinak nebylo prokázáno. K požadovanému důkazu nestačí ani, že svědek nezvěstného pak již neviděl, a to tím méně, když sám později z onoho transportu utekl a nemůže potvrdit, co se dále s nezvěstným stalo. Důkaz, že J. H. den 2. listopadu 1942 nepřežil, nebyl podán.

Ježto tudíž nebylo bezpečně prokázáno, že nezvěstný J. H. zemřel jiného dne, než který byl uznán za den jeho smrti podle § 8 cit. dekretu, právem rekursní soud návrh na opravu usnesení o prohlášení jeho za mrtvého zamítl.

Č. 541.

Je nedbalostí, vystřelil-li střelec na zvěř, ač na dosah střely přesně neviděl a nezjednal si jiným způsobem jistotu, že nikdo není v dosahu střely.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1948, Rv I 60/48.)

Žalovaný F. P. doznal, že byl na čekané na králíky, a když vyběhl z lesa králík, že po něm střelil, při čemž broky zasáhl i F. H-a na vzdálenost 50—60 kroků.

Nižší soudy zamítly žalobu na náhradu škody majíce za to, že se úraz F. H-a stal náhodou, za kterou žalovaný neručí, ježto v místech,

kde došlo k poranění F. H-a, nevede žádná cesta ani pěšina, nýbrž je tam pouze mez mezi lesem a polem a žalovaný nemohl předpokládat, že by se na tomto místě nějaký chodec mohl vůbec objevit.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí z těchto

důvodů:

V § 1297 obč. zák. došla výrazu zásada, že každý má jednat podle okolností tak, aby neohrožoval ani majetek ani osobu druhého. U toho, kdo vykonává právo myslivosti, nutno podle §§ 1297 a 1299 obč. zák. předpokládat znalost toho, že vystřelený náboj může kromě cíle (zvěře) zasáhnout i člověka isoucího v dostřelu, že tedy při střelení po zvěři je nutna zvýšená opatrnost záležející v tom, že střelec nesmí střeliti na cíl, pokud na dosah střely přesně nevidí anebo pokud si jiným způsobem nesjedná jistotu, že v dosahu střely nikdo není. Nemá-li takové schopnosti a znalosti, pak nemá myslivost vykonávat, neboť může nahlédnout, že k výkonu myslivosti je třeba zvláštních znalostí a pozornosti (zaviněná nevědomost § 1294 obč. zák.). Nepoužil-li při výkonu myslivosti potřebných znalostí a pozornosti, ač tak učiniti měl, a následkem toho došlo k poranění člověka, dopustil se nedbalosti a jeho zavinění je v tom, že protiprávní výsledek mohl předvídat jako možný, k čemuž stačí míra obyčejných schopností (srov. rozh. č. 11418 Sb. n. s. I.).

Z toho všeho nutno dospět k právnímu posouzení, že nelze říci, že v souzeném případě šlo o náhodu, za níž žalovaný neručí, nýbrž že žalovaný je ve smyslu §§ 1297, 1299 i 1311 obč. zák. práv ze škody. Odvolací soud, vycházející z jiného právního posouzení věci, zamítl žalobu maje za to, že předpoklady nároku na náhradu škody nejsou dány, a proto se nezabýval otázkou spoluzavinění F. H-a na jeho poranění.

Byl proto napadený rozsudek zrušen podle § 510, odst. 1 c. ř. s. a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí, aniž bylo třeba se zabývat dalšími vývody dovolání.

Č. 542.

Z poznámky národní správy v pozemkové knize má být patrný jak orgán tak i výměr, jimiž byla národní správa zavedena.

Zrušilo-li příslušné ministerstvo výměr nižšího úřadu o zavedení národní správy na nemovitost a ustanovení národního správce a rozšířilo-li na ni národní správu zavedenou svým výměrem na jiné nemovitosti, je nutno poznámku národní správy zapsanou podle prvního výměru z pozemkové knihy vymazat a poznamenat národní správu zavedenou výměrem ministerstva.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1948, R I 28/48.)

Srov. rozh. č. 243 Sb. n. s. II.

Knihovní soud poznamenal v pozemkové knize národní správu zavedenou výměrem ministerstva vnitřního obchodu a současně vymazal poznámku národní správy zapsanou již dříve podle výměru magistrátu hlavního města Prahy.

K rekursu Ústředního národního výboru hlavního města Prahy změnil rekursní soud toto usnesení tak, že zamítl žádost, aby byla v pozemkové poznamenána národní správa zavedená ministerstvem vnitřního obchodu a aby byla vymazána národní správa zavedená magistrátem hlavního města Prahy, z těchto důvodů: Podle § 11 dekr. č. 5/1945 Sb. je ke zrušení národní správy příslušným orgán, který ji zavedl. Předložený výměr z 6. ledna 1947 neprokazuje, že pod B 20 poznamenaná národní správa byla zrušena radou Ústředního národního výboru v Praze, již byla zavedena. Uvedeným výměrem není tedy navrhovaný výmaz poznámky národní správy odůvodněn (§§ 32, 52, 94, č. 2 knih. zák.). Z výměru ministerstva vnitřního obchodu je zřejmé, že nejde o to, aby dům č. p. . . . byl vyňat z národní správy, a že důvody, pro které byla již národní správa zavedena, nepominuly. Nastala jen změna v osobách národních správců. Takováto změna není však ve smyslu § 15 cit. dekr. předmětem poznámky v pozemkové knize. Když je tu národní správa již poznamenána, není přípustné též zápis znovu povolovat (§ 94, č. 1 knih. zák.). Byla proto knihovní žádost nových národních správců zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Podle § 15, lit. a) dekretu č. 5/1945 Sb. provede u nemovitostí zápis poznámky národní správy v pozemkových knihách z moci úřední příslušný knihovní soud a to na podkladě rozhodnutí podle § 14 cit. dekretu. Ke splnění cílů poznámkou tou sledovaných nestačí však poznámka samotná. Pro veřejnost, která vzhledem k publicitě pozemkové knihy má být informována o všech poměrech vlastníka knihovní vložky, má zajisté význam i skutečnost, kterým výměrem a výměrem kterého správního orgánu (§ 7 dekretu č. 5/1945 Sb.) došlo k zavedení národní správy.

Ve vložce pozemkové knihy došlo k poznámce národní správy nejprve podle výměru magistrátu hlavního města Prahy ze dne 4. července 1946. Ministerstvo vnitřního obchodu svým výměrem ze dne 6. ledna 1947 rozšířilo svůj výměr ze dne 10. prosince 1946, kterým ustanovilo E. S-a a J. M-u podle § 7, odst. 1, lit. g) dekretu č. 5/1945 Sb. národními správci všech majetkových podstat a práv firmy A., na dům č. p. . . . a zároveň zrušilo platnost výměru magistrátu hlavního města Prahy ze dne 4. července 1946 a odvolalo národního správce V. V-a výměrem tím jmenovaného z jeho funkce.

Změna, která tímto rozhodnutím ministerstva vnitřního obchodu nastala, vyžadovala i vyznačení v pozemkové knize. Soud prvního státního soudu proto nepochybil, když poznámku národní správy zavedené tímto mini-

sterstvem v pozemkové knize vyznačil, a nic mu nebránilo, ježto dvě takové poznámky nemohou vedle sebe trvat, aby vymazal poznámku národní správy zavedené magistrátem hlavního města Prahy. Že tato zde byla a určitou dobu trvala, zůstává z pozemkové knihy patrné.

Vzhledem k ustanovením § 292 c. ř. s., §§ 26, 31, odst. 1, §§ 33, 94, č. 4 knih. zák. stačí pro povolení zápisu žádané poznámky, že podle § 7, odst. 1, lit. g) dekrety č. 5/1945 Sb. ministerstvo vnitřního obchodu k vydání svého výměru shora citovaného bylo zásadně příslušné a že z jeho výměru je patrné, že podle citovaného ustanovení na svoji příslušnost též uznalo. Ve spisech není pak předpokladů pro závěr, že tak učinilo proti ustanovení § 7 dekrety č. 5/1945 Sb. Pro jiné šetření v této věci není ve formálním knihovním řízení možnosti.

Č. 543.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově právních jednání z doby nesvobody atd.

Odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekrety presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., na nějž nebyla zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přidělci Národní pozemkový fond.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1948, R I 286/48.)

Srov. rozh. č. 332 Sb. n. s. II.

V řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. uložily nižší soudy Národnímu pozemkovému fondu, aby vrátil navrhovatelům zemědělské nemovitosti, které byli navrhovatelé nuceni prodat v době nesvobody podle nařízení německého úřadu Němcům. V dovolacím rekursu namítl Národní pozemkový fond mimo jiné, že nebylo postupováno podle § 9 restitučního zákona a že nemůže být v tomto restitučním řízení odpůrcem proto, že z neplatného majetkového převodu nic nedostal.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Národního pozemkového fondu.

Z důvodů:

Podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. lze nárok na vrácení majetku, který by měl být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., uplatnit na soudu proti národní správě zavedené na takový majetek, teprve když orgán, jenž národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo zčásti zamítne nebo když rozhodnutí o takové žádosti nedoručí žadateli do tří měsíců ode dne, kdy byla žádost podána. Z tohoto znění je zřejmé, že předpokladem použití tohoto zákonného ustanovení je zavedení národní správy, neboť jinak nelze podat žádost o vrácení majetku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. u orgánu, který národní správu zavedl a ani u soudu

proti národní správě. Ježto první soud zjistil, že národní správa na restituovaný majetek zavedena nebyla, nepřichází tu ustanovení § 9 rest. z. v úvahu. Z téhož důvodu neobstojí výtky zmatečnosti uplatněná proto, že národní správce nebyl v řízení zastoupen.

Stěžovatelka namítá, že Národní pozemkový fond nemůže být v souzené věci odpůrcem, ježto převodem věci nenabyl, takže není subjektem uvedeným v § 4, odst. 2 rest. zák. Výtky tato není opodstatněna. V souzené věci nemůže být odpůrcem národní správa zastoupená národním správcem, když nebyla na restituovaný majetek zřízena. S restituční proti knihovnímu majiteli nelze tu vystačit, neboť ten s knihovním vlastnictvím nedisponuje. Vzhledem k § 16, odst. 1 rest. zák. a § 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. byl by odpůrcem v řízení, v němž jde o restituci majetku osoby státně nespolehlivé, na nějž však národní správa není uvalena, Fond národní obnovy (rozh. č. 332 Sb. n. s. II.). V souzené věci nejde však o konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., nýbrž podle dekr. č. 12/1945 Sb. Ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb. o Fondech národní obnovy nelze tu užít, ježto podle § 17 se tento dekret nevztahuje na zemědělský majetek, pokud je konfiskován podle dekr. č. 12/1945 Sb. Z ustanovení § 5, odst. 1 a 2, §§ 7, 8 a 12 tohoto dekrety vyplývá, že zemědělský majetek podle něho konfiskovaný spravuje až do odevzdání půdy přidělcům Národní pozemkový fond. Stejně ustanovení vyplývá z § 4 vl. nař. č. 70/1945 Sb., jímž se vydává statut Národního pozemkového fondu a z čl. II novely k rest. zák. č. 79/1948 Sb. Podle § 1, odst. 1, vl. nař. č. 70/1945 Sb. je Národní pozemkový fond právnickou osobou, způsobitou k právním a právním činům, třeba podle odst. 3 je podřízen ministerstvu zemědělství. Z těchto ustanovení se tudíž podává, že odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekr. č. 12/1945 Sb., nebyla-li na něj zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přidělci Národní pozemkový fond.

Č. 544.

Nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovníckého) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1948, R I 786/48.)

Jugoslávský státní příslušník bydlící v Čechách podal u československého soudu návrh, aby mu byly vydány do výchovy a výživy jeho manželské děti, zdržující se u matky. Matka, která tvrdí, že není jugoslávskou příslušnicí, a která nebydlí s otcem dětí ve společné domácnosti, navrhla, aby děti byly ponechány u ní a aby otci bylo uloženo platit na ně výživné.

První soud rozhodl, že děti se ponechávají ve výchově a výživě

matky a uložil otci, aby na ně platil výživné. Rekursní soud zrušil toto rozhodnutí jako zmatečné a návrhy obou rodičů zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu matky.

Důvody:

Rekursní soud zjistil z přípisů konsulárního oddělení velvyslanectví Federativní národní republiky Jugoslavie a z potvrzení Jugoslávského repatriačního výboru v Praze, že manželský otec je jugoslávským státním občanem. Stěžovatelka v celém řízení netvrdila, ani v dovolacím rekursu netvrdí a ani jinak ze spisů nevychází, že by manželský otec nabyl československé státní příslušnosti. Vzhledem k tomu není opodstatněna výtká neúplnosti řízení činěná rekursnímu soudu proto, že neprovedl úplné šetření o tom, zda manželský otec neobdržel československou státní příslušnost.

Je-li manželský otec jugoslávským státním příslušníkem, je správný i závěr rekursního soudu vyvozený z § 2 ústavního zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 236, a § 146 obč. zák., že i nezletilci jsou jugoslávské státní příslušnosti. Otázkou platnosti § 146 obč. zák. s hlediska § 1 ústavy z 9. května 1948, č. 150 Sb., není třeba se v souzené věci zabývat, ježto i kdyby toto ustanovení bylo zrušeno jako odporující ústavě (§ 173, odst. 2 cit. ústavy), mohlo by se tak stát teprve dnem její právní účinnosti (9. června 1948 — § 170 cit. úst.), tudíž poté, kdy oba nezletilci již nabyli jugoslávského státního občanství (nezletilá I. nar. dne 3. ledna 1946, nezletilá L., nar. dne 16. června 1947).

Pro otázku, zda je tuzemský soud vůbec oprávněn vydat nějaké, byť pouze neodkladné opatření poručenské či opatrovnické, týkající se státních příslušníků jugoslávských, není rozhodující jen ustanovení čl. 28 československo-jugoslávské smlouvy č. 146/1924 Sb., nýbrž i čl. 21 československo-jugoslávské konsulární smlouvy ze dne 7. listopadu 1928, publikované pod č. 14/1930 Sb. Tímto ustanovením byl doplněn čl. 28 smlouvy č. 146/1924 Sb. potud, že dočasní poručníci nebo opatrovníci nad státními příslušníky jugoslávskými mohou být tuzemskými úřady jmenováni jen za souhlasu jugoslávského konsulárního úřadu a rovněž důležitá opatření týkající se jugoslávských příslušníků vyžadují souhlasu přednosta jugoslávského konsulárního úřadu nebo jeho zástupce. Z toho vyplývá, že proti vůli jugoslávského konsulárního úřadu nepřísluší tuzemským soudům nad jugoslávskými státními občany nijaká pravomoc. Ježto konsulární oddělení velvyslanectví Federativní národní republiky Jugoslavie projevilo s opatřením okresního soudu v T. nesouhlas, jak vychází zejména z přípisu ze dne 27. srpna 1948, a navrhlo naopak vydání rozhodnutí, že se nezletilci odevzdávají do péče manželskému otci, je tuzemským soudům odňata jakákoliv pravomoc nad nezletilci I. a L. B. (§ 71 zák. č. 41/1948 Sb., § 42 i. n.).

Č. 545.

Zákon ze dne 5. března 1947, č. 47 Sb. o exekuci na pracovní příjem a příjmy postavené mu na roven (zákon o exekuci na platy).

Neuskutečnilo-li se zabavení a přikázání dlužníkovra pracovního příjmu, jež bylo povoleno usnesením vydaným před účinností uvedeného zákona, protože tento příjem nepřevyšoval částku tehdy vyňatou ze zabavení, nelze dosáti po účinnosti tohoto zákona uspokojení vymáhané pohledávky z téhož pracovního příjmu pouhou úpravou tohoto usnesení podle § 18, odst. 1 cit. zákona, nýbrž toliko novým povolením exekuce.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1948, R I 152/48.)

Prvý soud povolil k vydobytí vykonatelné pohledávky výživného ze zákona a k zajištění nároku na výživné ze zákona exekuci zabavením odpočivného platu, který dlužník dostává od Pensijního ústavu ch. a přikázáním tohoto platu k vybrání v rozsahu stanoveném podle § 6, odst. 1 zák. č. 47/1947 Sb.

Rekursní soud vyhověl rekursu dlužníka a zamítl návrh na povolení exekuce.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Usnesením prvního soudu ze dne 14. srpna 1947 byla vymáhající straně pro výživné s příslušenstvím povolena exekuce zabavením platu u Pensijního ústavu ch. jako poddlužníka.

Prvý soud již před tím usnesením ze dne 26. února 1947 v podstatě pro totéž výživné povolil vymáhající straně exekuci zabavením platu u Pensijního ústavu ch. Rekursní soud se zřetelem k tomu soudí, že usnesením ze 14. srpna 1947 byla též exekuce povolena po druhé a že vymáhající strana mohla podle § 18 zákona o exekuci na platy č. 47/1947 Sb. pouze navrhnout, aby (exekuční) soud upravil exekuční povolení z 26. února 1947 podle hranic zabavení daných zákonem č. 47/1947 Sb., který mezitím po usnesení ze dne 26. února 1947 byl vydán. Z těchto důvodů rekursní soud považuje návrh na povolení exekuce u Pensijního ústavu ch. za nepřijatelný a proto jej zamítl; než neprávem.

V exekučním povolení ze dne 26. února 1947 byla ze zabavení vyňata částka 7.000 Kčs měsíčně. Podle oznámení poddlužníka ze dne 16. dubna 1947 činí hrubý invalidní důchod povinné strany 6.143 Kčs měsíčně. Z toho plyne, že podle usnesení ze dne 26. února 1947 invalidní důchod exekucí vůbec postižen nebyl, poněvadž exekuce byla povolena jen na důchod přesahující částku 7.000 Kčs, a tato exekuce zůstala bezvýslednou pro neexistenci zabavitelného předmětu. Jestliže se nyní vymáhající strana domáhá exekuce na invalidní důchod 6.143 Kčs měsíčně v rámci hranic zabavitelnosti daných zákonem č. 47/1947 Sb., vede ve skutečnosti exekuci na něco, čeho se dřívější exekuční povolení ani netýkalo a nelze proto říci, že též exekuce je povolena dvakrát. Pro použití § 18, odst. 1 zákona č. 47/1947 Sb. tu vůbec nejsou podmínky. Předpokladem jeho použití je, že dřívější exekuční opatření (povolení) bylo

před účinností cit. zákona též provedeno (srov. slova »exekuční opatření provedené před účinností tohoto zákona«), takže nestačí, jako je tomu v souzené věci, že exekuce byla povolena, když zabavení pro nedostatek předmětu se neuskutečnilo. Vymáhající strana tudíž nemůže dojít uspokojení z důchodu povinného v rámci nových hranic zabavitelnosti ani podle usnesení z 26. února 1947 samotného, ani jeho úpravou (přeměnou) podle § 18 zák. č. 47/1947 Sb., takže nový návrh na povolení exekuce jako jediný prostředek k tomu, aby bylo dosaženo zabavení v mezích zákona č. 47/1947 Sb., nemůže být považován za nepřijatelný.

Č. 546.

Dočasný národní správce družstva (§ 12 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.) je vázán ustanovením společenstevních stanov ukládajících představenstvu povinnost uveřejnit pozvání k valné hromadě družstva v novinách.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1948, R I 250/48.)

Dočasný národní správce družstva svolal mimořádnou valnou hromadu družstva a na ní byli zvoleni noví členové představenstva. Ti podali u rejstříkového soudu žádost, aby byli zapsáni do společenstevního rejstříku a aby z tohoto rejstříku byla vymazána poznámka dočasné národní správy a vymazání dosud zapsaní členové představenstva.

Prvý soud žádost zamítl a rekursní soud jeho usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a uvedl k tomu

v důvodech:

Dovolací rekurs napadá potvrzující usnesení soudu druhé stolice pro zmatečnost ve smyslu § 41, odst. 2, lit. c) zák. č. 100/1931 Sb. a nezákonnost (§ 46, odst. 2 cit. zák.). Dovolací rekurs není opodstatněn.

Národní správa dosazená podle dekretu č. 5/1945 Sb. do družstva má povahu úředně dosazeného dočasného vedoucího orgánu družstva. Jako takové přísluší jí tedy jednak práva a povinnosti vyplývající ze stanov družstva pro jeho vedoucí orgán, tedy v daném případě pro představenstvo (čl. 12 a násl. stanov) pokud se týče pro jeho předsedu (čl. 24 stanov), jednak má postavení úředního orgánu toho úřadu nebo orgánu, který jí dosadil.

Svolává valnou hromadu byl tudíž dočasný národní správce vázán i ustanovením čl. 24 stanov, podle něhož pozvání k valné hromadě nutno uveřejnit v jedné v místě vycházejících novinách nejméně 14 dnů před jejím konáním. Tuto lhůtu však dočasný národní správce nedodržel, neboť podle zjištění nižších soudů bylo pozvání k valné hromadě uveřejněno v novinách teprve 13. srpna 1946. Stačí proto už tento důvod k zamítnutí žádosti o zápis valné hromady ze dne 25. srpna 1946.

Že by dočasný národní správce ustanovený družstvu podle § 12 cit. dekretu nebyl vůbec vázán stanovami družstva a mohl je pominout i tam, kde jejich použití není vyloučeno povahou národní správy, nelze z předpisů dekretu č. 5/1945 Sb. dovodit. Nedodržení této lhůty nelze v daném případě snad ospravedlnit ani tím, že V. K. jako národní správce dne 21. srpna 1946 všechny staré členy družstva vyloučil, neboť vyloučení měli podle čl. 8 stanov právo odvolat se k valné hromadě, při čemž k oznámení odvolání běžela jim podle téhož ustanovení stanov lhůta 30 dnů.

Odepření zápisu pro nedodržení 14 denní lhůty pro svolání valné hromady není ani zmatečné ve smyslu § 41, odst. 2, lit. c) zák. č. 100/1931 Sb. Z ustanovení § 3 nař. č. 71/1873 ř. z. a § 9 zák. č. 133/1903 ř. z. plyne, že rejstříkový soud má z úřední moci dbát nejen o to, aby byly zachovány předpisy o opovědi k zápisu do společenstevního rejstříku, nýbrž i zkoumat, zda při opovídaných změnách byly zachovány zákonné a statutární předpisy. Učinily-li to tedy nižší soudy, nezasáhly tím nijak do kompetence správních orgánů, nýbrž rozhodovaly o věci vyhrazené působnosti soudů. Že tomu tak je, vyplývá ostatně i z rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 11. března 1947, vydaného v této věci, v němž se výslovně uvádí, že platnost valné hromady pro obor působnosti dekretu č. 5/1945 Sb. nelze naříkat proto, že by její konání a zvolení nových orgánů nemělo opory v pravomoci dočasného národního správce V. K-a, že však správním úřadům nepřisluší rozhodovat otázku, vadí-li snad zápisu do rejstříku jiné okolnosti mimo obor působnosti dekretu č. 5/1945 Sb. Takovou okolností je však právě svolání valné hromady způsobem odporujícím stanovám družstva.

Č. 547.

Správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona.

Byl-li tento majetek dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekretu č. 5/1945 Sb., nikoliv o zatím přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1948, R II 253/48.)

Spořitelna se domáhá zaplacení anuit z hypotécké zápůjčky splatných od 1. října 1942 žalobou podanou proti národní správě majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, která spravuje dům, na němž vázne hypoteka.

Prvý soud zamítl námitku nepřijatelnosti pořadu práva vznesenou žalovanou stranou.

Rekursní soud vyhověl rekursu a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva z těchto důvodů: Podle nepopřehého tvrzení žalující strany byla na majetek V. L-ové uvalena národní správa podle výměru ministerstva sociální péče ze dne 18. listopadu 1947 a správcem byla ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze. Národní správa byla tedy zavedena zřejmě z důvodu § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., třebas byla V. L-ová dosud zapsána v pozemkové knize jako vlastnice sporné nemovitosti a majetek nebyl na Vystěhovalecký fond dosud knihovně připsán. Běží tu tedy zřejmě o majetek restituovatelný podle zákona č. 128/1946 Sb., který spravuje národní správce Vystěhovaleckého fondu a na takový majetek se vztahuje ustanovení § 16, zákona č. 128/1946 Sb., podle něhož o takovém majetku platí ustanovení dekretu č. 108/1945 Sb., výjma část III. Třebas tedy jde tu o majetek nepodléhající konfiskaci (a tím spíše by tomu tak bylo, kdyby šlo o majetek konfiskovaný podle § 1 cit. dekr.), platí v tomto případě obdobně ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., podle něhož má Fond národní obnovy sepsat a vypořádat závazky náležející k takovému majetku podle směrnic, které vláda vydá zvláštním nařízením, když podle žalobního přednesu jde o závazek starý, vzniklý přede dnem 10. května 1945. Toto slíbené vládní nařízení však dosud nebylo vydáno. Nelze pak přisvědčit názoru prvního soudu v tom, že by se ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. netýkalo majetku restituovatelného podle § 2, odst. 3 cit. dekr. V souzené věci běží o žalobou uplatněný nárok osoby třetí na úhradu její hypotekární pohledávky restituovatelného majetku, o němž však není dosud jisto, že restituce bude osobou oprávněnou navržena a bude moci být uplatněna (§ 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění článku I zákona č. 79/1948 Sb.), takže za takového stavu věci aspoň po dobu, než by skutečně k restituci majetku došlo, nemůže být zažalovaný nárok uplatněn u soudu v řízení sporném, když takové nároky podle shora citovaného ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. mají být vypořádány podle nařízení vlády dosud nevydaného. (Viz Dr. Knapp-Dr. Bermann: Vracení majetku pozbytého za okupace, str. 267.) Správnosti tohoto názoru nasvědčuje ustanovení § 5, č. 5 zák. č. 141/1947 Sb., podle něhož je přiznán měnovému fondu i majetek uvedený v § 16 rest. zákona, který nebude vrácen oprávněným osobám a kterýžto majetek je na roveň postaven majetku konfiskovanému podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. (§ 5, č. 5 zákona č. 141/1947 Sb.), kde staré závazky nemohou být podle § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nepochybně uplatněny v řízení sporném.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení tak, že zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Důvody:

Podle výměru ministerstva sociální péče ze dne 8. června 1945, č. j. P-1809-1/45, jímž byla zavedena národní správa do orgánů nazvaných »Majetkový úřad při úřadu německého státního ministra pro Čechy

a Moravu v Praze«, »Vystěhovalecký fond« a »Židovská rada starších«, není pochybnosti, že jde o národní správu podle dekretu ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. (srov. dále výměry ze dne 30. listopadu 1945, č. R 800/16-28/11-45, ze dne 8. března 1946, č. R 6000-18/12-45 a ze dne 30. ledna 1947, č. j. II-6501/5/47-7/2-47). Může být proto i národní správa Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, zavedená podle nesporného přednesu stran na majetek prvé žalované výměrem ministerstva sociální péče ze dne 18. listopadu 1947, a poznamenaná v pozemkové knize jen národní správou podle citovaného dekretu presidenta republiky, nikoliv zatímni přímou správou Fondu národní obnovy podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb. Správa Fondu národní obnovy podle tohoto ustanovení je pouze subsidiární, neboť má místo jen tam, kde ještě není majetek — pravidelně opuštěný — jinak podle zákona spravován (srov. Vysvětlivky k § 16 zák. č. 128/1946 Sb., Věstn. min. sprav. 1946, str. 62).

I když však nelze rekursu přisvědčit v tom, že jde v souzené věci o správu podle § 16 rest. zák., přece právem vytýká, že rekursní soud posoudil nesprávně po stránce právní otázku nepřipustnosti pořadu práva.

Jde-li, jak uvedeno, o národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb., nebylo lze žalobu pro nepřipustnost pořadu práva odmítnout ani v tom případě, kdyby majetek prvé žalované byl výjimečně konfiskován podle § 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a kdyby šlo tudíž o majetek, na nějž by se přímo vztahovala ustanovení § 3, odst. 1 a § 5 dekr. č. 108/1945 Sb., zejména i § 5, odst. 2 cit. dekr. I v těchto případech by se mohlo jednat jen o nedostatek pasivní legitimize žalované národní správy, k níž by bylo arci nutno v těchto případech přihlížet z úřední moci. Tím spíše by nebylo lze odmítnout žalobu pro nepřipustnost pořadu práva v případě, že by národní správa, žalovaná v tomto sporu, byla národní správou podle § 3 dekr. č. 5/1945 Sb. (srov. důvody rozh. č. 291 Sb. n. s. II.).

Je tudíž pořad práva přípustný, aniž pro rozhodnutí o námitce nepřipustnosti pořadu práva záleží na tom, o který z obou shora uvedených případů národní správy v souzené věci jde.

Č. 548.

K čl. III zákona ze dne 21. března 1948, č. 44 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o revizi první pozemkové reformy.

Proti výpovědi z hospodaření na přejímaných nemovitostech není opravný prostředek přípustný ani tehdy, jde-li o výpověď doručenou okresním soudem.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1948, R II 270/48.)

Ministerstvo zemědělství dalo osobě hospodařící na zabraném majetku výpověď ve smyslu §§ 12 a násl. zákona č. 329/1920 Sb. ve znění zákona č. 220/1922 Sb. a § 23 vl. nař. č. 1/1948 Sb. a požádalo o doručení výpovědi okresní soud.

Prvý soud doručil výpověď usnesením ze dne 13. června 1948 (tedy po dni, kdy nabyl účinnosti zákon č. 44/1948 Sb.). Vypovídaná strana podala proti tomuto usnesení rekurs, který rekursní soud vyřídil věcně zamítnutím.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs vypovídané strany.

Důvody:

V předpisech čl. III, odst. 1 zák. č. 44/1948 Sb. bylo nově upraveno právo výpovědi z hospodaření na přejímaných nemovitostech potud, že výpověď může být doručena nejen okresním soudem (§ 18 zák. č. 329/1920 Sb., t. zv. náhradového zákona), nýbrž i přímo ministerstvem zemědělství po případě jeho orgány způsobem v tomto předpisu upraveným. Podle čl. III, odst. 2 cit. zák. není proti výpovědi dané podle odstavce prvního, tudíž ani proti výpovědi doručené okresním soudem (§ 18 náhr. zák.) opravného prostředku. Mimořádný dovolací rekurs strany vypovídané byl proto jako nepřipustný odmítnut nejvyšším soudem, učinil-li tak již soud prvního stolice (§§ 39, 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.).

Č. 549.

Při rozhodování o přijetí dědické přihlášky z ústního posledního pořízení není pozůstalostní soud oprávněn zkoumat, zda svědkové posledního pořízení byli zůstavitelem výslovně přizváni za svědky, po případě zda si museli být podle okolností vědomi své svědecké funkce, ani zda zůstavitel učinil své prohlášení animo testandi, či jen animo narrandi.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1948, R I 384/48.)

Pozůstalostní soud odmítl dědickou přihlášku podanou z ústní závěti s odůvodněním, že projev, který zůstavitelka učinila v přítomnosti tří osob, nemá náležitosti posledního pořízení uvedených v §§ 585 a násl. obč. zák., ježto ze svědeckých výpovědí je patrné, že zůstavitelka zmíněné osoby nepožádala, aby byli svědky její poslední vůle, ani svůj projev neoznačila za poslední vůli.

Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, aby o dědické přihlášce znovu rozhodl, z těchto důvodů: Pozůstalostnímu soudu nenáleží zkoumat, zda je platné povolání za dědice, tedy vnitřní stránku posledního pořízení, ale jen jeho vnější formu. Okolnost, že zůstavitelka nepožádala tři svědky jejího posledního pořízení, aby byli svědky její poslední vůle, týká se vnitřní stránky posledního pořízení, nehledíc k tomu, že podle ustanovení §§ 585 a násl. obč. zák. se k platnosti ústního posledního pořízení nevyžaduje, aby svědci byli jako svědci posledního pořízení přizváni. Otázku tuto mohl by řešit jen soudce sporný. Pokud jde o to, že zůstavitelka neoznačila svůj projev za poslední vůli, není ani tato skutečnost formální náležitostí ústního posledního pořízení podle §§ 585 a násl. obč. zák., nýbrž nejvýše otázkou

její vnitřní povahy. Z projevu zjištěného soudem pak vychází, že zůstavitelka chtěla pořídit o svém majetku pro případ, že zemře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu zůstavitelčina bratra.

Důvody:

K zevní formě ústního posledního pořízení náleží přítomnost tří osob způsobilých být svědky posledního pořízení. Naproti tomu otázka, zda tyto osoby byly skutečně solemními svědky posledního pořízení, ať již tak, že byly zůstavitelem za svědky výslovně pozvány, či tak, že si z jiných okolností musely být vědomy své funkce svědecké, se vymyká posouzení, zda poslední pořízení vyhovuje navenek a podle hned poznatelné povahy ustanovení § 585 obč. zák. (rozh. č. 2622, 16360 Sb. n. s. I.). Takovému posouzení se vymyká rovněž otázka, zda zůstavitel učinil svá prohlášení animo testandi, či jen animo narrandi jako pouhý vzkaz.

Podle důvodů rozhodnutí č. 8294 Sb. n. s. I., které stěžovatel uvádí k podpoře svých vývodů, je toto rozhodnutí výslovně omezeno na případ, kdy pozůstalostní soudce zjišťuje předpoklady § 65 nesp. pat., zda ta která osoba má být slyšena jako svědek poslední vůle. O tuto otázku v projednávaném případě nejde. Tohoto rozhodnutí se stěžovatel neprávem dovolává také proto, že v otázce, o níž i v tomto případě běží, také toto rozhodnutí dovozuje, že nespornému soudci nepřisluší zkoumání vnitřní platnosti ústního posledního pořízení, jež je vyhrazeno soudci spornému.

Č. 550.

Použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového ze dne 10. května 1943, č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb.

Neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 cit. vyhlášky) a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky).

Kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, již zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného obohacení (§§ 877, 1431 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1948, Rv. II 30/48.)

Žalobce koupil v polovině července 1945 od žalovaného, který se zabýval obchodem s koňmi, dva koně za 15.000 Kčs. Později byl nařízen svod koní, při němž byli žalobci oba koně odebráni bez náhrady, ježto bylo zjištěno, že jde o koně vojenské. Žalobce se domáhá na žalovaném vrácení tržové ceny, již mu za koně zaplatil.

Prvý soud žalobě částečně vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

V posledním odstavci plenárního rozhodnutí uveřejněného pod č. 733 Sb. n. s. I. zodpověděl nejvyšší soud otázku, zda vojenští koně jsou věcmi vyloučenými z právního obchodu (res extra commercium), záporně a nemá důvodu od rozhodnutí tohoto se odchýlit. Potud není dovolací důvod § 503, č. 3 a 4 c. ř. s. odůvodněn.

Jinak dovolání z důvodu § 503, č. 4 c. ř. s. nelze upřít oprávnění. Vyhláška ministra zemědělství a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb., o níž bude níže řeč, vyhovuje ustanovení čl. II, čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věstn. čl. ve znění zákona č. 12/1946 Sb., ježto se ani nepřičí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny. Použitelnost vyhlášky nebyla zrušena ani ustanovením § 2, odst. 1 zákona č. 195/1946 Sb. (viz přílohu k tomuto ustanovení, oddíl B) ani § 173 ústavy z 9. května 1948, č. 150 Sb.

Koně, o které jde, jsou koně užitkoví a byli žalovaným žalobci zcizeni za úplatu, aniž byla za ně určena nejvyšší hodnota a aniž žalobce měl osvědčení o nutné potřebě koní. Bez těchto předpokladů nesmějí se užitkoví koně prodávat. Zákaz tento plyne opakem z ustanovení §§ 1, 7 uvedené vyhlášky, v nichž je stanoveno, že užitkoví koně smějí být prodáni jen za uvedených předpokladů. Prodej a koupě koní vůbec nejsou ovšem touto vyhláškou zakázány, jak plyne z toho, že předmětem vyhlášky je právě bližší úprava zcizení užitkových koní. Pro platnost zcizení koní žalovaným žalobci není však rozhodné, zda zcizování koní je vůbec zakázáno, nýbrž zda prodej uskutečněný mezi stranami je zakázán. Jelikož v souzené věci byl prodej koní uskutečněn přes zákaz vyslovený v §§ 1, 7 uvedené vyhlášky, je neplatný (srov. na př. rozh. č. 18254 Sb. n. s. I.). Mezi stranami kupní smlouva nevznikla.

Odvolací soud tudíž nesprávně posoudil (§ 503, č. 4 c. ř. s.) případ podle předpisů o správě (§§ 922 a násl. obč. zák.). Předpokladem nároku ze správy je platná, vadně plněná smlouva. V souzeném případě nebylo smlouvy a proto žalobce neplnil žalovanému podle smlouvy, nýbrž plnil nedluh. Má proto podle §§ 877, 1431 obč. zák. nárok na vrácení toho, co plnil, jak správně rozsoudil soud prvního stádia, jenž učinil zadost zásadě uvedené v právě citovaných ustanoveních, že strany si mají navzájem vrátit, co k svému prospěchu obdržely z neplatné smlouvy. Žalovaný namítal a zejména v odvolání zdůrazňoval, že žalobce věděl, že koně jsou vojenští a jako strana potvrdil, že ho výslovně na tuto okolnost upozornil. Žalovaný namítá také, že koně jako koně vojenští by byli žalobci odňati i kdyby si byl žalobce dodatečně opatřil schválení podle vyhlášky č. 133/1943 Sb. Tentýž osud by však byl postihl koně i u žalovaného, kdyby je byl zatím neplatně neprodal. Obdržel tedy pouze za-

lovaný plnění z neplatné smlouvy k svému prospěchu, kdežto on sám k svému neprospěchu nic neplnil, ježto žalobci neodevzdal své vlastní koně, nýbrž koně vojenské.

Vědomost žalobcova, že koně jsou vojenští, měla by význam s hlediska § 929 obč. zák., je však bez významu, když se věc posuzuje s hlediska neplatnosti smlouvy. Ustanovení § 1174 obč. zák., že ten, kdo něco dal vědomě, aby způsobil nemožné nebo nedovolené jednání, nemůže to, co plnil, žádat nazpět, se na souzený případ nevztahuje. Zmíněným ustanovením jsou postiženy případy, v nichž bylo něco dáno, aby druhá strana vyvinula činnost nebo vykonala nedovolené dílo, nikoli však případy, v nichž bylo něco dáno k splnění neplatné smlouvy kupní.

Když mezi stranami nevznikla smlouva vůbec, nevznikla ani smlouva odvážná, takže právní vývody žalovaného v odvolání vztahující se k odvážné smlouvě jsou bezpředmětné.

Č. 551.

Označil-li žalobce patřným nedopatřením předmět, jehož se žalobou domáhá, jinak ve skutkovém tvrzení žaloby a jinak v žalobním návrhu, je věcí soudu, aby před vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.), vyzval žalobce k vysvětlení (§ 182 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1948, Rv II 36/48.)

Prvý soud vyslovil rozsudkem pro zmeškání, že žalovaný je povinen vydat žalobkyni kromě jiných blíže popsanych svršků též dvojdílnou ořechovou skříň.

Odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že zamítl žalobní žádost, aby žalovaný byl uznán povinným vydat žalobkyni dvojdílnou ořechovou skříň a uvedl v důvodech svého rozhodnutí: Žalobkyně ve své žalobě tvrdila, a při ústním jednání přednesla, že se žalovaný zavázal při úpravě majetkových poměrů vydat mimo jiné věci jednu trojdílnou ořechovou skříň z ložnice. Tento přednes tedy nutno považovat podle § 396 c. ř. s. za pravdivý, když nebyl vyvrácen předloženými důkazy a žalovaný se k prvnímu ústnímu jednání nedostavil a byl proto proti němu vydán rozsudek pro zmeškání. Žalobkyně však v žalobním petitu žádala vydání dvojdílné skříně ořechové. Nesouhlasila-li žalobní prosba s žalobním přednesem podle § 226 c. ř. s., ježto v žalobním přednesu a v žalobním petitu jde o předměty od sebe se lišící a třebaš bylo přednes žalobkynin považovat za pravdivý podle § 396 c. ř. s., neprávem první soud odsoudil žalovaného k vydání dvojdílné skříně, o níž žalobkyně ve svém přednesu netvrdila, že by se žalovaný byl zavázal vydat ji takovou dvojdílnou skříň.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Podle žalobního tvrzení zavázal se žalovaný vydat žalobkyni mimo jiné svršky ořechovou skříň. Tato skříň je ve skutkové části žaloby označena jako »trojdílná ořechová skříň z ložnice«, v žalobní žádosti pak jako »dvojdílná ořechová skříň«. Je tedy předmětem sporu jediná ořechová skříň, k jejímuž vydání se žalovaný podle žaloby zavázal. Různé označení téže skříně nelze vyložit jinak než jako nedopatření, které už podle žaloby samé je každému nápadné.

Přepsání tohoto druhu jsou v civilním řízení soudním předmětem jednoduché opravy a to dokonce, vloudila-li se do rozhodnutí (§§ 419 a násl. c. ř. s.). Došlo-li k nim v žalobě, mohou být buď z vlastního podnětu žalobcova nebo strany žalované nebo z podnětu soudu kdykoliv opravena nebo vysvětlena (§ 182 c. ř. s.).

V souzeném případě nedošlo k opravě zřejmého přepsání v řízení před soudem první stolice, jenž vynesl rozsudek pro zmeškání. V odvolání připustil žalovaný, že rozsudek pro zmeškání byl vynesena přesně podle návrhu žalobní, avšak vytkl, že rozsudek je v rozporu se skutkovým tvrzením žalobkyně; dovůzoval, že žalobkyně nemůže žádat vydání dvoudílné skříně, tvrdí-li, že žalovaný jí má vydat trojdílnou skříň. Podle toho jsou odvolací vývody založeny jen na přeřknutí žalobkyně, ač přeřknutí je zřejmé i žalovanému.

Žalobkyně uvedla v odvolacím sdělení a přednesla při ústním jednání odvolacím, že jde o zřejmé překlepnutí, že žalovaný byl odsouzen k vydání dvojdílné skříně, kterou drží, a že slovem »trojdílná« byla skříň nepravdě označena. Odvolací soud pokládá toto vysvětlení za nepřipustnou novotu podle § 482 c. ř. s.

Jak už řečeno, je ze žaloby samé patrné, že v označení skříně se žalobkyni přihodilo zřejmě nedopatření. Kdyby bylo došlo k spornému jednání, nebylo by toto přepsání mohlo ujít pozornosti. Zřejmě proto, že byl vynesena rozsudek pro zmeškání, žalobkyně přepsání nepostřehla a nepostřehl je ani soud první stolice, ač bylo jeho povinností působit podle manudukční povinnosti (§ 182 c. ř. s.) k vysvětlení. Nelze pokládat za novotu, když žalobkyně vysvětlení, které mělo být podáno v řízení před soudem první stolice, podala z vlastního podnětu v odvolacím sdělení a přednesla při ústním jednání odvolacím. Tím jen uspořila odvolacímu soudu manudukční povinnost, která, opomenuta ve stolici první, se přesunula do řízení odvolacího (§ 497, odst. 3 a 4 c. ř. s. ve znění zákona č. 105/1947 Sb. — srov. rozh. č. 9189 Sb. n. s. I.).

Po vysvětlení žalobkyně, že přepsání je ve skutkové části žaloby, jevílo se odvolání neodůvodněným. Žalovaný byl — jak připouští — odsouzen podle žalobního návrhu, v němž nedošlo k žádnému nedopatření.

Další rozpor mezi skutkovou částí žaloby a jejím návrhem spatřuje žalovaný — odvolací soud tuto výtku při svém právním názoru nevyřídil — v tom, že ve skutkové části žalobkyně tvrdí, že skříň, o kterou jde, je »z ložnice«, kdežto v návrhu žalobním toto určení chybí. Tím však nebyl skutkový děj uveden do rozporu se žalobní žádostí, ani se tato žádost nestala neurčitou.

Č. 552.

Umluva mezi Československem a Francií o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských a obchodních ze dne 7. května 1928, č. 60/1931 Sb. zůstala v platnosti i po skončení okupace Francie a Československa Německem.

Proti usnesení, jímž byl ustanoven opatrovník podle §§ 116, 121, odst. 2 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), je tento opatrovník oprávněn podat stížnost jak jménem vlastním tak jménem strany, již byl ustanoven.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1948, R I 616/48.)

Dlužnice se odstěhovala z Československa dříve, než jí mohlo být doručeno usnesení o povolení exekuce. Vymáhající věřitel oznámil soudu, že dlužnice bydlí v Paříži v hotelu, který označil jménem i uvedením ulice, v níž onen hotel je.

Prvý soud ustanovil Dr. M. H-a opatrovníkem povinné strany k doručení usnesení. Rekursní soud vyhověl rekursu Dr. M. H-a a zamítl návrh vymáhajícího věřitele, aby povinné byl ustanoven opatrovník.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Ježto vymáhající strana v podání z 31. května 1948 oznámila bydliště povinné strany, nešlo o případ ustanovení opatrovníka podle § 116 c. ř. s., § 78 ex. ř., neboť ten předpokládá, že pobyt osoby, již se má doručit, je neznámý.

Šlo by o případ doručení podle § 121 c. ř. s., neboť povinná strana byla mimo území, kde platí civilní řád soudní, a nenáleží k osobám uvedeným v § 120 c. ř. s., t. j. k státním příslušníkům požívajícím v cizím státě, v němž se zdržují, exterritoriality. Předpokladem ustanovení opatrovníka je podle tohoto zákonného ustanovení, že potvrzení o vykonaném doručení nedojde v přiměřeném čase, nebo že se pokus o doručení v cizozemsku nepodařil, nebo že dožádání neslibuje výsledek pro vůbec známé odpírání právní pomoci cizozemským úřadem.

Tyto předpoklady nejsou v této věci splněny. K pokusu o doručení v cizině dosud nedošlo. Doručení může být provedeno v přiměřené době a také potvrzení o doručení může dojít k soudu v přiměřené době, neboť Francie nepatří mezi státy odpírající právní pomoc, naopak je s ní uzavřena smlouva o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských uveřejněná pod č. 60/1931 Sb., která podle čl. 1, odst. 1, úst. dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku z 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. zůstala v platnosti bez zřetele na dočasnou okupaci Československa Německem a i okupaci Francie Německem.

V souzené věci nemůže jít ani o zřízení opatrovníka podle § 276 obč. zák., neboť nepřítomným ve smyslu tohoto zákonného ustanovení je,

kdo není v místě, kde je třeba jeho přítomnosti k hájení jeho práv, třeba jeho pobyt je znám. Přítomnosti povinné strany k hájení jejích práv není třeba.

Dr. M. H. podal ve skutečnosti stížnost, i když je na stížnosti uvedeno, že jí podává povinná strana, za svoji osobu jako opatrovník i za povinnou stranu. K podání této stížnosti jménem obou je opatrovník legitimován. Pokud stěžovatel v dovolací stížnosti namítá, že si povinná strana podání stížnosti proti usnesení prvního soudu nepřála, jde o nepřipustnou novotu. Dovolací stížnost není tudíž po právu.

Č. 553.

Soud rozhodující o žalobě o obnovu opřené o § 530, č. 7 c. ř. s. musí přihlížet již v obnovovacím řízení i k těm zjištěním původního rozsudku, která nejsou žalobou o obnovu dotčena, která však jsou důležitá pro posouzení, zda použití nových důkazů by mohlo způsobit rozhodnutí žalobci příznivější.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1948, Rv I 106/48.)

Žalobkyně se domáhala obnovy sporu o rozvod manželství. Důvod obnovy spatřovala v tom, že v původním sporu bylo zjištěno, že nadávala svému manželu »chlape ožralý, ochlasto, ožralo« a že teprve nyní může prokázat svědky, že její manžel docházel domů opilý a tím jí vyprovokoval k uvedeným výrokům.

Nižší soudy žalobu o obnovu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: V základním sporu o rozvod, v němž nynější žalobkyně byla stranou žalovanou a kde se obě strany domáhaly rozvodu svého manželství z důvodu hlubokého rozvratu a žalovaná i z důvodu opětovných hrubých urážek a zlého nakládání, byl vydán rozsudek ze dne 7. dubna 1944 a bylo jím manželství sporných stran rozvedeno od stolu a lože z viny obou stran. V tomto rozsudku bylo mezi jiným zjištěno a první soud měl tam za prokázáno ohledně žalované — nynější žalující —, že žalovaná žalobce opětovně hrubě urážela jednak ústně slovy: »chlape ožralý, ochlastaný a ožralo« a svým tvrzením vůči U-ové, že žalobce — nyní žalovaný — chodí domů opilý, když se svým tvrzením, že žalobce se vracel domů opilý zůstala osamocena a soud jí v tomto směru neuvěřil, jednak písemně — t. j. v listicích tím, že je hanba, vyčítá-li jí žalobce kus toho žvance, a že neokrádala svého muže jako on jí, když v těchto směrech žalovaná ani netvrdila a tím méně prokázala, že žalobce jí vyčítal jídlo nebo že by jí byl okrádal, ač nelze pochybovat, že by takové okolnosti uplatňovala, kdyby se byly skutečně vyskytly. V obou těchto prokázaných a zjištěných skupinách skutečnosti o počínání si žalované dospěl první soud k přesvědčení, že byly způsobily, aby spolu s tím, co bylo zjištěno o počínání si žalující strany přivodily hluboký rozvrat manželství sporných stran. Tento rozsudek byl vzat v odpor odvoláním obou stran jen v otázce viny, leč odvolání

nebylo vyhověno a rozsudek prvního soudu byl potvrzen a v části vyslovující rozvod manželství stran ponechán nedotčeným. Odvolací soud v základním sporu shledav veškerá závažná skutková zjištění bezvadnými, úplnými a bez rozporu se spisem, převzal zjištěný skutkový děj za východisko k přezkoumání výtek nesprávného právního posouzení a na tom základě, že činy zjištěné k tíži obou stran, t. j. opětovné hrubé nakládání žalobcovu se žalovanou na straně jedné, časté písemné i ústní urážky žalobce od žalované na straně druhé, považoval za složky, které podle tvrzení stran rozvrat mezi nimi přivodily a dovršily. K tomu dodal odvolací soud, že se žalovaná nemůže s úspěchem hájit tvrzením, že byla k závadným ústním urážkám žalobce vyprovokována, když popřela, že manželu kdy nadávala ožralú a podobně, jednak, kdyby to nebylo, prozrazují její zjištěné písemné projevy celkové opovržlivé smýšlení, které se nedá chápat jako projev bolesti nad příkořím, ale jako urážka vrozené jízlivosti, která sama o sobě je činitelem rozleptávajícím manželskou pospolitost. Dovolání žalované nebylo nejvyšším soudem vyhověno, když dovolací soud neshledal zákonného důvodu, aby rozsudek odvolacího soudu byl změněn nebo zrušen (§ 510, odst. 3 c. ř. s.). Prvým soudem v souzené věci bylo zjištěno a nebylo napadeno a není v rozporu s výsledky provedených důkazů, že doba, kdy se za obnovu žalující strana dověděla o některých nových důkazech, spadá do lhůty v § 534 c. ř. s. stanovené. Když výsledky řízení nepodaly ve všech směrech podkladu pro závěr, že za obnovu žalující strana nově včas nabízené důkazy mohla uplatnit již před skončením ústního jednání konaného v základním rozepří (§ 530 posl. odst. c. ř. s.), bylo nutno ještě zkoumat, zda nové důkazy, o které nyní jde, kdyby jich použila (§ 530, č. 7 c. ř. s.), by byly způsobily přivodit jí ve věci hlavní rozhodnutí jí příznivější. Nutno proto uvažovat o tom, zda v dodatečně nalezených nových důkazech o tom, že manžel žalobkyně se za manželství skutečně opíjel a že tedy byla tím vyprovokována k urážlivým ústním výrokům »chlape ožralý, ochlastaný, ožralo«, tkví možnost, že by v souvislosti s tím, co bylo zjištěno v základním sporu, jak shora bylo reprodukováno, byly způsobily straně příznivější rozhodnutí. V základním sporu domáhali se oba manželé rozvodu od stolu a lože pro rozvrat a proto nebylo třeba zkoumat, kdo z nich je převážně rozvratem vinen, když bylo uznáno na vinu obou na způsobení rozvratu a tím i na vinu obou na rozvodu. Podle spisů základního sporu bylo na vinu způsobení rozvratu u tam žalované — nyní žalující — strany usouzeno ze zjištěných opětovných hrubých urážek jak ústních, tak i písemných, při čemž tyto písemné projevy dokonce prozrazovaly celkové opovržlivé smýšlení, které samo o sobě je činitelem rozleptávajícím manželskou pospolitost. Ani při ústních ani při písemných urážkách nebylo konkrétně dovedeno, že by šlo při těchto činech o následek rozvratného stavu druhou stranou před tím již dovršeného. Proto podle názoru odvolacího soudu, kdyby dodatečně nalezenými důkazy žalující strana prokázala, že žalovaný nyní manžel za manželství se skutečně opíjel a že tedy byla tím vyprovokována k urážlivým ústním výrokům »chlape ožralý, ochlastaný, ožralo«, a i kdyby bylo lze z nich proto usoudit, že byly vyvolány nepřístojným chováním

druhého manžela a že je tento druhý manžel nemohl proto pocítovat jako hrubé, jím nezaviněné přikori, a proto ani nemohly přivodit nebo dovršit hluboký rozvrat manželství, nemohlo by to samo v souvislosti s tím, co v základním sporu bylo dovedeno o opětovných písemných urážkách rovněž jako složkách hlubokého rozvratu — a z toho nutno vycházeti —, způsobit straně za obnovu žalující příznivější rozhodnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Dovolání opřené o dovolací důvody § 503, č. 2 až 4 c. ř. s. není důvodné.

Při žalobě o obnovu z důvodu § 530, č. 7 c. ř. s. má být jednáno nejprve v obnovovacím řízení o tom, zda nově nalezené důkazy jsou způsobilé přivést v hlavní věci rozhodnutí pro žalobce příznivější. Je-li tato možnost dána, má být obnova povolena a teprve v tomto obnoveném řízení přísluší pak soudu hodnotit důkazy co do hlavní věci a uvažovat, zda lze mít skutkové okolnosti, o nichž nové důkazy byly vedeny, za zjištěné či nikoliv.

Tímto způsobem však odvolací soud postupoval, neboť zkoumal, zda je dán uvedený zákonný předpoklad pro povolení obnovy, a správně dovodil, že tomu tak není, ježto nové důkazy, jimiž mělo být prokázáno, že žalovaný se opíjel, jak to žalobkyně tvrdila v původním sporu, nemohly by přivodit rozhodnutí pro ni příznivější, když její vina na rozvodu nebyla shledána jen v urážlivých výrocih, vztahujících se na domnělé opíjení se žalovaného, nýbrž i v opětovných písemných urážkách, které s tvrzeným jeho opilstvím neměly nic společného a které byly uznány také za důvod rozvodu.

Výtka, že k těmto písemným urážkám mohlo by se přihlížet až v řízení obnoveném a nikoli už v řízení obnovovacím, neobstojí. V hlavním sporu zjištěné písemné urážky nemají žádný vztah k tvrzenému opíjení se žalovaného a nemohly by proto být nově nalezenými důkazy, jimiž má být dokázáno jen toto opíjení se žalovaného, nijak dotčeny. Odvolací soud proto nejen mohl, ale musil k nim přihlížet už v řízení obnovovacím, ježto jde o okolnosti důležité pro posouzení, zda použití nových důkazů, vedených o opilství žalovaného, mohlo by způsobit příznivější rozhodnutí pro žalobkyni, což by bylo nutným předpokladem pro povolení obnovy. Při tomto právním posouzení věci nemají další dovolatelské důvody významu a netřeba se proto jimi zabývat.

Č. 554.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody atd.

Nebyl-li restituční návrh podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dě-

dici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. Je-li podílňky společně věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1948, R I 78/48.)

Pozůstalosti po Karlu E-ovi a po Martě E-ové, zastoupené správkyní pozůstalostí B. L-ovou, se domáhaly v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. vyklizení místnosti v domě patřícím původně oběma zůstavitelům jako spoluvlastníkům, při čemž tvrdily, že zůstavitelé pozbyli domu neplatným jednáním a že nabyvatel domu pronajal ony místnosti též neplatně nynějšímu odpůrci.

Nižší soudy vyřídily návrh, aniž se zabývaly otázkou, zda byl podán oprávněnými osobami.

Nejvyšší soud doplnil řízení a pak 1. zrušil řízení jako zmatečné, pokud v něm bylo jednáno o návrhu pozůstalosti po Martě E-ové, a návrh této pozůstalosti odmítl, 2. zamítl restituční návrh podaný pozůstalostí po Karlu E-ovi.

Z důvodů:

Ad 1) Souzený restituční návrh vznesly pozůstalosti po Karlu E-ovi a Martě E-ové, zastoupené správkyní pozůstalostí B. L-ovou, která se vykávala i zmocněním pozůstalostního soudu k podání tohoto restitučního návrhu. Z vyžádaných pozůstalostních spisů okresního soudu v P. zjišťuje však nejvyšší soud, že v pozůstalostní věci po Martě E-ové byly vedle dědické přihlášky B. L-ové přijaty ještě dědické přihlášky O. K-é a J. K-ého, a že těmto všem jmenovaným přihlášeným dědicům byla společně svěřena podle § 810 obč. zák. správa a užívání pozůstalostního jmění. Všichni jmenovaní dědicové se pokládají tudíž podle § 550 obč. zák. vzhledem k jejich společnému dědickému právu za osobu jedinou a tvoří dohromady společenství, podobné společenství podle § 825 obč. zák. (srov. rozh. č. 10209, 8790 Sb. n. s. I.). Význam toho je v tom, že jen společenství dědiců dohromady zastupuje pozůstalost navenek, zejména v soudním řízení sporném i nesporném (§ 156 c. ř. s., § 34 nesp. zák.), a že společenství to spravuje pozůstalost se zřetelem na ustanovení §§ 828, 834, 835 obč. zák., t. j. že pokud se všichni dědicové shodují, mají právo se souhlasem pozůstalostního soudu pozůstalostí podle libosti vládnout, jakmile se však neshodují, nemůže žádný dědic za pozůstalost jednat způsobem, který by se dotýkal práv dědice druhého, neboť jedině společenství všech dědiců představuje zůstavitele.

Nařízeným doplněním zjistil nejvyšší soud, že J. K. jemuž též byla svěřena jako přihlášenému dědici správa pozůstalosti po Martě E-ové, nesouhlasí s návrhy B. L-ové v tomto restitučním řízení, a neshoda ta

nebyla odstraněna opatřením pozůstalostního soudu podle § 836 obč. zák. a ani usnesení okresního soudu v P. ze dne 6. června 1947, nemůže takové usnesení nahradit.

Pozůstalost po Martě E-ové nebyla tedy ve věci řádně zastoupena všemi přihlášenými dědici, jimž svěřena správa pozůstalosti. Ježto nedostatek ten se nepodařilo odstranit, neboť jednání nebylo dodatečně řádně schváleno přihlášeným dědicem a správcem pozůstalosti J. K-ým, je řízení, počínajíc podáním restitučního návrhu jménem pozůstalosti po Martě E-ové, zmatečné podle § 41, lit. f) nesp. zák. Bylo proto, pokud jde o rozhodnutí o návrhu pozůstalosti po Martě E-ové, podle § 43 nesp. zák. napadené rozhodnutí zrušeno a v řečeném rozsahu obnoveno usnesení soudu první stolice, který již, třebaž z jiných důvodů, řízení jako zmatečné zrušil a návrh odmítl.

Ad 2). Bylo-li způsobem shora uvedeným rozhodnuto o restitučním návrhu pozůstalosti po Martě E-ové, je tím vlastně věcně rozhodnuto i o restitučním návrhu pozůstalosti po Karlu E-ovi. Jde o restituční žádost, ve které se obě pozůstalosti domáhají výroku, aby odpůrce byl uznán povinným vyklidit a odevzdat místnost za krámem v domě čp. 253 v P. Nesporné je, že Karel a Marta E-ovi byli spoluvlastníky domu čp. 253 v P., že navrhují pozůstalosti neuznávají přechod tohoto domu do správy Vystěhovaleckého fondu a že činí návrh jako původní spoluvlastníci domu.

Je-li tomu tak, je však podle § 828 obč. zák. zapotřebí, aby se obě pozůstalosti shodly při správě společné věci a aby obě řádně podaly také tuto restituční žádost. Důvody, které byly shora uvedeny pro nedostatek zastoupení pozůstalosti po Martě E-ové, platí opět zde k doložení, že ani pozůstalost po Karlu E-ovi sama nemůže disponovat restitučním nárokem na vyklizení o odevzdání místnosti, kterýžto nárok může podle § 833 obč. zák. patřit vespolek oběma pozůstalostem. Skutečnost, že i většina dědiců v pozůstalostním řízení po Martě E-ové souhlasí s provedením restitučního řízení, nemůže snad ve smyslu § 833 obč. zák. přijít k dobru pozůstalosti po Karlu E-ovi, neboť podle § 550 obč. zák. se několik dědiců pokládá vzhledem k jejich společnému dědickému právu za osobu jedinou.

Byla proto restituční žádost, o které v důsledku prvního rozhodnutí nutno mít za to, že byla podána jen pozůstalostí po Karlu E-ovi, zamítnuta, když odpůrce, který navrhoval v dovolacím rekursu odmítnutí žádosti, šlo zřejmě jen o to, aby dále zůstal v nájemním poměru, a když v řízení nesporném není soud vázán přesně rekursním návrhem (srov. rozh. č. 15908 Sb. n. s. I.). Že nelze povolit vyklizení jen ideální části nemovitosti, je doloženo již v rozh. č. 15260, 16950, 17737 Sb. n. s. I., k nimž se poukazuje.

Č. 555.

Po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství, a nikoliv pouhé poručenství ve smyslu §§ 166, 187

obč. zák. Tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1948, R I 590/48.)

Nemanželská matka byla poručnicí svého nemanželského dítěte. Teta dítěte navrhla, aby nemanželská matka byla zproštěna funkce poručnice, ježto prý trpí epileptickými záchvaty, a aby dítěti byl ustanoven jiný poručník.

Nižší soudy návrhu vyhověly ještě před účinností ústavy č. 150/1948 Sb.

Nejvyšší soud k rekursu nemanželské matky zrušil rozhodnutí nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Důvody:

V opravném řízení jde jen o to, zda B. B-ová, matka nezletilé B. Š-ové, má být zbavena poručenství nad svým nezletilým dítětem. Nižší soudy posuzující věc podle předpisů třetí a čtvrté hlavy občanského zákona o právech mezi rodiči a dětmi a o poručenství a opatrovnictví, tak vyslovily, když shledaly, že matka B. B-ová má vlastnosti, které nedovolují, aby ve smyslu §§ 191, 254 obč. zák. zastávala úřad poručníka.

Nejvyšší soud má za to, že rozhodnutí ta jsou nezákonná ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., čl. V, odst. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb., ježto předpisy, z nichž nižší soudy vycházejí, zejména i ustanovení §§ 166, 187 obč. zák., která přiznávají matce dítěte zrozeného mimo manželství nejvýše postavení poručnice dítěte, odporují ustanovení ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. a jsou tudíž neplatná podle § 173, odst. 2 ústavy.

Podle § 1 ústavy jsou si všichni občané před zákonem rovni a ženy mají stejné postavení v rodině i ve společnosti jako muži. Podle § 11, odst. 2 ústavy původ dítěte nesmí být jeho právům na újmu. Podle § 10, odst. 1 ústavy je mateřství pod ochranou státu stejně jako manželství a rodina. Vychází-li se při výkladu těchto ustanovení nové ústavy z ducha celku ústavy a ze zásad, na kterých je založena (§ 171, odst. 2 ústavy), a má-li při výkladu a používání všech ostatních předpisů právního řádu být dosaženo souladu s novou ústavou (§ 171, odst. 3 ústavy), je míti za to, že v důsledku citovaných ustanovení nové ústavy jsou děti zrozené mimo manželství zcela rovnoprávné dětem manželským a že je zrovnoprávněn poměr mezi rodiči a dětmi manželskými a mezi rodiči a dětmi, které se narodily mimo manželství, při čemž i co do poměru mezi rodiči a dětmi je žena nyní zcela rovnoprávná s mužem.

Vzhledem k tomu nabyla dovolací rekurentka vůči své nezletilé dceři B. Š-ové namísto dosavadního práva poručnice, počínajíc dnem účinnosti nové ústavy, práva mateřského, a to stejného obsahu jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství (§§ 137 a násl. obč. zák.). Této moci mateřské může být zbavena jen, zanedbává-li výživu

a výchovu nezletilé (§ 177 obč. zák.), nebo zneužívá-li své moci mateřské nebo neplní-li povinnosti s ní spojené anebo chová-li se nečestně nebo nemravně (§ 178 obč. zák.), při čemž vůdčí zásadou při opatření soudu je podle §§ 142, 178 obč. zák. jen zájem a prospěch dítěte (srov. rozh. č. 18535 Sb. n. s. I.).

Rozhodnutí obou nižších soudů jsou tedy nezákonná ve smyslu zákonných ustanovení shora citovaných, neboť k návrhu A. V-ové za platnosti nové ústavy možno hledět jen jako k podnětu pro řízení soudu podle §§ 177, 178 obč. zák., zda jsou zde skutečnosti odůvodňující, aby matka nezletilé byla ve smyslu §§ 177, 178 obč. zák. zbavena moci mateřské. Bylo proto napadené rozhodnutí jakož i rozhodnutí soudu prvé stolice zrušeno a soudu prvé stolice uloženo, aby z podnětu návrhu A. V-ové dále ve věci jednal a rozhodl podle zásad zde vytčených.

Č. 556.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

Návrh na opravu dne smrti podle § 12 uved. dekr. je odůvodněn nejen, když navrhovatel dokáže, že nezvěstný zemřel v určitý jiný den, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti, nýbrž i tehdy, dokáže-li, že se nezvěstný tohoto dne nedožil, nebo že žil ještě po tomto dni.

Byl-li podán důkaz o tom, že nezvěstný nezemřel, po případě nemohl zemřít v den, udaný v základním rozhodnutí jako den smrti, lze stanovit za den smrti jiný den odpovídající novému zjištění, po případě i s použitím § 8, odst. 2 uved. dekretu.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1948, R I 535/48.)

Srov. rozh. č. 430 a č. 540 Sb. n. s. II.

Nezvěstní R. P. a A. P-ová byli prohlášeni za mrtvé a bylo určeno, že dlužno mít za to, že nepřežili den 30. dubna 1942. Navrhovatel žádal za opravu tohoto usnesení a předložil soudu dopisy podepsané nezvěstnými, které podle poštovního razítka byly odeslány v květnu a v červnu 1944.

Nižší soudy návrh zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Podle § 12 dekr. č. 117/1945 Sb. může být rozhodnutí o prohlášení za mrtvého zrušeno nebo opraveno: 1. je-li ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, na živu; 2. zemřel-li jiného dne, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti. Stěžovatel žádá o opravu dne úmrtí z důvodu pod 2. uvedeného. Aby návrh podle § 12 dekr. byl důvodným, musel by navrhovatel prokázat, že nezvěstní zemřeli jiného dne, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti. Lze tedy zákonnou domněnku stanovenou usnesením soudu vyvrátit jen důkazem, že nezvěstný je živ nebo že zemřel. Kdyby zákonodárce chtěl připustit možnost nahražovat zákonnou domněnku, že nezvěstný zemřel toho dne,

který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti, jinou zákonnou domněnkou, pak by to jistě vyjádřil. Stačilo by slova »zemřel-li jiného dne, než...« nahradit slovy »byl-li na živu po dni...«. Z dikce zákona tudíž plyne, že je nutným důkaz smrti (prostředky uvedenými v § 11, odst. 1 dekr.) a že nestačí důkaz, že nezvěstný byl na živu po dni, který byl soudem určen jako den smrti podle § 8 dekr. Důkaz, že nezvěstní R. a A. P-ovi nezemřeli dne stanoveného soudem za pravděpodobný den jejich smrti, není tudíž důkazem, že tito nezvěstní zemřeli jiného dne.

Nejvyšší soud zrušil usnesení nižších soudů a uložil prvému soudu nově jednání a rozhodnutí o návrhu.

Z důvodů:

Oba nižší soudy se opírají při svém rozhodnutí o znění § 12 dekr. č. 117/1945 Sb., podle něhož může být navrženo, aby rozhodnutí o prohlášení za mrtvého bylo opraveno jen tehdy, zemřel-li ten, kdo byl prohlášen za mrtvého jiného dne, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den jeho smrti. Rekursní soud, vykládaje ustanovení to zřejmě shodně s prvním soudem, dospívá k závěru, že zákonnou domněnku o smrti nezvěstného určitého dne nelze v řízení podle § 12 cit. dekretu nahradit jinou zákonnou domněnkou. Přehlíží přitom, že k průkazu, že nezvěstný zemřel jiného dne, než který je udán v původním soudním rozhodnutí jako den jeho smrti, postačí plně i podle vlastního znění zákona již zjištění, že nezvěstný byl na živu ještě po dni, který byl určen jako den jeho smrti podle § 8 dekretu, nebo že se toho dne nedožil. Názor rekursního soudu, že důkaz, že nezvěstní »nezemřeli dne stanoveného soudem za pravděpodobný den jejich smrti, není tudíž důkazem, že tito nezvěstní zemřeli jiného dne«, je logicky nemožný.

Prokáže-li se, že nezvěstní nezemřeli dne původně stanoveného, je tím nepochybně prokázáno, že zemřeli jiného dne, jak to požaduje § 12 cit. dekr. V tom směru se proto přičí výklad rekursního soudu a tím i napadené jeho usnesení jasně a nepochybněmu znění a zejména smyslu zákona, jehož bylo a mělo být na případ použito. Je proto napadené usnesení nezákonné (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. ve spojení s čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.).

Zákonodárce se sice nespokojuje v ustanovení § 12 dekretu s pouhým osvědčením jiné pravděpodobnosti smrti nebo nepřežití určitého dne, ani se založením domněnky, že nezvěstný zemřel v poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel, jako při prohlášení za mrtvého podle § 8, odst. 2 ve spojení s § 17 cit. dekretu a s pouhým nahrazením dosavadní pravděpodobnosti nebo domněnky pravděpodobnosti nebo domněnkou novou, což by vzhledem k nepochybnému znění § 12 cit. dekr. (slova »zemřel-li jiného dne«) nemohlo postačit. Návrh na opravu podle § 12 dekr. je však odůvodněn, nejen když navrhovatel tvrdí a dokáže přímo, že nezvěstný zemřel v určitý jiný den, nýbrž i tehdy, tvrdí-li a podaří-li se důkaz, že nezvěstný označeného dne se nedožil, nebo že žil ještě po tomto dni. Jen v těchto smě-

rech musí býti podle § 12 dekr. podán plný a nepochybný důkaz, který postačí také pro vyhovění návrhu na opravu, i když snad v opravném řízení nemůže býti podán přesný důkaz určitého dne smrti. Plyne to i z ustanovení § 11, odst. 5 cit. dekr., podle něhož i při důkazu smrti má býti za den smrti, nebude-li přímo prokázán, označen den, který ne-zvěstný podle provedených důkazů nepřežil. Má tudíž i tu den smrti stanoviti tak, aby se co nejvíce blížil skutečnému dni smrti, aby ne-bylo lze pochybovat, že nezvěstný nežil již v den, který následuje po označeném dni, nebo, že přežil den označený za den jeho smrti (srov. rozh. č. 235 Sb. n. s. II.).

Důkaz těchto skutečností musí proto postačiti plně i k vyvrácení stanovené již právní domněnky smrti a bude nutno podle výsledků řízení stanoviti za den smrti den jiný, odpovídající novému zjištění, třeba po případě opět za použití § 8, odst. 2 cit. dekretu. Postačí proto pro vyhovění návrhu na opravu důkaz, arcí jen jasný a nepochybný, že v den původně stanovený nezvěstný nezemřel, po případě zemřít nemohl. Jen potud lze souhlasit s názorem rekursního soudu, že pouhá nová domněnka nemůže nahradit domněnku dřívější. Byla-li však původní domněnka o dni smrti vyvrácena, nelze vyloučiti ani stanovení domněnky nové, odpovídající nově zjištěným okolnostem.

Rozhodnutím, že den 30. dubna 1942 dlužno míti za onen den, který nezvěstný R. P. a A. P-ová nepřežili, určen byl zároveň i den, který se považuje za den smrti nezvěstných podle § 8 dekretu. V návrhu na opravu rozhodnutí toho uplatňuje navrhovatel; že oba nezvěstní tento den přežili a že žili ještě 27. června 1944 a nabídl o tom důkaz. Kdyby se mu tento důkaz podařil, nelze pochybovat o tom, že by to nutně muselo vést i k závěru, že nezvěstní zemřeli jiného dne, než který je udán v původním rozhodnutí jako den jejich smrti. Tím jest však dán již také předpoklad pro řízení podle § 12 cit. dekretu. Nižší soudy proto neprávem návrh zamítly, aniž se obíraly tvrzením navrhovatelovým a zhodnocením důkazů jím nabídnutých a provedených.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto, jak se stalo.

Nejvyšší soud nemohl sám ve věci rozhodnout, ježto řízení nebylo dosud řádně provedeno. Nebyly totiž nejen náležitě vyšetřeny všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí způsobem odpovídajícím § 23 zák. č. 100/1931 Sb. (§ 2 dekr. č. 117/1945 Sb.), ale pro případ možnosti kladného rozhodnutí bylo by nutno k zabránění zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. vyšetřiti a slyšet před rozhodnutím pokud možno všechny účastníky (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb. a § 4 dekr. č. 117/1945 Sb.), z nichž nebyli dosud slyšeni ani ti, které navrhovatel uvedl již v původním návrhu na prohlášení R. P-a a A. P-ové za mrtvé. Nebylo jim ani doručeno usnesení o prohlášení osob těch za mrtvé, ač jejich plné moci jsou ve spisech založeny. Není ovšem vyloučeno, že jsou tu ještě další osoby z příbuzenstva obou osob prohlášených za mrtvé, jež by mohly míti rovněž zájem na tom, který den bude ustanoven za den smrti nezvěstných, a jež by byly proto rovněž účast-

níky řízení (§§ 6, 37, 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.). Bude proto nutno i tuto otázku objasnit vhodným šetřením, zejména výsledkem navrhovatele a známých již účastníků, a zjištěné takto účastníky k řízení přibrat.

Č. 557.

Jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nenamítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného.

(Rozh. ze dne 15. prosince 1948, Rv I 568/48.)

Ve směnečném sporu nižší soudy vynesly rozsudky proti žalované straně »národní správě firmy A. S. v T., zastoupené národním správcem A. Ch-em a Fondem národní obnovy, právně zastoupené finanční prokuraturou«.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně, ale opravil rozsudky nižších soudů tak, že žalovanou stranou je Fond národní obnovy — majetková podstata firmy A. S., koloniál v T.

Z důvodů:

Žaloba směřovala proti »Národní správě firmy A. S., koloniál v T., zastoupené národním správcem A. Ch-em«. Byl tudíž stranou v tomto sporu původně národní správce A. Ch. Jak bylo dovozeno v rozh. č. 233, 241 a 362 Sb. n. s. II., je národní správa, pokud se týče národního správce, samostatným nezávisle na Fondu národní obnovy procesně způsobilým právním subjektem, jež finanční prokuratura ze zákona nezastupuje (srov. rozh. č. 113 Sb. n. s. II.).

Směnečné námitky proti směnečnému platebnímu příkazu ze dne 26. února 1948 podala však finanční prokuratura v zastoupení Fondu národní obnovy a prohlásila v nich, že vstupuje do sporu jménem Fondu národní obnovy vedle a na místě národního správce. Obou ústních jednání dne 19. března 1948 a 9. dubna 1948 se účastnil jen orgán finanční prokuratury za Fond národní obnovy. Žalobkyně nevznesla proti této subjektivní změně žaloby námitek. Procesní soud sice nevydal o návrhu Fondu národní obnovy zvláštního usnesení, jednal však, stejně jako žalobkyně, s Fondem národní obnovy jako se stranou žalovanou a vyjádřil, třebas nesprávně, připuštění navrhované subjektivní změny žaloby tím, že v rozsudku ze dne 20. dubna 1948 uvedl Fond národní obnovy vedle národního správce A. Ch-a jako zástupce žalované strany. Stejně tak učinil odvolací soud. Ve skutečnosti, jak je patrné zejména z neúčasti národního správce A. Ch-a při ústních jednáních jak u soudu procesního, tak i u soudu odvolacího a z doručení rozsudků, vstoupil Fond národní obnovy se souhlasem strany žalující, národního správce

i soudu na místo žalovaného národního správce a byly proto rozsudky obou nižších soudů opraveny, jak shora uvedeno (§ 419 c. ř. s., srov. rozh. č. 4468, 12034 Sb. n. s. I.).

Č. 558.

Spolek, který byl rozhodnutím správního úřadu z doby nesvobody včleněn do jiného spo.ku a vymazán ze spolkového katastru, nemůže podat návrh na zrušení soudního rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb. dokud nebylo zrušeno uvedené rozhodnutí správního úřadu.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1948, N I 149/46.)

Ústřední svaz z. úředníků, zastoupený předsedou Ing. F-em, podal u nejvyššího soudu návrh na zrušení soudního rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb.

Nejvyšší soud návrh odmítl.

Důvody:

Usnesením ze dne 23. ledna 1941 zamítl okresní soud v P. návrh Ústředního svazu z. úředníků na vydání částky 39.664 K 25 h ze soudního deposita a poukázal zúčastněné na pořad práva. Toto usnesení bylo potvrzeno jak rekursním, tak i nejvyšším soudem.

Návrhem ze dne 25. listopadu 1946 se domáhá Ústřední svaz z. úředníků zrušení onoho usnesení podle zák. č. 76/1946 Sb.

O tomto návrhu nebylo však možno věcně jednat, ježto navrhovatel Ústřední svaz z. úředníků byl v době nesvobody rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 30. června 1939 včleněn do Jednoty soukromých zaměstnanců v z. a výměrem téhož správního úřadu ze dne 11. září 1940 jako zaniklý vymazán ze spolkového katastru, v důsledku čehož pozbyl právní subjektivity a nemůže být účastníkem řízení. Aby se tak mohlo stát, bylo by třeba, aby napřed byl obnoven dřívější stav, t. j. aby ve správním řízení byla zrušena obě uvedená rozhodnutí správních úřadů z doby nesvobody a rozhodnutí o tom nejvyššímu soudu předloženo. Ke splnění toho udělil nejvyšší soud Ing. F-ovi, který vystupoval jako zástupce navrhovatele, usnesením z 9. října 1947 podle §§ 6, odst. 2 a 128 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. lhůtu jednoho roku. Usnesení bylo Ing. F-ovi doručeno 21. listopadu 1947. Poněvadž v udělené lhůtě nebyla nejvyššímu soudu předložena správní rozhodnutí, z nichž by bylo zřejmo, že nedostatek způsobilosti Ústředního svazu z. vystupovati před soudem jako strana byl odstraněn, ani nebylo žádáno o prodloužení lhůty k tomu cíli udělené, byl návrh učiněný jménem uvedeného svazu odmítnut.

Č. 559.

K otázce, kdo je oprávněn restituovat podnik, který patřil veřejné obchodní společnosti.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1948, R I 512/48.)

Veřejná obchodní společnost »Továrny barev W. a spol.«, jejímiž veřejnými společníky byli O. W., E. P-ová a H. W., prodala v roce 1939 svůj průmyslový podnik pod tlakem okupace. Návrh na restituci podniku podle zákona č. 128/1946 Sb. podala 1. pozůstalost po O. W-ovi, zastoupená přihlášenou dědičkou H. T-ovou, 2. pozůstalost po E. P-ové, zastoupená přihlášenou dědičkou V. W-ovou.

Prvý soud návrhu vyhověl a svolil, aby v pozemkové knize bylo obnoveno vlastnické právo veřejné obchodní společnosti.

Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí a uvedl v důvodech mimo jiné: Stěžovatelé důvodně uplatňují, že první soud náležitě nerozlišuje, pokud se tkne aktivní legitimace, zda restituční návrh činí protokolovaná firma »Továrna barev W. a spol.«, či dědicové dvou společníků této firmy. V daném případě nevzal první soud náležitě v úvahu možnou kolísi mezi národním správcem této firmy JUDr. H. T-em a dědici jejich dvou společníků. Žádají-li o restituci pouze dědici uvedených veřejných společníků jako takoví, bude dále nutno vzít v úvahu, zda jsou k návrhu, resp. přijetí restituovaných nemovitostí, zařízení, přístrojů a ostatních předmětů legitimováni pouze tito dva dědici, či též H. W.; v tomto případě bude též zapotřebí vzít v úvahu, proč u nemovitostí vkládá první soud vlastnické právo pouze pro uvedenou firmu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelek.

Důvody:

V rozh. č. 17524 Sb. n. s. I. bylo se zřetelem k dřívější judikatuře podrobně dovedeno, že veřejná obchodní společnost není právním subjektem, rozdílným od jednotlivých společníků, nýbrž, že společenské jmění patří sdruženým společníkům této společnosti, vystupujícím pod společnou firmou. Veřejná společnost není ani stranou ve sporu, nýbrž její sdružení společníci (čl. 85, 111 obch. zák.). Nutno tudíž rozlišovat mezi osobním majetkem jednotlivých společníků (srov. čl. 119—122 obch. zák.), o němž tito mohou uzavírat právní jednání a na soudě vystupovat bez ohledu na společnost, a mezi jménem společenským, náležejícím veřejné obchodní společnosti (čl. 91, 111 obch. zák.); ohledně něhož může jen tato společnost, t. j. sdružení společníci, pod společnou firmou nabývat práv, vcházet v závazky a na soudě vystupovat. Ani při právním jednání, ani ve sporu veřejné obchodní společnosti však nemusí vystupovat všichni její společníci, jak vyplývá z čl. 114 a 117 obch. zák., podle nichž může být tato společnost platně zastupována každým společníkem oprávněným k zastupování, pokud se týče společníkem, jenž

není vyloučen z oprávnění veřejnou společnost zastupovat. Vzhledem k tomu musí být při každém právním úkonu jasné, zda je v něm stranou veřejná společnost, t. j. sdružení společníci, či jednotliví společníci osobně. Vše, co bylo řečeno o sporu, platí stejně o řízení nesporném (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.), jímž je i řízení restituční (§ 10, odst. 2 rest. zák.).

V souzeném restitučním řízení jsou jako navrhovatelé označeni pozůstalost po O. W-ovi, zastoupená přihlášenou dědičkou H. T-ovou a pozůstalost po E. P-ové, zastoupená přihlášenou dědičkou V. W-ovou. V návrhu se tvrdí, že O. W. a E. P-ová vlastnili restituované nemovitosti »jako společníci veřejné obchodní společnosti protokolované firmy Továrny barev W. a spol.«. Prodávatelé při tržební smlouvě, o jejíž neplatnost jde, byla, jak se ve smlouvě praví, firma Továrny barev W. a spol., po případě O. W., E. P-ová a další společník H. W. Restituční návrh sám zní, pokud jde o nemovitosti, na obnovení práva vlastnického pro firmu Továrny barev W. a spol., pokud jde o podniky vůbec, jich zařízení, stroje, přístroje a j., zejména i čistý výnos, domáhají se pozůstalosti po O. W-ovi a E. P-ové, vydání tohoto majetku těmto pozůstalostem.

Skutečnost, že jako navrhovatelky jsou uvedeny pozůstalosti dvou veřejných společníků a nikoliv veřejná společnost pod svou firmou, rovněž i znění druhé části návrhu nasvědčovalo by spíše závěru, že se restituční domáhají pozůstalosti po veřejných společnicích O. W-ovi a E. P-ové a že tudíž nejde o návrh veřejné obchodní společnosti. V tom případě by jednotliví společníci, pokud se týče jich pozůstalosti, představující jen zůstavitele (§ 547 obč. zák.), nebyli oprávněni k restitučnímu návrhu pro existující veřejnou společnost. Kdyby se mělo podle první části návrhu a podle některých tvrzení v návrhu zato, že navrhovatelkou je veřejná společnost Továrny barev W. a spol., bylo by třeba vyřešit nejen otázku zastoupení této společnosti v restitučním řízení, nýbrž by bylo i uvážít, zda k restitučnímu návrhu nebyl oprávněn národní správce zavedený do jejího podniku podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. a výměru okresního národního výboru v P. z 30. května 1945. Podle zapsaného znění tohoto výměru v obchodním rejstříku není zcela jasné, zda se národní správa vztahuje na veškerý majetek veřejné společnosti Továrny barev W. a spol. či jen na podnik v užším smyslu. V prvním případě by byl k restitučnímu návrhu oprávněn jen národní správce, jenž by arcí potřeboval k podání restitučního návrhu svolení orgánu, který jej ustanovil, ježto zahájení restitučního řízení je opatřením nenáležícím k obyčejnému hospodaření (§ 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb.). Kdyby restituční nárok nespadal pod národní správu, byla by veřejná společnost Továrny barev W. a spol. oprávněna k restituci, jsouc zastoupena nynějšími k zastupování oprávněnými veřejnými společníky (čl. 114, 117 obč. zák.).

Na vyřešení otázky aktivní legitimace k restitučnímu návrhu závisí i rozhodnutí otázky spolehlivosti navrhovatelů. Spolehlivost jednotlivce nutno posoudit podle § 5, odst. 1, č. 2 a 3, spolehlivost veřejné obchodní společnosti podle odst. 2 téhož § 5 zák. č. 128/1946 Sb. (srov. i § 5,

odst. 3 cit. zák.). Národní správa uplatňující restituční nárok je spolehlivá již podle § 4, odst. 1 rest. zák.

Posoudil proto rekursní soud věc správně po právní stránce, když usnesení prvního soudu zrušil. Bude nyní na prvním soudu, aby o věci v shora uvedených směrech znovu jednal a rozhodl.

Č. 560.

Porušení povinnosti vystavit uzávěrkový list podle §§ 150—152 vyhlášky č. 1/1943 Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby o tržním řádu jatečného dobytka (č. 429 Úř. l. z r. 1943), odevzdat zpětné hlášení podle § 3, odst. 1, písm. a) vl. nař. ze dne 23. února 1944, č. 48 Sb. o evidenci stavu zvířat ke kontrolním účelům a vystavit dobytčí pas podle § 8 zákona ze dne 6. srpna 1909, č. 177 ř. z. o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích nečiní smlouvu o prodeji dobytka neplatnou.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1948, Rv I 276/48.)

Zalovaný koupil v listopadu 1945 od žalobce krávu, odvedl si ji, ale nezaplatil. Proti žalobě o zaplacení tržební ceny namítal, že smlouva je neplatná, protože žalobce mu s krávou nedal dobytčí pas, uzávěrkový list a zpáteční hlášení.

První soud žalobu zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Vlád. nař. č. 206/1939 a 208/1939 Sb. ve znění vládn. nař. č. 253/1940 Sb. a vyhlášky ministerstva zemědělství č. 176/1941 Sb. a č. 216/1941 Sb., upravující obchod s hovězím dobytkem v roce 1945, nemají předpisů, které by nařizovaly dodržení nějakých formalit jako podmínek platnosti smlouvy o prodeji chovných krav, zejména nemají ustanovení, že podmínkou platnosti takové smlouvy je současné vydání uzávěrkového listu a dobytčího pasu a při prodeji z jedné obce do druhé zpáteční hlášení. Takovéto předpisy neobsahuje ani vyhláška Svazu pro dobytek, maso a ryby č. 291/1942 Úř. l. ani vládn. nař. č. 48/1944 Sb.

Vyhláška č. 1/1943 Sb. Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby č. 429/1943 Úř. l., platná v roce 1945 (vyhláška Svazu pro dobytek, maso a ryby č. 114/1945 Úř. l.), nařizuje v § 150, odst. 1, že při každém zcizení (na př. prodeji, směně, darování) užitkového skotu, užitkového vepřového bravu (včetně selat) a užitkového skopového bravu nutno vystavit uzávěrkový list. Jako uzávěrkových listů lze použít pouze tiskopisy, vydaných Svazem a uložených u okresních, resp. místních národních výborů. Podle § 151 vystaví uzávěrkový list nabyvatel u místního národního výboru. Uzávěrkový list musí být vystaven při zcizení, nejpozději však při předání zvířete (zvířat) a podepíše jej obě strany nebo jejich zmocněnci. Strany jsou odpovědné za správné a

úplné vystavení uzávěrkového listu. § 152 nařizuje, že jedno vyhotovení uzávěrkového listu zůstane u obce, jedno obdrží zcizitel, druhé nabyvatel. Zcizitel a nabyvatel musí uschovat uzávěrkový list po dobu dvou let. § 168 stihá porušení těchto předpisů jako správní přestupky. Ze znění těchto předpisů je zřejmo, že podmínkou platnosti smlouvy o zcizení chovné krávy není vystavení uzávěrkového listu. Uzávěrkové listy mají jen umožnit evidenci a kontrolu obchodu chovným dobytčím. Není proto smlouva o zcizení chovné krávy, i když o ní nebyl vystaven uzávěrkový list, nicotná podle § 879, odst. 1 obč. zák.

§ 3, odst. 1, písm. a) vlád. nař. č. 48/1944 Sb. nařízené zpětné hlášení při přemístění užitkových zvířat (ve smyslu vlád. nař. č. 208/1939 Sb. ve znění vyhlášky ministerstva zemědělství č. 216/1941 Sb.) má umožnit jen evidenci takovýchto zvířat. To je zřejmo již z názvu tohoto vlád. nař. (vlád. nař. o evidenci zvířat ke kontrolním účelům). Na porušení předpisu tohoto nařízení stanoví trestní sankce § 6. Neplatnost smlouvy o zcizení zvířat podléhající této evidenci pro nedodržení předpisů tohoto nařízení není stanovena a nelze ji ani jinak z předpisů tohoto nařízení dovodit. Ostatně povinnost zachovat tyto předpisy při přemístění užitkových zvířat mají obě strany, které přemístění provádějí.

Ani zák. č. 177/1909 ř. z. nemá předpis, jenž by nařizoval, že k platnosti zcizení dobytčete je zapotřebí vystavení dobytčího pasu. Podle § 1 tohoto zákona týkají se jeho předpisy ochrany domácích zvířat před nakažlivými dobytčími nemocemi, jakož i ochrany před škodlivými následky těchto nemocí. Jen proto nařizuje § 8 cit. zák. vystavování dobytčích pasů, jemuž musí předcházet prohlídka zvířete. Není proto nicotnou smlouva o zcizení dobytčete, nebyl-li vystaven dobytčí pas.

Není proto kupní smlouva, z níž je žalováno, nicotnou podle § 879, odst. 1 obč. zák., i když nebyl vystaven uzávěrkový list, dobytčí pas a zpáteční hlášení.

Č. 561.

I. Podle exekučního titulu znějícího na pozůstalost lze povolit exekuci na nemovitosti, které jsou dosud knihovně připsány zůstaviteli.

II. V exekučním návrhu podaném za Československý stát berním úřadem nemusí být uvedeno úřední postavení dvou úředníků zastupujících berní úřad, stačí jejich podpisy.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1948, R I 602/48.)

Exekuční soud povolil podle výkazu nedoplatek berního úřadu exekuci nuceným zřízením zástavního práva pro vykonatelnou daňovou pohledávku Československého státu.

Rekursní soud vyhověl stížnosti povinné strany a návrh na povolení exekuce zamítl z těchto důvodů: Vymáhající strana se domáhá povolení exekuce nuceným zřízením zástavního práva na nemovitostech zapsaných v pozemkové knize. O tomto exekučním prostředku

platí předpis § 88 ex. ř., který v odst. 2 obsahuje ustanovení, že pro povolení a výkon vkladu platí ustanovení obecného knihovního zákona ze dne 25. července 1871, č. 95 ř. z. s odchylkou o příslušnosti soudu a o 14 denní rekursní lhůtě. Podle § 21 knih. zák. se může zapisovat jen proti tomu, kdo je toho času, kdy se žádá, zapsán v pozemkové knize za vlastníka nemovitosti nebo práva, v příčině kterých se má zápis stát, nebo se alespoň zároveň za vlastníka vloží nebo zaznamenává, a podle § 94, odst. 1, č. 1 knih. zák. se smí povolit knihovní zápis jen, jestliže z pozemkové knihy nevychází v příčině nemovitosti nebo práva překážka proti žádanému zápisu. V daném případě se žádá o povolení exekuce proti povinné straně pozůstalosti po V. Č-ovi na nemovitosti ve vl. č. 1318 poz. knihy kat. území N. Podle knihovního lustra je však za vlastníka uvedených nemovitostí zapsán V. Č. Exekuční titul, t. j. výkaz daňových nedoplatek, zní výslovně na pozůstalost po V. Č-ovi, nikoliv na V. Č-a samotného. Z toho plyne, že povinná strana tak, jak je označena v exekučním návrhu a titulu, není knihovní vlastníci nemovitosti, na kterou se žádá povolení exekuce nuceným zřízením zástavního práva a již proto nemůže být exekuce se zřetelem na přísný předpis §§ 21 a 94, č. 1 knih. zák. povolena. Okolnost, že vymáhající strana označila v návrhu povinnou stranu pozůstalost po V. Č-ovi s dodatkem: »k rukám vdovy F. Č-ové v N.«, nemůže na věci nic měnit, neboť tímto dodatkem není osvědčeno, že F. Č-ová je již přihlášenou dědičkou nebo že jí z jiného právního důvodu byla správa pozůstalosti svěřena. Také okolnost, že jako knihovní vlastníci je zapsán V. Č., tedy osoba, o jejíž pozůstalost v daném případě jde, není důvodem, aby navrhovaná exekuce byla povolena, neboť exekuční titul zní výslovně na pozůstalost po V. Č-ovi, což je jiný právní subjekt, než je osoba zapsaná dosud v pozemkové knize, a z označení exekučního titulu nelze s bezpečností posoudit, zda jde u uplatňovaných nedoplatek o závazky zemřelého V. Č. samotného (§ 531 obč. zák.), či již o závazky pozůstalosti po něm, jejichž vypořádání a zajištění po vykázaném přechodu jich v cestě pozůstalosti může být po případě uloženo subjektu jinému a na jiném majetku, než jsou nemovitosti výše uvedené (§ 533 obč. zák.).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Rekursní soud je mylného právního názoru, že pozůstalost po V. Č-ovi, na niž zní exekuční titul, výkaz nedoplatek, je jiným právním subjektem, nežli zemřelý V. Č. dosud v pozemkové knize zapsaný. Opak vyplývá z ustanovení § 531 obč. zák., že souhrn práv a závazků zemřelého, pokud se nezakládají na poměrech pouze osobních, se nazývá jeho pozůstalostí a z ustanovení § 547 obč. zák., že vůči třetím osobám se považuje dědic, jakmile dědictví přijal, se zůstavitelem za osobu jedinou a že před přijetím dědictví od dědice se hledí na pozůstalost tak, jako kdyby dosud byla državou zemřelého. Také z ustanovení § 260 zák. o přímých daních č. 76/1927 Sb. ve znění vyhlášky ministerstva financí č. 227/1936 Sb., že daňová povinnost, pokud se týče dluh, přechází z fy-

sické osoby na dědice, vyplývá, že se s neodevzdaným dědictvím vzhledem k daním v tomto zákoně upraveným nakládá stejně jako se zůstavitelem. Teprve odevzdáním pozůstalosti přestává tato být právní osobností.

Z těchto důvodů lze na základě exekučního titulu znějícího na pozůstalost povolit exekuci na nemovitosti zemřelého. Ježto zůstavitel i jeho pozůstalost jsou jediným subjektem, je nerozhodné, zda jde o závazek zemřelého nebo o závazek pozůstalosti po něm. Právní názor povinné strany projevený v rekursu, že podle výkazu nedoplatků znějícího na pozůstalost lze povolit nucený vklad práva zástavního jen na nemovitost zapsanou v pozemkové knize pro pozůstalost, nemá proto oporu v zákoně. Vklad práva zástavního na základě výkazu nedoplatků znějícího na zemřelého na nemovitosti zapsané na zemřelého není v rozporu s ustanovením §§ 21, 94, odst. 1, č. 1 knih. zák., jak má mylně zato rekursní soud.

Rekursní soud poukazuje též na to, že dodatkem ve výkaze nedoplatků »k rukám vdovy F. Č-ové v N.« není osvědčeno, že tato je přihlášenou dědičkou nebo že jí byla svěřena správa pozůstalosti. Leč touto otázkou nebylo třeba se zabývat, ježto v exekučním návrhu je povinná strana označena stejně jako ve výkaze nedoplatků a v rekursu nebylo popřeno, že pozůstalost po V. Č-ovi je zastoupena vdovou F. Č-ovou.

Námitka povinné strany v rekursu, že exekuční návrh není podepsán dvěma oprávněnými úředníky, neobstojí, neboť exekuční návrh jest opatřen dvěma podpisy. Z výnosů ministerstva financí ze dne 29. ledna 1850, č. 494, a ze dne 25. října 1853, č. 225 ř. z., nelze dovodit, že by u podpisů muselo být uvedeno též úřední postavení podepsaných osob. Poukaz na rozh. č. 16231 a 10342 Sb. n. s. I., z nichž se cituje výnos ministerstva financí č. 225/1885 ř. z. místo správného č. 225/1853 ř. z., není případný, neboť v nich šlo o podpis jen jednou osobou. Stejně není případná citace rozh. č. 14694 Sb. n. s. I., zde šlo o listinu vydanou berním úřadem a řádně podle uvedených ministerských předpisů vybavenou. Z těchto důvodů není zamítnutí exekučního návrhu opodstatněno.

Č. 562.

Nedošlo-li k řízení o svolání věřitelů (§§ 813 až 815 obč. zák., §§ 133 až 136 nesp. pat.), není pozůstalostní soud oprávněn odkázat podle § 136, odst. 1 nesp. pat. pozůsta. osiného věřitele na pořad práva (správního řízení) s jeho pohledávkou přihlášenou k soupisu pozůstalostního jmění, avšak popřenou dědici. Učinil-li tak přece, stal se věřitel odkázaný na pořad práva (správního řízení) účastníkem této části pozůstalostního řízení oprávněným k rekursu.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1948, R I 544/48.)

K pozůstalosti po manželce veřejného zaměstnance přihlásila veřejná nemocnice svou pohledávku vzniklou léčením zůstavitelky v nemocnici.

Pozůstalostní soud odkázal zmíněnou věřitelku s její pohledávkou »na pořad správní i právní« s odůvodněním, že dědicové neuznali tuto pohledávku, ježto manžel zůstavitelky byl pojištěn u Lé-

čebního fondu veřejných zaměstnanců, a správnost této námitky může být zjištěna pouze v řízení správním nebo sporem.

Rekursní soud odmítl rekurs věřitelky a uvedl k tomu v důvodech: Stěžovatelka všeobecná veřejná nemocnice v Č., která svým dopisem ze 17. listopadu 1947 přihlásila k pozůstalostnímu řízení svoji pohledávku na výlohách vzešlých léčením zůstavitelky v částce 9.660 Kčs se žádostí, aby pohledávka ta byla zařazena do stavu pozůstalostních pasiv s právem přednostním ve smyslu § 73 nesp. pat., je pouhou věřitelkou pozůstalosti. Jako taková — ježto neučinila návrh na oddělení jmění pozůstalostního od jmění dědiců (§§ 811, 812 obč. zák.) — není účastnicí pozůstalostního řízení ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. a není tudíž vzhledem k ustanovení § 37 téhož zák. oprávněna k rekursu proti uvedenému usnesení, jímž byla se svou pohledávkou na léčebných výlohách, kterou přihlášené dědičky neuznaly s odůvodněním, že manžel zůstavitelky je pojištěn u Léčebního fondu veřejných zaměstnanců, že tento fond má zmíněné léčebné hradit a že nepřisluší platit tyto výlohy z pozůstalosti — odkázána »na pořad správní i právní«.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu věřitelky a zrušil usnesení rekursního soudu.

Z důvodů:

Mezi dědici a stěžovatelkou je rozpor v tom, zda stěžovatelčina pohledávka za léčebné výlohy má být zařazena do pozůstalostních pasiv. Ježto nejde o pozůstalost předluženou a řízení podle § 73 nesp. pat., ani o práva věřitele uvedená v §§ 811, 812 a 815 obč. zák. a stěžovatelka není v tomto pozůstalostním řízení dědičkou, nebyla při projednání pozůstalosti pozůstalostním soudem ani účastnicí řízení. Pozůstalostní soud neměl proto zákonného důvodu k postupu podle § 136 nesp. pat., totiž k odkázání přihlášené pohledávky stěžovatelčiny na pořad práva, neboť nešlo o svolání pozůstalostních věřitelů podle §§ 133—136 nesp. pat. Odkázal-li pozůstalostní soud přesto stěžovatelku s přihlášenou jí pohledávkou na pořad práva, byla tím stěžovatelka dotčena ve svých právech a stala se, ovšem teprve tím, účastnicí nesporného řízení oprávněnou k rekursu. Byl tudíž její rekurs proti usnesení soudu první stolice rekursním soudem neprávem odmítnut.

Č. 563.

Nedostavila-li se v rozlukovém řízení strana k informativnímu výsledku, ač byla řádně obeslána, nenastávají pro ni nepříznivé účinky uvedené v §§ 380, odst. 2, 381 c. ř. s., nýbrž je věcí soudu, aby postupoval podle § 12 nař. min. spravedlnosti z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. o řízení ve spor- ných věcech manželských.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1948, Rv I 354/48.)

Ve sporu o rozluku manželství se žalobce nedostavil k informativnímu výsledku stran, k němuž byl řádně obeslán.

Prvý soud zamítl žalobu a v důvodech rozsudku podotkl, že žalobce bral proces na lehkou váhu, což je vidět z toho, že se nedostavil k informativnímu výslechu stran, ani se neomluvil. Více se první soud touto skutečností nezabýval.

Odvolační soud nevyhověl žalobcovu odvolání a uvedl v důvodech svého rozsudku: Řízení netrpí neúplností, nebyl-li žalobce informativně slyšen. Nešlo o důkaz výsledkem stran, takže žalobce nebyl povinen ani nucen k roku, k němuž byl řádně obeslán, se dostavit a vyprávět. Informativní výslech slouží jen k přednesu důležitých okolností a důkazů, a nevyužil-li žalobce této poslední možnosti k přednesu okolností, které pokládal za nutné a k nabídnutí důležitých důkazů, pak neprávem ze své liknavosti vyvozuje neúplnost řízení. Nešlo ani se strany soudu o postup nezákonný, ani nebyl žalobce na svém právu zkrácen.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. K otázce, o níž zde jde, uvedl

v důvodech:

Odvolační řízení trpí vadou podle § 503, č. 2 c. ř. s. pro schválení postupu prvního soudu při provádění informativního výslechu stran. Účel informativního výslechu stran sice odvolací soud správně rozpoznal (srov. rozh. č. 14835 Sb. n. s. I.). Než nařídil-li první soud provedení informativního výslechu stran, dal tím na jevo, že jej pokládá za potřebný k osvětlení nepřednesených důležitých okolností. Učinil tak právem, neboť bylo třeba objasnit důležitou skutečnost, zda dostala žalovaná dopis B orig. před sňatkem, nebo po sňatku. Nižší soudy se opřely právě o jednostranné informativní tvrzení žalované, že dopis obdržela před sňatkem. Kdyby šlo o dopis z doby po sňatku, bylo by třeba bližšího vysvětlení žalované. Nedostavil-li se žalobce přes obesláni k informativnímu výslechu, nenastaly tím pro něho nepříznivé důsledky § 380, odst. 2, § 381 c. ř. s, ježto nelze pro informativní výslech stran použít těchto předpisů, nýbrž ustanovení § 12 nař. min. sprav. č. 283/1897 ř. z.

Č. 564.

Pro určitou částku úroků, které při hypotekární pohledávce byly vyznačeny jen uvedením procentní sazby nebo pro které byla při hypotekární pohledávce zřízena kauční hypotéka, lze vést samostatně exekuci nuceným vkladem práva zástavního.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1948, R I 405/48.)

Prvý soud povolil podle výpisu z hlavních knih Zemské banky, který podle § 14 vl. nař. č. 242/1941 Sb. a podle § 8, odst. 1 vl. nař. č. 206/1943 Sb. a podle § 1, odst. 6 bankovních stanov tvoří úplný důkaz o výši pohledávky a zároveň pravoplatný a vykonatelný titul exekuční, exekuci nuceným zřízením zástavního práva k vydobytí vykonatelné pohledávky 106.677 Kčs 30 h s 6% úroky z prodlení od 1. listo-

padu 1947 a vložil pro tuto pohledávku zástavní právo do pozemkové knihy.

Rekursní soud zamítl exekuční návrh z těchto důvodů: Podle exekuční žádosti je tu navrhován nucený vklad zástavního práva k vydobytí splatných anuit s příslušenstvím z pohledávky 246.000 Kčs, zajištěné na základě dluhopisu z 16. ledna 1918, pod C 22 a z pohledávky 750.000 Kčs, zajištěné podle dlužního úpisu z 11. února 1929 pod C 33 vložky č. ... Ze spisů prvního soudu, jež vymáhající věřitelka ve svém návrhu uvádí, je zřejmé, že jak pro vymáhané anuity, tak i pro příslušenství vázne na téže nemovitosti již smluvní zástavní právo. Jen u pohledávky 246.000 Kčs bylo zástavní právo pod C 22 vloženo pro ¼ % ní správní příspěvek, vymáhan však je ½ % ní, a to za dvě pololetní období. Za dvě další pololetí není v předběžném výpisu účtován správní příspěvek. Kromě zástavního práva pro vymáhané příslušenství vázne v pozemkové knize ještě zástavní právo pro vedlejší závazky do 12.300 Kčs. Je tedy celá vymáhaná pohledávka kryta zástavním právem váznoucím pro ni na téže nemovitosti. Pro tutéž pohledávku nemůže však být na téže nemovitosti vloženo několik zástavních práv. V daném případě poskytuje vymáhající straně ve smyslu § 447 obč. zák. již smluvní zástavní právo zajištění, že bude pohledávka včas uspokojena. Bylo by tedy bezúčelné, zřizovat pro tutéž pohledávku zástavní právo znovu. K vyznačení toho, že smluvním zástavním právem zajištěná pohledávka nebo její část se stala vykonatelnou, je určena poznámka vykonatelnosti ve smyslu § 89 ex. ř. Povolení této poznámky však vymáhající strana nenavrhuje a nelze proto ani tuto poznámku naříditi. Neboť podle ustanovení § 85 knih. zák. platného ve smyslu § 88 ex. ř. i v této exekuční věci, musí být v žádosti přesně udáno, co má být v pozemkové knize zapsáno, a podle § 96 knih. zák. nesmí být povolen jiný zápis, než bylo žádáno. V důsledku totožnosti vymáhané pohledávky s hypotékou, pro kterou je zástavní právo na téže nemovitosti pod C 22 a 33 již vloženo, byl exekuční návrh na opětovný vklad zástavního práva k důvodné stížnosti povinných zamítnut.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu stran částky 76.070 Kčs 58 h z vymáhané pohledávky a 6% úroků ode dne 1. listopadu 1947 do 30. prosince 1947 z částky 106.677 Kčs 30 h, potvrdil však usnesení rekursního soudu stran částky 30.606 Kčs 72 h a 6% úroků z prodlení od 31. prosince 1947 z částky 106.677 Kčs 30 h.

Z důvodů:

Pro pohledávku, pro kterou je již vloženo smluvní zástavní právo na nemovitosti (nemovitostním podíle), nelze v rámci ustanovení §§ 87—96 ex. ř. vést exekuci nuceným vkladem práva zástavního (§ 88 ex. ř.) na téže nemovitosti (témž nemovitostním podíle), nýbrž jen knihovní poznámkou vykonatelnosti (§ 89 ex. ř.), jak plyne z ustanovení § 89 ex. ř. Tuto zásadu nelze však vztahovat na úroky hypotekární pohledávky, pro které dosud nebylo vloženo zástavní právo v určité částce.

Věcným důvodem ustanovení § 89 ex. ř. je, aby právo úplně téhož obsahu (nebo obsažené již v právu zapsaném) nebylo zapisováno dvakrát, tedy po druhé zcela zbytečně. Uvedený věcný důvod není dán při vkladu zástavního práva pro určitou částku úroků, které při hypotekární pohledávce byly vyznačeny pouze uvedením procentní sazby nebo pro které byla při hypotekární pohledávce zřízena vedlejší kauční hypotéka. V těchto případech právo věřitele požadovat uspokojení úroků v pořadí hypotéky nebo kauční hypotéky je omezené, neboť v pořadí jistiny může požadovat úroky, jen pokud nejsou déle tří let přede dnem příklepu zadržené (§ 216, č. 4, odst. 2 ex. ř.); v pořadí kauční hypotéky pak, jen pokud nejvyšší částka není vyčerpána (§ 224 ex. ř.); jinak může věřitel požadovat uspokojení úroků teprve až po všech knihovních závadách (§§ 216, 217 ex. ř.). Vklad zástavního práva pro určitou částku úroků hypotekární pohledávky je považovat za přípustný, neboť poskytuje věřiteli širší rozsah zástavního práva, a to právo žádat uspokojení vložených úroků bez zřetele na tříletou lhůtu nebo na výši kauční hypotéky přede všemi knihovními závadami, které v knihovním pořadí následují. Nelze proto žádost o vklad úrokové částky s poukazem na předchozí hypoteku odkazovat na poznámku vykonatelnosti, poněvadž tato ani v souvislosti s předchozí hypotékou nemůže věřiteli opatřit postavení spojené se žádaným vkladem úrokové částky.

Exekuce je navržena pro částku 106.677 Kčs 30 h s 6% úroky z prodlení od 1. listopadu 1947. Tato částka se skládá jednak z kapitálových splátek ve výši 30.606 Kčs 72 h, jednak z úroků (běžných anuitních, úroků z prodlení, správního příspěvku) ve výši 76.070 Kčs 58 h z pohledávky 246.000 Kčs, zajištěné pod C 22, a z pohledávky 750.000 Kčs, zajištěné pod C 33, při čemž při obou hypotekách je vyznačena procentní sazba úroků, úroků z prodlení a správního příspěvku a vložena kauční hypotéka pro vedlejší závazky. Podle toho, co bylo řečeno v odst. 1, zamítl rekursní soud právem exekuční návrh, pokud jde o částku 30.606 Kčs 72 h a dále, pokud jde o 6% úroky z prodlení z částky 106.677,30 Kčs od 31. prosince 1947, neprávem však, pokud jde o částku 76.070 Kčs 58 h (úroky, úroky z prodlení, správní příspěvek) a 6% úroky z prodlení z částky 106.677,30 Kčs za dobu od 1. listopadu 1947 do 30. prosince 1947, takže bylo v tomto směru obnoveno povolující usnesení prvního soudu. Den 30. prosince 1947 je dnem, kdy exekuční návrh byl učiněn, protože k této době obsahoval požadavek již vzniklých a určitou částkou zjištěných úroků z prodlení.

Č. 565.

I. Podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu.

II. Nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu

škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekretu č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1948, R I 510/48.)

Ad I., srov. č. 498 Sb. n. s. II.,
ad II., srov. č. 477 Sb. n. s. II.

Firma »A. S. pod národní správou« podala proti svému bývalému národnímu správci žalobu na náhradu škody, která podle žalobního tvrzení vznikla žalující firmě tím, že žalovaný jako národní správce nepřihlásil podle dekretu č. 95/1945 Sb. dobropis firmy na šekovém účtě poštovní spořitelny. Žalovaný namítl, že je žalován z titulu své úřední funkce a proto není pro tento nárok přípustný pořad práva.

Prvý soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, rekursní soud této námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Žalobu podala původně firma »A. S. pod národní správou«. Vzhledem k tomu, že podání žaloby nenáleží k obyčejnému hospodaření národního správce a je tudíž jednáním zvláštní důležitosti ve smyslu § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., pokusil se nejvyšší soud o odstranění nedostatku zvláštního zmocnění k podání žaloby podle §§ 6 a 7 c. ř. s. a vyzval žalující stranu, aby předložila dodatečně svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. Podáním ze dne 17. listopadu 1948 oznámila žalující strana, že dosavadní firma A. S. byla vyhláškou ministra průmyslu ze dne 4. června 1948 č. 1119, Úř. l. I, částka 108, přičleněna k národnímu podniku C., že tento národní podnik je universálním sukcesorem firmy A. S. a že schvaluje veškeré procesní úkony národního správce předsevzaté v tomto sporu. Národní podnik C. předložil i novou procesní plnou moc jím vystavenou. Z citované vyhlášky zjišťuje dovolací soud, že dnem 1. ledna 1947 převzal národní podnik C. mezi jiným i čistou hodnotu majetkové podstaty firmy A. S., tudíž i zažalovanou pohledávku. Tím je shora zmíněný nedostatek zvláštního zmocnění k vedení sporu odstraněn, neboť stranou ve sporu je od počátku sporu národní podnik C. Nejde ani o subjektivní změnu žaloby, nýbrž jen o nové pojmenování téže strany ve sporu, a není proto třeba ani splnění náležitostí podle § 235 c. ř. s.

O nároku na náhradu škody přísluší rozhodovat řádným soudům, jestliže uplatňovaný nárok tkví v právu soukromém (§ 1 j. n., § 1338 obč. zák., srov. rozh. č. 13752, 15605, 17329, 17769, 18011, 18260, 18351, 18414, 18601, 18678, 18660, 18819 Sb. n. s. I., rozh. senátu pro řešení kompetenčních konfliktů sv. XIII, str. 1599). Jde tudíž o to, jaké právní povahy je tvrzená skutečnost, z níž žalující strana vyvozuje nárok na náhradu škody.

K zavedení národní správy a tím i k ustanovení národního správce jsou příslušné vesměs správní orgány (§ 7 dekr. č. 5/1945 Sb.); tyto

orgány vydávají směrnice, jimiž je národní správce povinen se řídit (§ 22, odst. 4 cit. dekr.) a rovněž účty o svém hospodaření je národní správce povinen skládat orgánu příslušnému podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. (§ 22, odst. 1 cit. dekr.). Podle § 21 cit. dekr. spravuje národní správce majetek daný pod správu a je oprávněn a povinen učinit všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí. Je povinen jednat s péčí řádného hospodáře a odpovídá za škodu, která by vzešla zanedbáním povinností. Před nastoupením úřadu skládají národní správci orgánu, který je ustanovil (§ 7 cit. dekr.), slib, že budou plnit svědomitě své povinnosti s péčí řádného hospodáře v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy (§ 18 cit. dekr.). Při výkonu své funkce mají národní správci postavení veřejných orgánů ve smyslu § 68 tr. z. (§ 19 cit. dekr.). Z citovaných předpisů vyplývá, že národní správa je ústav povahy veřejnoprávní, při čemž však v některých směrech podléhá národní správce i odpovědnosti podle práva soukromého. Tak je tomu zejména, pokud je povinen jednat s péčí řádného hospodáře (§§ 18, 21 cit. dekr.). Tato jeho povinnost se vztahuje na řádnou správu svěřené mu majetkové podstaty s hospodářského hlediska této podstaty, na rozdíl od hospodářských, národních a jiných veřejných zájmů (§ 18 in fine cit. dekr.). O soukromoprávní povaze závazků vzešlých z porušení povinností uvedené na prvním místě svědčí obdobně pojmy vyskytující se v různých soukromoprávních poměrech (srovn. pojem »dobrého hospodáře« v § 513 obč. zák., řádného a pilného hospodáře v § 228 obč. zák. a j.).

Podle žalobního tvrzení domáhá se nyní národní podnik C. proti žalovanému, bývalému národnímu správci firmy A. S., náhrady škody v částce 19.858 Kčs, vzniklé prý tím, že žalovaný nepřihlásil dobropis na šekovém účtě poštovní spořitelny v Praze v uvedené výši podle dekr. č. 95/1945 Sb. Je zřejmé, že se tu uplatňuje nárok na náhradu škody vzniklé porušením povinností žalovaného jako národního správce jednat s péčí řádného hospodáře, tudíž soukromoprávní povinnosti vůči spravované majetkové podstatě. Takovýto nárok je žalující strana oprávněna uplatnit pořadem práva (§ 21 in fine cit. dekr.).

Č. 566.

Pohlavní styky jednoho z manželů s osobou téhož pohlaví jsou ubližováním druhému manželu ve smyslu § 109 obč. zák. a § 13, písm. e) zák. č. 320/1919 Sb.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1948, Rv I 319/48.)

Nižší soudy vyhověly žalobě na rozvod manželství od stolu a lože a povolily rozvod z viny obou stran. Odvolací soud uvedl v důvodech svého rozsudku mimo jiné: Žalovaná v téže době, co odpírala žalobci tělesný styk, udržovala úchylné pohlavní styky s jinou ženou a to po celá léta, pro kteréžto jednání byla posléze odsouzena trestním soudem pro zločin proti přírodě podle § 129 tr. z. Není pochyby, že i tímto jednáním se musel žalobce cítit pokořen a že mu tím bylo

ubližováno. Nutno tudíž i toto jednání posuzovat jako ubližování podle § 109 obč. zák. a § 13, lit. e) rozl. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované manželky a uvedl k otázce, o níž zde jde,

v důvodech:

Se žalovanou nelze souhlasit v tom, že zjištěné její styky s M. P-ovou, nelze kvalifikovat jako rozvodový důvod podle § 13, lit. e) manž. nov., nýbrž, že by se mohlo jednat nejvýše o chorobné založení, jež nelze nikomu přičítat za vinu. Tu žalovaná přehlízí, že sama v žalobní odpovědi jakoukoli sexuální nenormálnost rozhodně popřela. Právem proto odvolací soud kvalifikoval zjištěné opětovné nepřirozené pohlavní styky žalované s M. P-ovou i jako ubližování žalobci ve smyslu § 109 obč. zák. a § 13, lit. e) manž. zák.

Č. 567.

Národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem.

Byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušeni řízení podle § 158 c. ř. s.

Procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušeni řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1948, R II 299/48.)

Srov. rozh. č. 233 (opuštěno) a č. 256 Sb. n. s. II.

Ve sporu o zaplacení peněžité částky vydal první soud rozsudek pro zmeškání proti žalované straně označené »F. S. jako národní správce firmy L. v B.«.

Proti rozsudku podala odvolání »firma L. v B., národní správa, zastoupená Sborem národních správců pro obchody d.«. Odvolací soud odmítl odvolání jako opožděné.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, aby o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

V souzené věci byl žalován F. S. jako národní správce firmy L. v B. Z tohoto označení je zřejmo, že v tomto sporu je vlastně žalována národní správa firmy L., zavedená podle dekretu č. 5/1945 Sb. Tato národní správa je stranou v rozepři a její způsobilost státi jako strana na soudě, i kdyby mohla býti podle dekretu č. 5/1945 Sb. pochybná, byla autentickým výkladem § 9 zák. č. 128/1946 Sb., podle něhož lze nároky na vrácení majetku uplatňovat proti národní správě, jasně stano-

vena. Tím je tato otázka rozřešena přímo zákonodárcem ve prospěch národní správy. Je proto za žalovanou stranu považovat národní správu firmy L.

Národní správa, protože nejde o fyzickou osobu, se nemůže samostatně zavazovat, takže podle povahy věci je nezpůsobilá samostatně před soudy jednat. Může jednat jen skrze fyzickou osobu, a to prostřednictvím národního správce, ustanoveného podle dekretu č. 5/1945 Sb. (§§ 16—23). Je proto procesně nezpůsobilou ve smyslu § 1 c. ř. s. Národní správce je zákonně ustanoveným zástupcem národní správy, takže má stejné postavení jako orgány právnických osob, které jsou zákonnými zástupci těchto procesně nezpůsobilých osob. Platí proto i pro národního správce ustanovení civilního řádu soudního o zákonných zástupcích, zejména tedy ustanovení § 158 c. ř. s. Podle tohoto ustanovení nastane přerušení řízení, zanikne-li právo zákonného zástupce k zastupování, aniž se strana stala procesně způsobilou, není-li strana těmito změnami postížená zastoupena ani advokátem ani jinou osobou opatřenou procesní plnou mocí. Jde o předpis velícího rázu a přerušení nastane ze zákona (srov. rozh. č. 17187, 18444 Sb. n. s. I.).

V souzené věci tvrdí odvolání, že podle výměru ze dne 17. března 1948, tedy po doručení žaloby a obsílky k prvnímu roku, byli jmenováni tímto dnem jiní národní správci, kterým žaloba s obsílkou nebyla doručena, a že proto vydaný rozsudek je zmatečný podle § 477, č. 4 c. ř. s. Kdyby se ukázalo tvrzení odvolatelky správným, pak dnem zániku funkce národního správce F. S. nastalo podle § 158 c. ř. s. přerušení řízení a veškeré procesní úkony, jež se týkají postupu sporu ve věci hlavní, žalující stranou za přerušení předsevzaté, tedy i návrh na vydání kontumačního rozsudku, nemají proti žalované straně právního účinku (§ 163, odst. 2 c. ř. s.). Rovněž i procesní úkony soudu za přerušení řízení, tedy v souzeném případě vydání kontumačního rozsudku a jeho doručení, jsou proti žalované straně bez účinku (srov. § 169 c. ř. s.) a proto ani lhůta odvolací by v takovém případě vůbec nezačala běžet. Bylo již povinností prvního soudu, aby po podaném odvolání, v němž je spatřovat pokračování v řízení podle § 158, odst. 2 c. ř. s., zkoumal správnost výtky žalované strany a kdyby zjistil její správnost, aby vyslovil s ohledem na ustanovení §§ 163 a 169 c. ř. s. bezúčinnost všech procesních úkonů za přerušení řízení soudem vykonaných. Neučinil-li tak, pak byl povinen tak učinit odvolací soud, neboť ve vývodech odvolacích je obsažena výtka zmatečnosti podle § 477, č. 4 c. ř. s., že nezákonným postupem soudu byla straně odňata možnost před soudem jednat (srov. rozh. č. 17187 Sb. n. s. I.). Dokud tyto okolnosti nebyly odvolacím soudem řádně vyšetřeny (§ 473, odst. 2 c. ř. s.), nemohl tento soud vůbec rozhodovat o otázce včasnosti podaného odvolání. Učinil-li tak přece, neměl pro rozhodování o včasnosti odvolání řádného podkladu, pročez muselo být usnesení jeho zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby po doplnění řízení v naznačeném směru o předloženém odvolání znovu rozhodl.

Seznamy vypracoval
Dr. ANTONÍN KOLBABA,
sekretář nejvyššího soudu

Věcný seznam abecední.

Advokáti viz též zastoupení.

- zaměstnání právnickými pracemi u advokáta ve smyslu § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. nelze nahradit jinou službou, byť i byla spojena s konáním právnických prací č. 359.
- podmínkou poskytnutí úlevy podle § 5, odst. 2 zákona č. 201/1946 Sb. o úpravě některých otázek týkajících se advokacie je při splnění ostatních náležitostí zápis do seznamu kandidátů advokacie č. 376.
- byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu č. 402.
- udělil-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesní plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit ji jinému advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku č. 426.
- bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- třebaš strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudu první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokát bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídenní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947 Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem č. 538.
- národní správa má způsobilost být stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem; byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Akcept viz s m ě n k y.

Akt správní: výpovědi, k níž udělil souhlas úřad ochrany práce podle § 13, odst. 1 dekr. ze dne 1. října 1945, č. 88 Sb. dodatečně, se neruší pracovní poměr č. 370.

- — jestliže strany stanovily v tržové smlouvě cenu prodávané nemovitosti číselně s výhradou, že platí jen, neustanoví-li cenový úřad cenu jinou, neoponechaly tím určení tržové ceny třetí osobě ve smyslu § 1056 obč. zák. č. 380.

- — předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce není třeba k předčasnému zrušení pracovního (učebního) poměru ve lhůtě k tomu určené č. 401.
- — pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb.; byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. č. 428.
- — nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.
- — pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.
- — ve sdělení osidlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy č. 486.
- — přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitostí knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- — i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1946 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.
- — výměr správního úřadu vyhovující § 33, písm. d) knih. zák. je vkladnou listinou, i když není pravoplatný; stačí, že je vykonatelný č. 513.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědicí přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
- — zrušilo-li příslušné ministerstvo výměr nižšího úřadu o zavedení národní správy na nemovitost a ustanovení národního správce a rozšířilo-li na ni národní správu zavedenou svým výměrem na jiné nemovitosti, je nutno poznámku národní správy zapsanou podle prvního výměru z pozemkové knihy vymazat a poznamenat národní správu zavedenou výměrem ministerstva č. 542.
- — spolek, který byl rozhodnutím správního úřadu z doby nesvobody včleněn do jiného spolku a vymazán ze spolkového katastru, nemůže podat návrh na zrušení soudního rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb., dokud nebylo zrušeno uvedené rozhodnutí správního úřadu č. 558.
- — v exekučním návrhu podaném za Československý stát berním úřadem nemusí být uvedeno úřední postavení dvou úředníků zastupujících berní úřad, stačí jejich podpisy č. 561.

Akt uchopovací viz držba.

Aprehense viz držba.

Autorské právo viz právo původské.

Banky: právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky č. 463.

- plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní depozici) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci v tuzemsku č. 463.

Bezdůvodné obohacení viz obohacení bezdůvodné.

Bezelstnost viz cena, nabytí od nevlastníka, restituce majetková.

Bolestné: bolestné nemusí být určeno přesně podle výše a doby trvání bolesti určených znalcem v procentech bolestivosti, nýbrž může být stanoveno i úhrnou částkou č. 441.

Bona fides viz cena, nabytí od nevlastníka, restituce majetková.

Bydliště: ustanovení § 111 c. ř. s. platí i v řízení nesporném; právní názor, že označovací povinnost uložená v § 111 c. ř. s. se vztahuje i na případy, kdy účastník, nezměnil svého bydliště nebo bytu, se zdržuje přechodně mimo svůj byt, se přiči jasněmu a nepochybnému znění (§ 46, odst. 2 nesp. zák.) tohoto ustanovení č. 415.

Byt viz též bydliště.

- souhlas místního národního výboru se směnou bytů je sice předpokladem platnosti nájemních smluv, které budou v důsledku směny uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), ale nepůsobí sám o sobě zánik dosavadních nájemních poměrů č. 474.

Cena viz též hospodářství řízené, restituce majetková.

- jestliže strany stanovily v tržové smlouvě cenu prodávané nemovitosti číselně s výhradou, že platí jen, neustanoví-li cenový úřad cenu jinou, neponechaly tím určení tržové ceny třetí osobě ve smyslu § 1056 obč. zák. č. 380.
- posuzuje-li se ten, na něhož byly věci za doby nesvobody neplatně převedeny, podle § 6, odst. 4 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. jako poctivý držitel, není povinen nahradit restituentu obecnou cenu věci, které již nemůže vrátit proto, že je upotřebil, spotřeboval nebo zničil; není však zproštěn závazku, aby pravému vlastníku vrátil částky, které prodejem věci skutečně obdržel č. 484.

- **předmětu sporu** viz ocenění předmětu sporu.

Cenové předpisy viz hospodářství řízené.

Cesse viz postup pohledávky.

Cesta veřejná viz chodník veřejný.

Cesty služební: ušlým výdělkem ve smyslu § 1325 obč. zák. jsou i diety za služební cesty, pokud byly stanoveny poušálně určitými částkami a převyšují skutečné výlohy č. 441.

Církev: zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.

Cizina viz devisy, Jugoslavie, náhrada škody, právo soukromé mezinárodní, uznání cizozemských rozhodnutí.

Cizoložství: cizoložství je protiprávním činem s hlediska § 1294 obč. zák.; jsou-li splněny i další náležitosti §§ 1293 a násl. obč. zák. (vznik majetkové škody a příčinná souvislost), může být cizoložství právním důvodem nároku na náhradu majetkové škody č. 515.

Časová účinnost zákonná viz účinnost časová zákonů.
Čin trestný viz delikt, náhrada škody.

Darování: pokud doživotní renta, zřízená manželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím smlibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.

Dědictví viz pořízení poslední, pozůstalost, vzdání se práva.

Delikt viz též náhrada škody.

- právní názor nižších soudů, že zákon č. 128/1946 Sb. se nevztahuje na případy majetkových převodů, které se staly bezprávnými činy fyzických osob, není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 442.
- cizoložství je protiprávním činem s hlediska § 1294 obč. zák.; jsou-li splněny i další náležitosti §§ 1293 a násl. obč. zák. (vznik majetkové škody a příčinná souvislost), může být cizoložství právním důvodem nároku na náhradu majetkové škody č. 515.
- poručenský soud je oprávněn učinit ochranné opatření podle § 1, odst. 2 zák. č. 48/1931 Sb. i tehdy, nedopustil-li se nezletilý trestného činu č. 518.
- nárok rozloučené manželky na vyživovací rentu podle § 1266 obč. zák. zaniká, oznámila-li manželka svého manžela v době zvýšeného ohrožení republiky orgánu okupační moci a přivodila-li tím ztrátu jeho svobody č. 519.

Den smrti viz prohlášení za mrtva.

Deposice soudní viz též složení k soudu.

- nesporný soudce, který přijal k soudu dluhovanou věc podle § 1425 obč. zák., není oprávněn upravit podmínky jejího vydání odchylně od návrhu dlužníka č. 460.
- právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky; plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit novolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní deposici) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci v tuzemsku č. 463.
- rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.

Depositum soudní: opatrovnický soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otci, je-li pochybné, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal práva odvolat nebo změnit obmysleci doložku znějící ve prospěch dítěte č. 379.

- rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.

Derelikce: auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla bez zvláštního uchopovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát č. 418.

Děti viz též otec.

- pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím smlibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.
- poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti

nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.

- nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovo č. 431.
- nabude-li žena československého státního občanství sňatkem, nenabývá tím téhož státního občanství i její nemanželské dítě narozené před sňatkem č. 431.
- dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.
- uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědectvím spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce č. 475.
- úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.
- rozsudku z doby nesvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o odznamenání manželského původu dítěte podané v jednoroční lhůtě podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říč. zák. díl I, str. 80 o přizpůsobení předpisů rodného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák. č. 492.
- rozhodl-li v opatrovnické věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
- ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědectví samo o sobě podkladem rozhodnutí, jímž se odznamená manželský původ dítěte; může jím však být ve spojení s jinými důkazy č. 517.
- po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství a nikoliv pouhé poručenství ve smyslu §§ 166, 187 obč. zák.; tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák. č. 555.

Devisy: právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky č. 463.

- plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní deposici) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci v tuzemsku č. 463.

Diety: ušlý výdělkem ve smyslu § 1325 obč. zák. jsou i diety za služební cesty, pokud byly stanoveny paušálně určitými částkami a převyšují skutečné výlohy č. 441.

Dluh viz též devisy, intercesse, konfiskace, placení, restituce majetková, složení k soudu, soudy rozhodčí, znárodnění.

- nesporný soudce, který přijal k soudu dluhovanou věc podle § 1425 obč. zák., není oprávněn upravit podmínky jejího vydání odchylně od návrhu dlužníka č. 460.
- restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků č. 462.
- právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky č. 463.

- plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní depozici) dluhu devisaového cizozemce devisaovému tuzemsku č. 463.
- bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebaš nezaplátil dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.
- národní správce konfiskovaného zemědělského majetku (dekr. č. 12/1945 Sb.) není oprávněn plnit závazky, jež na tomto majetku vážnou z doby před vydáním uvedeného dekrety č. 500.
- vstupem národního podniku do závazků znárodněného podniku podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. se dosavadní dlužník nezproštuje těchto závazků, Národní podnik přistupuje k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavázaný subjekt č. 507.

Doba nesyobody viz obnovení právního pořádku, restituce majetková.

Dobytek: porušení povinnosti vystavit uzávěrkový list podle §§ 150—152 vyhlášky č. 1/1943 Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby o tržním řádu jatečného dobytka (č. 429, Úř. l. z r. 1943), odevzdat zpětné hlášení podle § 3, odst. 1, písm. a) vl. nař. ze dne 23. února 1944, č. 48 Sb. o evidenci stavu zvířat ke kontrolním účelům a vystavit dobytčí pas podle § 8 zákona č. 177/1909 ř. z. o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích nečinní smlouvu o prodeji dobytka neplatnou č. 560.

Dohoda dědičná: odstranění právních účinků dědičné dohody uzavřené v době nesyobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovní zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 480.

Doly viz podnik národní, znárodnění.

Domněnka úmrtí viz prohlášení za mrtvého.

Donucující právo viz právo donucující.

Doručování: ustanovení § 111 c. ř. s. platí i v řízení nesporném; právní názor, že oznamovací povinnost uložená v § 111 c. ř. s. se vztahuje i na případy, kdy účastník, nezměniv svého bydliště nebo bytu, se zdržuje přechodně mimo svůj byt, se přiči jasnému a nepochybnému znění (§ 46, odst. 2 nesp. zák.) tohoto ustanovení č. 415.

- usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.

Dovolání: rozhodl-li o žalobě podle zák. č. 76/1946 Sb. soud, jenž rozhodoval v základním sporu jako soud odvolací nebo soud nastupující na místo soudu odvolacího podle § 3, odst. 2 uved. zák., je opravným prostředkem, jímž lze jeho rozsudku odporovat, dovolání č. 360.

- ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.
- nepodala-li strana proti usnesení, jímž byl její návrh na odročení roku zamítnut, opravný prostředek, nemůže úspěšně v dovolání uplatňovat okolnosti, které odůvodňovaly odročení roku č. 409.
- i dovolací řízení lze přerušit podle § 190 c. ř. s., závisí-li rozhodnutí sporu na rozhodnutí, zda nároky uplatněné žalobou podléhají konfiskaci podle § 1 dekrety č. 108/1948 Sb. č. 527.

Dovolená: nárok na poměrnou část dovolené podle § 13, odst. 2 zák. č. 82/1947 Sb. předpokládá, že zaměstnanec dovršil čekací dobu podle § 2, odst. 1 uved. zák. č. 528.

Dovozník: k odevzdání zboží dovozníkovi podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. nestačí pouhé zaslání účtu kupiteli s prohlášením, že zboží je u prodatele k dispozici kupitelově, ani výzva dovozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl č. 366.

- nemohl-li kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvézt koupené a zaplacené zboží ze skladiště prodatele, byl prodatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) č. 366.

Doznání: rozsudek zemského soudu v Berlíně, jímž bylo rozloučeno manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství zjištěného na základě doznání strany, nelze uznat v oblasti československého právního řádu podle zák. č. 199/1946 Sb. č. 407.

Dražba nucená nemovitostí: proti usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu rozhodující o návrhu na zrušení soudního příklepu (§ 10 zákona č. 76/1946 Sb.), je dovolací rekurs nepřipustný (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.) č. 371.

- k návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. je výlučně oprávněn vymáhající věřitel; je-li vymáhajícím věřitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy č. 504.
- veřejná podle § 367 obč. zák.: veřejnou dražbou ve smyslu § 367 obč. zák. jsou i dražby provedené notářem nebo správním úředníkem nebo i soukromou osobou, avšak s povolením správního úřadu č. 390.

Družstva viz společenstva.

Držba: proti Československému státu nelze úspěšně restituovat (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) majetek, jenž na něj přešel kořistným právem; auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla i bez zvláštního uchopovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát č. 418.

- posuzuje-li se ten, na něhož byly věci za doby nesyobody neplatně převedeny, podle § 6, odst. 4 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. jako poctivý držitel, není povinen nahradit restitucentu obecnou cenu věci, které již nemůže vrátit proto, že je upotřebil, spotřeboval nebo zničil; není však zproštěn závazku, aby právému vlastníku vrátil částky, které prodejem věci skutečně obdržel č. 484.
- přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitostí knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.

Důkaz viz též osvědčení, svědek.

- bolestné nemusí být určeno přesně podle výše a doby trvání bolesti určených znalcem v procentech bolestivosti, nýbrž může být stanoveno i úhrnou částkou č. 441.
- uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědectvím spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce č. 475.

- ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědectví samo o sobě podkladem rozhodnutí, jímž se oduznává manželský původ dítěte; může jím však být ve spojení s jinými důkazy č. 517.
- rozhodnutí o prohlášení za mrtvého může být opraveno podle § 12 dekretu č. 117/1945 Sb. jen tehdy, bude-li podán důkaz, nikoliv pouhé osvědčení možnosti, že nezvěstný je na živu nebo že zemřel jindy, ať již dříve nebo později, než bude stanoveno v rozhodnutí, jež má být opraveno č. 540.

Evidence stavu zvířat viz hospodářství řízené.

Exekuce (exekuční řád): § 3: národní správce je způsobilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymození závazků založených jeho činností jako národního správce č. 396.

- § 7: podle exekučního titulu znějícího na pozůstalost lze povolit exekuci na nemovitosti, které jsou dosud knihovně připsány zástaviteli č. 561.
- § 8: zákon č. 128/1946 Sb. ve znění zákona č. 79/1948 Sb.; vzájemné závazky navrhovatele a odpůrce podle §§ 6 a 7 uved. zák. nutno plnit z ruky do ruky (§ 8 ex. ř.), leč by šlo o případ § 6, odst. 5 a § 7, odst. 2 uved. zákona č. 532.
- § 11: podle exekučního titulu vydaného vymáhajícím věřitelem proti národnímu správci majetkové podstaty veřejné obchodní společnosti nelze vést exekuci ve smyslu § 11 ex. ř. na nemovitost připsanou v pozemkové knize osobně ručícím společníkům č. 496.
- §§ 35, 36, 37 viz žaloba o nepřípustnost exekuce.
- § 39: okolnost, že povolení exekuce vstoupilo v právní moc, nebrání zrušení exekuce z toho důvodu, že je v rozporu s předpisy konfiskačních dekretů č. 414.
- — pokud je radiový přijímač vyňat z exekuce podle § 251, č. 1 a 6 ex. ř. č. 420.
- — v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usnesení povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.) č. 451.
- § 42 viz odklad exekuce.
- § 54: vzešel-li závazek z provozu určité majetkové podstaty konfiskované podle § 1 dekr. č. 12/1945 Sb., lze jeho splnění exekučně vymáhat jen z majetku náležejícího k oné podstatě; je na vymáhajícím věřiteli, aby již v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž povolení exekuce navrhuje, má tuto povahu č. 495.
- — v exekučním návrhu podaném za Československý stát berním úřadem nemusí být uvedeno úřední postavení dvou úředníků zastupujících berní úřad, stačí jejich podpisy č. 561.
- § 63: usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
- § 65 viz stížnost v řízení exekučním.
- § 78: národní správce je způsobilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymození závazků založených jeho činností jako národního správce č. 396.
- — proti usnesení, jímž byl ustanoven opatrovník podle §§ 116, 121, odst. 2 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), je tento opatrovník oprávněn podat stížnost jak jménem vlastním tak jménem strany, již byl ustanoven č. 552.
- §§ 87 a násl.: pro určitou částku úroků, které při hypotekární pohledávce byly vyznačeny jen uvedením procentní sazby neb pro které byla při

hypotekární pohledávce zřízena kaucí hypoteka, lze vést samostatně exekuci nuceným vkladem práva zástavního č. 564.

- §§ 97 a násl. viz správa nucená nemovitosti.
- §§ 133 a násl. viz dražba nucená nemovitosti.
- § 251: pokud je radiový přijímač vyňat z exekuce podle § 251, č. 1 a 6 ex. ř. č. 420.
- — v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usnesení povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.) č. 451.
- §§ 270—289 viz dražba nucená věcí movitých.
- §§ 294 a násl. viz níže exekuce na pohledávky proti státu, na pracovní příjem.
- §§ 378 a násl. viz opatření zatímní.
- na pohledávky proti státu: přiznáním výplaty zálohy na náhradu válečné škody (zákon č. 161/1946 Sb.) vznikla poškozenému proti státu pohledávka, na niž lze vést exekuci za předpokladů dvor. dekretu č. 291/1838 Sb. z. s. č. 514.
- na pracovní příjem: ustanovení § 6 zák. č. 47/1947 Sb. se vztahuje toliko na útraty, které byly přisouzeny straně uplatňující nárok na výživné podle zákona, nikoliv na útraty přisouzené jejímu odpůrci č. 522.
- — neuskutečnilo-li se zabavení a přikázání dlužníkovy pracovního příjmu, jež bylo povoleno usnesením vydaným před účinností zák. č. 47/1947 Sb., protože tento příjem nepřevyšoval částku tehdy vyňatou ze zabavení, nelze dosíci po účinnosti tohoto zákona uspokojení vymáhané pohledávky z téhož pracovního příjmu pouhou úpravou tohoto usnesení podle § 18, odst. 1 cit. zákona, nýbrž toliko novým povolením exekuce č. 545.

Film: ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků č. 509.

- prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.

Finanční prokuratura: finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce zkonfiskovaného majetku č. 392.

- — je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s., projednal-li soud spor s finanční prokuraturou jako zástupcem národního správce č. 392.
- — finanční prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond č. 416.
- — usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědicke přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.

Firma obchodní viz podnik národní, rejstřík obchodní, restituce majetková, z národnosti.

- Fond národní obnovy:** nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekrety č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.
- — konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědičné právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem vázoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědičného práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
 - — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu (Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihovního stavu, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly sledovanými; již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmiňené fondy) podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu proti kladnému vyřízení žádosti o povolení knihovního vkladu č. 358.
 - — národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy č. 362.
 - — národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim č. 362.
 - — povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.
 - — ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.
 - — pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třebas konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.
 - — národní správce konfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky vázoucí na konfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vypořádání podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb.; ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.
 - — domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945 č. 377.
 - — ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třebas jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb. č. 382.

- — i když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spolužalování nerozlučnými společníky v rozepři (§ 14 c. ř. s.) č. 382.
- — Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní z části znárodněnému podniku č. 386.
- — byli-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávněni odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
- — nárok na restituci majetku spravovaného Fondem národní obnovy podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. se vztahuje toliko na vrácení tohoto majetku; další jiné nároky, zejména nároky podle § 6, odst. 4 cit. zák., lze proti Fondu národní obnovy uplatnit toliko srážkou ze vzájemných pohledávek, které přísluší Fondu národní obnovy proti restituentovi podle § 7, odst. 1 uved. zákona č. 444.
- — v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usnesení povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.) č. 451.
- — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.
- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedeného v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třebas jde o majetek zemědělský č. 480.
- — usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
- — k návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. je výlučně oprávněn vymáhající věřitel č. 504.
- — je-li vymáhajícím věřitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy č. 504.
- — ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků č. 509.
- — prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.
- — dlužník, jehož celé jmění podlehl konfiskaci podle § 14, písm. c) dekretu pres. rep. č. 16/1945 Sb. a § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků vnučené správy; rozvrhové usnesení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy č. 521.
- — správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona č. 547.

- — byl-li tento majetek dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekretu č. 5/1945 Sb., nikoliv o zatímní přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb. č. 547.
- — jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nemá, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.

Forma právního jednání: pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím slibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.

- — postup původských práv (§ 16 zák. č. 218/1926 Sb.) nevyžaduje formy č. 469.

Hasičstva dobrovolná: ustanovení § 19 vlád. nař. č. 30/1941 Sb. o věcech požární ochrany, je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 511.

- — nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věci požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu č. 511.
- — vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitosti patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.) č. 511.

Hlášení zpětné viz hospodářství řízené.

Hluboký rozvrat manželství viz rozluka.

Hodnota předmětu sporu viz ocenění předmětu sporu.

Hospodářství bytové: souhlas místního národního výboru se směnou bytů je sice předpokladem platnosti nájemních smluv, které budou v důsledku směny uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), ale nepůsobí sám o sobě zánik dosavadních nájemních poměrů č. 474.

- **devisové viz devisy.**
- **řízené:** nemohla-li osoba zavázaná k plnění výměnkářských dávek záležejících v poskytování šatstva, prádla a obuvi, opatřit vzhledem k předpisům o řízeném hospodářství v plném rozsahu předměty potřebné ke splnění svého závazku, je povinna poskytovat za nesplněné naturální dávky peněžní relutum č. 373.
- — jestliže strany stanovily v tržové smlouvě cenu prodávané nemovitosti číselně s výhradou, že platí jen, neustanoví-li cenový úřad cenu jinou, neponechaly tím určení tržové ceny třetí osobě ve smyslu § 1056 obč. zák. č. 380.
- — nenabyla-li smlouva z doby nsvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snáď též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
- — uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, kteří mají v bytech podnájemníky, placení měsíčního poplatku z každého podná-

jemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem č. 535.

- — použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy č. 150/1948 Sb. č. 550.
- — neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb. a aniž měl kupitel ošvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
- — kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, již zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného bohatení (§§ 877, 1431 obč. zák.) č. 550.
- — porušení povinnosti vystavit uzávěrkový list podle §§ 150—152 vyhlášky č. 1/1943 Sb. Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby o tržním řádu jatečného dobytka (§ 429 Úř. l. z r. 1943), odevzdat zpětné hlášení podle § 3, odst. 1, písm. a) vl. nař. ze dne 23. února 1944, č. 48 Sb. o evidenci stavu zvířat ke kontrolním účelům a vystavit dobytčí pas podle § 8, zákona č. 177/1909 ř. z. o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích neučiní smlouvu o prodeji dobytka neplatnou č. 560.

Hypotéka viz exekuce (§§ 87 a násl. ex. ř.), právo zástavní.

Chodníky veřejné: »stavebním místem« ve smyslu § 3 vlád. nař. č. 1/1943 Sb. dlužno rozumět pozemek ležící ladem nebo pozemek, na němž je zřízena zahrada nebo jež je jinak obděláván, jen když je podle schváleného stavebního plánu, třeba teprve pro budoucnost, určen k zastavění č. 381.

- — vlastník nemovitosti hraničící s veřejnou silnicí (cestou) je povinen čistit pruh uvedený v § 4, odst. 1 vl. nař. č. 1/1943 Sb., třeba není ještě upraven jako řádná komunikace č. 381.

Interesse: vstupem národního podniku do závazků znárodněného podniku podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. se dosavadní dlužník nezprošťuje těchto závazků; národní podnik přistupuje k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavázaný subjekt č. 507.

Intervence vedlejší: ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.

- pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.

Jednotná odborová organizace viz revoluční odborové hnutí.

Jméno církevní viz církev.

Jugoslavie: rozsudek jugoslávského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství československých státních příslušníků, nelze uznat v oblasti československého právního řádu podle zákona č. 199/1946 Sb. č. 524.

- za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslavie ze dne 20. března 1948, č. 163 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze k tuzemské nemovitosti č. 531.
- nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928 č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovníckého) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.

Kandidáti advokacie: podmínkou poskytnutí úlevy podle § 5, odst. 2 zákona č. 201/1946 Sb. o úpravě některých otázek týkajících se advokacie je při splnění ostatních náležitostí zápis do seznamu kandidátů advokacie č. 376.

Kartel: dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.

— předpisy ústavy č. 150/1948 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.

Kausalita viz náhrada škody.

Kinematografie: ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků č. 509.

— prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.

Kláštéry: zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se povlivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.

Kniha pozemková: k podání odporu podle zák. č. 76/1946 Sb. o změnu (zrušení) knihovního usnesení zástupcem je třeba plné moci vyhovující předpisům knihovního zákona č. 352.

— dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhati se jménem státu (Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihovního stavu, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly jimi sledovanými; již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmiňené fondy) podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu proti vkladnému vyřízení žádosti o povolení knihovního vkladu č. 358.

— ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty; pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třebas konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.

— i když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ní poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožené straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznán č. 380.

— k účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovní žádosti o vklad práva vlastnického, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno; tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vážne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby č. 380.

— Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost

dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní z části znárodněnému podniku č. 386.

— nejde o nepřipustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovní žádost teprve v dovolací stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost č. 405.

— vyhláška o znárodnění podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. a listina, kterou se z jeho majetkové podstaty zřizuje národní podnik, jsou dostatečným podkladem pro vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost připsanou podniku takto znárodněnému č. 405.

— z předpisu § 17 dekr. č. 100/1945 Sb. neplyne, že by u knihovních žádostí národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitostí požadovaných § 94 knih. zák.; předpis ten předpokládá, že rozsah znárodnění byl již konkrétně vymezen č. 405.

— knihovní soud zamítl právem žádost o vklad knihovního práva, bylo-li mu známo, že se proti žadateli vede řízení podle dekretu č. 138/1945 Sb. a předložil-li žadatel na výzvu soudu osvědčení o státní a národní spolehlivosti, od jehož vystavení uplynul bezmála rok; udělení další lhůty k předložení nového osvědčení podle § 88, odst. 3 knih. zák. nepřichází v úvahu, nelze-li předložení očekávat v krátké době č. 411.

— také soud druhé stolice může odmítnout podle § 130, odst. 1 knih. zák. dovolací rekurs podaný proti rozhodnutí potvrzujícímu usnesení prvního soudu č. 429.

— byl-li znárodněn veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku č. 433.

— dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o opození knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí (§ 5 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.

— ke vkladu vlastnického práva pro jednotnou odborovou organizaci k nemovitosti knihovně připsané Německé pracovní frontě netřeba vkladní listiny podle § 31 knih. zák. (§ 6, odst. 1 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.

— knihovní výmaz zástavního práva podle § 1 nař. t. zv. říš. protektora z 19. listopadu 1941 je zásahem do majetku ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 440.

— i když nebyly dosud vráceny dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům nemovitosti, na nichž vážlo knihovní zástavní právo, jež bylo vymazáno za okupace na základě neplatného předpisu, je možno obnovit podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. knihovní zápis tohoto zástavního práva, nebyla-li zajištěná pohledávka navrhovatelé zaplácena č. 440.

— nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.

— osobní služebnost nelze vyrovnat z pozemkové knihy, třebas oprávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcům, kterýmžto nástupcem je po vydání dekretu č. 108/1945 Sb. Československá republika č. 449.

— i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.

- — poznámkou osídlení v knihovni vložce podle § 6, odst. 1 zák. č. 90/1947 Sb. přešla disposiční moc s nemovitostmi, zapsanými v této vložce pozemkové knihy, na Národní pozemkový fond a dosavadní knihovni vlastníci pozbyli práva jakékoli dispozice s tímto majetkem č. 457.
- — je-li v pozemkové knize patrné, že nemovitosti připsané podniku znárodněnému podle § 4, odst. 2 dekr. č. 101/1945 Sb. jsou podle své povahy určeny k provozu tohoto podniku, stačí k povolení vkladu vlastnického práva na tyto nemovitosti pro národní podnik vyhláška ministra výživy o zřízení národního podniku č. 459.
- — bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebaš nezaplátil dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.
- — odstranění právních účinků dědické dohody uzavřené v době nesvobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovni zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 480.
- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedeného v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třebaš jde o majetek zemědělský č. 480.
- — vrátil-li správní úřad podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nemovitosti jen pod podmínkou, že budou obnoveny určité pohledávky vymazané z pozemkové knihy v době nesvobody, zamítl tím zčásti restituční návrh a navrhovatel je oprávněn domáhat se restituce u soudu (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.) č. 482.
- — v restitučním řízení nemůže soud rozhodující o návrhu podle zákona č. 128/1946 Sb. povolit zápisy v pozemkové knize, i když je zároveň soudem knihovním č. 483.
- — přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitosti knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy; když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- — i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.
- — podle exekučního titulu vydobytého vymáhajícím věřitelem proti národnímu správci majetkové podstaty veřejné obchodní společnosti nelze vést exekuci ve smyslu § 11 ex. ř. na nemovitost připsanou pozemkové knize osobně ručícím společníkům č. 496.
- — i když je nemovitost knihovně připsána jiné osobě než vlastníku znárodněnému podniku, dlužno přece povolit národnímu podniku vklad vlastnického práva k ní, je-li z přípisu ministerstva průmyslu připojeného ke knihovni žádosti zřejmo, že nemovitost sloužila nebo byla určena provozu znárodněného podniku, jehož majetková podstata vplynula do národního podniku (§ 4 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) č. 499.
- — ustanovení § 2, odst. 2 a 2 dekrete č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků; prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 23 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.
- — ustanovení § 19 vládn. nař. č. 30/1941 Sb. o věcech požární ochrany, je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 511.

- — nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věci požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu; vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitostí patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.) č. 511.
 - — výměr správního úřadu vyhovující § 33, písm. d) knih. zák. je vkladnou listinou, i když není pravoplatný; stačí, že je vykonatelný; takovou listinou je i výměr o vynětí nemovitosti z národní správy a o jejím vrácení podle § 24 dekrete č. 5/1945 Sb., proti němuž nemá odvolání odkladného účinku č. 513.
 - — okolnost, že nemovitost je pod národní správou podle dekrete presidenta republiky č. 5/1945 Sb., není sama o sobě překážkou pro záznam vlastnického práva, které se opírá o právní jednání sjednané před účinností uvedeného dekrete č. 520.
 - — za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslavie ze dne 20. března 1948, č. 763 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze pro příslušníka tohoto státu vložit podle tržové smlouvy vlastnické právo k tuzemské nemovitosti č. 531.
 - — zamítá-li soud návrh na povolení vkladu vlastnického práva k nemovitosti podle tržové smlouvy, není oprávněn povolit ani současně žádaný výmaz kupitelova předkupního práva k nemovitosti č. 531.
 - — z poznámky národní správy v pozemkové knize má být patrný jak orgán tak i výměr, jimiž byla národní správa zavedena č. 542.
 - — zrušilo-li příslušné ministerstvo výměr nižšího úřadu o zavedení národní správy na nemovitost a ustanovení národního správce a rozšířilo-li na ni národní správu zavedenou svým výměrem na jiné nemovitosti, je nutno poznámku národní správy zapsanou podle prvního výměru z pozemkové knihy vymazat a poznamenat národní správu zavedenou výměrem ministerstva č. 542.
 - — v exekučním návrhu podaném za Československý stát berním úřadem nemusí být uvedeno postavení dvou úředníků zastupujících berní úřad, stačí jejich podpisy č. 561.
 - — podle exekučního titulu znějícího na pozůstalost lze povolit exekuci na nemovitosti, které jsou dosud knihovně připsány zůstaviteli č. 561.
- Knížka vkladní:** usnesení, jímž nižší soudy pojalý do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přiči jasnému a nepochybnému znění § 1 dekrete presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 399.
- Kogentní právo** viz právo donucující.
- Komanditista** viz společnost komanditní.
- Komise osidlovací:** ve sdělení osidlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy č. 486.
- Kompensace** viz započtení.
- Koně:** použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy č. 150/1948 Sb. č. 550.
- — neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb.) a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
- Konfiskace majetku (dekr. č. 12/1945 Sb., 108/1945 Sb.): majetek podléhající konfiskaci:** usnesení, jímž nižší soudy pojalý do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přiči jasnému a nepochybnému znění § 1 dekrete presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 399.

- — nárok ukladatelův proti schovatelův na vrácení věci dané do úschovy je majetkovým právem, jež podléhá konfiskaci za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. č. 478.
- **závazky vázající na konfiskovaném majetku:** konfiskací majetku dědičky, přihlásivši se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem vázajícím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
- — národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim; povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.
- — národní správce konfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky vázající na konfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vypořádání podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb.; ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.
- — domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945 č. 377.
- — pro uplatnění nároku vázajícího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb.) proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný č. 467.
- — vzešel-li závazek z provozu určité majetkové podstaty konfiskované podle § 1 dekr. č. 12/1945 Sb., lze jeho splnění exekučně vymáhat jen z majetku náležejícího k oné podstatě, je na vymáhajícím věřiteli, aby již v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž povolení exekuce navrhuje, má tuto povahu č. 495.
- — národní správce konfiskovaného zemědělského majetku není oprávněn plnit závazky, jež na tomto majetku váznou z doby před vydáním dekr. č. 12/1945 Sb. č. 500.
- **konfiskace a národní správce:** nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.
- — národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy č. 362.
- — národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim; povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.
- — ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond, ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty; pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.
- — je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoli jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce,

- — vých pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.
- — domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945 č. 377.
- — ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třeba jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb. č. 382.
- — i když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spolužalování nerozlučnými společníky v rozepři (§ 14 c. ř. s.) č. 382.
- — finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce zkonfiskovaného majetku č. 392.
- — je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s., projednal-li soud spor s finanční prokuraturoou jako zástupcem národního správce č. 392.
- — národní správce konfiskovaného zemědělského majetku není oprávněn plnit závazky, jež na tomto majetku váznou z doby před vydáním dekr. č. 12/1945 Sb. č. 500.
- — podepsal-li směnku jako příjemce národní správce majetkové podstaty konfiskované podle dekr. č. 12/1945 Sb., není z této směnky zavázán ani Národní pozemkový fond, ani Československý stát č. 503.
- **věci sporné a exekuční:** nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.
- — konfiskací majetku dědičky, přihlásivši se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem vázajícím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
- — národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy č. 362.
- — národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim; povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.
- — ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond, ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty; pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.
- — je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoli jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce,

je k podání žaloby o nepřipustnost exekuce z důvodů, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond č. 412.

- — okolnost, že povolení exekuce vstoupilo v právní moc, nebrání zrušení exekuce z toho důvodu, že je v rozporu s předpisy konfiskačních dekretů č. 414.
- — finanční prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond č. 416.
- — v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usnesení povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.) č. 451.
- — pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.
- — pro uplatnění nároku váznoucího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb.) proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný č. 467.
- — usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
- — dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přídělci (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře č. 486.
- — ve sdělení osídlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy č. 486.
- — vzešel-li závazek z provozu určité majetkové podstaty konfiskované podle § 1 dekr. č. 12/1945 Sb., lze jeho splnění exekučně vymáhat jen z majetku náležejícího k oné podstatě, je na vymáhajícím věřiteli, aby již v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž povolení exekuce navrhuje, má tuto povahu č. 495.
- — k návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. je výlučně oprávněn vymáhající věřitel; je-li vymáhajícím věřitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy č. 504.
- — dlužník, jehož celé jmění podlešlo konfiskaci podle § 14, písm. c) dekretu pres. rep. č. 16/1945 Sb. a § 1 dekretu č. 108/45 Sb. není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků vnučené správy; rozvrhové usnesení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy č. 521.
- — i dovolací řízení lze přerušit podle § 190 c. ř. s., závisí-li rozhodnutí sporu na rozhodnutí, zda nároky uplatněné žalobou podléhají konfiskaci podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. č. 527.
- — jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstoupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nenamítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.
- — **věci knihovní:** dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu (Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihov-

niho vstav, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly jimi sledovanými; již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmíněné fondy) podle §§ 123, č. 1, 126 knih. zák. k rekursu proti kladnému vyřízení žádosti o povolení knihovního vkladu č. 358.

- — Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní zčásti znárodněnému podniku č. 386.
- — nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.
- — osobní služebnost nelze vymazat z pozemkové knihy, třeba oprávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcům, kterýmžto nástupcem je po vydání dekretu č. 108/1945 Sb. Československá republika č. 449.
- — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.
- — přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitosti knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- — i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.
- — **věci pozůstalostní:** konfiskací majetku dědičky, přihlásivši se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědičné právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědičského práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
- — usnesení, jímž nižší soudy pojalý do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se příčí jasnému a nepochybnému znění § 1 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 399.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědičky přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
- — **věci restituční (zák. č. 128/1946 Sb.):** restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. lze uplatnit proti národní správě majetkových podstat t. zv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.); nelze se však domáhat v restitučním řízení náhrady za peněžitý vklad,

— který byl za okupace převeden na Vystěhovalecký fond, splynul s jinými převedenými hotovostmi a propadl jako celé jmění spravované tímto fondem konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., § 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 398.

— — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2, konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávněni odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž, týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.

— — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v oprávněném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.

— — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedené v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třebaš jde o majetek zemědělský č. 480.

— — odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 Sb., na nějž nebyla zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přidělcí Národní pozemkový fond č. 543.

— — **různé:** smlouvou o požárním pojištění, kterou uzavřel v srpnu roku 1945 o nemovitosti, podléhající konfiskaci podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. její bývalý německý vlastník, není vázán národní správce dosazený později na nemovitost, i když bývalý vlastník až do zavedení národní správy na nemovitosti fakticky hospodařil č. 374.

— — finální prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond č. 416.

Konkurs: správce konkursní podstaty je povinen vykonávat v konkursním řízení svou funkci osobně č. 402.

— — byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu č. 402.

Konsulární úřad viz úřad konsulární.

Kořist: auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla i bez zvláštního uchopovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát č. 418.

— — proti Československému státu nelze úspěšně restituovat (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) majetek, jenž na něj přešel kořistným právem č. 418.

Křivé svědectví viz svědek.

Kupitel viz smlouva tržová.

Legitimace viz oprávnění.

Lhůty: zák. č. 227/1946 Sb.: pokud lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná až od vydání restitučního zákona č. 355.

— — **podle exekučního řádu:** usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finální prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.

— — **podle civilního řádu soudního:** nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.

— — třebaš strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudu první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokátu bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947 Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem č. 538.

— — **podle občanského zákoníka:** ustanovení zákona č. 227/1946 Sb. se vztahuje i na případy, kdy se nároky promiřely až po 1. lednu 1946, jestliže překážky, které bránily včasnému uplatnění nároku, pominuly teprve po uplynutí promiřecí lhůty č. 355.

— — rozsudku z doby nesvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o oduznání manželského původu dítěte podané v jednoruční lhůtě podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říš. zák. díl I, str. 80 o přízpůsobení předpisů rodinného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák. č. 492.

Likvidační fond měnový viz měna.

List úmrtní: sporná okolnost, zda úmrtní list je platnou či falšovanou listinou, není v řízení o prohlášení za mrtva předurčující otázkou, která by ho opravňovala nesporného soudce k odkázání účastníků na řízení sporné č. 422.

Listina vkladná viz kniha pozemková.

Majetek církevní viz církev.

— — **zemědělský** viz konfiskace.

Majetkový úřad viz správa národní.

Manudukce viz řízení sporu.

Manželství viz občanství státní, obnovení právního pořádku (zák. č. 198/1946 Sb.), rozluka manželská, rozvod od stolu a lože, substituce fideikomisární, uznání cizozemských rozhodnutí, výživné, zasnoubení.

Matka: po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství a nikoliv pouhé poručenství ve smyslu §§ 166, 187 obč. zák.; tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák. č. 555.

— — **nemanželská** viz otec nemanželský.

Měna československá: tím, že pojistitel složil náhradu z odpovědnostního pojištění ve prospěch poškozeného ve staré měně k soudu, nezanikl nárok poškozeného proti pojistníkovi, jenž mu byl přisouzen v nové měně č. 385.

— — za podmínek v § 16 dekretu č. 91/1945 Sb. byl restituents oprávněn splnit svůj závazek podle § 7, odst. 1 zákona č. 128/1946 Sb. ve staré měně; lhůtstejně, kdy bylo jednání prohlášeno soudem za neplatné ve smyslu § 1 restitučního zákona č. 389.

— — třebaš byl příkaz pojistníkův, aby první pojistná prémie byla zaplácena poukazem z jeho vázaného vkladu na vázaný vklad pojišťovny, dán peněžnímu ústavu ještě před pojistnou příhodou, je přece pojistitel prost povinností splnit pojistnou smlouvu (§ 28, odst. 2 zákona o pojistné smlouvě), byl-li příkaz proveden až po této době č. 393.

— — po 14. únoru 1946 nelze uložit restituents, aby svůj závazek podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. splnil převodem na vázaný vklad oprávněného, neprokázal-li souhlas Likvidačního měnového fondu s tímto převodem (§ 8 zák. č. 141/1947 Sb. o Likvidačním fondu měnovém, vyhláška min. financí č. 143/1948 Sb.) č. 510.

Mezinárodní právo soukromé viz právo soukromé mezinárodní.

Ministerstvo: zrušilo-li příslušné ministerstvo výměr nižšího úřadu o zavedení národní správy na nemovitost a ustanovení národního správce a rozšířilo-li na

ni národní správu zavedenou svým výměrem na jiné nemovitosti, je nutno poznámku národní správy zapsanou podle prvního výměru z pozemkové knihy vymazat a poznamenat národní správu zavedenou výměrem ministerstva č. 542.

- **průmyslu:** i když je nemovitost knihovně připsána jiné osobě než vlastníku znárodněného podniku, dlužno přece povolit národnímu podniku vklad vlastnického práva k ní, je-li z přípisu ministerstva průmyslu připojeného ke knihovní žádosti zřejmo, že nemovitost sloužila nebo byla určena provozu znárodněného podniku, jehož majetková podstata vplynula do národního podniku (§ 4 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) č. 499.
- **zemědělství:** ve sdělení osidlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělení či odevzdání půdy č. 486.
- i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.

Místo stavební viz chodník veřejný.

Mladiství: poručenský soud je oprávněn učinit ochranné opatření podle § 1, odst. 2 zák. č. 48/1931 Sb. i tehdy, nedopustil-li se nezletilý trestného činu č. 518.

Moc otcovská viz otec.

- **plná viz též advokáti, zastoupení.**
- k podání odporu podle zák. č. 76/1946 Sb. o změnu (zrušení) knihovního usnesení zástupcem je třeba plné moci vyhovující předpisům knihovního zákona č. 352.
- udělil-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesní plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit ji jinému advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku č. 426.
- bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třeba byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcovy návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.
- **právní:** okolnost, že povolení exekuce vstoupilo v právní moc, nebrání zrušení exekuce z toho důvodu, že je v rozporu s předpisy konfiskačních dekretů č. 414.
- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., zavedl-li soud řízení o opravě dne smrti, ač jeho určení nebylo ještě pravoplatným č. 436.

Monopoly soukromé: dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbývá platnost zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směřuje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.

— — předpisy ústavy č. 150/1948 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.

Nabytí vlastnictví viz nabytí od nevlastníka, vlastnictví.

- **od nevlastníka:** veřejnou dražbou ve smyslu § 367 obč. zák. jsou i dražby provedené notářem nebo správním úředníkem nebo i soukromou osobou, avšak s povolením správního úřadu č. 390.
- zcizil-li člen řádu, složivši slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.
- za podmínek § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba č. 485.

Náhrada nákladu viz restituce majetková (§ 6 zák. č. 128/1946 Sb.).

- **podle § 1042 obč. zák. viz náklad podle § 1042 obč. zák.**
- **škody viz též škoda válečná.**
- »stavebním místem« ve smyslu § 3 vlád. nař. č. 1/1943 Sb. dlužno rozumět pozemek ležící ladem nebo pozemek, na němž je zřízena zahrada nebo jenž je jinak obděláván, jen když je podle schváleného stavebního plánu, třeba teprve pro budoucnost, určen k zastavení č. 381.
- vlastník nemovitosti hraničící s veřejnou silnicí (cestou) je povinen čistit pruh uvedený v § 4, odst. 1 nař. č. 1/1943 Sb., třeba není ještě upraven jako řádná komunikace č. 381.
- zaručil-li se rukojmí za dluh jen vzhledem k věřitelovu ujištění, že pro hlavní pohledávku vázne na dlužníkových věcech zástavní právo, odpovídá věřitel rukojmím za újmu, jež mu vzešla tím, že nedopatřením právního zástupce věřitelova ke zřízení zástavního práva nedošlo č. 419.
- předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepřiči znění nebo demokratickým zásadám čl. ústavy č. 425.
- bolestně nemusí být určeno přesně podle výše a doby trvání bolestí určených znalcem v procentech bolestivosti, nýbrž může být stanoveno i úhrnnou částkou č. 441.
- ušlým výdělkem ve smyslu § 1325 obč. zák. jsou i diety za služební cesty, pokud byly stanoveny paušálně určitými částkami a převyšují skutečné výlohy č. 441.
- k náhradě škody podle § 1329 obč. zák. je povinen jak ten, kdo někoho odvedl, uvěznil a pod., tak ten, kdo svým jednáním tyto akty způsobil č. 458.
- příčinná souvislost se zaviněným jednáním je dána ve všech případech nepřímého způsobení, při nichž je vzniklá škoda pravidelnějším následkem zaviněného jednání, třeba se ani tento výsledek podle zkušenosti nemusí vyskytovat s naprostou pravidelností č. 458.
- pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národnímu správci, je pořad práva přípustný; nepřípustný je pořad práva pro nárok proti národnímu správci na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat č. 477.
- nejde o nárok na náhradu válečné škody podle dekretu č. 54/1945 Sb., nýbrž o nárok patřící na pořad práva, domáhá-li se žalobce na státu náhrady škody, kterou utrpěl v době okupace srážkou osobního vlaku s vojenským vlakem č. 490.

- — Československý stát odpovídá podle zákona č. 86/1937 Sb. i za škodu, vzešlou při jízdě cizozemského vlaku, jenž byl včleněn do tužemské dopravy, t. j. určen státní železniční správou k jízdě po tužemské trati č. 490.
- — cizoložství je protiprávním činem s hlediska § 1294 obč. zák.; jsou-li splněny i další náležitosti §§ 1293 a násl. obč. zák. (vznik majetkové škody a příčinná souvislost), může být cizoložství právním důvodem nároku na náhradu majetkové škody č. 515.
- — nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona má nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
- — je nedbalostí, vystřelil-li střelec na zvěř, ač na dosah střely přesně neviděl a nezjednal si jiným způsobem jistotu, že nikdo není v dosahu střely č. 541.
- — nárok národního podniky proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniky začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekretu č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565.

Nájem viz smlouva nájemní.

Náklad vynaložený na věc viz restituce majetková (§ 6 zák. č. 128/1946 Sb.).

- podle § 1042 obč. zák.: i práce konaná za druhého je nákladem podle § 1042 obč. zák. č. 487.
- — kdo poskytl výměnkáři obsluhu za osobu, která se k této službě smluvně zavázala, je oprávněn žádat na ní náhradu č. 487.
- **sporu:** ustanovení § 6 zák. č. 47/1947 Sb. se vztahuje toliko na útraty, které byly přisouzeny straně, uplatňující nárok na výživné podle zákona, nikoliv na útraty přisouzené jejímu odpůrci č. 522.

Náměstek advokáta viz advokát.

Národní banka viz banky.

- podnik viz podnik národní.
- **pozemkový fond:** dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu (Fondů národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihovního stavu, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly jimi sledovanými; již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmiňované fondy) podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu protikladnému řízení žádosti o povolení knihovního vkladu č. 358.
- — ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.
- — pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.
- — je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoliv jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce, je k podání žaloby o nepřipustnost exekuce z důvodů, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond č. 412.

- — finanční prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond č. 416.
- — poznámkou osídlení v knihovní vložce podle § 6, odst. 1 zák. č. 90/1947 Sb. přešla dispoziční moc s nemovitostí, zapsanými v této vložce pozemkové knihy, na Národní pozemkový fond a dosavadní knihovní vlastníci pozbyli práva jakékoli dispozice s tímto majetkem č. 457.
- — pro uplatnění nároku váznoucího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný č. 467.
- — dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přidělcí (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře; ve sdělení osidlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spatřovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy č. 486.
- — podepsal-li směnku jako příjemce národní správce majetkové podstaty konfiskované podle dekr. č. 12/1945 Sb., není z této směnky zavázán ani Národní pozemkový fond, ani Československý stát č. 503.
- — odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 Sb., na nějž nebyla zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přidělcí Národní pozemkový fond č. 343.

Národní správce viz správa národní.

— **výbor** viz konfiskace.

Narovnání: dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnáním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků č. 432.

- nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnání to je neplatné, nejde o nárok restituční podle zák. č. 128/1946 Sb. a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.

Nástupce právní viz restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).

Návrh na povolení exekuce viz exekuce.

Nedbalost viz náhrada škody.

Nedopatření viz náhrada škody.

Němci viz též kniha pozemková, konfiskace, restituce majetková.

- osobní služebnost nelze vymazat z pozemkové knihy, třeba obrávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcím, kterýmžto nástupcem je po vydání dekretu č. 108/1945 Sb. Československá republika č. 449.

Nemoc zvířecí viz pas dobytčí.

Nemovitost viz chodníky veřejné, kniha pozemková, ochrana požární, podnik národní, právo soukromé mezinárodní, restituce majetková, škoda válečná, vlastnictví, znárodnění

Nemožnost plnění: nemohla-li osoba zavázaná k plnění výměnkářských dávek záležejících v poskytování šatstva, prádla a obuvi, opatřit vzhledem k předpisům o řízeném hospodářství v plném rozsahu předměty potřebné ke splnění svého závazku, je povinna poskytovat za nesplněné naturální dávky peněžní relutum č. 373.

- znemožnil-li výměnkář, aby mu vlastník nemovitosti poskytoval byt a stravu tím, že se odstěhoval z nemovitosti, není oprávněn požadovat náhradu v penězích, nebyla-li smlouvena; výměnkářské dávky (jejich částí), jež nezávisí na výměnkářově pobytu v usedlosti osoby povinné k poskytování výměnku (šatstvo, prádlo, obuv), je tato osoba povinna plnit, i když s ní výměnkář

nebydlil, ledaže by si sám zaviniil, že mu tyto dávky nemohly být odvedeny č. 373.

Neplatnost právního jednání viz obohacení bezdůvodné, restituce majetková, smlouva tržová, správa národní (§ 20 dekr. č. 5/1945 Sb.).

Nepřítomný viz opatrovnictví.

Nesporné řízení viz řízení nesporné.

Nezákonost viz řízení nesporné (§ 46 zák. č. 100/1931 Sb.).

Nezletilec viz též děti, opatrovnictví, otec, poručení.

- zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího opatrovnicky kupní smlouvu za nezletilce, nelze se podle zák. č. 76/1946 Sb. domáhati jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelů nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl předtím kupitelkou (Němkou) varován a pohrůzkou udání gestapu zastrašen č. 400.
- poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.
- nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovo č. 431.
- nabude-li žena československého státního občanství sňatkem, nenabývá tím téhož státního občanství i její nemanželské dítě narozené před sňatkem č. 431.
- prozatímní pravomoc opatrovnického soudu podle obdoby § 183 nesp. pat. neopravňuje tento soud k povolení změny státního občanství cizího nezletilce č. 453.
- nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovnického) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.

Nicotnost viz společenstva.

Notář viz spis notářský.

Novoty viz zákaz novot.

Občanství státní: poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.

- nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovo č. 431.
- nabude-li žena československého státního občanství sňatkem, nenabývá tím téhož státního občanství i její nemanželské dítě narozené před sňatkem č. 431.
- prozatímní pravomoc opatrovnického soudu podle obdoby § 183 nesp. pat. neopravňuje tento soud k povolení změny státního občanství cizího nezletilce č. 453.
- rozsudek jugoslávského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství československých státních příslušníků, nelze uznat v oblasti československého právního řádu podle zákona č. 199/1946 Sb. č. 524.
- za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslavie ze dne 20. března 1948, č. 163 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze pro příslušníka tohoto státu vložit podle tržové smlouvy vlastnické právo k tuzemské nemovitosti č. 531.
- nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1939 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovnického) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.

Obchodní rejstřík viz rejstřík obchodní.

Obnova stavební: pojetí domu poškozeného válečnými událostmi do stavební obnovy podle § 8 zák. č. 86/1946 Sb. a možnost poskytnutí státní podpory podle § 18 uved. zák. jsou důvody, pro něž je spoluvlastník povinen strpět odklad zrušení spoluvlastnictví k domu č. 421.

- **řízení:** soud rozhodující o žalobě o obnovu opřené o § 530, č. 7 c. ř. s. musí přihlížet již v obnovovacím řízení k těm zjištěním původního rozsudku, která nejsou žalobou o obnovu dotčena, která však jsou důležitá pro posouzení, zda použití nových důkazů by mohlo způsobit rozhodnutí žalobci příznivější č. 553.

Obnovení měny viz měna československá.

Obnovení právního pořádku: ústavní dekret z 3. srpna 1946, č. 11 Úř. věst. čsl.:

- **čl. 1:** úmluva mezi Československem a Francií o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských a obchodních č. 60/1931 Sb. zůstala v platnosti i po skončení okupace Francie a Československa Německem č. 552.
- **čl. 2:** použitelnost vládního nařízení č. 211/1942 Sb. o zrušení soudních prázdnin byla zrušena dnem vyhlášení zákona č. 105/1947 Sb. bez výhrady a v plném rozsahu, tudíž i pro věci, v nichž bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti (před 1. srpna 1947) č. 391.
- — předpis § 1302 německého občanského zákona o promičení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepřičí znění nebo demokratickým zásadám čsl. ústavy č. 425.
- — německý zákon o zřízení závětí a dědických smluv z 31. července 1938, říšský zák. I, str. 973, byl až do účinnosti zák. č. 195/1946 Sb. (t. j. do 15. listopadu 1946) použitelný v pohraničním území českých zemí (§ 8, odst. 1 cit. zák.) ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekretu pres. rep. o obnovení právního pořádku č. 438.
- — ustanovení § 19 vládn. nař. č. 30/1941 Sb. o věcech požární ochrany, je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 511.
- — nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věci požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu č. 511.
- — vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitosti patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.) č. 511.
- — použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy č. 150/1948 Sb. č. 550.
- — neplatná je smlouva, jíž byli zcizeni za úplatů užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb.) a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
- — kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, jíž zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného obohacení (§§ 877, 1431 obč. zák.) č. 550.
- **čl. 6:** rozsudek bývalého německého soudu, jímž bylo manželství rozloučeno podle předpisů říšskoněmeckého zákona, je stížen odporovatelností podle čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona č. 12/1946 Sb., aniž se jedná na tom, že jím byla rozluka povolena z důvodu, který by stačil i podle československého právního řádu k povolení rozvodu nebo rozluky č. 360.
- — rozhodnutí soudů vydaná v době nesvobody ve sporech o zjištění pokrevního původu směřovala k cíli československým právem zakázanému

a mohou proto býti změněna nebo zrušena podle čl. 6, odst. 1, písm. b) ústavního dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. č. 417.

- — rozsudku z doby nesvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o oduznání manželského původu dítěte podané v jednoróční lhůtě podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říš. zák. díl I, str. 80 o přizpůsobení předpisů rodinného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák. č. 492.
- — **zákon č. 76/1946 Sb.:** k podání odporu podle zák. č. 76/1946 Sb. o změnu (zrušení) knihovního usnesení zástupcem je třeba plné moci vyhovující předpisům knihovního zákona č. 352.
- — i když se manžel, žalující v době nesvobody o rozluku a dosáhnuvši v této době rozluky, znovu oženil (§ 1 (2) zák. č. 198/1946 Sb.), je přece oprávněn domáhat se podle zákonů č. 76/1946 Sb. a č. 198/1946 Sb. změny výroku rozlukového rozsudku o vině, jímž bylo uznáno, že je na rozluce výhradně vinen č. 354.
- — k výkladu § 4, odst. 2 zákona č. 76/1946 o zrušení a změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody; třebas strana původního sporu zanechala dědice, nutno přece podat žalobu na opatrovníka ustanoveného podle uvedeného zákona, jestliže dědicové dosud nepodalí dědicovou přihlášku, nebo nebyla-li jejich přihláška soudem ještě přijata č. 357.
- — rozhodli-li o žalobě podle zák. č. 76/1946 Sb. soud, jenž rozhodoval v základním sporu jako soud odvolací nebo soud nastupující na místo soudu odvolacího podle § 3, odst. 2 uved. zák., je oprávněným prostředkem, jímž lze jeho rozsudku odporovat, dovolání č. 360.
- — nebylo-li zrušeno rozhodnutí německého úřadu z doby okupace, jímž byl vyloučen společník z veřejné obchodní společnosti, nelze se domáhat podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušení usnesení rejstříkového soudu, kterým bylo jeho vyloučení vyznačeno v obchodním rejstříku č. 361.
- — k otázce, zda je navrhovatel oprávněn k návrhu podle § 10 zákona č. 76/1946 Sb. (§ 4, odst. 2 uved. zák.), přihlédne i oprávněný soud z úřední povinnosti č. 363.
- — proti usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu rozhodující o návrhu na zrušení soudního příklepu (§ 10 zákona č. 76/1946 Sb.), je dovolací rekurs nepřipustný (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.) č. 371.
- — rozsudek říšského soudu v Lipsku z doby nesvobody vydaný v manželském sporu, v němž v první stolici rozhodoval soud ležící na území Československé republiky, nepotřebuje ke své účinnosti v oblasti československého právního řádu uznání podle zákona č. 199/1946 Sb. č. 375.
- — řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovení původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb.; před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společností uplatnit jen její společníci č. 395.
- — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2, konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávnění odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituční majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
- — zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího opatrovnícky kupní smlouvu na nezletilce, nelze se podle zák. č. 76/1946 Sb. domáhat jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelův nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou (Němkou) varován a pohrůzkou gestapu zastrašen č. 400.

- — odstranění právních účinků dědické dohody uzavřené v době nesvobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovní zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 480.
- — rozsudku z doby nesvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o oduznání manželského původu dítěte podané v jednoróční lhůtě podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říš. zák. díl I, str. 80 o přizpůsobení předpisů rodinného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák. č. 492.
- — spolek, který byl rozhodnutím správního úřadu z doby nesvobody včleněn do jiného spolku a vymazán ze spolkového katastru, nemůže podat návrh na zrušení soudního rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb. dokud nebylo zrušeno uvedené rozhodnutí správního úřadu č. 558.
- — **zákon č. 198/1946 Sb.:** i když se manžel, žalující v době nesvobody o rozluku a dohánnuvši v této době rozluky, znovu oženil (§ 1 (2) zák. č. 198/1946 Sb.), je přece oprávněn domáhat se podle zákonů č. 76/1946 Sb. a č. 198/1946 Sb. změny výroku rozlukového rozsudku o vině, jímž bylo uznáno, že je na rozluce výhradně vinen č. 354.
- — odstraní rozluku manželství z doby nesvobody podle § 2 zák. č. 198/1946 Sb. lze i tehdy, když rozloučení manželé uzavřeli spolu nový sňatek č. 512.
- Obhaceni bezdůvodné:** použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy č. 150/1948 Sb. č. 550.
- — neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb. a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
- Obsazení soudu:** úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.
- — rozhodli-li v opatrovnícké věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
- Ocenění předmětu sporu:** proti usnesení okresních soudů ve sporech o majetková práva není přípustný rekurs (dovolací rekurs), nepřevyšuje-li celková hodnota předmětu sporu na penězích nebo na peněžité hodnotě 300 Kčs č. 446.
- — i v rozsudku pro zmeškání vyhotoveném ve zkrácené formě musí být ve sporech o majetková práva, v nichž nejde výhradně o zaplacení peněžité sumy, uvedena hodnota předmětu sporu; třebas první soud určil tuto hodnotu teprve dodatečně samostatným usnesením je přece rozhodná pro posouzení přípustnosti odvolání č. 530.
- Oceňování důkazů** viz důkaz, uvažování důkazů.
- Oddělení pozůstalosti** viz pozůstalost.
- Odevzdání věci** viz též smlouva trhová.
- — přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitosti knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- — i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitosti do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.

ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu č. 50/1945 Sb. o patřících v oblasti filmu platy i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků; prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.

Odkaz: odkázal-li zůstavitel v posledním pořízení své jmění »dobročinným, lidumilným a vlasteneckým spolkům«, jde o odkaz spolkům vymezeným jasně jejich účelem a jejich určitelnost je možná podle § 651 obč. zák. volbou dědice nebo třetí osoby č. 388.

Odklad exekuce: ani proti usnesení, jímž byl návrh na odklad exekuce podle § 4 zák. č. 227/1946 Sb. soudem druhé stolice zamítnut, není opravný prostředek přípustný č. 394.

— — proti rozhodnutí soudu druhé stolice vydanému v řízení o odklad exekucí ukončené podle ustanovení §§ 4 až 7 zák. č. 227/1946 Sb. není přípustný další opravný prostředek bez rozdílu, zda tímto usnesením rozhodl rekursní soud ve věci samé anebo v otázce formální (odmítnutím rekursu) č. 445.

— — k návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. je výlučně oprávněn vymáhající věřitel; je-li vymáhajícím věžitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy č. 504.

Odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. viz obnovení právního pořádku.

Odpovědnostní pojištění viz pojištění smluvní.

Odročení: třebas usnesení, jímž byl návrh strany na odročení roku zamítnut, nebylo straně ještě v době konání roku doručeno, stihly přece stranu, jež se k roku nedostavila, následky zmeškání, stalo-li se toto usnesení nepodáním opravného prostředku potom pravoplatným č. 409.

— nepodala-li strana proti usnesení, jímž byl její návrh na odročení roku zamítnut, opravný prostředek, nemůže úspěšně v dovolání uplatňovat okolnosti, které odůvodňovaly odročení roku č. 409.

Odstoupení od smlouvy viz smlouva trhová.

Odsun Němců: osobní služebnost nelze vymazat z pozemkové knihy, třebas oprávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcům, kterýmžto nástupcem je po vydání dekretu č. 108/1945 Sb. Československá republika č. 449.

Odškodnění podle § 1266 obč. zák. viz rozluka.

Oduznání manželského původu dítěte viz děti.

Odvolaň: ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byly vedlejšími intervenienty č. 368.

— výměr správního úřadu vyhovující § 33, písm. d) knih. zák. je vkladnou listinou i když není pravoplatný stačí, že je vykonatelný; takovou listinou je i výměr o vynětí nemovitosti z národní správy a o jejím vrácení podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., proti němuž nemá odvolání odkladného účinku č. 513.

— i v rozsudku pro zmeškání vyhotoveném ve zkrácené formě musí být ve sporech o majetková práva, v nichž nejde výhradně o zaplacení peněžité sumy, uvedena hodnota předmětu sporu; třebas prvý soud určil tuto hodnotu teprve dodatečně samostatným usnesením, je přece rozhodná pro posouzení přípustnosti odvolání č. 530.

— třebas strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudem první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokátu bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947

Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem č. 538.

Ochrana nájemníků: nájemní práva, zejména, jsou-li zajištěna v pozemkové knize a chráněna ochranou nájemníků, mohou být předmětem restituce č. 369.

— — nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci; pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituce nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínek, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.); je-li restituční návrh podán toliko proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení č. 369.

— — nárok na restituci nájemního práva k místnostem není vyloučen tím, že majitel domu uzavřel o nich po skončení okupace novou nájemní smlouvu s třetí osobou č. 369.

— — smlouva, již spoluvlastník pronajal druhému spoluvlastníku svou ideální část společného domu, podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vlád. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi č. 505.

— — usnesení, jímž se připouští výpověď z takové smlouvy, lze omezit jen na údaj, kdy se nájemní poměr skončí, bez připojení exekuční doložky; pro spoluvlastníka, jenž byl pronajimatelem, má toto usnesení ten význam, že může na jeho základě nastoupit jednu z cest, naznačených v §§ 833 až 838 obč. zák., aby dosáhl vyloučení druhého spoluvlastníka z fyzického užívání domu nebo jeho části č. 505.

— — **národní cti:** knihovni soud zamítl právem žádost o vklad knihovního práva, bylo-li mu známo, že se proti žadateli vede řízení podle dekretu č. 138/1945 Sb. a předložil-li žadatel na výzvu soudu osvědčení o státní a národní spolehlivosti, od jehož vystavení uplynul bezmála rok; udělení další lhůty k předložení nového osvědčení podle § 88, odst. 3 knih. zák. nepřichází v úvahu, nelze-li předložení očekávat v krátké době č. 411.

— — **požární:** ustanovení § 19 vlád. nař. č. 30/1941 Sb. o věcech požární ochrany, je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čl. č. 511.

— — nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věcí požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu č. 511.

— — vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitosti patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.) č. 511.

Ochranné opatření viz mladiství, poručenství.

Okupace viz obnovení právního pořádku, restituce majetková.

Opatrovnictví: konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědičné právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem vážnoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědičského práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.

— k výkladu § 4, odst. 2 zákona č. 76/1946 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody; třebas strana původního sporu zanechala dědice, nutno přece podat žalobu na opatrovníka ustanoveného podle uvedeného zákona, jestliže dědicové dosud nepodali dědičskou přihlášku, nebo nebyla-li její přihláška soudem ještě přijata č. 357.

— shodný názor nižších soudů, že souhlas manželova opatrovníka nestačí k rozluce podle §§ 15, 16 zákona č. 320/1919 Sb., se nepřičí jasnému a nepochybnému znění zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 372.

- opatrovnický soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otcí, je-li pochybnost, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal práva odvolat nebo změnit obmysleci doložku znějící ve prospěch dítěte č. 379.
 - zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího opatrovnický kupní smlouvu na nezletilce, nelze se podle zák. č. 76/1946 Sb. domáhat jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelův nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou (Němkou) varován a pohružkou udání gestapu zastrašen č. 400.
 - poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.
 - nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovo č. 431.
 - nabude-li žena československého státního občanství sňatkem, nenabývá tím téhož státního občanství i její nemanželské dítě narozené před sňatkem č. 431.
 - dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.
 - prozatímní pravomoc opatrovnického soudu podle obdoby § 183 nesp. pat. neopravňuje tento soud k povolení změny státního občanství cizího nezletilce č. 453.
 - okruh příbuzenstva ve smyslu §§ 198, 259 a 281 obč. zák. jde v pobočném pokolení až na potomky děda a báby (§ 738 obč. zák.) č. 466.
 - opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.
 - v případech, kde § 185 nesp. pat. doporučuje slyšení nejbližších příbuzných opatrovančových, jsou tyto příbuzní oprávněni k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. č. 488.
 - rozhodl-li v opatrovnické věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
 - nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovnického) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.
 - úmluva mezi Československem a Francií o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských a obchodních č. 60/1931 Sb. zůstala v platnosti i po skončení okupace Francie a Československa Německem č. 552.
 - proti usnesení, jímž byl ustanoven opatrovník podle §§ 116, 121, odst. 2 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), je tento opatrovník oprávněn podat stížnost jak jménem vlastním tak jménem strany, jíž byl ustanoven č. 552.
- Opatření zatímni:** i když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ní poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožen straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznan č. 380.
- k účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovni žádosti o vklad práva vlastnického, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno; tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vážne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby č. 380.
 - proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo rozhodnuto o soudní správě pozůstalostního jmění podle § 382, č. 2 ex. ř. a § 127, odst. 2 nesp. pat., není dovolací rekurs přípustný (§ 402, odst. 2 ex. ř.) č. 383.

- — není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. právní názor nižších soudů, že nelze zapsat do obchodního rejstříku právo ke spoluprávě obchodního podniku, plynoucí z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení č. 406.

Oprava prohlášení za mrtvého viz prohlášení za mrtvého.

- Oprávnění k opravnému prostředku:** ve sporu, v němž je žalován osobně ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.
- — pokud nebyla konfiskace zrušena, nelze však rozsudek, jímž bylo vyhověno žalobě, vykonat, třeba konfiskace nebyla ještě poznamenána v pozemkové knize č. 368.
 - — ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třeba jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb. č. 382.
 - — i když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spolužalování nerozlučnými společníky v rozeprě (§ 14 c. ř. s.) č. 382.
 - — Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud národně připsanou německému nezemědělskému, nyní z části znárodněnému podniku č. 386.
 - — byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu č. 402.
 - — byl-li znárodně veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb., není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku č. 433.
 - — v případech, kde § 185 nesp. pat. doporučuje slyšení nejbližších příbuzných opatrovančových, jsou tyto příbuzní oprávněni k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. č. 488.
 - — dlužník, jehož celé jmění podleho konfiskaci podle § 14, písm. c) dekr. pres. rep. č. 16/1945 Sb. a § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků nucené správy; rozvrhové usnesení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy č. 521.
 - — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užíváním pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
 - — proti usnesení, jímž byl ustanoven opatrovník podle §§ 116, 121, odst. 2 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), je tento opatrovník oprávněn podat stížnost jak jménem vlastním, tak jménem strany, jíž byl ustanoven č. 552.
 - — nedošlo-li k řízení o svolání věřitelů (§§ 813 až 815 obč. zák., §§ 133 až 136 nesp. pat.), není pozůstalostní soud oprávněn odkázat podle § 136, odst. 1 nesp. pat. pozůstalostního věřitele na pořad práva (správního řízení) s jeho pohledávkou přihlášenou k soupisu pozůstalostního jmění, avšak popřenou dědici; učinil-li tak přece, stal se věřitel odkázaný na pořad práva (správního řízení) účastníkem této části pozůstalostního řízení oprávněným k rekursu č. 562.

- Oprávnění k návrhu:** k otázce, zda je navrhovatel oprávněn k návrhu podle § 10 zákona č. 76/1946 Sb. (§ 4, odst. 2 uved. zák.), přihlédne i opravný soud z úřední povinnosti č. 363.
- — nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci; pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituce nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínek, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.); je-li restituční návrh podán toliko proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení č. 369.
 - — nárok na restituci nájemního práva k místnostem není vyloučen tím, že majitel domu uzavřel o nich po skončení okupace novou nájemní smlouvu s třetí osobou č. 369.
 - — restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. lze uplatnit proti národní správě majetkových podstat t. zv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.); nelze se však domáhat v restitučním řízení náhrady za peněžitý vklad, který byl za okupace převeden na Vystěhovalecký fond, splynul s jinými převedenými hotovostmi a propadl jako celé jmění spravované tímto fondem konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., § 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 398.
 - — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávnění odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
 - — dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o povolení knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí č. 434.
 - — bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplácena, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebaš nezaplatil dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.
 - — opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.
 - — za podmínek § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba č. 485.
 - — restituční návrh (zákon č. 128/1946 Sb. ve znění zákona č. 79/1948 Sb.) spoluvlastníka ideální poloviny nemovitosti nelze zamítnouti pro nedostatek aktivní legitimace, prohlásil-li spoluvlastník druhé ideální poloviny téže nemovitosti za restitučního řízení, že s restitučním návrhem souhlasí a že se připojuje k provedenému řízení č. 529.
 - — služební smlouva je majetkově-právním jednáním ve smyslu § 1 zák. č. 128/1946 Sb.; nárok vzniklý z neplatného zásahu do služebního poměru lze uplatnit jen proti zaměstnavateli, který měl z takového neplatného zásahu přímý prospěch č. 536.
 - — odpůrce osoby, uplatňující restituční nárok (zákon č. 128/1946 Sb.) na vrácení majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 Sb., na nějž nebyla zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přídělci Národní pozemkový fond č. 543.
 - — k otázce, kdo je oprávněn restituovat podnik, který patřil veřejné obchodní společnosti č. 559.

- Oprávnění ke sporu: aktivní:** je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoliv jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce, je k podání žaloby o nepřipustnost exekuce z důvodů, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond č. 412.
- — dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přídělci (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře č. 486.
 - — pasivní: národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim č. 362.
 - — národní správce konfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky váznoucí na konfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vyporádaní podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb.; ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.
 - — je nedostatkem pasivní legitimace vedoucím k zamítnutí žaloby, směřuje-li žaloba proti žalovanému osobně, ač závazek jí uplatňovaný pochází z jednání, jež žalovaný provedl jako národní správce č. 404.
- Organisace odborová viz Revoluční odborové hnutí.**
- Osidlení:** poznámkou osidlení v knihovní vložce podle § 6, odst. 1 zák. č. 90/1947 Sb. přešla disposiční moc s nemovitostmi, zapsanými v této vložce pozemkové knihy, na Národní pozemkový fond a dosavadní knihovní vlastníci pozbyli práva jakékoli dispozice s tímto majetkem č. 457.
- Osoba právnická:** dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o povolení knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí (§ 5 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.
- ke vkladu vlastnického práva pro jednotnou odborovou organizaci k nemovitosti knihovně připsané Německé pracovní frontě netřeba vkladní listiny podle § 31 knih. zák. (§ 6, odst. 1 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.
- Osvědčení:** rozhodnutí o prohlášení za mrtvého může být opraveno podle § 12 dekretu č. 117/1945 Sb. jen tehdy, bude-li podán důkaz, nikoliv pouze osvědčení možnosti, že neznámý je na živu nebo že zemřel jindy, ať již dříve nebo později, než bude stanoveno v rozhodnutí, jež má být opraveno č. 540.
- neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb. a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
 - kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, již zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného obohacení (§§ 877, 1431 obč. zák.) č. 550.
- Osvědčení o státní spolehlivosti viz kniha pozemková, restituce majetková.**
- Ošetřovatelé:** pomocný ošetřovatel, jehož platové poměry jsou upraveny podle vládn. nař. č. 22/1927 Sb. nemá nároku na zvláštní odměnu za práci přes čas č. 501.
- Otázky předurčující:** o opravě rozhodnutí v otázce data zůstavitelova úmrtí (§§ 12, 14 dekr. č. 117/1945 Sb.) není oprávněn pozůstalostní soud rozhodnout ani jako o otázce předurčující č. 367.
- — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2, konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávnění odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.

- — sporná okolnost, zda úmrtní list je platnou či falšovanou listinou, není v řízení o prohlášení za mrtva předurčující otázkou, která by opravňovala nesporného soudce k odkázání účastníků na řízení sporné č. 422.
- — poručenský (opatrovnícký) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.
- — i dovolací řízení lze přerušit podle § 190 c. ř. s., závisí-li rozhodnutí sporu na rozhodnutí, zda nároky uplatněné žalobou podléhají konfiskaci podle § 1 dekretu č. 108/1948 Sb. č. 527.

Otec viz též děti.

- zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího nadopatrovnícky kupní smlouvu na nezletilce, nelze se podle zák. č. 76/1946 Sb. domáhati jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelův nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou (Němkou) varován a pohrůzkou udání gestapu zastrašen č. 400.
- jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- rozsudku z doby nsvobody, jímž bylo vyhověno žalobě o odzunnání manželského původu dítěte podané v jednorozhodnutí podle čl. 2, § 5 nařízení ze dne 6. února 1943, něm. říš. zák. díl str. 80 o přizpůsobení předpisů rodinného práva, nelze úspěšně odporovat z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. poukazem na to, že byla podána po tříměsíční lhůtě stanovené § 158 obč. zák. č. 492.
- ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědectví samo podkladem rozhodnutí, jímž se odzunnává manželský původ dítěte; může jím však být ve spojení s jinými důkazy č. 517.
- **nemanželský:** pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím slibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.
- — dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.
- — uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědectvím spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce č. 475.
- — úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.
- — po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství a nikoliv pouhé poručensství ve smyslu §§ 166, 187 obč. zák.; tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák. č. 555.

Pas dobytčí: porušení povinnosti vystavit uzávěrkový list podle §§ 150—152 vyhlášky č. 1/1943 Sb. Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby o tržním řádu jatečného dobytka (§ 429 Úř. l. z r. 1943), odevzdat zpětné hlášení podle § 3, odst. 1, písm. a) vl. nař. ze dne 23. února 1944, č. 48 Sb. o evidenci stavu zvířat ke kontrolním účelům a vystavit dobytčí pas podle § 8 zákona č. 177/1909 ř. z. o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích nečiní smlouvu o prodeji dobytka neplatnou č. 560.

Péče řádného obchodníka: k odevzdání zboží dovozníkovi podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. nestačí pouhé zaslání účtu kupiteli s prohlášením, že zboží je u prodávatele k dispozici kupitelově, ani výzva dovozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl č. 366.

- — nemohl-li kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvésti koupené a zaplacené zboží ze skladu prodávatele, byl prodávatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) č. 366.

Persekuce národní, rasová a politická viz restituce majetková.

Placení dluhu viz též složení k soudu.

- — právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny, ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství, není neplatné proto, že bylo uskutečněno bez předepsaného souhlasu Národní banky č. 463.
- — plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní depozici) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci v tuzemsku č. 463.
- — bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třeba nezaplátí dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.

Plná moc viz moc plná.

Plnění dluhu viz složení k soudu, placení dluhu.

Poctivý držitel viz držba, restituce majetková.

Podání: nelze přezkoumávat s hlediska nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný závěr nižších soudů, že podání je urážlivého obsahu (§ 15 téhož zák.) č. 387.

Podnájem: i k podnájmu nemovitosti (její části) potřebuje národní správce schválení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 454.

- — uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, kteří mají v bytech podnájemníky, placení měsíčního poplatku z každého podnájemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem č. 535.

Podnik národní: Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní z části znárodněnému podniku č. 386.

- — nejde o nepřipustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovni žádost teprve v dovolaci stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost č. 405.
- — vyhláška o znárodnění podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. a listina, kterou se z jeho majetkové podstaty zřizuje národní podnik, jsou dostatečným podkladem pro vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost připsanou podniku takto znárodněnému č. 405.
- — z předpisu § 17 dekr. č. 100/1945 Sb. neplyne, že by u knihovnické žádosti národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitostí požadovaných § 94 knih. zák.; předpis ten předpokládá, že rozsah znárodnění byl již konkrétně vymezen č. 405.
- — jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.
- — byl-li znárodněn veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku č. 433.
- — při zápisu národního podniku do obchodního rejstříku podle § 16 dekretu č. 100/1945 Sb. se zapisuje do rejstříku, že majitelem firmy je

podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení uved. dekretu Československý stát č. 455.

— — je-li v pozemkové knize patrné, že nemovitosti připsané podniku znárodněnému podle § 4, odst. 2 dekr. č. 101/1945 Sb. jsou podle své povahy určeny k provozu tohoto podniku, stačí k povolení vkladu vlastnického práva na tyto nemovitosti pro národní podnik vyhláška ministra výživy o řízení národního podniku č. 459.

— — restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků č. 462.

— — restituční řízení nelze přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků č. 462.

— — v restitučním řízení o vydání věci proti národnímu podniku přihledně opravný soud k ustanovení čl. IV zák. č. 79/1948 Sb. z moci úřadu, třebaš toto ustanovení nabylo účinnosti teprve v řízení opravném č. 471.

— — žalobu proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) změnit za podmínek § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik č. 498.

— — i když je nemovitost knihovně připsána jiné osobě než vlastníku znárodněného podniku, dlužno přece povolit národnímu podniku vklad vlastnického práva k ní, je-li z přípisu ministerstva průmyslu připojeného ke knihovní žádosti zřejmo, že nemovitost sloužila nebo byla určena provozu znárodněného podniku, jehož majetková podstata vplynula do národního podniku (§ 4 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) č. 499.

— — vstupem národního podniku do závazků znárodněného podniku podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. se dosavadní dlužník nezproštuje těchto závazků; národní podnik přistupuje k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavázaný subjekt č. 507.

— — podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce na místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu č. 565.

— — nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekretu č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565.

Podnik obchodní: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nelze zapsati do obchodního rejstříku právo ke spolusprávě obchodního podniku, plynoucího z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení č. 406.

— — právní názor nižších soudů, že veřejní společníci, třebaš jsou u nich dány předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nejsou oprávněni domáhat se restituce protokolované obchodní firmy a podniku podle uvedeného ustanovení u příslušného správního úřadu, se příčí jasnému a nepochybnému znění a smyslu zákona č. 408.

Pohledávky proti státu viz exekuce, konfiskace.

Pojistění smluvní: smlouvou o požárním pojištění, kterou uzavřel v srpnu roku 1945 o nemovitosti, podléhající konfiskaci podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. její bývalý německý vlastník, není vázán národní správcem dosazený později na nemovitost, i když bývalý vlastník až do zavedení národní správy na nemovitosti fakticky hospodařil č. 374.

— — opatrovnický soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otci, je-li pochybné, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal

práva odvolat nebo změnit obmysleci doložku znějící ve prospěch dítěte č. 379.

— — požádá-li pojistník pojistitele podle § 123, druhé věty zák. č. 145/1934 Sb., aby plnil poškozenému, nevzniká tím poškozenému přímý nárok proti pojistiteli č. 385.

— — tím, že pojistitel složil náhradu z odpovědnostního pojištění ve prospěch poškozeného ve staré měně k soudu, nezaniká nárok poškozeného proti pojistníkovi, jež mu byl přisouzen v nové měně č. 385.

— — třebaš byl příkaz pojistníkův, aby prvá pojistná prémie byla zaplácena poukazem z jeho vázaného vkladu na vázaný vklad pojišťovny, dán peněžnímu ústavu ještě před pojistnou příhodou, je odst. 2 zákona o pojistném ústavu (smlouvě), byl-li příkaz proveden až po této době č. 393.

Pokrevní původ viz původ pokrevní.

Pomoc právní: úmluva mezi Československem a Francií o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských a obchodních č. 60/1931 Sb. zůstala v platnosti i po skončení okupace Francie a Československa Německem č. 552.

Poručení viz též opatrovnictví.

— — dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.

— — okruh přibuzenstva ve smyslu §§ 198, 259 a 281 obč. zák. jde v pobočném pokolení až na potomky děda a báby (§ 738 obč. zák.) č. 466.

— — poručenský soud je oprávněn učinit ochranné opatření podle § 1, odst. 2 zák. č. 48/1931 Sb. i tehdy, nedopustil-li se nezletilý trestného činu č. 518.

— — nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovnického) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů na tímto nezletilcem vyloučena č. 544.

— — po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství a nikoliv pouhé poručenství ve smyslu §§ 166, 187 obč. zák.; tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák. č. 555.

Pořad práva: konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.

— — byla-li věc zahájena sporem pravoplatně převedena do nesporného řízení podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb., není nesporný soud oprávněn odmítnout návrh z toho důvodu, že nejde o nárok restituční, ani postoupit věc opět soudu spornému č. 427.

— — pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb.; byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. č. 428.

— — nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valné hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.

- — pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.
 - — pro uplatnění nároku váznoucího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb.) proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný č. 467.
 - — pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národnímu správci, je pořad práva přípustný; nepřipustný je však pořad práva pro nárok proti národnímu správci na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat č. 477.
 - — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
 - — nejde o nárok na náhradu válečné škody podle dekr. č. 54/1945 Sb., nýbrž o nárok patřící na pořad práva, domáhá-li se žalobce na státu náhrady škody, kterou utrpěl v době okupace srážkou osobního vlaku s vojenským vlakem č. 490.
 - — nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnání je neplatné, nejde o nárok restituční podle zák. č. 128/1946 Sb. a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.
 - — nenabytela-li smlouva z doby nsvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
 - — pro nárok vlastníkův proti bývalému národnímu správci jeho majetku na složení účtů z národní správy není přípustný pořad práva č. 534.
 - — pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení (zák. č. 128/1946 Sb.) namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodovat pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2 písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.
 - — správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona; byl-li tento majetek dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb., nikoliv o zatímní přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb. č. 547.
 - — nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekr. č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565.
- Pořízení poslední:** odkázal-li zůstavitel v posledním pořízení své jmění »dobročinným, lidumilným a vlasteneckým spolkům«, jde o odkaz spolkům vymezeným jasně jejich účelem a jejich určitostí je možná podle § 651 obč. zák. volbou dědice nebo třetí osoby č. 388.
- — dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnáním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků č. 432.

- — německý zákon o zřízení závěti a dědických smluv z 31. července 1938, říšský zákon I, str. 973, byl až do účinnosti zák. č. 195/1946 Sb. (t. j. do 15. listopadu 1946) použitelný v pohraničním území českých zemí (§ 8, odst. 1 cit. zák.) ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. o obnově právního pořádku č. 438.
 - — proti dědici z posledního pořízení zřízeného v náležité formě a nepopřehého co do pravosti dlužno podle § 126 nesp. pat. odkázat na pořad práva každého, jehož nároky se zakládají jen na zákonné dědické posoupnosti i tehdy, vzdal-li se tento testamentární dědic dědického práva před zřízením posledního pořízení č. 494.
 - — při rozhodování o přijetí dědické přihlášky z ústního posledního pořízení není pozůstalostní soud oprávněn zkoumat, zda svědkové posledního pořízení byli zůstavitelem výslovně přizváni za svědky po případě zda si museli být podle okolností vědomi své svědecké funkce, ani zda zůstavitel učinil své prohlášení animo testandi, či jen animo narrandi č. 549.
- Poslední pořízení** viz pořízení poslední.
- Posoupnost dědická** viz pořízení poslední, pozůstalost.
- Postup pohledávky:** není-li možné navrácení k předešlému stavu ve smyslu § 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. proto, že restituovaný dům byl zničen válečnými událostmi, nelze uložit navrhovateli, aby při vrácení pozemku nahradil odpůrci náklad učiněný odpůrcem na dům před jeho zničením, ani aby mu postoupil svůj nárok na náhradu válečných škod z titulu dekr. č. 54/1945 Sb. č. 465.
- **původského práva:** postup původských práv (§ 16 zák. č. 218/1926 Sb.) nevyžaduje formy č. 469.
 - — zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se povitý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.

Poučení právní: třeba strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudu první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokát bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí práv. výs. soudem č. 538.

Použitelný předpis viz předpis použitelný.

Povinnost odvodová viz devisy.

Povolení exekuce viz exekuce.

Pozemková kniha viz kniha pozemková.

Pozemková reforma viz reforma pozemková.

Poznámka viz kniha pozemková.

Pozůstalost viz též odkaz.

- **přihláška dědická:** dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědici byly porušeny předpisy dekr. č. 108/1945 Sb. č. 533.
- — při rozhodování o přijetí dědické přihlášky z ústního posledního pořízení není pozůstalostní soud oprávněn zkoumat, zda svědkové posledního pořízení byli zůstavitelem výslovně přizváni za svědky po případě zda si museli být podle okolností vědomi své svědecké funkce, ani zda zůstavitel učinil své prohlášení animo testandi, či jen animo narrandi č. 549.

- **svolání věřitelů:** nedošlo-li k řízení o svolání věřitelů (§§ 813 až 815 obč. zák., §§ 133 až 136 nesp. pat.), není pozůstalostní soud oprávněn odkázat podle § 136, odst. 1 nesp. pat. pozůstalostního věřitele na pořad práva (správního řízení) s jeho pohledávkou přihlášenou k soupisu pozůstalostního jmění, avšak poenou dědici; učinil-li tak přece, stal se věřitel odkázaný na pořad práva (správního řízení) účastníkem této části pozůstalostního řízení oprávněným k rekursu č. 562.
- **soupis pozůstalosti:** usnesení, jímž nižší soudy pojalý do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přičítá jasnému a nepochybnému znění § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. č. 399.
- **řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat.:** proti dědici z posledního pořízení zřízeného v náležitě formě a nepopřené co do pravosti dlužno podle § 126 nesp. pat. odkázat na pořad práva každého, jehož nároky se zakládají jen na zákonné dědické posloupnosti i tehdy, vzdal-li se tento testamntární dědic dědického práva před zřízením posledního pořízení č. 494.
- **správa pozůstalosti:** konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
- — proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo rozhodnuto o soudní správě pozůstalostního jmění podle § 382, č. 2 ex. ř. a § 127, odst. 2 nesp. pat., není dovolací rekurs přípustný (§ 402, odst. 2 ex. ř.) č. 383.
- — dědické právo, jež je závislé na tom, který den bude v řízení o prohlášení za mrtva stanoven jako den úmrtí určité osoby, není ještě dostatečně prokázáno (§ 810 obč. zák.) a dědici nelze svěřit spolsprávu pozůstalosti bez provedení dalšího šetření (§ 124 nesp. pat.) za účelem jeho prokázání č. 526.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
- **oddělení pozůstalosti:** konfiskací majetku dědičky, přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 456.
- **odevzdání pozůstalosti:** odstranění právních účinků dědické dohody uzavřené v době nesvobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovní zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 480.
- **zastupování pozůstalosti:** zák. č. 128/1946 Sb.: nebyl-li restituční návrh podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li

ani řízení dodatečně rádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílíky společné věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.

- **dodatečně najevo vyšlé jmění:** usnesení, jímž nižší soudy pojalý do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přičítá jasnému a nepochybnému znění § 1 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 399.
 - **jiné otázky formální:** o opravě rozhodnutí v otázce data zůstavitelova úmrtí (§§ 12, 14 dekr. č. 117/1945 Sb.) není oprávněn pozůstalostní soud rozhodnout ani jako o otázce předurčující č. 367.
 - — fideikomisární spbitut je účastníkem oně části pozůstalostního řízení, v níž uplatňuje pozůstalý manžel nárok na slušné zaopatření ve smyslu § 796 obč. zák. č. 397.
 - — rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.
 - — podle exekučního titulu znějícího na pozůstalost lze povolit exekuci na nemovitosti, které jsou dosud knihovně připsány zůstaviteli č. 561.
 - **různé:** k výkladu § 4, odst. 2 zákona č. 76/1946 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody; třeba strana původního sporu zanechala dědice, nutno přece podat žalobu na opatrovníka ustanoveného podle uvedeného zákona, jestliže dědicové dosud nepodali dědickou přihlášku, nebo nebyla-li jejich přihláška soudem ještě přijata č. 357.
 - — dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnaním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků č. 432.
- Požární ochrana** viz ochrana požární.
- Práce přes čas** viz ošetřovatelé, zaměstnanci.
- Pracovní poměr** viz ošetřovatel, práce přes čas, právo na práci, učňové, úřad ochrany práce, zaměstnanci.
- **soudy** viz soudy pracovní.
- Právní jednání** viz konfiskace, restituce majetková, smlouva, správa národní.
- **akcesorní** viz restituce majetková.
 - **principální** viz restituce majetková.
- Právní moc** viz moc právní.
- **nástupce** viz restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).
 - **pomoc** viz pomoc právní.
 - **zástupce** viz advokáti, zastoupení.
- Právnícká osoba** viz osoba právnícká.
- Právo dědické** viz pořízení poslední, pozůstalost, vzdání se práva.
- **donucující:** dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směřuje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.

- — předpisy ústavy č. 150/1948 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.
- **chudých:** neuvedl-li žadatel v žádosti o propůjčení práva chudých (§ 63 c. ř. s.) okolnosti potřebné k posouzení, zda se nejví zamyšlené domáhání nebo bránění práva svévlným nebo zřejmě marným, nelze právo chudých povolit č. 384.
- — třeba strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudu první stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokátu bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947 Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem č. 538.
- **kořistní** viz kořist.
- **na práci** viz zaměstnanci.

Pravoplatnost viz akt správní, kniha pozemková.

Právo předkupní: zamítá-li soud návrh na povolení vkladu vlastnického práva k nemovitosti podle tržové smlouvy, není oprávněn povolit ani současně žádaný výmaz kupitelova předkupního práva k nemovitosti č. 531.

— **původské (zák. č. 218/1926 Sb.):** předpokladem žaloby na uznání, že žalobci přísluší původské právo (§ 58 zák. č. 218/1926 Sb.), je žalobcův právní zájem, aby toto právo bylo soudně určeno č. 469.

— — postup původských práv (§ 16 zák. č. 218/1926 Sb.) nevyžaduje formy č. 469.

— — zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.

— **soukromé mezinárodní:** za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslaviie ze dne 20. března 1948, č. 163 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze pro příslušníka tohoto státu vložit podle tržové smlouvy vlastnické právo k tuzemské nemovitosti č. 531.

— — nedal-li jugoslávský konsulařní úřad souhlas podle čl. 21 konsulařní úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovníckého) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.

— **zástavní:** zaručil-li se rukojmí za dluh jen vzhledem k věřitelovu ujištění, že pro hlavní pohledávku vázne na dlužníkových věcech zástavní právo, odpovídá věřitel rukojmím za újmu, jež mu vzešla tím, že nedopatřením právního zástupce věřitelova ke zřízení zástavního práva nedošlo č. 419.

— — knihovní výmaz zástavního práva podle § 1 nař. t. zv. říš. protektorů z 19. listopadu 1941 je zásahem do majetku ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 440.

— — i když nebyly dosud vráceny dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům nemovitosti, na nichž vázlo knihovní zástavní právo, jež bylo vymazáno za okupace na základě neplatného předpisu, je možno obnovit podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. knihovní zápis tohoto zástavního práva, nebyla-li zajištěna pohledávka navrhovatelí zaplacená č. 440.

— — bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebaž nezaplátí dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.

— **vnucené** viz exekuce (§ 87 a násl. c. ř. s.).

Prázdniny soudní: použitelnost vládního nařízení č. 211/1942 Sb. o zrušení soudních prázdnin byla zrušena dnem vyhlášení zákona č. 105/1947 Sb. bez výhrady a v plném rozsahu, tudíž i pro věci, v nichž bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti (před 1. srpnem 1947) č. 391.

Prejudicialita viz otázky předurčující.

Prekluse viz též lhůty.

— lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona č. 355.

Prodávatel viz smlouva tržová.

Prohlášení za mrtvého (dekr. č. 117/1945 Sb.): o opravě rozhodnutí v otázce data zůstavitelova úmrtí (§§ 12, 13 dekr. č. 117/1945 Sb.) není oprávněn pozůstalostní soud rozhodnout ani jako o otázce předurčující č. 367.

— — sporná okolnost, zda úmrtní list je platnou či falšovanou listinou, není v řízení o prohlášení za mrtva předurčující otázkou, která by opravňovala nesporného soudce k odkázání účastníků na řízení sporné č. 422.

— — k opravě dne smrti (§ 12 dekr. č. 117/1945 Sb. nestačí důkaz, že se na případ vztahuje jiná domněnka o úmrtí nezvěstného, než je domněnka, podle které byl den smrti označen (§ 8, odst. 2 cit. dekr.) č. 430.

— — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., zavedl-li soud řízení o opravě dne smrti, ač jeho určení nebylo ještě pravoplatným č. 436.

— — pokrevní příbuzenství s osobou prohlášenou za mrtvou nestačí samo o sobě k odůvodnění právního zájmu na opravě usnesení, jímž byla prohlášena za mrtvou (§ 12, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb.) č. 437.

— — opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.

— — dědické právo, jež je závislé na tom, který den bude v řízení o prohlášení za mrtva stanoven jako den úmrtí určité osoby, není ještě dostatečně prokázáno (§ 810 obč. zák.) a dědici nelze svěřit spolusprávu pozůstalosti bez provedení dalšího šetření (§ 124 nesp. pat.) za účelem jeho prokázání č. 526.

— — rozhodnutí o prohlášení za mrtvého může být opraveno podle § 12 dekr. č. 117/1945 Sb. jen tehdy, bude-li podán důkaz, nikoliv pouhé osvědčení možnosti, že nezvěstný je na živu nebo že zemřel jindy, ať již dříve nebo později, než bude stanoveno v rozhodnutí, jež má být opraveno č. 540.

— — návrh na opravu dne smrti podle § 12 dekr. č. 117/1945 Sb. je odůvodněn nejen, když navrhovatel dokáže, že nezvěstný zemřel v určitý jiný den, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti, nýbrž i tehdy, dokáže-li, že se nezvěstný tohoto dne nedožil, nebo že žil ještě po tomto dni č. 556.

— — byl-li podán důkaz o tom, že nezvěstný nezemřel, po případě nemohl zemřít v den, udaný v základním rozhodnutí jako den smrti, lze stanovit za den smrti jiný den odpovídající novému zjištění, po případě i s použitím § 8, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. č. 556.

Promlčení: lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona č. 355.

— předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepříčí znění nebo demokracickým zásadám čl. ústavy č. 425.

Pronajimatel viz smlouva nájemní.

Protiprávnost viz náhrada škody.

Protokol: úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.

Průmysl potravinářský viz znárodnění.

Předmět sporu viz ocenění předmětu sporu.

Předpis neplatný viz restituce majetková.

- — **použitelný** viz též ochrana požární (č. 511).
- — použitelnost vládního nařízení č. 211/1942 Sb. o zrušení soudních prázdnin byla zrušena dnem vyhlášení zákona č. 105/1947 Sb. bez výhrady a v plném rozsahu, tudíž i pro věci, v nichž bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti (před 1. srpnem 1947) č. 391.
- — předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepříčí znění nebo demokratickým zásadám čl. ústavy č. 425.
- — německý zákon o zřízení závětí a dědických smluv z 31. července 1938, říšský zák. I, str. 973, byl až do účinnosti zák. č. 195/1946 Sb. (t. j. do 15. listopadu 1946) použitelný v pohraničním území českých zemí (§ 8, odst. 1 cit. zák.) ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekrety pres. rep. o obnovení právního pořádku č. 438.

Předurčující otázky viz otázky předurčující.

Přerušení řízení: restituční řízení nelze přerušit podle zákona § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků č. 462.

- — zahájené řízení restituční může být důvodem přerušení sporu podle § 190 c. ř. s. č. 506.
- — i dovolací řízení lze přerušit podle § 190 c. ř. s., závisí-li rozhodnutí sporu na rozhodnutí, zda nároky uplatněné žalobou podléhají konfiskaci podle § 1 dekrety č. 108/1948 Sb. č. 527.
- — národní správa má způsobilost být stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- — byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- — procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcovy návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Převzetí jmění (podniku): s vrácením majetku podle § 24 dekrety č. 5/1945 Sb., nejsou spojeny účinky, jež § 1409 obč. zák. spojuje s převzetím jmění nebo podniku č. 364.

Příbuzenství: pokrevní příbuzenství s osobou prohlášenou za mrtvou nestačí samo o sobě k odůvodnění právního zájmu na opravě usnesení, jímž byla prohlášena za mrtvou (§ 12, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb.) č. 437.

- — okruh příbuzenstva ve smyslu §§ 198, 259 a 281 obč. zák. jde v pobočném pokolení až na potomky děda a báby (§ 738 obč. zák.) č. 466.
- — v případech, kde § 185 nesp. pat. doporučuje slyšení nejblíže příbuzných opatrovancových, jsou tyto příbuzní oprávněni k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. č. 488.

Příčinná souvislost viz náhrada škody.

Přidělení majetku konfiskovaného viz konfiskace majetková.

Příhláška dědická viz pozůstalost.

Přihlašování majetkových hodnot podle dekr. č. 95/1945 Sb.: nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekrety č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565.

Přijetí směnky viz směnky.

Přípustnost opravného prostředku viz odvolání, dovolání, stížnost.

Příslušnost soudu: i když nejsou náležitosti podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. dány v době podání restitučního návrhu, je soud přece příslušný k rozhodování o něm, splnily-li se tyto náležitosti ještě před tím, než soud první stolice rozhodl o své příslušnosti č. 473.

— — **státní** viz občanství státní.

Působnost zákonů viz účinnost časová zákonů.

Putativní manželství: nezletilé děti narozené z manželství putativního sledují státní občanství otcovy č. 431.

Původ pokrevní: rozhodnutí soudů vydaná v době nesvobody ve sporech o zjištění pokrevního původu směřovala k cíli československým právem zakázanému a mohou proto být změněna nebo zrušena podle čl. 6, odst. 1, písm. b) ústavního dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. č. 417.

— — **ditěte** viz děti.

Původské právo viz právo původské.

Reforma pozemková: k čl. III zákona č. 44/1948 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o revisi první pozemkové reformy; proti výpovědi z hospodaření na přejímaných nemovitostech není opravný prostředek přípustný ani tehdy, jde-li o výpověď doručenou okresním soudem č. 548.

Rejstřík obchodní: nebylo-li zrušeno rozhodnutí německého úřadu z doby okupace, jímž byl vyloučen společník z veřejné obchodní společnosti, nelze se domáhat podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušení usnesení rejstříkového soudu, kterým bylo jeho vyloučení vyznačeno v obchodním rejstříku č. 361.

- — řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. č. 395.
- — před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společnosti uplatnit jen její společníci č. 395.
- — není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nelze zapsati do obchodního rejstříku právo ke spoluprávě obchodního podniku, plynoucí z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení č. 406.
- — při zápisu národního podniku do obchodního rejstříku podle § 16 dekrety č. 100/1945 Sb. se zapisuje do rejstříku, že majitelem firmy je podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení uved. dekrety Československý stát č. 455.
- — **společenstevní:** nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valné hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.
- — uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, které mají v bytech podnájemníky, placení měsíčního poplatku z každého podnájemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem č. 535.

Rekurs viz stížnost.

Renta vyživovací viz výživné.

Republika československá viz Fond národní obnovy, kniha pozemková, konfiskace, kořist, restituce majetková, služebnost.

Restituce majetková (zák. č. 128/1946 Sb.):

- — §§ 1, 2 (neplatné převody a zásahy do majetku): nárok osoby, jež nabyla majetkově-právním jednáním podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. věci, a již

byla věc již úředně odňata, proti jejímu předchůdci (nástupci původního vlastníka) na vrácení tržové ceny není nárokem restitučním č. 355.

— — nájemní práva, zejména, jsou-li zajištěna v pozemkové knize a chráněna ochranou nájemníků, mohou být předmětem restituce č. 369.

— — neplatnost majetkových převodů a majetkově-právních jednání uvedených v § 1 zák. č. 128/1946 Sb., jakož i majetkových přechodů uvedených v § 2 cit. zák. je sice neplatností původní, avšak toliko relativní č. 418.

— — auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla i bez zvláštního uchovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát; proti Československému státu nelze úspěšně restituovat (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) majetek, jenž na něj přešel kořistným právem č. 418.

— — knihovní výmaz zástavního práva podle § 1 nař. t. zv. říš. protektora z 19. listopadu 1941 je zásahem do majetku ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 400.

— — i když nebyly dosud vráceny dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům nemovitosti, na nichž vázlo knihovní zástavní právo, jež bylo vymazáno za okupace na základě neplatného předpisu, je možno obnovit podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. knihovní zápis tohoto zástavního práva, nebyla-li zajištěna pohledávka navrhovateli zaplacená č. 440

— — právní názor nižších soudů, že zákon č. 128/1946 Sb. se nevztahuje na případy majetkových převodů, které se staly bezprávnými činy fyzických osob, není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 442.

— — v restitučním řízení se nelze zabývat otázkou, zda právní jednání, o jehož neplatnost jde, není snad neplatné z jiných důvodů než jsou důvody neplatnosti uvedené v §§ 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 461.

— — odstranění právních účinků dědické dohody uzavřené v době nesvobody nelze docílit návrhem, aby odevzdací listina vydaná na základě této dohody a knihovní zápisy provedené podle této listiny byly zrušeny podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 480.

— — nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnání je neplatné, nejde o nárok restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.

— — právní jednání, k němuž došlo z podnětu původního vlastníka majetku, je platné, jsou-li splněny ostatní podmínky druhé části § 1 zák. č. 128/1946 Sb., třebaš pohnutkou k tomuto podnětu byl tlak okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce č. 493.

— — neplatnost právních jednání uvedená v § 20, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. nastává bez ohledu na to, zda druhý smluvník věděl o tom, že jde o majetek spadající pod národní správu nebo že byla na něj zavedena národní správa, nebo zda věděl nebo z okolností mohl vědět, že na něj národní správa bude zavedena č. 525.

— — nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třebaš byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona; smluvníku však přestoují podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.

— — služební smlouva je majetkově-právním jednáním ve smyslu § 1 zák. č. 128/1946 Sb.; nárok vzniklý z neplatného zásahu do služebního poměru lze uplatnit jen proti zaměstnavateli, který měl z takového neplatného zásahu přímý prospěch č. 536.

- — v restitučním řízení nelze uložit národnímu správci restituovaného majetku, aby dal navrhovateli vyúčtování ze své správy a aby mu vydal případné užítky správy; o těchto nárocích restituventa náleží rozhodovati úřadům správním č. 537.
- — **§ 3 (restituční nárok):** nárok osoby, jež nabyla majetkově-právním jednáním podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. věci, a již byla tato věc již úředně odňata, proti jejímu předchůdci (nástupci; původního vlastníka) na vrácení tržové ceny není nárokem restitučním č. 355.
- — restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekr. č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků č. 462.
- — **§ 4 (aktivní a pasivní subjekt restitučního nároku):** nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci; pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituce nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínek, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.); je-li restituční návrh podán toliko proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení č. 369.
- — nárok na restituci nájemního práva k místnostem není vyloučen tím, že majitel domu uzavřel o nich po skončení okupace novou nájemní smlouvu s třetí osobou č. 369.
- — bylo-li zástavní právo vymazáno z pozemkové knihy proto, že pohledávka byla zaplacená, není vlastník nemovitosti pasivně legitimován (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) v řízení o restituci tohoto zástavního práva, třebaš nezaplatil dluh oprávněnému věřiteli, nýbrž t. zv. Vystěhovaleckému fondu č. 464.
- — opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.
- — za podmínek § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba č. 485.
- — restituční návrh spoluvlastníka ideální poloviny nemovitosti nelze zamítnouti pro nedostatek aktivní legitimace, prohlásil-li spoluvlastník druhé ideální poloviny téže nemovitosti za restitučního řízení, že s restitučním návrhem souhlasí a že se připojuje k provedenému řízení č. 529.
- — služební smlouva je majetkově-právním jednáním ve smyslu § 1 zák. č. 128/1946 Sb.; nárok vzniklý z neplatného zásahu do služebního poměru lze uplatnit jen proti zaměstnavateli, který měl z takového neplatného zásahu přímý prospěch č. 536.
- — odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekr. č. 12/1945 Sb., na nějž nebyla zavedena národní správa, je až do jeho odevzdání přidělcí Národní pozemkový fond č. 543.
- — k otázce, kdo je oprávněn restituovat podnik, který patřil veřejné obchodní společnosti č. 559.
- — **§ 5 (státní spolehlivost):** nevznikla-li za řízení před nižšími soudy o státní spolehlivosti navrhovatelově pochybnost, zejména proto, že ji odpůrce nepopřel, není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), přiznaly-li nižší soudy restituční nárok, ač navrhovatel nepřeložil potvrzení o státní spolehlivosti č. 378.
- — **§§ 6, 7 (majetkové vypořádání):** za podmínek v § 16 dekr. č. 91/1945 Sb. byl restituvent oprávněn splnit svůj závazek podle § 7, odst. 1 zákona

č. 128/1946 Sb. ve staré měně; lhotejno je, kdy bylo jednání prohlášeno soudem za neplatné ve smyslu 1 restitučního zákona č. 389.

- — restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. lze uplatnit proti národní správě majetkových podstat t. zv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.); nelze se však domáhat v restitučním řízení náhrady za peněžitý vklad, který byl za okupace převeden na Vystěhovalecký fond, splnul s jinými převedenými hotovostmi a propadl jako celé jmění spravované tímto fondem konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., § 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 398.
- — proti Československému státu nelze úspěšně restituovat (§ 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb.) majetek, jenž na něj přešel kořistným právem č. 418.
- — i když nebyly dosud vráceny dřívějším vlastníkům nebo jejich právním nástupcům nemovitostí, na nichž vázlo knihovní zástavní právo, jež bylo vymazáno za okupace na základě neplatného předpisu, je možno obnovit podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. knihovní zápis tohoto zástavního práva, nebyla-li zajištěná pohledávka navrhovatelí zaplacená č. 440
- — Německé říši nelze uložit povinnost k náhradě podle § 6, odst. 4 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. č. 444.
- — nárok na restituci majetku spravovaného Fondem národní obnovy podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. se vztahuje toliko na vrácení tohoto majetku; další jiné nároky, zejména nároky podle § 6, odst. 4 cit. zák., lze proti Fondu národní obnovy uplatnit toliko srážkou ze vzájemných pohledávek, které přísluší Fondu národní obnovy proti restituentovi podle § 7, odst. 1 uved. zákona č. 444.
- — není-li možno navrácení k předešlému stavu ve smyslu § 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. proto, že restituovaný dům byl zničen válečnými událostmi, nelze uložit navrhovatelí, aby při vrácení pozemku nahradil odpůrci náklad učiněný odpůrcem na dům před jeho zničením, ani aby mu postoupil svůj nárok na náhradu válečných škod z titulu dekretu č. 54/1945 Sb. č. 465.
- — posuzuje-li se ten, na něhož byly věci za doby nesvobody neplatně převedeny, podle § 6, odst. 4 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. jako poctivý držitel, není povinen nahradit restituentu obecnou cenu věci, které již nemůže vrátit proto, že je upotřebil, spotřeboval nebo zničil; není však zproštěn závazku, aby pravému vlastníku vrátil částky, které prodějn věci skutečně obdržel č. 484.
- — nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnění pad tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnění je neplatné, nejde o nároká restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.
- — po 14. únoru 1946 nelze uložit restituentu, aby svůj závazek podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. splnil převodem na vázaný vklad oprávněného, neprokázal-li souhlas Likvidačního měnového fondu s tímto převodem (§ 8 zák. č. 141/1947 Sb. o likvidačním fondu měnovém, vyhláška min. financí č. 143/1948 Sb.) č. 510.
- — nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
- — vzájemné závazky navrhovatele a odpůrce podle §§ 6 a 7 zákona č. 128/1946 Sb. ve znění zákona č. 79/1948 Sb. nutno plnit z ruky do ruky

(§ 8 ex. f.), leč by šlo o případ § 6, odst. 5 a § 7, odst. 2 uved. zákona č. 532.

- — v restitučním řízení nelze uložit národnímu správci restituovaného majetku, aby dal navrhovatelí vyúčtování ze své správy a aby mu vydal případně užitky správy; o těchto nárocích restituenta náleží rozhodovati úřadům správním č. 537.
- — pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodnout pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.
- — § 9 (uplatnění proti národní správě): není-li restituent osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na něž byla zavedena národní správa, přímo u soudu; soud rozhodující o restitučním návrhu je však povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c), h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu č. 408.
- — bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třeba byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- — odpůrcem v řízení o restituci majetku daného pod národní správu není původní majitel tohoto majetku, nýbrž národní správce č. 450.
- — při restituci nájemních práv, na něž nebyla zavedena národní správa, netřeba zachovat postup podle § 9 rest. zák., třeba šlo o nájemní práva k domu pod národní správou č. 450.
- — i když nejsou náležitosti podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. dány v době podání restitučního návrhu, je soud přece příslušný k rozhodování o něm, splnily-li se tyto náležitosti ještě před tím, než soud prvě stolice rozhodl o své příslušnosti č. 473.
- — vrátil-li správní úřad podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nemovitosti jen pod podmínkou, že budou obnoveny určité pohledávky vymazané z pozemkové knihy v době nesvobody, zamítl tím zčásti restituční návrh a navrhovatel je oprávněn domáhat se restituce u soudu (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.) č. 482.
- — odpůrcem osoby, uplatňující restituční nárok na vrácení majetku konfiskovaného podle dekretu č. 12/1945 Sb., na něž nebyla zavedena národní správa, že až do jeho odevzdání přídělci Národní pozemkový fond č. 543.
- — § 10 (řízení): restituční řízení nelze přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků č. 462.
- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedeného v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třeba jde o majetek zemědělský č. 480.
- — v restitučním řízení nemůže soud rozhodující o návrhu podle zákona č. 128/1946 Sb. povolit zápisy v pozemkové knize, i když je zároveň soudem knihovním č. 483.
- — pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodnout pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani od-

- kládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.
- — nebyl-li restituční návrh podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílíky společné věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.
 - § 11 (dohoda, opatření prozatímní): není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nelze zapsati do obchodního rejstříku právo ke spolusprávě obchodního podniku, plynoucí z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení č. 406.
 - — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.
 - § 13 (poměr k zahájenému sporu): byla-li věc zahájena sporem pravoplatně převedena do nesporného řízení podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb., není nesporný soud oprávněn odmítnout návrh z toho důvodu, že nejde o nárok restituční, ani postoupit věc opět soudu spornému č. 427.
 - § 16 (majetek uvedený v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.): správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona č. 547.
 - — byl-li tento majetek dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekretu č. 5/1945 Sb., nikoliv o zatímní přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb. č. 547.
 - různé: lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona č. 355.
 - — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona č. 128/1946 Sb. (jsou pasivně k odporu oprávněni odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž, týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
 - — v restitučním řízení nemůže soud rozhodující o návrhu podle zákona č. 128/1946 Sb. povolit zápisy v pozemkové knize, i když je zároveň soudem knihovním č. 483.
 - — zahájené řízení restituční může být důvodem přerušení sporu podle § 190 c. ř. s. č. 506.
 - — pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodnout pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.
 - zák. č. 79/1948 Sb.: v restitučním řízení o vydání věci národnímu podniku přihlídnou opravný soud k ustanovení čl. IV zák. č. 79/1948 Sb. z moci úřadu, třebaš toto ustanovení nabylo účinnosti teprve v řízení opravném č. 471.

- Revoluční odborové hnutí:** dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o povolení knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí (§ 5 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.
- — ke vkladu vlastnického práva pro jednotnou odborovou organizaci k nemovitosti knihovně připisane Německé pracovní frontě netřeba vkladní listiny podle § 31 knih. zák. (§ 6, odst. 1 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.
 - Roky:** třebaš usnesení, jímž byl návrh strany na odročení roku zamítnut, nebylo straně ještě v době konání roku doručeno, stihly přece stranu, jež se k roku nedostavila, následky zmeškání, stalo-li se toto usnesení nepodáním opravného prostředku potom pravoplatným č. 409.
 - nepodala-li strana proti usnesení, jímž byl její návrh na odročení roku zamítnut, opravný prostředek, nemůže úspěšně v dovolání uplatňovat okolnosti, které odůvodňovaly odročení roku č. 409.
 - Rozhodčí soudy viz soudy rozhodčí.**
 - Rozluka manželská viz též uznání cizozemských rozhodnutí.**
 - — i když se manžel, žalující v době nesvobody o rozluku a dosáhnoucí v této době rozluky, znovu oženil (§ 1 (2) zák. č. 198/1946 Sb.), je přece oprávněn domáhat se podle zákonů č. 76/1946 Sb. a č. 198/1946 Sb. změny výroku rozlukového rozsudku o vině, jímž bylo uznáno, že je na rozluce výhradně vinen č. 354.
 - — rozsudek bývalého německého soudu, jímž bylo manželství rozloučeno podle předpisů říškoněmeckého manželského zákona, je stížen odporovatelností podle čl. 6, odst. 1, písm. a) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona č. 12/1946 Sb., aniž se jde na tom, že jím byla rozluka povolena z důvodu, který by stačil i podle československého právního řádu k povolení rozvodu nebo rozluky č. 360.
 - — uznání rozsudku rakouského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství na podkladě vzájemného souhlasu stran odevzdáním rozvodového listu (§§ 133, 134 obč. zák.), se přiči předpisu § 4, odst. 1, č. 3 a odst. 2, č. 1, 2 zák. č. 100/1946 Sb. č. 365.
 - — shodný nábor nižších soudů, že souhlas manželova opatrovníka nestačí k rozluce podle §§ 15, 16 zákona č. 320/1919 Sb., se nepřiči jasněmu a nepochybnému znění zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 372.
 - — rozsudek říšského soudu v Lipsku z doby nesvobody vydaný v manželském sporu, v němž v prvé stolici rozhodoval soud ležící na území Československé republiky, nepotřebuje ke své účinnosti v oblasti československého právního řádu uznání podle zákona č. 109/1946 Sb. č. 375.
 - — rozsudek zemského soudu v Berlíně, jímž bylo rozloučeno manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství zjištěného na základě doznání strany, nelze uznat v oblasti československého právního řádu č. 407.
 - — odstranit rozluku manželství z doby nesvobody podle § 2 zák. č. 198/1946 Sb. lze i tehdy, když rozloučení manželé uzavřeli spolu nový sňatek č. 512.
 - — nárok rozloučené manželky na vyživovací rentu podle § 1266 obč. zák. zaniká, oznámila-li manželka svého manžela v době zvýšeného ohrožení republiky orgánu okupační moci a přivodila tím ztrátu jeho svobody č. 519.
 - — nedostavila-li se v rozlukovém řízení strana k informativnímu výslechu, ač byla řádně obeslána, nenastávají pro ni nepříznivé účinky uvedené v §§ 380, odst. 2, 381 c. ř. s., nýbrž je věcí soudu, aby postupoval podle § 12 nař. min. spravedlnosti z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. o řízení ve sporných věcech manželských č. 563.

Rozsudek: při rozhodování o manželčině nároku na výživné třeba přihlížet i k tomu, co zaplatil žalovaný manžel na výživném manželce za sporu až do vynesení rozsudku první stolice (§ 406 c. ř. s.) č. 472.

- i v rozsudku pro zmeškání vyhotoveném ve zkrácené formě musí být ve sporech o majetková práva, v nichž nejde výhradně o zaplacení peněžité sumy, uvedena hodnota předmětu sporu; třeba první soud určil tuto hodnotu teprve dodatečně samostatným usnesením, je přece rozhodná pro posouzení přípustnosti odvolání č. 530.
- označil-li žalobce patrným nedopatřením předmět, jehož se žalobou domáhá, jinak ve skutkovém tvrzení žaloby a jinak v žalobním návrhu, je věcí soudu, aby před vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.), vyzval žalobce k vysvětlení (§ 182 c. ř. s.) č. 551.
- národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- byli-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenováni jiní a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušeni řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání) podle žalobcovy návrhu učiněné za přerušeni řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.
- **trestní:** uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou křivým svědectvím spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce č. 475.

Rozvod manželství od stolu a lože: domáhá-li se žalobce výroku, že tu není právní poměr založený mezi spornými stranami rozvodem jejich manželství z viny žalobcovy, jde o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. č. 413.

- — pohlavní styky jednoho z manželů s osobou téhož pohlaví jsou ubližováním druhému manželu ve smyslu § 109 obč. zák. a § 13, lit. e) zák. č. 320/1919 Sb. č. 566.

Rozvrat manželství viz rozluka.

Rozvrhové usnesení viz správa v nuceně nemovitosti.

Ručení viz též intercesse, náhrada škody, restituce majetková, z národněni.

- s vrácením majetku podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., nejsou spojeny účinky, jež § 1409 obč. zák. spojuje s převzetím jmění nebo podniku č. 364.
- k odevzdání zboží dovozníkovi podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. nestačí pouhé zaslání účtu kupiteli s prohlášením, že zboží je u prodávatele k dispozici kupitelově, ani výzva dovozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl č. 366.
- nemohl-li kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvésti koupené a zaplacené zboží ze skladiště prodávatele, byl prodávatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) č. 366.

Rukojemství: zaručil-li se rukojmí za dluh jen vzhledem k věřitelovu ujištění, že pro hlavní pohledávku vázne na dlužníkových věcech zástavní právo, odpovídá věřitel rukojmímu za újmu, jež mu vzešla tím, že nedopatřením právního zástupce věřitelova ke zřízení zástavního práva nedošlo č. 419.

Rády církevní: zcizil-li člen rádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a

klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.

Ríše německá viz restituce majetková.

Rízené hospodářství viz hospodářství řízené.

Rízení nesporné (zák. č. 100/1931 Sb.): § 1: nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valně hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.

- — nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnání je neplatné, nejde o nárok restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.
- — nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třeba byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 uvedeného zákona nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
- **§ 6:** nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci; pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituce nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínek, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.); je-li restituční návrh podán toliko proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení č. 369.
- — fideikomisární substitut je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž uplatňuje pozůstalý manžel nárok na slušné zaopatření ve smyslu § 796 obč. zák. č. 397.
- — byli-li uplatněni odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2, konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.) jsou pasivně k odporu oprávněni odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jež by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
- — dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořizení je narovnáním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků č. 432.
- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o restituci majetku uvedeného v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a spravovaného jím podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb., třeba jde o majetek zemědělský č. 480.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že příjetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
- — nedošlo-li k řízení o svolání věřitelů (§§ 813 až 815 obč. zák., §§ 133 až 136 nesp. pat.), není pozůstalostní soud oprávněn odkázat podle § 136, odst. 1 nesp. pat. pozůstalostního věřitele na pořad práva (správního řízení) s jeho pohledávkou přihlášenou k soupisu pozůstalostního jmění, avšak popřenou dědici; učinil-li tak přece, stal se věřitel odkázaný na pořad práva (správního řízení) účastníkem této části pozůstalostního řízení oprávněným k rekursu č. 562.
- **§ 25:** o opravě rozhodnutí v otázce data zůstavitelova úmrtí (§§ 12, 14 dekr. č. 117/1945 Sb.) není oprávněn pozůstalostní soud rozhodnout ani iako o otázce předurčující č. 367.

- — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2, konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.) jsou pasivně k odporu oprávnění odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován, je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
- — sporná okolnost, zda úmrtní list je platnou či falšovanou listinou, není v řízení o prohlášení za mrtva předurčující otázkou, která by opravňovala nesporného soudce k odkázání účastníků na řízení sporné č. 422.
- — poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn řešit otázku státní příslušnosti nezletilého chráněnce jako otázku předurčující (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 431.
- § 34: řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovení původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. č. 395.
- — před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společnosti uplatnit jen její společníci č. 395.
- § 37 viz též § 6.
- — bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- § 41: není-li restituent osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na nějž byla zavedena národní správa, přímo u soudu; soud rozhodující o restitučním návrhu je však povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c), h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu č. 408.
- — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., zavedl-li soud řízení o opravě dne smrti, ač jeho určení nebylo ještě pravoplatným č. 436.
- — bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- — opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.
- — úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.
- — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- — rozhodl-li v opatrovnické věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
- — rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.
- — pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu

tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodovat pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.

- — nebyl-li restituční návrh podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílíky společné věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.
 - § 46: shodný názor nižších soudů, že souhlas manželova opatrovníka nestačí k rozluce podle §§ 15, 16 zákona č. 320/1919 Sb., se nepříčí jasněmu a nepochybnému znění zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 372.
 - — nevznikla-li za řízení před nižšími soudy o státní spolehlivosti navrhovatelově pochybnost, zejména proto, že ji odpůrce nepopřel, není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), přiznaly-li nižší soudy restituční nárok, ač navrhovatel nepředložil potvrzení o státní spolehlivosti č. 378.
 - — nelze přezkoumávat s hlediska nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný závěr nižších soudů, že podání je urážlivého obsahu (§ 15 téhož zák.) č. 387.
 - — usnesení, jímž nižší soudy poaly do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšlé jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se příčí jasněmu a nepochybnému znění § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. č. 399.
 - — není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nelze zapsati do obchodního rejstříku právo ke spoluprávě obchodního podniku, plynoucí z prozatímního opatření vydaného za restitučního řízení č. 406.
 - — právní názor nižších soudů, že veřejní společníci, třebaš jsou u nich dány předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nejsou oprávněni domáhat se restituce protokolované obchodní firmy a podniku podle uvedeného ustanovení u příslušného správního úřadu, se příčí jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona č. 408.
 - — ustanovení § 111 c. ř. s. platí i v řízení nesporném; právní názor, že oznamovací povinnost uložená v § 111 c. ř. s. se vztahuje i na případy, kdy účastník, nezměniv svého bydliště nebo bytu, se zdržuje přechodně mimo svůj byt, se příčí jasněmu a nepochybnému znění (§ 46, odst. 2 nesp. zák.) tohoto ustanovení č. 415.
 - — právní názor nižších soudů, že zákon č. 128/1946 Sb. se nevztahuje na případy majetkových převodů, které se staly bezprávnými činy fyzických osob, není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 442.
- Rízení směnečné viz směnka, žaloba.**
- sporu viz též přerušení řízení.
 - — označil-li žalobce patřným nedopatřením předmět, jehož se žalobou domáhá, jinak ve skutkovém tvrzení žaloby a jinak v žalobním návrhu, je věcí soudů, aby před vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.), vyzval žalobce k vysvětlení (§ 182 c. ř. s.) č. 551.
 - — nedostavila-li se v rozlučkovém řízení strana k informativnímu výsledku, ač byla řádně obeslána, nenastávají pro ni nepříznivé účinky uvedené

v §§ 380, odst. 2, 381 c. ř. s., nýbrž je věcí soudu, aby postupoval podle § 12 nař. min. spravedlnosti z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. o řízení ve sporných věcech manželských č. 563.

- — národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- — byli-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- — procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcovy návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Řízení správní (vl. nař. č. 8/1928 Sb.): §§ 90, 91, 96: pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb.; byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. č. 428.

- ve věcech manželských viz rozvod, rozluka.

Sekvestrace pozůstalosti viz pozůstalost (správa).

Seznam kandidátů advokacie viz kandidáti advokacie.

Schovanec: je-li schovanec státního zaměstnance zároveň jeho vnukem, přísluší na něj výchovné podle § 1, odst. 5 vl. nař. č. 388/1941 Sb. a čl. III, § 3 zák. č. 144/1947 Sb., i když na jeho výživu (výchovu) je smluvena nebo placena náhrada č. 403.

Schovatel viz smlouva schovací.

Schvalování smluv: správním úřadem viz též správa národní (§ 22 dekr. č. 5/1945 Sb.).

- — nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně přípustěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.

- **soudem:** zrušení nebo změny soudního rozhodnutí, schvalujícího opatrovnícky kupní smlouvu na nezletilce, nelze se podle zák. č. 76/1946 Sb. domáhati jen z toho důvodu, že otcovský opatrovník navrhovatelův nepodal proti němu rekurs snad proto, že byl před tím kupitelkou (Němkou) varován a pohrůzkou udání gestapu zastrašen č. 400.

Složení k soudu: nesporný soudce, který přijal k soudu dluhovanou věc podle § 1425 obč. zák., není oprávněn upravit podmínky jejího vydání odchýlně od návrhu dlužníka č. 460.

- — právní jednání, jímž nedošlo k přesunu hodnot do ciziny ani k nesplnění odvodové povinnosti a tudíž ke skutečné škodě na řízeném devisovém hospodářství (zák. č. 92/1946 Sb.), není neplatné proto, že bylo uskutečнено bez předepsaného souhlasu Národní banky; plátce, nikoliv příjemce, má povinnost opatřit povolení Národní banky československé potřebné k zaplacení (soudní depozici) dluhu devisového cizozemce devisovému tuzemci č. 463.

- — rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoliv tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.

Služebnost: osobní služebnost nelze vymazat z pozemkové knihy, třeba oprávněný byl jako Němec odsunut z Československé republiky, byla-li tato služebnost propůjčena nejen odsunutému Němci, nýbrž i jeho právním nástupcům, kte-

rýmžto nástupcem je po vydání dekretu č. 108/1945 Sb. Československá republika č. 449.

Směna viz byt, hospodářství řízené bytové, smlouva směnná.

Směnka: podepsal-li směnku jako příjemce národní správce majetkové podstaty konfiskované podle dekr. č. 12/1946 Sb., není z této směny zavázán ani Národní pozemkový fond, ani Československý stát č. 503.

- jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nenamítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.

Smilstvo proti přírodě: pohlavní styky jednoho z manželů s osobou téhož pohlaví jsou ubližováním druhému manželu ve smyslu § 109 obč. zák. a § 13, lit. e) zák. č. 320/1919 Sb. č. 566.

Smír: dohoda účastníků pozůstalostního řízení o výkladu nejasného a pochybného ustanovení posledního pořízení je narovnáním (§ 1380 obč. zák.), podle něhož třeba posuzovat existenci a objem jejich dědických nároků č. 432.

- nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituice, nýbrž toliko výroku, že narovnání je neplatné, nejde o nárok restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.

Smlouva dědická: německý zákon o zřízení závěti a dědických smluv z 31. července 1938, říšský zák. I, str. 973, byl až do účinnosti zák. č. 195/1946 Sb. (t. j. do 15. listopadu 1946) použitelný v pohraničním území českých zemí (§ 8, odst. 1 cit. zák.) ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekretu resp. rep. o obnovení právního pořádku č. 438.

- **kartelová:** dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směřuje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.

- — předpisy ústavy č. 150/1948 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.

— **nájemní** viz též ochrana nájemníků, smlouva pachtovní, podnájemní.

- — nájemní práva, zejména, jsou-li zajištěna v pozemkové knize a chráněna ochranou nájemníků, mohou být předmětem restituice č. 369.

- — nájemní právo zaniklé rozhodnutím německého úřadu lze restituovat proti majiteli domu jako odpůrci; pronajal-li však majitel domu znovu nájemní předmět, lze se domáhat restituice nájemního práva i proti novému nájemníkovi, avšak jen za podmínek, za nichž lze restituční nárok uplatnit proti právnímu nástupci nabyvatelovu (§ 4, odst. 2 rest. zák.); je-li restituční návrh podán proti novému nájemníkovi, je majitel domu účastníkem řízení č. 369.

- — nárok na restituci nájemního práva k místnostem není vyloučen tím, že majitel domu uzavřel o nich po skončení okupace novou nájemní smlouvu s třetí osobou č. 369.

- — při restituci nájemních práv, na něž nebyla zavedena národní správa, netřeba zachovat postup podle § 9 rest. zák., třeba šlo o nájemní práva k domu pod národní správou č. 450.

- — i k podnájmům nemovitosti (její části) potřebuje národní správce schválení orgánů příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 454.

- — souhlas místního národního výboru se směnou bytů je sice předpokla-

- dem platnosti nájenných smluv, které budou v důsledku směny uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), ale nepůsobí sám o sobě zánik dosavadních nájenných poměrů č. 474.
- — smlouva, již spoluvlastník pronajal druhému spoluvlastníku svou ideální část společného domu, podléhá ochraně nájenníků podle § 1 vlád. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájenníků proti výpovědi č. 505.
 - — usnesení, jímž se připoustí výpověď z takové smlouvy, lze omezit jen na údaj, kdy se nájenní poměr skončí, bez připojení exekuční doložky; pro spoluvlastníka, jenž byl pronajímatelem, má toto usnesení ten význam, že může na jeho základě nastoupit jednu z cest naznačených v §§ 833 až 838 obč. zák., aby dosáhl vyloučení druhého spoluvlastníka z fyzického užívání domu nebo jeho části č. 505.
 - — zavedením národní správy na společenský podíl komanditisty nepozbyl tento komanditista práva nakládat s nárokem na nájenné za věci, které pronajal komanditní společnosti č. 525.
 - **odstupní:** nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.
 - **pachtovní:** dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přidělici (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře č. 486.
 - — restituční návrh (zákon č. 128/1946 Sb. ve znění zákona č. 79/1948 Sb.) spoluvlastníka ideální poloviny nemovitosti nelze zamítnouti pro nedostatek aktivní legitimace, prohlásil-li spoluvlastník druhé ideální poloviny téže nemovitosti za restitučního řízení, že s restitučním návrhem souhlasí a že se připojuje k provedenému řízení č. 529.
 - — nenabyla-li smlouva z doby nesvobody o prodloužení pachtu a o zvýšení pachtovného právní účinnosti, protože cenový úřad zvýšení pachtovného neschválil, nelze ji prohlásit za neplatnou podle restitučního zákona, třebaž byla uzavřena způsobem uvedeným v § 1 tohoto zákona; smluvníku však přesto přísluší podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. nárok na náhradu škody, jež mu vzešla splněním takové smlouvy; nezáleží na tom, že má snad též nárok na náhradu téže škody podle obecných ustanovení, který patří na pořad práva č. 529.
 - **podnájenní:** i k podnájmu nemovitosti (její části) potřebuje národní správce schválení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 454.
 - — uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, kteří mají v bytech podnájenníky, placení měsíčního poplatku z každého podnájenníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem č. 535.
 - **pojistná:** smlouvou o požárním pojištění, kterou uzavřel v srpnu roku 1945 o nemovitosti, podléhající konfiskaci podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. její bývalý německý vlastník, není vázán národní správce dosazený později na nemovitost, i když bývalý vlastník až do zavedení národní správy na nemovitosti fakticky hospodařil č. 374.
 - — opatrovnícký soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otcí, je-li pochybné, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal práva odvolat nebo změnit obmýšleci doložku zneřící ve prospěch dítěte č. 379.
 - — požádá-li pojistník pojistitele podle § 123, druhé věty zák. č. 145/1934 Sb., aby plnil poškozenému, nevzniká tím poškozenému přímý nárok proti pojistiteli č. 385.

- — tím, že pojistitel složil náhradu z odpovědnostního pojištění ve prospěch poškozeného ve staré měně k soudu, nezanikl nárok poškozeného proti pojistníkovi, jenž mu byl přisouzen v nové měně č. 385.
- — třebaž byl příkaz pojistníkův, aby prvá pojistná prémie byla zaplacená poukazem z jeho vázaného vkladu na vázaný vklad pojišťovny, dán peněžnímu ústavu ještě před pojistnou příhodou, je přece pojistitel prost povinností splnit pojistnou smlouvu (§ 28, odst. 2 zákona o pojistné smlouvě), byl-li příkaz proveden až po této době č. 393.
- **schovanecká:** je-li schovanec státního zaměstnance zároveň jeho vnukem, přísluší na něj výchovné podle § 1, odst. 5 vl. nař. č. 388/1941 Sb. a čl. III, § 3 zák. č. 144/1947 Sb. i když na jeho výživu (výchovu) je smluvena nebo placena náhrada č. 403.
- **schovací:** nárok ukadatelův proti schovateli na vrácení věci dané do úschovy je majetkovým právem, jež podléhá konfiskaci za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. č. 479.
- **služební viz dovolená, ošetřovatel, práce přes čas, právo na práci, restituce majetková (§ 1 zák. č. 128/1946 Sb.), učňové, úřad ochrany práce, zaměstnanci.**
- **směnná:** souhlas místního národního výboru se směnou bytů je sice předpokladem platnosti nájenných smluv, které budou v důsledku směny uzavřeny (§§ 10, 21 zák. č. 163/1946 Sb.), ale nepůsobí sám o sobě zánik dosavadních nájenných poměrů č. 474.
- **státní:** nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovníckého) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.
- — úmluva mezi Československem a Francií o právní ochraně a právní pomoci ve věcech občanských a obchodních č. 60/1931 Sb. zůstala v platnosti i po skončení okupace Francie a Československa Německem č. 552.
- **trhová:** nárok osoby, jež nabyla majetkově-právním jednáním podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. věci, a již byla tato věc již úředně odňata, proti jejímu předchůdci (nástupci původního vlastníka) na vrácení trhově ceny není nárokem restitučním č. 355.
- — ustanovení zákona č. 227/1946 Sb. se vztahuje i na případy, kdy se nároky promlčely až do 1. lednu 1946, jestliže překážky, které bránily včasnému uplatnění nároku, pomínuly teprve po uplynutí promlčecí lhůty č. 355.
- — lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona č. 355.
- — k odevzdání zboží dovozníkovi podle čl. 345, odst. 1 obch. zák. nestačí pouhé zaslání účtu kupiteli s prohlášením, že zboží je u prodávatele k dispozici kupitelově, ani výzva dovozníkovi, aby zboží pro kupitele odvezl č. 366.
- — nemohl-li kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvéztí koupené a zaplacené zboží ze skladiště prodávatele, byl prodávatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) č. 366.
- — národní správce konfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky váznoucí na konfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vypořádání podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb.; ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.

- — domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945 č. 377.
- — i když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ni poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožen straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznán č. 380.
- — k účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovní žádosti o vklad práva vlastnického, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno; tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vážne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby č. 380.
- — nelze povolit knihovní vklad podle odstupní smlouvy uzavřené s osobou německé národnosti, byla-li tato smlouva sice schválena okresním národním výborem, ale ze schvalovacího výměru není zřejmo, že byla pravoplatně připuštěna výjimka z konfiskace podle § 1, odst. 2 a 3 dekr. č. 12/1945 Sb. č. 443.
- — za platnosti nařízení Federativní lidové republiky Jugoslaviie ze dne 20. března 1948, č. 163 (Služební list, částka 24) o kontrole provozu nemovitostí nelze pro příslušníka tohoto státu vložit podle tržové smlouvy vlastnické právo k tuzemské nemovitosti č. 531.
- — zamítá-li soud návrh na povolení vkladu vlastnického práva k nemovitosti podle tržové smlouvy, není oprávněn povolit ani současně žádaný vymazání kupitelova předkupního práva k nemovitosti č. 531.
- — použitelnost vyhlášky ministra zemědělství a lesnictví a předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 133/1943 Sb. o zcizování koní nebyla zrušena ani zákonem č. 195/1946 Sb., ani § 173 ústavy č. 150/1948 Sb. č. 550.
- — neplatná je smlouva, jíž byli zcizeni za úplatu užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb. a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhlášky) č. 550.
- — kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, již zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného obohacení (§§ 877, 1431 obč. zák.) č. 550.
- — porušení povinnosti vystavit uzávěrkový list podle §§ 150—152 vyhlášky č. 1/1943 Českomoravského svazu pro dobytek, maso a ryby u tržním řádu jatečného dobytka (§ 429 Úř. l. z r. 1943), odevzdat zpětné hlášení podle § 3, odst. 1, písm. a) vl. nař. ze dne 23. února 1944, č. 48 Sb. o evidenci stavu zvířat ke kontrolním účelům a vystavit dobytčí pas podle § 8 zákona č. 177/1909 ř. z. o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích nečiní smlouvu o prodeji dobytka neplatnou č. 560.

Soud opatrovnícký viz opatrovnictví, poručenství.

— **poručenský** viz opatrovnictví, poručenství.

Soudy pracovní: ve sporu projednávaném podle zák. č. 131/1931 Sb. je pro posouzení otázky, zda žalobce má právní zájem na určení ve smyslu § 228 c. ř. s., rozhodná doba vydání rozsudku odvolacího soudu č. 435.

— — právní zájem na zjištění, že pracovní poměr žalobce jako zaměstnance u žalovaného zaměstnavatele dosud trvá, nemá ten, kdo již nemůže plnit všechny povinnosti plynoucí z tohoto pracovního poměru, protože se stal samostatným živnostníkem č. 435.

— **rozhodčí:** restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekrety č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků č. 462.

— — restituční řízení nelze přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků č. 462.

Soudní prázdniny viz prázdniny soudní.

Souvislost příčinná viz náhrada škody.

Spis notářský: pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otce podle § 156 obč. zák., je její zřízení darovacím slibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.

Společenstva výdělková a hospodářská: národní správce družstva je oprávněn přijímat nové členy družstva jen podle přímých pokynů orgánu, který národní správce ustanovil, nebo aspoň za souhlasu tohoto orgánu č. 424.

— — nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valné hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.

— — uložila-li valná hromada bytového družstva členům družstva, kteří mají v bytech podnájemníky, placení měsíčního poplatku z každého podnájemníka, aniž postupovala podle platných cenových předpisů, je rejstříkový soud oprávněn zrušit toto její usnesení pro rozpor se zákonem č. 535.

— — dočasný národní správce družstva (§ 12 dekrety č. 5/1945 Sb.) je vázán ustanovením společenstevních stanov ukládajících představenstvu povinnost uveřejnit pozvání k valné hromadě družstva v novinách č. 546.

Společenství viz spoluvlastnictví.

Společenství v rozepři: ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třeba jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekrety č. 108/1945 Sb. č. 382.

— — i když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spoluzalování nerozlučnými společníky v rozepři (§ 14 c. ř. s.) č. 382.

Společnost komanditní: řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečná podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. č. 395.

— — před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společností uplatnit jen její společníci č. 395.

— — zavedením národní správy na společenský podíl komanditisty nepozbyl tento komanditista práva nakládat s nárokem na nájemné za věci, které pronajal komanditní společnosti č. 525.

— **veřejná:** nebylo-li zrušeno rozhodnutí německého úřadu z doby okupace, jímž byl vyloučen společník z veřejné obchodní společnosti, nelze se domáhat podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušení usnesení rejstříkového soudu, kterým bylo jeho vyloučení vyznačeno v obchodním rejstříku č. 361.

— — právní názor nižších soudů, že veřejní společníci, třeba jsou u nich dány předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nejsou oprávněni domáhat se restituční protokolované obchodní firmy a podniku podle uvedeného ustanovení u příslušného správního úřadu, se příčí jasnému a nepochybnému znění a smyslu zákona č. 408.

— — jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.

— — udělil-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesně plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný

k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit jí jménu advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku č. 426.

- podle exekučního titulu vydaného vymáhajícím věřitelem proti národnímu správci majetkové podstaty veřejné obchodní společnosti nelze vést exekuci ve smyslu § 11 ex. ř. na nemovitost připsanou v pozemkové knize osobně ručícím společníkům č. 496.
- k otázce, kdo je oprávněn restituovat podnik, který patřil veřejné obchodní společnosti č. 559.

Spolehlivost státní viz konfiskace, restituce majetková.

Spolek: odkázal-li zůstavitel v posledním pořízení své jmění »dobročinným, lidumilným a vlasteneckým spolkům«, jde o odkaz spolkům vymezeným jasně jejich účelem a jejich určitostí je možná podle § 651 obč. zák. volbou dědice nebo třetí osoby č. 388.

- spolek, který byl rozhodnutím správního úřadu z doby nesvobody včleněn do jiného spolku a vymazán ze spolkového katastru, nemůže podat návrh na zrušení soudního rozhodnutí podle zákona č. 76/1946 Sb., dokud nebylo zrušeno uvečené rozhodnutí správního úřadu č. 558.

Spoluvlastnictví: pojetí domu poškozeného válečnými událostmi do stavební obnovy podle § 8 zák. č. 86/1946 Sb. a možnost poskytnutí státní podpory podle § 18 uvečen. zák. jsou důvody, pro něž je spoluvlastník povinen strpět odklad zrušení spoluvlastnictví k domu č. 421.

- smlouva, již spoluvlastník pronajal druhému spoluvlastníku svou ideální část společného domu, podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vládn. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi č. 505.
- usnesení, jímž se připoustí výpověď z takové smlouvy, lze omezit jen na údaj, kdy se nájemní poměr skončí, bez připojení exekuční doložky; pro spoluvlastníka, jenž byl pronajimatelem, má toto usnesení ten význam, že může na jeho základě nastoupit jednu z cest naznačených v §§ 833 až 838 obč. zák., aby dosáhl vyloučení druhého spoluvlastníka z fyzického užívání domu nebo jeho části č. 505.
- restituční návrh (zákon č. 128/1946 Sb. ve znění zákona č. 79/1948 Sb.) spoluvlastníka ideální poloviny nemovitosti nelze zamítnouti pro nedostatek aktivní legitimace, prohlásil-li spoluvlastník druhé ideální poloviny téže nemovitosti za restitučního řízení, že s restitučním návrhem souhlasí a že se připojuje k provedenému řízení č. 529.
- nebyl-li restituční návrh (zákon č. 128/1946 Sb.) podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílívní společně věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.

Spořitelny: usnesení, jímž nižší soudy pojaly do pozůstalosti jako dodatečně najevo vyšší jmění (§ 179 nesp. pat.) vkladní knížku, která byla v době faktického skončení německé okupace v moci osoby, jejíž majetek podlehl konfiskaci, se přičítá jasněmu a nepochybnému znění § 1 dekrety presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 399.

Správa (§§ 922 a násl. obč. zák.): lhůta k uplatnění nároku ze správy počíná podle okolností až od vydání restitučního zákona č. 355.

- neplatná je smlouva, již byli zcizeni za úplatů užitkoví koně, aniž byla určena jejich nejvyšší hodnota (§ 1 vyhl. č. 133/1943 Sb.) a aniž měl kupitel osvědčení o nutné potřebě koní (§ 7 cit. vyhl.) č. 550.

— kupitelův nárok na vrácení tržové ceny, již zaplatil podle takové neplatné smlouvy, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem z bezdůvodného obohacení (§§ 877, 1431 obč. zák.) č. 550.

Správa národní podle dekr. č. 5/1945 Sb.: správa národní dočasná (§ 12): dočasný národní správce (§ 12 dekrety č. 5/1945 Sb.) je vázán ustanovením společenstevních stanov ukládajících představenstvu povinnost uveřejnit pozvání k valné hromadě družstva v novinách č. 546.

— **poznámka národní správy (§ 15):** z poznámky národní správy v pozemkové knize má být patrný jak orgán tak i výměr, jimiž byla národní správa zavedena č. 542.

— zrušilo-li příslušné ministerstvo výměr nižšího úřadu o zavedení národní správy na nemovitost a ustanovení národního správce a rozšířilo-li na ni národní správu zavedenou svým výměrem na jiné nemovitosti, je nutno poznámku národní správy zapsanou podle prvního výměru z pozemkové knihy vymazat a poznamenat národní správu zavedenou výměrem ministerstva č. 542.

— **postavení majitele, držitele a správce majetku pod národní správou (§ 20):** smlouvou o požárnímu pojištění, kterou uzavřel v srpnu roku 1945 o nemovitosti, podléhající konfiskaci podle dekrety č. 12/1945 Sb. její bývalý německý vlastník, není vázán národním správcem dosazeným později na nemovitost, i když bývalý vlastník až do zavedení národní správy na nemovitosti fakticky hospodařil č. 374.

— pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národním správcem, je pořad práva přípustný; nepřipustný je však pořad práva pro nárok proti národním správcem na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat č. 477.

— okolnost, že nemovitost je pod národní správou podle dekrety č. 5/1945 Sb., není sama o sobě překážkou pro záznam vlastnického práva, které se opírá o právní jednání sjednané před účinností uvedeného dekrety č. 520.

— zavedením národní správy na společenský podíl komanditisty nepozbyl tento komanditista práva nakládat s nárokem na nájemné za věci, které pronajal komanditní společnosti; neplatnost právních jednání uvedená v § 20, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. nastává bez ohledu na to, zda druhý smluvník věděl o tom, že jde o majetek spadající pod národní správu nebo že byla na něj zavedena národní správa, nebo zda věděl nebo z okolností mohl vědět, že na něj národní správa bude zavedena č. 525.

— **správa majetku a vystupování správcovo před úřady (§ 21, první věta):** národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy; národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věci ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim; povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.

— národní správce zkonfiskovaného majetku není oprávněn ani povinen plnit peněžité závazky vzniklé na zkonfiskovaném majetku a vzniklé do 10. května 1945, po případě i jiné závazky převzaté Fondem národní obnovy k vypořádání podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb.; ve sporu o zaplacení takových pohledávek je sice národní správce pasivně legitimován, ale žalobu nutno zamítnouti podle § 2 zák. č. 31/1947 Sb., k němuž je hledět z úřední moci č. 377.

— domáhá-li se kupitel vrácení zaplacené kupní ceny ze smlouvy uzavřené dne 5. května 1945, od níž odstoupil dne 26. června 1945, jde o peněžitou pohledávku vzniklou před 10. květnem 1945 č. 377.

- — ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třebaš jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb. č. 382.
- — finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce zkonfiskovaného majetku č. 392.
- — je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s., projednal-li soud spor s finanční prokuraturoou jako zástupcem národního správce č. 392.
- — národní správce je působilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymožení závazků založených jeho činností jako národního správce č. 396.
- — restituční nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. lze uplatnit proti národní správě majetkových podstat t. zv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu jen, jde-li o vrácení majetku individuálně označeného (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.); nelze se však domáhat v restitučním řízení náhrady za peněžitý vklad, který byl za okupace převeden na Vystěhovalecký fond, splynul s jinými převedenými hotovostmi a propadl jako celé jmění spravované tímto fondem konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., § 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 398.
- — byl-li uplatněn odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. spolu s restitučním nárokem, pro nějž je rozhodnutí o odporu předurčujícím (§ 2 konec první věty zákona č. 128/1946 Sb.), jsou pasivně k odporu oprávnění odpůrce i jiní účastníci restitučního řízení, tudíž týká-li se restituce majetku, jenž by jinak byl konfiskován je pasivně oprávněn i národní správce, pokud se týče Fond národní obnovy č. 400.
- — je nedostatkem pasivní legitimace vedoucím k zamítnutí žaloby, směruje-li žaloba proti žalovanému osobně, ač závazek jí uplatňovaný pochází z jednání, jež žalovaný provedl jako národní správce č. 404.
- — jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.
- — je-li exekucí vedenou proti někomu osobně, nikoliv jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce, je k podání žaloby o nepřipustnost exekuce z důvodů, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond č. 412.
- — nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valné hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.
- — bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
- — odpůrcem v řízení o restituci majetku daného pod národní správu není původní majitel tohoto majetku, nýbrž národní správce č. 450.
- — při restituci nájemních práv, na něž nebyla zavedena národní správa, netřeba zachovat postup podle § 9 rest. zák., třebaš šlo o nájemní práva k domu pod národní správu č. 450.
- — v exekuci vedené proti národnímu správci na majetek konfiskovaný nebo na majetek, o němž jsou důvodné pochybnosti, zda není konfiskován, má Fond národní obnovy postavení účastníka, jemuž třeba doručit usne-

- seni povolující exekuci a jenž je oprávněn k návrhu na její zrušení (§ 39, § 251 ex. ř.) č. 451.
- — usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
- — dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přídělci (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře; ve sdělení osidlovací komise ministerstva zemědělství o stavu přidělového řízení (o schválení přidělového návrhu) nelze spářovat rozhodnutí o přidělu či odevzdání půdy č. 486.
- — podle exekučního titulu vydobytého vymáhajícím věřitelem proti národnímu správci majetkové podstaty veřejné obchodní společnosti nelze vést exekuci ve smyslu § 11 ex. ř. na nemovitost připsanou v pozemkové knize osobně ručícím společníkům č. 496.
- — žalobu proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) změnit za podmíněk § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik č. 498.
- — národní správce konfiskovaného zemědělského majetku není oprávněn plnit závazky, jež na tomto majetku vážnou z doby před vydáním uvedeného dekretu č. 500.
- — podepsal-li směnku jako příjemce národní správce majetkové podstaty konfiskované podle dekr. č. 12/1945 Sb., není z této směnky zavázán ani Národní pozemkový fond, ani Československý stát č. 503.
- — k návrhu na odklad dražby podle § 3, odst. 2 zák. č. 1/1933 Sb. je výlučně oprávněn vymáhající věřitel; je-li vymáhajícím věřitelem národní správce konfiskované majetkové podstaty, nelze povolit odklad dražby podle uvedeného ustanovení k návrhu Fondu národní obnovy č. 504.
- — ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekretu č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků č. 509.
- — prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.
- — správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona č. 547.
- — byl-li tento majetek dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb., nikoliv o zatímní přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb. č. 547.
- — jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nenařítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.
- — podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce na místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu č. 565-1.

- — národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- — byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- — procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.
- **ručení národního správce ze správy (§ 21, druhá věta):** pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národnímu správci, je pořad práva přípustný; nepřipustný je však pořad práva pro nárok, proti národnímu správci na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat č. 477.
- — nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekretu č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565-II.
- **dozor nadřízeného úřadu (§ 22):** nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správu, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.
- — národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy č. 362.
- — národní správce družstva je oprávněn přijímat nové členy družstva jen podle přímých pokynů orgánu, který národního správce ustanovil, nebo aspoň za souhlasu tohoto orgánu č. 424.
- — i k podnájmům nemovitosti (její části) potřebuje národní správce schválení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 454.
- — objednávka čistících prostředků národním správcem hotelu, jež převyšuje svým rozsahem potřebu spravovaného podniku, vyžaduje schválení orgánu podle §§ 7, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 470.
- — pro nárok vlastníkův proti bývalému národnímu správci jeho majetku na složení účtů z národní správy není přípustný pořad práva č. 534.
- — v restitučním řízení nelze uložit národnímu správci restituovaného majetku, aby dal navrhovateli vyúčtování ze své správy a aby mu vydal případné užítky správy; o těchto nárocích restituenta náleží rozhodovati úřadům správním č. 537.
- **odměna národního správce (§ 23):** pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb.; byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. č. 428.
- **vynětí z národní správy (§ 24):** s vrácením majetku podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., nejsou spojeny účinky, jež § 1409 obč. zák. spojuje s převzetím jmění nebo podniku č. 364.
- — není-li restituents osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na nějž byla zavedena národní správa, přímo u soudu; soud rozhodující o restitučním návrhu je však

povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c), h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu č. 408.

- — právní názor nižších soudů, že veřejní společníci, třeba jsou u nich dány předpoklady § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nejsou oprávněni domáhat se restituce protokolované obchodní firmy a podniku podle uvedeného ustanovení u příslušného správního úřadu, se přiči jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona č. 408.
- — vrátil-li správní úřad podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. nemovitosti jen pod podmínkou, že budou obnoveny určité pohledávky vymazané z pozemkové knihy v době nesvobody, zamítí tím zčásti restituční návrh a navrhovatel je oprávněn domáhat se restituce u soudu (§ 9 zák. č. 18/1946 Sb.) č. 482.
- — výměr správního úřadu vyhovující § 33, písm. d) knih. zák. je vkladnou listinou i když není pravoplatný stačí, že je vykonatelný; takovou listinou je i výměr o vynětí nemovitosti z národní správy a o jejím vrácení podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., proti němuž nemá odvolání odkladného účinku č. 513.

Správa pozůstalosti viz pozůstalost.

- **vnučená nemovitosti:** dlužník, jehož celé jmění podleho konfiskaci podle § 14, písm. c) dekretu pres. rep. č. 16/1945 Sb. a § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků vnučené správy; rozvrhové usnesení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy č. 521.

Správce konkursní podstaty viz konkurs.

- **Srážka vzájemné pohledávky:** nárok na restituci majetku spravovaného Fondem národní obnovy podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb. ve znění zák. č. 79/1948 Sb. se vztahuje toliko na vrácení tohoto majetku; další jiné nároky, zejména nároky podle § 6, odst. 4 cit. zák., lze proti Fondu národní obnovy uplatnit toliko srážkou ze vzájemných pohledávek, které přísluší Fondu národní obnovy proti restituentsovi podle § 7, odst. 1 uved. zákona č. 444.

Stavební místo viz chodník veřejný, náhrada škody.

- **obnova viz obnova stavební.**

Stát československý viz exekuce, Fond národní obnovy, kniha pozemková, konfiskace, kořist, náhrada škody, občanství státní, pořad práva, rejstřík obchodní, restituce majetková, zmatečnost podle civilního řádu soudního.

Státní smlouvy viz smlouvy státní.

- **Stížnost v řízení sporném:** proti usnesení okresních soudů ve sporech o majetková práva není přípustný rekurs (dovolací rekurs), nepřevyšuje-li celková hodnota předmětu sporu na penězích nebo na peněžité hodnotě 300 Kčs č. 446.

- **v řízení exekučním:** proti rozhodnutí soudu druhé stolice vydanému v řízení o odklad exekučních úkonů podle ustanovení §§ 4 až 7 zák. č. 227/1946 Sb. není přípustný další opravný prostředek bez rozdílu, zda tímto usnesením rozhodl rekursní soud ve věci samé anebo v otázce formální (odmítnutím rekursu) č. 445.

- — usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, zda nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.

- — dlužník, jehož celé jmění podlehlo konfiskaci podle § 14, písm. c) dekretu pres. rep. č. 16/1945 Sb. a § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. není oprávněn k rekursu proti usnesení o rozvrhu výtěžků nucené správy; rozvrhové usnesení třeba v tom případě doručit soudu, jenž vyslovil propadnutí jmění, a Fondu národní obnovy č. 521.
- — proti usnesení, jímž byl ustanoven opatrovník podle §§ 116, 121, odst. 2 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), je tento opatrovník oprávněn podat stížnost jak jménem vlastním tak jménem strany, jíž byl ustanoven č. 552.
- **v řízení knihovním:** dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek osoby státně nespolehlivé je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu (Fondu národní obnovy nebo Národního pozemkového fondu) nápravy knihovního stavu, má-li za to, že se povolení vkladu stalo v rozporu s předpisy dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nebo s cíly jimi sledovanými; již pouhá pochybnost v tom směru opravňuje stát (zmiňované fondy) podle §§ 123, č. 1 a 126 knih. zák. k rekursu proti kladnému vyřízení žádosti o povolení knihovního vkladu č. 358.
- — Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní zčásti znárodněnému podniku č. 386.
- — byl-li znárodněn veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku č. 433.
- — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.
- **v řízení konkursním:** byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu č. 402.
- **v řízení nesporném** viz též řízení nesporné (§§ 6, 37 zák. č. 100/1931 Sb.).
- — v restitučním řízení o vydání věci proti národnímu podniku přihlédne opravný soud k ustanovení čl. IV zák. č. 79/1948 Sb. z moci úřadu, třebaž toto ustanovení nabylo účinnosti teprve v řízení opravném č. 471.
- — v případech, kde § 185 nesp. pat. doporučuje slyšení nejbližších příbuzných opatrovancových, jsou títo příbuzní oprávněni k rekursu ve smyslu § 37 zák. č. 100/1931 Sb. č. 488.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekretu č. 108/1945 Sb. č. 533.
- — k čl. III zákona č. 44/1948 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o revidi první pozemkové reformy; proti výpovědi z hospodaření na přejímaných nemovitostech není opravný prostředek přípustný ani tehdy, jde-li o výpověď doručenou okresním soudem č. 548.
- — nedošlo-li k řízení o svolání věřitelů (§§ 813 až 815 obč. zák., §§ 133 až 136 nesp. pat.), není pozůstalostní soud oprávněn odkázat podle § 136, odst. 1 nesp. pat. pozůstalostního věřitele na pořad práva (správního řízení) s jeho pohledávkou přihlášenou k soupisu pozůstalostního jmění, avšak popřenou dědici; učinil-li tak přece, stal se věřitel odká-

zaný na pořad práva (správního řízení) účastníkem této části pozůstalostního řízení oprávněným k rekursu č. 562.

- **v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb.:** k otázce, zda je návrhvatel oprávněn k návrhu podle § 10 zákona č. 76/1946 Sb. (§ 4, odst. 2 uved. zák.), přihlédne i opravný soud z úřední povinnosti č. 363.
 - **dovolací v řízení sporném:** proti usnesení okresních soudů ve sporech o majetková práva není přípustný rekurs (dovolací rekurs), nepřevyšuje-li celková hodnota předmětu sporu na penězích nebo na peněžité hodnotě 300 Kčs č. 446.
 - **v řízení exekučním:** proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo rozhodnuto o soudní správě pozůstalostního jmění podle § 382, č. 2 ex. ř. a § 127, odst. 2 nesp. pat., není dovolací rekurs přípustný (§ 402, odst. 2 ex. ř.) č. 383.
 - — ani proti usnesení, jímž byl návrh na odklad exekuce podle § 4 zák. č. 227/1946 Sb. soudem druhé stolice zamítnut, není opravný prostředek přípustný č. 394.
 - — proti rozhodnutí soudu druhé stolice vydanému v řízení o odklad exekučních úkonů podle ustanovení §§ 4 až 7 zák. č. 227/1946 Sb. není přípustný další opravný prostředek bez rozdílu, zda tímto usnesením rozhodl rekursní soud ve věci samé anebo v otázce formální (odmítnutím rekursu) č. 445.
 - **v řízení knihovním:** nejde o nepřípustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovní žádost teprve v dovolací stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost č. 405.
 - — také soud druhé stolice může odmítnout podle § 130, odst. 1 knih. zák. dovolací rekurs podaný proti rozhodnutí potvrzujícímu usnesení prvního soudu č. 429.
 - — i v knihovním řízení třeba z úřední moci, a to i v opravném řízení, přihlídnout k okolnosti, zda mimosoudní dohoda o restituci nemovitosti byla schválena příslušným Fondem národní obnovy č. 452.
 - **v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb.:** proti usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu rozhodující o návrhu na zrušení soudního příklepu (§ 10 zákona č. 76/1946 Sb.), je dovolací rekurs nepřípustný (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.) č. 371.
- Strana sporu:** ve sporu, v němž je osobně žalován ten, jehož majetek podlehl konfiskaci, o svolení ke vkladu vlastnického práva k nemovitosti do pozemkové knihy, nejsou ani Národní pozemkový fond ani Fond národní obnovy oprávněni podat opravný prostředek, leč by byli vedlejšími intervenienty č. 368.
- — ve sporu, v němž jde o plnění nároků týkajících se jmění spravovaného národním správcem nebo vzniklých z provozu tohoto majetku, není Fond národní obnovy oprávněn podávat opravné prostředky místo národního správce, třebaž jde zároveň o majetek propadlý ve prospěch státu podle konfiskačního dekretu č. 108/1945 Sb. č. 382.
 - — i když byli ve sporu, jehož předmětem je právní poměr týkající se konfiskovaného majetku pod národní správou, žalování jak Fond národní obnovy, tak národní správce, nejsou proto ještě spolužalování nerozlučnými společníky v rozeprí (§ 14 c. ř. s.) č. 382.
 - — řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. č. 395.
 - — před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společností uplatnit jen její společníci č. 395.

- — národní správce je způsobilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymožení závazků založených jeho činností jako národního správce č. 396.
- — je nedostatkem pasivní legitimace vedoucím k zamítnutí žaloby, směruje-li žaloba proti žalovanému osobně, ač závazek jí uplatňovaný pochází z jednání, jež žalovaný provedl jako národní správce č. 404.
- — jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil na řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.
- — žalobu proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) změnit za podmínek § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik č. 498.
- — jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nenamítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.
- — podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce na místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu č. 565-I.

Substituce advokáta viz advokát.

- **fideikomisární:** fideikomisární substitut je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž uplatňuje pozůstalý manžel nárok na slušné zaopatření ve smyslu § 796 obč. zák. č. 397.

Sukcesor právní viz restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).

Svědék viz též důkaz.

- uznal-li trestní soud nemanželskou matku vinnou krivým svědecktím spáchaným tím, že označila určitého muže za nemanželského otce, nepřekáží tento trestní rozsudek ve smyslu § 268 c. ř. s. civilnímu soudu ve výroku uznávajícím onoho muže za nemanželského otce č. 475.
- ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědecktí samo o sobě podkladem rozhodnutí, jímž se oduznává manželský původ dítěte; může jím však být ve spojení s jinými důkazy č. 517.
- při rozhodování o přijetí dědické přihlášky z ústního posledního pořízení není pozůstalostní soud oprávněn zkoumat, zda svědkové posledního pořízení byli zůstavitelem výslovně přizváni za svědky, po případě zda si museli být podle okolností vědomi své svědecké funkce, ani zda zůstavitel učinil své prohlášení animo testandi, či jen animo narrandi č. 549.

Svoboda osobní viz náhrada škody.

Škoda viz náhrada škody.

- **válečná:** pojetí domu poškozeného válečnými událostmi do stavební obnovy podle § 8 zák. č. 86/1946 Sb. a možnost poskytnutí státní podpory podle § 18 uved. zák. jsou důvody, pro něž je spoluvlastník povinen strpět odklad zrušení spoluvlastnictví k domu č. 421.
- — není-li možné navrácení k předešlému stavu ve smyslu § 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. proto, že restituovaný dům byl zničen válečnými událostmi, nelze uložit navrhovateli, aby při vrácení pozemku nahradil odpůrci náklad učiněný odpůrcem na dům před jeho zničením, ani aby mu

postoupil svůj nárok na náhradu válečných škod z titulu dekretu č. 54/1945 Sb. č. 465.

- — nejde o nárok na náhradu válečné škody podle dekretu č. 54/1945 Sb., nýbrž o nárok patřící na pořad práva, domáhá-li se žalobce na státu náhrady škody, kterou utrpěl v době okupace srážkou osobního vlaku s vojenským vlakem č. 490.
- — Československý stát odpovídá podle zákona č. 86/1937 Sb. i za škodu, vzešlou při jízdě cizozemského vlaku, jenž byl včleněn do tuzemské dopravy, t. j. určen státní železniční správou k jízdě po tuzemské trati č. 490.
- — přiznáním výplaty zálohy na náhradu válečné škody (zákon č. 161/1946 Sb.) vznikla poškozenému proti státu pohledávka, na niž lze vést exekuci za předpokladů dvor. dekretu ze dne 21. srpna 1838, č. 291 Sb. z. s. č. 514.

Testament viz pořízení poslední.

Titul exekuční viz exekuce.

Tradice viz odevzdání věci.

Trestný čin viz delikt, náhrada škody.

Trestní soudnictví nad mládeží viz mladiství.

Tuzemská pravomoc soudní viz občanství státní, opatrovnictví, poručenství, právo mezinárodní soukromé, smlouvy státní.

Účastník viz exekuce, pozůstalost, řízení nesporné (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.).

Účinnost časová zákonů: použitelnost vládního nařízení č. 211/1942 Sb. o zrušení soudních prázdnin byla zrušena dnem vyhlášení zákona č. 105/1947 Sb. bez výhrady a v plném rozsahu, tudíž i pro věci, v nichž bylo řízení zavedeno přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti (před 1. srpnem 1947) č. 391.

- — dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směruje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.

- — předpisy ústavy č. 150/1945 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.

Učňové: předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce není třeba k předčasnému zrušení pracovního (učebního) poměru ve lhůtě k tomu určené č. 401.

Ukladatel viz smlouva schovací.

Úmrtní list viz list úmrtní.

Únos viz náhrada škody.

Urážka: nelze přezkoumávat s hlediska nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný závěr nižších soudů, že podání je urážlivého obsahu (§ 15 téhož zák.) č. 387.

Úroky: pro určitou částku úroků, které při hypotekární pohledávce byly vyznačeny jen uvedením procentní sazby nebo pro které byla při hypotekární pohledávce zřízena kaucovní hypotéka, lze vést samostatně exekuci nuceným vkladem práva zástavního č. 564.

Úřad berní: v exekučním návrhu podaném za Československý stát berním úřadem nemusí být uvedeno úřední postavení dvou úředníků zastupujících berní úřad, stačí jejich podpisy č. 561-II.

- **cenový** viz aktsprávní, cena, hospodářství řízené, smlouva trhová.

- **konsulární:** nedal-li jugoslávský konsulární úřad souhlas podle čl. 21 konsulární úmluvy československo-jugoslávské ze dne 7. listopadu 1928, č. 14/1930 Sb. k opatření zdejšího poručenského (opatrovníckého) soudu nad jugoslávským státním občanem, je pravomoc tuzemských soudů nad tímto nezletilcem vyloučena č. 544.
- **ochrany práce** viz též akt správní, zaměstnanci.
- — dal-li zaměstnavatel zaměstnanci zákonnou výpověď a nepoužil-li důvodu k okamžitému zrušení služebního poměru, ač mu byl v čas dání výpovědi znám, třeba v tom spatřovat vzdání se oprávnění propustit zaměstnance bez výpovědi č. 370.
- — výpovědi, k níž udělal souhlas úřad ochrany práce podle § 13, odst. 1 dekretu č. 88/1945 Sb. dodatečně, se neruší pracovní poměr č. 370.
- — předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce není třeba k předčasnému zrušení pracovního (učebního) poměru ve lhůtě k tomu určené č. 401.

Úředníci vyšší pomocné soudní služby: úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.

- — rozhodl-li v opatrovnícké věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.

Úschova viz smlouva schovací.

Usnesení rozvrhové viz správa vnucená nemovitosti.

Ústava: právo na práci ve smyslu § 26 ústavy č. 150/1948 Sb. je veřejnoprávním nárokem občana proti státu, nikoliv soukromoprávním nárokem zaměstnance proti zaměstnavateli na konání smluvených prací č. 502.

- — kromě případů, kde ze samé pracovní smlouvy nebo z jejího účelu lze dovodit povinnost zaměstnavatele, umožnit zaměstnanci výkon určitých prací, není zaměstnanec oprávněn domáhat se tohoto výkonu, je však oprávněn zrušit pracovní smlouvu, nebyl-li mu výkon smluvených prací umožněn č. 502.
- — dnem účinnosti ústavy ze dne 9. května 1948, č. 150 Sb. pozbyl platnosti zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech; tím pozbyla podkladu i smlouva uzavřená s firmami sdruženými v kartel, jež směřuje k vyloučení smluvníkovy konkurence v oboru, v němž byl kartel činný a nelze ji uznati za platnou č. 523.
- — předpisy ústavy č. 150/1945 Sb. jsou donucující povahy a ruší pro budoucnost i práva nabytá před účinností ústavy, pokud jsou s nimi v rozporu; k těmto předpisům třeba přihlížet v každém období rozepře č. 523.
- — po účinnosti ústavy č. 150/1948 Sb. přísluší matce nad nemanželským dítětem právo mateřské stejného obsahu, jako je právo otcovské vůči dětem zrozeným v manželství a nikoliv pouhé poručenství ve smyslu §§ 166, 187 obč. zák.; tohoto mateřského práva může být matka zbavena jen z důvodů uvedených v §§ 177, 178 obč. zák. č. 555.

Ústřední rada odborů: dokud nedošlo k ustavení Revolučního odborového hnutí úředním schválením jeho stanov a zvolením statutárních orgánů, byla Ústřední rada odborů oprávněna žádat o povolení knihovního vkladu vlastním jménem a s účinkem pro Revoluční odborové hnutí (§ 5 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.

- — ke vkladu vlastnického práva pro jednotnou odborovou organizaci k nemovitosti knihovně připsané Německé pracovní frontě netřeba vkladní listiny podle § 31 knih. zák. (§ 6, odst. 1 zák. č. 144/1946 Sb.) č. 434.

Ušlý výdělek viz výdělek uší.

Útraty viz náklady sporu.

Uvažování důkazů: ani po vydání zákona č. 8/1946 Sb. nemůže být matčino svědectví samo o sobě podkladem rozhodnutí, jímž se oduznává manželský původ dítěte; může jim však být ve spojení s jinými důkazy č. 517.

Uvěznění viz náhrada škody.

Uznání cizozemských rozhodnutí: uznání rozsudku rakouského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství na podkladě vzájemného souhlasu stran odevzdáním rozvodového listu (§§ 133, 134 obč. zák.), se přičí předpisu § 4, odst. 1, č. 3 a odst. 2, č. 1, 2 zák. č. 100/1946 Sb. č. 365.

- — rozsudek říšského soudu v Lipsku z doby nesvobody vydaný v manželském sporu, v němž v prvé stolici rozhodoval soud ležící na území Československé republiky, nepotřebuje ke své účinnosti v oblasti československého právního řádu uznání podle zákona č. 199/1946 Sb. č. 375.
- — rozsudek zemského soudu v Berlíně, jímž bylo rozloučeno manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství zjištěného na základě doznání strany, nelze uznat v oblasti československého právního řádu č. 407.
- — rozsudek jugoslávského soudu, jímž bylo rozloučeno manželství československých státních příslušníků, nelze uznat v oblasti československého právního řádu podle zákona č. 199/1946 Sb. č. 524.
- **otcovství** viz otec nemanželský, úředník vyšší pomocné soudní služby.

Válka viz škoda válečná.

Válečná opatření viz též hospodářství řízené, škoda válečná.

- nemohl-li kupitel pro mimořádné válečné poměry ihned (čl. 346 obch. zák.) odvézt koupené a zaplacené zboží ze skladiště prodávatele, byl prodávatel povinen je chovati s péčí řádného obchodníka (čl. 343, odst. 1 obch. zák.) č. 366.

Valná hromada viz společenstvo.

Vázanost soudu: na správní akt: viz akt správní.

- **trestním rozsudkem** (§ 268 c. ř. s.) viz rozsudek trestní.

Věc opuštěná: auto zanechané německou armádou po skončení okupace na území Československé republiky se nestalo věcí opuštěnou (§ 381 obč. zák.), nýbrž držba k němu přešla i bez zvláštního uchopovacího aktu právem kořistným (§ 402 obč. zák.) na Československý stát č. 418.

Veřejný chodník viz chodník veřejný.

Věřitel vymáhající viz exekuce.

Vina viz náhrada škody, rozluka manželství, rozvod manželství od stolu a lože.

Vinkulace: opatrovnícký soud není oprávněn zrušit vinkulaci životní pojistky složené otcem pro nezletilé dítě do soudního deposita a vydat pojistku otci, je-li pochybné, zda se otec smlouvou uzavřenou s matkou dítěte nevzdal práva odvolat nebo změnit obmýšleci doložku znějící ve prospěch dítěte č. 379.

Vklad viz kniha pozemková.

- **vázaný** viz měna.

Vlastnictví viz též kniha pozemková, konfiskace, spoluvlastnictví, správa národní, výměnek, znárodnění.

- národní správce je pasivně oprávněn ke sporu, jímž se jiná osoba domáhá vydání věcí ze zkonfiskované podstaty z důvodu svého vlastnického práva k nim č. 362.

- povinnost vydati věci jiné osobě z toho důvodu, že jí k nim přísluší vlastnické právo, není závazkem náležejícím ke zkonfiskovanému majetku (§ 2 zák. č. 31/1947 Sb.) č. 362.
- i když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ni poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožené straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznán č. 380.
- k účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovní žádosti o vklad práva vlastnického, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno; tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vážne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby č. 380.
- vlastník nemovitosti hraničící s veřejnou silnicí (cestou) je povinen čistit pruh uvedený v § 4, odst. 1 nař. č. 1/1943 Sb. třebas není ještě upraven jako rádná komunikace č. 381.
- Fond národní obnovy je oprávněn ke stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní zčásti znárodněnému podniku č. 386.
- veřejnou dražbou ve smyslu § 367 obč. zák. jsou i dražby provedené notářem nebo správním úředníkem nebo i soukromou osobou, avšak s povolením správního úřadu č. 390.
- pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.
- zcizil-li člen řádu, složivší slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány z volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastníkem (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z.) č. 469.
- za podmínky § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba č. 485.
- přechází-li vlastnictví k věci podle autoritativního výroku soudu nebo úřadu, nerozhoduje v otázce, zda a kdy přechod vlastnictví nastal, znění tohoto výroku, nýbrž obsah předpisu, podle něhož byl výrok vydán; odevzdání věci (u nemovitostí knihovního zápisu) je v takových případech třeba k nabytí vlastnictví jen tehdy, když to zmíněný zákonný předpis vyžaduje č. 489.
- i když výměr ministerstva zemědělství vydaný podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. mluví o přidělení nemovitostí do držby, správy a užívání, byla jím konfiskovaná nemovitost přidělena do vlastnictví č. 489.
- ustanovení § 2, odst. 1 a 2 dekr. č. 50/1945 Sb. o opatřeních v oblasti filmu platí i na nemovitosti, na nichž jsou zařízení sloužící k provozu filmových podniků č. 509.
- prohlášení národního správce takové nemovitosti o odevzdání této nemovitosti do vlastnictví státu, schválené orgánem příslušným podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., je vkladnou listinou podle § 33 knih. zák. a nemusí být schváleno Fondem národní obnovy č. 509.
- ustanovení § 19 vlád. nař. č. 30/1941 Sb. o věcech požární ochrany, je použitelné ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 511.
- nemovitosti dobrovolných hasičstev obcí sloužící účelům věci požární ochrany přešly do vlastnictví těchto obcí dnem účinnosti uvedeného vládního nařízení (1. leden 1942), aniž bylo třeba knihovního vkladu č. 511.

— vklad vyznačující tento přechod vlastnictví v pozemkové knize lze povolit i tehdy, je-li účel nemovitosti patrný jen z pozemkové knihy (§ 94, č. 1 knih. zák.) č. 511.

Vojsko viz náhrada škody, škoda válečná.

Výbor národní viz konfiskace.

Vydání věci složené podle § 1425 obč. zák.: nesporný soudce, který přijal k soudu dluhovanou věc podle § 1425 obč. zák., není oprávněn upravit podmínky jejího vydání odchýlně od návrhu dlužníka č. 460.

Výdělek ušlý: ušlým výdělkem ve smyslu § 1325 obč. zák. jsou i diety za služební cesty, pokud byly stanoveny paušálně určitými částkami a převyšují skutečné výlohy č. 441.

Vyhlášky o znárodnění viz znárodnění.

Výchovné: je-li schovanec státního zaměstnance zároveň jeho vnukem, přísluší na něj výchovné podle § 1, odst. 5 vl. nař. č. 388/1941 Sb. a čl. III, § 3 zák. č. 144/1947 Sb. i když na jeho výživu (výchovu) je smluvna nebo placena náhrada č. 403.

Vykonatelnost viz akt správní, kniha pozemková.

Vyloučení společníka viz společnost veřejná.

Výměnek: nemohla-li osoba zavázaná k plnění výměnkářských dávek záležitých v poskytování šatstva, prádla a obuvi, opatřit vzhledem k předpisům o řízeném hospodářství v plném rozsahu předměty potřebné ke splnění svého závazku, je povinna poskytovat za nesplněné naturální dávky peněžní relutum č. 373.

— znemožnil-li výměnkář, aby mu vlastník nemovitosti poskytoval byt a stravu, tím, že se odstěhoval z nemovitosti, není oprávněn požadovat náhradu v penězích, nebyla-li smluvna; výměnkářské dávky (jejich částí), jež nezávisí na výměnkářově pobytu v usedlosti osoby povinné k poskytování výměnku (šatstvo, prádlo, obuv), je tato osoba povinna plnit, i když s ní výměnkář nebydlil, ledaže by si sám zavinil, že mu tyto dávky nemohly být odvedeny č. 373.

— i práce konaná za druhého je nákladem podle § 1042 obč. zák. č. 487.

— kdo poskytl výměnkáři obsluhu za osobu, která se k této službě smluvně zavázala, je oprávněn žádat na ní náhradu č. 487.

Výměr viz akt správní.

Vynětí z národní správy viz správa národní.

Výpověď viz reforma pozemková, zaměstnanci.

Výslech informativní: nedostavila-li se v rozlukovém řízení strana k informativnímu výslechu, ač byla řádně obeslána, nenastávají pro ni nepříznivé účinky uvedené v §§ 380, odst. 2, 381 c. ř. s., nýbrž je věcí soudu, aby postupoval podle § 12 nař. min. spravedlnosti z 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. o řízení ve sporných věcech manželských č. 563.

Vystěhovalecký fond viz oprávnění k návrhu, placení dluhu, restituce majetková, správa národní.

Výživné: pokud doživotní renta, zřízená nemanželským otcem dítěti, převyšuje zákonnou povinnost otcovu podle § 166 obč. zák., je její zřízení darovacím smlibem, k jehož platnosti je třeba formy notářského spisu č. 423.

— dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.

— při rozhodování o manželském nároku na výživné třeba přihlížet i k tomu, co zaplatil žalovaný manžel na výživném manželce za sporu až do vynesení rozsudku prvního státního (§ 406 c. ř. s.) č. 472.

- jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- rozhodli-li v opatrovnícké věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby soudní, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
- nárok rozloučené manželky na vyživovací rentu podle § 1266 obč. zák. zaniká, oznámila-li manželka svého manžela v době zvýšeného ohrožení republiky orgánů okupační moci a přivedla tím ztrátu jeho svobody č. 519.

Vzájemnost viz právo soukromé mezinárodní.

Vzdání se práva: proti dědici z posledního pořízení zřízeného v náležité formě a nepopřehno co do pravosti, dlužno podle § 126 nesp. pat. odkázat na pořad práva každého, jehož nároky se zakládají jen na zákonné dědické posloupnosti i tehdy, vzdal-li se tento testamentární dědic dědického práva před zřízením posledního pořízení č. 494.

- se žalobního nároku viz žaloba (zpětvzetí).

Zákaza novot: nejde o nepřípustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovní žádost teprve v dovolací stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost č. 405.

- **zcizení:** i když byla poznámka zákazu zcizení (§ 399, odst. 1, č. 2 ex. ř.) vymazána, zůstává vklad vlastnického práva k nemovitosti zapsaný v době, kdy na ní poznámka vážla, přesto bezúčinným, byl-li ohrožen straně nárok k nemovitosti pravoplatně přiznán č. 380.
- k účinkům uvedeným v § 440 obč. zák. nestačí pouhé podání knihovní žádosti o vklad práva vlastnického, nýbrž je třeba, aby této žádosti bylo s plným právním účinkem a bezpodmínečně vyhověno; tomu tak není, byl-li povolen vklad vlastnického práva k nemovitosti, na níž vážne zákaz zcizení (§ 382, č. 6 ex. ř.) ve prospěch jiné osoby č. 380.
- zcizil-li člen řádu, složivši slavné sliby, úplatně movité věci (původská práva), jež mu byly klášterem ponechány k volnému užívání, stal se poctivý nabyvatel jejich vlastním (§ 367 obč. zák.); na takové zcizení se nevztahují ani církevní ani státní předpisy o zcizování církevního majetku a klášterního jmění (§§ 38, 44 zák. č. 50/1874 ř. z., min. nař. č. 162/1860 a 175/1860 ř. z. č. 469).

Zálohy na náhradu válečné škody viz škoda válečná.

Zaměstnanci: dal-li zaměstnavatel zaměstnanci zákonnou výpověď a nepoužil-li důvodu k okamžitému zrušení služebního poměru, ač mu by v čas dání výpovědi znám, třeba v tom spatřovat vzdání se oprávnění propustit zaměstnance bez výpovědi č. 370.

- výpovědi, k níž udělil souhlas úřad ochrany práce podle § 13, odst. 1 dekrety ze dne 1. října 1945, č. 88 Sb. dodatečně, se neruší pracovní poměr č. 370.
- vyhláška ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 1. dubna 1946, č. 967, Úřední list č. 58 o úpravě platových a pracovních podmínek zaměstnanců v obchodu; jde-li o zaměstnance v odpovědném postavení s činností dispoziční a dozorčí, náleží mu plat podle skupiny A 5, i když nejde o podnik s více než 100 zaměstnanci č. 370.
- předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce není třeba k předčasněmu zrušení pracovního (učebního) poměru ve lhůtě k tomu určené č. 401.
- je-li schovanec státního zaměstnance zároveň jeho vnukem, přísluší na něj výchovné podle § 1, odst. 5 vl. nař. č. 382/1941 Sb. a čl. III, § 3 zák. č. 144/1947 Sb. i když na jeho výživu (výchovu) je smluvna nebo placena náhrada č. 403.

- ve sporu projednávaném podle zák. č. 131/1931 Sb. je pro posouzení otázky, zda žalobce má právní zájem na určení ve smyslu § 228 c. ř. s., rozhodná doba vydání rozsudku odvolacího soudu č. 435.
- právní zájem na zjištění, že pracovní poměr žalobce jako zaměstnance u žalovaného zaměstnavatele dosud trvá, nemá ten, kdo již nemůže plnit všechny povinnosti plynoucí z tohoto pracovního poměru, protože se stal samostatným živnostníkem č. 435.
- pomocný ošetřovatel, jehož platové poměry jsou upraveny podle vlád. nař. č. 22/1927 Sb. nemá nároku na zvláštní odměnu za práci přes čas č. 501.
- právo na práci ve smyslu § 26 ústavy č. 150/1948 Sb. je veřejnoprávním nárokem občana proti státu, nikoliv soukromoprávním nárokem zaměstnance proti zaměstnavateli na konání smluvních prací č. 502.
- kromě případů, kde ze samé pracovní smlouvy nebo z jejího účelu lze dovodit povinnost zaměstnavatele, umožnit zaměstnanci výkon určitých prací, není zaměstnanec oprávněn domáhat se tohoto výkonu, je však oprávněn zrušit pracovní smlouvu, nebyl-li mu výkon smluvních prací umožněn č. 502.
- skutečnost, že zaměstnanec je samostatným živnostníkem, nebrání s hlediska předpisu zák. č. 154/1934 Sb. vzniku platného pracovního poměru č. 508.
- zaměstnání je vedlejší (§ 1, odst. 2 zák. č. 154/1934 Sb.), když jeho výkonem není výdělečná činnost zaměstnancova zcela nebo z největší části vyčerpána, když v porovnání s jinou činností zaměstnancovou nebo s jeho životním postavením je podřadné povahy s hlediska vynaložené pracovní doby č. 508.
- nárok na poměrnou část dovolené podle § 13, odst. 2 zák. č. 82/1947 Sb. předpokládá, že zaměstnanec dovršil čekací dobu podle § 2, odst. 1 uved. zák. č. 528.

Zánik vyživovací povinnosti viz v ý ž i v n ě.

Zaopatření podle § 796 obč. zák.: fideikomisární substitut je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž uplatňuje pozůstalý manžel nárok na slušné zaopatření ve smyslu § 796 obč. zák. č. 397.

Započtení: pohledávku, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení (zákon č. 128/1946 Sb.) namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodovat pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.

Zasnoubení: předpis § 1302 německého občanského zákona o promlčení nároků na náhradu škody za nedodržení slibu manželského se nepřičí znění nebo demokracickým zásadám čl. 1 ústavy č. 425.

Zástava viz exekuce, právo zástavní (§§ 87 a násl. ex. ř.).

Zastoupení viz též advokáti.

- k podání odporu podle zák. č. 76/1946 Sb. o změnu (zrušení) knihovního usnesení zástupcem je třeba plné moci vyhovující předpisům knihovního zákona č. 352.
- konfiskací majetku dědičky, přihlásivši se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem váznoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, po-

- kud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.
- finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce konfiskovaného majetku č. 392.
 - je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s., projednal-li soud spor a finanční prokuraturou jako zástupcem národního správce č. 392.
 - finanční prokuratura je ze zákona oprávněna zastupovat Národní pozemkový fond č. 416.
 - zaručil-li se rukojmí za dluh jen vzhledem k věřitelovu ujištění, že pro hlavní pohledávku vážně na dlužníkových věcech zástavní právo, odpovídá věřitel rukojmím za újmu, jež mu vzešla tím, že nedopatřením právního zástupce věřitelova ke zřízení zástavního práva nedošlo č. 419.
 - udělil-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesní plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit ji jinému advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku č. 426.
 - bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí, zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
 - usnesení o povolení exekuce na majetek pod národní správou, o němž není jisto, že nepodléhá konfiskaci, třeba doručit též finanční prokuratuře jako zástupci Fondu národní obnovy, jemuž přísluší právo k rekursu v samostatné lhůtě; doručení národnímu správci nenahrazuje doručení Fondu národní obnovy č. 481.
 - dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek zůstavitelův nebo dědicův, u nichž se vyskytly okolnosti nasvědčující konfiskaci, není z konfiskace vyňat, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se přípustnými prostředky nápravy, má-li za to, že přijetím dědické přihlášky i svěřením správy a užívání pozůstalosti přihlášenému dědicovi byly porušeny předpisy dekrety č. 108/1945 Sb. č. 533.
 - třebaš strana podala žádost za jmenování advokáta jako zástupce chudých teprve čtvrtý den po doručení rozsudku soudou prvé stolice, přece nelze její odvolání podané do 14 dnů ode dne, kdy advokátu bylo doručeno rozhodnutí o jmenování zástupce chudých, odmítnout pro opožděnost, došlo-li k překročení třídní lhůty § 73, odst. 2 c. ř. s. (ve znění čl. IV zák. č. 105/1947 Sb.) toliko v důsledku nesprávného právního poučení daného jí prvním soudem č. 538.
 - nebyl-li restituční návrh podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílíky společné věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.
 - národní správa má způsobilost být stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
 - byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.

— procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Zástupce chudých viz advokáti, právo chudých.

Zatímní opatření viz opatření zatímní.

Závazek viz dluh, intercesse, konfiskace, placení, složení k soudu, znárodnění.

Závěť viz pořízení poslední.

Záznam viz kniha pozemková.

Zbavení moci otcovské, materské viz děti, matka, otec.

Zcizení viz církev, hospodářství řízené, koně, smlouva trhová, zákaz zcizení.

Zmatečnost podle civilního řádu soudního: § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s.: finanční prokuratura není povolána k zastupování národního správce konfiskovaného majetku; je zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 4 c. ř. s., projednal-li soud spor s finanční prokuraturou jako zástupcem národního správce č. 392.

— **§ 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s.:** konfiskací majetku dědičky přihlásivší se k pozůstalosti podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., je zkonfiskováno i její dědické právo, nikoliv však sama pozůstalost, jež jí nebyla dosud odevzdána; pohledávka vymáhaná sporem proti této pozůstalosti není proto závazkem vážnoucím na konfiskovaném majetku a pořad práva není vyloučen vzhledem k předpisu § 5, odst. 1, č. 3 uved. dekr. (§ 477, č. 6 c. ř. s.); pozůstalost oddělenou od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.) zastupuje v tomto sporu i po konfiskaci dědického práva přihlášené dědičky separační opatrovník a nikoliv Fond národní obnovy, pokud se týče národní správce dosazený ke správě konfiskovaného majetku přihlášené dědičky (§ 477, č. 4 a 5 c. ř. s.) č. 356.

— — byla-li věc zahájena sporem pravoplatně převedena do nesporného řízení podle § 13 zákona č. 128/1946 Sb., není nesporný soud oprávněn odmítnout návrh z toho důvodu, že nejde o nárok restituční, ani postoupit věc opět soudu spornému č. 427.

— — pořadem práva nelze se domáhat odměny, která přísluší prozatímnímu národnímu správci podle § 23 dekr. č. 5/1945 Sb.; byla-li odměna již určena výměrem příslušného národního výboru, jest otázku vykonatelnosti tohoto výměru posuzovat podle §§ 90, 91 a 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. č. 428.

— — nedomáhá-li se žalobce jen nápravy v zápisech ve společenstevním rejstříku, nýbrž nicotnosti a bezúčinnosti úkonů národních správců a valně hromady společenstva vůbec, je pro jeho nárok přípustný pořad práva č. 447.

— — pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.

— — pro uplatnění nároku vážnoucího na konfiskovaném zemědělském majetku (§ 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb.) proti Národnímu pozemkovému fondu a Československému státu není pořad práva přípustný č. 467.

— — pro nárok vlastníka věci proti jejímu bývalému národnímu správci na náhradu škody, jež vzešla zanedbáním povinností uložených mu jako národnímu správci, je pořad práva přípustný; nepřípustný je však pořad práva pro nárok proti národnímu správci na náhradu za to, že vlastník věci dané pod národní správu nemohl po dobu národní správy této věci užívat č. 477.

- — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- — nejde o nárok na náhradu válečné škody podle dekretu č. 54/1945 Sb., nýbrž o nárok patřící na pořad práva, domáhá-li se žalobce na státu náhrady škody, kterou utrpěl v době okupace srážkou osobního vlaku s vojenským vlakem č. 490.
- — nedomáhá-li se navrhovatel výroku, že pohledávka, o níž uzavřel narovnání pod tlakem okupace, je po právu, ani vzájemné restituce, nýbrž toliko výroku, že narovnání to je neplatné, nejde o nárok restituční a nelze o něm jednat v nesporném řízení č. 491.
- — pro nárok vlastníkův proti bývalému národnímu správci jeho majetku na složení účtů z národní správy není přípustný pořad práva č. 534.
- — byl-li majetek uveden v § 16 zák. č. 128/1946 Sb. dán pod národní správu a správcem ustanovena národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, jde o národní správu podle dekretu č. 5/1945 Sb. nikoliv o zatímní přímou správu Fondu národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb. č. 547.
- — správa majetku uvedeného v § 16 zákona č. 128/1946 Sb. Fondem národní obnovy je pouze subsidiární a má místo jen tam, kde tento majetek není spravován jinak podle zákona č. 547.
- — nárok národního podniku proti bývalému národnímu správci majetkové podstaty, jež byla do jmění tohoto podniku začleněna, na náhradu škody vzniklé tím, že národní správce opominul přihlásit majetkové hodnoty podle dekretu č. 95/1945 Sb., patří na pořad práva č. 565/II.
- **v řízením nesporném: § 6, § 7 c. ř. s. (§ 34 nesp. zák.):** řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. č. 395.
- — před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané obchodní společností uplatnit jen její společníci č. 395.
- **§ 41, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.: písm. a):** úředník vyšší pomocné soudní služby je oprávněn sepsat protokol o uznání otcovství k nemanželskému dítěti č. 476.
- — **písm. b):** rozhodl-li v opatrovnické věci alimentární (§ 2, odst. 1 vl. nař. č. 239/1946 Sb.) úředník vyšší pomocné služby soudní, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zákona č. 100/1931 Sb. č. 497.
- — **písm. c):** není-li restituent osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na nějž byla zavedena národní správa, přímo u soudu; soud rozhodující o restitučním návrhu je však povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c), h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu č. 408.
- — **písm. d):** jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- — rozhodl-li soud, u něhož bylo složeno depositum podle § 1425 obč. zák., že depositum je součástí pozůstalostního jmění, ačkoli tato otázka byla mezi účastníky řízení sporná, je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. č. 516.
- — pohledávka, která patří na pořad práva, lze v restitučním řízení namítnout k započtení, byla-li zjištěna pravoplatným rozsudkem; není-li tomu tak, nemůže o ní nesporný soudce rozhodovat pod následky zmatečnosti

- — podle § 42, odst. 2, písm. d) zákona č. 100/1931 Sb. a nemusí ani odkládat rozhodnutí o restitučním návrhu až do doby, kdy bude o pohledávce namítané k započtení rozhodnuto pravoplatným rozsudkem č. 539.
 - — **písm. e):** je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., zavedl-li soud řízení o opravě dne smrti (§ 12 dekr. č. 117/1945 Sb.), ač jeho určení nebylo ještě pravoplatným č. 436.
 - — **písm. f):** bylo-li v restitučním řízení zavedeném proti národnímu správci pokračováno s tímto odpůrcem i po jeho odvolání z úřadu národního správce, je řízení po této době provedené, jakož i rozhodnutí zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), třebaš byl národní správce zastoupen advokátem opatřeným plnou mocí č. 448.
 - — opatrovník nepřítomného nemůže podat restituční návrh jménem nepřítomného, byl-li tento v době podání návrhu již prohlášen za mrtva; řízení zahájené o takovém návrhu je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. č. 468.
 - — nebyl-li restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) podán všemi dědici oprávněnými k zastupování pozůstalosti a nebylo-li ani řízení dodatečně řádně schváleno těmi dědici, kteří návrh nepodali, ani neshoda mezi dědici k zastupování oprávněnými nebyla odstraněna podle § 836 obč. zák., je restituční řízení zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.; je-li podílíky společné věci několik pozůstalostí zastoupených více dědici, nelze při zjišťování většiny hlasů podle § 833 obč. zák. sečítat hlasy dědiců zastupujících jednu pozůstalost s hlasy dědiců zastupujících jinou pozůstalost, nýbrž třeba dědice, zastupující touž pozůstalost, pokládat za jedinou osobu č. 554.
 - — **písm. h):** není-li restituent osobou mající ono sociální postavení, jež má na mysli § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., nebo nejde-li vůbec o případ uvedeného ustanovení, lze se domáhat restituce majetku, na nějž byla zavedena národní správa, přímo u soudu; soud rozhodující o restitučním návrhu je však povinen pod následky zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c) h) nesp. zák.) z úřední povinnosti zkoumat, zda nejde o případ, jehož řešení je podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. přednostně přikázáno úřadu správnímu č. 408.
- Změna žaloby viz žaloba.**
- Zmeškání:** třebaš usnesení, jímž byl návrh strany na odročení roku zamítnut, nebylo straně ještě v době konání roku doručeno, stihly přece stranu, jež se k roku nedostavila, následky zmeškání, stalo-li se toto usnesení nepodáním opravného prostředku potom pravoplatným č. 409.
- nepodala-li strana proti usnesení, jímž byl její návrh na odročení roku zamítnut, opravný prostředek, nemůže úspěšně v dovolání uplatňovat okolnosti, které odůvodňovaly odročení roku č. 409.
 - i v rozsudku pro zmeškání vyhotoveném ve zkrácené formě musí být ve sporech o majetková práva, v nichž nejde výhradně o zaplacení peněžité sumy, uvedena hodnota předmětu sporu; třebaš prvý soud určil tuto hodnotu teprve dodatečně samostatným usnesením, je přece rozhodná pro posouzení přípustnosti odvolání č. 530.
 - označil-li žalobce patřným nedopatřením předmět, jehož se žalobou domáhá, jinak ve skutkovém tvrzení žaloby a jinak v žalobním návrhu, je věcí soudu, aby před vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.), vyzval žalobce k vysvětlení (§ 182 c. ř. s.) č. 551.
 - národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
 - byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přerušení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.

- procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Zmocnění k vedení sporu: nelze jednat o žalobě podané národním správcem pro nárok související s konfiskovaným majetkem pod národní správou, nevykázal-li žalobce, že je k podání žaloby zmocněn jak orgánem, který jej ustanovil (§§ 7, 22, odst. 2 dekretu č. 5/1945 Sb.), tak i Fondem národní obnovy (§ 5, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb.), ač mu k odstranění tohoto nedostatku byla soudem poskytnuta přiměřená lhůta (§§ 6, 7 c. ř. s.) č. 353.

- — národní správce zkonfiskované majetkové podstaty nepotřebuje k vedení sporu, v němž je žalován, souhlas Fondu národní obnovy č. 362.

Znalec viz d ů k a z.

Znárodnění: Fond národní obnovy je oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost dosud knihovně připsanou německému nezemědělskému, nyní zčásti znárodněnému podniku č. 386.

- nejde o nepřípustnou novotu (§ 126, odst. 2 knih. zák.), opřel-li žadatel svou knihovní žádost teprve v dovolací stížnosti o vyhlášku ministerstva průmyslu o znárodnění podniku, která byla uveřejněna v Úředním listě a uvedena tak ve všeobecnou známost č. 405.
- vyhláška o znárodnění podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. a listina, kterou se z jeho majetkové podstaty zřizuje národní podnik, jsou dostatečným podkladem pro vklad vlastnického práva pro národní podnik na nemovitost připsanou podniku takto znárodněnému č. 405.
- z předpisu § 17 dekr. č. 100/1945 Sb. neplyne, že by u knihovních žádostí národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitostí požadovaných § 94 knih. zák.; předpis ten předpokládá, že rozsah znárodnění byl již konkrétně vymezen č. 405.
- jde o nepřipustný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.
- byl-li znárodněn veškerý majetek podniku podle § 4, odst. 4 dekr. č. 100/1945 Sb. není Fond národní obnovy oprávněn ke stížnosti do usnesení knihovního soudu, jímž bylo vloženo pro národní podnik vlastnické právo k nemovitostem připsaným dosud německému znárodněnému podniku č. 433.
- při zápisu národního podniku do obchodního rejstříku podle § 16 dekretu č. 100/1945 Sb. se zapisuje do rejstříku, že majitelem firmy je podle § 13 a ve smyslu dalších ustanovení uved. dekretu Československý stát č. 455.
- je-li v pozemkové knize patrné, že nemovitosti připsané podniku znárodněnému podle § 4, odst. 2 dekr. č. 101/1945 Sb. jsou podle své povahy určeny k provozu tohoto podniku, stačí k povolení vkladu vlastnického práva na tyto nemovitosti pro národní podnik vyhláška ministra výživy o zřízení národního podniku č. 459.
- restituční nároky podle zákona č. 128/1946 Sb. nelze zahrnovat mezi závazky uvedené v § 5, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků č. 462.
- restituční řízení nelze přerušit podle § 20 zákona č. 228/1946 Sb. o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků č. 462.
- v restitučním řízení o vydání věci proti národnímu podniku přihlédne opravný soud k ustanovení čl. IV zák. č. 79/1948 Sb. z moci úřadu, třebas toto ustanovení nabylo účinnosti teprve v řízení opravném č. 471.

- žaloba proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) změnit za podmínek § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik č. 498.
- i když je nemovitost knihovně připsána jiné osobě než vlastníku znárodněného podniku, dlužno přece povolit národnímu podniku vklad vlastnického práva k ní, je-li z přípisu ministerstva průmyslu připojeného ke knihovní žádosti zřejmo, že nemovitost sloužila nebo byla určena provozu znárodněného podniku, jehož majetková podstata vplynula do národního podniku (§ 4 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) č. 499.
- vstupem národního podniku do závazků znárodněného podniku podle § 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. se dosavadní dlužník nezprošťuje těchto závazků; národní podnik přistupuje k závazkům, týkajícím se znárodněného podniku, jako další zavazany subjekt č. 507.
- podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce na místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu č. 565.

Zpětná působnost zákonů viz účinnost časová zákonů.

Zpětné hlášení viz hospodářství řízené.

Zpětvzetí uznání otcovství: dodatek, jež nemanželský otec připojil k uznání otcovství k dítěti před nesporným soudem, že vezme toto uznání zpět, nebude-li poručník dítěte souhlasit s jeho návrhem na placení výživného, je právně bezvýznamný č. 439.

Způsobilost býti stranou řízení: řízení, jímž se komanditní společnost, zaniklá v době nesvobody, domáhá obnovy původních zápisů v obchodním rejstříku, je zmatečné podle §§ 6, 7 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb.; před obnovením původních rejstříkových zápisů mohou práva vymazané komanditní společností uplatnit jen její společníci č. 395.

- — národní správce je způsobilým subjektem v exekučním řízení, v němž jde o vymožení závazků založených jeho činností jako národního správce č. 396.
- — národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- — byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přeručení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- — procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.
- **procesní:** národní správa má způsobilost býti stranou ve sporu, není však procesně způsobilá ve smyslu § 1 c. ř. s., nýbrž může jednat jen prostřednictvím národního správce, jenž je jejím zákonným zástupcem č. 567.
- — byl-li za sporu místo dosavadního národního správce jmenován jiný a národní správa nebyla zastoupena advokátem ani jinou osobou, opatřenou procesní plnou mocí, nastává ze zákona přeručení řízení podle § 158 c. ř. s. č. 567.
- — procesní úkony druhé strany i soudu (vydání rozsudku pro zmeškání podle žalobcova návrhu) učiněné za přerušení řízení nemají proti nezastoupené straně právního účinku č. 567.

Zrušení exekuce viz exekuce (§ 39 ex. ř., § 251 ex. ř.).

- **konkursu:** správce konkursní podstaty je povinen vykonávat v konkursním řízení svou funkci osobně; byl-li správcem konkursní podstaty ustanoven advokát, není jeho náměstek jmenovaný výborem advokátní komory podle § 28, odst. 1, písm. h) advokátního řádu oprávněn podat za něho rekurs proti usnesení o zrušení konkursu č. 402.
- **národní správy** viz správa národní.
- **smlouvy** viz zaměstnanci.
- **spoluvlastnictví** viz spoluvlastnictví.

Zůstavitel viz poslední pořízení, pozůstalost.

Zádost knihovní viz kniha pozemková.

Zaloba o obnovu: soud rozhodující o žalobě o obnovu oprěné o § 530, č. 7 c. ř. s. musí přihlížet již v obnovovacím řízení i k těm zjištěním původního rozsudku, která nejsou žalobou o obnovu dotčena, která však jsou důležitá pro posouzení, zda použití nových důkazů by mohlo způsobit rozhodnutí žalobci příznivější č. 553.

- **skutkové tvrzení žaloby:** označil-li žalobce patrným nedopatřením předmět, jehož se žalobou domáhá, jinak ve skutkovém tvrzení žaloby a jinak v žalobním návrhu, je věcí soudu, aby před vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 396 c. ř. s.), vyzval žalobce k vysvětlení (§ 182 c. ř. s.) č. 551.
- **o nepřijatelnosti exekuce:** je-li exekuce vedena proti někomu osobně, nikoliv jako národnímu správci, postižen majetek, který dlužník spravuje jako národní správce, je k podání žaloby o nepřijatelnost exekuce z důvodů, že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekrety č. 12/1945 Sb., oprávněn Národní pozemkový fond č. 412.
- — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.
- **o vyklizení:** dokud nebyl zemědělský majetek konfiskovaný podle dekr. č. 12/1945 Sb. odevzdán přídělci (§ 6 cit. dekr.), je Národní pozemkový fond, pokud se týče národní správce tohoto majetku oprávněn k žalobě o vyklizení pachtýře č. 486.
- **určovací:** domáhá-li se žalobce výroku, že tu není právní poměr založený mezi spornými stranami rozvodem jejich manželství z viny žalobcovy, jde o žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. č. 413.
- — rozhodnutí soudů vydaná v době nsvobody ve sporech o zjištění pokrevního původu směřovala k cíli československým právem zakázanému a mohou proti být změněna nebo zrušena podle čl. 6, odst. 1, písm. b) ústavního dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. č. 417.
- — ve sporu projednávaném podle zák. č. 131/1931 Sb., je pro posouzení otázky, zda žalobce má právní zájem na určení ve smyslu § 228 c. ř. s., rozhodná doba vydání rozsudku odvolacího soudu č. 435.
- — právní zájem na zjištění, že pracovní poměr žalobce jako zaměstnance u žalovaného zaměstnavatele dosud trvá, nemá ten, kdo již nemůže plnit všechna povinnosti plynoucí z tohoto pracovního poměru, protože se stal samostatným živnostníkem č. 435.
- — předpokladem žaloby na uznání, že žalobci přísluší původské právo (§ 58 zák. č. 218/1926 Sb.), je žalobcův právní zájem, aby toto právo bylo soudně určeno č. 469.
- — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., rozhodovaly-li nižší soudy o zániku vyživovací povinnosti otcovy ve smyslu § 143 obč. zák. za dobu minulou č. 479.

- **vlastnická:** pro žalobu, kterou se žalobce domáhá z důvodu svého vlastnického práva vydání auta proti okresnímu národnímu výboru, jenž prohlásil auto za konfiskát, není přípustný pořad práva č. 456.
- — za podmínek § 4, odst. 2 zák. č. 128/1946 směřuje restituční nárok proti právnímu nástupci i tehdy, když nabytí věci za okolností, za nichž je proti němu podle § 367 obč. zák. vyloučena vlastnická žaloba č. 485.
- **změna žaloby (§ 235 c. ř. s.)** viz též strana sporu.
- — jde o nepřijatelný vstup dalších stran do sporu, domáhá-li se žalobce, aby ve sporu zahájeném proti národnímu správci znárodněného podniku, na jehož místo vstoupil za řízení národní podnik, byli vedle tohoto národního podniku připuštěni jako žalovaní též veřejní společníci znárodněného podniku č. 410.
- — žalobu proti národnímu správci znárodněného podniku lze po vplynutí majetkové podstaty jím spravované do národního podniku (§ 5, odst. 1 dekr. č. 100/1945 Sb. ve znění zák. č. 114/1948 Sb.) změnit za podmínek § 235 c. ř. s. tak, že je žalován národní podnik č. 498.
- — jestliže směnečná žaloba byla podána proti národnímu správci, avšak námitky proti ní podal Fond národní obnovy, který prohlásil, že vstoupuje do sporu místo národního správce, žalobce proti tomu nic nemítal, národní správce se nezúčastnil dalšího řízení a soud jednal dále jen s Fondem národní obnovy, nastala tím subjektivní změna žaloby na straně žalovaného č. 557.
- — podal-li národní správce průmyslového podniku žalobu a za sporu byl tento podnik přičleněn k národnímu podniku s účinností od data předcházejícího datu podání žaloby, není vstup národního podniku do sporu jako žalobce na místo národního správce subjektivní změnou žaloby, nýbrž jen novým označením téže strany sporu č. 565.
- **zpětvzetí žaloby:** udělil-li jeden z veřejných společníků, oprávněný samostatně k zastupování veřejné obchodní společnosti, advokátu platně procesní plnou moc k vedení sporu, může jiný veřejný společník, stejně oprávněný k zastupování společnosti, i za sporu tuto plnou moc odvolat, udělit ji jinému advokátu a dát mu příkaz, aby jménem a v zastoupení společnosti vzal žalobu zpět se vzdáním se žalobního nároku č. 426.

Železnice viz náhrada škody.

- Živnost:** právní zájem na zjištění, že pracovní poměr žalobce jako zaměstnance u žalovaného zaměstnavatele dosud trvá, nemá ten, kdo již nemůže plnit všechny povinnosti plynoucí z tohoto pracovního poměru, protože se stal samostatným živnostníkem č. 435.
- skutečnost, že zaměstnanec je samostatným živnostníkem, nebrání s hlediska předpisu zák. č. 154/1934 Sb. vzniku platného pracovního poměru č. 508.
 - zaměstnání je vedlejší (§ 1, odst. 2 zák. č. 154/1934 Sb.), když jeho výkonem není výdělečná činnost zaměstnancova zcela nebo z největší části vyčerpána, když v porovnání s jinou činností zaměstnancovou nebo s jeho životním postavením je podřadné povahy s hlediska vynaložené pracovní doby č. 508.

Seznam zákonných ustanovení, jež byla uvedena v ročníku 1948.

I. Občanský zákon.

2
4
5
6
7
14
21
24
31
33
34
40
41
42
90
99
109
133
134
137
142
143
146
158
160
163
164
166
166
170
177
178
187
191
198
228
229
233
236
254
259
269

č.	č.
405, 433, 538	270
438	271
438, 463, 523	276
391, 540	278
391	281
438	282
453	285
468	292
422	298
453, 531	299
422	307
466	308
466	328
466	329
515	335
515	336
515, 566	353
365	354
365	360
365	360
555	361
453, 479, 555	362
479	366
544	367
492, 515, 517	368
431	369
475, 517	371
474	372
423, 476	381
555	402
423	419
555	423
555	424
555	425
555	427
466	428
435, 565	429
379	431
384	440
379	447
555	452
466	471
487	513

č.	č.
468	468
397, 453	468
468, 552	468
430, 540	468
466	466
384	384
487	487
474, 487, 542	487
487	487
487	487
390	390
484	484
484	484
465	465
469	469
354	354
489	489
390	390
529	529
489	489
456	456
355, 390, 469, 485	485
469	469
456	456
398	398
358	358
418	418
418	418
557	557
489	489
511	511
358, 511	511
366	366
366	366
366	366
358, 486, 511, 520	520
380	380
440, 564	564
419	419
489	489
565	565

č.	č.
438, 478, 561	531
438, 561	533
469	538
559, 561	547
526, 554	550
388	553
388	558
388	564
388	582
549	585
438	599
432	608
432	614
432	615
469	647
388	651
388	655
380	696
380	699
388	700
388	706
388	710
388	714
438	727
438	728
466	738
413	759
438	762
397, 413	796
526, 533, 554	810
562	811
356, 562	812
562	813
562	815
388, 550	817
356	819
505	823
554	825
505, 554	828
505, 529	829
421, 529	830
505, 529, 554	833
554	834
554	835
505	834 — 838
554	836
487	859
432	863
491, 550	877
463, 469, 470, 523, 560	879
432	881
369	888
369	890
388	898
388, 432	914
469	917

č.	č.
922	355, 550
923	355
929	550
931	355
933	355
938	469
941	469
942	423
1002	362
1022	448
1033	448
1037	465
1042	474, 487
1052	460
1056	380
1090	369
1112	474
1121	474
1151	469
1152	469
1156	508
1159	508
1162	401
1174	550
1266	519
1293	419, 515
1294	515, 541
1295	413, 419
1296	419, 458
1297	381, 419, 541
1299	419, 541
1304	419, 441
1311	458, 465, 515, 541
1313	419
1315	507
1323	413
1325	441, 515
1327	515
1329	458
1331	515
1332	515
1338	565
1358	419
1376	373, 507
1380	431, 432
1383	432
1393	478
1400	385
1405	507
1409	364, 507
1412	385, 472
1413	385, 469
1414	469
1425	385, 460, 463, 516, 525
1431	550

	č.		č.
§ 1432	423, 463	§ 1447	532
§ 1438	539	§ 1481	413
§ 1439	539	§ 1489	355, 413

II. Obchodní zákon.

	č.		č.
čl. 12	447, 455	čl. 119	496, 559
čl. 14	498	čl. 122	496, 559
čl. 85	559	čl. 151	395
čl. 86	406	čl. 161	395, 525
čl. 87	406	čl. 335	366
čl. 111	559	čl. 343	366
čl. 114	426, 559	čl. 345	366
čl. 117	426, 559	čl. 346	366

III. Jurisdikční norma.

	č.		č.
čl. VIII	453	§ 43	427
§ 1	368, 447, 456, 477, 490, 534, 537, 565	§ 44	427
§ 29	453	§ 45	427
§ 36	453	§ 46	427
§ 41	427	§ 109	400
§ 42	427, 544	§ 111	453
		§ 118	429

IV. Civilní řád soudní.

	č.		č.
§ 1	396, 434, 468, 567	§ 102	415
§ 4	384	§ 111	415
§ 6	353, 357, 396, 426, 558, 565	§ 116	552
§ 7	353, 362, 396, 565	§ 120	552
§ 14	382	§ 121	552
§ 27	409	§ 126	391, 538
§ 29	409	§ 128	558
§ 31	451	§ 131	409
§ 37	392	§ 133	382
§ 54	446	§ 136	409
§ 59	446	§ 144	409
§ 63	384	§ 145	409
§ 73	537	§ 156	554
§ 84	473, 498	§ 158	567
§ 85	473	§ 163	567
§ 93	409	§ 169	567
		§ 179	472

	č.		č.
§ 182	390, 432, 486, 525, 534, 551	§ 477, č. 5	356, 362, 368
§ 190	506, 527	— č. 6	355, 356, 368, 447, 467, 490, 534
§ 192	506	§ 478	353, 357, 447, 467
§ 222	391	§ 482	551
§ 225	391	§ 494	357
§ 226	534, 551	§ 497	362, 432, 472, 515, 551
§ 228	388, 413, 435, 469, 479	§ 498	474
§ 230	417	§ 503, č. 1	355, 356, 409
§ 231	409	— č. 2	364, 409, 472, 517, 519, 534, 553, 563
§ 234	356	— č. 3	374, 404, 472, 534, 550, 553
§ 235	410, 498	— č. 4	355, 356, 360, 374, 409, 432, 472, 534, 550, 553
§ 237	354	§ 504	364, 490
§ 239	409	§ 510	377, 390, 432, 486, 487, 507, 515, 517, 525, 541, 553
§ 261	427	§ 513	353, 432, 467, 472
§ 266	490, 534	§ 517	446
§ 268	475	§ 519	392, 413, 534
§ 272	475, 517	§ 523	429, 446
§ 292	390, 542	§ 524	409
§ 371	517	§ 526	426, 429
§ 374	517	§ 527	354
§ 380	563	§ 528	371, 396, 429
§ 381	563	§ 529	413
§ 396	382, 409, 551	§ 530	354, 360, 413
§ 406	472	— č. 7	472, 553
§ 419	551	§ 532	363
§ 432	538	§ 534	553
§ 445	530	§ 535	360
§ 461	446	§ 536	413
§ 464	391, 538	§ 538	363, 413
§ 465	530	§ 547	356
§ 468	391, 538	§ 565	505
§ 471, č. 3	391		
— č. 5	368, 490		
— č. 7	447		
§ 473	368, 490, 538, 567		
§ 474	391, 538		
§ 477, č. 4	356, 357, 368, 392, 409, 567		

V. Exekuční řád.

	č.		č.
čl. IX, č. 5	514	§ 35	472, 479
§ 1	505	§ 37	412, 451
§ 3	481	§ 39	396, 414, 451, 514
§ 4	414	§ 54	396, 495, 496, 514, 534
§ 7	396, 496, 534	§ 55	481, 495, 496
§ 8	532	§ 78	371, 396, 552
§ 9	368, 496	§ 84	534
§ 10	513	§ 85	534
§ 11	496	§ 87	564
		§ 88	481, 561, 564

	č.		č.
89	564	268	390
130	521	270	390
156	511	295	514
216	564	325	478
217	564	382	380, 383
224	564	384	380
237	511	399	380
251	420, 451	402	383

VI. Nesporné řízení.

	č.		č.
a) Nesporný patent, č. 208/1854 ř. z.			
čl. V	429	§ 33	435
65	549	§ 34	395, 415, 429, 468, 473, 554, 558, 559
72	533	§ 35	436
73	562	§ 36	533
116	533	§ 37	386, 433, 437, 438, 487, 556, 562
124	526	§ 39	429, 533, 548
125	494, 526	§ 40	386, 436
126	367, 494, 526	§ 41	431
127	382, 526	— odst. 2, písm. b)	439, 497
133	562	— odst. 2, písm. c)	476, 408, 473, 537, 546
134	562	— odst. 2, písm. d)	439, 479, 491, 516, 539, 540
135	562	— odst. 2, písm. e)	436
136	562	— odst. 2, písm. f)	448, 554
145	526, 533	— odst. 2, písm. g)	437, 516, 526, 556
179	399	— odst. 2, písm. h)	408
183	431, 453	— odst. 4	439, 442, 468, 473, 497, 537
185	487	§ 42	432, 437
202	379	§ 43	436, 437, 468, 473, 479, 485, 491, 554
219	431, 453	§ 45	400
b) Nesporný zákon, č. 100/1931 Sb.			
§ 1	462	§ 46, odst. 1	437
§ 4	386, 479	— odst. 2	363, 372, 378, 387, 398, 406, 408, 415, 431, 442, 453, 455, 460, 483, 494, 510, 518, 536, 546, 555, 556
§ 6	427	— odst. 3	429, 436, 437, 468, 485, 491, 548
§ 7	363, 386, 395, 397, 453, 437, 450, 468, 533, 556, 562	§ 49	413, 436
§ 9	395, 453		
§ 11	448		
§ 15	460		
§ 17	387		
§ 21	473		
§ 23	429		
§ 25	367, 378, 387, 526		
§ 31	379, 422, 431, 447		
§ 32	533, 538		
	430, 479, 540		

VII. Jiné zákony a nařízení.

	č.		č.
1819 srpen 23., č. 1595 Sb. z. s. (řízení manželské)		§ 34	513, 542
§ 13	407	§ 52	449
§ 14	407	§ 77	542
1838 srpen 21., č. 291 Sb. z. s.	514	§ 81	352
1850 leden 29., č. 494 ř. z. (fi- nanční úřady)	561	§ 85	411
1852 květen 27., č. 117 ř. z. (trestní zákon)		§ 88	564
§ 68	362, 428, 450, 565	§ 93	358, 411
§ 129	566	§ 94	380, 434, 481
§ 335	381	§ 95	368, 380, 386, 405, 411, 433, 440, 443, 481, 483, 499, 511, 542, 561
§ 502	515	§ 96	352
1853 říjen 25., č. 225 ř. z. (zří- zení berních úřadů)	561	§ 97	564
1860 červen 20., č. 162 ř. z. (zci- zení církv. majetku)	469	§ 98	352
— červenec 21., č. 175 ř. z. (zci- zení církv. majetku)	469	§ 99	352
1864 duben 16., č. 7 z. z. (čes. obec. zřízení)		§ 123	358, 451
§§ 35, 59	381	§ 126	358, 386, 405, 433
1867 listopad 15., č. 134 ř. z. (o právu spolkovém)		§ 130	429
§ 4	434	§ 133	443
§ 7	434	1873 květen 14., č. 71 ř. z. (pro- váděcí nařízení k společen- stevnímu zákonu)	
§ 11	434	§ 3	447, 546
1868 červenec 6., č. 96 ř. z. (ad- vokátní řád)		§ 7	447
§ 3	359, 376	1874 květen 7., č. 50 ř. z. (zevní poměry církve katolické)	
§ 28	402	§ 38	469
§ 30	376	§ 44	469
1871 červenec 25., č. 75 ř. z. (not. řád)	438	1878 únor 18., č. 30 ř. z. (želez- niční zákon vyvlastňovací)	
— červenec 25., č. 76 ř. z. (forma not. spisu)		§ 35	511
§ 1	423	1883 únor 16., č. 20 ř. z. (prohlá- šení za mrtva)	540
— červenec 25., č. 95 ř. z. (knih. zák.)	380	1886 duben 10., č. 40 z. z. čes.	381
§ 7	561	1889 leden 1., č. 5 z. z. čes.	381
§ 21	561	1897 prosinec 9., č. 283 ř. zák. (ří- zení ve věcech manželských)	
§ 26	352, 405, 542	§ 10	407
§ 27	352	§ 11	354
§ 31	352, 434, 451, 499, 511, 542	§ 12	563
§ 32	433, 542	1903 červen 10., č. 133 ř. z. (re- vise společenstev)	
§ 33	405, 433, 499, 509,	§ 9	447, 536, 546
		— červen 24., č. 134 ř. z. (re- vise společenstev)	
		§ 24	536
		1909 srpen 6., č. 177 ř. z. (nemoci zvířecí)	
		§§ 1, 8	560

	č.
1914 červen 2., č. 125 ř. z. (prov. nař. k nov. o soud. úlevách) § 3	530
— říjen 12., č. 276 ř. z. (první novela k obč. zák.) § 16	439, 476
1916 březen 19., č. 69 ř. z. (třetí novela k obč. zák.) § 37	464
— červen 28., č. 207 ř. z. (řád o zbavení svépřáv.) § 4	384
1918 březen 31., č. 129 ř. z. (prohlášení za mrtvého) § 10 a)	540
— prosinec 19., č. 91 Sb. (8 hodinová prac. doba) § 7	501
§ 11	501
1919 duben 16., č. 215 Sb. (o zabránění velkého pozem. majetku) § 6	374
— květen 22., č. 320 Sb. (manželská novela) §§ 1, 12	512
§ 13	365
— pism. a)	515
— pism. e)	354, 566
— pism. h)	354, 407
§§ 15, 16	372
§ 25	365
— červen 27., č. 362 Sb. (prov. nařízení k manž. novele) čl. II	372
1920 únor 29., č. 121 Sb. (ústavní listina) § 102	492
§ 106	360, 417
— duben 8., č. 329 Sb. (zák. náhradový) § 18	548
— duben 9., č. 236 Sb. (státní občanství) § 2	544
1921 červen 30., č. 252 Sb.	540
1922 leden 31., č. 40 Sb. (advokátní novela) § 5	359, 376
— červenec 13., č. 220 Sb. (novela k zák. náhradovému)	548

	č.
1923 březen 17., č. 146 Sb. z r. 1924 (smlouva s Jugoslavií) čl. 28	544
čl. 34	524
1926 listopad 24., č. 218 Sb. (o právu autorském) §§ 16, 18, 58	469
1927 březen 5., č. 15 Sb. (služební poměry zaměst. ČSD) 403	403
— březen 17., č. 22 Sb. (ošetřovatelé) §§ 12, 29, 58, 60, 65 a 74	501
1928 leden 13., č. 8 Sb. (správní řád) §§ 90, 91	428, 513
§ 96	428
— leden 19., č. 23 Sb.	391
— březen 28., č. 44 Sb. (zák. o ochraně nájem.) §§ 1, 4	505
— květen 7., č. 60 Sb. pro r. 1931 (úmluva s Francií)	552
— listopad 7., č. 11 Sb. pro r. 1930 (konsulární úmluva s Jugoslavií) čl. 21	544
1931 březen 11., č. 48 Sb. (trestní soudnictví nad mládeží) §§ 1, 4, 12	518
— březen 27., č. 57 Sb. (úředníci vyšší pomocné soudní služby) §§ 1, 2	476
— březen 27., č. 64 Sb. (konkursní řád) §§ 83, 166	402
— červenec 4., č. 131 Sb. (zák. o pracov. soudech) § 33	370
1932 prosinec 21., č. 1 Sb. pro rok 1933 § 3	504
1933 červen 8., č. 97 Sb. (o finančních prokuraturách)	392
— červenec 12., č. 141 Sb. (kartely)	523
1934 březen 24., č. 62 Sb. (ochrana nájemníků) § 1	505
§ 4	505

	č.
1934 červenec 3., č. 145 Sb. (zák. o poj. smlouvě) §§ 24, 25, 28	393
§§ 63 až 66	374
§ 69	374
§ 123	385
§ 127	379
— červenec 11., č. 154 Sb. (zák. o soukr. zaměstnancích) § 1	508
§§ 26, 27	528
§ 29	508
§§ 34, 35	370
— prosinec 11., č. 251 Sb. (procesní novela) čl. II	383, 387
čl. V	363, 372, 399, 406, 408, 415, 431, 439, 442, 453, 455, 460, 494, 497, 510, 512, 536, 555, 556
1936 duben 2., č. 82 Sb. (služební instrukce pro finanční prokuratury) § 1	392
§ 2	416
— květen 13., č. 131 Sb. (o ochraně státu)	523
— červenec 8., č. 227 Sb. (přímé daně) §§ 11, 29	561
— prosinec 17., č. 314 Sb. čl. I	399
	363, 387, 406, 408, 431, 439, 453, 455, 460, 494, 497, 510, 555, 556
čl. II	383, 442
1937 květen 20., č. 86 Sb. (železniční zákon) §§ 196, 205	490
1938 říjen 9., č. 218 Sb. (obmezení zcizení nemovitostí)	380, 443
1939 březen 16., č. 75 Sb. čl. 2	407
— březen 21., č. 87 Sb.	362
— červenec 20., č. 175 Sb. (zákaz zvýšení cen) § 1	380
	535

	č.
1939 červen 23., č. 155 Sb. (devisový řád) §§ 4, 7, 12	463
§§ 19, 20, 24, 25	463
— září 18., č. 206 Sb. (o hospodaření s potravinami a krmivými)	560
— září 21., č. 208 Sb. (obchod s jatečným dobytčím)	560
— září 21., č. 238 Sb. (o obraně státu)	523
— září 27., č. 242 Sb. (doprav. řád silniční) § 37	381
1940 leden 11., č. 19 Sb. (o protektorátní příslušnosti) § 1	407
— červen 20., č. 253 Sb. (zásobování)	560
— prosinec 19., č. 111 Sb. (jed. směnečný ř.) čl. 47	503
1941 leden 23., č. 46 Sb.	523
— květen 7., č. 176 Sb. (obchod s jatečným dobytčím)	560
— květen 21., č. 216 Sb. (obchod s jatečným dobytčím)	560
— červen 26., č. 242 Sb. (sloučení peněžních ústavů) § 14	564
— červen 26., č. 248 Sb. (ochrana nájemníků) §§ 1, 7	505
— září 15., č. 388 Sb. § 1	403
— prosinec 18., č. 30 Sb. pro rok 1942 (požární ochrana) § 19	511
— prosinec 18., č. 443 Sb. (omezení zcizení nemovitostí)	443
1942 leden 15., č. 51 Sb. (náhrada cestovních výloh) §§ 9, 11	441
— květen 4., č. 154 Sb. (řízení práce) § 24	401
— červen 2., č. 211 Sb. (o zrušení soudních prázdnin)	391
— říjen 27., č. 377 Sb. (ochrana nájemníků) § 1	505

	č.
1942 prosinec 31., č. 1 Sb. z r. 1943 (čištění veřej. chodníků)	
§§ 1, 3, 4, 6, 9	381
1943 květen 10., č. 133 Sb. (o zci-zování koní)	
§§ 1, 7	550
— červenec 20., č. 206 Sb. (slou-čené bank)	
§ 8	564
1944 leden 12., č. 19 Sb. (úprava platových poměrů)	501
— únor 23., č. 48 Sb. (evidence zvířat)	
§ 3	560
— srpen 3., č. 11 Úř. věst. čl. (dekr. o obnov. práv. pořádku)	363, 440, 552
čl. 1	
čl. 2	354, 360, 381, 384, 398, 400, 403, 407, 438, 492, 501, 511, 550
čl. 5	492
čl. 6	354, 360, 371, 375, 395, 400, 417, 425, 492
čl. 15	492
— říjen 7., č. 228 Sb. (opatření v oboru soukromého práva)	
§§ 1, 2	355
1945 květen 19., č. 5 Sb. (dekr. o národní správě)	400, 411, 451, 481, 547
§ 1	355, 358, 364, 389, 462, 473, 480, 536
§ 2	362, 396, 404
§ 3	396, 398, 404, 547
§ 4	362
§ 5	481
§ 7	353, 362, 382, 404, 428, 448, 454, 470, 473, 477, 509, 534, 537, 542, 565
§ 9	411, 418
§ 11	542
§ 12	424, 546
§ 14	542
§ 15	429, 542
§§ 16—23	567, 448
§ 16	362, 377, 382, 396, 404, 450, 481, 496, 500, 534, 537, 565
§ 18	362, 450, 537

	č.
§ 20	362, 374, 382, 396, 404, 450, 496, 520, 525
§ 21	362, 377, 382, 396, 399, 404, 410, 448, 477, 481, 496, 500, 520, 534, 565
§ 22	353, 362, 382, 396, 404, 424, 454, 470, 477, 481, 496, 509, 520, 534, 537, 559, 565
§ 23	362, 404, 428, 450
§ 24	364, 408, 415, 462, 473, 482, 513, 543
§ 25	448, 513
1945 květen 19., č. 7 Sb. (o pla-tidlech)	510
§ 3	
— červen 2., č. 8 Sb. (věnování nemovitostí SSSR)	
§§ 2, 3	511
— červen 4., č. 13 Sb. (úřady ochrany práce)	
§ 3	401
— červen 4., č. 15 Sb. (o hlá-šení pracovního poměru a jeho zrušení)	401
— červen 19., č. 16 Sb. (re-tribuční dekret)	
§ 6	484
§ 7	458
§ 10	484
§ 11	458
§ 14	521
— červen 26., č. 23 Sb. (dovo-lená v roce 1945)	
§ 4	528
— červenec 20., č. 28 Sb. (o osi-dlení)	
§ 2	374
§ 5	457, 486
— červen 21., č. 12 Sb. (dekr. konfiskační)	
	386, 392, 411, 412, 416, 451, 457, 477, 481, 543
§ 1	358, 443, 489, 495, 511
§ 3	358
§ 4	486
§ 5	382, 396, 450, 451, 467, 486, 489, 495, 500, 543
§ 6	374, 416, 467, 486, 495, 503
§ 7	486, 489, 503, 543

	č.
§ 8	486, 543
§§ 9, 10	486
§ 12	543
§ 14	374
1945 červenec 27., č. 30 Sb. příloha.	
Viz 1944, srpen 3., č. 11 Úř. věst. čl. (dekr. o obnovení právního pořádku).	
— srpen 11., č. 50 Sb. (opa-tření v oblasti filmu)	
§ 2	509
— srpen 14., č. 66 Sb. (o Úřed-ním listě)	405, 433
— srpen 31., č. 54 Sb. (vá-lečné školy)	465, 490
§ 8	514
— září 3., č. 70 Sb. (statut Ná-rodního pozemkového fondu)	
	392, 467
§ 1	495, 503, 543
§ 4	382, 395, 443, 450, 543
§§ 5, 6	503
— září 19., č. 79 Sb. (zatímní úprava soudnictví)	505
— říjen 1., č. 88 Sb. (všeobec-ná pracovní povinnost)	
§ 13	370, 401
§ 15	401
— říjen 19., č. 91 Sb. (obno-vení čl. měny)	
§ 1	385
§ 7	385, 393
§ 16	385, 389, 393, 510
— říjen 20., č. 95 Sb.	565
— říjen 24., č. 100 Sb. (zná-rodnění dolů a některých průmyslových podniků)	
§ 1	433, 499, 511
§ 4	405, 433, 434, 455, 499
§ 5	462, 498, 499, 507
§§ 7, 8	507
§ 12	405, 433, 434, 455, 499
§ 13	405, 455, 499
§ 16	455
§ 17	455, 499
§ 27	410, 459, 498
§ 28	410
Viz též 1948, červen 3., č. 116 Sb. (příloha).	

	č.
1945 říjen 24., č. 101 Sb. (zná-rodnění podniků průmyslu potravinářského)	462
§§ 4, 8, 10	459
§ 24	410, 459
Viz též 1948 červen 3., č. 117 Sb. (příloha).	
— říjen 25., č. 108 Sb. (dekr. konfiskační)	
	358, 392, 411, 449, 451, 477, 495, 500, 509, 521
§ 1	356, 362, 368, 378, 398, 399, 416, 434, 440, 449, 456, 478, 481, 511, 521, 527, 533, 547
§ 2	377, 398, 440, 444, 480, 547
§ 3	362, 382, 386, 449, 451, 481, 504, 533, 547
§ 4	481
§ 5	353, 356, 362, 368, 382, 386, 396, 398, 400, 434, 450, 451, 481, 491, 496, 504, 543, 547
§ 17	543
§ 21	533
— říjen 27., č. 117 Sb. (prohlá-šení za mrtvého)	
§ 1	540
§ 2	422, 436, 556
§ 3	540
§ 4	437, 556
§§ 5, 6, 7	540
§ 8	430, 436, 468, 540, 556
§ 9	540
§ 11	556
§ 12	367, 430, 436, 437, 540, 556
— říjen 27., č. 117 Sb. (prohlá-šení za mrtvého)	
§ 14	367
§ 17	430, 556
— říjen 27., č. 124 Sb. (opatření ve věcech knihovních)	520
§ 1	398
§ 5	358, 411
— listopad 26., č. 138 Sb. (ochra-na národní cti)	411
— prosinec 13., č. 159 Sb. (o zvl. přídavku)	403

	č.
1945 prosinec 19., č. 12 Sb. z r. 1946, příloha. Viz též 1944, srpen 3., č. 11 Úř. věst. čsl. (dekret o obnovení právního pořádku).	
— prosinec 20., č. 161 Sb. (daň důchodová) čl. 1	441
1946 leden 10., č. 8 Sb. (spory z rodinného práva)	
§ 1	517
§ 2	492
— leden 15., č. 6 Sb. (statut nár. pod. průmyslových)	
§ 1	405, 433, 455, 499
§ 17	405, 499
— leden 24., č. 22 Sb. (novela k retrib. dekr.)	458
— únor 28., č. 60 Sb. (opatření ve věcech knih.)	520
— březen 1., č. 45 Sb. (statut Fondu národní obnovy)	392
§ 4	382, 386, 396, 434, 450, 451, 481, 504
— březen 28., č. 57 Sb. čl. I	492
— duben 1., č. 92 Sb. (o vázaném devis. hospodářství)	
§§ 7, 10, 18, 20, 27	463
§§ 33, 35, 40, 45, 48, 49	463
— duben 6., č. 61 Sb., příl. čl. II, § 5	411 358
— duben 9., č. 76 Sb. (soudní rozhod. z doby nesvobody)	361, 395, 400, 425, 558
§ 1	375
§ 2	384, 492
§ 3	360, 384, 400, 512
§ 4	354, 357, 362, 363, 416, 417
§ 5	417
§ 6	354, 360, 400
§ 10	352, 363, 371, 395, 400, 480
— duben 9., č. 77 Sb. (statut nár. podniků potravinář.)	
§§ 1, 35	386, 459
— duben 12., č. 86 Sb. (o stavební obnově)	
§§ 8, 18	421
— květen 16., č. 128 Sb. (restituční zákon)	468, 471, 481, 506, 509, 520, 554
§ 1	355, 418, 442, 461,

	č.
	462, 480, 484, 485, 493, 510, 525, 529,
§ 2	398, 400, 418, 440, 442, 461, 462, 485, 510
§ 4	355, 369, 398, 418, 440, 444, 464, 485, 493, 536, 543, 547, 559
§ 5	378, 559
§ 6	418, 440, 444, 465, 483, 484, 491, 493, 529, 532, 537, 539
§ 7	389, 444, 465, 491, 493, 510, 529, 532, 539
§ 9	399, 400, 408, 448, 450, 462, 473, 482, 543, 567
§ 10	408, 427, 450, 462, 473, 483, 491, 559
§§ 11, 12	525
§ 13	427
§ 16	398, 440, 444, 480, 543, 547
§ 17	462
1946 květen 16., č. 144 Sb. (Jednotná odborová organizace)	
§§ 3, 5, 6, 8, 11	434
— červen 5., č. 147 Sb. (příl., (úprava platových poměrů)	403
— červenec 18., č. 161 Sb. (válečné škody)	
§§ 1—8	514
— červenec 18., č. 163 Sb. (bytová péče)	
§§ 10, 21	474
— říjen 2., č. 195 Sb. (použitelnost předpisů)	505
§ 1	438
§ 2 (příloha)	511, 550
§§ 8, 9	438
— říjen 3., č. 198 Sb. (soudní rozhod. z doby nesvobody)	
§ 1	354, 375, 512
§ 2	512
§ 3	354
— říjen 3., č. 199 Sb. (uznání cizozemských rozhodnutí)	
§ 3	375, 407
§ 4	365, 375, 407, 524
§ 5	365, 375, 524
§ 7	365, 407

	č.
1946 říjen 16., č. 201 Sb. (úprava advokacie)	
§ 2	377
§ 5	359, 376
— listopad 21., č. 227 Sb. (o některých opatřeních v obč. věcech právních)	
§ 1	355
§ 4	394, 445
§ 5	434, 445
§ 6	445
§ 7	394, 445
§ 9	394, 445
— listopad 21., č. 228 Sb. (rozhodčí soudy)	
§§ 1, 14, 20	462
— prosinec 13., č. 239 Sb. (úředníci vyšší pomocné soudní služby)	
§§ 1, 2	476
— prosinec 20., č. 251 Sb. (o vyvlastnění Pražského sanatoria)	434
— prosinec 19., č. 255 Sb. (o účastnících nár. boje za osvobození)	359
1947 únor 14., č. 31 Sb. (rozdělení konfiskovaného majetku)	495
§ 2	362, 377, 398, 496, 500
§ 5	398
§ 13	382, 504
— březen 5., č. 47 Sb. (exekuce na pracovní příjem)	
§ 6	522, 545
§ 18	545
— duben 2., č. 69 Sb.	403
— květen 8., č. 90 Sb. (knihovní pořádek)	
§§ 1, 6	457
— květen 14., č. 82 Sb. (plac. dovolená na zotavenou)	
§§ 2, 13	528
— červen 17., č. 119 Sb. (právo chudých)	384
— červen 25., č. 105 Sb. (procesní novela)	551
čl. IV	446, 530, 538
čl. XI	391
čl. XII, XIV	391
— červenec 2., č. 141 Sb. (Likvidační fond měnový)	
§ 5	547
§§ 8, 10	510

	č.
1947 červenec 3., č. 139 Sb. (rozdělení pozůstalosti)	
§ 15	432
— červenec 3., č. 144 Sb. čl. III, § 3	403
čl. IV, § 3	403
1948 leden 7., č. 1 Sb. (revise první pozem. reformy)	
§ 1	548
— únor 3., č. 23 Sb. (výkon majetkových trestů)	
§§ 1, 7, 10, 11	521
— březen 11., č. 41 Sb. (mezinár. právo soukromé)	
§ 55	531
§§ 58, § 59	453
§ 71	544
§ 72	531
§ 75	453
— březen 21., č. 44 Sb. (revise poz. reformy) čl. III	548
— duben 7., č. 79 Sb. (novela k restituč. zákonu)	462, 529, 532
čl. I	444, 452, 547
čl. II	543
čl. IV	462, 471, 491
čl. VI	452, 471
— duben 28., č. 114 Sb. čl. IV, § 2	499, 507
— květen 5., č. 127 Sb. § 4	511
— květen 5., č. 128 Sb. (berní úlevy)	448
— květen 9., č. 150 Sb. (ústava)	511
§ 1	545
§ 10	492, 555
§ 11	492, 555
§ 26	502
§ 161	523
§ 170	523, 544
§ 171	492, 523, 555
§ 173	492, 523, 536, 545, 550, 555
— květen 19., č. 143 Sb. (vázané vklady) čl. 1, 2	510
— červen 3., č. 116 Sb. (příloha)	
§ 17	511
§ 37	498
— červen 3., č. 117 Sb. (příloha)	
§ 14	511

VIII. Výnosy a jiné předpisy.

c.

Výnosy a vyhlášky ministerstva financí:

1945 prosinec 22., č. 649 Úř. listu 385, 389, 510

Výnosy a vyhlášky ministerstva ochrany práce a sociální péče:

1945 červen 8., č. j. P 1809-1/45 547
 — listopad 30., č. j. R 800/16-28/11-45 547
 1946 březen 8., č. j. R 6000-18/12-45 547
 — duben 1., vyhl. č. 967 Úř. listu č. 58 370
 1947 leden 30., č. j. II-6501/5-47-7/2-47 547

Výnosy a vyhlášky ministerstva průmyslu:

1945 prosinec 27., č. 501 Úř. listu I 471
 1946 březen 7., č. 1325 Úř. listu I 507
 — březen, č. 1227 Úř. listu I 471
 — březen 19., č. j. II/1-176733/1946 536
 §§ 4, 5, 7 364
 — říjen 24., č. 1961 Úř. listu I 433
 1947 duben 12., č. 465 Úř. listu I 433
 1948 červen 4., č. 1119 Úř. listu I 565

Výnosy a sdělení ministerstva spravedlnosti:

1945 Věst. min. sprav., sdělení č. 13 420
 1946 Věst. min. sprav., sdělení č. 26 442, 539
 — Věst. min. sprav., sdělení č. 49 539
 1948 Věst. min. sprav., sdělení č. 12 453
 1945 červen 15., č. 14144-II/1 424
 — červenec 26., č. 18504/45-1/3 533
 1947 březen 7., č. 14128/47-II/3 424
 — září 16., č. 56660/47-I/5 533

Výnosy a vyhlášky ministerstva vnitra:

1944 červenec 5., č. j. B-4404, 8/6-1944-III/2 501
 1946 srpen 22., č. 3111-29/7-46/2 V. b/1 434
 — listopad 6., č. 1947, Úř. listu I (zálohy na váleč. škody) 514

Výnosy a vyhlášky ministerstva výživy:

1946 leden 9., č. 26, Úř. l. 459
 — srpen 31., č. 1722 Úř. listu I 459

Vyhlášky Fondu národní obnovy:

1947 leden 29., č. 133 Úř. listu I (směrnice pro národní správce) 481

Pokyny a směrnice zemských nár. výborů:

1947 únor 11., č. 5073-II/11-1947 ZNV v Brně, uv. v č. 46 Úř. listu
 ZNV v Brně 411

IX. Předpisy cizozemské.

č.

1896 srpen 18., str. 195 něm. říš. zák. (něm. obč. zák.)
 § 1302 425
 1934 říjen 24., str. 1070 něm. říš. zák., díl. I 420
 1938 červenec 31., str. 973 něm. říš. zák.
 § 8 438
 1941 listopad 19., nař. t. zv. říš. protektora
 § 1 440
 1943 únor 6., str. 80 něm. říš. zák., díl. I.
 čl. 2, § 5 492
 1948 březen 20., č. 164 služebního listu FLRJ (částka 24) 531

Opravy.

V rozh. č. 357 na str. 11. nahrad'te údaj spisové značky tohoto rozhodnutí »R II 183/48« správným »R II 188/47«.

V právní větě rozh. č. 359 na str. 16. v druhé řádce nahrad'te citaci »č. 202 Sb.« správným »č. 201 Sb.«.

V rozh. č. 454 na str. 188. nahrad'te údaj spisové značky tohoto rozhodnutí »Rv I 258/38« správným »Rv I 268/48«.